

GRAD
BUHR
888
P2
T22
1829
v.1

www.libtool.com.cn

FROM THE LIBRARY OF
Professor Karl Heinrich Rau
OF THE UNIVERSITY OF HEIDELBERG

PRESENTED TO THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN

BY
Mr. Philo Parsons

OF DETROIT

1281

www.l2t.com.cn

www.libtool.com.cn

P.L. 787

P2

www.libtool.com.cn

T22

1824

11

2014

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

PAUSANIAE
GRAECIAE DESCRIPTIO.

www.libtool.com.cn

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA.

TOM. I.

LIPSIAE
SUMTIBUS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITII.
1829.

100

www.libtool.com.cn

100

100

100

100

100

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ
www.libtool.com.cn
ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ
ΑΤΤΙΚΑ.

C A P V T I

*De Sunio, Laurio promontoriis — Piraeo, templis
ac signis in eo — de Munychio et Phalero portubus
— Veneris cultu apud Cnidios — aris Deorum
ignotorum, aliisque signis et templis.*

Τῆς ἠπείρου τῆς Ἑλληνικῆς, κατὰ νήσους τὰς Κυκλάδας καὶ πέλαγος τὸ Αἰγαῖον, ἄκρα Σούνιον πρόκειται γῆς τῆς Ἀττικῆς· καὶ λιμὴν τε παραπλεύσαντι τὴν ἄκραν ἐστὶ, καὶ ναὸς Ἀθηνῶς Σουνιάδος ἐπὶ κορυφῇ τῆς ἄκρας. πλέοντι δὲ ἐς τὸ πρόσω Λαύριόν τε ἐστὶ, ἐνθα ποτὲ Ἀθηναῖοις ἦν ἀργύρου μέταλλα, καὶ νῆσος ἔρημος οὐ μεγάλη, Πατρόκλου καλουμένη. τεῖχος γὰρ ὠκοδομήσατο ἐν αὐτῇ, καὶ χάρακα ἐβάλετο Πάτροκλος, ὃς τριήρεσιν ὑπέπλει ναυαρχος Αἰγυπτίαις, ἃς Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου τιμωρεῖν ἔστειλεν Ἀθηναῖοις, ὅτε σφίσιν Ἀντίγονος ὁ Δημητρίου στρατιᾶ τε αὐτὸς ἐσβεβληκῶς ἔφθειρε τὴν χώραν, καὶ ναυσὶν ἅμα ἐκ θαλάσσης κατεΐργεν.

2. Ὁ δὲ Πειραιεὺς δῆμος μὲν ἦν ἐκ παλαιοῦ, πρό-
 τερον δὲ, πρὶν ἢ Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίοις ἤρξεν, ἐπί-
 νειον οὐκ ἦν· Φαληρόν δὲ, ταύτῃ γὰρ ἐλάχιστον
 ἀπέχει τῆς πόλεως ἢ θάλασσα, τοῦτο σφίσιν ἐπίνειον
 ἦν. καὶ Μενεσθέα φασὶν αὐτόθεν ταῖς ναυσὶν ἐς
 Τροίαν ἀναχθῆναι, καὶ ταῦτον πρότερον Θησέα δώ-
 σοντα Μίνω δίκας τῆς Ἀνδρόγεω τελευταίης. Θεμι-
 στοκλῆς δὲ ὡς ἤρξε (τοῖς τε γὰρ πλέουσι ἐπιτηδειώ-
 τερος ὁ Πειραιεὺς ἐφαίνεται οἱ προκεῖσθαι, καὶ λιμέ-
 νας τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἔχειν τοῦ Φαληροῦ) τοῦτο σφί-
 σιν ἐπίνειον εἶναι κατεσκευάσατο. καὶ νεὼς καὶ ἐς
 ἐμὲ ἦσαν οἴκοι, καὶ πρὸς τῷ μεγίστῳ λιμένι τύφος
 Θεμιστοκλέους. φασὶ γὰρ μεταμελῆσαι τῶν ἐς Θεμι-
 στοκλέα Ἀθηναίους, καὶ ὡς οἱ προσήκοντες τὰ ὄστυ
 κομισάσιν ἐκ Μαγνησίας ἀνελόντες. φαίνονται δὲ οἱ
 παῖδες οἱ Θεμιστοκλέους, καὶ κατελθόντες, καὶ γρα-
 φὴν ἐς τὸν παρθενῶνα ἀναθέντες, ἐν ᾗ Θεμιστοκλῆς
 ἐστὶ γεγραμμένος. 3. Θέας δὲ ἄξιον τῶν ἐν Πειραιεῖ
 μάλιστα Ἀθηνῶς ἐστὶ καὶ Διὸς τέμενος· χαλκοῦ μὲν
 ἀμφοτέρα τὰ ἀγάλματα, ἔχει δὲ ὁ μὲν σῆπτρον, καὶ
 νίκην, ἣ δὲ Ἀθηνᾶ δόρυ. ἐνταῦθα Λεωσθένην, ὃς
 Ἀθηναίους καὶ τοῖς πᾶσιν Ἑλλήσιν ἡγούμενος Μακε-
 δόνας ἐν τε Βοιωτοῖς ἐκράτησε μάχῃ, καὶ αὐτίθις ἔξω
 Θερμοπυλῶν, καὶ βιασάμενος ἐς Λαμίαν κατέκλεισε
 τὴν ἀπαντικρὺ τῆς Οἴτης, τοῦτον τὸν Λεωσθένην,
 καὶ τοὺς παῖδας ἔγραψεν Ἀρκεσίλαος. ἐστὶ δὲ τῆς
 στοῦς τῆς μακρᾶς, ἐνθα καθέστηκεν ἀγορὰ τοῖς ἐπὶ
 θαλάσῃ (καὶ γὰρ τοῖς ἀπωτέρω τοῦ λιμένος ἐστὶ
 ἄγορα), τῆς δὲ ἐπὶ θαλάσῃ στοῦς ὀπισθεν ἐστ

Ζεὺς καὶ Ἀῆμος, Λεωχάρους ἔργον. πρὸς δὲ τῇ Θαλάσῃ Κόνων ὠκοδόμησεν Ἀφροδίτης ἱερὸν, τριήρεις Λακεδαιμονίων κατεργασάμενος περὶ Κνίδον τὴν ἐν τῇ Καρικῇ Χερσονήσῳ. Κνίδιοι γὰρ τιμῶσιν Ἀφροδίτην μάλιστα, καὶ σφίσι ἐστὶν ἱερὰ τῆς Θεοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἀρχαιότερον Δωριτίδος· μετὰ δὲ τὸ, Ἀκραιάς· νεώτατον δὲ, ἦν Κνιδίαν οἱ πολλοὶ, Κνίδιοι δὲ αὐτοὶ καλοῦσιν Εὐπλοίαν.

4. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Ἀθηναίσις ὁ μὲν ἐπὶ Μουνυχία λιμῆν, καὶ Μουνυχίας ναὸς Ἀρτέμιδος· ὁ δὲ ἐπὶ Φαληροῦ, καθὰ καὶ πρότερον εἴρηται μοι, καὶ πρὸς αὐτῷ Διμητρος ἱερὸν. ἐνταῦθα καὶ Σκιράδος Ἀθηναῖς ναὸς ἐστὶ, καὶ Διὸς ἀπωτέρω· βωμοὶ δὲ Θεῶν τε ὀνομαζομένων ἀγνώστων καὶ ἡρώων καὶ παιδῶν τῶν Θεσείως καὶ Φαληροῦ· τοῦτον γὰρ τὸν Φαληρὸν Ἀθηναῖοι πλεῦσαι μετὰ Ἰάσονός φασιν ἐς Κόλχους. ἔστι δὲ καὶ Ἀνδρόγεω βωμὸς τοῦ Μίνω, καλεῖται δὲ ἡρώος· Ἀνδρόγεω δὲ ὄντα ἴσασιν, οἷς ἐστὶν ἐπιμελὲς τὰ ἐγγώρια σαφέστερον ἄλλων ἐπίστασθαι. Ἀπέχει δὲ καὶ σταδίους εἴκοσιν ἄκρα Κωλιάς· ἐς ταύτην, φθαρέντος τοῦ ναυτικοῦ τοῦ Μήδων, κατήνεγκεν ὁ κλύδων τὰ ναυάγια. Κωλιάδος δὲ ἐστὶν ἐνταῦθα Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ Γενετυλλίδες ὀνομαζόμεναι Θεαί. δοκῶ δὲ καὶ Φωκαεῦσι τοῖς ἐν Ἰωνίᾳ Θεαῖς, ἃς καλοῦσι Γενναΐδας, εἶναι ταῖς ἐπὶ Κωλιάδι τὰς αὐτάς. ἔστι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐς Ἀθήνας ἐκ Φαληροῦ ναὸς Ἴρας, οὔτε θύρας ἔχων, οὔτε ὄροφον· Μαροδόνιον φασιν αὐτὸν ἐμπρῆσαι τὸν Γωβροῦν. τὸ δὲ ἄγαλμα τὸ νῦν δὴ, καθὰ λέγουσιν, Ἀλκαμένους

ἔστιν ἔργον· οὐκ ἂν τοῦτό γε ὁ Μῆδος εἴη λε-
μῖνος.

CAPVT II.

*De Antiope Amazone — muris portus Pirae-
roëtis, qui cum regibus familiariter vixerit
templis, porticibus et simulacris in urbe
regibus Atticis.*

Ἐσελθόντων δὲ ἐς τὴν πόλιν, ἔστιν Ἀντι-
μῆμα Ἀμαζόνος. ταύτην τὴν Ἀντιόπην Πίν-
μὲν φησιν ὑπὸ Πειρίθου καὶ Θησέως ἀρπασέ
Τροίξηνίω δὲ Ἥγίᾳ τοιμίδε ἐς αὐτὴν πεποιήται·
κλέα Θεμισκυραν πολιορκοῦντα τὴν ἐπὶ Θερμῶ
ἐλεῖν μὴ δύνασθαι, Θησέως δὲ ἐρασθεῖσαν Ἀντι-
(στρατεῦσαι γὰρ ἄμα Ἡρακλεῖ καὶ Θησέᾳ) παρ-
ναι τὸ χωρίον. τάδε μὲν Ἥγίας πεποίηκεν·
ναῖοι δὲ φασιν, ἐπεὶ τε ἦλθον Ἀμαζόνες, Ἀντι-
μὲν ὑπὸ Μολπαδίας τοξευθῆναι, Μολπαδίαν δι-
θανεῖν ὑπὸ Θησέως· καὶ μνημῆμά ἐστι καὶ Μολπ-
Ἀθηναίσις.

2. Ἀνιδόντων δὲ ἐκ Πειραιῶς, ἐρείπια τῶν·
ἔστιν, ἃ Κόνων ὕστερον τῆς πρὸς Κρίδον ναυρ-
ἀνέστησε· τὰ γὰρ Θεμιστοκλέους μετὰ τὴν ἀνα-
σιν οἰκοδομηθέντα τὴν Μῆδων ἐπὶ τῆς ἀρχῆς·
ρέθη τῶν τριάκοντα ὀνομαζομένων. εἰσὶ δὲ
κατὰ τὴν ὁδὸν γνωριμώτατοι, Μενάνδρου τοῦ
πειθους, καὶ μνημῆμα Εὐρυπίδου κενόν. τέθ-
δὲ Εὐρυπίδης ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τὸν βασιλ-
θῶν Ἀργέλαον· ὁ δὲ οἱ τοῦ θανάτου τρόπος, πῆ-
γὰρ ἔστιν εἰρημένος, ἔχετω, καθὰ λέγουσι.

3. Συνῆσαν δὲ ἄρα καὶ τότε τοῖς βασιλεῦσι

ταί· καὶ πρότερον ἔτι καὶ Πολυκράτει Σάμου τυραννοῦντι Ἀνακρέων παρῆν, καὶ ἐς Συρακούσας πρὸς Ἰέρωνα Αἰσχύλος καὶ Σιμωνίδης ἐστάλησαν· Διονυσίῳ δὲ, ὃς ὕστερον ἐκυράννησεν ἐν Σικελίᾳ, Φιλόξενος παρῆν, καὶ Ἀντιγόῳ Μακεδόνων ἄρχοντι Ἀναγόρας Ῥόδιος, καὶ Σόλειος Ἄρατος· Ἡσίοδος δὲ καὶ Ὅμηρος, ἢ συγγενέσθαι βασιλεῦσιν ἠτύχησαν, ἢ καὶ ἐκόντες ὠλιγόρησαν· ὁ μὲν ἀγροικία καὶ ὄκνω πλάνης, Ὅμηρος δὲ ἀποδημήσας ἐπὶ μακρότατον, καὶ τὴν ὠφέλειαν εἰς χρήματα παρὰ τῶν δυνατῶν ἰστέφαν ἠέμενος τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξης· ἐπεὶ καὶ Ὅμηρος πεποιημένα ἐστὶν, Ἀλκινόῳ παρεῖναι Δημοδόκον, καὶ ὡς Ἀγαμέμνων καταλείπει τινα παρὰ τῆ γυναικὶ ποιητήν· Ἔστι δὲ τάφος οὐ πόρρω τῶν πυλῶν, ἐπίθεμα ἔχων στρατιώτην ἵππῳ παρεστηκότα· ὃν τινα μὲν, οὐκ οἶδα, Πραξιτέλης δὲ καὶ τὸν ἵππον καὶ τὸν στρατιώτην ἐποίησεν.

4. Εἰσελθόντων δὲ εἰς τὴν πόλιν, οἰκοδόμημα ἐς παρασκευὴν ἐστὶ τῶν πομπῶν, ἃς πέμπουσι, τὰς μὲν ἀνὰ πῦν ἔτος, τὰς δὲ καὶ χρόνου διαλείποντος· καὶ πλησίον ναός ἐστι Δήμητρος· ἀγάλματα δὲ αὐτῆ τε καὶ ἡ καίς, καὶ δᾶδα ἔχων Ἰακχος· γέγραπται δὲ ἐπὶ τῷ τοίχῳ γράμμασιν Ἀττικοῖς, ἔργα εἶναι Πραξιτέλους· τοῦ ναοῦ δὲ οὐ πόρρω Ποσειδῶν ἐστὶν ἐφ' ἵππου, δόρυ ἀφιεῖς ἐπὶ γίγαντα Πολυβώτην, ἐς ὃν Κώοις ὁ μῦθος περὶ τῆς ἄκρας ἔχει τῆς Χελώνης· τὸ δὲ ἐπίγραμμα τὸ ἐφ' ἡμῶν τὴν εἰκόνα ἄλλῳ δίδωσι καὶ οὐ Ποσειδῶνι· στοαὶ δὲ εἰσὶν ἀπὸ τῶν πυλῶν ἐς τὸν Κεραμεικόν, καὶ εἰκόνες πρὸ αὐτῶν χαλκαῖ καὶ

γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, ὅσοις τι ὑπῆρχε, καὶ ὧν τις λόγος ἐς δόξαν. ἡ δὲ ἑτέρα τῶν στοῶν ἔχει μὲν ἱερὰ θεῶν, ἔχει δὲ γυμνάσιον Ἐρμοῦ καλούμενον· ἔστι δὲ ἐν αὐτῇ Πολυτίωνος οἰκία, καθ' ἣν παρὰ τὴν ἐν Ἐλευσίῃνι δρᾶσαι τελετὴν Ἀθηναίων φασὶν οὐ τοὺς ἀφανεστάτους· ἐπ' ἐμοῦ δὲ ἀνείτο Διονύσω. Διόνυσον δὲ τοῦτον καλοῦσι μελπόμενον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἐφ' ὁποίῳπερ Ἀπόλλωνα μουσηγάτην. ἐνταῦθά ἐστιν Ἀθηνῶς ἄγαλμα Παιωνίας, καὶ Διὸς, καὶ Μνημοσύνης, καὶ Μουσῶν Ἀπόλλωνός τε· ἀνάθημα καὶ ἔργον Εὐβουλίδου, καὶ δαίμων τῶν ἀμφὶ Διόνυσον Ἄκρατος· πρόσωπόν ἐστὶν οἱ μόνον ἐνφοροδομημένον τοίχῳ. μετὰ δὲ τὸ τοῦ Διόνυσου τέμενός ἐστιν οἴκημα ἀγάλματα ἔχον ἐκ πηλοῦ, βασιλεὺς Ἀθηναίων Ἀμφικτύων, ἄλλους τὲ θεοὺς ἐστιῶν καὶ Διόνυσον. ἐνταῦθα καὶ Πήγασός ἐστιν Ἐλευθερεὺς, ὃς Ἀθηναίοις θεὸν εἰσήγαγε· συνεπελάβετο δὲ οἱ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, ἀναμνήσαν τὴν ἐπὶ Ἰκαρίου ποιεῖσθαι ἐπιδημίαν τοῦ θεοῦ.

5. Τὴν δὲ βασιλείαν Ἀμφικτύων ἔσχεν οὔτε Ἀκταῖον λέγουσιν ἐν τῇ νῦν Ἀττικῇ βασιλεῦ πρώτον· ἀποθανόντος δὲ Ἀκταίου Κέκροψ ἐκδται τὴν ἀρχὴν, θυγατρὶ συνοικῶν Ἀκταίου· καὶ γίγονται θυγατέρες μὲν Ἔρση καὶ Ἄγλαυρος Πάνδροσος, υἱὸς δὲ Ἐρυσίχθων. οὗτος οὐκ ἐλευσεν Ἀθηναίων, ἀλλὰ οἱ τοῦ πατρὸς ζῶντι λευτῆσαι συνέβη, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κέκροπος εἰσέλατο, Ἀθηναίων δυνάμει προὔχων. Ἰδὲ θυγατέρας καὶ ἄλλας καὶ Ἀτιθίδα γενεῖς

γουςιν· ἀπὸ ταύτης ὀνομάζουσιν Ἀττικὴν τὴν χώραν, πρότερον καλουμένην Ἀκταίαν. Κραναῶ δὲ Ἀμφικτύων ἐπαναστᾶς, θυγατέρα ὁμῶς ἔχων αὐτοῦ, παύει τῆς ἀρχῆς· καὶ αὐτὸς ὕστερον ὑπὸ Ἐριχθονίου καὶ τῶν συνεπαναστάτων ἐκπίπτει· πατέρα δὲ Ἐριχθονίῳ λέγουσιν ἀνδρῶπων μὲν οὐδένα εἶναι, γονέας δὲ Ἥφαιστον καὶ Γῆν.

CAPVT III.

De Ceramico eiusque porticibus, stauis, picturis et templis — de Gallis.

Τὸ δὲ χωρίον, ὃ Κεραμεικὸς, τὸ μὲν ὄνομα ἔχει ἀπὸ ἥρωος Κεράμου, Διονύσου τε εἶναι καὶ Ἀριάδνης καὶ τούτου λεγομένου· πρώτη δὲ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ καλουμένη στοᾶ βασιλείος, ἐνθα καθίζει βασιλεὺς ἐνιαυσίαν ἀρχῶν ἀρχὴν, καλουμένην βασιλείαν. ταύτης ἔπεισσι τῷ κεράμῳ τῆς στοᾶς ἀγάλματα ὀπιτῆς γῆς, ἀφιεὶς Θησεὺς ἐς θάλασσαν Σκίρωνα, καὶ φέρουσα Ἡμέρα Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασιθείσης ἀρπασθῆναι, καὶ οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα· καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσιόδος εἴρηκεν ἐν ἔπεισι τοῖς ἐς τὰς γυναῖκας· πλησίον δὲ τῆς στοᾶς Κόνων ἔστηκε καὶ Τιμόθεος υἱὸς Κόνωνος, καὶ βασιλεὺς Κυπρίων Εὐαγόρας, ὃς καὶ τὰς τριήρεις τὰς Φοινίσσας ἔπραξε παρὰ βασιλέως Ἀρταξέρξου δοθῆναι Κόνωνι· ἔπραξε δὲ ὡς Ἀθηναῖος, καὶ τὸ ἀνέκαθεν ἐκ Σαλαμῖνος, ἐπεὶ καὶ γενεαλογῶν ἐς προγόνους ἀνέβαινε Τεύκρον καὶ Κινύρου θυγατέρα. ἐνταῦθα ἔστηκε Ζεὺς ὀνομαζόμενος ἐλευθέριος, καὶ βασιλεὺς Ἀδριανὸς, ἐς ἄλλους

τε, ὃν ἦρχεν, εὐεργεσίας καὶ εἰς τὴν πόλιν μάλιστα ἀποδειξάμενος τὴν Ἀθηναίων. 2. Στοὰ δὲ ὄπισθεν ὠκοδόμηται γραφᾶς ἔχουσα θεοὺς δώδεκα κάλουμένους· ἐπὶ δὲ τῷ τοίχῳ τῷ πέραν Θησεύς ἐστὶ γεγραμμένος, καὶ Δημοκρατία τε καὶ ἄσμος, δηλοῖ δὲ ἡ γραφή, Θησεῖα εἶναι τὸν καταστήσαντα Ἀθηναίοις ἐξίσου πολιτεύεσθαι. κενώρηκε δὲ φήμη καὶ ἄλλως ἐς τοὺς πολλοὺς, ὡς Θησεύς παραδοίῃ τὰ πράγματα τῷ δήμῳ, καὶ ὡς ἐξ ἐκεῖνου δημοκρατούμενοι διαμείναιεν, πρὶν ἢ Πεισίστρατος ἐτυράννησεν ἐπαναστάς. λέγεται μὲν δὴ καὶ ἄλλα οὐκ ἀληθῆ παρα τοῖς πολλοῖς, οἷα ἱστορίας ἀνηκόοις οὖσι καὶ ὀπόσα ἤκουον εὐθύς ἐκ παιδῶν ἔν τε χοροῖς καὶ τραγωδίαις πιστὰ ἡγουμένοις· λέγεται δὲ καὶ ἐς τὸν Θησεῖα, ὡς αὐτὸς τε ἐβασίλευσε καὶ ὕστερον Μενεσθέως τελευτήσαντος, καὶ ἐς τετάρτην οἱ Θησεῖδαι γενεὰν διέμειναν ἄρχοντες. εἰ δὲ μοι γενεαλογεῖν ἤρεσκε, καὶ τοὺς ἀπὸ Μελάνθου βασιλεύσαντας ἐς Κλειδικὸν τὸν Αἰσιμίδου, καὶ τούτους ἀν' ἀπρηθμισάμην. 3. ἐνταῦθά ἐστι γεγραμμένον καὶ τὸ περὶ Μαντίνειαν Ἀθηναίων ἔργον, οἱ βοηθήσαντες Λακεδαιμονίοις ἐπέμφθησαν. συνέγραψαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ξενοφῶν τὸν πάντα πόλεμον, κατάληψιν τε τῆς Καδμείας καὶ τὸ πταῖσμα Λακεδαιμονίων ἐν Δεύκτροις, καὶ ὡς ἐς Πελοπόννησον ἐσέβαλον Βοιωτοὶ, καὶ τὴν συμμαχίαν Λακεδαιμονίοις τὴν παρὰ Ἀθηναίων ἐλθοῦσαν. ἐν δὲ τῇ γραφῇ τῶν ἵππεων ἐστὶ μάχη, ἐν ἣ γνωριμώτατο Γρύλλος τε ὁ Ξενοφῶντος ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ κατὰ τὴν ἵππον τὴν Βοιωτίαν Ἐπαμινώνδας δ'

βαῖος· ταύτας τὰς γραφὰς Εὐφρόνωρ ἔγραψεν Ἀθηναίοις, καὶ πλησίον ἐποίησεν ἐν τῷ ναῷ τὸν Ἀπόλλωνα Πατρῶν ἐπίκλησιν. πρὸ δὲ τοῦ νεῶ τὸν μὲν Δεωχάρης, ὃν δὲ καλοῦσιν Ἀλεξίκακον, Κάλαμις ἐποίησε. τὸ δὲ ὄνομα τῷ θεῷ γενέσθαι λέγουσιν, ὅτι τὴν λοιμῶδη σφίσι νόσον ὀμοῦ τῷ Πελοποννησίῳ πολέμῳ πιέζουσιν κατὰ μάντευμα ἔπαυσε Δελφῶν.

4. ὠκοδόμηται δὲ καὶ μητρὸς θεῶν ἱερὸν, ἣν Φειδίας εἰργάσατο, καὶ πλησίον τῶν πεντακοσίων καλουμένων βουλευτήριον, οἷ βουλευουσιν ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις· Βουλαίου δὲ ἐν αὐτῷ κεῖται ξόανον Διὸς, καὶ Ἀπόλλων, τέχνη Πεισίου, καὶ Ἀἴμος, ἔργον Λύσωρος· τοὺς δὲ θεασμοθέτας ἔγραψε Πρωτογένης Καύνιος. Ὀλβιάδης δὲ Καλλίππου ἦν, ὃς Ἀθηναίους ἐς Θερμοπύλας ἤγαγε, φυλάζοντας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα Γαλάτων ἐσβολὴν.

5. Οἱ δὲ Γαλάται οὗτοι νέμονται τῆς Εὐρώπης τὰ ἔσχατα, ἐπὶ θαλάσῃ πολλῇ καὶ ἐς τὰ πέρατα οὐ πλωῖμῳ· παρέχεται δὲ ἄμπωτιν καὶ φαχίαν καὶ θηρία οὐδὲν ἑοικότα τοῖς ἐν θαλάσῃ τῇ λοιπῇ· καὶ σφίσι διὰ τῆς χώρας ρεῖ ποταμὸς Ἡριδανός, ἐφ' ᾧ τὰς θυματέρας τοῦ Ἥλιου ὀδύρεσθαι νομίζουσι τὸ περὶ τὸν Φαίθοντα τὸν ἀδελφὸν πάθος. ὁπρὸς δέ ποτε αὐτοὺς καλεῖσθαι Γαλάτας ἐξενίκησε· Κελτοὶ γὰρ κατὰ τε σφῶς τὸ ἀρχαῖον καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὠνομάζοντο.

CAPVT IV.

*De Gallorum expeditione in Graeciam facta — in
Asiam traiectu — de Pergamenis.*

Συλλεγεῖσα δὲ σφίσι στρατιὰ τρέπεται τὴν ἐπὶ Ἴο-

νίου, καὶ τὸ τε Ἰλλυριῶν ἔθνος καὶ πᾶν ὅσον ἄχρι
 Μακεδόνων ᾤκει, καὶ Μακεδόνας αὐτοὺς ἀναστά-
 τους ἐποίησε, Θεσσαλίαν τε ἐπέδραμε. καὶ ὡς ἐγγὺς
 Θερμοπυλῶν ἐγένοντο, ἐνταῦθα οἱ πολλοὶ τῶν Ἑλ-
 λήνων ἐς τὴν ἔφοδον ἠσύχαρον τῶν βαρβάρων, ἅτε
 ὑπὸ Ἀλεξάνδρου μεγάλως καὶ Φιλίππου κακωθέντες
 πρότερον· καθεῖλε δὲ καὶ Ἀντίπατρος καὶ Κάσσαν-
 δρος ὕστερον τὸ ἑλληνικόν· ὥστε ἕκαστοι δι' ἀσθέν-
 νειαν οὐδὲν αἰσχροὺν ἐνόμιζον ἀπειῖναι τὸ κατὰ σφᾶς
 τῆς βοηθείας. 2. Ἀθηναῖοι δὲ μάλιστα μὲν τῶν Ἑλλή-
 νων ἀπειρήκεσαν μήκει τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου,
 καὶ προσπταίοντες τὰ πολλὰ ἐν ταῖς μάχαις· ἐξέβηαι
 δὲ ὁμως ᾤρηγητο εἰς τὰς Θερμοπύλας σὺν τοῖς ἑλ-
 θούσι τῶν Ἑλλήνων, ἐλόμενοι σφίσι τὸν Κάλλιππον
 τοῦτον ἠγεῖσθαι. καταλαβόντες δὲ, ἢ σιενώτατος
 ἦν τῆς ἐφόδου τῆς ἐς τὴν Ἑλλάδα, εἴργον τοὺς βαρ-
 βάρους. ἀνευρόντες δὲ οἱ Κελτοὶ τὴν ἀτραπὸν, ἦν
 καὶ Μήδοις ποτὲ Ἐφιάλτης ἠγήσατο ὁ Τραχίνιος,
 καὶ βιασάμενοι Φωκίων τοὺς τεταγμένους ἐπ' αὐτῆ,
 λανθάνουσι τοὺς Ἑλληνας ὑπερβαλόντες τὴν Οὔτην.
 3. Ἐνθα δὴ πλείστον παρέσχοντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι
 τοῖς Ἑλλησιν ἄξιους, ἀμφοτέρωθεν, ὡς ἐκυκλώθησαν,
 ἀμννόμενοι τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ σφίσι ἐπὶ τῶν
 νεῶν μάλιστα ἐταλαιπώρουσαν, ἅτε τοῦ κόλπου τοῦ
 Λαμιακοῦ τέλματος πρὸς ταῖς Θερμοπύλαις ὄντος·
 αἴτιον δὲ ἐμοὶ δοκεῖ τὸ ὕδωρ ταύτῃ τὸ θερμοῦν ἐκρέειν
 ἐς τὴν θάλασσαν· μείζονα οὖν οὗτοι εἶχον πόνον.
 ἀναλαβόντες γὰρ ἐπὶ τὰ καταστρώματα τοὺς Ἑλλη-
 νας, ναυσὶν ὑπὸ τε ὀπλων βαρεῖαις καὶ ἀνδρῶν ἐβιά-

ζοντο κατὰ τοῦ πηλοῦ πλεῖν. οὗτοι μὲν δὴ τοὺς Ἑλληνας τρόπον τὸν εἰρημὸν ἔσωζον. 4. οἱ δὲ Γαλάται πυλῶν τε ἐντὸς ἦσαν, καὶ τὰ πολίσματα ἐλεῖν ἐν οὐδενὶ τὰ λοιπὰ ποιησάμενοι, Δελφοὺς καὶ τὰ χρήματα τοῦ θεοῦ διασπάσαι· μάλιστα εἶχον σπουδὴν. καὶ σφίσιν αὐτοὶ τε Δελφοὶ, καὶ Φωκίων ἀντετάχθησαν οἱ τὰς πόλεις περὶ τὸν Παρνασσὸν οἰκοῦντες· ἀφίκετο δὲ καὶ δύναμις Αἰτωλῶν· τὸ γὰρ Αἰτωλικὸν προεῖχεν ἀκμῇ νεότητος τὸν χρόνον τοῦτον. ὡς δὲ ἐς χεῖρας συγγέσαν, ἐνταῦθα κεραυνοὶ τε ἐφέροντο ἐς τοὺς Γαλάτας καὶ ἀπορῥαγεῖσαι πέτραι τοῦ Παρνασοῦ, δειμάτα τε ἄνδρες ἐφίσταντο δολῖται τοῖς βαρβάροις· τούτων τοὺς μὲν ἕξ Ἑπεροβωρῶν λέγουσιν ἐλθεῖν, Ἑπέροχον καὶ Ἀμάδοκον, τὸν δὲ τρίτον Πύρρον εἶναι τὸν Ἀχιλλέως. ἐναγίζουσι δὲ ἀπὸ ταύτης Δελφοὶ τῆς συμμαχίας Πύρρῳ, πρότερον ἔχοντες ἅτε ἀνδρὸς πολεμίου καὶ τὸ μνημῆμα ἐν ἀτιμίᾳ. 5. Γαλατῶν δὲ οἱ πολλοὶ ναυσὶν ἐς τὴν Ἀσίαν διαβάντες τὰ παραθαλάσσια αὐτῆς ἐλεηλάτουν. χρόνῳ δὲ ὕστερον οἱ Πέργαμον ἔχοντες, πάλαι δὲ Τευθρανίαν καλουμένην, ἐς ταύτην Γαλάτας ἐλαύνουσι ἀπὸ θαλάσσης. οὗτοι μὲν δὴ τὴν ἐκτὸς Σαγγαρίου χώραν ἔχον, ἄγκυραν πόλιν ἐλόντες Φρυγῶν, ἣν Μίδας ὁ Γοργίου πρότερον ᾤκισεν. ἄγκυρα δὲ, ἣν ὁ Μίδας ἀνέυην, ἣν ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐν ἱερῷ Διὸς, καὶ κρήνη Μίδου ἰλουμένη· ταύτην οἶνον κερᾶσαι Μίδαν φασὶν ἐπὶ ν θήραν τοῦ Σείληνοῦ. ταύτην τε δὴ τὴν ἄγκυραν εἶλον, καὶ Πεισινοῦντα ὑπὸ τὸ ὄρος, τὴν ἄγδιον ἔνθα καὶ τὸν Ἄτιον τεθάρφθαι λέγουσι. 6. Πέργα-

μηνοῖς δὲ ἔστι μὲν σκῦλα ἀπὸ Γαλατῶν, ἔστι δὲ γραφή τὸ ἔργον πρὸς Γαλάτας ἔχουσα. ἦν δὲ νόμονται οἱ Περγαμηνοὶ, Καβείρων ἱερὰν φασιν εἶναι τὸ ἀρχαῖον· αὐτοὶ δὲ Ἀρχαῖδες ἐθέλουσιν εἶναι τῶν δμοῦ Τηλέφου διαβάτων ἐς τὴν Ἀσίαν, πολέμων δὲ τῶν μὲν ἄλλων, εἰ δὴ τινὰς ἐπολέμησαν, οὐκ ἐς ἅπαντας κεχώρηκεν ἡ φήμη· τρία δὲ γνωριμώτατα ἐξείργασται σφισι, τῆς τε Ἀσίας ἀρχὴ τῆς κάτω, καὶ Γαλατῶν ἀπ' αὐτῆς ἀναχώρησις, καὶ ἐς τοὺς σὺν Ἀγαμέμνονι Τηλέφου τόλμημα, ὅτε Ἕλληνες ἀμαρτόντες Ἰλίου, τὸ πεδίον ἐλεηλάτουν τὸ Μυσόν, ὡς γῆν τὴν Τρωϊάδα. ἐπάνειμι δὲ ἐς τὴν ἀρχὴν, ὅθεν ἐξέβην τοῦ λόγου.

CAPVT V.

De Tholo— Heroibus Eponymis— Adriani donariis.

Τοῦ βουλευτηρίου τῶν πεντακοσίων πλησίον Θόλος ἐστὶ καλουμένη, καὶ θύουσι τε ἐνταῦθα οἱ πρυτάνεις, καὶ τινὰ καὶ ἀργύρου πεπονημένα ἐστὶν ἀγάλματα οὐ μεγάλα. ἀνωτέρω δὲ ἀνδριάντες ἐστήκασιν ἡρώων, ἀφ' ὧν Ἀθηναῖοι ὕστερον τὰ ὄνόματα ἔσχε αἱ φυλαί. ὅστις δὲ ἀντικατεστήσατο δέκα ἀντὶ τι σάρων φυλάς εἶναι, καὶ μετέθετό σφισι τὰ ὄνόμα ἀντὶ τῶν ἀρχαίων, Ἡρόδοτος ταῦτά ἐστιν εἰρημί 2. Τῶν δὲ ἐπωνύμων (καλοῦσι γὰρ οὕτως σφάς) μὲν Ἴπποθῶν Ποσειδῶνος καὶ Ἀλόπης, Θυγο Κερκύονος· ἔστι δὲ Ἀντίλοχος τῶν παιδῶν τῶν κλέους, γενόμενος ἐκ Μήδας Ἡρακλεῖ τῆς Φύ' καὶ τρίτος Αἴας ὁ Τελαμῶνος· ἐκ δὲ Ἀθηναῖω δοῦναι δὲ ἐπὶ σωτηρίᾳ λέγεται κοινῇ τὰς Θυ;

τοῦ θεοῦ χρήσαντος. Ἐρχθεύς τέ ἐστιν ἐν τοῖς ἐπιωνύμοις, ὃς ἐνίκησεν Ἐλευσινίους μάχη, καὶ τὸν ἡγούμενον ἀπέκτεινεν Ἴμμάραδον τὸν Ἐνυόλπου. Αἰγεύς τέ ἐστι, καὶ Οἰνεύς Πανδίωνος υἱὸς νόθος, καὶ τῶν Θησεῶς παιδῶν Ἀκάμας. 3. Κέκροπα δὲ ἡ Πανδίονα, (εἶδον γὰρ καὶ τούτων ἐν τοῖς ἐπιωνύμοις εἰκόνας,) οὐκ οἶδα οὓς ἄγουσιν ἐν τιμῇ· πρότερός τε γὰρ ἦρξεν Κέκροψ, ὃς τὴν Ἀκταίου θυγατέρα ἔσχηκε, καὶ ὕστερον ἄλλος, ὃς μετώκησεν ἐς Εὐβοίαν, Ἐρχθεύς υἱὸς τοῦ Πανδίωνος τοῦ Ἐριχθονίου. καὶ δὴ καὶ Πανδίων ἐβασίλευσεν ὁ τοῦ Ἐριχθονίου, καὶ ὁ Κέκροπος τοῦ δευτέρου. τοῦτον Μητιονίδαί τῆς ἀρχῆς ἐξελεύουσιν, καὶ οἱ φηγόντι ἐς Μέγαρα (θυγατέρα γὰρ εἶχε Πυλῆ τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Μεγάρῳ) συνεκπίπτουσιν οἱ παῖδες· καὶ Πανδίονα μὲν αὐτοῦ λέγεται νοσήσαντα ἀποθανεῖν, καὶ οἱ πρὸς θαλάσση μνημά ἐστιν ἐν τῇ Μεγαρίδι ἐν Ἀθηναῖς Αἰθυίας καλουμένῳ σκοπέλῳ. 4. οἱ δὲ παῖδες κατἴασί τε ἐκ τῶν Μεγάρων, ἐκβαλόντες Μητιονίδας, καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀθηναίων Αἰγεύς πρεσβύτατος ἂν ἔσχε. θυγατέρας δὲ οὐ σὺν ἀγαθῷ δαίμονι ἔθρεψεν ὁ Πανδίων, οὐδὲ οἱ τιμωροὶ παῖδες ἀπ' αὐτῶν ἐλείφθησαν· καὶ τοι δυνάμειός γε ἔνεκα πρὸς τὸν Θοῤῥα τὸ κῆδος ἐποιήσατο. ἀλλ' οὐδεὶς πόρος ἐστὶν ἀνθρώπῳ παραβῆναι τὸ καθῆκον ἐκ τοῦ θεοῦ. Λέγουσιν, ὡς Τηρεύς συνοικῶν Πρόκην Φιλομήλαν ἦσχυεν, οὐ κατὰ νόμον δράσας τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ σῶμα ἔτι λωβησάμενος τῇ παιδί ἤγαγεν εἰς ἀνάγκην δίκης τὰς γυναῖκας. Πανδίονι δὲ καὶ ἄλλος ἀνδρῶς ἐστὶν ἔτι

ἀκροπόλει θείας ἄξιός. 5. οἷδε μὲν εἰσὶν Ἀθηναίους ἐπι-
 νυμοὶ τῶν ἀρχαίων· ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ τῶνδε φυ-
 λὰς ἔχουσιν, Ἀττάλου τοῦ Μυσοῦ, καὶ Πτολεμαί-
 οῦ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ κατ' ἐμὲ ἤδη βασιλείῳς Ἀδριανοῦ
 τῆς τε ἐς τὸ θεῖον τιμῆς ἐπιπλείστον ἐλθόντος, κα-
 τῶν ἀρχομένων ἐς εὐδαιμονίαν τὰ μέγιστα ἐκάστοι
 παρασχομένου. καὶ ἐς μὲν πόλεμον οὐδένα ἐκούσιο
 κατέβη, Ἑβραίους δὲ τοὺς ὑπὲρ Σύρων ἐχειρώσασι
 ἀπουτάντας. δπόσα δὲ θεῶν ἱερά, τὰ μὲν ᾠκοδόμη-
 σεν ἐξ ἀρχῆς, τὰ δὲ καὶ ἐπεκόσμησεν ἀναθήμασι κα-
 κατασκευαῖς, ἢ δωρεᾶς πόλεσιν ἔδωκεν Ἑλληνίσι, τὰ
 δὲ καὶ τῶν βαρβάρων τοῖς δεηθεῖσιν, ἔστιν οἱ πάντα
 γεγραμμένα Ἀθήνησιν ἐν τῷ κοινῷ τῶν θεῶν ἱερῷ.

C A P V T VI.

De Ptolemaeo Lagi, eiusque rebus gestis.

Τὰ δὲ ἐς Ἀττάλον καὶ Πτολεμαῖον ἡλικία τε ἦν
 χαϊότερα, ὡς μὴ μένειν ἔτι τὴν φήμην αὐτῶν, κα-
 συγγενόμενοι τοῖς βασιλεῦσιν ἐπὶ συγγραφῇ τῶν
 γων, καὶ πρότερον ἔτι ἡμελήθησαν. τούτων ἕνεκά
 καὶ τὰ τῶνδε ἐπῆλθε δηλώσαι ἔργα τε ὑποῖα ἔργ-
 καὶ ὡς ἐς τοὺς πατέρας αὐτῶν περιεχώρησεν Αἰγί-
 καὶ ἡ Μυσοῖν, καὶ ἡ τῶν προσοίκων ἀρχή. 2:1
 μαῖον Μακεδόνες Φιλίππου παῖδα εἶναι τοῦ
 του, λόγῳ δὲ Λάγου νομίζουσι· τὴν γὰρ οἱ
 ἔχουσαν ἐν γαστρὶ δοθῆναι γυναῖκα ὑπὸ Φι-
 Λάγῳ. Πτολεμαῖον δὲ λέγουσιν ἄλλα τε ἐν-
 λαμπρὰ ἀποδείξασθαι, καὶ Ἀλεξάνδρῳ κινδύ-
 βάντος ἐν Ὀξυδράκαις, μάλιστα οἱ τῶν ἐταί-
 ραι. τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῖς ἐς

τὸν Φιλίππου τὴν πᾶσαν ἀρχὴν ἄγουσιν ἀντιστάς,
 κῦτὸς μάλιστα ἐγένετο εἰς τὰς βασιλείας αὐτίος τὰ
 ἔθνη νευηθῆναι. 3. αὐτὸς δὲ ἐς Αἴγυπτον διαβίς,
 Κλεομένην τε ἀπέκτεινεν, ὃν σατραπεύειν Αἴγυπτου
 καταστήσεν Ἀλέξανδρος, Περδίκκα νομίζων εὐνοῦν
 αἰ διὰ τοῦτο οὐ πιστὸν ἑαυτῷ, καὶ Μακεδόνων τοὺς
 καχθέντας τὸν Ἀλεξάνδρου νεκρὸν ἐς Αἰγῆς κομίζειν
 ἐπέπεισεν αὐτῷ παραδοῦναι· καὶ τὸν μὲν νόμῳ τῶν
 Μακεδόνων ἔθαπτεν ἐν Μέμφει, οἳ δὲ ἐπιστάμενος
 τολεμήσοντα Περδίκκαν, Αἴγυπτον εἶχεν ἐν φυλακῇ.
 Περδίκκας δὲ ἐς μὲν τὸ εὐπρεπὲς τῆς στρατιῆς ἐπί-
 ρετο Ἀριδαῖον τὸν Φιλίππου, καὶ παῖδα Ἀλέξανδρον
 καὶ Ῥωζίνης τῆς Ὀξυάρτου γεγονότα καὶ Ἀλεξάνδρου,
 ᾧ δὲ ἔργῳ Πτολεμαῖον ἐπεβούλευεν ἀφελέσθαι τὴν
 ἢ Αἴγυπτιν βασιλείαν. ἐξωσθεῖς δὲ Αἴγυπτου, καὶ
 ἅ κατὰ πόλεμον ἔτι οὐχ ὁμοίως θαυμαζόμενος, δια-
 λεβλημένος δὲ καὶ ἄλλως ἐς τοὺς Μακεδόνας, ἀπέ-
 τανεν ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων. 4. Πτολεμαῖον δὲ
 αὐτίκα ἐς τὰ πράγματα ὁ Περδίκκου θάνατος ἐπέ-
 τησε· καὶ τοῦτο μὲν Σύρους καὶ Φοινίκην εἶλε, τοῦτο
 ἰὲ ἐκπεσόντα ὑπὸ Ἀντιγόνου καὶ φεύγοντα ὑπεδέξα-
 ο Σέλευκον τὸν Ἀντιόχου, καὶ αὐτὸς παρσκευάζετο
 εἰς ἀμννούμενος Ἀντίγονον· καὶ Κάσσανδρον τὸν
 ἑτασχεῖν ἐπεισε τοῦ πολέμου, φυγὴν λέγων τὴν Σε-
 σούκου, καὶ τὸν Ἀντίγονον φοβερόν σφισιν εἶναι
 αἰσιν αὐξήθεντα. 5. Ἀντίγονος δὲ τέως μὲν ἦν ἐν
 παρσκευῇ πολέμου, καὶ τὸν κίνδυνον οὐ παντάπα-
 ρον ἐθάσσει· ἐπεὶ δὲ ἐς Λιβύην ἐπύθετο στρατεύειν

Πτολεμαῖον, ἀφροσθηκόντων Κυρηναίων, αὐτίκα Σύ-
 ρους καὶ Φοίνικας εἶλεν ἐξ ἐπιδρομῆς· παραδοὺς δὲ
 Δημήτριον τῶ παιδί, ἡλικίαν μὲν νέω, φρονεῖν δὲ
 ἤδη δοκοῦντι, καταβαίνει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον·
 πρὶν δὲ ἢ καταβῆναι πάλιν ἦγεν ὀπίσω τὴν στρατιάν,
 Δημήτριον ἀκούων ὑπὸ Πτολεμαίου μάχῃ κεκρατή-
 σθαι. Δημήτριος δὲ οὔτε παντάπασιν ἐξειστήκει
 Πτολεμαίῳ τῆς χώρας, καὶ τινὰς τῶν Αἰγυπτίων λο-
 χήσας διέφθειρεν οὐ πολλούς. τότε δὲ ἦκοντα Ἀν-
 τίγονον οὐχ ὑπομείνας Πτολεμαῖος, ἀνεχώρησεν εἰς
 Αἴγυπτον. 6. διελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, Δημήτριος
 πλεύσας ἐς Κύπρον, Μενέλαον σατραπὴν Πτολεμαίου
 ναυμαχίᾳ, καὶ αὐθις αὐτὸν Πτολεμαῖον ἐπιδιαβά-
 τα ἐνίκησεν. φυγόντα δὲ αὐτὸν ἐς Αἴγυπτον, Ἀντί-
 γονός τε κατὰ γῆν, καὶ ναυσὶν ἅμα ἐπολιόρκει καὶ
 Δημήτριος. Πτολεμαῖος δὲ ἐς πᾶν ἀφικόμενος τοῦ
 κινδύνου διέσωσεν ὅμως τὴν ἀρχὴν, στρατιᾷ τε ἀν-
 τικαθήμενος ἐπὶ Πηλουσίῳ, καὶ τριήρεσιν ἀμυνό-
 μενος ἅμα ἐκ τοῦ ποταμοῦ. Ἀντίγονος δὲ Αἴγυ-
 πτον μὲν αἰρήσειν ἐκ τῶν παρόντων οὐδεμίαν ἔτι
 εἶχεν ἐλπίδα, Δημήτριον δὲ ἐπὶ Ῥοδίου στρατιᾷ
 πολλῇ καὶ ναυσὶν ἔστειλεν, ὡς, εἴ οἱ προσγένοιτο ἡ
 νῆσος, ὀρηκτικῶς χρήσεσθαι πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους
 ἐλπίζων. ἀλλὰ αὐτοὶ τε οἱ Ῥόδιοι τολμήματα καὶ
 ἐπιτεχνήσεις παρέσχοντο εἰς τοὺς πολιορκούντας, καὶ
 Πτολεμαῖός σφισιν, ἐς ὅσον δυνάμεως ἦκε, συνήρατο
 ἐς τὸν πόλεμον. 7. Ἀντίγονος δὲ Ῥόδου τε ἁμαρτῶν
 καὶ Αἰγύπτου πρότερον, οὐ πολλῶ τούτων ὕστερον
 ἀντιτάξασθαι Λυσιμάχῳ τολμήσας καὶ Κασσάνδρῳ

τε καὶ τῇ Σελεύκου στρατιᾷ, τῆς δυνάμεως ἀπώλεσε τὸ πολὺ· καὶ αὐτὸς ἀπέθανε τλαιπωρήσας μάλιστα τῷ μήκει τοῦ πρὸς Εὐμενῆ πολέμου. τῶν δὲ βασιλείων τῶν καθιλότων Ἀντιγονοῦ, ἀνοσιώτατον κρίνω γενέσθαι Κάσσανδρον, ὃς δι' Ἀντιγόνου τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν διασώσαμενος, πολεμήσων ἦλθεν ἐπ' ἄνδρα εὐεργέτην. 8. Ἀποθανόντος δὲ Ἀντιγόνου, Πτολεμαῖος Σύρου τε αὐθις καὶ Κύπρον εἴλε, κατήγαγε δὲ καὶ Πύθῆον ἐς τὴν Θεσπρωτίδα ἠπειρον. Κυρήνης δὲ ἀποστάσης, Μάγας Βερενίκης υἱὸς Πτολεμαῖω τότε συνοικουῦσης, ἔπει πέμπτη μετὰ τὴν ἀποστασιν εἴλε Κυρήνην. Εἰ δὲ ὁ Πτολεμαῖος οὗτος ἀληθεῖ λόγῳ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου παῖς ἦν, ἴστω τὸ ἐπιμανὲς ἐς τὰς γυναῖκας κατὰ τὸν πατέρα κεκτημένος· ὃς Εὐρυδίκη τῇ Ἀντιπάτρου συνοικῶν, ὄντων οἱ παίδων, Βερενίκης εἰς ἔρωτα ἦλθεν, ἣν Ἀντίπατρος Εὐρυδίκη συνέπεμψεν ἐς Αἴγυπτον. ταύτης τῆς γυναικὸς ἐρασθεῖς, παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐποίησατο, καὶ, ὡς ἦν οἱ πλησίον ἢ τελευτή, Πτολεμαῖον ἀπέλεπεν Αἴγυπτον βασιλεύειν, (ἀφ' οὗ καὶ Ἀθηναῖοις ἐστὶν ἡ φυλὴ) γεγονότα ἐκ Βερενίκης, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς Ἀντιπάτρου θυγατρὸς.

CAPUT VII

De Ptolemaeo Philadelpho et Maga.

Οὗτος ὁ Πτολεμαῖος Ἀρσινόης ἀδελφῆς ἀμοφιτέρωθεν ἐρασθεῖς ἐγημεν αὐτήν, Μακεδύσιν οὐδαμῶς ποιῶν νομιζόμενα, Αἰγυπτίους μέντοι, ὧν ἤρχε· δεύτερον δὲ ἀδελφὸν ἀπάκτεινεν Ἀργαῖον ἐπιβουλεύοντα, ὡς λέγεται. καὶ τὸν Ἀλεξάνδρου νεκρὸν οὗτος δ' κα-

ταγαῶν ἦν ἐκ Μίμφιδος. ἀπέκτεινε δὲ καὶ ἄλλον
 ἀδελφὸν γεγονότα ἐξ Εὐρυδίας, Κυπρίους ἀφιστάν-
 τα αισθόμενος. Μάγας δὲ ἀδελφὸς βρομῆτριος Πτο-
 λεμαίου παρὰ Βερνίκης τῆς μητρὸς ἀξιωθεὶς ἐπιτρο-
 πεύειν Κυρήνην. (ἔγενόη δὲ ἐκ Φιλίππου τῆ Βερ-
 νίκη, Μακεδόνας μὲν, ἄλλως δὲ ἀγνώστου καὶ ἐνὸς
 τοῦ δήμου) τότε δὴ οὗτος ὁ Μάγας, ἀποστήσας
 Πτολεμαίου Κυρηναίους, ἤγαγεν ἐπὶ Αἴγυπτον.
 2. καὶ Πτολεμαῖος μὲν τὴν ἐσβολὴν φραξάμενος,
 ἐπέμεινε ἐπιόντας Κυρηναίους· Μάγα δὲ ἀπαγγέ-
 λεται καθ' ὁδὸν ἀφαστημένα Μαρμαρίδας· (εἰσὶ δὲ
 Λιβύων οἱ Μαρμαρίδαι τῶν νομάδων) καὶ τότε μὲν
 ἐς Κυρήνην ἀπηλλάσσετε· Πτολεμαῖον δὲ ὠρημέ-
 νον διώκειν αἰτία τοιαύτη ἐπέσχε· ἤνικα παρεσκευά-
 ζετο ἐπιόντα ἀμύνεσθαι Μάγαν, ξένους ἐπηγάγετο
 καὶ ἄλλους καὶ Γαλάτας ἐς τετρακισχιλλούς· τούτους
 λαβὼν ἐπιβουλεύοντας κατασχεῖν Αἴγυπτον, ἀτή-
 γαγε σφῶς ἐς νῆσον ἐρήμην διὰ τοῦ ποταμοῦ· καὶ οἱ
 μὲν ἐνταῦθα ἀπώλοντο ὑπὸ τε ἀλλήλων, καὶ τοῦ
 λιμοῦ. 3. Μάγας δὲ ἤδη γυναῖκα ἔχων Ἀπόμην Ἀν-
 τιόχου τοῦ Σελύκου θυγατέρα, ἔπεισεν Ἀντιόχον
 παραβάντα, ὃς οἱ ὁ πατὴρ Σέλευκος ἐποίησατο συν-
 θήκας πρὸς Πτολεμαῖον, ἐλαύνειν ἐπὶ Αἴγυπτον.
 ὠρημένου δὲ Ἀντιόχου στρατεύειν, Πτολεμαῖος
 διέπεμψεν ἐς ἅπαντας ὧν ἦρχεν Ἀντιόχος, τοῖς μὲν
 ἀσθενεστέροις λησταῖς κατατρέχειν τὴν γῆν, οἱ δὲ
 ἦσαν δυνατώτεροι στρατεία κατεῖργεν· ὥς τε Ἀντιό-
 χῳ μήποτε ἐγγενέσθαι στρατεύειν ἐπὶ Αἴγυπτον. οὗ-
 τος ὁ Πτολεμαῖος, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται μοι,

ναυτικὸν ἔστειλεν ἐς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν ἐπ' Ἀντιγόνον καὶ Μακεδόνας· ἀλλὰ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν μέγα ἐγένετο ἐς σωτηρίαν Ἀθηναίους. Οἱ δὲ οἱ παῖδες ἐγένοντο ἐξ Ἀρσινόης οὐ τῆς ἀδελφῆς, Ἀνσιμάχου δὲ Θυγατρὸς· τὴν δὲ οἱ συνοικήσαν ἀδελφὴν κατέλαβεν ἔτι πρότερον ἀποθανεῖν ἀπαίδα· καὶ νομὸς ἐστὶ ἀπ' αὐτῆς Ἀρσινόϊτης Αἰγυπτίους.

CAPUT VIII.

De Attalo — variis signis — Demosthene — temporibus et signis deorum ac hominum — theatro Oedeo dicto.

Ἀπαιτεῖ δὲ ὁ λόγος καὶ τὰ ἐξ Ἀττάλου δηλώσαι ἔχοντα, ὅτι καὶ οὗτος τῶν ἐπωνύμων ἐστὶ Ἀθηναίους. Ἀνὴρ Μακεδὼν, Δόκιμος ὄνομα, στρατηγὸς Ἀντιγόβου, Ἀνσιμάχῳ παραδοὺς αὐτὸν ὕστερον καὶ τὰ χρήματα, Φιλέταιρον Παφλαγόνα εἶχεν εὐνοῦχον. Ὅσα μὲν δὴ Φιλεταίρῳ πεπραγμένα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἐστὶ τὴν ἀπὸ Ἀνσιμάχου, καὶ ὡς Σέλευκον ἐπηγάγετο, ἔσται μοι τῶν ἐς Ἀνσιμάχου παρενθήκη. 2. Ὁ δὲ Ἀττάλος Ἀττάλου μὲν παῖς ἦν, ἀδελφοῦ δὲ Φιλεταίρῳ, τὴν ἀρχὴν Εὐμενοῦς παραδόντος ἔαχεν ἀνεπιού. Μέγιστον δὲ ἐστὶν οἱ τῶν ἔργων· Γαλάτας γὰρ ἐς τὴν γῆν, ἣν ἔτι καὶ νῦν ἔχουσιν, ἀναφυγεῖν ἠνάγκασεν ἀπὸ θαλάσσης.

3. Μετὰ δὲ τὰς εἰκόνας τῶν ἐπωνύμων ἐστὶν ἀγάλματα θεῶν, Ἀμφιάραος, καὶ Εἰρήνη φέρουσα Πλούτωνα παῖδα. ἔνταῦθα Ἀνκούργος τε κείται χαλκοῦς ὁ Ἀνκούφρονος, καὶ Καλλίας, ὃς πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν ἄρξου τοῖς Ἕλλησιν, ὡς Ἀθηναίων οἶ

πολλοὶ λέγουσιν, ἔπραξε τὴν εἰρήνην · 4. ἔστι δὲ καὶ Δημοσθένης, ὃν ἐς Καλαυρίαν Ἀθηναῖοι τὴν πρὸ Τροίῃνος νῆσον ἠνάγκασαν ἀποχωρῆσαι, δεξάμενοι δὲ ὕστερον, διώκουσιν αὐτὸς μετὰ τὴν ἐν Λαμία πληγὴν. Δημοσθένης δὲ ὡς τὸ δεύτερον ἔφυγε, περαιοῦται καὶ τότε ἐς τὴν Καλαυρίαν, ἔνθα δὴ πῶν φάρμακον ἐτελεύτησε · φυγάδα τε Ἑλλήνα μόνον τοῦτον Ἀντιπάτρῳ καὶ Μακεδόσιν οὐκ ἀνήγαγεν Ἀρχίας. ὁ δὲ Ἀρχίας οὗτος Θούριος ὢν ἔργον ἤρατο ἀνόσιον · ὅσοι Μακεδόσιν ἔπραξαν ἐναντία, πρὶν ἢ τοῖς Ἑλλήσι τὸ πταῖσμα ἐν Θετταλίᾳ γενέσθαι, τούτους ἤγεν Ἀρχίας Ἀντιπάτρῳ δάσοντας δίκην. Δημοσθένει μὲν ἢ πρὸς Ἀθηναίους ἄγαν εὖνοια ἐς τοῦτο ἐχώρησεν. εὐ δὲ μοι λελέχθαι δοκεῖ, ἄνδρα ἀφειδῶς ἐσπεσόντα ἐς πολιτείαν καὶ πιστὰ ἠγησάμενον τὰ τοῦ δήμου, μήποτε καλῶς τελευτήσαι. 5. Τῆς δὲ τοῦ Δημοσθένους εἰκόνης πλησίον Ἀρεῶς ἐστὶν ἱερὸν, ἔνθα ἀγάλματα δύο μὲν Ἀφροδίτης κεῖται, τὸ δὲ τοῦ Ἀρεως ἐποίησεν Ἀλκαμένης · τὴν δὲ Ἀθηναῖαν ἀνὴρ Πάριος, ὄνομα δὲ αὐτῷ Λοκρός. ἐνταῦθα καὶ Ἐνυοῦς ἀγάλμα ἐστὶν, ἐποίησαν δὲ οἱ παῖδες οἱ Πραξιτέλους. περὶ δὲ τὸν ναὸν ἐσιτῶσιν Ἡρακλῆς καὶ Θησεὺς καὶ Ἀπόλλων ἀναδοῦμενος ταινίᾳ τὴν κόμην. ἀνδριάντες δὲ Καλύδης, Ἀθηναῖοις, ὡς λέγεται, νόμους γράψας, καὶ Πίνδαρος, ἄλλὰ τε εὐρῶμενος παρὰ Ἀθηναίων καὶ τὴν εἰκόνα, ὅτι σφᾶς ἐπήνεσεν ἄσμα ποιήσας. οὐ πόρρω δὲ ἐσιτῶσιν Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων οἱ κτείναντες Ἴππαρχον · αἵτια δὲ ἦτις ἐγένετο, καὶ τὸ ἔργον ὄντινα τρύπον

ἔπραξαν, ἑτέροις ἐστὶν εἰρημένον. τῶν δὲ ἀνδριάντων οἱ μὲν εἰσι Κριτίου τέχνη, τοὺς δὲ ἀρχαίους ἔποίησεν Ἀντήνωρ. Ξέρξου δὲ, ὡς εἶλεν Ἀθήνας, ἐκλυπόντων τὸ ἄστυ Ἀθηναίων, ἐπαγομένου καὶ τούτους ἄτε λάφυρα, κατέπεμψεν ὕστερον Ἀθηναίους Ἀντίοχος.

6. Τοῦ Θεάιρου δὲ, ὃ καλοῦσιν ὠδειον, ἀνδριάντες πρὸ τῆς ἐσόδου βασιλείων εἰσὶν Αἰγυπτίων ἑνόματα μὲν δὴ κατὰ τὰ αὐτὰ Πτολεμαῖοί σφισιν, ἄλλη δὲ ἐπέκλησις ἄλλω. καὶ γὰρ φιλομήτορα καλοῦσι καὶ φιλάδελφον ἕτερον, τὸν δὲ τοῦ Λάγου, σωτήρα, παραδόντων Ῥοθίων τὸ ὄνομα· τῶν δὲ ἄλλων ὃ μὲν Φιλάδελφος ἐστίν, οὗ καὶ πρότερον μνήμην ἐν τοῖς ἐπωνύμοις ἐποιησάμην, πλησίον δὲ οἱ καὶ Ἀρσινόης τῆς ἀδελφῆς ἐστὶν εἰκὼν.

C A P V T · IX.

De Ptolemaeo Philometore et matre Cleopatra — Lysimacho et Thracibus — Hieronymo Cardiano.

Ὁ δὲ Φιλομήτωρ καλούμενος ὄγδοος μὲν ἐστὶν ἀπόγονος Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, τὴν δὲ ἐπέκλησιν ἔσχεν ἐπὶ χλευασμῷ· οὐ γὰρ τινα τῶν βασιλείων μισηθέντα ἴσμεν ἐς τοσόνδε ὑπὸ μητρὸς· ὃν πραιβύτατον ὄντα τῶν παιδῶν ἢ μήτηρ οὐκ εἶα καλεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, πρότερον δὲ εἰς Κύπρον ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεμφθῆναι πράξασα. 2. τῆς δὲ ἐς τὸν παῖδα τῇ Κλεοπάτρῃ δυσνοίας λέγουσιν ἄλλας τε αἰτίας, καὶ ὅτι Ἀλέξανδρον τὸν νεώτερον τῶν παιδῶν κατήκοον ἔσθθαι μᾶλλον ἤλπιζε· καὶ διὰ τοῦτο ἐλέσθαι βασιλέα Ἀλέξανδρον ἔπειθεν Αἰγυπτίους. ἐναντιουμένου δὲ οἱ τοῦ πλήθους, δεύτερα εἰς τὴν Κύπρον ἔστει-

λεν Ἀλέξανδρον, στρατηγὸν μὲν τῷ λόγῳ, τῷ δὲ ἔργῳ
 δι' αὐτοῦ Πτολεμαίῳ θέλουσα εἶναι φοβερωτέρα· τέ-
 λος δὲ κατατρώσασα οὗς μάλιστα τῶν εὐνούχων ἐνό-
 μιζεν εὐνους, ἐπήγετο σφῆς ἐς τὸ πλῆθος, ὡς αὐτὴ
 τε ἐπιβουλευθεῖσα ὑπὸ Πτολεμαίου, καὶ τοὺς εὐ-
 νούχους τοιαῦτα ὑπ' ἐκείνου παθόντας. οἱ δὲ Ἀλε-
 ξανδρεῖς ὠρμησαν μὲν ὡς ἀποκτενοῦντες τὸν Πτολε-
 μαῖον, ὡς δὲ σφῆς ἐφθασεν ἐπιβίβας νεῶς, Ἀλέξανδρον
 ἤκοντα ἐκ Κύπρου ποιοῦνται βασιλεία. Κλισοπάτραν
 δὲ περιῆλθεν ἡ δίκη τῆς Πτολεμαίου φυγῆς ἀποθα-
 νοῦσαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, ὃν αὐτὴ βασιλεύειν ἔπρα-
 ξεν Αἰγυπτίων. τοῦ δὲ ἔργου φωραθέντος, καὶ Ἀλε-
 ξάνδρου φόβῳ τῶν πολιτῶν φεύγοντος, οὕτω Πτολε-
 μαῖος κατήλθε, καὶ τὸ δεύτερον ἔσχεν Αἴγυπτον, καὶ
 Θηβαίους ἐπολέμησεν ἀποσταῖσι. παραστησάμενος δὲ
 ἔτι τρίτῳ μετὰ τὴν ἀπόστασιν ἐκάκωσεν, ὡς μηδὲ
 ἠπόνημα λειψθῆναι Θηβαίους τῆς ποτὲ εὐδαιμονίας
 προελθούσης εἰς τοσοῦτον, ὡς ὑπερβαλέσθαι πλοῦταρ
 τοὺς Ἑλλήνων πολυχρημάτους, τὸ τε ἱερὸν τὸ ἐν Δελ-
 φοῖς, καὶ Ὀρχομενίου. Πτολεμαῖον μὲν οὖν ὀλίγῳ
 τούτων ὕστερον ἐπέλαβε μοῖρα ἢ καθήκουσα. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ὑπ' αὐτοῦ παθόντες εὖ, πολλά τε καὶ οὐκ
 ἄξια ἐξηγήσεως, χαλκοῦν καὶ αὐτὸν καὶ Βερενίκην
 ἔδθηκαν, ἣ μόνῃ γνησίαι οἱ τῶν παιδῶν ἦν. 4. μετὰ
 δὲ τοὺς Αἰγυπτίους Φίλιππος τε καὶ Ἀλέξανδρος ὁ
 Φιλίππου κεῖνται. τούτοις μείζονα ὑπῆρχέ πως ἢ
 ἄλλου πάρεργα εἶναι λόγου. τοῖς μὲν οὖν ἀπ' Αἰγύ-
 πτου τιμῇ τε ἀληθεῖ καὶ εὐεργέταις οὕσι γεγόνασιν
 αἱ δωρεαί, Φιλίππῳ δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ κολακίας μάλ-

λον ἐς αὐτοὺς τοῦ πλήθους· ἐπεὶ καὶ *Λυσίμαχον* οὐκ εὐνοία τοσοῦτον ὡς ἐς τὰ παρόντα χρήσιμον νομίζοντες ἀνέθηκαν.

β. Ὁ δὲ *Λυσίμαχος* οὗτος γένος τε ἦν *Μακεδῶν*, καὶ *Ἀλεξάνδρου* δορυφόρος· ὃν *Ἀλέξανδρος* ποτε ὑπ' ὄργῆς λένοντι ἰμοῦ καθείρξας ἐς οἴκημα κεκρατηκότα εὖρε τοῦ *Θηρίου*. τὰ τε οὖν ἄλλα ἤδη διετέλει *Θαυμάζων*, καὶ *Μακεδόνων* ὁμοίως τοῖς ἀρίστοις ἦγεν ἐν τιμῇ. τελευτήσαντος δὲ *Ἀλεξάνδρου*, *Θρακῶν* ἐβασίλευεν ὁ *Λυσίμαχος* τῶν προσοίκων *Μακεδόσιν*, ὅσων ἤρχεν *Ἀλέξανδρος* καὶ ἔτι πρότερον *Φίλιππος*. εἶεν δ' ἂν οὗτοι τοῦ *Θρακίου* μοῖρα οὐ μεγάλη. β. *Θρακῶν* δὲ τῶν πάντων οὐδένας πλείους εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μὴ *Κέλτοι*, πρὸς ἄλλο ἔθνος ἐν ἀντεξιστάζοντι· καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς πω πρότερον *Θρακίας* *Ῥωμαίων* κατεστρέψατο ἀθρόους. *Ῥωμαῖοις* δὲ *Θράκη* τε πᾶσα ἐστὶν ὑποχείριος, καὶ *Κελτῶν* ὅσον μὲν ἀρχεῖον νομίζουσι διὰ τε ὑπερβάλλον ψῆχος καὶ γῆς φανυλότητα, ἔκουσίως παρῶπται σφισι· τὰ δὲ ἀξιόκητα ἔχουσι καὶ τούτων. 7. τότε δὲ ὁ *Λυσίμαχος* πρώτοις τῶν περιοίκων ἐπολέμησεν Ὀδρυσαῖς, δευτέρα δὲ ἐπὶ *Δρομιχαίτην* καὶ *Γέτας* ἐστράτευσεν. οἷα δὲ ἀνδράσι συμβαλὼν οὐκ ἀπείροις πολέμων, ἀριθμῶ δὲ καὶ πολὺ ὑπερβεβληκόσιν, αὐτὸς μὲν ἐς τὸ ἔσχατον ἔλθὼν κινδύνου διέφυγεν, ὁ δὲ οἱ παῖς *Ἄγαθοκλῆς* συστρατευόμενος τότε πρῶτον ὑπὸ τῶν *Γετῶν* ἔειλω. *Λυσίμαχος* δὲ καὶ ὕστερον προσπταίσας μάχαις, καὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ παιδὸς οὐκ ἐν παρήρῳ ποιούμενος, συνέθετο πρὸς *Δρομιχαίτην* εἰρήνην, τῆς

τε ἀρχῆς τῆς αὐτοῦ τὰ πέραν Ἰστροῦ παρὰ τῆ Γέ-
 τη, καὶ θυγατέρα συνοικίσας ἀνάγκη τὸ πλέον. οἱ δὲ
 οὐκ Ἀγαθοκλέα, Λυσιμαχὸν δὲ αὐτὸν ἀλῶναι λέγου-
 σιν, ἀνασωθῆναι δὲ, Ἀγαθοκλέους τὰ πρὸς τὸν Γέ-
 την ὑπὲρ αὐτοῦ πράξαντος, ὡς δὲ ἐπανῆλθεν, Ἀγα-
 θεοκλεῖ Λυσάνδραν γυναῖκα ἠγάγετο, Πτολεμαίου τε
 τοῦ Λάγου καὶ Εὐρυδίκης οὖσαν. 8. διέβη δὲ καὶ
 ναυσὶν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν Ἀντιγόνου
 συγκαθεῖλε. συνώμισε δὲ καὶ Ἐφείων ἄχρι Θαλάσ-
 σης τὴν νῦν πόλιν, ἐπαγόμενος ἐς αὐτὴν Λεβεδίους
 τε οἰκίτορας καὶ Κολοφωνίους, τὰς δὲ ἐκείνων ἀνε-
 λῶν πόλεις· ὡς Φοίνικα ἰάμβων ποιητὴν Κολοφῶ-
 νιον θρηνησάσαι τὴν ἀλωσιν. Ἐρμησιάναξ δὲ ὁ τὰ ἐ-
 λεγεῖα γράψας οὐκ ἔτι (ἐμοὶ δοκεῖν) περιῆν· πάντα
 γὰρ. που καὶ αὐτὸς ἂν ἐπὶ ἀλούσῃ Κολοφῶν ἀδύ-
 ρατο. 9. Λυσιμαχὸς δὲ καὶ ἐς πόλεμον πρὸς Πύρ-
 ρον κατέστη τὸν Δίακιδου. φυλάξας δὲ ἐξ Ἑπείρου
 ἀπιόντα, (οἷα δὴ τὰ πολλὰ ἐκεῖνος ἐπλανᾶτο,) τὴν τε
 ἄλλην ἐλεηλάτησεν ἤπειρον, καὶ ἐπὶ τὰς Θήκας ἦλθε
 τῶν βασιλείων. τὰ δὲ ἐντεῦθεν ἐμοὶ ἔστιν οὐ πιστά.
 10. Ἰερώνυμος δὲ ἔγραψε Καρδιανός, Λυσιμαχὸν
 τὰς Θήκας τῶν νεκρῶν ἀνελόντα τὰ ὅσα ἔκρῖψαι. ὁ
 δὲ Ἰερώνυμος οὗτος ἔχει μὲν καὶ ἄλλως δόξαν πρὸς
 ἀπέχθειαν γράψαι τῶν βασιλείων, πλὴν Ἀντιγόγου,
 τούτῳ δὲ οὐ δικαίως χαρίζεσθαι· τὰ δὲ ἐπὶ τοῖς τί-
 φοις τῶν Ἑπειρωτῶν, παντάπασιν ἔστι φανερός ἐπι-
 ρειαν συνθεῖς, ἄνδρα Μακεδόνα Θήκας νεκρῶν ἀνε-
 λείν. χωρὶς δὲ ἠπίστατο δὴ που καὶ Λυσιμαχὸς, οὐ
 Πύρρῳ σφῆς προγόνους μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀλεξάν-

δρου τοὺς αὐτοὺς τούτους ὄντας· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος Ἠπειρώτης ἦν καὶ τῶν Διακιδῶν τὰ πρὸς μητρόσ· ἣ τε ὕστερον Πύρρῳ πρὸς Λυσίμαχον συμμαχία δηλοῦ, καὶ πολεμήσασιν ἀδιάλλακτόν γε οὐδὲν πρὸς ἀλλήλους γενέσθαι σφίσι· τῷ δὲ Ἰερωνύμῳ τάχα μὲν πον καὶ ἄλλα ἦν ἐς Λυσίμαχον ἐγκλήματα, μέγιστον δὲ, ὅτι τὴν Καρδιανῶν πόλιν ἀνελὼν Λυσίμαχίαν ἀντ' αὐτῆς ὤκισεν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τῆς Θρακίας χειρόνησου.

C A P V T X.

De Lysimachi bellis cum Demetrio et Pyrrho gestis — de Lysimachi infelici matrimonio et morte.
 Λυσίμαχῳ δὲ, ἐπὶ μὲν Ἀρβήδαίου, βασιλεύσαντος καὶ ὕστερον Κασσάνδρου καὶ τῶν παιδῶν, φιλία διέμεινε πρὸς Μακεδόνας· περιελθούσης δὲ ἐς Δημήτριον τὸν Ἀντιγόνου τῆς ἀρχῆς, ἐνταῦθα ἦδη Λυσίμαχος πολεμήσεσθαι ἤλπιζεν ὑπὸ Δημητρίου, καὶ αὐτὸς ἀρχεῖν ἡξίου πολέμου, πατρῶον ἐπιστάμενος ὄν Δημητρίῳ προσπεριβάλλεσθαι τι ἐθέλειν, καὶ ἅμα ὄρῳν αὐτὸν παρελθόντα ἐς Μακεδονίαν μετάπεμπτον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Κασσάνδρου, ὡς δὲ ἀφίκετο, αὐτὸν τε Ἀλέξανδρον φονεύσαντα καὶ ἔχοντα ἀντ' ἐκείνου τὴν Μακεδόνων ἀρχήν. 2. τούτων εἶνεκα Δημητρίῳ συμβαλὼν πρὸς Ἀμφιπόλει παρ' ὀλίγον μὲν ἦλθεν ἐκπεσεῖν Θράκης, ἀμύναντος δὲ οἱ Πύρρῳ τὴν τε Θράκην κατέσχε καὶ ὕστερον ἐπῆρξε Νεστίων καὶ Μακεδόνων. τὸ δὲ πολὺ Μακεδονίας αὐτὸς Πύρρῳς κατέχε, δυνάμει τε ἦκων ἐξ Ἠπειροῦ καὶ πρὸς Λυσίμαχον ἐν τῷ παρόντι ἔχων ἐπιτηδείως.

*Δημητρίου δὲ διαβάντος εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Σελεύκῃ
 πολεμοῦντος, ὅσον μὲν χρόνον ἀντεῖχε τὰ Δημητρίου,
 διέμεινε ἡ Πύρρον καὶ Λυσιμάχου συμμαχία, γενο-
 μένου δὲ ἐπὶ Σελεύκῃ Δημητρίου, Λυσιμάχῃ καὶ
 Πύρρον διελύθη ἡ φίλια, καὶ καταστάτων ἐς πόλε-
 μον, Λυσιμάχος Ἀντιγόνῃ τε τῷ Δημητρίου καὶ αὐτῷ
 Πύρρον πολεμήσας ἐκράτησε παρὰ πολὺ, καὶ Μακε-
 δονίαν ἔσχεν ἀναχωρῆσαι Πύρρον βιασάμενος εἰς τὴν
 Ἑπείρον. 3. Εἰώθασι δὲ ἀνθρώποις φύεσθαι δι-
 ἔρωτα πολλὰ συμφοραὶ. Λυσιμάχος γὰρ ἠλικία τε
 ἤδη προήκων, καὶ ἐς τοὺς παῖδας αὐτός τε νομιζόμε-
 νος εὐδαίμων, καὶ Ἀγαθοκλεῖ παιδῶν ὄντων ἐκ Λυ-
 σάνδρας, Ἀρσινόῃ ἔγημεν ἀδελφὴν Λυσάνδρας. ταύ-
 την τὴν Ἀρσινόην φοβουμένην ἐπὶ τοῖς καισὶ, μὴ
 Λυσιμάχου τελευτήσαντος ἐπ' Ἀγαθοκλεῖ γένωνται,
 τούτων εἵνεκα Ἀγαθοκλεῖ ἐπιβουλεῦσαι λέγεται. ἤδη
 δὲ ἔγραψαν καὶ ὡς Ἀγαθοκλέους ἀφίκοιτο ἐς ἔρωτα
 ἡ Ἀρσινόη· ἀποτυχάνουσα δὲ ἐπιβουλεῦσαι λέγου-
 σιν Ἀγαθοκλεῖ θάνατον. λέγουσι δὲ καὶ ὡς Λυσι-
 μάχος αἰσθόιτο ὕστερον τὰ τολμηθέντα ὑπὸ τῆς γυ-
 ναικός, εἶναι δὲ οὐδὲν ἔτι οἱ πλέον ἡρημένῳ φίλον ἐς
 τὸ ἔσχατον· 4. ὡς γὰρ δὴ τότε ὁ Λυσιμάχος ἀνελεῖν
 τὸν Ἀγαθοκλεῖ Ἀρσινόην παρήκε, Λυσάνδρα παρὰ
 Σέλευκον ἐκδιδράσκει, τοὺς τε παῖδας ἅμα ἀγομένη
 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς αὐτῆς, οἷς περιελθὼν τοῦτο
 ἐς Πτολεμαῖον καταφεύγουσι· τοῦτοις ἐκδιδράσκου-
 σι παρὰ Σέλευκον καὶ Ἀλέξανδρος ἠκολούθησεν, οὐδὲς
 μὲν Λυσιμάχου, γεγονώς δὲ ἐξ Ὀδρυσιάδος γυναι-
 κός. οὗτοι τε οὖν ἐς Βαβυλῶνα ἀναβεβηκότες ἐκέ-*

τευον Σέλευκον, ἐς πόλεμον πρὸς Λυσιμάχον κατα-
στῆναι, καὶ Φιλέταιρος ἄμα, ᾧ τὰ χρήματα ἐπέτε-
τραπτο Λυσιμάχου, τῇ τε Ἀγαθοκλέους τελευταίῃ χα-
λεπῶς φερων καὶ τὰ παρὰ τῆς Ἀρσινόης ὑποπτα ἡγού-
μενος, καταλαμβάνει Πύργαμον τὴν ὑπὲρ Καῦκου·
πέμψας δὲ κήρυκα, τὰ τε χρήματα καὶ αὐτὸν ἐδίδου
Σελεύκῳ. 5. Λυσιμάχος δὲ ταῦτα πάντα πυρθανό-
μενος, ἔφθη διαβῶς ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἄρξας αὐτὸς
πολέμου συμβαλὼν τε Σελεύκῳ, παρὰ πολὺ τε ἐκρα-
τήθη καὶ αὐτὸς ἀπέθανεν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὅς ἐκ τῆς
συναικὸς Ὀδρουσίδος ἐγεγόνει οἱ, πολλὰ Λυσάνδραν
παραιτησάμενος ἀναιρεῖταιί τε, καὶ ὕστερον τούτων
ἐς Χερσόνησον κομίσας ἔθαψεν, ἔνθα ἔτι καὶ νῦν
ἐστὶν οἱ φανερός ὁ τάφος, Καρδίας τε μεταξὺ κόμης
καὶ Πακτύης. τὰ μὲν οὖν Λυσιμάχου τοιαῦτα ἐγένετο.

C A P V T XI.

*De Pyrrhi genere — Epirotarum regno — Pyrrhi
expeditionibus.*

Ἀθηναίοις δὲ εἰκὼν ἐστὶ καὶ Πύρρῳ. οὗτος δὲ Πύρ-
ρῳς Ἀλεξάνδρῳ προσῆκεν οὐδὲν, εἰ μὴ ὅσα κατὰ γέ-
νος· Αἰακίδου γὰρ τοῦ Ἀρύββου Πύρρῳς ἦν, Ὀλυμ-
πιάδος δὲ Ἀλεξάνδρος τῆς Νεοπτολέμου· Νεοπτολέ-
μῳ δὲ καὶ Ἀρύββῳ πατὴρ ἦν Ἀλέκτας ὁ Θαρύπου·
ἀπὸ δὲ Θαρύπου ἐς Πύρρῳν τὸν Ἀχιλλέως πέντε ἀν-
δρῶν καὶ δέκα εἰσὶ γενεαί. πρῶτος γὰρ οὗτος ἀλού-
σης Ἰλίου τὴν μὲν ἐς Θεσσαλίαν ὑπερῆδεν ἀναώρη-
σιν, ἐς δὲ τὴν Ἥπειρον κατάρας, ἐνταῦθα ἐκ τῶν Ἑ-
λένου χρησμῶν ᾤκησε. καὶ οἱ παῖς ἐκ μὲν Ἐκμίντης
ἐγένετο οὐδέις, ἐξ Ἀνδρομάχης δὲ Μολοσσὸς καὶ Πυρ-

λος, καὶ νεώτατος δὲ Πέργαμος. ἐγένετο δὲ καὶ Ἐλέ-
 τω Κεστρίνος· τοῦτο γὰρ Ἀνδρομάχη συνώκησεν,
 ἀποθανόντος ἐν Δειλοῖς Πυρρῶ. 2. Ἐλένου δὲ, ὡς
 ἐτελεύτα, Μολοσσῶ τῷ Πυρρῶ παραδόντος τὴν ἀρ-
 χὴν, Κεστρίνος μὲν σὺν τοῖς ἐθέλουσιν Ἡπειρωτῶν
 τὴν ὑπὲρ Θύαμιν ποταμὸν χώραν ἔσχε, Πέργαμος δὲ
 διαβάς ἐς τὴν Ἀσίαν Ἄρειον δυναστεύοντα ἐν τῇ Τευ-
 θρανίᾳ κτείνει μονομαχήσαντά οἱ περὶ τῆς ἀρχῆς·
 καὶ τῇ πόλει τὸ ὄνομα ἔδωκε τὸ νῦν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ
 Ἀνδρομάχης (ἠκολούθει γάρ)· ὧν καὶ νῦν ἐστὶν ἡ-
 ρῶν ἐν τῇ πόλει. Πιελος δὲ αὐτοῦ κατέμεινε ἐν Ἡ-
 πείρῳ· καὶ ἐς πρόγονον τοῦτον ἀνέβαινε Πυρρῶς τε
 ὁ Αἰακίδου καὶ οἱ πατέρες, ἀλλ' οὐκ ἐς Μολοσσόν.
 3. ἦν δὲ ἄχρι μὲν Ἀλέτου καὶ Θαρύπου ἐφ' ἐν βα-
 σιλεῖ καὶ τὰ Ἡπειρωτῶν· οἱ δὲ Ἀλέτου παῖδες, ὡς
 σφίσι στασιάσασσι μετέδοξεν ἐπίσης ἄρχειν, αὐτοὶ τε
 πιστῶς ἔχοντες διέμειναν ἐς ἀλλήλους, καὶ ὕστερον
 Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεοπτολέμου τελευτήσαντος ἐν Λευ-
 κανοῖς, Ὀλυμπιάδος δὲ διὰ τὸν Ἀντιπάτρου φόβον
 ἐπαγγελθούσης ἐς Ἡπειρον, Αἰακίδης δὲ Ἀρύββου τὰ
 τε ἄλλα διετέλει κατήκοος ὧν Ὀλυμπιάδι, καὶ συγε-
 στρατεύσεν πολεμήσων Ἀριδαίῳ καὶ Μακεδόσιν, οὐκ
 ἐθέλοντων ἔπεσθαι τῶν Ἡπειρωτῶν. 4. Ὀλυμπιάδος
 δὲ, ὡς ἐπεκράτησεν, ἀνδρία μὲν ἐργασαμένης καὶ ἐς
 τὸν Ἀριδαίου θάνατον, πολλῶν δὲ ἔτι ἀνοσιώτερα ἐς
 ἀνδρας Μακεδόνας, καὶ διὰ ταῦτα οὐκ ἀνάξια ὕστε-
 ρον ὑπὸ Κασσάνδρου παθεῖν νομισθείσης, Αἰακίδην
 οὖν κατ' ἀρχᾶς μὲν οὐδ' αὐτοὶ διὰ τὸ Ὀλυμπιάδος
 ἔξθρος ἐδέχοντο Ἡπειρωταί· εὐρομένου δὲ ἀνά χρῆ-

νον παρὰ τούτων συγγνώμην, δεύτερα ἤναντιοῖτο Κάσσανδρος, μὴ καταλθεῖν ἐς Ἑπειρον. γενομένης δὲ Φιλίππου τε ἀδελφοῦ Κασσάνδρου καὶ Λιακίδου μάχης πρὸς Οἰνιάδαις, Λιακίδην μὲν τρωθέντα κατέλαβε μετ' οὐ πολὺ τὸ χρεῶν. 5. Ἑπειρωταὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἐπὶ βασιλείᾳ κατεδέξαντο, Ἀρυββου μὲν παῖδα καὶ ἀδελφὸν Λιακίδου πρεσβύτερον, ἀκρατῆ δὲ ἄλλως θυμοῦ, καὶ δι' αὐτὸ ἐξελασθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς. καὶ τότε ἦκων ἐξεμαίνετο εὐθύς ἐς τοὺς Ἑπειρωτάς, ἐς ὃ νύκτωρ αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας ἐπαναστάντες ἔκτειναν. Ἀποκτείναντες δὲ τοῦτον, Πύρρον τὸν Λιακίδου κατὰγουσιν· ἦκοντι δὲ εὐθύς ἐπεστράτευσεν Κάσσανδρος, νέω τε ἡλικίᾳ ὄντι καὶ τὴν ἀρχὴν οὐ κατεσκευασμένῳ βεβαίως. Πύρρος δὲ, ἐπιόντων Μακεδόνων, ἐς Αἴγυπτον παρὰ Πτολεμαῖον ἀναβαίνει τὸν Λάγον· καὶ οἱ Πτολεμαῖος γυναῖκα δέδωκεν ἀδελφὴν ὁμομητρίαν τῶν αὐτοῦ παιδῶν, καὶ στόλῳ κατήγαγεν Αἴγυπτίων. 6. Πύρρος δὲ βασιλεύσας πρώτοις ἐπέθετο Ἑλλήνων Κερκυραίοις, κειμένην τε ὄρων τὴν νῆσον πρὸ τῆς αὐτοῦ χώρας, καὶ ἄλλοις ὀρηγητήριον ἐφ' αὐτόν οὐκ ἐθέλων εἶναι. μετὰ δὲ ἀλοῦσαν Κέρκυραν ὅσα μὲν Λυσιμάχῳ πολεμήσας ἔπαθε, καὶ ὡς Δημήτριον ἐκβαλὼν Μακεδονίας ἤρξεν, ἐς ὃ αὐθις ἐξέπεσεν ὑπὸ Λυσιμάχου, ταῦδε μὲν τοῦ Πύρρου μέγιστα ἐς ἐκείνον τὸν καιρὸν δεδήλωται ἤδη μοι τὰ ἐς Λυσιμάχον ἔχοντα. 7. Ῥωμαῖοις δὲ οὐδὲνα Πύρρου πρότερον πολεμήσαντα ἴσμεν Ἑλληνα. Διομήδει μὲν γὰρ καὶ Ἀργείων τοῖς σὺν αὐτῷ οὐδεμίαν ἔτι γενέσθαι πρὸς Αἰνείαν λέγεται μάχην

Ἀθηναίοις δὲ ἄλλα τε ἐλπίασαι καὶ Ἰταλίαν πᾶσαν καταστρέψασθαι, τὸ ἐν Συρακούσαις πταῖσμα ἐμποδὼν ἐγένετο, μὴ καὶ Ῥωμαίων λαβεῖν πείραν· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Νεοπτολέμων, γένους τε ὢν Πυρρῶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἡλικίᾳ πρεσβύτερος, ἀποθανὼν ἐν Ἀσκανοῖς ἐφθη, πρὶν ἐς χεῖρας ἔλθειν Ῥωμαίους.

C A P V T XII.

De Pyrrhi bello contra Romanos — de elephantis et ebore — de Pyrrhi bello contra Carthaginienses.

Οὗτω Πυρρῶς ἐστὶν ὁ πρῶτος ἐκ τῆς Ἑλλάδος τῆς πέραν Ἰονίου διαβάς ἐπὶ Ῥωμαίους. διεβη δὲ καὶ οὗτος ἐπαγομένων Ταραντίνων. 2. τοῦτοις γὰρ πρότερον ἔτι πρὸς Ῥωμαίους συνειστήκει πόλεμος· ἀδύνατοι δὲ κατὰ σφᾶς ὄντες ἀντισχεῖν, προϋπαρχούσης μὲν ἐς αὐτὸν εὐεργεσίας, ὅτι οἱ πολεμοῦντι τὸν πρὸς Κέρκυραν πόλεμον ναυσὶ συνήρατο, μάλιστα δὲ οἱ πρέσβεις τῶν Ταραντίνων ἀνέπεισαν τὸν Πυρρῶν, τὴν τε Ἰταλίαν διδάσκοντες, ὡς εὐδαιμονίας εἵνεκα ἀντιπάσης εἴη τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὡς οὐχ ὅσιον αὐτῷ παραπέμψαι σφᾶς φίλους τε καὶ ἐκέτας ἐν τῷ παρόντι ἡκοντίας. ταῦτα λεγόντων τῶν πρέσβεων, μνήμη τὸν Πυρρῶν τῆς ἀλώσεως ἐσῆλθε τῆς Ἰλίου, καὶ οἱ κατὰ ταῦτα ἤλπιζε χωρήσειν πολεμοῦντι· στρατεύσειν γὰρ ἐπὶ Τρώων ἀποίκους Ἀχιλλέως ὢν ἀπόγονος. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ἤρσανε (διέμελλε γὰρ ἐπ' οὐθενὶ ὢν ἔλοιτο), αὐτίκα ναῦς τε ἐπλήρου μακρᾶς, καὶ πλοῖα στοργγύλα εὐτρέπιζεν, ἵππους καὶ ἄνδρας ὀπλίτας ἄγειν. 3. Ἔστι δὲ ἀνδράσι βιβλία οὐκ ἐπιφανέσειν ἐς συγγραφὴν, ἔχοντα ἐπίγραμμα, ἔργων ὑπομνήματα εἰ-

ναι· ταῦτα ἐπιλεγομένοι μοι μάλιστα ἐπῆλθε θαν-
 μίαισι Πύρρῳ τόλμαν τε, ἣν μαχόμενος αὐτός τε πα-
 ρείχετο, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς αἰεὶ μέλλουσιν ἀγῶσι πρό-
 νοιαν· ὅς καὶ τότε περαιούμενος ναυσὶν ἐς Ἰταλίαν
 Ῥωμαίους ἐλελήθει, καὶ ἦκων οὐκ εὐθύς ἦν σφίσι
 φανερός· γιγνομένης δὲ Ῥωμαίων πρὸς Ταραντίνοὺς
 συμβολῆς, τότε δὴ πρῶτον ἐπιφαίνεται σὺν τῷ στρα-
 τῷ, καὶ παρ' ἐλπίδα σφίσι προσπεσὼν, ὡς τὸ εἶκος,
 ἐτάραξεν. αἶτε δὲ ἄριστα ἐπιστάμενος, ὡς οὐκ ἀξιό-
 μαχος εἶη πρὸς Ῥωμαίους, παρεσκευάζετο ὡς τοὺς ἐ-
 λέφαντας ἐπαφήσων σφίσι. 4. Ἐλέφαντας δὲ πρῶ-
 τος μὲν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης Ἀλέξανδρος ἐκτίησατο,
 Πῶρον καὶ τὴν δύναμιν καταλὼν τὴν τῶν Ἰνδῶν· ἀ-
 ποθανόντος δὲ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἄλλοι τῶν βασιλέων,
 καὶ πλείστους ἔσχεν Ἀντίγονος· Πύρρῳ δὲ ἐκ τῆς
 μάχης ἐγεγόνει τῆς πρὸς Ἀημητρίων τὰ Θηρία αἰχμά-
 λωτα. τότε δὲ ἐπιφανέντων αὐτῶν, δεῖμα ἔλαβε Ῥω-
 μαίους, ἄλλως τε καὶ οὐ ζῶα εἶναι νομίσαντας. Ἐλέ-
 φαντα γὰρ, ὅσος μὲν ἐς ἔργα καὶ ἀνδρῶν χεῖρας, εἰ-
 σὶν ἐκ παλαιῶν δῆλοι πάντες εἰδότες· αὐτὰ δὲ τὰ
 Θηρία, πρὶν ἢ διαβῆναι Μακεδόνας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν,
 οὐδὲ ἐωράκεσαν ἀρχὴν πληρῆν Ἰνδῶν τε αὐτῶν, καὶ Λι-
 βύων, καὶ ὅσοι πλησιόχωροι τούτοις. Ἀηλοῖ δὲ καὶ
 Ὀμηρος, ὅς βασιλεύει κλίνας μὲν καὶ οἰκίας τοῖς εὐ-
 δαιμονεστέροις αὐτῶν ἐλέφαντι ἐποίησε κεκοσμημέ-
 νας, Θηρίου δὲ ἐλέφαντος μνήμην οὐδεμίαν ἐποίη-
 σατο· θεασάμενος δὲ καὶ πεπυσμένος, ἐμνημόνευσεν
 ἂν πολὺ γε πρότερον (ἐμοὶ δοκεῖν) ἢ Πυγμαίων τε
 ἀνδρῶν καὶ γερῶνων μάχης. 5. Πύρρῳ δὲ ἐς Συνα-

λίαν ἀπήγαγε πρεσβεία Συρακουσίων. Καρχηδόνιοι γὰρ διαβάντες τὰς Ἑλληνίδας τῶν πόλεων ἐποιοῦν ἀναστάτους, ἣ δὲ ἦν λαιπή, Συρακούσαις πολιορκούντες προσεκάθητο. ἃ τῶν πρεσβέων Πυρρῆος ἀκούων, Τάραντα μὲν εἶα καὶ τοὺς τὴν ἀκτὴν ἔχοντας Ἰταλιωτῶν, ἐς δὲ τὴν Σικελίαν διαβὰς Καρχηδονίους ἠνάγκασεν ἀπαναστῆναι Συρακουσῶν· φρονησας δὲ ἐφ' αὐτῶ, Καρχηδονίων, οἱ θαλάσσης τῶν τότε βαρβάρων μάλιστα εἶχον ἐμπείρωσ, Τύριοι Φοίνικες τὸ ἀρχαῖον ὄντες, τούτων ἐναντία ἐπήρθη ναυμαχῆσαι τοῖς Ἡπειρώταις χρώμενος, οἱ μὴδὲ, ἀλούσης Ἰλίου, θάλασσαν οἱ πολλοὶ, μὴδὲ ἄλσιν ἠπίστατον πω χρησθῆναι. Μαρτυρεῖ δὲ μοι καὶ Ὀμήρου ἔπος ἐν Οδυσσεΐα·

Οἱ οὐκ ἴσασι θάλασσαν

Ἄνερες, οὐδέ θ' ἄλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι.

C A P V T XIII.

De Pyrrhi expeditione contra Antigonum, et duce Cleonymo contra Spartanos — de Pyrrhi morte.

Τότε δὲ ὁ Πυρρῆος ὡς ἠττήθη, ταῖς ναυσὶν ἐς Τάραντα ἀνήγετο ταῖς λαιπαῖς. ἐνταῦθα προσέπειταισε μεγάλως, καὶ τὴν ἀναχώρησιν (οὐ γὰρ ἀμαχεῖ Γωμαίους ἠπίστατο ἀφήσοντας) πορίζεται τρόπον τοῦτον. ὡς ἐπανήκων ἐκ Σικελίας ἠττήθη, πρῶτον διέπεμπε γράμματα ἔς τε τὴν Ἀσίαν καὶ πρὸς Ἀντίγονον, τοὺς μὲν στρατιᾶν τῶν βασιλείων, τοὺς δὲ χρημστα, Ἀντίγονον δὲ καὶ ἀμφοτέρω αἰτῶν. Ἀφικομένω δὲ τῶν ἀγγέλων, ὡς οὖν γράμματα ἀπεδόθη,

συναγαγὼν τοὺς ἐν τέλει τῶν τε ἐξ Ἡπείρου καὶ τῶν
 Ἰταραντίνων, ὧν μὲν εἶχε τὰ βιβλία ἀνεγίνωσκεν οὐ-
 δέν, ὁ δὲ ἤξειν συμμαχίαν ἔλεγε. ταχὺ δὲ καὶ ἐς τοὺς
 Ῥωμαίους ἦλθε φήμη, Μακεδόνας καὶ ἄλλα ἔθνη
 περαιούσθαι τῶν Ἀσιανῶν ἐς τὴν Πύρρου βοήθειαν.
 Ῥωμαῖοι μὲν δὴ ταῦτα ἀκουόντες ἠσυχάζον. Πύρ-
 ρος δὲ τὴν ἐπιούσαν περαιούται νύκτα πρὸς τὰ ἄ-
 κρα τῶν ὄρων, ἃ Κεραύνια ὀνομάζουσι. 2 μετὰ δὲ
 τὴν ἐν Ἰταλίᾳ πληγὴν ἀναπαύσας τὴν δύναμιν, προεῖ-
 πεν Ἀντιγόνῳ πόλεμον, ἄλλα τε ποιούμενος ἐγκλή-
 ματα καὶ μάλιστα τῆς ἐς Ἰταλίαν βοήθειας διαμαρ-
 τίαν. κρατήσας δὲ τὴν τε ἰδίαν παρασκευὴν Ἀντιγό-
 νου καὶ τὸ παρ' αὐτῷ Γαλατῶν ξενικόν, ἐδίωξεν ἐς
 τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις· αὐτὸς δὲ Μακεδονίας τε
 τῆς ἄνω καὶ Θεσσαλῶν ἐπεκράτησε. δημοῖ δὲ μάλιστα
 τὸ μέγεθος τῆς μάχης καὶ τὴν Πύρρου νίκην, ὡς
 παραπολὺ γένοιτο, τὰ ἀνατεθέντα ὅπλα τῶν Κελτι-
 κῶν ἐς τε τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν τῆς Ἰωνίας Φερῶν
 μεταξὺ καὶ Δαρίσσης, καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ'
 αὐτοῖς·

Τοὺς Θυρεοὺς δὲ Μολοσσὸς Ἰωνίδι δῶρον Ἀθῆνας
 Πύρρος ἀπὸ Θρασιῶν ἐκρέμασε Γαλατῶν,
 Πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελῶν στρατόν· οὐ μέγα
 θαῦμα·

Δίχμηται καὶ νῦν, καὶ πάρος Αἰακίδαι.

Τοῦτους μὲν βῆ ἐνταῦθα, τῷ δὲ ἐν Λωδῶνῃ Διὶ
 Μακεδόνων ἀνέθηκεν αὐτῶν τὰς ἀσπίδας. ἐπιγε-
 γραπτὰ ἔτι καὶ ταύταις·

Αἶδε ποτὶ Ἀσίδα γαῖαν ἐπόρθησαν πολύχρυσον,

Αἶδε καὶ Ἑλλάδι τὰν δουλοσύναν ἔπορον.

Νῦν δὲ Διὸς ναῶ ποτὶ κίονας ὄρφανα κείται,

Τῶς μεγαλαυχῆτου σκῦλα Μακεδονίας.

3 Πυρρῶς δὲ Μακεδόνας ἐς ἅπαν μὴ καταστρέψασθαι παρ' ὀλίγον ὁμως ἤκοντι, ἐγένετο Κλεώνυμος αἴτιος, ἐτοιμοτέρῳ καὶ ἄλλως ὄντι ἐλίσθαι τὸ ἐν χερσίν. Κλεώνυμος δὲ οὗτος, ὁ τὸν Πυρρῶν ἀπολιπόντα τὰ Μακεδόνων πείσας ἐς Πελοπόννησον ἐλθεῖν, Λακεδαιμόνιος ἦν, Λακεδαιμονίοις στρατὸν ἐς τὴν χώραν πολέμιον ἐπήγαγε, δι' αἰτίαν, ἣν ἐγὼ τοῦ γένους ὕστερον τοῦ Κλεωνύμου δηλώσω. Πανσανίου τοῦ περὶ Πλάταιαν τοῖς Ἑλλησιν ἠγησάμενον, Πλειστονάξ υἱὸς ἐγένετο· τοῦ δὲ Πανσανίας· τοῦ δὲ Κλεομβροτος, ὃς ἐναντία Ἐπαμινώνδα καὶ Θηβαίους μαχόμενος ἀπέθανεν ἐν Λεύκτροις· Κλεομβρότου δὲ Ἀγησίπολις ἦν καὶ Κλεομένης· Ἀγησιπόλιδος δὲ ἄπαιδος τελευτήσαντος, Κλεομένης τὴν βασιλείαν ἔσχεν. Κλεομένει δὲ παῖδες γίνονται, πρεσβύτατος μὲν Ἀκροτάτος, νεώτατος δὲ Κλεώνυμος. Ἀκροτάτου μὲν οὖν πρότερον κατέλαβεν ἡ τελευτή· Κλεομένους δὲ ἀποθανόντος ὕστερον, ἐς ἀμφισβήτησιν κατέστησαν περὶ τῆς ἀρχῆς Ἀρεὺς ὁ Ἀκροτάτου καὶ Κλεώνυμος· ὅτω δὴ τρόπῳ μετελθὼν ἐπάγει Πυρρῶν εἰς τὴν χώραν.

4 Λακεδαιμονίοις δὲ πρὸ μὲν τῆς ἐν Λεύκτροις οὐδὲν ἐγεγόνει πταῖσμα, ὥστε οὐδὲ συνεχώρησαν ἀγῶνί πω κεκρατῆσθαι παῶ. Λεωνίδα μὲν γὰρ νικῶντι οὐκ ἔφασαν τοὺς ἐπομένους ἐς τέλος ἐξαρκέσαι φθορὰν τῶν Μήδων· τὸ δὲ Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους

ἔργον πρὸς τῇ νήσῳ Σφακτηρίᾳ κλοπὴν εἶναι πολέμου καὶ οὐ νίκην. πρῶτης δὲ γενομένης σφίσι συμφορᾶς ἐν Βοιωτοῖς, ὕστερον Ἀντιπάτρῳ καὶ Μακεδόσι μεγάλως προσέπταισαν· τρίτος δὲ ὁ Δημητρίου πόλεμος κακὸν ἀνέλπιστον ἦλθεν ἐς τὴν γῆν. 5 Πύρρου δὲ ἐσβαλόντος, τέταρτον δὴ τότε στρατὸν θρωῶτες πολέμιον αὐτοὶ τε παρετάσσοντο, καὶ Ἀργείων ἦκοντες καὶ Μεσσηνίων σύμμαχοι. Πύρρος δὲ ὡς ἐπεκράτησεν, ὀλιγοῦ μὲν ἦλθεν ἐλεῖν αὐτοβοῖι τὴν πόλιν, θρώσας δὲ τὴν γῆν καὶ λείαν ἐλάσας μικρὸν ἡσύχαζεν. οἱ δὲ ἐς πολιορκίαν εὐτρεπίζοντο, πρότερον ἔτι τῆς Σπάρτης ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Δημήτριον τάφροις τε βαθύταις καὶ σταυροῖς τετειχισμένης ἰσχυροῖς, τὰ δὲ ἐπιμαχώτατα καὶ οἰκοδομήμασιν. 6 ὑπὸ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τὴν τοῦ πολέμου τοῦ Λακωνικοῦ τριβὴν Ἀντίγονος τὰς πόλεις τῶν Μακεδόνων ἀνασασάμενος ἠπέιγετο ἐς Πελοπόννησον, οἷα ἐπιστάμενος Πύρρον, ἦν Λακεδαίμονα καταστρέψῃται καὶ Πελοποννήσου τὰ πολλὰ, οὐκ ἐς Ἡπειρον, ἀλλ' ἐπὶ τε Μακεδονίαν αὐθις καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἤξοντα. Μέλлонτος δὲ Ἀντιγόπου τὸν στρατὸν ἐξ Ἄργους ἐς τὴν Λακωνικὴν ἄγειν, αὐτὸς ἐς τὸ Ἄργος ἐληλύθει Πύρρος· κρατῶν δὲ καὶ τότε, συνεσπίπτει τοῖς φεύγουσιν ἐς τὴν πόλιν, καὶ οἱ διαλύεται κατὰ τὸ εἶδος ἢ τάξιν. 7 μαχομένων δὲ πρὸς ἱεροῖς ἦδη καὶ οἰκίαις καὶ κατὰ τοὺς στενωποὺς καὶ κατ' ἄλλο ἄλλων τῆς πόλεως, ἐνταῦθα ὁ Πύρρος ἐμονώθη, καὶ τιτρώσεται τὴν κεφαλὴν· κεράμῳ δὲ βληθέντα ὑπὸ γυναικὸς τεθνάναι φασὶ Πύρρον·

Ἄργεῖοι δὲ οὐ γυναῖκα τὴν ἀποκτείνασαν, Δήμη
 δὲ φασιν εἶναι γυναῖκί εἰκασμένην. ταῦτα ἐς
 Πυθίου τελευτήν αὐτοὶ λέγουσιν Ἄργεῖοι, καὶ ἐ
 ἐπιχωρίων ἐξηγητῆς Λευκῆς ἐν ἔπεσιν εἴρηκεν.
 σφίσις ἐστὶ, τοῦ θεοῦ χηρῶσαντος, ἔνθα δὲ Πι
 ἐτελεύτησεν, ἱερὸν Δήμητρος. ἐν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἰ
 ρος τέθαιπται.

CAPVT XIV.

*De simili vitae Aeacidarum exitu — memoria
 artis operibus in Odeo — Triptolemo — Epime
 et Thalete — Aeschyli Epitaphio — Minerv
 cultu Veneris Coelestis.*

Θαῦμα δὲ ποιοῦμαι τῶν καλουμένων Αἰακιδῶν
 τοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ ἐκ τοῦ θεοῦ συμβῆναι τὴν τ.
 τὴν· εἶγε Ἀχιλλεῖα μὲν Ὅμηρος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου
 τοῦ Πριάμου καὶ Ἀπόλλωνος ἀπολέσθαι· Πυ
 δὲ τὸν Ἀχιλλεῶς ἢ Πυθία προσέταξεν ἀποκτε
 Λελοφῶς· τῷ δὲ Αἰακίδου συνέβη τὰ ἐς τὴν τ.
 τὴν, οἷα Ἄργεῖοι τε λέγουσι καὶ Λευκῆς ἐπο
 Διάφορα δὲ ὅμως ἐστὶ καὶ ταῦτα, ὡς Ἰερώνυμ
 Καρδιανὸς ἔγραψεν. ἀνδρὶ γὰρ βασιλεῖ συν
 ἀνάγκη πᾶσα ἐς χάριν συγγράφειν. εἰ δὲ καὶ ἰ
 στος αἰτίαν δικαίαν εἴληφεν, ἐπελπίζων τὴν ἐν
 ρακούσας κἀθοδοῦ, ἀποκρῦψασθαι τῶν Διονι
 τὰ ἀνοσιώτατα, ἣ που πολλή γε Ἰερωνύμω συγ
 μη τὰ ἐς ἠδονὴν Ἀντιγόνοιο γράφειν. ἢ μὲν Ἡπι
 τῶν ἀκμὴ κατέστρεψεν ἐς τοῦτο.

Ἐς δὲ τὸ Ἀθήνησιν εἰσελθοῦσιν ᾧδαῖον,
 τε καὶ Διόνυσος κείται θείας ἄξιος· πλησίον δὲ

κρήνη, καλοῦσι δὲ αὐτὴν Ἐννεάκρουνον, οὕτω κοσμηθεῖσαν ὑπὸ Πεισιστράτου. φρέατα μὲν καὶ διὰ πάσης τῆς πόλεως ἔστι, πηγή δὲ αὕτη μόνη. ναοὶ δὲ ὑπὲρ τὴν κρήνην, ὁ μὲν Διήμητρος πεποιήται καὶ Κόρης, ἐν δὲ τῷ Τριπτόλεμου καίμυρνόν ἐστιν ἄγαλμα. 2 τὰ δὲ ἐς αὐτὸν ὁποῖα λέγεται γράψω, παρeis ὅσον ἐς Δηϊόπην ἔχει τοῦ λόγου. Ἑλλήνων οἱ μάλιστα ἀμφισβητοῦντες Ἀθηναίους ἐς ἀρχαιότητα καὶ δῶρα, ἃ παρὰ θεῶν φασὶν ἔχειν, εἰσὶν Ἀργεῖοι, καθάπερ βαρβάρων Φρυξὶν Αἰγύπτιοι. λέγεται οὖν, ὡς Διήμητρα ἐς Ἄργος ἐλθοῦσαν Πελασγὸς δεξάιτο οἴκῳ, καὶ ὡς Χρυσανθὶς τὴν ἀρπαγὴν ἐπισταμένη τῆς κόρης διηγῆσαιτο· ὕστερον δὲ Τρόχιλον ἱεροφάντην, φυγόντα ἐξ Ἄργους κατὰ ἔχθος Ἀγήνορος, ἐλθεῖν φασὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ γυναῖκά τε ἐξ Ἐλευσίνος γῆμαι, καὶ γενέσθαι οἱ παῖδας Εὐβουλέα καὶ Τριπτόλεμον. ὅδε μὲν Ἀργείων ἔστι λόγος. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ ὅσοι παρὰ τούτοις, ἴσασι Τριπτόλεμον τὸν Κελεοῦ πρῶτον σπεῖραι καρπὸν ἡμερον. ἔπη δὲ ἄδεται Μουσαίου μὲν, (εἰ δὴ Μουσαίου καὶ ταῦτα) Τριπτόλεμον παῖδα Ὠκεανοῦ καὶ Γῆς εἶναι· Ὁρφῆως δὲ (οὐδὲ ταῦτα Ὁρφῆως, ἐμοὶ δοκεῖν, ὄντα) Εὐβουλεῖ καὶ Τριπτόλεμῳ Δυσαύλην πατέρα εἶναι, μνηύσασι δὲ σφισι περὶ τῆς παιδὸς δοθῆναι παρὰ Διήμητρος, σπεῖραι τοὺς καρπούς· Χοιρίλῳ δὲ Ἀθηναίῳ δράμα ποιήσαντι Ἀλόπην ἔσθ' εἰρημένα, Κερκύονα εἶναι καὶ Τριπτόλεμον ἀδελφούς, τεκεῖν δὲ σφῶς Θυγατέρας Ἀμφικτύονος, εἶναι δὲ πατέρα Τριπτόλεμῳ μὲν Ἰάρον, Κερκύονι δὲ Ποσειδῶνα.

πρόσω δὲ ἴεναι μα ὠρμημένον τοῦδε τοῦ λόγου, καὶ
 ὀπόσα ἐξηγήσιν ἔχει τὸ Ἀθήνησιν ἱερὸν, καλούμεθον
 δὲ Ἐλευσίνιον, ἐπέσχευ ὄψις ὄνερατος· ἃ δὲ ἐς πάν-
 τας ὄσιον γράφειν, ἐς ταῦτα ἀποτρέψομαι. πρὸ τοῦ
 ναοῦ τοῦδε, ἐνθα καὶ τοῦ Τριτολέμου τὸ ἄγαλμα,
 ἔστι βοῦς χαλκοῦς, οἷα ἐς Θυσίαν ἀγόμενος· πεποίη-
 ται δὲ καθήμενος Ἐπιμενίδης Κνώσιος, ὃν ἐλθόντα
 ἐς ἀγρὸν κοιμᾶσθαι λέγουσιν ἐσελθόντα ἐς σπήλαιον·
 ὃ δὲ ὕπνος οὐ πρότερον ἀνήκεν αὐτόν, πρὶν ἢ οἱ
 τσσαρακοστὸν ἔτος γενέσθαι καθεύδοντι· καὶ ὕστε-
 ρον ἔπη τε ἐποίησε, καὶ πόλεις ἐκάθηρεν ἄλλας τε καὶ
 τὴν Ἀθηναίων. Θαλῆς δὲ ὁ Λακεδαιμονίους τὴν νό-
 στον παύσας, οὔτε ἄλλως προσήκων, οὔτε πόλεως ἦν
 Ἐπιμενίδῃ τῆς αὐτῆς· ἀλλ' ὃ μὲν Κνώσιος, Θάλῃτα
 δὲ εἶναι φησι Γορτύνιον Πολύμναστος Κολοφώνιος
 ἔπη Λακεδαιμονίους ἐς αὐτόν ποιήσας. 4 ἔτι δὲ ἀπα-
 τέρω ναὸς Εὐκλείας, ἀνάθημα καὶ τοῦτο ἀπὸ Μή-
 δων, οἱ τῆς χώρας Μαραθῶνα ἔσχον. φρονῆσαι δὲ
 Ἀθηναίους ἐπὶ τῇ νίκῃ ταύτῃ μάλιστα εἰκάσω· καὶ
 δὴ καὶ Αἰσχύλος, ὡς οἱ τοῦ βίου προσεδοκᾶτο ἡ τε-
 λευτῇ, τῶν μὲν ἄλλων ἐμνημόνευσεν οὐδενὸς δόξης
 ἐς τοσοῦτον ἦκων ἐπὶ πόλῃσιν, καὶ πρὸ Ἀρτεμῖοιο
 καὶ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας· ὃ δὲ τό τε ὄνομα
 προτεθέν καὶ τὴν πόλιν ἔγραψεν, καὶ ὡς τῆς ἀν-
 δρείας μάρτυρας ἔχει τὸ Μαραθῶνιον ἄλλος καὶ
 Μήδων τοὺς ἐς αὐτὸ ἀποβάντας.

5 Ἐπεὶ δὲ τὸν Κεραμεικὸν καὶ στοὰν τὴν κα-
 λουμένην Βασιλείον ναὸς ἐστὶν Ἡφαιστοῦ· καὶ ὅτι
 μὲν οἱ ἄγαλμα παρέστηκεν Ἀθηναῖς, οὐδὲν θαῦμα

ἐποιούμην τὸν ἐπὶ Ἐριχθονίῳ ἐπιστάμενος λόγον· τὸ δὲ ἄγαλμα ἐρῶν τῆς Ἀθηναῖς γλαυκοὺς ἔχον τοὺς ὀφθαλμούς, Διβύων τὸν μῦθον ὄντα εὗρισκον. τούτοις γὰρ ἐστὶν εἰρημένον Ποσειδῶνος καὶ λίμνης Τριτωνίδος θυγατέρα εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο γλαυκοὺς εἶναι ὥσπερ καὶ τῷ Ποσειδῶνι ὀφθαλμούς. 6 πλησίον δὲ ἱερὸν ἐστὶν Ἀφροδίτης Οὐρανίας. πρώτοις δὲ ἀνθρώπων Ἀσσυρίοις κατέστη σέβασθαι τὴν Οὐρανίαν· μετὰ δὲ Ἀσσυρίους Κυπρίων Παφίους, καὶ Φοινίκων τοῖς Ἀσκάλωνα ἔχουσιν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ· παρὰ δὲ Φοινίκων Κυθήριοι μαθόντες σέβουσιν· Ἀθηναίους δὲ κατεστήσατο Αἰγεὺς, αὐτῷ τε οὐκ εἶναι παῖδας νομίζων (οὐ γὰρ πω τότε ἦσαν) καὶ ταῖς ἀδελφαῖς γενέσθαι τὴν συμφορὰν ἐκ μηνύματος τῆς Οὐρανίας. τὸ δὲ ἐφ' ἡμῶν ἔτι ἄγαλμα λίθου Παρίου καὶ ἔργον Φειδίου. Δῆμος δὲ ἐστὶν Ἀθηναίους Ἀθμονέων, οἳ Πορφυρίωνα ἔτι πρότερον Ἀκταίου βασιλεύσαντα τῆς Οὐρανίας φασὶ τὸ παρὰ σφισιν ἱερὸν ιδρύσασθαι. λέγουσι δὲ ἀνα τοὺς δήμους καὶ ἄλλα οὐδὲν ὁμοίως καὶ οἱ τὴν πόλιν ἔχοντες.

CAPVT XV.

De porticu Poecile dicta et de picturis in ea.

Ἰοῦσι δὲ πρὸς τὴν στοᾶν, ἣν ποικίλην ὀνομάζουσιν ἀπὸ τῶν γραφῶν, ἐστὶν Ἐρμῆς χαλκοῦς καλούμενος Ἀγοραῖος, καὶ πύλη πλησίον· ἔπεισι δὲ οἱ τρόπαιον Ἀθηναίων ἵππομαχία κρατησάντων Πλειστάρχων, ὃς τῆς ἵππου Κασσάνδρου καὶ τοῦ Ξενικοῦ τὴν ἀρχὴν ἀδελφὸς ὢν ἐπετέτραπτο. 2 αὕτη δὲ ἡ στοᾶ πρώτα μὲν Ἀθηναίους ἔχει τεταγμένους ἐν Οἰνύῃ

τῆς Ἀργείας ἐναντία Λακεδαιμονίων· γέγραπται δὲ οὐκ ἐς ἀκμὴν ἀγῶνος οὐδὲ τολημαμάτων ἐς ἐπίδειξιν τὸ ἔργον ἤδη προῆκον, ἀλλὰ ἀρχομένη τε ἡ μάχη, καὶ ἐς χεῖρας ἔτι συνιόντες. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν τοίων Ἀθηναῖοι καὶ Θησεὺς Ἀμαζόσι μάχονται. μόναις δὲ ἄρα ταῖς γυναῖξιν οὐκ ἀφήρει τὰ πταίσματα τὸ εἰς τοὺς κινδύνους ἀφειδές, εἶγε Θεμισκύρας τε αἰλούσης ὑπὸ Ἡρακλέους, καὶ ὕστερον φθορείσης σφίσι τῆς στρατιᾶς, ἣν ἐπ' Ἀθήνας ἔστειλαν, ὅμως ἐς Τροίαν ἦλθον Ἀθηναῖοις τε αὐτοῖς μαχομένοι, καὶ τοῖς πᾶσιν Ἑλλήσιν. 3 ἐπὶ δὲ ταῖς Ἀμαζόσιν Ἑλληνές εἰσιν ἡσηκότες Ἴλιον, καὶ οἱ βυσιλεῖς ἠθροισμένοι διὰ τὸ Αἴαντος ἐς Κασσάνδραν τόλμημα· καὶ αὐτὸν ἡ γραφή τὸν Αἴαντα ἔχει, καὶ γυναῖκας τῶν αἰχμαλώτων ἄλλας τε καὶ Κασσάνδραν. 4 τελευταῖον δὲ τῆς γραφῆς εἰσὶν οἱ μαχησάμενοι Μαραθῶνι· Βοιωτῶν δὲ οἱ Πλάταιαν ἔχοντες καὶ ὅσον ἦν Ἀττικόν, ἴσασιν ἐς χεῖρας τοῖς βαρβάροις· καὶ ταύτῃ μὲν ἐστὶν ἴσα παρ' ἀμφοτέρων ἐς τὸ ἔργον, τὸ δὲ ἔσω τῆς μάχης, φεύγοντές εἰσιν οἱ βάρβαροι καὶ ἐς τὸ ἔλος ὠθοῦντες ἀλλήλους· ἔσχατα δὲ τῆς γραφῆς νῆές τε αἱ Φοίνισσαι, καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς ἐσπίπτοντας ἐς ταύτας φονεύοντες οἱ Ἕλληνες. ἐνταῦθα καὶ Μαραθῶν γεγραμμένος ἐστὶν ἦρωσ, ἀπ' οὗ τὸ πεδίον ὠνόμασται, καὶ Θησεὺς ἀνιόντι ἐκ γῆς εἰκασμένος, Ἀθηνᾶ τε καὶ Ἡρακλῆς. Μαραθῶνίους γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, Ἡρακλῆς ἐνομόσθη ἐν πρώτοις. τῶν μαχομένων δὲ δῆλοι μάλιστα εἰσιν ἐν τῇ γραφῇ Καλλιμαχός τε, ὃς Ἀθηναῖος πολεμαρχεῖν

ἤρξατο, καὶ Μιλτιάδης τῶν στρατηγούντων, ἦρως τε Ἐχετλος καλούμενος, οὗ καὶ ὕστερον ποιήσομαι μνήμην. 5 ἔνταῦθα ἀσπίδες κεῖνται χαλκαῖ, καὶ ταῖς μὲν ἔστιν ἐπίγραμμα, ἀπὸ Σκιωναίων καὶ τῶν ἐπικούρων εἶναι· τὰς δὲ ἐπαληθιμένους πίσση, μὴ σφᾶς ὅ τε χρόνος λυμῆνται καὶ ὅσα Λακεδαιμονίων εἶναι λέγεται τῶν ἀλόντων ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ.

CAPVT XVI.

De signis ante porticum Poecile dictam — Seleuci signo, rebus gestis ac morte.

Ἀνδριάντες δὲ χαλκοῦ κεῖνται πρὸ μὲν τῆς στοᾶς, Σόλων ὁ τοῦ νόμου Ἀθηναίος γράψας, ὄλλγον δὲ ἀπατέρῳ Σέλευκος, ᾧ καὶ πρότερον ἐγένετο ἐς τὴν εὐδαιμονίαν τὴν μέλλουσαν σημεῖα οὐκ ἀφανῆ. Σελεύκῳ γὰρ, ὃς ὠρῆατο ἐκ Μακεδονίας σὺν Ἀλεξάνδρῳ, θύοντι ἐν Πέλλῃ τῷ Διὶ, τὰ ξύλα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ κείμενα προὔβη τε αὐτόματα πρὸς τὸ ἄγαλμα καὶ ἄνευ πυρός ἤφθη. τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου, Σέλευκος Ἀντίγονον ἐς Βαβυλῶνα ἀφικόμενον δέσας καὶ παρὰ Πτολεμαῖον φυγῶν τὸν Λάγου, κατήλθεν αὐθις ἐς Βαβυλῶνα· κατελθὼν δὲ ἐκράτησε μὲν τῆς Ἀντιγόνου στρατιᾶς καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινεν Ἀντίγονον, εἶλα δὲ ἐπιστρατεύσας ὕστερον Δημήτριον τὸν Ἀντιγόνου. ὡς δὲ οἱ ταῦτα προκχωρήκει καὶ μετ' ὄλλγον τὰ Λυσιμάχου κατεῖργαστο, τὴν μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πᾶσαν ἀρχὴν παρέδωκεν Ἀντιόχῳ τῷ παιδί, αὐτὸς δὲ ἐς Μακεδονίαν ἠπέλγετο. στρατιὰ μὲν σὺν καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἦν παρὰ Σελεύκῳ. 2 Πτολεμαῖος δὲ ἀδελφὸς μὲν Λυσάνδρου,

καὶ παρὰ Λυσιμάχου παρ' αὐτὸν πεφευγὸς, ἄλλως δὲ τολμῆσαι πρόχειρος καὶ δι' αὐτὸ Κεραυνὸς καλούμενος, οὗτος ὁ Πτολεμαῖος, ὡς προσίων ὁ Σέλευκον στρατὸς ἐγένετο κατὰ Λυσιμαχίαν, μαθὼν Σέλευκον κτείνει· ~~διαρπάσαι δὲ ἐπιτρέψας τὰ χρήματα τοῖς βασιλεῦσιν, ἐβασίλευσε Μακεδονίας, ἐς ὃ Γαλάταις πρῶτος ἦν ἴσμεν βασιλείων ἀντιτάξασθαι τολμήσας ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν βαρβάρων· τὴν δὲ ἀρχὴν Ἀντίγονος ἀνεσώσατο ὁ Δημητρίου.~~ 3 Σέλευκον δὲ βασιλείων ἐν τοῖς μάλιστα πείθομαι καὶ ἄλλως γενέσθαι δίκαιον καὶ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβῆ. τοῦτο μὲν γὰρ Σέλευκός ἐστιν ὁ Μιλησίοις τὸν χαλκοῦς καταπέμψας Ἀπόλλωνα ἐς Βραγχίδας, ἀνακομισθέντα εἰς Ἐκβάτανα τὰ Μηδικὰ ὑπὸ Ξέρξου· τοῦτο δὲ Σελεύκειαν οἰκίσας ἐπὶ Τίγρητι ποταμῷ καὶ Βαβυλωνίους οὗτος ἐπαγόμενος ἐς αὐτὴν συνοίκους, ὑπελείπετο μὲν τὸ τεῖχος Βαβυλῶνος, ὑπελείπετο δὲ τοῦ Βῆλ τὸ ἱερόν, καὶ περὶ αὐτὸ τοὺς Χαλδαίους οἰκῆν

CAPVT XVII.

De Misericordiae ara in foro — aliis huiusmodi virtutum aris — Theatro Ptolemaei et signis in eo — Thesei templo et picturis in eo — Minoe et Theseo — varia de Thesei morte narratione.

Ἀθηναίοις δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἄλλα ἐστὶν οὐκ ἐς ἅπαντας ἐπίσημα, καὶ Ἐλείου βωμὸς, ᾧ μάλιστα θεῶν, ἐς ἀνθρώπινον βίον καὶ μεταβολὰς πραγμάτων ὅτι ἀφέλμιος, μόνον τιμὰς Ἑλλήνων νέμουσιν Ἀθηναῖοι. τούτοις δὲ οὐ τὰ ἐς φιλανθρωπίαν μόνον καθίστηκεν, ἀλλὰ καὶ ἐς θεοὺς εὐσεβεῖν ἄλλων πλείον.

καὶ γὰρ Λίδουσι σφίσι βωμός ἐστι, καὶ Φήμης, καὶ Ὀρμῆς· δηλὰ τε ἐναργῶς ὅσοις πλέον τι ἐτέρων εὐσεβείας μέτεστιν, ἴσόν σφίσι παρὸν τύχης χρηστῆς. 2 Ἐν δὲ τῷ γυμνασίῳ τῆς ἀγορᾶς ἀπέχοντι οὐ πολὺ, Πτολεμαῖον δὲ ἀπὸ τοῦ κατεσκευασμένου καλουμένου, λίθοι τέ εἰσιν Ἑρμαῖ, θεῶν ἀξιοί, καὶ εἰκὼν Πτολεμαίου χαλκῆ· καὶ ὁ τε Λίβυς Ἰόβας ἐνταῦθα κέται, καὶ Χρῦσιππος ὁ Σολεύς. πρὸς δὲ τῷ γυμνασίῳ Θησεῶς ἐστὶν ἱερόν· γραφαὶ δὲ εἰσι, πρὸς Ἀμαζόνας Ἀθηναῖοι μαχόμενοι. πεποίηται δὲ σφίσι δ πόλεμος οὗτος καὶ τῆς Ἀθηναῶν ἐπὶ τῇ ἀσπίδι, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐπὶ τῷ βύθρῳ. γέγραπται δὲ ἐν τῷ τοῦ Θησεῶς ἱερῷ καὶ ἡ Κενταύρων καὶ ἡ Λαπιθῶν μάχη· Θησεὺς μὲν οὖν ἀπεκτονῶς ἐστὶν ἡδη Κένταυρον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐξ ἴσου καθέστηκεν ἔτι ἡ μάχη. τοῦ δὲ τρίτου τῶν τοίχων ἡ γραφή μὴ πυθομένοις, ἃ λέγουσιν, οὐ σαφές ἐστιν· τὰ μὲν που διὰ τὸν χρόνον, τὰ δὲ Μίνων οὐ τὸν πάντα ἔγραψε λόγον. 3 Μίνως ἠνίκα Θησεῖα καὶ τὸν ἄλλον στόλον τῶν παιδῶν ἤγεν ἐς Κρήτην, ἐρασθεῖς Περιβοίας, ὡς οἱ Θησεὺς μάλιστα ἠναντιοῦτο, καὶ ἄλλα ὑπὸ ὀργῆς ἀπέρριψεν ἐς αὐτὸν, καὶ παῖδα οὐκ ἔφη Ποσειδῶνος εἶναι· ἐπεὶ οὐ δύνασθαι τὴν σφραγίδα, ἣν αὐτὸς φέρων ἔτυχεν, ἀφέντι ἐς θάλασσαν ἀνασῶσαι οἱ. Μίνως μὲν λέγεται ταῦτα εἰπὼν ἀφείναι τὴν σφραγίδα· Θησεῖα δὲ σφραγιδά τέ ἐκείνην ἔχοντα καὶ στέφανον χρυσοῦν Ἀμφιτρίτης δῶρον ἀνελεθεῖν λέγουσιν ἐκ τῆς θαλάττης. 4 ἐς δὲ τὴν τελευταίην τὴν Θησεῶς πολλὰ ἡδη καὶ οὐχ ὁμολογοῦντα εἰρηται·

δεδέσθαι γὰρ αὐτὸν λέγουσιν ἐς τόδε, ἕως ὕφ' Ἡρα-
 κλέους ἀναχθεῖη. πιθανώτατα δὲ, ὧν ἤκουσα, Θη-
 σεύς ἐς Θεσπρωτοὺς ἐμβαλὼν, τοῦ βασιλέως τῶν
 Θεσπρωτῶν γυναῖκα ἀρπάσων, τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς
 οὕτως ἀπολλύσει καὶ αὐτὸς τε καὶ Πειρίθους (Πειρί-
 θους γὰρ καὶ τὸν γάμον σπεύδων ἐστράτευεν) ἤλω-
 σαν, καὶ σφῶς ὁ Θεσπρωτὸς δῆσας εἶχεν ἐν Κιχύρῳ.
 5 τῆς δὲ γῆς τῆς Θεσπρωτίδος ἐστὶ μὲν που καὶ ἄλλα
 θεάς ἄξια, ἱερὸν τε Διὸς ἐν Δωδώνῃ καὶ ἱερὰ τοῦ
 θεοῦ φηγύς. πρὸς δὲ τῇ Κιχύρῳ λίμνῃ τέ ἐστιν Ἀχε-
 ρουσία καλουμένη, καὶ ποταμὸς Ἀχέρων· ῥεῖ δὲ καὶ
 Κωκυτὸς ὕδωρ ἀτερπέστατον· Ὀμηρὸς τέ μοι δοκεῖ
 ταῦτα ἑωρακώς, ἕς τε τὴν ἄλλην ποιήσιν ἀποτολμῆ-
 σαι τῶν ἐν ἄδου, καὶ δὴ καὶ τὰ ὄνόματα τοῖς ποτα-
 μοῖς ἀπὸ τῶν ἐν Θεσπρωτίδι θέσθαι. 6 τότε δὲ
 ἐχομένου Θησεῖως, στρατεύουσιν ἐς Ἄφιδναν οἱ
 Τυνδάρεω παῖδες, καὶ τὴν τε Ἄφιδναν αἰροῦσι καὶ
 Μενεσθέα ἐπὶ βασιλείᾳ κατήγαγον. Μενεσθεὺς δὲ
 τῶν μὲν παιδῶν τῶν Θησεῖως παρ' Ἐλεφήνορα ὑπεξ-
 ελθόντων ἐς Εὐβοίαν εἶχεν οὐδένα λόγον· Θησεῖα
 δὲ εἴποτε παρὰ Θεσπρωτῶν ἀνακομισθήσεται, δυσ-
 ανταγώνιστον ἡγούμενος, διὰ θεραπείας τὰ τοῦ
 δήμου καθίστατο, ὡς Θησεῖα ἀνασωθέντια ὕστερον
 ἀπωσθήναι. στέλλεται δὲ Θησεὺς παρὰ Λευκαλλίωνα
 ἐς Κρήτην. ἐξενεχθέντα δὲ αὐτὸν ὑπὸ πνευμάτων ἐς
 Σκύρον τὴν νῆσον λαμπρῶς περιεῖπον οἱ Σκύριοι
 κατὰ γένους δόξαν, καὶ ἄξιωμα ὧν ἦν αὐτὸς εἰργα-
 σμένος· καὶ οἱ θάνατον Λυκομήδης διὰ ταῦτα ἐβου-
 λευσεν. ὁ μὲν δὲ Θησεῖως σηκὸς Ἀθηναίους ἐγένετ'

ὑστερον ἢ Μῆδοι Μαραθῶνα ἔχον, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου Σκυρίους ποιήσαντος ἀναστάτους, δι-
κην δὲ τοῦ Θησέως θανάτου καὶ τὰ ὀσιῶ κομίσαντος
εἰς Ἀθήνας.

C A P V T XVIII.

*De templo Castoris et Pollucis — Aglauro eius-
que sororibus — Prytaneo — templo Serapidis, Lu-
cinae (Εἰλειθυίας) — Adriani imperat. aliorum-
que signis ante templum Iovis Olympii — Isocra-
te — templo Iovis Olympii — Adriani ope-
ribus Athenis exstructis*

Τὸ δὲ ἱερόν τῶν Διοσκούρων ἐστὶν ἀρχαῖον· αὐτοὶ
τε ἐστῶτες καὶ οἱ παῖδες καθήμενοί σφισιν ἐφ' ἵπ-
πων. ἐνταῦθα Πολύγνωτος μὲν ἔχοντα εἰς αὐτοὺς
ἔγραψε γάμον τῶν θυγατέρων τῶν Λευκίππου, Μί-
κων δὲ τοὺς μετὰ Ἰάσονος εἰς Κόλχους πλεύσαντας·
καὶ οἱ τῆς γραφῆς ἡ σπουδὴ μάλιστα εἰς Ἀκαστον
καὶ τοὺς ἵππους ἔχει τοῦ Ἀκάστον. 2 ὑπὲρ δὲ τῶν
Διοσκούρων τὸ ἱερόν Ἀγλαύρον τέμενός ἐστιν. Ἀγλαύ-
ρω δὲ καὶ ταῖς ἀδελφαῖς, Ἔρση καὶ Πανδρόσῳ, δοῦ-
ναί φασιν Ἀθηναῖν Ἐριχθόνιον, καταθεῖσαν εἰς κι-
βωτόν, ἀπειποῦσαν εἰς τὴν παρακαταθήκην μὴ πο-
λυπραγμονεῖν. Πάνδρῳσον μὲν δὴ λέγουσι πείθε-
σθαι· τὰς δὲ δύο (ἀνοῖξαι γὰρ σφῶς τὴν κιβωτόν)
μαίνεσθαι τε, ὡς εἶδον τὸν Ἐριχθόνιον, καὶ κατὰ
τῆς ἀκροπόλεως, ἐνθα ἦν μάλιστα ἀπότομον, αὐτὰς
ῥίψαι· κατὰ τοῦτο ἐπαναβάντες Μῆδοι κατεφόνευ-
σαν Ἀθηναίων τοὺς πλέον τε εἰς τὸν χρησμόν ἢ Θεμι-
στοκλῆς εἰδέναι νομίζοντας καὶ τὴν ἀκρόπολιν ξύλοις
καὶ σταυροῖς ἀποτείχισαντας. 3 πλησίον δὲ Περσ-

τανυῖόν ἐστιν, ἐν ᾧ νόμοι τε οἱ Σόλωνος εἰσι γραμμίνοι, καὶ θεῶν Εἰρήνης ἀγάλματα κεῖται καὶ Ἑστίας, ἀνδριάντες δὲ ἄλλοι τε καὶ Αὐτόλυκος ὁ παγκρατιαστής. τὰς γὰρ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους εἰκόνας ἐς Ῥωμαίων τε ἀνδρα καὶ Θοράκα μετέγραψαν. 4. ἐντεῦθεν ἰοῦσιν ἐς τὰ κάτω τῆς πόλεως, Σαράπιδος ἐστὶν ἱερόν, ὃν Ἀθηναῖοι παρὰ Πτολεμαίου θεὸν ἐσηγάγοντο. Αἰγυπτίοις δὲ ἱερὰ Σαράπιδος, ἐπιφανέστατον μὲν ἐστὶν Ἀλεξανδρεῦσιν, ἀρχαιότατον δὲ ἐν Μέμφει· ἐς τοῦτο ἐσελθεῖν οὔτε ξένοις ἐστὶν, οὔτε τοῖς ἱερεῦσι, πρὶν ἂν τὸν Ἄπιν θάπτωσι. 5 τοῦ δὲ ἱεροῦ τοῦ Σαράπιδος οὐ πρόβητος χωρίον ἐστὶν, ἔνθα Πειρίθουν καὶ Θησέα συνθεμένους ἐς Λακκαδαίμονα καὶ ὕστερον ἐς Θεσπρωτοὺς σταλῆναι λέγουσι. πλησίον δὲ ᾠκοδόμητο ναὸς Εἰλειθυίας, ἣν ἔλθοῦσαν ἐξ Ἑπερβορέων ἐς Ἀῆλον γενέσθαι βοηθὸν ταῖς Αἰτωῦς ᾠδίσι· τοὺς δὲ ἄλλους παρ' αὐτῶν φασὶ τῆς Εἰλειθυίας μαθεῖν τὸ ὄνομα καὶ θύουσι τε Εἰλειθυίᾳ Δῆλιοι καὶ ὕμνον ᾄδουσι Ὀλλήνος. Κρητες δὲ τῆς χώρας τῆς Κνωσίας ἐν Ἄμωσφι γενέσθαι νομίζουσιν Εἰλειθυίαν καὶ παῖδα Ἥρῃ εἶναι. μόνοις δὲ Ἀθηναίοις τῆς Εἰλειθυίας κελευπται τὰ ξόανα ἐς ἄκρους τοὺς πόδας. τὰ μὲν δύο εἶναι Κρητικὰ, καὶ Φαιδρας ἀναθήματα γοναί γυναῖκες, τὸ δὲ ἀρχαιότατον Ἐρυσίχθοι Δήλου κομίσει.

6 Πρὶν δὲ ἐς τὸ ἱερόν ἵσταναι τοῦ Διὸς τοῦ Ἰπίου, Ἀδριατὸς δὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς τὸν τι ἀνέθηκε, καὶ τὸ ἄγαλμα θεῖας ἀξίον οὐ μ

μὲν, (ὅτι μὴ Ῥωμαίοις καὶ Ῥοδίοις εἰσὶν οἱ κολοσσοὶ, τὰ λοιπὰ ἀγάλματα ὁμοίως ἀποδείκνυται) πεποιήται δὲ ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, καὶ ἔχει τέχνης εὖ πρὸς τὸ μέγεθος ὀφῶσιν. ἐνταῦθα εἰκόνης Ἀδριανοῦ, δύο μὲν εἰς ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ λίθου, δύο δὲ Αἰγυπτίου· χαλκαὶ δὲ ἐστῶσι πρὸ τῶν κίωνων, ἃς Ἀθηναῖοι καλοῦσιν ἀποίκους πόλεις. ὁ μὲν δὴ πᾶς περίβολος σταδίων μάλιστα τεσσάρων ἐστίν, ἀνδριάντων δὲ πλήρης· ἀπὸ γὰρ πόλεως ἐκάστης εἰκῶν Ἀδριανοῦ βασιλείας ἀνάκειται, καὶ σφᾶς ὑπερεβάλλοντο Ἀθηναῖοι, τὸν κολοσσὸν ἀναθέντες ὅπισθε τοῦ ναοῦ θείας ἄξιον. 7 ἔστι δὲ ἀρχαῖα ἐν τῇ περιβόλῳ, Ζεὺς χαλκοῦς, καὶ ναὸς Κρόνου καὶ Ῥέας, καὶ τέμενος τῆν ἐπίκλησιν Ὀλυμπίας. ἐνταῦθα ὅσον ἐς πῆχυν τὸ ἔδαφος διέστηκε, καὶ λέγουσι μετὰ τὴν ἐπομβρίαν τὴν ἐπὶ Λευκαλίωνος συμβῆσαν ὑπορυῆναι ταύτην τὸ ὕδωρ, ἐσβάλλουσι τε ἐς αὐτὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἄλφιστα πυρῶν μέλιτι μίξαντες. κεῖται δὲ ἐπὶ κίονος Ἰσοκράτους ἀνδριάς, ὃς ἐς μνήμην τρία ὑπελείπετο, ἰκμονώτατον μὲν, ὅτι οἱ βιώσαντι ἔτη δυοῖν θέοντα κατὸν οὐποτε κατελύθη μαθητὰς ἔχειν· σφαροῖστικτον δὲ, ὅτι πολιτείας ἀπεχόμενος διέμεινε καὶ κοινὰ οὐ πολυπραγμονῶν· ἐλευθερώτατον, ὅτι ὃς τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης ἀλγίστας λυτήσεν ἐθελοντής. κεῖνται δὲ καὶ λίθου Φρου Πέρσαι χαλκοῦν τρίποδα ἀνέχοντες, θείας ἄξιοι αὐτοὶ καὶ ὁ τρίπους. τοῦ δὲ Ὀλυμπίου Διὸς ταλίωνα οἰκοδομησαί λέγουσι τὸ ἀρχαῖον ἱερόν, ἴα ἀποφαίνοντες, ὡς Λευκαλίων Ἀθήνησιν ἔφακτο

σε, τάφον τοῦ ναοῦ τοῦ νῦν οὐ πολὺ ἀφιστηκότα. 9. Ἀδριανὸς δὲ κατεσκευάσατο μὲν καὶ ἄλλα Ἀθηναίοις, ναὸν Ἥρας, καὶ Διὸς Πανελληνίου, καὶ θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερὸν κοινόν· τὰ δὲ ἐπιφανέστατα ἑκατὸν εἴκοσι κίονες Φουγίου λίθου, πεπολιήνται δὲ καὶ ταῖς στοαῖς κατὰ τὰ αὐτὰ οἱ τοῖχοι. καὶ οἰκήματα ἐνταῦθά ἐστιν ὄροφω τε ἐπιχρῦσῳ καὶ ἀλαβάστρω λίθῳ, πρὸς δὲ ἀγάλμασι κεκοσμημένα καὶ γραφαῖς· κατὰκειται δὲ ἐς αὐτὸ βιβλία· καὶ γυμνάσιόν ἐστιν ἐπώνυμον Ἀδριανοῦ· κίονες δὲ καὶ ἐνταῦθα ἑκατὸν λιθοτομίας τῆς Διβύων.

CAPVT XIX.

De templo Apollinis Delphiniū — Venere in Hortis — Cynosurge — Lyceo — de Niso rege — de Ilisso et Eridano fluviiis — de Diana Agrotera — de stadio Herodis.

Μετὰ δὲ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου πλησίον ἀγάλμα' ἐστιν Ἀπόλλωνος Πυθίου· ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλο ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἐπὶ κλησιν Δελφινίου. λέγουσι δὲ, ὡς, ἐξεργασμένου τοῦ ναοῦ πλην τῆς ὄροφῆς, ἀγνῶς ἔτι τοῖς πᾶσιν ἀφίκοιτο Θησεὺς ἐς τὴν πόλιν. οἶα δὲ χιτῶνα ἔχοντος αὐτοῦ ποδήρη, καὶ πεπλεγμένης δὲ εὐπρεποῦς οἱ τῆς κόμης, ὡς ἐγένετο κατὰ τὸν τοῦ Δελφινίου ναὸν, οἱ τὴν στέγην οἰκοδομοῦντες ἤροντο σὺν χλευασίᾳ, ὃ τι δὴ παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου πλανᾶται μόνη. Θησεὺς δὲ ἄλλο μὲν αὐτοῖς ἐδήλωσεν οὐδέν, ἀπολύσας δὲ, ὡς λέγεται, τῆς ἀμάξης τοῦ βοῦς, ἣ σφισι παρῆν, τὸν ὄροφον ἀνέβηκεν ἐς ὑψὸς λόγιρον, ἣ τῷ ναῷ τὴν στέγην ἐποιοῦντο. 2 Ἐς ἰ

τὸ χωρίον, ὃ Κήπους ὀνομαζομένησι, καὶ τῆς Ἀφροδίτης τὸν ναὸν οὐδεὶς λεγόμενός σφισιν ἐστὶ λόγος· οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τὴν Ἀφροδίτην, ἣ τοῦ ναοῦ πλησίον ἔστηκε. ταύτης γὰρ σχῆμα μὲν τετράγωνον κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖς Ἑρμαῖς, τὸ δὲ ἐπιγράμμα σημαίνει τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην τῶν καλούμενων Μοιρῶν εἶναι πρεσβυτάτην. τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης ἐν τοῖς Κήποις ἔργον ἐστὶν Ἀλκαμένους, καὶ τῶν Ἀθήνησιν ἐν λόγοις θείας ἄξιον. 3 Ἔστι δὲ Ἡρακλέους ἱερὸν καλούμενον Κυνόσαργες· καὶ τὰ μὲν ἐς τὴν κῦνα εἶδέναι τὴν λευκὴν ἐπιλεξαμένοις ἐστὶ τὸν χρησμόν. βωμοὶ δὲ εἰσὶν Ἡρακλέους τε καὶ Ἥβης, ἣν Διὸς παῖδα οὖσαν συνοικεῖν Ἡρακλεῖ νομίζουσιν· Ἀλκμήνης τε βωμός καὶ Ἰολάου πεποίηται, ὃς τὰ πολλὰ Ἡρακλεῖ συνεπόνθησε τῶν ἔργων. 4 Λύκειον δὲ ἀπὸ μὲν Λυκίου τοῦ Πανδίωνος ἔχει τὸ ὄνομα, Ἀπόλλωνος δὲ ἱερὸν ἐξαρχῆς τε εὐθύς καὶ καθ' ἡμῶς ἐνομιζέτο, Λύκιός τε ὁ θεὸς ἐνταῦθα ὠνομάσθη πρῶτον. λέγεται δὲ, ὅτι καὶ Τερμισσεῖς, ἐς οὓς ἦλθεν ὁ Λύκιος φεύγων Αἰγέα, καὶ τούτοις αἰτίος ἐστὶ, Λυκίους ἀπ' αὐτοῦ καλεῖσθαι. 5 Ἔστι δὲ ὀπισθεν τοῦ Λυκίου Νίσου μνημῆα, ὃν ἀποθανόντα ὑπὸ Μίνω βασιλεύοντα Μεγάρων κομίσαντες Ἀθηναῖοι ταύτῃ θάπτουσιν. ἐς τοῦτον τὸν Νίσον ἔχει λόγος, τρίχας ἐν τῇ κεφαλῇ οἱ πορφυρεῖς εἶναι, χρῆναι δὲ αὐτὸν ἐπὶ ταύταις ἀποκαρτίαις τελευτᾶν. ὥς δὲ οἱ Κρήτες ἦλθον ἐς τὴν γῆν, τὰς μὲν ἄλλας ἦρουν ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς ἐν τῇ Μεγαριδί πόλεις, ἐς δὲ τὴν Νισαίαν καταφεύγοντα τὸν Νίσον ἐπολιόρκουν· ἐν-

ταῦθα τοῦ Νίσου λέγουσι θρυγατέρᾳ ἐρασοθῆναι Μί-
 νω, καὶ ὡς ἀπέκαιρε τὰς τρίχας τοῦ πατρὸς. ταῦτ
 μὲν οὕτω γενέσθαι λέγουσι. 6. Παταμοὶ δὲ Ἀθη-
 ναίοις φέουσιν Εἰλισσός τε, καὶ Ἡριδανῶ τῷ Καί-
 τικῷ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄνομα ἔχων, ἐκδιδοὺς ἐς τὸν Εἰ-
 λισσόν. ὁ δὲ Εἰλισσός ἐστιν οὗτος, ἔνθα παίζουσα
 Ὀρειθυϊαν ὑπὸ ἀνέμου Βορείου φασὶν ἀρπασοθῆνα
 καὶ συνοικεῖν Ὀρειθυϊά Βορέαν, καὶ σφισι διὰ τ
 κῆδος ἀμύναντα τῶν τριηρῶν τῶν βαρβαρικῶν ἔπα-
 λέσαι τὰς πολλὰς. ἐθέλουσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι
 Θεῶν ἱερὸν εἶναι τὸν Εἰλισσόν· καὶ Μουσῶν βομῆ
 ἐπ' αὐτῷ ἐστὶν Εἰλισσιῶδων. δεικνύται δὲ καὶ
 ἔνθα Πολοποννήσιοι Κόδρον τὸν Μελάνθου βασι-
 λεύοντα Ἀθηναίων κτείνουσι. 7. Διαβᾶσι δὲ τὸ
 Εἰλισσόν, χωρίον Ἄγραι καλούμενον καὶ νῦν
 Ἀγροτέρας ἐστὶν Ἀρτέμιδος. ἐνταῦθα Ἀρτεμιν πρῶ-
 τον θηρεῦσαι λέγουσιν, ἐλθοῦσαν ἐκ Δήλου· κα-
 τὰ τὸ ἄγαλμα διὰ τοῦτο ἔχει τόξον. τὸ δὲ ἀκούσασα
 μὲν οὐχ ὁμοίως ἐπαγωγόν, θαῦμα δ' ἰδοῦσι, στα-
 διὸν ἐστὶ λευκοῦ λίθου· μέγεθος δὲ αὐτοῦ τῆδε ἄ-
 τις μάλιστα τεκμαίροιο· ἀνωθεν ὄρους ὑπὲρ τὸ
 Εἰλισσόν ἀρχόμενον ἐκ μηνιοειδοῦς καθήκει τοῦ πα-
 ταμοῦ πρὸς τὴν ὄχθην εὐθύ τε καὶ διπλοῦν. τοῦτ
 ἀνήρ Ἀθηναῖος Ἡρώδης ψφοδόμησε, καὶ οἱ τὸ πα-
 λὸν τῆς λιθοτομίας τῆς Πεντέλης ἐς τὴν οἰκοδομὴν
 ἀνηλώθη.

CAPVT XX.

*De via Tripodes dicta — Praxitele et Phryne —
Bacchi templo eiusque picturis — excidio Athenarum et Sulla.*

Ἔστι δὲ ὁδὸς ἀπὸ τοῦ Πρωταεῖου καλουμένη Τρί-
ποδες· ἀπ' οὗ δὲ καλοῦσι τὸ χωρίον, ναοὶ θεῶν ἐς
τοῦτο μεγάλοι, καὶ σφισιν ἐφεισθήκασι τρίποδες,
χαλκοῦ μὲν, μνήμης δὲ ἄξια μάλιστα περιέχοντες
εἰργασμένα. Σάτυρος γάρ ἐστιν, ἐφ' ᾧ Πραξιτέλῃ
λέγεται φρονῆσαι μέγα· καὶ ποτε Φρύνης αἰτουήσης,
ὅ τι οἱ κάλλιστον εἴη τῶν ἔργων, ὁμολογεῖν μὲν
φασὶ διδόναι οἱ ἐραστήν ὄντα, κατεπειῖν δ' οὐκ ἐθέ-
λειν, ὅ τι κάλλιστον αὐτῷ οἱ φαίνοντο. ἐυδραμῶν
οὖν οἰκίτης Φρύνης ἔφασκεν οἴχεσθαι Πραξιτέλει τὸ
καλὸν τῶν ἔργων, πυρὸς ἐσπερόντος ἐς τὸ οἶκημα,
οὔμενον πάντα γὰρ ἀφανισθῆναι. Πραξιτέλης δὲ
αὐτίκα ἔθει διὰ θυρῶν ἔξω, καὶ οἱ καμόντι οὐδὲν
ἔφασκεν εἶναι πλέον, εἰ δὴ καὶ τὸν Σάτυρον ἢ φλόξ
καὶ τὸν Ἔρωτα ἐπέλαβε. Φρύνη δὲ μένειν θαρσύνου-
σα ἐκέλευε, παθεῖν γὰρ ἀνιαρόν οὐδὲν, τέχνη δὲ
ἄλλοττα ὁμολογεῖν τὰ κάλλιστα ὧν ἐποίησε. Φρύνη
μὲν οὖν οὕτως τὸν Ἔρωτα αἰρεῖται. Διονύσου δὲ ἐν
τῷ ναῷ τῷ πλησίον Σάτυρός ἐστι παῖς, καὶ δίδωσιν
ἔκπωμα· Ἔρωτα δ' ἐστηκότα ὁμοῦ καὶ Διονύσου
Θυμῖλος ἐποίησε. 2. Τοῦ Διονύσου δὲ ἐστὶ πρὸς τῷ
θεάτρῳ τὸ ἀρχαιότατον ἱερόν· δύο δὲ εἰσὶν ἐντὸς τοῦ
περιβόλου ναοὶ, καὶ Διονύσοι, ὃ τε Ἐλευθερεὺς, καὶ
ὃν Ἀλκαμένης ἐποίησεν ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ. γρα-
φαὶ δὲ αὐτόθι Διονύσος ἐστὶν ἀνάγων Ἡφαιστον ἐς

οὐρανόν. λέγεται δὲ καὶ τὰδε ὑπὸ Ἑλλήνη
 Ἦρα ῥίψαι γενόμενον Ἠφαιστον· ὁ δὲ οἱ μι
 κῶν πέμψαι δῶρον χρυσοῦν θρόνον, ἀφανεῖς ἔ
 ἔχοντα· καὶ τὴν μὲν, ἐπεὶ τε ἐκαθέζετο, δεῖ
 θεῶν δὲ τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὶ τὸν Ἠφαιστον
 πείθεσθαι, Διόνυσος δὲ (μάλιστα γὰρ ἐς τοῦτο·
 ἦν Ἠφαιστῶ) μεθύσας αὐτὸν ἐς οὐρανὸν
 ταῦτα δὴ γεγραμμένα εἰσι, καὶ Πενθεὺς κ
 κοῦργος ὧν ἐς Διόνυσον ὕβρισαν διδόντες
 Ἀριάδνη δὲ καθεύδουσα, καὶ Θησεὺς ἀναγκ
 καὶ Διόνυσος ἦκων ἐς τὴν Ἀριάδνης ἀρπαγὴν. ὁ
 δὲ πλησίον τοῦ τε ἱεροῦ τοῦ Διονύσου καὶ το
 τρου κατασκευάσμα· ποιηθῆναι δὲ τῆς σκευῆ
 ἐς μίμησιν τῆς Ξέρξου λέγεται. ἐποιήθη δὲ κ
 τερον· τὸ γὰρ ἀρχαῖον στρατηγὸς Ῥωμαίων ἐ
 σε Σύλλας Ἀθήνας ἐλὼν. αἰτία δὲ ἦδε τοῦ πο
 Μιθριδάτης ἐβασίλευσε βαρβάρων τῶν περὶ τὸ
 τον τὸν Εὐξεινον. πρόφασιν μὲν δὴ, δι' ἣν τι
 μαίοις ἐπολέμησε, καὶ ὃν τρόπον ἐς τὴν Ἀσίαν
 καὶ ὅσας ἢ πολέμῳ βιασάμενος πόλεις ἔσχεν, ἰ
 ἐποίησατο, τὰδε μὲν τοῖς ἐπίστασθαι τὰ Μιθρ
 θέλουσι μελέτω· ἐγὼ δὲ, ὅσον ἐς τὴν ἄλλωσ
 Ἀθηναίων ἔχει, δηλώσω. ἦν Ἀριστίαν Ἀθηνο
 Μιθριδάτης πρὸς βεῦεν ἐς τὰς πόλεις τὰς Ἑλλ
 ἐχρήτο· οὕτως ἀνέπεισεν Ἀθηναίους, Μιθρ
 θέσθαι Ῥωμαίων ἐπίπροσθεν· ἀνέπεισε δὲ ο
 τας, ἀλλ' ὅσον δῆμος ἦν, καὶ δήμου τὸ ταρὰ
 Ἀθηναίων δὲ ὧν τις λόγος, παρὰ τοὺς Ῥωμαῖκ
 πύπτουσι ἐθελονταί. ἡγενομένης δὲ μάχης,

περιῆσαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ φεύγοντας Ἀριστίωνα μὲν
 καὶ Ἀθηναίους εἰς τὸ ἄστυ καταδιώκουσιν, Ἀρχέλαον
 δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους εἰς τὸν Πειραιᾶ· Μιθριδάτου
 δὲ στρατηγὸς καὶ οὗτος ἦν, ὃν πρότερον τούτων
 Μάγνητες οἱ τὸν Σίπυλον οἰκοῦντες, σφᾶς ἐπεκδρα-
 μόντια, αὐτὸν τε τιτρώσκουσι καὶ τῶν βαρβάρων φο-
 νεύουσι τοὺς πολλούς. 4. Ἀθηναίους μὲν δὴ πολιορ-
 κία καθεστήκει. Τάξιλος δὲ Μιθριδάτου στρατηγὸς
 ἐτύγχανε μὲν περικαθήμενος Ἐλλάτειαν τὴν ἐν τῇ Φω-
 κίδι, ἀφικομένων δὲ ἀγγέλων, ἀναστήσας τὸν στρα-
 τὸν, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦγεν. ἃ πυνθανόμενος ὁ στρα-
 τηγὸς τῶν Ῥωμαίων, Ἀθήνας μὲν τοῦ στρατοῦ μέρος
 πολιορκεῖν ἀφῆκεν, αὐτὸς δὲ Ταξίλω τὸ πολὺ τῆς
 δυνάμεως ἔχων εἰς Βοιωτοὺς ἀπαντᾷ. τρίτῃ δὲ ὕστε-
 ρον ἡμέρᾳ τοῖς Ῥωμαίοις ἤλθον ἐπὶ ἀμφοτέρω τὰ στρα-
 τόπεδα ἄγγελοι, Σύλλα μὲν, ὡς Ἀθηναίους εἶη τεῖχος
 δαλωκὸς, τοῖς δὲ Ἀθήνας πόλιορκήσασι, Τάξιλον κε-
 κρατήσθαι μάχῃ περὶ Χαιρώνειαν. Σύλλας δὲ ὡς εἰς
 τὴν Ἀττικὴν ἐπανήλθε, τοὺς ἐναντιωθέντας Ἀθηναίων
 καθείρξας εἰς τὸν Κεραμεικόν, τὸν λαχόντα σφῶν ἐκ
 δεκάδος ἐκάστης ἐκέλευσεν ἄγεσθαι τὴν ἐπὶ θανάτω.
 Σύλλου δὲ οὐκ ἀνιέντος εἰς Ἀθηναίους τοῦ θυμοῦ,
 λαθόντες ἐκδιδράσκουσιν ἄνδρες εἰς Δελφούς. ἐρομέ-
 νοις δὲ σφισιν, εἰ καταλαμβάνοι τὸ χρεῶν ἦδη καὶ
 τὰς Ἀθήνας ἐρημωθῆναι, τούτοις ἔχρησεν ἡ Πυθία
 τὰ εἰς τὸν ἄσκον ἔχοντα. Σύλλα δὲ ὕστερον τούτων
 ἐπέπεσεν ἡ νόσος, ἣ καὶ τὸν Σύριον Φερεκύδην ἀλώ-
 ναι πυνθάνομαι. Σύλλα δὲ ἐστὶ μὲν καὶ τὰ εἰς πολ-
 λούς Ἀθηναίων ἀγριώτερα, ἢ ὡς ἄνδρα εἰκὸς ἦν ἐρ-

γάσασθαι Ῥωμαίων· ἀλλὰ γὰρ οὐκ αὐτὰ δὴ δι' αἰτίαν γενέσθαι οἱ δοκῶ τῆς συμφορᾶς, Ἰκσιίου· δὲ μῆνιμα, ὅτι καταφυγόντα ἐς τὸ τῆς Ἀθηνῶς ἱερὸν ἀπέκτεινεν ἀποσπάσας Ἀριστιῶνα. Ἀθῆναι μὲν οὕτως ὑπὸ τοῦ πολέμου κακωθεῖσαι τοῦ Ῥωμαίων αὐθις Ἀδριανοῦ βασιλεύοντος ἠνθῆσαν.

C A P V T XXI.

De comicorum et tragicorum poetarum imaginibus in Theatro — Niobe saxo — Calo et Duedalo — Aesculapii templo — Sarmatarum armis — Gryniaeo Apollinis templo.

Εἰσὶ δὲ Ἀθηναίοις εἰκόνας ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ τραγωδίας καὶ κωμωδίας ποιητῶν αἱ πολλαὶ τῶν ἀφανσοτέρων· ὅτι μὴ γὰρ Μένανδρος, οὐδέ τις ἦν ποιητῆς κωμωδίας τῶν ἐς δόξαν ἠκόντων. τραγωδίας δὲ κείνται τῶν φανερωῶν Εὐριπίδης καὶ Σοφοκλῆς. 2. Λέγεται δὲ Σοφοκλέους τελευτήσαντος ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν Λακεδαιμονίους, καὶ σφῶν τὸν ἠγούμενον ἰδεῖν ἐπιστάντα οἱ Διόνυσον κελεύειν τιμαῖς, ὅσαι καθεστῆκασιν ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι, τὴν Σειρήνα τὴν Νέαν τιμᾶν· καὶ οἱ τὸ ὄναρ Σοφοκλέα καὶ τὴν Σοφοκλέους ποίησιν ἐφαίνετο ἔχειν. εἰώθασι δὲ καὶ νῦν ἔτι ποιημάτων καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν Σειρήνην εἰκάζειν. 3. Τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ Αἰσχύλου πολλῶ τε ὕστερον τῆς τελευτῆς δοκῶ ποιηθῆναι καὶ τῆς γραφῆς, ἣ τὸ ἔργον ἔχει τὸ ἐν Μαραθῶνι. ἔφη δὲ Αἰσχύλος μερῆκιον ὦν καθεύδειν ἐν ἀγρῶ φυλάσσων σταφυλίας, καὶ οἱ Διόνυσον ἐπιστάντα κελεῦσαι τραγωδίαι ποιεῖν· ὡς δὲ ἦν ἡμέρα, (πειθεσθαι γὰρ ἐθέλ

αενος ποιεῖν. οὗτος μὲν ταῦτα ἔλε-
 τοῦ Νοτίου καλουμένου τείχους,
 ἑς τὸ θέατρον ἔστι τετραμμένον,
 ὕψους τῆς Γοργόνης ἐπίχρυσος ἀνά-
 κτῃ περὶ αὐτὴν αἰγὴς πεποιήται. ἐν
 τῷ θεάτρῳ σπήλαιόν ἐστιν ἐν ταῖς
 ἑκρόπολιν· 5. τρίπους δὲ ἔπεισι καὶ
 δὲ ἐν αὐτῷ καὶ Ἄρτεμις τοὺς παῖ-
 ντες τοὺς Νιδόβης, ταύτην τὴν Νιδό-
 δον ἀνελθὼν ἐς τὸν Σίπυλον τό-
 λον μὲν πέτρα καὶ κρημνός ἐστιν,
 ἄσκημα παρεχόμενος γυναικός, οὔτε
 οὐσίας· εἰ δὲ γε πορφύρεω γένοιο,
 εἰς ὄρεῖν καὶ κατηφῆ γυναῖκα.
 Ἀθήνησιν ἐς τὴν ἑκρόπολιν ἀπὸ
 λαπταὶ Κάλως. τοῦτον τὸν Κάλων
 ἔτα καὶ τῆς τέχνης μαθητὴν φονεύ-
 Κρήτην ἔφυγε· χρόνῳ δὲ ὕστερον
 Ἰραίσκει παρα Κώκαλον. 7. Τοῖ
 ἔν ἐς τε τὰ ἀγάλματα ἔστιν, ὅποσα
 αἰ καὶ τῶν παιδῶν, καὶ ἐς τὰς γρα-
 ἔστι δὲ ἐν αὐτῷ κρήνη, παρ' ἣ λέ-
 οὐς παῖδα Ἀλιφρόδιον θυγατέρα
 εὐσχύναντα ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἄρεως,
 ἰτω τῷ φόνῳ γενέσθαι πρῶτον. ἐν-
 καὶ Σαυροματικός ἀνάκειται θώ-
 ρος ἰδὼν οὐδὲν ἦσσαν Ἑλλήνων τοὺς
 σοφοὺς ἐς τὰς τέχνας εἶναι. 8. Σαν-
 ε αὐτοῖς σίδηρός ἐστιν ὄρουσόμε-

νος, οὔτε σφίσιν ἐσάγουσιν· ἄμικτοι γὰρ μάλιστα
 τῶν ταύτη βαρβάρων εἰσίν. πρὸς οὖν τὴν ἀπορμή
 ταύτην ἐξεύρηται σφισιν· ἐπὶ μὲν τοῖς δόρασιν κ
 χμαῖς οἰσύνιας ἀντισιδήρου φοροῦσι, τόξα τε κράνη
 καὶ οἰστοὺς, καὶ οἰσύνιας ἀκίδας ἐπὶ τοῖς οἰστοῖ
 καὶ σειραῖς περιβαλόντες τῶν πολεμίων ὁπόσοις κ
 τύχοιεν τοὺς ἵππους ἀποστρέψαντες, ἀνατρέπου
 τοὺς ἐνοσχεθέντας ταῖς σειραῖς. τοὺς δὲ θώρακι
 ποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον· ἵππους πολλὰς ἔκ
 στος τρέφει, ὡς ἂν οὔτε ἐς ἰδιωτῶν κλήρους τῆς γή
 μεμερισμένης, οὔτε τι φερούσης πλὴν ὕλης ἀγρῶν
 αἶτε ὄντων νομάδων. ταύταις οὐκ ἐς πόλεμον χρῶν
 ται μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοῖς θύουσιν ἐπιχωροῖσι, κ
 ἕλλως σιτοῦνται. συλλεξάμενοι δὲ τὰς ὀπλάς, ἐπι
 θάραντές τε καὶ διελόντες, ποιοῦσιν ἀπ' αὐτῶν ὄρι
 κόντων φολῶσιν ἐμπερηῆ· ὅστις δὲ οὐκ εἶδὲ πω ὄρι
 κοντα, τίτύος γε εἶδε καρπὸν χλωρόν ἔτι· ταῖς οἰ
 ἐπὶ τῷ καρπῷ τῆς τίτυος φαινομέναις ἐνοτομαῖς εἰκι
 ζων τὸ ἔργον τὸ ἐκ τῆς ὀπλῆς οὐκ ἂν ἀμαρτάνο
 ταῦτα διατρέσαντες καὶ νεύροις ἵππων καὶ βοῶ
 συρῆσάπαντες χρωῖνται θώραξιν οὔτε εὐπρεπεῖα τὰ
 Ἑλληνικῶν ἀποδέουσιν οὔτε ἀσθενεστέροις· καὶ γο
 συστάδην τυπτόμενοι καὶ βληθέντες ἀνέχονται.
 δὲ θώρακες οἱ λινοῖ μαχομένοις μὲν οὐχ ὁμοίως εὖ
 χρήσιμοι· διῷᾶσι γὰρ καὶ βιαζόμενοι τὸν σιδήρου
 θηρεύοντας δὲ ὠφελούσιν· ἐναποκλῶνται γὰρ σφι
 καὶ λεόντων ὀδόντες καὶ παρδάλεων. 9. Θώρακι
 δὲ λινοῦς ἰδεῖν ἔν τε ἄλλοις ἱεροῖς ἐστὶν ἀνακειμένο
 καὶ ἐν Γρυνιαίῳ, ἐνθα Ἀπόλλωνος κάλλιστον αἶ

δένδρων καὶ ἡμέρων, καὶ ὅσα τῶν ἀκάρπων ὁσμὴν παρέχεται τινα ἢ θείας ἡδονῆν.

CAPUT XXII.

*De Hippolyto et Phaedra — Telluris et Cereris
Chloës templis — memorandis in vestibulo arcis —
Aegēi morte — ~~Wae de variis picturis exornata — Mu-~~
saeo poeta — Mercurio et Gratiis a Socrate
factis.*

Μετὰ δὲ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ταύτη πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἰοῦσιν, Θέμιδος ναὸς ἐστι· κέχωσται δὲ πρὸ αὐτοῦ μνήμα Ἰππολύτω. τοῦ δὲ οἱ βίου τὴν τελευταίην συμβῆναι λέγουσιν ἐκ καταρῶν. ὅπλα δὲ, καὶ ὅστις βαρβάρων γλώσσαν ἔμαθεν Ἑλλήνων, ὃ τε ἔρωσ τῆς Φαίδρας, καὶ τῆς τροφοῦ τὸ ἐς τὴν διακονίαν τόλμημα. 2. Ἔστι δὲ καὶ Τροιζηνίοις Ἰππολύτου τάφος· ἔχει δὲ σφισίῳ ὧδε ὁ λόγος. Θησεὺς ὡς ἔμελλεν ἀξιοσθαι Φαίδραν, οὐκ ἐθέλων, εἴ οἱ γένοιτο παῖδες, οὔτε ἀρχεσθαι τὸν Ἰππόλυτον, οὔτε βασιλεύειν ἀντ' αὐτῶν, πέμπει παρὰ Πιτθέα τραφισόμενον αὐτὸν, καὶ βασιλεύσοντα Τροιζήνος. χρόνῳ δὲ ὕστερον Πάλλας καὶ οἱ παῖδες ἐπανέστησαν Θησεὶ· τούτους κτείνας ἐς Τροιζήνα ἔρχεται καθαரசίων εἶνεκα, καὶ Φαίδρα πρώτη ἐνταῦθα εἶδεν Ἰππόλυτον καὶ τὰ ἐς τὸν θάνατον ἐρασθεῖσα ἐβούλευσε. μυστήριον δὲ ἐστι Τροιζηνίοις τὰ φύλλα διὰ πάσης ἔχουσα τετραπυγμένα· φύλαι δὲ οὐκ ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ ἔργον γεγενῆσθαι τῆς ἐς τὸν ἔρωτα ἄσης καὶ τῆς περιόνης, ἣν ἐπὶ ταῖς Θριξίν εἶχεν ἡ Φαίδρα. 3. Ἀφροδίτην δὲ τὴν Πάνδημον, ἐπεὶ ταῖς Ἀθηναίους Θησεὺς ἐς μίαν ἤγαγεν ἀπὸ τῶν δῆμων πόλιν,

αὐτὴν τε σίβσθαι καὶ Πειθῶ κατέστησε. τὰ μὲν δὴ παλαιὰ ἀγάλματα οὐκ ἦν ἐπ' ἐμοῦ· τὰ δὲ ἐπ' ἐμοῦ τεχνιτῶν ἦν οὐ τῶν ἀφανεστάτων. ἔστι δὲ καὶ Γῆς κουροτρόφου, καὶ Δήμητρος ἱερὸν Χλόης. τὰ δὲ ἐς τὰς ἐπωνυμίας ἐστὶν αὐτῶν διδαχθῆναι τοῖς ἱερεῦσιν ἐλθόντα ἐς λόγους.

4. Ἐς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἐστὶν εἴσοδος μία ἐτέραν δὲ οὐ παρέχεται, πᾶσα ἀπότομος οὔσα καὶ τεῖχος ἔχουσα ἐχυρόν. τὰ δὲ προπύλαια λίθου λευκοῦ τὴν ὄροφὴν ἔχει, καὶ κόσμῳ καὶ μεγέθει τῶν λίθων μέχρι γὰρ καὶ ἐμοῦ προεῖχε. τὰς μὲν οὖν εἰκόνας τῶν ἱππέων οὐκ ἔχω σαφῶς εἰπεῖν, εἴτε οἱ παῖδες εἰσὶν οἱ Ξενοφῶντος, εἴτε ἄλλως ἐς εὐπρέπειαν ποιημένοι· τῶν δὲ προπυλαίων ἐν δεξιᾷ Νίκης ἐστὶν ἀπτέρου ναός. 5. Ἐντεῦθεν ἡ θάλασσα ἐστὶ συνοπτος· καὶ ταύτῃ θίψας Αἰγυῖς ἑαυτὸν, ὡς λέγουσιν, ἐτελεύτησεν. ἀνήγχετο μὲν γὰρ ἡ ναῦς μέλασιν ἰστίοις ἢ τοὺς παῖδας φέρουσα ἐς Κρήτην· Θησεὺς δ', (ἐπλεὶ γὰρ τόλμης τι ἔχων ἐς τὸν Μίνω καλούμενον ταῦρον) πρὸς τὸν πατέρα εἶπε χρῆσθαι τοῖς ἰστίοις λευκοῖς, ἣν ὀπίσω πλῆθ τοῦ ταύρου κρατήσας· τούτων λήθην ἔσχεν Ἀριάδην ἀφηρημένος. ἐνταῦθα Αἰγυῖς ὡς εἶδεν ἰστίοις μέλασι τὴν ναῦν κομιζομένην, οἶα τὸν παῖδα τεθνάναι δοκῶν, ἀφείς αὐτὸν διαφθείρεται· καὶ οἱ παρὰ Ἀθηναίους ἐστὶ καλούμενον ἠεῖον Αἰγέως. 6. Ἔστι δὲ ἐν ἀριστερά τῶν προπυλαίων οἶκημα ἔχον γραφάς· ὁπόσαις δὲ μὴ καθέστηκεν ὁ χρόνος αἴτιος ἀφανέειν εἶναι, Διομήδης ἦν καὶ Ὀδυσσεύς, ὁ μὲν ἐν Ἀήμονα τὸ Φιλοκτή

του τόξου, ὃ δὲ τὴν Ἀθηναίων ἀφαιρούμενος ἐξ Ἰλίου. ἐνταῦθα ἐν ταῖς γραφαῖς ἐστὶν Ὀρέστης Αἰγισθον φονεύων, καὶ Πυλάδης τοὺς παῖδας τοῦ Ναυπλίου βοηθοὺς ἐλθόντας Αἰγισθῶ. τοῦ δὲ Ἀχιλλέως τάφου πλησίον μελλούσα ἐστὶ σφάζεσθαι Πολυξένη. Ὅμηρος δὲ εὖ μὲν παρεῖθι τό γ' ὤμον οὕτως ἔργον· εὖ δὲ μοι φαίνεται ποιήσας Σκῦρον ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀλοῦσαν, οὐδὲν ὁμοίως καὶ ὅσοι λέγουσιν ὁμοῦ ταῖς παρθένους Ἀχιλλέα ἔχειν ἐν Σκύρῳ διαίταν, ἃ δὴ καὶ Πολύγυτος ἔγραψεν. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τῷ ποταμῷ ταῖς ὁμοῦ Ναυτικὰς πλυνούσας ἐφιστάμενον Ὀδυσσεῖα κατὰ τὰ αὐτὰ, καθὰ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐποίησε. γραφαὶ δὲ εἰσι καὶ ἄλλαι καὶ Ἀλκιβιάδης ἔκπων δὲ οἱ νίκης τῆς ἐν Νεμέᾳ ἐστὶ σημεῖα ἐν τῇ γραφῇ. καὶ Περσεὺς ἐστὶν ἐς Σέριφον κομιζόμενος, Πολυδέκτη φέρων τὴν κεφαλὴν τὴν Μεδοῦσης. καὶ τὰ μὲν ἐς Μίδουσαν οὐκ εἰμὶ πρόθυμος ἐν τοῖς Ἀττικοῖς σημῆναι. 7. Ἐπὶ δὲ τῶν γραφῶν παρέντι τὸν παῖδα τὸν τὰς ὑδρίας φέροντα, καὶ τὸν παλαιστήν, ὃν Τιμαίετος ἔγραψεν, ἐστὶ Μουσαῖος. ἐγὼ δὲ ἔπη μὲν ἐξελεξάμεν, ἐν οἷς ἐστὶ πέτεσθαι Μουσαῖον ὑπὸ Βορέου δῶρον, δοκεῖν δὲ μοι, πεποίηκεν αὐτὰ Ὀνομάκριτος, καὶ τιν οὐδὲν Μουσαίου βεβαίως, ὅτι μὴ μόνον εἰς Ἀγητέρα ὕμνος Ἀνκομήδει. 8. Κατὰ δὲ τὴν ἔσδοδον αὐτῶν ἤδη τὴν ἐς ἀκρόπολιν Ἐρμῆν, ὃν προπύλαιον ὀνομάζουσι, καὶ Χάριτας Σωκράτη ποιῆσαι τὸν Σωφροκου λέγουσιν, ὃ σοφῶς γενέσθαι μάλιστα ἀνθρώπων ἐν ἡ Πυθίᾳ μάστιγος, ὃ μὴδὲ Ἀνάχαρσιν ἐθίλοντας καὶ δι' αὐτὸ ἐς Δελφοὺς ἀφικόμενον προσεῖπεν.

CAPVT XXIII.

*De septem sapientibus Graeciae — Hippia et Leae-
na — Diitrephē — Silenis et Satyrorum insulis —
memorandis in arce Athenarum et inter ea equo
ligneo — Thucydide — Phormione.*

Ἕλληρες δὲ ἄλλα τε λέγουσι, καὶ ἄνδρας ἑπτὰ γε-
νέσθαι σοφούς. τούτων καὶ τὸν Λέσβιον τύραννον
καὶ Περιάνδρον εἶναι φασὶ τὸν Κνυφίλου· καὶ τοὶ
Περιάνδρου Πεισίστρατος καὶ ὁ παῖς Ἰππίας φιλάν-
θρωποι μᾶλλον καὶ σοφώτεροι τὰ τε πολεμικὰ ἦσαν,
καὶ ὅσα ἦκεν ἐς κόσμον τῶν πολιτῶν, ἐς ὃ διὰ τὸν
Ἰππάρχου θάνατον Ἰππίας ἄλλα τε ἐχρήσατο θυμῷ,
καὶ ἐς γυναῖκα ὄνομα Λεαιναν. 2. Ταύτην γάρ, ἐπεὶ
τε ἀπέθανεν Ἰππάρχος (λέγω δὲ οὐκ ἐς συγγραφήν
πρότερον ἦκοντα, πιστὰ δὲ ἄλλως Ἀθηναίων τοῖς
πολλοῖς), Ἰππίας εἶχεν ἐν αἰκίᾳ, ἐς ὃ διέφθειρεν, οἷα
ἑταίραν Ἀριστογείτονος ἐπιστάμενος οὖσαν, καὶ τὸ
βούλευμα οὐδαμῶς ἀγνοῆσαι δοξάζων. ἀντὶ δὲ τού-
των, ἐπεὶ τυραννίδος ἐπαύθησαν οἱ Πεισιστρατίδαι,
χαλκῆ Λεαινα Ἀθηναίος ἐστὶν ἐς μνήμην τῆς γυναι-
κός, παρὰ δὲ αὐτὴν ἄγαλμα Ἀφροδίτης, ὃ Καλλίου
τε φασὶν εἶναι ἀνάθημα καὶ ἔργον Καλάμιδος. Πλη-
σίον δὲ ἐστὶ Διῦτρεφοῦς χαλκοῦς ἀνδριάς οἰστοῖς βε-
βλημένος. 3. Οὗτος δὲ Διῦτρεφῆς ἄλλα τε ἐπραξεν,
ὀπίσσω λέγουσιν Ἀθηναῖοι, καὶ Θοῤῃκας μισθωτοῦς
ἀφικομένους ὕστερον, ἢ Δημοσθένους ἐς Συρακοῦσας
ἐξέπλευσε, τούτους, ὡς ὑστέρησαν, ὃ Διῦτρεφῆς ἀπῆ-
γεν ὀπίσσω. καὶ δὴ κατὰ τὸν Χαλκιδικὸν ἔσχεν Εὐ-
βοίαν, ἔνθα Βοιωτῶν ἐν μεσογαίᾳ πόλις Μυκαλησ

σὸς ἦν· ταύτην ἑσαναβὰς ἐκ θαλάσσης ὁ Διῦτρεφῆς εἶλε· Μυκαλησίων δὲ οὐ μόνον τὸ μάχιμον οἱ Θερᾶκες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἐφόνευσαν καὶ παῖδας. μαρτυρεῖ δέ μοι· Βοιωτῶν γὰρ ὅσους ἀνίστησαν Θηβαῖοι, ᾠκοῦντο αἱ πόλεις ἐπὶ ἐμοῦ, διαφυγόντων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν ἀνθρώπων. εἰ δὲ καὶ Μυκαλησίοις οἱ βάρβαροι μὴ πᾶσιν ἀποκτείνοντες ἐπέξῃλθον, ὕστερον ἂν τὴν πύλιν ἀπέλαβον οἱ λειψθέντες.

4. Τοσοῦτον μὲν παρέστη μοι θαῦμα ἐς τὴν εἰκόνα τοῦ Διῦτρεφούς, ὅτι ὀιστοῖς ἐβέβλητο, Ἑλλῆσιν ὅτι μὴ Κρησὶν οὐκ ἐπιχώριον ὄν τοξεύειν. Λοκροὺς γὰρ τοὺς Ὀποντίους ὀπλιτεύοντας ἤδη κατὰ τὰ Μηδικὰ ἴσμεν, οὓς Ὀμηρος ἐποίησεν, ὡς φερόμενοι τόξα καὶ σφενδόνας ἐς Ἴλιον ἔλθοιεν. οὐ μὴν οὐδὲ Μαιλιεῦσι παρέμεινε μελέτη τῶν τόξων· δοκῶ δὲ οὔτε πρότερον ἐπίστασθαι σφᾶς, πρὶν ἢ Φιλοκτήτην, παύσασθαι τε οὐ διὰ μικροῦ.

5. Τοῦ δὲ Διῦτρεφούς πλησίον (ταῖς γὰρ εἰκόνας ταῖς ἀφανεστέρας γράφειν οὐκ ἐθέλω) θεῶν ἄγαλμά ἐστιν Ἰγίας τε, ἣν Ἀσκληπιοῦ παῖδα εἶναι λέγουσι, καὶ Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν καὶ ταύτης Ἰγυίας. 6. Ἔστι δὲ λίθος οὐ μέγας, ἀλλ' ὅσον καθιζοσθαι μικρὸν ἄνδρα· ἐπὶ τούτῳ λέγουσιν, ἠνίκα Διδνυσος ἦλθεν ἐς τὴν γῆν, ἀναπαύσασθαι τὸν Σειληγόν. τοὺς γὰρ ἠλικίᾳ τῶν Σατύρων προήκοντας ὀνομάζουσι Σειληγούς. περὶ δὲ Σατύρων, οἳ τινες εἰσὶν, ἐτέρου πλέον ἐθέλων ἐπίστασθαι πολλοὺς αὐτῶν τούτων εἶνεκα ἐς λόγους ἦλθον.

7. Ἐφη δὲ Εὐφημος Κάρ ἀνὴρ πλέων ἐς Ἰταλίαν, ἁμαρτεῖν ὑπὸ ἀνέμων τοῦ πλοῦ καὶ ἐς τὴν ἔξω θάλασσαν, ἐς ἧρ

οὐκέτι πλείουσιν, ἐξενεχθῆναι· νήσους δὲ εἶναι μὲν ἐρήμους πολλὰς, ἐν δὲ ταύταις οἰκῶν ἄνδρας ἀγρίους· ἄλλαις δὲ οὐκ ἐθέλειν νήσοις προσίσχειν τοὺς ναύτας, οἷα πρότερόν τε προσχόντας καὶ τῶν ἐνοικίων οὐκ ἀπειρώς ἔχοντας· βιασθῆναι δ' οὐν καὶ τότε· ταύτας καλεῖσθαι μὲν ὑπὸ τῶν ναυτῶν Σατυρίδας, εἶναι δὲ τοὺς ἐνοικοῦντας καὶ πυρρόους, καὶ ἵππων οὐ πολὺ μείους ἔχειν ἐπὶ ταῖς ἰσχυροῖς οὐράς· τούτους, ὡς ἦσθοντο, καταδραμόντας ἐπὶ τὴν ναῦν φωνὴν μὲν οὐδεμίαν ἰναί, ταῖς δὲ γυναιξὶν ἐπιχειρεῖν ταῖς ἐν τῇ νηϊ· τέλος δὲ δεισαντας τοὺς ναύτας βάρβαρον γυναικα ἐμβαλεῖν ἐς τὴν νῆσον· ἐς ταύτην οὐν ὑβρίζειν τοὺς Σατύρους, οὐ μόνον ἢ καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πᾶν ὁμοίως σῶμα.

8. Καὶ ἄλλα ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει θεασάμενος οἶδα· Λύκιον τοῦ Μύρωνος χαλκοῦν παῖδα, ὅς τὸ περιφραντήριον ἔχει, καὶ Μύρωνος Περσέα τὸ ἐς Μίδουσαν ἔργον εἰργασμένον. 9. Καὶ Ἀρτέμιδος ἱερόν ἐστι Βραυρωνίας, Πραξιτέλους μὲν τέχνη τὸ ἀγαλμα, τῇ θεῇ δ' ἔστιν ἀπὸ Βραυρωνός δῆμου τι ἔθρομα· καὶ τὸ ἀρχαῖον ξοανόν ἐστιν ἐν Βραυρῶν Ἀρτεμις, ὡς λέγουσιν, ἢ Ταυρικὴ. 10. Ἴππος δὲ καλούμενος Δούριος ἀνάκειται χαλκοῦς. καὶ ὅτι μὲν τὸ ποίημα τὸ Ἐπειοῦ μηχανήμα ἦν ἐς διαλύσειν τῶν τείχους, οἶδεν, ὅστις μὴ πᾶσαν ἐπιφέρει τοῖς ἄλλοις εὐήθειαν· λέγεται δὲ ἐξ τε ἐκείνων τὸν ἵππον, τῶν Ἑλλήνων ἔνδον ἔχει τοὺς ἀρίστους· καὶ δὴ τοῦ χαλκοῦ τὸ σχῆμα ἐστὶ κατὰ ταῦτά, καὶ Μοσθεὺς καὶ Τεύκρος ὑπερκύπτουσιν ἐξ αὐτοῦ, π

τι δὲ καὶ οἱ παῖδες οἱ Θησείας. 11. Ἀνδριάντων δὲ ὄσοι μετὰ τὸν ἵππον ἐστήκασιν, ἐπὶ Χαρίνου μὲν ὀπλιτοδρομεῖν ἀσκήσαντος τὴν εἰκόνα ἐποίησε Κριτίας· Οἰνοβίη δὲ ἔργον ἐστὶν εἰς Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου χρηστόν· ψήφισμα γὰρ ἐνέκησεν Οἰνόβιος καταλθεῖν εἰς Ἀθήνας Θουκυδίδην· καὶ οἱ δολοφονθῆντι, ὡς κατήει, μνημῆά ἐστιν οὐ πόρρω πυλῶν Μελιτίδων. 12. Τὰ δὲ ἐς Ἐρμόλυκον τὸν παγκρατιαστήν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπύχου, γραψάντων ἐτίφων, παρήμι· ἐς δὲ Φορμίωνα τοσόνδε ἔχω πλέον γράψαι. Φορμίωσι γὰρ τοῖς ἐπιεικείσιν Ἀθηναίων ὄντι ὁμοίω, καὶ ἐς προγόνων δόξαν οὐκ ἀφανεῖ, συνέβαιναν ὀφείλειν χρεῖα· ἀναγκασθεὶς οὖν ἐς τὸ Παιανία δῆμον, ἐνταῦθα εἶχε δάιτα, ἐς ὃ ναύαρχον αὐτὸν Ἀθηναίων αἰρουμένων, ἐκπλεῦσαι οὐκ ἔφρασκεν· ὀφείλειν τε γὰρ καὶ οἱ, πρὶν ἂν ἐκτίσῃ, πρὸς τοὺς στρατιώτας οὐκ εἶναι παρέχεσθαι φρόνημα. οὕτως Ἀθηναῖοι (πάντως γὰρ ἐβουλεύοντο ἄρχειν Φορμίωνα) τὰ χρεῖα, ὁπόσοις ὀφείλει, διαλύουσιν.

CAPVT XXIV.

De Minerva Silenum Marsyam caedente, aliisque signis deorum et hominum in Acropoli — cultu Jovis Poliei — templo Parthenone — Gryphibus et Arimaspiis — Minervae simulacro in Parthenone — Apolline Parnopio.

Ἐνταῦθα Ἀθηναῖοι πεποιήται τὸν Σιληνὸν Μαρσύαν παλουσα, ὅτι δὴ τοὺς αὐλοὺς ἀνέλιπτο, ἐρέμειναι σφᾶς τῆς Θεοῦ βουλομένης. 2. Τούτων πέραν, ὧν εἴρηκα, ἐστὶν ἡ λεγόμενη Θησείας μάχη πρὸς τὸν Ταῦρον τὸν

Μίνω καλούμενον, εἴτε ἀνήρ εἴτε θηρὸν ἦν, ὁποῖον
 κερκᾶτήκεν ὁ λόγος· τέρατα γὰρ πολλὰ καὶ τοῦδε
 θαυμασιώτερα, καὶ καδ' ἡμᾶς ἔτικτον γυναῖκες.
 κεῖται δὲ καὶ Φοῖβος ὁ Ἀθάμαντος ἐξενηνεγμένος ἐς
 Κόλχους ὑπὸ τοῦ κροῦ, καὶ Θύσας δὲ αὐτὸν ὅτω δὴ
 θεῶ, ὡς δὲ εἰκάσαι τῷ Λαφυστίῳ καλουμένῳ παρα
 Ὀρχομενίοις, τοὺς μηροὺς κατὰ νόμον ἐκτεμῶν τῶν
 Ἑλλήνων, ἐς αὐτοὺς καιομένους δρᾶ. κεῖνται δὲ ἐξῆς
 ἄλλαι τε εἰκόνες καὶ Ἡρακλέους· ἄγχει δὲ, ὡς λόγος
 ἔχει, τοὺς δράκοντας. Ἀθηναῖα τὴν ἐστὶν ἀνιούσα ἐκ
 τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς. ἔστι δὲ καὶ ταῦρος ἀνάθημα
 τῆς βουλῆς τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ· ἐφ' ὅτω δὴ ἀνέθηκεν
 ἢ βουλή, πολλὰ ἂν τις ἐθέλων εἰκάξοι. 3. Ἀ-
 λεκται δὲ μοι καὶ πρότερον, ὡς Ἀθηναίοις περισσό-
 τερόν τι ἢ τοῖς ἄλλοις ἐς τὰ θεῖα ἐστὶ σπουδῆς. πρῶ-
 τοι μὲν γὰρ Ἀθηναῖα ἐπωνόμασαν Ἐργάνην, πρῶτοι
 δ' ἀκώλους Ἐρμῆς· ὁμοῦ δὲ σφισιν ἐν τῷ ναῶ Σπου-
 δαίων Δαιμων ἐστίν. ὅστις δὲ τὰ σὺν τέγγη πεποιθ-
 μένα ἐπιπροσθεν τίθεται τῶν ἐς ἀρχαιότητα ἠκόν-
 των, καὶ τάδε ἐστὶν οἱ θεάσασθαι. κράνος ἐστὶ
 ἐπικείμενος ἀνήρ, Κλεοῖτου, καὶ οἱ τοὺς ὄνυχας αἰ
 γυροῦς ἐνεποίησεν ὁ Κλεοῖτας. ἔστι δὲ καὶ Ἰῆς ἄγα
 μα, ἰκετευούσης ἦσαι οἱ τὸν Δία· εἴτε αὐτοῖς ὄμβρο
 δεῆσαν Ἀθηναίοις, εἴτε καὶ τοῖς πᾶσιν Ἑλλήσι σι
 βᾶς ἀχμῶς. ἐνταῦθα καὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος,
 αὐτὸς κεῖται Κόνων. Πρόκνην δὲ τὰ ἐς τὸν πο
 βεβουλευμένην αὐτὴν τε καὶ τὸν Ἴτυν ἀνέθηκεν
 καμένης. πεποληται δὲ καὶ τὸ φυτὸν τῆς ἐλαίου
 θηρῆ, καὶ κῦμα ἀναφαίων Πουσιδῶν. 4. Καὶ

ἔστιν ἄγαλμα τὸ τε Λεωχάρους, καὶ ὁ ὀνομαζόμενος Πολιεύς· ὃ τὰ καθεστηκότα εἰς τὴν θυσίαν γράφων τὴν ἐπ' αὐτοῖς λεγομένην αἴτιαν οὐ γράφω. τοῦ Διὸς τοῦ Πολιέως κριθὰς καταθέντες ἐπὶ τὸν βωμόν μεμιγμένας πυροῖς οὐδεμίαν ἔχουσι φυλακὴν· ὁ βοῦς δέ, ὃν ἐς τὴν θυσίαν ἐτοιμάσαντες φυλάσσουσιν, ἀπτεται τῶν σπερμάτων φοιτῶν ἐπὶ τὸν βωμόν· καλοῦσι δὲ τινα τῶν ἱερέων βουφόνον· καὶ ταύτη τὸν πέλεκυν φέψας (οὕτω γὰρ ἔστιν οἱ νόμος) οἴχεται φεύγων· οἱ δὲ ἄτε τὸν ἄνδρα ὡς ἔδρασε τὸ ἔργον οὐκ εἰδότες, ἐς δίκην ὑπάγουσι τὸν πέλεκυν. ταῦτα μὲν τρόπον τὸν εἰρημένον δρῶσιν.

β. Ἐς δὲ τὸν ναόν, ὃν Παρθενῶνα ὀνομάζουσιν, ἐς τοῦτον ἐσιοῦσιν, ὁπόσα ἐν τοῖς καλουμένοις ἀετοῖς κέεται, πάντα ἐς τὴν Ἀθηνῶς ἔχει γένεσιν, τὰ δὲ ὀπισθεν ἢ Ποσειδῶνος πρὸς Ἀθηνῶν ἔστιν ἕρις ὑπὲρ τῆς γῆς. αὐτὸ δὲ ἔκ τε ἐλέφαντος τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ πεποιήται. μέσῳ μὲν οὖν ἐπίκειται οἱ τῷ κρᾶνει Σφιγγὸς εἰκόν· (ἃ δὲ ἐς τὴν Σφίγγα λέγεται, γράψω προσελθόντος ἐς τὰ Βοιωτικά μοι τοῦ λόγου) καθ' ἑκάτερον δὲ τοῦ κρᾶνου γρυπὲς εἰσιν ἐπειργασμένοι.

6. Τούτους τοὺς γρυπαστὲν τοῖς ἔπαισι Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος μάχεσθαι περὶ τοῦ χρυσοῦ φησιν Ἀριμασποῖς ὑπὲρ Ἰσσηδόνων· τὸν δὲ χρυσοῦν, ὃν φυλάσσουσιν οἱ γρυπες, ἀνιέναι τὴν γῆν· εἶναι δὲ Ἀριμασποὺς μὲν ἄνδρας μονοφθάλμους πάντας ἐκ γενετῆς γρυπας δὲ θηρία λέγουσιν εἰκασμένα, πτερά δὲ ἔχειν καὶ στόμα ἀετοῦ. καὶ γρυπῶν μὲν περὶ τοσαῦτα εἰρησθῶ.

7. Τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνῶς ὀρθόν ἐστιν

ἐν χιτῶνι ποδήρει, καὶ οἱ κατὰ τὸ στήθρον ἢ κεφαλῇ
 Μεδοῦσης ἐλέφαντός ἐστιν ἐμπεποιημένη, καὶ Νίκη
 τε ὅσον τεσσάρων πηχῶν· ἐν δὲ τῇ χειρὶ δόρυ ἔχει,
 καὶ οἱ πρὸς τοῖς ποσὶν ἄσπιδες τε κεῖται, καὶ πλησίον
 τοῦ δόρυτος Δράκων ἐστίν· εἴη δ' ἂν Ἐριχθόνιος
 οὗτος ὁ δράκων· ἔστι δὲ τῷ βάθρῳ τοῦ ἀγάλματος
 ἐπειργασμένα Πανδώρας γένεσις. πεποιήται δὲ Ἡσιό-
 δω τε καὶ ἄλλοις, ὡς ἡ Πανδώρα γένοιτο αὕτη γυνή
 πρώτη· πρὶν δὲ ἢ γενέσθαι Πανδώραν, οὐκ ἦν πῶ
 γυναικῶν γένος. ἐνταῦθα εἰκόνα ἰδὼν οἶδα Ἀδρια-
 νοῦ βασιλέως μόνου, καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον Ἰφικρά-
 τους ἀποδειξαμένου πολλὰ τε καὶ θαυμαστά ἔργα.
 8. Τοῦ ναοῦ ἐστὶ πέραν Ἀπόλλων χαλκοῦς, καὶ τὸ ἄ-
 γαλμα λέγουσι Φειδίαν ποιῆσαι· Παρνόπιον δὲ καλοῦ-
 σιν, ὅτι σφίσι παρνόπων βλαπτόντων τὴν γῆν ἀπο-
 στρέψειν ὁ θεὸς εἶπεν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ὅτι μὲν ἀ-
 πέστρεψεν Ἰασσι, τρόπῳ δὲ οὐ λέγουσι ποιοί. τρεῖς δὲ
 αὐτὸς ἤδη πύρροπας ἐκ Σιπύλου τοῦ ὄρους οὐ κατὰ
 ταῦτα οἶδα φθαρέντας· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐξέωσε βλαιοῦ
 ἐμπεσῶν ἄνεμος, τοὺς δὲ, ὕσαντος τοῦ θεοῦ, καῦμα
 ἰσχυρὸν καθεῖλεν ἐπιλαβόν, οἱ δὲ αἰφνιδίῳ φίγει κα-
 ταληφθέντες ἀπώλοντο. τοιαῦτα μὲν αὐτοῖς συμβαί-
 νοντα εἶδον.

C A P V T XXV.

*De aliis signis in Acropoli, inter ea Anacreontis —
 Olympiodoro — Graecorum clade ad Chaero-
 neam — bello post Alexandri mortem cum Antipa-
 tro, Cassandro et Demetrio gesto, Athenis-
 que exmisionatis.*

Ξανθίππου, καὶ αὐτὸς Ξάνθιππος, ὃς ἐναυμάχησεν ἐπὶ Μυκάλλῃ Μήδοις. ἀλλ' ὁ μὲν Περικλέους ἀνδρείας ἐτίρωθι ἀνάκειται. τοῦ δὲ τοῦ Ξανθίππου πλησίον ἔστηκεν Ἀνακρέων ὁ Τήϊος, πρῶτος μετὰ Σαπφῶ τὴν Λεσβίαν τὰ πολλὰ ὧν ἔγραψεν ἐρωτικά ποιήσας· καὶ οἱ τὸ σχῆμα ἐστίν, οἷον ἄδοντος ἂν ἐν μέθῃ γένοιτο ἀνθρώπου. γυναῖκας δὲ πλησίον Δεινομένης, ἰὼ τὴν Ἰνάχου, καὶ Καλλιστῶ τὴν Λυκάονος πεποίηκεν· αἷς ἀμφοτέροις ἐστὶν ἐς ἅπαν ὅμοια διηγήματα, ἔφωσ Διὸς, καὶ Ἥρας ὄργη καὶ ἀλλαγὴ, τῇ μὲν ἐς βοῦν, Καλλιστοῖ δὲ ἐς ἄρκτον. 2. Πρὸς δὲ τῇ τείχῃ τῷ Νοτίῳ Γυγάντων, οἱ περὶ Θράκην ποτὲ καὶ τὸν Ἰσθμὸν τῆς Παλλήνης ἄκησαν, τούτων τὸν λεγόμενον πόλεμον, καὶ μάχην πρὸς Ἀμαζόνας Ἀθηναίων, καὶ τὸ Μαραθῶνι πρὸς Μήδους ἔργον, καὶ Γαλατῶν τὴν ἐν Μυσίᾳ φθορὰν ἀνέθηκεν Ἀτταλος, ὅσον γε δύο πηχῶν ἕκαστον. ἔστηκε δὲ καὶ Ὀλυμπιόδωρος, μεγέθει τε ὧν ἔπραξε λαβῶν δόξαν, καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν καιρῶν, φρόνημα ἐν ἀνθρώποις παρασχόμενος συνεχῶς ἐπταικόσι καὶ δι' αὐτὸ οὐδὲ ἐν χρηστὸν οὐδὲ ἐς τὰ μέλλοντα ἐλπίζουσι.

3. Τὸ γὰρ ἀτύχημα τὸ ἐν Καιρωνεῖα ἅπασιν τοῖς Ἕλλησιν ἤρξε κακοῦ, καὶ οὐχ ἥκιστα δούλους ἐποίησε τοὺς ὑπεριδόντας, καὶ ὅσοι μετὰ Μακεδόνων ἐτάχθησαν. τὰς μὲν δὴ πολλὰς Φίλιππος τῶν πόλεων εἶλεν· Ἀθηναίους δὲ λόγῳ συνθέμενος, ἔργῳ σφᾶς μάλιστα ἐκάκωσε, νήσους τε ἀφελόμενος καὶ τῆς ἐς τὰ ναυτικά παύσας ἀρχῆς. καὶ χρόνον μὲν τινα ἡσύχασαν Ἀθηναῖοι Φιλίππου βασιλεύοντος, καὶ ὕστε-

ρον Ἀλεξάνδρου· τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου, κεδόνες μὲν βασιλεύειν εἶλοντο Ἀριδαῖον, Ἄντιπι δὲ ἐπετέτραπτο ἢ πᾶσα ἀρχή. καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἀνεκτὰ ἐφαίνετο, εἰ τὸν πάντα χρόνον ἔσται ἐπὶ κεδόσι τὸ Ἑλληνικόν· ἀλλ' αὐτοὶ τε πολεμεῖν ἔβουλοντο, καὶ ἄλλους ἐς τὸ ἔργον ἤγειρον. 4. Ἐγένοντο αἱ μετασχοῦσαι πόλεις, Πελοποννησίων μὲν Ἄρεος, Ἐπίδουρος, Σικωνῶν, Τροιζήν, Ἡλείοι, Φιλιάδων, Μεσσήνη· οἱ δὲ ἔξω τοῦ Κορινθίου Ἰσθμοῦ, Κροτωνῶν, Φωκείων, Θεσσαλοῦ, Κάρυστος, Ἀκαρνανῶν καὶ Αἰτωλικῶν συντελοῦντες· Βοιωτοὶ δὲ Θηβαίων μωμένων τὴν γῆν τὴν Θηβαΐδα νεμόμενοι, δέεον Ἰθάκης αὐτοὶς Ἀθηναῖοι σφισιν ἐποικίλωσιν, οὐκ ἐπὶ τὴν συμμαχίαν ἐτάσσοντο, καὶ ἐς ὅσον ἤκον δυνατὰ Μακεδόνων ἠύξον. τοὺς δὲ ἐς τὸ συμμαχικὸν χθρύντας κατὰ πόλεις τε ἐκάστους ἤγον στρατηγὸν τοῦ παντός ἀρχεῖν ἤρητο Λεωσθένης Ἀθηναῖος, ἡρώδης τε ἀξιώματα, καὶ αὐτὸς εἶναι δοκῶν πολὺ ἔμπειρος· ὑπῆρχε δὲ οἱ καὶ πρὸς πάντας εὐεργετοῦς Ἑλλήνας. δπόσοι γὰρ μισθοῦ παρὰ Δαρείου σατραπῆαις ἐστρατεύοντο Ἑλλήνες, ἀνοικίωσαι ἐς τὴν Περσίδα θελήσαντος Ἀλεξάνδρου, Λεωσθένης ἔφοδον κομίσας ναυσὶν ἐς τὴν Εὐρώπην. καὶ δὴ τότε ὅν εἰς αὐτὸν ἤλπισαν τὰ ἔργα λαμπρότερα δεξιόμενος, παρέσχεν ἀποθανῶν ἀδυμῆσαι πᾶσι διὰ τοῦτο οὐκ ἤμιστα σφαλῆναι· φρουρὰ τε κεδόνων ἐσῆλθεν Ἀθηναίοις, οἱ Μουνυχίαν, οὓς δὲ καὶ Πειραιᾶ καὶ τεῖχη μακρὰ ἔσχον. 5. Ἄντιπιδου δὲ ἀποθανόντος, Ὀλυμπιάς διαβύσα ἐξ Ἡ

ρου χρόνον μὲν τινα ἤρξεν, ἀποκτείνασα Ἀριδαῖον, οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον ἐκπολιορκηθεῖσα ὑπὸ Κασσάνδρου παρεδόθη τῷ πλήθει. Κάσσανδρος δὲ βασιλεύσας (τὰ δὲ ἐπ' Ἀθηναίους ἐπέξεισί μοι μόνον ὁ λόγος) Πάνακτον τεῖχος ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ Σαλαμίνα εἶλε, τύραννον τε Ἀθηναίους ἐπραξε γενέσθαι Δημήτριον τὸν Φανοστράτου, τὰ πρὸς δόξαν εἰληφότα ἐπὶ σοφίᾳ. τοῦτον μὲν δὴ τυραννίδος ἔπαυσε Δημήτριος ὁ Ἀντιγόου, νέος τε ὢν καὶ φιλοτίμως πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν διακεείμενος. Κάσσανδρος δὲ, (δεινὸν γάρ τι ὑπῆν οἱ μῖσος ἐς Ἀθηναίους) ὁ δὲ αὐθις Λαχάρη προεστηκότα ἐς ἐκεῖνο τοῦ δήμου, τοῦτον τὸν ἄνδρα οἰκκισάμενος τυραννεῖν ἔπεισε βουλεῦσαι, τυράννων ὢν ἴσμεν τότε ἐς ἀνθρώπους μάλιστα ἀνήμερον, καὶ ἐς τὸ θεῖον ἀφειδέστατον. Δημητρίῳ δὲ τῷ Ἀντιγόου διώφορα μὲν ἦν ἐς τὸν δῆμον ἤδη τῶν Ἀθηναίων, καθεῖλε δ' ὁμως καὶ τὴν Λαχάρους τυραννίδα. ἀλλοσκομένου δὲ τοῦ τεύχους, ἐκδιδράσκει Λαχάρης ἐς Βοιωτούς. αἶτε δὲ ἀσπίδας ἐξ ἀκροπόλεως καθελὼν χρυσῶς, καὶ αὐτὸ τῆς Ἀθηνῶς τὸ ἄγαλμα τὸν περιαιρετὸν ἀποδύσας κόσμον, ὑπωπτεύετο εὐπορεῖν μεγάλως χρημάτων. Λαχάρη μὲν οὖν τούτων ἕνεκα κτείνουσι ἄνδρες Κορωνάιοι. Δημήτριος δὲ ὁ Ἀντιγόου, τυράννων ἐλευθερώσας Ἀθηναίους τότε παραυτικά μετὰ τὴν Λαχάρους σφαγὴν, οὐκ ἀπέδωκε σφίσι τὸν Πειραιῶν, καὶ ὕστερον πολέμῳ κρατήσας ἐσήγαγεν ἐς αὐτὸ φρουρὰν τὸ ἄστυ, τὸ Μουσεῖον καλούμενον τειχίας. 6. Ἔστι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἀρχαίου τὸ Μουσεῖον, ἀπ' ἀντικρῦ τῆς ἀκροπό-

λεως λόφος, ἔνθα Μουσαῖον ἄδειν, καὶ ἀποθανόντα γήραϊ ταφήναι λέγουσιν· ὕστερον δὲ καὶ μνήμα αὐτόθι ἀνδρὶ ὠκοδουμήθῃ Σύρω. τότε δὲ Δημήτριος τειχίως εἶχε.

CAPVT XXVI.

De Olympiodori felici contra Macedones expeditione — honore Leocrito et Olympiodoro habito — Diana Leucophryne — aede Erechthei eiusque memorandis — Minervae simulacro e coelo delapso in Acropoli — Callimacho κακίζοτέχνῳ.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἄνδρας ἐσήλθεν οὐ πολλοὺς καὶ μνήμη τε προγόνων, καὶ ἐς οἷαν μεταβολὴν τὸ ἀξίωμα ἦκοι τῶν Ἀθηναίων, αὐτίκα τε ὡς εἶχον, αἰροῦνται στρατηγὸν Ὀλυμπιόδωρον. ὁ δὲ σφῶς ἐπὶ τοὺς Μακεδόνας ἦγε, καὶ γέροντας καὶ μειράκια ὁμοίως, προθυμίᾳ πλέον ἢ φώμη κατορθοῦσθαι τὰ ἐς πόλεμον ἐλπίζων· ἐπεξελθόντας δὲ τοὺς Μακεδόνας μάχῃ τε ἐκράτησε, καὶ φυγόντων ἐς τὸ Μουσεῖον, τὸ χωρίον εἶλεν· Ἀθηναίαι μὲν οὕτως ὑπὸ Μακεδόνων ἡλευθερώθησαν. 2. Ἀθηναίων δὲ πάντων ἀγωνισαμένων ἀξίως λόγου, Λεώκριτος μάλιτα ὁ Πρωτάρχου λέγεται τόλμη χρήσασθαι πρὸς τὸ ἔργον. πρῶτος μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνέβη, πρῶτος δὲ ἐς τὸ Μουσεῖον ἐσήλατο· καὶ οἱ πεσόντι ἐν τῇ μάχῃ, τιμαὶ παρ' Ἀθηναίων καὶ ἄλλαι γεγόνασι, καὶ τὴν ἀσπίδα ἀνέθεσα τῷ Διὶ τῷ Ἐλευθερίῳ, τὸ ὄνομα τοῦ Λεωκρίτου· τὸ κατόρθωμα ἐπιγράψαντες. 3. Ὀλυμπιόδωρ τὸδε μὲν ἐστὶν ἔργον μέγιστον, χωρὶς τούτων

Ἐλευσινίους συντάξας, ἐνίκα τοὺς Μακεδόνας. πρότερον δὲ ἔτι τούτων, ἐσβαλόντος ἐς τὴν Ἀττικὴν Κασσάνδρου, πλεύσας Ὀλυμπιόδωρος ἐς Αἰτωλίαν, βοηθεῖν Αἰτωλοὺς ἔπεισε, καὶ τὸ συμμαχικὸν τοῦτο ἐγένετο Ἀθηναίους αἴτιον μάλιστα, διαφυγεῖν τὸν Κασσάνδρου πόλεμον. Ὀλυμπιόδωρος δὲ τοῦτο μὲν ἐν Ἀθήναις εἰσὶν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἐν πρυτανείῳ τιμαί, τοῦτο δὲ ἐν Ἐλευσίῳ γραφή· καὶ Φωκίῶν οἱ Ἐλάτειαν ἔχοντες χαλκοῦν Ὀλυμπιόδωρον ἐν Δελφοῖς ἀνέθεσαν, ὅτι καὶ τούτοις ἤμυθεν ἀποσταῖσι Κασσάνδρου. 4. Τῆς δὲ εἰκόνης πλησίον τῆς Ὀλυμπιόδωρου χαλκοῦν Ἀρτέμιδος ἄγαλμα ἔστηκεν, ἐπίκλησιν Λευκοφρύνης· ἀνέθεσαν δὲ οἱ παῖδες οἱ Θεμιστοκλέους. Μάγνητες γάρ, ὧν ἦρχε Θεμιστοκλῆς λαβὼν παρὰ βασιλέως, Λευκοφρύνην Ἀρτεμιν ἄγουσιν ἐν τιμῇ. 5. Δεῖ δὲ με ἀφικέσθαι τοῦ λόγου πρόσω, πάντα ὁμοίως ἐπεξιόντα τὰ Ἑλληνικά. Ἐνδοῖος ἦν γένος μὲν Ἀθηναῖος, Δαιδάλου δὲ μαθητῆς, ὃς καὶ φεύγοντι Δαιδάλω διατὸν Κάλω θάνατον ἐπηκολούθησεν ἐς Κρήτην· τούτου καθήμενόν ἐστιν Ἀθηναῖς ἄγαλμα, ἐπίγραμμα ἔχον, ὡς Καλλίας μὲν ἀναθεῖη, ποιήσεις δὲ Ἐνδοῖος. 6. Ἔστι δὲ καὶ οἶκημα Ἐρεχθίων καλούμενον· πρὸ δὲ τῆς εἰσόδου Διὸς ἐστὶ βωμὸς ὑπάτου, ἐνθα ἔμψυχον θύουσιν οὐδὲν, πέμματα δὲ θέντες, οὐδὲν ἔτι οἴνω χρῆσασθαι νομίζουσιν. ἐσελθούσι δὲ εἰσι βωμοὶ, Ποσειδῶνος, ἐφ' οὗ καὶ Ἐρεχθεῖ θύουσιν ἐκ τοῦ μαντεύματος, καὶ ἦρωος Βούτου, τρίτος δὲ Ἡφαίστου. γραφαὶ δὲ ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ γένους εἰσὶ τοῦ Βουταδῶν. καὶ

διπλοῦν γὰρ ἔστι τὸ οἶκημα, καὶ ὕδωρ ἔστιν ἔνδοι
θαλάσσιον ἐν φρέατι. τοῦτο μὲν θαῦμα οὐ μέγα·
καὶ γὰρ ὅσοι μεσόγαιαν οἰκοῦσιν, ἄλλοις τέ ἐστι καὶ
Καρσὸν Ἀφροδισιεύσιν· ἀλλὰ τόδε φρέαρ ἐς συγγρα-
φὴν παρέχεται κυμάτων ἦχον ἐπὶ νότω πνεύσαντι·
καὶ τριάντης ἔστιν ἐν τῇ πέτρῃ σχήμα· ταῦτα δὲ λέ-
γεται Ποσειδῶνι μαρτύρια ἐς τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς
χώρας φανῆναι.

7. Ἴερὰ μὲν τῆς Ἀθηνᾶς ἔστιν ἢ τε ἄλλη πόλις
καὶ ἢ πᾶσα ὁμοίως γῆ. καὶ γὰρ ὅσοις θεοὺς καθέ-
στηκεν ἄλλοις ἐν τοῖς δήμοις σέβειν, οὐδὲν τι ἦσσαν
τὴν Ἀθηνᾶν ἄγουσιν ἐν τιμῇ· τὸ δὲ ἀγιώτατον ἐν
κοινῷ πολλοῖς πρότερον νομισθὲν ἔτεσι συνῆλθεν
ἀπὸ τῶν δήμων, ἔστιν Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἐν τῇ νῦν
ἀκροπόλει, τότε δὲ ὀνομαζομένη πόλει· φήμη δὲ ἐς
αὐτὸ ἔχει πεσεῖν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν
οὐκ ἐπέξειμι, εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως ἔχει· λύχνον δὲ
τῇ θεῷ χρυσοῦν Καλλιμαχος ἐποίησεν. ἐμπλήσαντες
δὲ ἐλαίου τὸν λύχνον, τὴν αὐτὴν τοῦ μέλλοντος
ἔτους ἀναμένουσιν ἡμέραν· ἐλαιον δὲ ἐκείνο τὸν με-
ταξὺ ἐπαρκεῖ χρόνον τῷ λύχνῳ, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐν
ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ φαίνονται. καὶ οἱ λίνου Καρπασίου
θρυαλλίς ἔνεστιν, ὃ δὴ πυρὶ λίνον μόνον οὐκ ἔστιν
ἀλώσιμον. φοῖνιξ δὲ ὑπὲρ τοῦ λύχνου χαλκοῦς ἀνή-
κων ἐς τὸν ὄροφον ἀνασπᾶ τὴν ἀτμίδα. ὃ δὲ Καλ-
λίμαχος τὸν λύχνον ποιήσας, ἀποδέων τῶν πρώτων
ἐς αὐτὴν τὴν τέχνην, οὕτω σοφία πάντων ἔστιν ἀρι-
στος, ὥστε καὶ λίθους πρώτος ἐτρώπησε, καὶ ὄνομα ἔθε-
κε κισσότεχρον, ἢ θεμένων ἄλλων κατέστησεν ἐφ' αὐτῇ

CAPVT XXVII.

De donariis in templo Poliadis Minervae et olei in eo — virginibus Canephoris in sacris Minervae — Tolmidis signo eiusque rebus gestis — aliis signis — de quibusdam ad Herculem et Theseum pertinentibus — de Minoë et Minotauro.

Κεῖται δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς Πολιάδος Ἐριμῆς ξύλον. Κέκροτος εἶναι λεγόμενον ἀνάθημα, ὑπὸ κλάδων μυρσίνης οὐ σύνοπτον. ἀναθήματα δὲ, ὅποσα ἄξια λόγου, τῶν μὲν ἀρχαίων δίφρος ὀκλαδίας ἐστὶ Δαιδάλου ποίημα· λάφυρα δὲ ἀπὸ Μήδων, Μασιστίου Θώραξ, ὃς εἶχεν ἐν Πλαταιαῖς τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἵππου· καὶ ἀκινάκης Μαρδονίου λεγόμενος εἶναι. Μασιστίων μὲν δὴ τελευτήσαντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἶδα ἱππέων· Μαρδονίου δὲ μαχησαμένου Λακεδαιμονίοις ἐναντία, καὶ ὑπὸ ἀνδρὸς Σπαρτιαίου πεσόντος, οὐδ' ἂν ὑπεδέξαντο ἀρχὴν οὐδὲ ἕως Ἀθηναίους παρῆκαν φέρεσθαι Λακεδαιμόνιοι τὸν ἀκινάκη.

2. Περὶ δὲ τῆς ἐλαίας οὐδὲν ἔχουσι ἄλλο εἰπεῖν, ἢ τῇ Θεᾷ μαρτύριον γενέσθαι τοῦτο ἐς τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπὶ τῇ χώρᾳ. λέγουσι δὲ καὶ ταῦτα· κατακαυθῆναι μὲν τὴν ἐλαίαν, ἥνικα ὁ Μῆδος τὴν πάλιν ἐνέπηρσεν Ἀθηναίους, κατακαυθεῖσαν δὲ αὐθημερόν ὅσον τε ἐπὶ δύο βλαστῆσαι πήχεις. 3. Τῷ ναῷ δὲ τῆς Ἀθηνῆως Πανδρόσου ναὸς συνεχῆς ἐστὶ· καὶ ἔστι Πανδρόσος ἐς τὴν παρακαταθήκην ἀναίτιος τῶν ἀδελφῶν μόνη. 4. Ἄ δέ μοι θαυμάσαι μάλιστα παρέσχευ, ἐστὶ μὲν οὐκ ἐς ἅπαντας γνώριμα, γράψω δὲ, οἷα συμβαίνει. παρθένου δύο τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος οἰκοῦσιν οὐ πύργῳ, καλοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι σαῦς

κληφύρους· αὐται χρόνον μὲν τινα διαιταν ἔχουσι
 παρὰ τῆ θεῶ, παραγενομένης δὲ τῆς ἑορτῆς, δρώσιν
 ἐν νυκτὶ τοιαύδε. ἀναθεῖσαι σφισιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς,
 ἃ ἢ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερεῖα δίδασσι φέρειν, οὕτω ἢ διδοῦ-
 σα ὁποῖόν τι δίδωσιν εἰδυῖα, οὔτε ταῖς φερούσαις
 ἐπισταμέναις. ἔστι δὲ περιβόλος ἐν τῇ πόλει τῆς κα-
 λουμένης ἐν κήποις Ἀφροδίτης οὐ πόρρω, καὶ δι'
 αὐτοῦ κἀθοδος ὑπόγειος αὐτομάτη· ταύτη κατία-
 σιν αἱ παρθέναι· κάτω μὲν δὴ τὰ φερόμενα λείπου-
 σιν, λαβοῦσαι δὲ ἄλλο τι κομίζουσιν ἐγκεκαλυμμένον.
 καὶ τὰς μὲν ἀφιαῖσιν ἤδη τὸ ἐντεῦθεν, ἑτέρας δὲ εἰς
 τὴν ἀκρόπολιν παρθένους ἄγουσιν ἀντ' αὐτῶν.

5. Πρὸς δὲ τῷ ναῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἔστι μὲν εὐήρης προ-
 σβύτις, ὅσον τε πῆχος μάλιστα, φαμένη διάκονος
 εἶναι Ἀνσιμάχη· ἔστι δὲ ἀγάλματα μεγάλα χαλκοῦ,
 διεστῶτες ἄνδρες ἐς μάχην· καὶ τὸν μὲν Ἐρεχθία
 καλοῦσι, τὸν δὲ Εὐμόλπον. καὶ τοὶ λέληθ' ἔγε οὐδὲ
 Ἀθηναίων ὅσοι τα ἀρχαῖα ἴσασιν, Ἴμμάραδον εἶναι
 παῖδα Εὐμόλπου τοῦτον, τὸν ἀποθανόντα ὑπὸ Ἐρε-
 χθίως.

6. Ἐπὶ δὲ τοῦ βήθρου καὶ ἀνδριάντες εἰ-
 σὶν ἐντός, οἷς ἐμαντεύετο Τολμίδη καὶ αὐτὸς Τολ-
 μίδης· ὃς Ἀθηναίων ναυσὶν ἠγούμενος ἄλλους τε
 ἐκάκωσε καὶ Πελοποννησίων τὴν χώραν, ὅσοι νέμον-
 ται τὴν παραλίαν, καὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ Γυθίῳ
 τὰ νεώρια ἐνέπηρσε, καὶ τῶν περιόικων Εὐβοίαν
 εἴλε καὶ τὴν Κυθηρίων νῆσον· ἐς δὲ τὴν Σικωνίαν
 ποιησάμενος ἀπόβασιν, ὡς οἱ δηοῦντι τὴν γῆν ἐς
 μάχην κατέστησαν, τρεψάμενος σφᾶς κατεδίωξε πρὸς
 τὴν πόλιν. ὕστερον δὲ ὡς ἐπανῆλθεν ἐς Ἀθήνας,

εσθήγαγε μὲν ἐς Εὐβοίαν καὶ Νάξον Ἀθηναίων κλη-
 ρούχους, ἐσέβαλε δὲ ἐς Βοιωτὰς στρατῶ· πορθή-
 σας δὲ τῆς γῆς τὴν πολλήν, καὶ παραστησάμενος πο-
 λιορκία Χαιρώνειαν, ὡς ἐς τὴν Ἀλιαρτίαν προῆλθεν,
 αὐτὸς τε μαχόμενος ἀπέθανε καὶ τὸ πῦν ἤδη στρα-
 τευμα ἤτιστατο. τὰ μὲν ἐς Τολμίδην τοιαῦτα ἐπυνθα-
 νόμην ὄντα. 7. Ἔστι δὲ Ἀθηναῖς ἀγάλματα ἀρχαῖα·
 καὶ σφισιν ἀπετάκη μὲν οὐδὲν, μελάντερα δὲ καὶ
 πληγῆν ἐνεγκεῖν ἐστὶν ἀσθενέστερα. ἐπέλαβε δὲ καὶ
 ταῦτα ἡ φλόξ, ὅτι, ἐσβεβηκότων ἐς τὰς ναῦς Ἀθη-
 ναίων, βασιλεὺς εἶλεν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ τὴν πό-
 λιν. ἔστι δὲ σὺς τε θήρα, περὶ οὗ σαφές οὐδὲν οἶ-
 दा εἰ τοῦ Καλυδωνίου· καὶ Κύκνος Ἡρακλεῖ μαχό-
 μενος. τοῦτον τὸν Κύκνον φασὶν ἄλλους τε φονεύ-
 σαι καὶ Λύκον Θρηῖκα, προτεθέντων σφισὶ μονομα-
 χίας ἄθλων· περὶ δὲ τὸν ποταμὸν τὸν Πηνεῖον ἀπέ-
 θανεν ὑφ' Ἡρακλέους.

8. Τῶν δὲ ἐν Τροίξῃν λόγων, οὓς ἐς Θησιά λέ-
 γουσι, ἐστὶν, ὡς Ἡρακλῆς ἐς Τροίξῃνα ἐλθὼν παρὰ
 Πιτθία κατὰθοιτο ἐπὶ τῷ δειπνῷ τοῦ λέοντος τὸ
 δέσμα, ἐσελθοῖεν δὲ παρ' αὐτὸν ἄλλοι τε Τροίξῃ-
 νίων παῖδες καὶ Θησεὺς ἑβδομον μάλιστα γεγονὸς
 ἔτος· τοὺς μὲν δὴ λοιποὺς παῖδας, ὡς τὸ δέσμα εἶ-
 δον, φεύγοντάς φασιν οἴχεσθαι, Θησιά δὲ ὑπεξελ-
 θόντα οὐκ ἄγαν σὺν φόβῳ παρὰ τῶν διακόνων ἀρ-
 πάσαι πέλεκυν, καὶ αὐτίκα ἐπιέναι σπουδῇ, λέοντα
 εἶναι τὸ δέσμα ἡγούμενον. ὣδε μὲν τῶν λόγων πρῶ-
 τος ἐς αὐτὸν ἐστὶ Τροίξῃνίους· ὁ δὲ ἐπὶ τούτῳ, κρη-
 πίδας Διγεία ὑπὸ πέτρα καὶ ξίφος θεῖναι, γνωρι-

σματα εἶναι τῷ παιδί· καὶ τὸν μὲν ἐς Ἀθήνας ἀπο-
 πλεῖν, Θησεία δὲ ὡς ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐγεγόναι,
 τὴν πέτραν ἀνάσσαντα οἴχεσθαι, καὶ τὴν παρακατα-
 θήκην τὴν Λιγέως φέροντα. τοῦτου δὲ εἰκὼν ἐν
 ἀκροπόλει πεποιήται τοῦ λόγου, χαλκοῦ πάντα ὁμοίως,
 πλήν τῆς πέτρας. 9. Ἀνέθεσαν δὲ καὶ ἄλλο Θησείας
 ἔργον, καὶ ὁ λόγος οὕτως ἐς αὐτὸ ἔχει. Κρησὶ τὴν
 τε ἄλλην γῆν καὶ τὴν ἐπὶ ποταμῷ Τεθρήνι ταῦρος
 ἐλυμαίνεται. πάλαι δὲ ἄρα τὰ θηρία φοβερώτερα ἦν
 τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ὁ τ' ἐν Νεμέα λέων, καὶ ὁ Παρ-
 νάσιος, καὶ δράκοντες τῆς Ἑλλάδος πολλαχοῦ, καὶ
 ἕς περὶ τε Καλυδῶνα καὶ Ἐρύμανθον, καὶ τῆς Κο-
 ρινθίας ἐν Κρομμυῶνι· ὡς τε καὶ ἐλέγτο, τὰ μὲν
 ἀνίσταται τὴν γῆν, τὰ δὲ ὡς ἱερά εἴη θεῶν, τὰ δὲ καὶ
 ἐς τιμωρίαν ἀνθρώπων ἀφείσθαι. καὶ τοῦτον οἱ
 Κρήτες τὸν ταῦρον ἐς γῆν πέμψαι σφίσι Ποσειδῶνά
 φασιν, ὅτι θαλάσσης ἄρχων Μίνως τῆς Ἑλληνικῆς
 οὐδενὸς Ποσειδῶνα ἦγεν ἄλλου θεοῦ μᾶλλον ἐν τιμῇ.
 κομισθῆναι μὲν δὴ τὸν ταῦρον τοῦτόν φασιν ἐς Πε-
 λοπόννησον ἐκ Κρήτης, καὶ Ἡρακλεῖ τῶν δώδεκα
 καλουμένων ἕνα καὶ τοῦτον γενέσθαι τὸν ἄθλον. ὡς
 δὲ εἰς τὸ πεδῖον ὑφείθη τὸ Ἀργείων, φεύγει διὰ τοῦ
 Κορινθίου Ἰσθμοῦ, φεύγει δὲ ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν,
 καὶ τῆς Ἀττικῆς ἐς Λήμον τῶν Μαραθωνίων· καὶ αἰ-
 λους τε, ὁπόσους ἐπέτευχε, καὶ Μίνω παῖδα Ἀνδρό-
 γεων ἀπέκτεινε. Μίνως δὲ ναυσὶν ἐς Ἀθήνας πλεύ-
 σας (οὐ γὰρ ἐπέλειετο ἀναιτίους εἶναι σφῶς τῆς Ἀ-
 θρόγῳ τελευτῆς) ἐς τοσοῦτον ἐκάκωσεν, ἐς ὃ συνα-
 κωρήθη οἱ παρθένους ἐς Κρήτην ἑπτὰ καὶ παῖδας

ἴσους ἄγειν τῷ λεγομένῳ Μινωταύρῳ τὸν ἐν Κνωσσῷ
 Λαβύρινθον οἰκῆσαι. τὸν δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι ταύ-
 ρον ὑστερον Θησεὺς ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἐλάσαι καὶ
 θῦσαι λέγεται τῇ θεῷ, καὶ τὸ ἀνάθημά ἐστι τοῦ
 Δήμου τοῦ Μαραθῶνιον.

www.biblcol.com
 C A P U T XXVIII.

*De Cylone — Minervae signo ex bellica praeda —
 muris Acropolis — Panis cultu — Areopago et me-
 morandis in eo — aliis dicasteriis Atheniensium
 eorumque originibus.*

Κύλωνα δὲ οὐδὲν ἔχω σαφές εἰπεῖν, ἐφ' ᾧ χαλ-
 κοῦν ἀνέθεσαν, τυραννίδα ὁμως βουλευσάντα. τεκμαι-
 ρομαι δὲ τῶνδε εἵνεκα, ὅτι εἶδος κάλλιτος, καὶ τὰ
 ἐς δόξαν ἐγένετο οὐκ ἀφανῆς, ἀνελόμενος διαύλου
 νίκην Ὀλυμπικὴν· καὶ οἱ θυγατέρα ὑπῆρξε γῆμαι
 Θεαγένους, ὃς Μεγάρων ἐτυράνησε. 2. Χωρὶς δὲ
 γε ὅσα κατέλεξα, δύο μὲν Ἀθηναίους εἰσὶ δεκάται
 πολεμήσασιν, ἄγαλμα Ἀθηνᾶς χαλκοῦν ἀπὸ Μήδων
 τῶν ἐς Μαραθῶνα ἀποβάντων, τέχνη Φειδίου· καὶ
 οἱ τὴν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος Λαπιθῶν πρὸς Κενταύρους,
 καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶν ἐπειρησμένα, λέγουσι τορεῦσαι
 Μῦν· τῷ δὲ Μῦτι ταῦτά τε καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων
 Παρθάσιον καταγράψαι τὸν Εὐήγορος. ταύτης τῆς
 Ἀθηνᾶς ἡ τοῦ δόρατος αἰχμὴ καὶ ὁ λόφος τοῦ κρά-
 νους ἀπὸ Σουνίου προσπλέουσιν ἐστὶν ἤδη σύνοπτα.
 καὶ ἄρμα κείται χαλκοῦν ἀπὸ Βοιωτῶν δεκάτη, καὶ
 Χαλκιδεῶν τῶν ἐν Εὐβοίᾳ. δύο δὲ ἄλλα ἐστὶν ἀνα-
 θήματα, Περικλῆς ὁ Ξανθιππου, καὶ τῶν ἔργων
 τῶν Φειδίου θείας μάλιστα ἄξιον, Ἀθηνᾶς ἄγαλμα,
 ἀπὸ τῶν ἀναθέντων καλουμένης Αἰμυλίας. 3. Τῆ δὲ

ἀκροπόλει, πλὴν ὅσον Κίμων ᾠκοδόμησεν αἰ Μιλτιάδου, περιβαλεῖν τὸ λοιπὸν λέγεται τοῖς Πειλαγοῦς οἰκήσαντάς ποτε ὑπὸ τὴν ἀκλιν· φασὶ γάρ Ἀγρόλαν καὶ Ἰπέριον. πυρθαρος δέ, οἵτινες ἦσαν, οὐδὲν ἄλλο ἐδυνάμην μοῖ ἢ Σικελοῦς τὸ ἐξαρχῆς ὄντας Ἀκαρναντιαν μετοικ

4. Καταβῆσι δὲ οὐκ ἐς τὴν κάτω πόλιν, ὅσον ὑπὸ τὰ προπύλαια, πηγὴ τε ὕδατός ἐστι πλησίον Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐν σπηλαίῳ, καὶ ΠΚρεούση δὲ θυγατρὶ Ἐρεχθέως Ἀπόλλωνα ἐντ συγγενέσθαι νομίζουσι. περὶ δὲ τοῦ Πανός q ὡς πεμφθεῖη Φιλιππίδης ἐς Λακεδαιμονα ἔχ ἀποβεβηκότων Μήδων ἐς τὴν γῆν, ἐπανήκων δι κεδαιμονίους ὑπερβαλέσθαι φαίη τὴν ἔξοδον· γὰρ δὴ νόμον αὐτοῖς, μὴ πρότερον μαχομ ἐξίεναι, πρὶν ἢ πλήρη τὸν κύκλον τῆς σελήνης σθαι. τὸν δὲ Πᾶνα ὁ Φιλιππίδης ἔλεγε περὶ τὴ ἐντυχόντα οἱ τὸ Παρθένιον, φάναι τε ὡς ε Ἀθηναίοις εἶη καὶ ὅτι ἐς Μαραθῶνα ἦξοι συμμ σων. οὗτος μὲν οὖν ὁ θεὸς ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἀγ τατίμηται. Καθὼ καὶ ὁ Ἄρειος πάγος· 5. ἐς Ἄρειος πάγος καλούμενος, ὅτι πρῶτος Ἄρης ἐντ ἐκρίθη· καὶ μοι καὶ ταῦτα δεδήλωκεν ὁ λόγι Ἀλιθρόθιον ἀνέλοι, καὶ ἐφ' ὅτω κτείνει. κρι δὲ καὶ ὕστερον Ὀρέστην λέγουσιν ἐπὶ τῷ φόν μμητρός· καὶ βωμός ἐστιν Ἀθηναῖς Ἀρείας, ὃν ἄ κεν ἀποφυγῶν τὴν δίκην. τοὺς δὲ ἀργυροῦς λί ἐφ' ὧν ἐστᾶσιν, ὅσοι δίκας ὑπέχουσι καὶ οἱ δι τεσ, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας αὐτοῖ

μάζουσι. 6. Πλησίον δὲ ἱερὸν θεῶν ἔστιν, ἧς καλοῦσιν Ἀθηναῖοι Σεμνάς, Ἡσιόδος δὲ Ἐρινύς ἐν Θεογονίᾳ. πρῶτος δὲ σφισιν Δισχύλος δράκοντας ἐποίησεν ὁμοῦ ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ θριξίν εἶναι· τοῖς δὲ ἀγάλμασιν οὕτε τοῦτοις ἔπεισιν οὐδὲν φοβερόν, οὕτε ὅσα ἄλλα ἀνάκειται θεῶν τῶν ὑπογαίων. κείται δὲ καὶ Πλούτων καὶ Ἐρμῆς, καὶ Γῆς ἄγαλμα. ἐνταῦθα θύουσι μὲν ὅσοις ἐν Ἀρείῳ πάγω τὴν αἰτίαν ἐξεγένετο ἀπολύσασθαι, θύουσί τε καὶ ἄλλως ξένοι τε ὁμοίως καὶ ἄστοι· 7. Ἔστι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου μνῆμα Οἰδίποδος. πολυπραγμονῶν δὲ εὕρισκον τὰ ὁσῶν ἐκ Θηβῶν κομισθέντα· τὰ γὰρ ἐς τὸν θάνατον Σοφοκλεῖ πεποιημένα τὸν Οἰδίποδος Ὅμηρος οὐκ εἶα μοι δόξαι πιστὰ, ὅς ἔφη Μημιστέα, τελετηήσαντος Οἰδίποδος, ἐπιτάφιον ἐλθόντα ἐς Θήβας ἀγωνίσασθαι.

8. Ἔστι δὲ Ἀθηναίους καὶ ἄλλα δικαστήρια οὐκ ἐς τοσοῦτο δόξης ἤκοντα. τῶν μὲν οὖν καλούμενον Παράβυστον καὶ Τρίγωνον, τὸ μὲν, ἐν ἀφανεῖ πόλει ὃν καὶ ἐπὶ ἐλαχίστοις συνιόντων ἐς αὐτὸ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ σχήματος ἔχει τὰ ὀνόματα· Βατραχιοῦν δὲ καὶ Φοινικιοῦν ἀπὸ χρωμάτων. τὸ δὲ καὶ ἐς τόδε διαμεμένηκεν ὀνομάζεσθαι, τὸ δὲ μέγιστον, καὶ ἐς ὃ πλεῖστοι συνίασιν, Ἡλιαίαν καλοῦσιν. 9. Ὅποσα δὲ ἐπὶ τοῖς φονεῦσιν, ἔστιν ἄλλα, καὶ ἐπὶ Παλλαδίῳ καλοῦσι, καὶ τοῖς ἀποκτείνασιν ὡς κρείσας καθέστηκε. καὶ ὅτι μὲν Δημοφῶν πρῶτος ἐνταῦθα ὑπέσχετο δίκας, ἀμφισβητοῦσιν οὐδένες· ἐφ' ὅτῃ δὲ, διάφορα ἐς τοῦτο εἴρηται. Διομήδῃ γὰρ φασιν ἄλωσης Ἰλίου ταῖς

ναυσὶν ὀπίσω κομίζεσθαι, καὶ ἤδη τε νύκτα ἐπέχων,
ὡς κατὰ Φαληρῶν πλείοντες γίνονται, καὶ τοὺς Ἀρ-
γαίους ὡς ἐς πολεμίαν ἀποβῆναι τὴν γῆν, ἄλλη
που δόξαντας ἐν τῇ νικτὶ καὶ οὐ τὴν Ἀττικὴν εἶναι
ἐνταῦθα Δημοφῶντα λέγουσιν ἐκβοηθήσαντα (οὐκ
ἐπιστάμενον οὐδὲ τοῦτον τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν ὡς εἶδη
Ἀργεῖοι) καὶ ἄνδρας αὐτῶν ἀποκτείνει, καὶ τὸ Παλ-
λάδιον ἀρπάσαντα οἴχεσθαι· Ἀθηναῖόν τε ἄνδρου οὐ
προϊδόμενον ὑπὸ τοῦ ἵππου τοῦ Δημοφῶντος ἀνα-
τραπήναι, καὶ συμπατηθέντα ἀποθανεῖν· ἐπὶ τούτῳ
Δημοφῶντα ὑποσχεῖν δίκας, οἱ μὲν τοῦ συμπατη-
θέντος τοῖς προσήκουσιν, οἱ δὲ Ἀργείων φασὶ τῷ
κοινῷ. 10. Ἐπὶ Δελφινίῳ δὲ κρίσις καθέστηκεν
ἐργάσασθαι φύγον σὺν τῷ δικαίῳ φαιμένοις· ὁποῖόν
τι καὶ Θησεὺς παρεχόμενος ἀπέφυγεν, ὅτε Πάλλαντα
ἐπαναστάντα καὶ τοὺς παῖδας ἔκτεινε. πρότερον δὲ
πρὶν ἢ Θησεὺς ἀφείδη, καθεστήκει πᾶσι φεύγειν
κτείναντα, ἢ κατὰ ταῦτα θνήσκειν μένοντα. 11. Τὸ
δὲ ἐν Πρυτανείῳ καλούμενον, ἐνθα τῷ σιδήρῳ καὶ
πᾶσιν ὁμοίως τοῖς ἀψύχοις δικάζουσιν, ἐπὶ τῷδε
ἄρξασθαι νομίζω. Ἀθηναίων βασιλεύοντος Ἐρεχθίδεω,
τότε πρῶτον βοῦν ἔκτεινεν ὁ βουφόνος ἐπὶ τοῦ βο-
μοῦ τοῦ Πολιέως Διός· καὶ ὁ μὲν ἀπολιπὼν ταύτην
τὸν πέλεκυν ἀπῆλθεν ἐκ τῆς χώρας φεύγων, ὁ δὲ
πέλεκυς παραυτίκα ἀφείδη κριθεῖς· καὶ ἐς τότε ἀνὰ
πᾶν ἔτος κρίνεται. λέγεται μὲν δὴ καὶ ἄλλα τῶν
ἀψύχων αὐτόματα ἐπιθεῖναι σὺν τῷ δικαίῳ τιμοφρίαν
ἀνθρώποις· ἔργον δὲ κάλλιστον καὶ δόξην φανερώτα-
τον ὁ Καμβύσου παρέσχετο ἀκινάκης. 12. Ἔστι δὲ

τοῦ Πειραιῶς πρὸς Θαλάσση Φρακτὺς· ἐνταῦθα οἱ πεφευγότες, ἦν ἀπελθόντας ἕτερον ἐπιλάβη σφᾶς ἔγκλημα, πρὸς ἀκροωμένους ἐκ τῆς γῆς ἀπὸ νεῶς ἀπολογοῦνται. Τεῦκρον πρῶτον λόγος ἔχει Τελαμῶνι οὕτως ἀπολογήσασθαι, μηδὲν ἐς τὸν Αἴαντος θάνατον εἰργασασθαι. ταδε μὲν οὖν εἰρησθῶ μοι τῶνδε εἴνεκα, γινῶναι ὀπόσης μέτεστι σπουδῆς εἰς τὰ δικαστήρια.

C A P V T XXIX.

De nave ad Panathenaeorum pompam ducendam constructa — Deliae navis magnitudinē — templis et sepulcris extra urbem in pagis et viis — Academia et Dianae templo prope illam — sepulcris fortium et illustrium virorum in via ad Academiam.

Τοῦ δὲ Ἀρείου πάγου πλησίον δεικνύνται ναῦς ποιηθεῖσα εἰς τὴν τῶν Παναθηναίων πομπήν· καὶ ταύτην μὲν ἤδη που τις ὑπερεβάλλετο. Τὸ δὲ ἐν Δήλῳ πλοῖον οὐδένα πω νικήσαντα οἶδα, καθῆκον ἐς ἐνεία ἐρέτας ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων.

2. Ἀθηναίοις δὲ καὶ ἔξω πόλεως ἐν τοῖς Δήμοις, καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς θεῶν ἐστὶν ἱερὰ, καὶ ἡρώων καὶ ἀνδρῶν τάφοι. Ἐγγυτάτω δὲ Ἀκαδημία, χωρίον ποτὲ ἀνδρὸς ἰδιώτου, γυμνάσιον δὲ ἐπ' ἐμοῦ. κατιούσι δ' ἐς αὐτήν, περίβολός ἐστιν Ἀρτέμιδος, καὶ ξόανα Ἀφίστης καὶ Καλλίστης· ὡς μὲν ἐγὼ δοκῶ, καὶ ὁμολογῶ τὰ ἔπη τὰ Σαπφούς, τῆς Ἀρτέμιδος εἰσὶν ἐπικλήσεις αὐταί· λεγόμενον δὲ καὶ ἄλλον ἐς αὐτὰς λόγον εἰδὼς ὑπερβήσομαι. καὶ ναὸς οὐ μέγας ἐστὶν, ἐς ὃν τοῦ Διονύσου τοῦ Ἐλευθερέως τὸ ἄγαλμα ἀνά

πῶν ἔτος κομίζουσιν ἐν τεταγμέναις ἡμέραις. Ἱερὰ
 μὲν σφισι ταύτη τσαυτὰ ἔστι. 3. Τάφοι δὲ Θρασυ-
 βούλου μὲν πρῶτον τοῦ Λύκου, ἀνδρὸς τῶν τε
 ὕστερον καὶ ὅσοι πρὸ αὐτοῦ γεγόνασιν Ἀθηναίους
 γόνιμοι τὰ πάντα ἀρίστου· παρῆντι δὲ μοι τὰ πλείω,
 τσαῦδε ἐς πίστιν ἀρκίσει τοῦ λόγου. τυραννίδα γὰρ
 ἔπαυσε τῶν τριάκοντα καλουμένων σὺν ἀνδράσιν ἑξή-
 κοντα τὸ καταρχὰς ὀρηθηθεὶς ἐκ Θηβῶν· καὶ Ἀθη-
 ναίους στασιάζοντας διαλλαγῆναι καὶ συνθεμένους
 ἔπεισε μείναι. πρῶτος μὲν ἔστιν οὗτος τάφος· ἐπὶ
 δὲ αὐτοῦ Περικλέους τε καὶ Χαβρίου καὶ Φορμίων-
 νος. 4. Ἔστι δὲ καὶ πᾶσι μνήμα Ἀθηναίους, ὁπό-
 σοις ἀποθανεῖν συνέπεσεν ἐν τε ναυμαχίαις καὶ ἐν
 μάχαις πεζαῖς, πλὴν ὅσοι Μαραθῶνι αὐτῶν ἡγωνί-
 σαντο· τούτοις γὰρ κατὰ χώραν εἰσὶν οἱ τάφοι δι'
 ἀνδραγαθίαν· οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ τὴν ὁδὸν κείμενα
 τὴν ἐς Ἀκαδημίαν, καὶ σφῶν ἐστιῶσιν ἐπὶ τοῖς τάφοις
 στήλαι τὰ ὀνόματα καὶ τὸν δῆμον ἐκάστου λέγουσαι.
 πρῶτοι δὲ ἐτάφησαν, οὓς ἐν Θράκη ποτὲ ἐπικρατοῦν-
 τας μέχρι Δραβήσκου τῆς χώρας Ἰδωνοὶ φονεύουσιν
 ἀνέλπιστοι ἐπιθέμενοι· λέγεται δὲ καὶ ὡς κεραυνοὶ
 πέσοικεν ἐπ' αὐτούς. στρατηγοὶ δὲ ἄλλοι τε ἦσαν καὶ
 Λέαγρος, ᾧ μάλιστα ἐπετέτραπτο ἡ δύναμις, καὶ
 Δεκελεὺς Σωφονῆς, ὃς τὸν Ἀργεῖόν ποτε πάνταθλον
 Νεμείων ἀνηρημένον νίκην ἀπέκτεινεν Εὐρυβάτην,
 βοηθούντα Αἰγινήταις. στρατὸν δὲ ἔξω τῆς Ἑλλά-
 δος Ἀθηναῖοι τρίτον τοῦτον ἔστειλαν. Πριάμω μὲν
 νῆα καὶ Τρωαὶ πάντες Ἕλληνες ἀπὸ κοινοῦ λήσαν

λαίου τε ἐς Σαρδῶ, καὶ δευτέρον ἐς τὴν νῦν Ἴωνίαν ἐστράτευσαν, καὶ τρίτον δὴ τότε ἐς τὴν Θράκην. 5. Ἔστι δὲ ἔμπροσθεν τοῦ μνήματος στήλη, μαχομένους ἔχουσα ἱππεῖς· Μελάνωπός σφισὶν ἔστι καὶ Μακάρτατος ὀνόματα, οὓς κατέλαβεν ἀποθανεῖν ἐναντία Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν τεταγμένους. ἔνθα τῆς Ἐλευσινίας εἰσὶ χώρος πρὸς Ταναγραίου ὄροι. καὶ Θεσσαλῶν τάφος ἐστὶν ἱππέων κατὰ παλαιὰν φιλίαν ἐλθόντων, ὅτι σὺν Ἀρχιδάμῳ Πελοποννήσιοι πρῶτον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατιᾷ· καὶ πλησίον τοξόταις Κρησίον. αὐτίς δὲ ἐστὶν Ἀθηναίων μνήματα, Κλεισθένους, ἧ τὰ ἐς τὰς φυλάς, αἱ νῦν καθεστῆσιν, εὐρέθη· καὶ ἱππεῦσιν ἀποθανούσιν, ἥλικα συνεπελάβοντο οἱ Θεσσαλοὶ τοῦ κινδύνου. ἐνταῦθα καὶ Κλεωναῖοι κεῖνται, μετὰ Ἀργείων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐλθόντες· ἐφ' ὧν δὲ, γράφω τοῦ λόγου μοι καταλθόντος ἐς τοὺς Ἀργείους. καὶ Ἀθηναίων δ' ἔστι τάφος, οὗ, πρὶν ἢ στρατεῦσαι τὸν Μῆδον, ἐπολέμησαν πρὸς Αἰγινήτας. 6. Ἦν δὲ ἄρα καὶ δήμου δίκαιον βούλευμα, εἰ δὴ καὶ Ἀθηναῖοι μετέδουσαν δούλοις δημοσίᾳ ταφῆναι, καὶ τὰ ὀνόματα ἐγγραφῆναι στήλῃ· δηλοῖ δὲ ἀγαθοὺς σφῶς ἐν τῷ πολέμῳ γενέσθαι περὶ τοὺς δεσπότης. ἔστι δὲ καὶ ἀνδρῶν ὀνόματα ἄλλων, διάφορα δὲ σφισι τὰ χωρία τῶν ἀγώνων· καὶ γὰρ τῶν ἐπ' Ὀλυμπον ἐλθόντων οἱ δοκιμώτατοι, καὶ Μελήσανδρος ἐς τὴν ἄνω Καρίαν ναυσὶν ἀναπλεύσας διὰ τοῦ Μαιάνδρου. 7. Ἐτάφησαν δὲ καὶ οἱ τελευτήσαντες πολεμοῦντος Κασσάνδρου, καὶ οἱ συμμαχήσαντες τότε Ἀργείων· προσα-

χθῆναι δὲ οὕτω σφίσι τὴν πρὸς Ἀργεῖους λέγουσι
 συμμαχίαν. Λακεδαιμονίους, τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ
 σείσαντος, οἱ εἰλωτὲς ἐς Ἰθάμην ἀπέστησαν· ἀφε-
 στηκότων δὲ, οἱ Λακεδαιμόνιοι βοηθοὺς καὶ ἄλλους
 καὶ παρὰ Ἀθηναίων μετεπέμποντο· οἱ δὲ σφισιν ἐπι-
 λέκτους ἄνδρας ἀποστέλλουσι, καὶ στρατηγὸν Κίμων-
 να τὸν Μιλτιάδου· τούτους ἀποπέμπουσιν οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι πρὸς ὑποψίαν. Ἀθηναῖοις δὲ οὐκ ἀνεκτὰ
 ἐφαίνετο περιυβρισθαι, καὶ ὡς ἐκομιζόντο ὀπίσω,
 συμμαχίαν ἐποίησαντο Ἀργεῖοις Λακεδαιμονίων
 ἐχθροῖς τὸν ἅπαντα οὔσι χρόνον. ὕστερον δὲ μελ-
 λούσης Ἀθηναίων ἐν Τανάγρα γίνεσθαι πρὸς Βουω-
 τοὺς καὶ Λακεδαιμονίους μάχης, ἀφίκοντο Ἀθηναῖοις
 Ἀργεῖοι βοηθοῦντες· καὶ παραυτίκα μὲν ἔχοντας πλείον
 τοὺς Ἀργεῖους νύξ ἐπελθούσα ἀφείλετο τὸ σαφές τῆς
 νίκης· ἐς δὲ τὴν ὕστεραίαν ὑπῆρξε κρατῆσαι Λακε-
 δαιμονίους, Θεσσαλῶν προδόντων Ἀθηναίους. κατα-
 λέξει δέ μοι καὶ τοῦσδε ἐπῆλθεν· Ἀπολλόδωρον Ξί-
 νων ἡγεμόνα, ὃς Ἀθηναῖος μὲν ἦν, ἐκπεμφθεὶς δὲ
 ὑπὸ Ἀρίστου σατραπίου τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντων Φρυ-
 γίας, διεφύλαξε Περινθίους τὴν πόλιν, ἐσβεβληκότος
 ἐς τὴν Περινθίαν Φιλίππου στρατῶ. οὗτός τε οὖν
 ἐνταῦθα τεθάπται, καὶ Εὐβουλος ὁ Σπινθάρου, καὶ
 ἄνδρες, οἷς ἀγαθοῖς οὔσιν οὐκ ἐπηκολούθησε τύχη
 χρηστή· τοῖς μὲν οὖν ἐπιθεμένους τυραννοῦντι Ἀσ-
 χάρει, οἱ δὲ τοῦ Πειραιῶς κατάληψιν ἐβούλευσαν
 Μακεδόνων φρουρούντων, πρὶν δὲ εἰργάσθαι τὸ
 ἔργον, ὑπὸ τῶν συνειδόντων μηνυθέντες ἀπώλοντο.
 8. Κεῖνται δὲ καὶ οἱ περὶ Κόρινθον πεσόντες· ἐδή-

λωσε δὲ οὐχ ἥκιστα ὁ θεὸς ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ἐν
 Λεύκτροις, τοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων καλουμένους ἀνδρείους,
 τὸ μηδὲν ἄνευ τύχης εἶναι· εἰ δὴ Λακεδαιμόνιοι, Κο-
 ρινθίων τότε καὶ Ἀθηναίων, ἔτι δὲ καὶ Ἀργείων καὶ
 Βοιωτῶν κρατήσαντες, ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν μόνων
 ἐν Λεύκτροις ἐς τοσοῦτον ἐκακώθησαν. 9. Μετὰ δὲ
 τοὺς ἀποθανόντας ἐν Κορίνθῳ, στήλην ἐπὶ τοῖσδε
 ἐστάναι τὴν αὐτὴν σημαίνει τὰ ἐλεγεία, τοῖς μὲν ἐν
 Εὐβοίᾳ τε καὶ Χίῳ τελευτήσασι· τοὺς δὲ ἐπὶ τοῖς
 ἐσχάτοις τῆς Ἀσιανῆς ἡπείρου διαφθαρεῖναι δηλοῖ,
 τοὺς δὲ ἐν Σικελίᾳ. γεγραμμένοι δὲ εἰσιν οἱ τε στρα-
 τηγοὶ πλὴν Νικίου, καὶ τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ τοῖς
 ἄστοις Πλαταιεῖς. Νικίας δὲ ἐπὶ τῷδε παρείθη·
 γράφω δὲ οὐδὲν διάφορα, ἢ Φίλιστος, ὃς ἔφη Δημο-
 σθένην μὲν σπονδὰς ποιήσασθαι τοῖς ἄλλοις, πλὴν
 αὐτοῦ, καὶ ὡς ἤλισκετο, αὐτὸν ἐπιχειρεῖν ἀποκτεῖ-
 ναι, Νικίᾳ δὲ τὴν παράδοσιν ἐθέλοντῇ γενέσθαι.
 τούτων εἴνεκα οὐκ ἐνεγράφη Νικίας τῇ στήλῃ, κατ-
 αγνωθεὶς ἀιχμάλωτος ἐθέλοντῆς εἶναι καὶ οὐκ
 ἀνήρ πολέμου πρέπων. 10. Εἰςὶ δὲ ἐπ' ἄλλῃ στήλῃ
 καὶ οἱ μαχεσάμενοι περὶ τὴν Θράκην, καὶ ἐν Μεγά-
 ροις, καὶ ἦνικα Ἀρκάδας τοὺς ἐν Μαντινείᾳ καὶ
 Ἠλείοις ἐπεισεν Ἀλκιβιάδης Λακεδαιμονίων ἀποστή-
 ναι καὶ οἱ, πρὶν ἐς Σικελίαν ἀφικέσθαι Δημοσθένην,
 Συρακουσίων κρατήσαντες. 11. Ἐτάφησαν δὲ καὶ
 οἱ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον ναυμαχήσαντες, καὶ ὕσοι
 Μακεδόνων ἐναντία ἠγωνίσαντο ἐν Χαιρωνείᾳ, καὶ
 εἰ μετὰ Κλέωνος ἐς Ἀμφίπολιν στρατεύσαντες· οἱ τε
 ἐν Δηλίῳ τῷ Ταναγραίων τελευτήσαντες, καὶ ὄσους

PAVSANIAE

σαλίαν Λεωσθένης ἤγαγε, καὶ οἱ πλεῖσται πρὸν ὀμοῦ Κίμωνι, τῶν τε σὺν Ὀλυμπιοδότην φρουρὰν ἐκβαλόντων τριῶν καὶ δέκα ἄνδρες ἑσὺς. 12. Φασὶ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥωμαίους ὁμοίως τολεμοῦσι πόλεμον, στρατιῶν οὐ πολλὴν πλεονεξίαν καὶ ὕστερον ναυμαχίας Ῥωμαίων πρὸς Καραχίους γιγνομένης, τριήρεις πέντε Ἀττικαὶ παραγέτωσι· ἔστιν οὖν καὶ τούτοις ἐνταῦθα τοῖς ἀνδράσι τάφος. 13. Τολμίδου δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἰκιστῶν μὲν ἤδη μοι τὰ ἔργα, καὶ ὃν τρόπον ἐπίστασαν. ἴστω δὲ ὅτω φίλον, κειμένους σφᾶς κατὰ δὸν ταύτην. 14. Κεῖνται δὲ καὶ οἱ σὺν Κίμωνι γὰρ ἔργον ἐπ' Εὐρυμέδοντι περὶ καὶ ναυαγῶν ἀπὸν κρατήσαντες. τέθαιπται δὲ καὶ Κόνων καὶ θεός, δεύτεροι μετὰ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνι πατὴρ καὶ παῖς ἔργα ἀποδειξάμενοι λαμπρὰ. κεῖται δὲ καὶ Ζήρων ἐνταῦθα ὁ Μνασειεύς, καὶ ἱππος ὁ Σολεύς, Νικίας τε ὁ Νικομήδους ἕως οὗ γράφαι τῶν ἐφ' αὐτοῦ, καὶ Ἀρμόδιος καὶ Ὀγύειων, οἱ τὸν Πεισιστράτου παῖδα Ἰππαρχον εἰναντες, φήτορες τε Ἐφιάλης, ὃς τὰ νόμιμα Ἀρσίου πάγῳ μάλιστα ἐλυμήνατο, καὶ Ἀνκούφου Ἀνκούφρονος. 16. Ἀνκούφῳ δὲ ἐπορίσθη μὲν ταῖς ἐς τὸ δημόσιον πεντακοσίαις πλείονα καὶ χιλίαις, ἢ ὅσα Περικλῆς ὁ Ξανθίππου συνήκαυτεσκεύασε δὲ πομπεῖα τῇ θεῷ, καὶ πλείους, καὶ παρθένους κόσμον ἑκατόν· ἐς δὲ πόλεπλα καὶ βέλη, καὶ τετρακοσίας ναυμαχεύουσι τριήρεις· οἰκοδομήματα δὲ ἐπέτελεσε μὲν τὸ

Π

ἔργον
τος ἔ
μενοι
ὅτι ἰ

σθέντα
ἐπίλυσα
μεγέθη
των ὀμι
λίας, κα
ὲς ἀποδο
ταίας ἰλθε
της· καὶ οὐ
τεῦθεν δαιμό
γέρον κατου
δημῶν δὲ ἐστ
αὐτοῦ πρὸς
τὸ δὲ ἀγῶσιον

θείατρον ἐτέρων ὑπαρξασμένων· τὰ δὲ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ πολιτείας, ἃ ὤμοδόμησεν, ἐν Πειραιεῖ νεῶς εἰσιν οἴκοι, καὶ τὸ πρὸς τῷ Ἀντικῷ καλουμένῳ Γυμνάσιον. ὅσα μὲν οὖν ἀργύρου πεποιημένα ἦν καὶ χρυσοῦ, Λαχάρης καὶ ταῦτα ἐσύλησε τυραννήσας· τὰ δὲ οἰκοδομήματα καὶ ἐς ἡμᾶς ἐτι ἦν.

CAPVT XXX.

De daemonis Ἀντέρως dicti ara in urbe — cursu cum facibus ad aram Promethei — aliis aris in Academia — Platonis monumento — Cycno — turri Timonis — aliis memorandis in hac urbis regione.

Πρὸ δὲ τῆς ἐσόδου τῆς ἐς Ἀναδημίαν ἐστὶ βωμὸς Ἐρωτος ἔχων ἐπίγραμμα, ὡς Χάϊρμος Ἀθηναίων πρώτος Ἐρωτι ἀναθείη. τὸν δὲ ἐν πόλει βωμὸν καλούμενον Ἀντέρωτος ἀνάθημα εἶναι λέγουσι μετοίκων, ὅτι Μέλης Ἀθηναῖος μέτοικον ἄνδρα Τιμαγόραν ἐρασθέντα ἀτιμῶζων, ἀφείναι κατὰ τῆς πέτρας αὐτὸν ἐπέλευσεν, ἐς τὸ ὑψηλότατον αὐτῆς ἀνελθόντα. Τιμαγόρας δὲ ἄρα καὶ ψυχῆς εἶχεν ἀφειδῶς, καὶ πάντων ὁμοίως κελεύοντι ἤθελε χαρίζεσθαι τῷ μειρακίῳ, καὶ δὴ καὶ φέρον ἑαυτὸν ἀφήκε. Μέλητα δὲ, ὡς ἀποθανόντα εἶδε Τιμαγόραν, ἐς τοσοῦτον μεταβολίας ἔλθειν, ὡς πσεῖν τε ἀπὸ τῆς πέτρας τῆς αὐτῆς· καὶ οὕτως ἀφείλ αὐτὸν ἐτελεύτησε· καὶ τὸ ἐντεῦθεν δαίμονα Ἀντέρωτα τὸν ἀλάστορα τὸν Τιμαγόρου κατέστη τοῖς μετοίκους νομίζειν. 2. Ἐν Ἀναδημίᾳ δὲ ἐστὶ Προμηθεῶς βωμὸς· καὶ θείουσιν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν ἔχοντας καιομένας λαμπάδας· τὸ δὲ ἀγώνισμα ὁμοῦ τῷ δρόμῳ φυλάξει τὴν δᾶδα

ἔτι καιομένην ἐστίν· ἀποσβεσθείσης δὲ, οὐδὲν ἔτι τῆς νίκης τῷ πρώτῳ, δευτέρῳ δὲ ἀντὶ αὐτοῦ μέτεστιν· εἰ δὲ μηδὲ τούτῳ καίτοιτο, ὁ τρίτος ἐστὶν ὁ κρατῶν· εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἀποσβεσθείη, οὐδαίς ἐστιν, ὅτῳ καταλείπεται ἡ νίκη· ἔστι δὲ Μουσαῶν τε βωμὸς, καὶ ἕτερος Ἐρμού, καὶ ἔνδον Ἀθηνᾶς, τὸν δὲ Ἡρακλείους ἐποίησαν. καὶ φυτὸν ἐστὶν ἐλαίας, δεύτερον τοῦτο λεγόμενον φανῆναι. 3. Ἀκαδημίας δὲ οὐ πόδες Πλάτωνος μνημῶν ἐστίν, ἧς προσήμεινε ὁ Θεὸς ἄριστον τὰ ἐς φιλοσοφίαν ἔσεσθαι· προσήμεινε δὲ οὕτω. Σωκράτης τῇ προτεραίᾳ νυκτὶ, ἣ Πλάτων ἔμελλεν ἔσεσθαι μαθητῆς, ἐσπτήναι οἱ κύκνον εἰς τὸν κόλπον εἶδεν ὄνειρον· ἔστι δὲ κύκνον τῷ ὄρνιθι μουσικῆς δόξα, ὅτι Λιγύων τῶν Ἡριδανοῦ πέραν ὑπὲρ γῆς τῆς Κελτικῆς Κύκνον ἄνδρα μουσικὸν γενέσθαι βασιλείᾳ φασὶ, τελευτήσαντα δὲ Ἀπόλλωνος γνώμη μεταβαλεῖν λέγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν ὄρνιθα. ἐγὼ δὲ βασιλεύσαι μὲν πείθομαι Λιγυσὶν ἄνδρα μουσικὸν, γενέσθαι δὲ μοι ἄπιστον ὄρνιθα ἀπὸ ἀνδρός. 4. Κατὰ τοῦτο τῆς χώρας φαίνεται πύργος Τίμωνος, ὃς μόνος εἶδε μηδένα τρόπον εὐδαίμονα εἶναι γενέσθαι, πλὴν τοὺς ἄλλους φεύγοντα ἀνθρώπους. δείκνυται δὲ καὶ χώρος καλούμενος Κολωνὸς ἱππιος, ἔνθα τῆς Ἀττικῆς πρῶτον ἐλθεῖν λέγουσιν Οἰδίποδα· διάφορα μέντοι καὶ ταῦτα τῇ Ὀμήρου ποιήσει. λέγουσι δ' οὖν καὶ βωμὸν Ποσειδῶνος Ἰππίου, καὶ Ἀθηνῆς Ἰππίας· ἠρώων δὲ Πιερίδου καὶ Θησεῶς, Οἰδίποδος τε καὶ Ἀδράστου. τὸ δὲ ἄλλος τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τὸν ναὸν ἐπέφησαν Ἄν-

τιγονος ἐσβαλῶν, καὶ ἄλλοτε στρατιᾷ κακώσας Ἀθηναίους τὴν γῆν.

CAPVT XXXI.

De memorandis in parvis Atticae pagis — Hyperboreorum primitiis — Diana, unde Colaenis et Amarysia dicta.

Ἀῆμοι δὲ οἱ μικροὶ τῆς Ἀττικῆς, ὡς ἔτυχεν ἕκαστος οἰκισθεὶς, ἃ δὲ εἰς μνήμην παρείχοντο, Ἀλιμουσίους μὲν Θεσμοφόρου Δήμητρος καὶ Κόρης ἐστὶν ἱερόν. ἐν Ζωστῆρι δὲ ἐπὶ Θαλάσση καὶ βωμὸς Ἀθηναῖς, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀητοῦς. τεκεῖν μὲν οὖν Ἀητῶ τούτους παῖδας ἐνταῦθα οὐ φασι, λύσασθαι δὲ τὸν ζωστῆρα ὡς τεξομένην, καὶ τῷ χωρίῳ διὰ τοῦτο γενέσθαι τὸ ὄνομα. Προσπαλτίους δὲ ἔτι καὶ τούτοις Κόρης καὶ Δήμητρος ἱερόν. Ἀναγυρασίους δὲ μητρὸς θεῶν ἱερόν. Κεφαλῆσι δὲ οἱ Διδάσκουροι νομίζονται μάλιστα· μέγιστος γὰρ σφῶς οἱ ταύτη θεοὺς ὀνομάζουσιν. 2. ἐν δὲ Πρασιεῦσιν Ἀπόλλωνός ἐστι ναός· ἐνταῦθα τὰς Ἰπερβορέων ἀπαρχὰς εἶναι λέγεται· παραδιδόναι δὲ αὐτὰς Ἰπερβορέους μὲν Ἀριμασποῖς, Ἀριμασποῦς δ' Ἰσηθόοις, παρὰ δὲ τούτων Σκύθας ἐς Σινώπην κομίζειν, ἐντεῦθεν δὲ φέρεσθαι διὰ Ἑλλήνων ἐς Πρασιάς, Ἀθηναίους δὲ εἶναι τοὺς ἐς Ἀῆλον ἄγοντας· τὰς δὲ ἀπαρχὰς κερύφθαι μὲν ἐν καλάμῃ πυρῶν, γινώσκεισθαι δὲ ὑπ' οὐδέων. ἔστι δὲ μνήμα ἐπὶ Πρασιαιῖς Ἐρυσίχθονος, ὃς ἐκομίζετο ὀπίσω μετὰ τὴν Θερωρίαν ἐκ Ἀῆλου, γενομένης οἱ κατὰ τὸν πλοῦν τῆς τελευταῖης. Κρατῶν δὲ τὸν βασιλεύσαντα Ἀθηναίων, οὗ μὲν

ἐξίβαλεν Ἀμφικτύων κηδεστήν ὄντα, ἔτι πρότερον
 εἴρηται μοι· φυγόντα δὲ αὐτὸν σὺν τοῖς στρατιώ-
 ταις ἐς τὸν δῆμον τὸν Λαμπρία ἀποθανεῖν τε αὐ-
 τοῦ καὶ ταφῆναι λέγουσι· καὶ ἔστι καὶ ἐς ἐμὴ καὶ ἐν
 τοῖς Λαμπρεῦσι Κραναοῦ μνημα. Ἴωνος δὲ τοῦ
 Εὐόθου (καὶ γὰρ οὗτος ἔφησε παρὰ Ἀθηναίοις, καὶ
 Ἀθηνοῖν ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἐλευσινίους ἐπο-
 λεμάρχησε) τάφος ἐν Ποταμοῖς ἔστι τῆς χώρας.
 ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται. Φλυεῦσι δὲ εἰσι καὶ
 Μυρβίνουσι, τοῖς μὲν Ἀπόλλωνος Διονυσιοδότην
 καὶ Ἀρτέμιδος Σελασφόρον βωμοί, Διονύσου τε
 Ἀνθίου, καὶ Νυμφῶν Ἰσημηίδων, καὶ Γῆς, ἣν με-
 γάλην θεὸν ὀνομάζουσι· ναὸς δὲ ἕτερος ἔχει βωμοὺς
 Δήμητρος Ἀησιδώρας, Διὸς Κτησίου, καὶ Τιθρωτῆς
 Ἀθηναῆς, καὶ Κόρης πρωτογόνης, καὶ Σεμῶν ὀνο-
 μαζομένων θεῶν. 3. Τὸ δὲ ἐν Μυρβίνουσι ξόανόν
 ἔστι Κολαινίδος· Ἀθμονῆς δὲ τιμῶσιν Ἀμαρυσίαν
 Ἄρτεμιν. πυνθανόμενος δὲ σαφὲς οὐδὲν ἐς αὐτὰ
 ἐπισταμένους τοὺς ἐξηγητὰς εὗρον, αὐτὸς δὲ συμ-
 βάλλομαι τῆδε· ἔστιν Ἀμαρυνθὸς ἐν Εὐβοίᾳ· καὶ
 γὰρ οἱ ταύτῃ τιμῶσιν Ἀμαρυσίαν Ἄρτεμιν· ἑορτῆν
 δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τῆς Ἀμαρυσίας ἄγουσιν, οὐδὲν τι
 Εὐβοίων ἀφανέστερον· ταύτῃ μὲν γενέσθαι τὸ ὄνο-
 μα ἐπὶ τοῦτο παρὰ Ἀθμονεῦσιν ἠγοῦμαι· τὴν δὲ ἐν
 Μυρβίνουσι Κολαινίδα ἀπὸ Κολαίνου καλεῖσθαι.
 γέγραπται δὲ δὴ μοι, τῶν ἐν τοῖς δήμοις φάσαι
 πολλοὺς, ὡς καὶ πρὸ τῆς ἀρχῆς ἐβασιλεύοντο τῆς Κέρκο-
 πος. ἔστι δὲ ὁ Κολαινὸς ἀνδρὸς ὄνομα, πρότερον ἢ
 Κέρκου ἐβασίλευσεν, ὡς οἱ Μυρβίνουσιοι λέγουσιν,

ἄψαντος. ἔστι δὲ Ἀχαρναὶ δῆμος· οὗτοι θεῶν Ἀπόλλωνα τιμῶσιν Ἀγυεῖα καὶ Ἡρακλέα. καὶ Ἀθηναῖς βωμὸς ἐστὶν Ἑγείας· τήνδ' Ἰππίαν Ἀθηναῖν ὀνομάζουσι, καὶ Διόνυσον Μελπόμενον, καὶ Κισσὸν τὸν αὐτὸν θεόν, τὸν κισσὸν τὸ αὐτὸν ἐνταῦθα πρώτον φανῆναι λεγόντες.

CAPVT XXXII.

De montibus Atticae ac signis arisque deorum in iis — Marathone pago et memorandis in eo — fonte ibi Macaria.

Ὁρη δὲ Ἀθηναίους ἐστὶ Πεντελικὸν, ἐνθα λιθοτομῖαι· καὶ Πάρνης παρεχομένη θήραν συν ἄγρίων καὶ ἄρκτων· καὶ Ἰμηττός, ὅς φύει νομάς μελίττας ἐπιτηδειοτάτας πλὴν τῆς Ἀλιζώνων. Ἀλιζῶσι γὰρ συνήθεις ὁμοῦ τοῖς ἀνθρώποις εἰς νομάς ἰοῦσιν εἰσιν ἄφρτοι καὶ μέλισσαι, οὐδὲ σφῶς ἐς σίμβλους καθείρωντες ἔχουσιν· αἱ δὲ ἐργάζονται τε ὡς ἔτυχον τῆς χώρας, καὶ συμφνές τὸ ἔργον αὐταῖς ἐστίν, ἰδίᾳ δὲ οὔτε κηρόν, οὔτε μέλι ἀπ' αὐτοῦ ποιήσεις· τοῦτο μὲν τοιοῦτόν ἐστιν. 2. Ἀθηναίους δὲ τὰ ὄρη καὶ θεῶν ἀγάλματα ἔχει· Πεντέλῃσι μὲν Ἀθηναῖς, ἐν Ἰμητῶ δὲ ἄγαλμά ἐστὶν Ἰμηττίου Διός· βωμοὶ δὲ καὶ ὄμβριου Διός καὶ Ἀπόλλωνός εἰσι Προοπίου. καὶ ἐν Πάρνηθι Παρνήθιος Ζεὺς χαλκοῦς ἐστίν, καὶ βωμὸς Σημαλίου Διός. ἔστι δὲ ἐν τῇ Πάρνηθι καὶ ἄλλος βωμὸς, θύουσι δὲ ἐπ' αὐτοῦ, τοτὲ μὲν Ὀμβριον, τοτὲ δὲ Ἀπήμιον καλοῦντες Δία. καὶ Ἀγχεσμός ὄρος ἐστὶν οὐ μέγα, καὶ Διός ἄγαλμα Ἀγχεσμίου.

3. Πρὶν δὲ ἢ τῶν νήσων ἐς ἀφήγησιν τραπέσθαι,

PAVSANIAE

: ἐς τοὺς δήμους ἔχοντα αὐθις ἐπέξειμι. δήμος ἐστὶ
 Ἰαρωθῶν, ἴσον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων ἀπέχων
 αἱ Καρύστου τῆς ἐν Εὐβοίᾳ. ταύτῃ τῆς Ἀττικῆς
 ἴσχυον οἱ βάρβαροι, καὶ μάχῃ τε ἐκρατήθησαν, καὶ
 τινάς, ὡς ἀνήγοντο, ἀπόλεσαν τῶν νεῶν. τάφος δὲ
 ἐν τῷ πεδίῳ Ἀθηναίων ἐστίν, ἐπὶ δὲ αὐτῷ στήλαι
 τὰ ὀνόματα τῶν ἀποθανόντων κατὰ φυλὰς ἐκάστων
 ἔχουσαι· καὶ ἕτερος Πλαταιεῦσι, Βοιωτῶν καὶ δού-
 λους· ἐμαχέσαντο γὰρ καὶ δούλοι τότε πρῶτον. καὶ
 ἀνδρὸς ἐστὶν ἰδίᾳ μνήμα Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος,
 συμβάσης ὑστερόν οἱ τῆς τελευτῆς, Πάρου τε ἀμαρ-
 τόντι, καὶ δι' αὐτὸ ἐς κρίσιν Ἀθηναίοις καταστάντι.
 ἐνταῦθα ἀνὰ πᾶσαν νύκτα καὶ ἵππων χρεμετιζόντων
 καὶ ἀνδρῶν μαχομένων ἐστὶν αἰσθίσθαι· καταστῆ-
 ναι δὲ ἐς ἐναργῆ θεῶν, ἐπίτηδες μὲν οὐκ ἔστιν ὅπως
 συνήνεγκεν, ἀνηκόω δὲ ὄντι καὶ ἄλλως συμβᾶν, οὐκ
 ἔστιν ἐκ τῶν δαιμόνων ὀργή. 4. Σέβονται δὲ οἱ
 Μαρωθῶνιοι τούτους τε, οἱ παρὰ τὴν μάχην ἀπέ-
 θανον, ἥρωας ὀνομάζοντες, καὶ Μαρωθῶνα, ἀφ'
 οὗ τῷ δήμῳ τὸ ὄνομα ἐστὶ, καὶ Ἡρακλῆα, φόμενον
 πρώτοις Ἑλλήνων σφίσι· Ἡρακλῆα θεὸν νομισθῆ-
 ναι. συνέβη δὲ, ὡς λέγουσιν, ἀνδρα ἐν τῇ μάχῃ
 παρῆναι, τὸ εἶδος καὶ τὴν σκευὴν ἀγροῖκον· οὗτος
 τῶν βαρβάρων πολλοὺς καταφονεύσας ἀρότρῳ μετὰ
 τὸ ἔργον ἦν ἀφανής· ἐρομένοις δὲ Ἀθηναίοις ἄλλο
 μὲν ὁ θεὸς ἐς αὐτὸ ἔχρησεν οὐδὲν, τιμᾶν δὲ Ἐχτιλαῖοι
 ἐκέλευσεν ἥρωα. πεποίηται δὲ καὶ τρόπαιον λίθου
 λευκοῦ. τοὺς δὲ Μήδους Ἀθηναῖοι μὲν θάψαι λι-
 γουσίην, ὡς πάντως ὄσιον ἀνθρώπου νεκρὸν γῆ κρ

ψαι, τάφον δὲ οὐδένα εὐρεῖν ἐδυνάμην· οὔτε γὰρ
 χῶμα, οὔτε ἄλλο σημεῖον ἦν ἰδεῖν· ἐς ὄρυγμα δὲ φέ-
 ροντες σφῆς, ὡς τύχοιεν, ἐσέβαλον. 5. Ἔστι δὲ ἐν
 τῷ Μαραθῶνι πηγὴ καλουμένη Μακαρία, καὶ τοιαύδε
 ἐς αὐτὴν λέγουσιν. Ἡρακλῆς ὡς ἐκ Τίρυνθος ἔφει-
 γεν Εὐρυσθέα, παρὰ Κήνικα φίλον ὄντα μετοικίζε-
 ται βασιλεύοντα Τραχῖνος. ἐπεὶ δὲ ἀπελθόντος ἐξ
 ἀνθρώπων Ἡρακλέους, ἐζήτηε τοὺς παῖδας Εὐρυ-
 σθέως, ἐς Ἀθήνας πέμπει σφῆς ὁ Τραχῖνιος, ἀσθέ-
 νειάν τε λέγων τὴν αὐτοῦ, καὶ Θησέα οὐκ ἀδύνατον
 εἶναι τιμωρεῖν. ἀφικόμενοι δὲ οἱ παῖδες ἐκέται, πρῶ-
 τον τότε Πελοποννήσιοι ποιοῦσι πόλεμον πρὸς Ἀθη-
 ναίους, Θησέως σφῆς οὐκ ἐκδόντος αἰτοῦντι Εὐρυ-
 σθεῖ. λέγουσι δὲ Ἀθηναῖοις γενέσθαι χρησμὸν, τῶν
 παιδῶν ἀποθανεῖν χρῆναι τῶν Ἡρακλέους τινὰ ἐθε-
 λοντῆν, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ εἶναι νίκην σφίσι. ἐν-
 ταῦθα ἡ Μακαρία Δηϊανείρας καὶ Ἡρακλέους θυ-
 γάτηρ ἀποσφάξασα ἑαυτὴν ἔδωκεν Ἀθηναίοις τε κρα-
 τῆσαι τῷ πολέμῳ, καὶ τῇ πηγῇ τὸ ὄνομα ἀπ' ἑαυτῆς.
 6. Ἔστι δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι λίμνη τὰ πολλὰ ἐλώ-
 δης· ἐς ταύτην ἀπειρία τῶν ὁδῶν φεύγοντες ἐπί-
 πτουσιν οἱ βάρβαροι, καὶ σφισι τὸν φόνον τὸν πο-
 λὸν ἐπὶ τούτῳ συμβῆναι λέγουσιν· ὑπὲρ δὲ τὴν λίμνην
 φάτναι εἰςὶ λίθου τῶν ἵππων τῶν Ἀρταφέρωνος,
 καὶ σημεῖα ἐν πέτραις σκηνῆς. φεῖ δὲ καὶ ἰοταμὸς
 ἐκ τῆς λίμνης, τὰ μὲν πρὸς αὐτῇ τῇ λίμνῃ βοσκήμα-
 σιν ὕδωρ ἐπιτήδειον παρεχόμενος, κατὰ δὲ τὴν ἐσβο-
 λὴν τὴν ἐς τὸ πέλαγος ἀλμυρὸς ἦδη γίνεσθαι, καὶ
 ἰχθύων τῶν θαλασσίων πλήρης. ὀλίγον δὲ ἀπωτέρας

τοῦ πεδίου Πανός ἐστὶν ὄρος, καὶ τοῦ ἰαίου θεῶς
 ἄξιον· εἰσόδος μὲν ἐς αὐτὸ στενὴ, παρελθούσι δὲ εἰσὶν
 οἴκοι, καὶ λουτρά, καὶ τὸ καλούμενον Πανός αἰπό-
 λιον, πέτραι τὰ πολλὰ αἰεὶν εἰκασμέναι.

C A P V T XXXIII.

*De pago Braurone et Dianae Tauricae signo —
 pago Rhamnunte et Nemesei Rhamnusia — Aethio-
 rum variis gentibus et Atlante monte — Nemesis
 signo non alato et reliquis in eius basi signis.*

Μαραθῶνος δὲ ἀπέχει τῇ μὲν Βραυρῶν, ἔνθα Ἰφι-
 γένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος ἐκ Ταύρων φεύγουσαν, τὸ
 ἄγαλμα ἀγομένην τῆς Ἀρτέμιδος, ἀποβῆναι λέγου-
 σιν, καταλιπούσαν δὲ τὸ ἄγαλμα ταύτῃ, καὶ εἰς
 Ἀθήνας, καὶ ὕστερον εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι. ἔβανον
 μὲν δὴ καὶ αὐτόθι ἐστὶν Ἀρτέμιδος ἀρχαῖον. τὸ δὲ
 ἐκ τῶν βαρβάρων οἵτινες κατὰ γνώμην ἔχουσι τὴν
 ἐμὴν, ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δηλώσω. 2. Μαραθῶνος δὲ στα-
 δίους μάλιστα ἐξήκοντα ἀπέχει Ῥαμνοῦς τὴν παρα-
 θάλασσαν ἰοῦσιν ἐς Ἰωρῶπόν. καὶ αἱ μὲν οἰκήσεις ἐπὶ
 θαλάσῃ τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶ, μικρὸν δὲ ἀπὸ
 θαλάσσης ἄνω Νεμέσεως ἐστὶν ἱερόν, ἣ θεῶν μάλιστα
 ἀνθρώποις ὑβρισταῖς ἐστὶν ἀπαραίτητος. δοκεῖ δ
 καὶ τοῖς ἀποβάσιν ἐς Μαραθῶνα τῶν βαρβάρων
 ἀπαντῆσαι μῆνιμα ἐκ τῆς θεοῦ ταύτης· καταφρον-
 σαντες γάρ σφισιν ἐμποδῶν εἶναι τὰς Ἀθήνας εἰσε-
 λθεῖν Πάρειον, ὃν ὡς ἐπ' ἐξειργασμένοις ἦγον ἐς τι-
 παῖον ποιήσιν. 3. τοῦτον Φειδίας τὸν λίθον εἰρ-
 σατο, ἄγαλμα μὲν εἶναι Νεμέσεως· τῇ κεφ-
 δὲ ἔπεισι τῆς θεοῦ στέφανος, ἐλάφους ἔχων καὶ γ

κλάδον μηλέας, τῇ δεξιᾷ δὲ φιάλην· Αἰθίοπες δὲ ἐπὶ τῇ φιάλῃ πεποιήνται. συμβαλέσθαι δὲ τὸ περὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε αὐτὸς εἶχον, οὔτε ἀπεδεχόμεν τῶν συνιέναι πειθομένων, οὐδὲ πεποιῆσθαι σφᾶς ἐπὶ τῇ φιάλῃ φασὶ διὰ ποταμὸν Ὠκεανόν· οἰκῆν γὰρ ἐπ' αὐτῷ τοὺς Αἰθίοπας, Νεμῆσι δὲ εἶναι πατέρα Ὠκεανόν. 4. Ὠκεανῷ γὰρ οὐ ποταμῷ, θαλάττῃ δὲ ἑσχάτῃ τῆς ὑπὸ ἀνθρώπων πλεομένης, προσοικοῦσιν Ἰβηρες καὶ Κελτοὶ, καὶ νῆσον Ὠκεανὸς ἔχει τὴν Βρετανῶν. ἀνθρώπων δὲ τῶν ὑπὲρ Συήνης ἐπὶ Θάλασσαν ἑσχατοὶ τὴν ἐρυθρὰν κατοικοῦσιν Ἰχθυοφάγοι, καὶ ὁ κύλπος, ὃν περσοικοῦσιν, Ἰχθυοφάγος ὀνομάζεται· οἱ δὲ δικαιοτάτοι Μερόην πόλιν καὶ πεδίον Αἰθιοπικὸν καλούμενον οἰκοῦσιν· οὗτοι καὶ τὴν ἡλίου τράπεζάν εἰσιν οἱ δεικνύντες· οὐδὲ σφίσις ἔστιν οὐδὲ Θάλασσα, οὐδὲ ποταμὸς ἄλλος γε ἢ Νεῖλος. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι πρόσοικοι Μαύροις Αἰθίοπες, ἄχρι Νασαμώνων παρήκοντες. Νασαμώνες γὰρ, οὓς Ἀτλαντὰς Ἡρόδοτος οἶδεν, μέτρα φάμενοι γῆς εἶδέναι, Δοξίτας καλοῦσι Λιβύων, οἳ ἑσχατοὶ πρὸς Ἀτλαντι οἰκοῦσι, σπεύροντες μὲν οὐδὲν, ἀπὸ δὲ ἀμπέλων ζῶντες ἀγρίων. ποταμὸς δὲ οὐδὲ τούτοις τοῖς Αἰθίοψιν, οὐδὲ τοῖς Νασαμώνσιν ἔστιν οὐδεὶς· τὸ γὰρ πρὸς τῷ Ἀτλαντι ὕδωρ, τρισὶ παρεχόμενον ἀρχὰς φέμμασιν, οὐδὲν τῶν φεμάτων ποιῆι ποταμὸν, ἀλλὰ πᾶν ὁμοίως αὐτίκα ἔχει συλλαβοῦσα ἢ ψάμμος. οὕτως Αἰθίοπες ποταμῷ γε οὐδενὶ προσοικοῦσιν, ἢ Ὠκεανῷ· τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ Ἀτλαντος θολερὸν τέ ἐστι, καὶ πρὸς τῇ πηγῇ κροκόδειλοι πύχτων ἴσσαν

οὐκ ἐλάσσους, προσιώντων δὲ τῶν ἀνθρώ-
 δυντο ἐς τὴν πηγὴν. παρίστατο δὲ οὐκ
 ὕδωρ τοῦτο ἀναφαινόμενον αὐθις ἐκ τῆ
 ποιεῖν τὸν Νεῖλον Αἰγυπτίοις. 5. Ὁ
 ὑψηλὸν μὲν ἐστὶν οὕτως, ὡς τε καὶ λέγεται
 ρυφαῖς ψαύειν τοῦ οὐρανοῦ, ἄβατον δὲ
 τος καὶ δένδρων, ἃ διὰ παντὸς πέφυκε.
 πρὸς τοὺς Νασαμῶνας αὐτοῦ γινώσκει
 ἐς τὸ πέλαγος, οὐδένα πω παραπλεύσο
 τάδε μὲν ἐς τοσοῦτον εἰρησθῶ. 6. Πτε-
 οὐδὲ τοῦτο τὸ ἄγαλμα Νεμέσεως, οὔτε ἄλ-
 ται τῶν ἀρχαίων. ἐπειδὴ δὲ Σμυρναίοις
 τατα ζόανα ἔχειν πτερὰ οἶδα ὕστερον, ἐπι-
 γὰρ τὴν θεὸν μάλιστα ἐπὶ τοῖς ἐρίῳ ἐθέλει
 τοῦτω Νεμέσει πτερὰ ὡσπερ Ἔρωτι ποιοῦ
 δὲ ἤδη δειμι, ὅποσα ἐπὶ τῷ βιάθρῳ τοῦ
 ἐστὶν εἰργασμένα, τοσόνδε ἐς τὸ σαφὲς πη
 Ἐλένη Νεμεσιν μητέρα εἶναι λέγουσιν Ἐλ-
 δαν δὲ μαστὸν ἐπισχεῖν αὐτῇ καὶ θρέψα
 δὲ καὶ οὗτοι καὶ πάντες κατὰ ταῦτα Ἐ
 καὶ οὐ Τυνδάρεων εἶναι νομίζουσι. ταῦτ
 Φειδίας πεποίηται Ἐλένην ὑπὸ Αἴδας ἀγ-
 ρὰ τὴν Νεμεσιν· πεποίηκε δὲ Τυνδάρεων
 παῖδας, καὶ ἄνδρα σὺν ἵππῳ παρεστηκό
 ὄνομα· ἔστι δὲ Ἀγαμέμνων, καὶ Μενέλαος
 ὅς ὁ Ἀχιλλέως, πρῶτος οὗτος Ἐρμιόνην
 γυναῖκα λαβὼν. Ὀρέστης δὲ διὰ τὸ εἰς
 τόλμημα παρεῖθῃ, παραμεινάσης τὸ ἐς ἄ
 775 αὐτῷ, καὶ τεκούσης παῖδα. ἐξῆς δὲ

Ἔρω καὶ Ἐποχος καλούμενος, καὶ γεννίας ἐστὶν ἕτερος ἐς τοῦτο ἄλλο μὲν ἤκουσα οὐδὲν, ἀδελφοὺς δὲ εἶναι σφῶς Οἰνόης, ἀφ' ἧς ἐστὶ τὸ ὄνομα τῶ δήμῳ.

C A P V T XXXIV.

De Orope urbe — Αμφισαράι templo, cultu et aliis ad eum pertinentibus.

Τὴν δὲ γῆν τὴν Ὠρωπίαν μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ Ταναγραικῆς, Βοιωτίαν τοιξαρχῆς οὖσαν, ἔχουσιν ἐφ' ἡμῶν Ἀθηναῖοι, πολεμήσαντες μὲν τὸν πάντα ὑπὲρ αὐτῆς χρόνον, κτησάμενοι δὲ οὐ πρότερον βεβαίως, πρὶν ἢ Φίλιππος Θήβας ἐλὼν ἔδωκε σφισιν. Ἡ μὲν οὖν πόλις ἐστὶν ἐπὶ θαλάσσης μέγα οὐδὲν ἐς συγγραφὴν παρεχομένη· ἀπέχει δὲ δώδεκα τῆς πόλεως σταδίους μάλιστα ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου. 2 Λέγεται δὲ Ἀμφιαράῳ φεύγοντι ἐκ Θηβῶν διαστήναι τὴν γῆν, καὶ ὡς αὐτὸν ὁμοῦ καὶ τὸ ἄρμα ὑπεδέξατο. οἱ δὲ οὐ ταύτη συμβῆναι φασιν, ἀλλὰ ἐστὶν ἐκ Θηβῶν ἰοῦσιν ἐς Χαλκίδα Ἄρμα καλούμενον. Θεὸν δὲ Ἀμφιαράου πρώτοις Ὠρωπίοις κατέστη νομίζειν· ὕστερον δὲ καὶ οἱ πάντες Ἕλληνες ἠγῆνται. καταλείπει δὲ καὶ ἄλλους ἔχω γενομένους τότε ἀνθρώπους, οἱ θεῶν Ἕλλησι τιμὰς ἔχουσιν· τοῖς δὲ καὶ ἀνάκεινται πόλεις. Ἐλεοῦς ἐν Χερσόνησῳ Πρωτεσιλάῳ· Λεβυδαία Βοιωτῶν Τροφονίῳ· καὶ Ὠρωπίοις ναὸς τε ἐστὶν Ἀμφιαράου, καὶ ἄγαλμα λευκοῦ λίθου. παρέρχεται δὲ ὁ βωμὸς μέρη· τὸ μὲν Ἡρακλέους, καὶ Διὸς, καὶ Ἀπόλλωνός ἐστι Παιῶνος· τὸ δὲ ἠρωσι καὶ ἠρωίων ἀνεῖται γυναῖξ· τρίτον δὲ Ἐστίας, καὶ Ἐρμοῦ καὶ Ἀμφιαράου, καὶ τῶν παιδῶν Ἀμφιλόχου.

Ἀλκμαίων δὲ, διὰ τὸ ἐς Ἐριφύλην ἔργον, οὔτε ἐν
 Ἀμφιαράου τινα, οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ τῷ Ἀμφι-
 λόχῳ τιμὴν ἔχει. τετάρτη δὲ ἐστὶ τοῦ βωμοῦ μοῖρα
 Ἀφροδίτης καὶ Πανακείας, ἔτι δὲ Ἰασοῦς, καὶ Ἰ-
 γείας, καὶ Ἀθηνῶς Παιωνίας. πέμπτη δὲ πεποιήται
 Νύμφαις, καὶ Πανί, καὶ ποταμοῖς Ἀχελῶϊ καὶ Κη-
 φισῶ. τῷ δὲ Ἀμφιλόχῳ καὶ παρ' Ἀθηναίους ἐστὶν
 ἐν τῇ πόλει βωμὸς, καὶ Κιλικίας ἐν Μαλλῶ μαντεῖον
 ἀψευδέστατον τῶν ἐπ' ἐμοῦ. 3 Ἔστι δὲ Ὠρωπίοις
 πηγή πλησίον τοῦ ναοῦ, ἣν Ἀμφιαράου καλοῦσιν,
 οὔτε θύοντες οὐδὲν ἐς αὐτήν, οὐδ' ἐπὶ καθαρσίαις
 ἢ χερνίβι χρῆσθαι νομίζοντες. νόσου δὲ ἀκασθείσης
 ἄνδρὶ μαντεῦματος γενομένου, καθέστηκεν ἄργυρον
 ἀφεῖναι καὶ χρυσὸν ἐπίσημον ἐς τὴν πηγὴν. ταύτη
 γὰρ ἀνελθεῖν τὸν Ἀμφιάραιον λέγουσιν ἤδη θεόν.
 Ἰοφῶν δὲ Κνώσσιος τῶν ἐξηγητῶν χρησμούς ἐν ἑξα-
 μέτρῳ παρείχετο, Ἀμφιάραιον χρῆσαι φάμενος τοῖς
 ἐς Θήβας σταλεῖσιν Ἀργείων ταῦτα τὰ ἔπη· τὸ ἐς
 τοὺς πολλοὺς ἐπαγωγὸν ἀκρατῶς εἶχε. χωρὶς δὲ πλὴν
 ὅσους ἐξ Ἀπόλλωνος μανῆναι λέγουσι τὸ ἀρχαῖον,
 μάντεων γ' οὐδεὶς χρησμολόγος ἦν, ἀγαθοὶ δὲ ὄνει-
 ρατα ἐξηγήσασθαι, καὶ διαγνῶναι πτήσεις ὄρνιθων,
 καὶ σπλάγχνα ἱερῶν. δοκῶ δ' Ἀμφιάραιον ὄνειράτων
 διακρίσει μάλιστα προσκεῖσθαι· δῆλον δὲ, ἦνίκα
 ἐνομίσθη θεὸς δι' ὄνειράτων μαντικὴν καταστησά-
 μενος. καὶ πρῶτον μὲν καθήρασθαι νομίζουσιν,
 ὅστις ἦλθεν Ἀμφιαράῳ χρησάμενος· ἔστι δὲ κα-
 θάρσιον, τῷ θεῷ θύειν· θύουσι δὲ καὶ αὐτῷ καὶ
 πᾶσιν, ὅσοις ἐστὶν ἐπὶ ταῦτ' ὀνόματα· προεξεῖρ-

γασμένων δὲ τούτων, κριὸν θύσαντες αὐτῶ, καὶ τὸ
 δέρμα ὑποστρωσάμενοι, καθεύδουσιν ἀναμένοντες
 δήλωσιν ὀνείρατος

CAPVT XXXV.

*De insulis Atticae, Patrocli, Helena, Salamine —
 memorandis in Salamine — Aiace eiusque corporis
 magnitudine — aliis grandium corporum os-
 sibus Geryone et Hyllō.*

Νῆσοι δὲ Ἀθηναίοις οὐ πόρρω τῆς χώρας εἰσίν· μία
 μὲν Πατρόκλου καλουμένη· τὰ δὲ ἐς αὐτὴν ἤδη μοι
 δεδήλωται· ἄλλη δὲ ὑπὲρ Σουνίου, τὴν Ἀττικὴν ἀρι-
 στερεῶς πλέουσιν· ἐς ταύτην ἀποβῆναι λέγουσιν Ἑλέ-
 νην μετὰ τὴν ἄλωσιν τὴν Ἰλίου, καὶ διὰ τοῦτο ὀνο-
 μά ἐστιν Ἑλένη τῆ νήσω. 2 Σαλαμῖς δὲ κατὰ Ἐλευ-
 σίνα κειμένη παρῆκει καὶ ἐς τὴν Μεγαρικὴν. πρῶ-
 τον δὲ τῆ νήσω θεῖσθαι τοῦτο ἀπὸ τῆς μητρὸς Σα-
 λαμίνοιο τῆς Ἀσωποῦ, καὶ ὕστερον Αἰγινήτας τοὺς
 τὴν Τελαμῶνι ἐποικῆσαι· Φίλαιον δὲ τὸν Εὐρυσά-
 ουσ τοῦ Αἴαντος παραδοῦναι λέγουσιν Ἀθηναίοις
 ἣν νήσον, γενόμενον ὑπ' αὐτῶν Ἀθηναίων. Σαλα-
 μῖνοιοι δὲ Ἀθηναῖοι τούτων ὕστερον πολλοῖς ἔτεσιν
 ασατάτους ἐποίησαν, καταγρόντες ἐθελοκακῆσαι
 ᾧς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Κάσσανδρον, καὶ τὴν
 ἰν γνώμῃ τὸ πλεον Μακεδόσιν ἐνδοῦναι. καὶ
 ἠτάδου τε κατέγνωσαν θάνατον, ὃς τότε ἦρητο
 τὴν Σαλαμίνα στρατηγός· καὶ ἐς τὸν πάντα
 ἰοσαν χρόνον Σαλαμῖνοιοι ἀπομνημονεύσειν προ-
 εν. ἴσσι δὲ ἀγορᾶς τε ἔτι ἐρείπια, καὶ ναὸς.

Αἴαντος· ἄγαλμα δὲ ἐξ ἐβένου ξύλου. διαμένουσι
 δὲ καὶ ἐς τὸδε τῶν Αἴαντι παρὰ Ἀθηναίοις τιμαί,
 αὐτῶ τε καὶ Εὐρύσακτι καὶ γὰρ Εὐρύσάκουσ βω-
 μὸς ἐστὶν ἐν Ἀθήναις. δείκνυται δὲ λίθος ἐν Σαλα-
 μῖνι οὐ πόρρω τοῦ λιμένος· ἐπὶ τοῦτον καθήμενον
 Τελαμῶνα δρᾶν λέγουσιν ἐς τὴν ναῦν ἀποπλεόντων
 οἱ τῶν παίδων ἐς Αὐλλίδα ἐπὶ τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλή-
 νων στόλον. 3 Λέγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν Σαλαμῖνα
 οἰκοῦντες, ἀποθανόντος Αἴαντος, τὸ ἄνθος ἐν τῇ
 γῇ σφίσι τότε φανῆναι πρῶτον· λευκὸν ἐστὶν, ὑπέ-
 ρυθρον, κρίνου καὶ αὐτὸ ἔλασσον καὶ τὰ φύλλα,
 γραμμὰτα δὲ ἔπεισιν οἷα τοῖς ὑακίνθοις καὶ τούτοι.
 λόγον δὲ τῶν μὲν Αἰολέων τῶν ὕστερον οἰκησάντων
 Ἴλιον ἐς τὴν κρίσιν τὴν ἐπὶ τοῖς ὕπλοις ἤκουσα. οἱ
 τῆς ναυαγίας Ὀδυσσεὶ συμβάσης, ἐξενεχθῆναι κατα
 τὸν τάφον τὸν Αἴαντος τὰ ὄπλα λέγουσιν. τὸ δὲ ἐς τὸ
 μέγεθος αὐτοῦ Μυσὸς ἔλεγεν ἀνήρ. τοῦ γὰρ τάφου
 τὰ πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἔφρασκεν ἐπικλύσαι τὴν θά-
 λασσαν, καὶ τὴν ἔσοδον πρὸς τὸ μνῆμα οὐ χαλεπὴν
 ποιῆσαι, καὶ με τοῦ νεκροῦ τὸ μέγεθος τεκμαιρῶσθαι
 τῆδε ἐκέλευεν· πεντάθλου γὰρ παιδὸς εἶναι οἱ κατα
 δίσκον μάλιστα τὰ ἐπὶ τοῖς γόνασιν ὄστω, καλουμέ-
 νας δὲ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν μύλας. ἐγὼ δὲ, ὁπόσοι μὲν
 οἰκοῦσιν ἔσχατοι Κελτῶν ἔχοντες ὄμορον τῇ διὰ κρη-
 μὸν ἐρήμῳ, οὓς καὶ Καρεῖς ὀνομάζουσι, τούτων μὲν
 οὐκ ἐθαύμασα τὸ μῆκος, οἱ νεκρῶν οὐδὲν τι δια-
 φόρους ἔχουσιν Αἰγυπτίων. 4 Ὅποσα δὲ ἄξια εἶπα
 νετο εἶναι μοι θείας, διηγῆσομαι. Μάγνησι τοῖς ἐν
 Ἀθηναίῳ Πρωτοφάνης τῶν ἀστῶν ἀνέειλετο ἐν Ὀλυμ-

πία νίκας ἡμέρα μιᾷ παγκρατίου καὶ πάλης. τοῦ
 του λησται κερδανεῖν πού τι δοκοῦντες ἐσήλαθον ἐς
 τὸν τάφον· ἐπὶ δὲ τοῖς λησταῖς ἐσήεσαν ἦδη θεασό-
 μενοι τὸν νεκρὸν, τὰς πλευρὰς οὐκ ἔχοντα διεστώσας,
 ἀλλὰ οἱ συμφυεῖς ἦν, ὅσον ἀπ' ὤμων ἐς τὰς ἐλαχι-
 στας πλευράς, καλουμένας δὲ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν νό-
 θας. 5 Ἔστι δὲ Μιλησίοις πρὸ τῆς πόλεως Λάδη
 νῆσος, ἀπερῴωγασι δὲ ἀπ' αὐτῆς νησίδες. Ἀστερίου
 τὴν ἐτέραν ὀνομάζουσι, καὶ τὸν Ἀστερίου ἐν αὐτῇ
 ταφῆναι λέγουσιν· εἶναι δὲ Ἀστερίου μὲν Ἄνακτος,
 Ἄνακτα δὲ Γῆς παῖδα. ἔχει δ' οὖν ὁ νεκρὸς οὐδὲν
 τι μείον πηχῶν δέκα. 6 Τὸ δ' ἔμοι θαῦμα παρασχὼν
 Λυδίας τῆς ἄνω πάλις ἐστὶν οὐ μεγάλη Τημένον
 θύραι. ἐνταῦθα περιφαγέντος λόφου διὰ χειμῶνα,
 ὅστ' ἔφάνη τὸ σχῆμα περιέχοντα ἐς πίστιν ὡς ἔστιν
 ἀνθρώπου· ἐπεὶ διὰ μέγεθος οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν
 ἔδοξεν. αὐτίκα δὲ λόγος ἤλθεν ἐς τοὺς πολλοὺς, Γη-
 ρυδίου τοῦ Χρυσάορος εἶναι μὲν τὸν νεκρὸν, εἶναι δὲ
 καὶ τὸν θρόνον· καὶ γὰρ θρόνος ἀνδρός ἐστὶν ἐνειρ-
 γασμένος ὄρους λιθῶδει προβολῆ· καὶ χεῖμαρῶν
 τε ποταμὸν Ὠκεανὸν ἐκάλουν, καὶ βοῶν ἦδη κέρα-
 σιν ἔφασάν τινες ἐντυχεῖν ἀροῦντας, διότι ἔχει λόγος,
 βοῦς ἀρίστας θρέψαι τὸν Γηρυδῆν. ἐπεὶ δὲ σφισιν
 ἐναντιούμενος ἀπέβαινον ἐν Γαδείροις εἶναι Γηρυδῆ-
 νην, οὐ μνήμα μὲν οὐ, δένδρον δὲ παρεχόμενον δια-
 φόρους μορφάς, ἐνταῦθα οἱ τῶν Λυδῶν ἐξηγηταὶ
 τὸν ὄντα εἰδείκνυσαν λόγον, ὡς εἶη μὲν ὁ νεκρὸς Ἐλ-
 λου, παῖς δὲ Ἴλλος εἶη Γῆς, ἀπὸ τούτου δὲ ὁ πε-
 ταμὸς ὀνομάσθη. Ἡρακλῆα δὲ διὰ τὴν παρ' Ὀμφάλῃ

ποτέ ἔφασαν θλάιταν Ἐλλογ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καλεῖσαι τὸν παῖδα.

CAPVT XXXVI.

De aliis in Salamine memorandis — insula Psytalia — monumentis in via sacra versus Eleusina — Anthemocrito — Sciro vate — Cephisodoro — bello Atheniensium contra Philippum Demetrii filium.

Ἐν Σαλαμῖνι δὲ (ἐπάνειμι γὰρ ἐς τὸν προκείμενον λόγον) τοῦτο μὲν Ἀρτέμιδος ἐστὶν ἱερόν, τοῦτο δὲ τρόπαιον ἔστηκεν ἀπὸ τῆς νίκης, ἣν Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέους αἴτιος ἐγένετο γενέσθαι τοῖς Ἕλλησι. καὶ Κυχρῆως ἐστὶν ἱερόν. ναυμαχούντων δὲ Ἀθηναίων πρὸς Μήδους, δρᾶκοντα ἐν ταῖς ναυσὶ λέγεται φανῆναι· τοῦτον ὁ θεὸς ἔχρησεν Ἀθηναίοις Κυχρῆα εἶναι τὸν ἦρωα. 2 Νῆσος δὲ πρὸ Σαλαμῖνός ἐστι καλουμένη Ψυττάλεια. ἐς ταύτην τῶν βαρβάρων ὄσον τετρακοσίους ἀποβῆναι λέγουσιν· ἤττωμένου δὲ τοῦ πῆρξου ναυτικοῦ, καὶ τούτους ἀπολέσθαι φασὶν ἐπιδιαβάντων ἐς τὴν Ψυττάλειαν τῶν Ἑλλήνων. ἀγαλμα δὲ ἐν τῇ νήσῳ σὺν τέγγῃ μὲν ἐστὶν οὐδέν· Πανός δὲ ὡς ἕκαστον ἔτυχε ξόανα πεποιημένα.

3 Ἰούσι δὲ ἐπ' Ἐλευσίνα ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν Ἀθηναῖοι καλοῦσιν ὀδὸν ἱεράν, Ἀνθεμοκρίτου πεποιήται μνήμα. ἐς τοῦτον Μεγαρεῦσιν ἐστὶν ἀνοσιώτατον ἔργον, οἱ κήρυκα ἐλθόντα, ὡς μὴ τοῦ λοιποῦ τὴν χώραν ἐπεργάζονται, κτείνουσιν Ἀνθεμόκριτον· καὶ σφισι ταῦτα δρᾶσαι παραμένει καὶ ἐς τὸδε μῆνυμα ἐκ τοῖν Θεοῖν, οἷς οὐδὲ Ἀδριανός ὁ βασιλεὺς, ὥστε καὶ ἐ-

πανξηθῆναι, μόνοις ἐπήρκεσεν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ
 τοῦ Ἀνθεμοκρίτου τὴν στήλην Μολοττοῦ τε τάφος
 ἐστὶν ἀξιοθέντος Ἀθηναίων καὶ τούτου στρατηγεῖν,
 ὅτε Πλουτάρχῳ βοηθοῦντες διέβησαν εἰς Εὐβοίαν,
 καὶ χωρίον Σκίρον ἐπὶ τοιῶδες καλούμενον. Ἐλευ-
 σινίοις πολεμοῦσι πρὸς Ἐρεχθεῖα ἀνὴρ μάντις ἦλθεν
 ἐκ Δωδώνης, ὄνομα Σκίρος, ὃς καὶ τῆς Σκιράδος
 ἰδρύσατο Ἀθηναῖς ἐπὶ Φαληρῶ τὸ ἀρχαῖον ἱερόν·
 πισθόντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ μάχῃ θάπτουσιν Ἐλευσίνιοι
 πλησίον ποταμοῦ χειμάζου· καὶ τῷ τε χωρίῳ τὸ
 ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἥρωός ἐστι καὶ τῷ ποταμῷ. 4 Πλη-
 σίον δὲ πεποιῆται Κηφισοδώρου μνήμα δήμου προ-
 στάντος, καὶ Φιλίππῳ τῷ Δημητρίου Μακεδόσι βυ-
 σιλεύοντι ἐς τὰ μάλιστα ἐναντιωθέντος. συμμάχους
 δὲ ἐπήγετο Κηφισόδωρος Ἀθηναίους γενέσθαι βασι-
 λεῖς μὲν Ἄτταλον τὸν Μυσόν καὶ Πτολεμαῖον τὸν
 Αἰγύπτιον, ἔθνη δὲ αὐτόνομα Αἰτωλοῦς, καὶ νησιω-
 τῶν Ῥοδίους καὶ Κρητίας. ὥς δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου,
 καὶ Μυσίας, καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν τὰ πολλὰ ὑστε-
 ρίζον αἱ βοήθειαι, Ῥόδιοι δὲ μόναίς ναυσὶν ἰσχύον-
 τες πρὸς ὀπλίτας τοὺς Μακεδόνας οὐ μεγάλα ὠφέ-
 λουν, ἐνταῦθα Κηφισόδωρος ἐς Ἴταλλαν σὺν ἄλλοις
 Ἀθηναίωσι πλεύσας ἰκέτευεν ἀμύναι Ῥωμαίους· οἱ δὲ
 σφισι δύναμιν καὶ στρατηγὸν πέμπουσιν, οἱ τὰ Φι-
 λίππου καὶ Μακεδόνων ἐς τοσοῦτο καθέλιον, ὥς
 ὕστερον Περσέα τὸν Φιλίππου τὴν τε ἀρχὴν ἀπο-
 βαλεῖν, καὶ αὐτὸν αἰχμάλωτον ἐς Ἴταλλαν ἀχθῆναι.
 Φίλιππος δὲ ἦν οὗτος ὁ Δημητρίου. πρῶτος γάρ
 ταύτης τῆς οἰκίας ἔσχε Δημήτριος τὴν Μακεδόνων

ἀρχὴν, ἀποκτείνας Ἀλέξανδρον τὸν Κασσάνδρου πε-
 δα, ὡς τὰ πρότερον ἔχει μοι τοῦ λόγου.

CAPVT XXXVII.

*De aliis monumentis clarorum virorum ad via
 sacram — Akestio — Phytalo — de memoranti
 trans Cephissum — templo Cyamitae — Harp-
 lo — Apollinis templo — Cephalo eiusque
 posteris.*

Μετὰ δὲ τοῦ Κηφισοδώρου τὸ μνημα τέθαιπται μ-
 Ἰλιόδωρος Ἄλις· τοῦτου γραφὴν ἰδεῖν ἐστὶ καὶ
 τῷ ναῷ τῷ μεγάλῳ τῆς Ἀθηνῶς. τέθαιπται δὲ ἑ-
 μιστοκλῆς Πολιάρχου, τρίτος ἀπόγονος Θεμισ-
 κλέους τῷ Ξέρξῃ καὶ Μήδοις ἐναντία ναυμαχίσα-
 τος. Τοὺς δὲ κατωτέρω τοῦ γένους, πλὴν Ἀκιστί-
 παρήσω τοὺς ἄλλους. Ἀκιστίῳ δὲ τῇ Ξενοκλέ-
 οῦ τοῦ Σοφοκλέους τοῦ Λέοντος, τοὺτους δὲ ἐς τὸν 1
 ταρτον πρόγονον Λέοντα, δαδούχους πάντας ὑπῆρ-
 γενέσθαι παρὰ τὸν βίον τὸν αὐτῆς· πρῶτον μὲν τ-
 ἀδελφὸν Σοφοκλέα εἶδε δαδουχοῦντα, ἐπὶ δὲ τοῦ-
 τὸν ἄνδρα Θεμιστοκλέα, τελευτήσαντος δὲ καὶ τοῦτο
 Θεόφραστον τὸν παῖδα. ταύτῃ μὲν τύχῃν τοιαύτ-
 συμβῆναι λέγουσιν. Προελθοῦσι δὲ ὀλίγον, Λυκί-
 τέμενος ἐστὶν ἦρωος, καὶ δῆμος, ὃν Λακίδας ὀνομάζο-
 σιν ἀπὸ τοῦτου. καὶ Νικοκλέους Τιραντίνου ἐ-
 μνημα, ὃς ἐπὶ μέγιστον δόξης κισθαρωδῶν ἀπάντι
 ἦλθεν. Ἔστι δὲ καὶ Ζεφύρου τε βωμὸς, καὶ Δήμ-
 τρος ἱερὸν καὶ τῆς παιδός· σὺν δὲ σφισιν Ἀθη-
 καὶ Ποσειδῶν ἔχουσι τιμάς. 2 Ἐν τούτῳ τῷ χωρ-
 Φύταλόν φασιν οἴκῳ Δήμητρα δεξασθαι, καὶ τ-
 θεὸν ἀντὶ τούτων δοῦναι οἱ τὸ φυτὸν τῆς συκί-

Μαρτυρεῖ δέ μοι τῷ λόγῳ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τῷ
Φυτάλου τάφῳ·

Ἐνθάδ' ἀναξ ἦρωσ Φύταλός ποτε δέξατο σεμνήν
Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρασ καρπὸν ἔφηγεν,
Ἦν ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἔξονομάζει·
Ἐξ οὗ δὴ τιμας Φυτάλου γένος ἔσχεν ἀγήρωσ.

πρὶν δὲ ἢ διαβῆναι τὸν Κηφισὸν, Θεοδώρου μνημῖ
ἔστι τραγωδίαν ὑποκριναμένου τῶν καθ' αὐτὸν
ἄριστα. ἀγάλματα δὲ ἐπὶ τῷ ποταμῷ Μνησιμάχης,
τὸ δὲ ἕτερον, ἀνάθημα κειρομένου τὴν κόμην τοῦ
παιδός οἱ ἐπὶ τῷ Κηφισῷ. καθεστάναι δὲ ἐκ πα-
λαιοῦ καὶ τοῖς πᾶσι τοῦτο Ἑλλήσι, τῇ Ὀμήρου τις
ἂν τεκμαίροιτο ποιήσει, ὅσ τὸν Πηλέα εὖξασθαι φησι
τῷ Σπερχειῷ κερεῖν ἀνασωθέντος ἐκ Τροίας Ἀχιλ-
λέωσ τὴν κόμην.

3 Διαβῆσι δὲ τὸν Κηφισὸν, βωμός ἐστιν ἀρ-
χαῖος Μειλιχίου Διός· ἐπὶ τούτῳ Θησεὺσ ὑπὸ τῶν
ἀπογόνων τῶν Φυτάλου καθαρσίων ἔτυχε, ληστὰς
καὶ ἄλλουσ ἀποκτείνασ, καὶ Σίνιν τὰ πρὸς Πιπθίωσ
συγγενῆ. τάφος δὲ ἐστιν αὐτόθι Θεοδέκτου τοῦ
Φασηλίτου· ἔτι δὲ Μνησιθέου. τοῦτον λέγουσιν
λατρόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἀναθεῖναι ἀγάλμα-
τα, ἐν οἷσ καὶ ὁ Ἰακχοσ πεποίηται. ἰκονοδόμηται δὲ
κατὰ τὴν ὁδὸν ναός οὐ μέγασ, καλούμενοσ Κυναμί-
του· σαφέσ δὲ οὐδὲν ἔχω λέγειν, εἴτε πρῶτοσ κυά-
μουσ ἔσπειρεν οὗτοσ, εἴτε τινὰ ἐπευφήμησαν ἦρωα·
ὅτι τῶν κνέμων ἀνευγκεῖν οὐκ ἔστι σφίσι ἐς Δή-
μητρα τὴν εὐρεσιν. ὅστισ δὲ ἤδη τελετήν Ἐλευσίησ

PAUSANIAE

ἢ τὰ καλούμενα Ὀρφικά ἐπελέξατο, οἶδεν, ὃ
 ἡ Μνημάτων δέ, ἢ καλίστα ἐς μέγεθος καί
 λον ἦκει, τὸ μὲν ἄνδρός ἐστι Ροδίου μετοική-
 τος ἐς Ἀθήνας· τὸ δὲ Ἀρπαλος Μακεδῶν ἐποίη-
 ῖ, ὃς Ἀλεξάνδρον ἀποδράς ἐκ τῆς Ἀσίας διέβη ναυ-
 ῖ ἐς τὴν Εὐρώπην, ἀφικόμενος δὲ παρ' Ἀθηναίους
 π' αὐτῶν συνελήφθη, διαφθειρας δὲ χρήμασιν ἄλ-
 ρον δὲ ἔτι Πυθιονίκην ἔγχευε, γένος μὲν οὐκ οἶδα ἀπό-
 θεν, ἑταιροῦσαν δὲ ἔν τε Ἀθήναις καὶ ἐν Κορίνθῳ.
 ταύτης ἐς τοσοῦτον ἔρωτος προῆλθεν, ὥς καὶ μῆμα
 ἀποθανούσης ποιῆσαι, πάντων, ὅποσα Ἕλλησιν ἐστὶν
 ἀρχαῖα, θεῖας μάλιστα ἄξιον. Ἔστι δὲ ἱερὸν, ἐν ᾧ
 κείται Δήμητρος καὶ τῆς παιδὸς ἀγάλματα, καὶ
 Ἀθηναῖς τε καὶ Ἀπόλλωνος· Ἀπόλλωνι δὲ ἐποιήθη
 μόνῳ τοῦ ἑξαρχῆς. Κέφαλον γὰρ τὸν Δηϊονίως συνεχ-
 ελόντα λέγουσιν Ἀμφιτρώωνι Τηλεβόου τὴν νῆσον
 οἰκῆσαι πρῶτον, ἢ νῦν ἀπ' ἐκεῖνου Κεφαλληνία κα-
 λεῖται· μετοικεῖν δὲ αὐτὸν τέως ἐν Θήβαις φεύγοντι
 ἔξ Ἀθηῶν διὰ τὸν Πρόκριδος τῆς γυναικὸς φόνο·
 δεκάτη δὲ ὕστερον γενεᾷ Χαλκείνος καὶ Δαῖτος ἀπ-
 γονοὶ Κεφάλου πλεύσαντες ἐς Δελφοὺς ἤτουν ἢ
 θεὸν κάθοδον ἐς Ἀθήνας· ὁ δὲ σφισι κελύει ἢ
 ἂν ἰδῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς τριῆρη θέουσιν· γενομ
 δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸ Ποικίλον καλούμενον ὄρος δε
 ἐφάνη σπουδῇ κατὰ τὸν φωλεὸν ἰών· καὶ Ἀπί
 τε θύουσιν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, καὶ ὕστερο
 ἢ τὴν πόλιν ἀστοὺς ἐποίησαντο ἈΘ

μετὰ δὲ τοῦτο Ἀφροδίτης ναός ἐστι, καὶ πρὸ αὐτοῦ
τεῖχος ἀργῶν λίθων θείας ἀξίον.

CAPVT XXXVIII.

*De Rhetis ulveis — Crocone — Eumolpo — Celeo
eiusque filiabus — Ceryce — Zarece — memorandis
arua Eleusiniis — Rhario campo. — Eleusine he-
roë — Plataeensi agro et Eleutherensibus —
Antiopae eiusque liberis.*

Οἱ δὲ Ῥητοὶ καλούμενοι φεῦμα μόνον παρέχονται
κοταμῶν· ἐπεὶ τό γε ὕδωρ θάλασσά ἐστι σφίσι. πεί-
θοιτο δὲ ἂν τις καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ Χαλκιδῆων Εὐρύπου
φέουσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἐς θάλασσαν κοιλοτέραν ἐμπί-
πτοντες. λέγονται δὲ οἱ Ῥητοὶ Κόρης ἱεροὶ καὶ Δή-
μητρος εἶναι· καὶ τοὺς ἰχθύς ἐξ αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσιν
ἐστιν αἰρεῖν μόνοις. οὗτοι τὸ ἀρχαῖον, ὡς ἐγὼ πυν-
θάνομαι, πρὸς Ἀθηναίους τοὺς ἄλλους ὄροι τῆς γῆς
Ἐλευσινίοις ἦσαν. 2. Καὶ διαβῶσι τοὺς Ῥητοὺς,
πρῶτος ᾤκει Κρόκων, ἔνθα καὶ νῦν ἔτι βασιλεία κα-
λεῖται Κρόκωνος. τοῦτον Ἀθηναῖοι τὸν Κρόκωνα
Καλεοῦ θυγατρὶ συνοικήσαι Βαισάρρα λέγουσι· λέ-
ουσι δὲ οὐ πάντες, ἀλλ' ὅσοι τοῦ δήμου τοῦ Σκαμ-
ωνίδων εἰσίν. ἐγὼ δὲ Κρόκωνος μὲν ἀνευρεῖν τάφον
ἰχθίος τε ἐγενόμην, τὸ δὲ Εὐμόλπου μνημα κατὰ
ὑτὰ Ἐλευσινίοις ἀπέφαινον καὶ Ἀθηναῖοι. 3. Τοῦ-
ν τὸν Εὐμόλπον ἀφικέσθαι λέγουσιν ἐκ Θράκης
σειδῶνος παῖδα ὄντα καὶ Χιόνης· τὴν δὲ Χιόνην
μέου θυγατέρα τοῦ ἀνέμου καὶ Ἰφριθυίας φασὶν
εἶ. Ὀμήρω δὲ ἐς μὲν τὸ γένος ἐστὶν αὐτοῦ πεποη-
ν οὐδέν, ἐπονομάζει δὲ ἀγήνορα ἐν τοῖς ἔπαισι
Εὐμόλπον. γενομένης δὲ Ἐλευσινίως μόχης πρὸς

Ἀθηναίους, ἀπέθανε μὲν Ἐρεχθεὺς Ἀθηναίων βασιλεὺς, ἀπέθανε δὲ Ἴμμάραδος ὁ Εὐμόλπου· καταλύονται δὲ ἐπὶ τοῖσδε τὸν πόλεμον, ὡς Ἐλευσινίους ἐς τὰ ἄλλα Ἀθηναίων κατηκόους ὄντας ἰδίᾳ τελεῖν τὴν τελετὴν. τὰ δὲ ἱερά τοῖν θεῶν Εὐμόλπος καὶ αἱ θυγατέρες ὁρῶσιν αἱ Κελεοῦ. καλοῦσι δὲ σφῶς Πάμφως τε κατὰ ταῦτὰ καὶ Ὅμηρος, Διογένειαν καὶ Παμμερόπην, καὶ τρίτην Σαισάραν. τελευτήσαντος δὲ Εὐμόλπου, Κήρυξ νεώτερος λείπεται τῶν παίδων, ὃν αὐτοὶ Κήρυκες θυγατρὸς Κέκροπος Ἀγλαύρου καὶ Ἐρμού παῖδα εἶναι λέγουσιν, ἀλλ' οὐκ Εὐμόλπου.

4. Ἔστι δὲ Ἴπποθόντος ἡρῶν, ἀφ' οὗ τὴν φυλὴν ὀνομάζουσι, καὶ πλησίον Ζάρηκος. τοῦτον μαθῆν παρα Ἀπόλλωνι μουσικὴν φασιν· ἐγὼ δὲ ξῆνον μὲν ἀφικόμενον ἐς τὴν γῆν, Λακεδαιμόνιδν τε εἶναι δοκῶ, καὶ Ζάρακα ἐν τῇ Λακωνικῇ πόλιν ἀπὸ τούτου πρὸς θαλάσση καλεῖσθαι· εἰ δὲ τις Ζάρηξ ἐπιχώριος Ἀθηναίοις ἦρως, οὐδὲν ἐς αὐτὸν ἔχω λέγειν.

5. Ρεῖ δὲ Κηφισὸς πρὸς Ἐλευσῖνι βιαίτερον παρεχόμενος τοῦ προτέρου ρεῦμα· καὶ παρ' αὐτῷ καλοῦσιν Ἐριμεδόν, λέγοντες τὸν Πλούτωνα, ὅτε ἤρπασε τὴν Κόρην, καταβῆναι ταύτη· πρὸς τούτῳ τῷ Κηφισῶ ἡσστήν Πολυπήμονα ὄνομα, Προκρούστην δὲ ἐπίκλησιν, Θεσεὺς ἀπέκτεινε.

6. Ἐλευσινίοις δὲ ἔστι μὲν Τριπτολέμου ναὺς, ἔστι δὲ Προπυλαίας Ἀρτέμιδος, καὶ Ποσειδῶνος πατρός· φρέαρ τε καλούμενον Καλλίχορον, ἔνθα πρῶτον Ἐλευσινίαν αἱ γυναῖκες χορὸν ἔστησαν, καὶ ἦσαν ἐς τὴν θεόν. τὸ δὲ πεδίον τὸ Ραφίε σπαρῆναι πρῶτον λέγουσι, καὶ πρῶτον αὐξῆσαι καὶ

πούς, καὶ διὰ τοῦτο οὐλαῖς ἐξ αὐτοῦ χρῆσθαι σφίσι, καὶ ποιῆσθαι πέμματα ἐς τὰς θυσίας καθέστηκεν. ἐνταῦθα ἄλλως καλουμένη Τριπτολέμου, καὶ βωμὸς δεικνύται. Τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ τεύχους τοῦ ἱεροῦ τό τε ὄνειρον ἀπέπτε γούφειν, καὶ τοῖς οὐ τελεσθεῖσιν, δπόσων θείας εἴργονται, ἧλα δήπου μὴδὲ πυθέσθαι μετεῖναι σφίσι. 7. Ἐλευσίνα δὲ ἦρωα, ἀφ' οὗ τὴν πόλιν ὀνομάζουσι, οἱ μὲν Ἐρμοῦ παῖδα εἶναι καὶ Δαιήρας Ὠκεανοῦ θυγατρὸς λέγουσι, τοῖς δὲ ἐστὶ πεποιημένα Ὠγγυγον εἶναι πατέρα. Ἐλευσίνιοι γάρ ἀρχαῖοι τῶν λόγων ἄτε οὐ προσόντων σφίσι γενεῶν, ἄλλα τε πλάσασθαι δεδώκασι, μάλιστα ἐς τὰ γένη τῶν ἠρώων.

8. Ἐκ δὲ Ἐλευσίνος τραπομένοις ἐπὶ Βοιωτῶν ἐστὶν ὁμορος Ἀθηναίσις ἢ Πλαταιΐς. πρότερον μὲν γὰρ Ἐλευθερεῦσιν ὄροι πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἦσαν· προσχωρησάντων δὲ Ἀθηναίοις τούτων, οὕτως ἦδη Βοιωτίας ὁ Κιθαιρῶν ἐστὶν ὄρος. προσεχώρησαν δὲ Ἐλευθερεῖς, οὐ πολέμῳ βιασθέντες, ἀλλὰ πολιτείας τε ἐπιθυμήσαντες παρὰ Ἀθηναίων, καὶ κατ' ἔχθος τὸ Θηβαίων. ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ ναός ἐστι Διονύσου, καὶ τὸ ξόανον ἐντεῦθεν Ἀθηναίοις ἐκομισθῆ τὸ ἀρχαῖον· τὸ δὲ ἐν Ἐλευθεραῖς ἐφ' ἡμῶν ἐς μίμησιν ἐκείνου πεποιήται. 9. Ἀπωτέρω δὲ ὀλίγον σπήλαιον ἐστὶν οὐ μέγα, καὶ παρ' αὐτὸ ἕδατος πηγὴ ψυχροῦ. λέγεται δὲ ἐς μὲν τὸ σπήλαιον, ὡς Ἀντιόπη τεκοῦσα κατὰθοιτο ἐς αὐτὸ τοὺς παῖδας, περὶ δὲ τῆς πηγῆς τὸν ποιμένα εὐρόντα τοὺς παῖδας, ἐνταῦθα σφᾶς λοῦσαι πρῶτον, ἀπολύσαντα τῶν σπαργάνων. Ἐλευ-

θερῶν δὲ ἦν μὲν ἔτι τοῦ τείχους, ἦν δὲ καὶ οἰκιῶν ἐρείπια· δῆλη δὲ τούτοις ἐστὶ πόλις ὀλίγον ὑπὲρ τοῦ πεδίου πρὸς τῷ Κιθαιρῶνι οἰκισθεῖσα.

CAPVT XXXIX.

De memorandis in via ex urbe Eleusine Megara versus — puteo Anthino — Meganirae (vel Metanirae) templo — sepulcris ad Thebas occisorum — Alope et Cercyone — Theseo luctandi artis inventore — de Megarici agri et urbis originibus ac fati narratio.

Ἐτέρα δὲ ὁδὸς ἐξ Ἐλευσίνος πρὸς Μέγαρον ἄγει. ταύτην ἐρχομένοις τὴν ὁδὸν, φρέαθ ἐστὶν ἄνθινον καλούμενον. ἐποίησε δὲ Πάμφως ἐπὶ τούτῳ τῷ φρέατι καθῆσθαι Δήμητρα μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς παιδός, γραῖ εἰκασμένην. ἐντεῦθεν δὲ αὐτὴν ἄτε γυναῖκα Ἀργεῖαν ὑπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Κελεοῦ κομισθῆναι παρὰ τὴν μητέρα, καὶ οἱ τὴν Μεγάνειραν οὕτω πιστεῦσαι τοῦ παιδός τὴν ἀνατροφὴν. 2. Ὀλίγω δὲ ἄνωτέρω τοῦ φρέατος ἱερὸν Μεγάνειρας ἐστὶ, καὶ μετ' αὐτὸ τάφοι τῶν ἐς Θήβας. Κρέων γάρ, ὃς ἐδυνάστευε τότε ἐν Θήβαις, Λαοδάμαντα ἐπιτροπέων τῶν Ἐτεοκλέους, οὐ παρήκε τοῖς προσήκουσιν ἀνελομένοις θάψαι· ἰκετεύσαντος δὲ Ἀδράστου Θησεῖα, καὶ μάχης Ἀθηναίων γενομένης πρὸς Βοιωτοὺς, Θησεὺς ὡς ἐκράτησε τῇ μάχῃ, κομίσας ἐς τὴν Ἐλευσινίαν τοὺς νεκροὺς ἐνταῦθα ἔθαψε. Θηβαῖοι δὲ τὴν ἀνάφρασιν τῶν νεκρῶν ἐθέλονται λέγουσι δοῦναι, καὶ συνάψασθαι τὴν μάχην οὐ φασί. 3. Μετὰ δὲ τῶν Ἀργείων τοὺς τάφους ἐστὶν Ἀλόπης μνήμα, ἣν τεκοῦσαν Ἴπποθόοντα ἐκ Προειδῶνος ἀποθανεῖν ἐνταῦθ' ἔφασιν ὑπὸ τοῦ

πατρός Κερκύονος. εἶναι δὲ ὁ Κερκύων λέγεται καὶ γὰρ ἄλλα ἄδικος εἰς τοὺς ξένους, καὶ παλαίειν οὐ βουλομένοις. καὶ ὁ τόπος οὗτος παλαιότερα καὶ ἐς ἐμεῖς καλεῖτο Κερκύονος, ὀλίγον τοῦ τάφου τῆς Ἀλόπης ἔπεχων. λέγεται δὲ ὁ Κερκύων τοὺς καταστίντας ἐς τάλην διαφθεῖραι πλὴν Θησεύς. Θησεύς δὲ κατεπάλαισεν αὐτὸν σοφία τὸ πλεόν· παλαιαιτικὴν γὰρ εὖρε τέχνην Θησεύς πρῶτος, καὶ πάλης κατέστη ὕστερον ἐπὶ ἐκείνου διδασκαλεῖα· πρότερον δὲ ἐχρῶντο μέγιστε μύκον καὶ ῥώμη πρὸς τὰς πάλας. τοσαῦτα κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν Ἀθηναίοις γνωριμώτατα ἦν, ἢ τε λόγοις καὶ θεωρήμασιν. ἀπέκρινε δὲ ἀπὸ τῶν ἰολλῶν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος μοι τὰ ἐς συγγραφὴν ἀνήκοντα.

4. Ἐλευσίην δὲ ἤδη πλησιόχωρος καλουμένη Μεγαρὸς τῆς Ἀθηναίων ἦν καὶ αὕτη τὸ ἀρχαῖον, Πύλα οὐ βασιλεύς καταλιπόντος Πανδίωνος. μαρτύρια ἐμοὶ τάφος τε Πανδίωνος ἐν τῇ γῆ, καὶ Νίσος Λίει μὲν πρεσβυτάτῳ τοῦ παντὸς γένους παραχωρήσας Ἰθηναίων ἀρχεῖν, αὐτὸς δὲ Μεγάρων καὶ τῆς ἀχρι Κορινθίων βασιλεύειν ἀξιοθεῖς· Νισαία τε ἔτι καὶ ἕν Μεγαρεῦσιν ἐπίνειον ἀπὸ αὐτοῦ καλεῖται. Κόλρου δὲ ὕστερον βασιλεύοντος, στρατεύουσιν ἐπὶ Ἀθήνας Πελοποννήσιοι· καὶ ὡς οὐδὲν ἀποδειξάμενοι ἀμπρόν ἐκομίζοντο ὀπίσω, Μέγαρον Ἀθηναίων ἐλόντες, Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοῖς ἐθέουσιν ἔδωκαν οἰκῆσαι. Μεγαρεῖς μὲν οὕτως ἔθθη καὶ ἰωνῆν μεταβαλόντες Δωριεῖς γεγόνασι. κληθῆναι δὲ οὕτω τὴν πόλιν φασὶν ἐπὶ Καρὸς τοῦ Φορωνίως, ἢ τῇ γῆ ταύτῃ βασιλεύοντος· τότε πρῶτον λέγουσιν

ἰερά γενέσθαι Δήμητρος αὐτοῖς, καὶ τοὺς
 πους ὀνομάσαι Μέγαρα. οὕτω μὲν αὐτοὶ πε-
 Μεγαρεῖς λέγουσι. 5. Βοιωτοὶ δὲ ἐν Ὀρχη-
 γαρέα τὸν Ποσειδῶνος οἰκοῦντα ἀφικέσθαι
 Βοιωτῶν φασί. Νίσω πρὸς τὸν Μίνω πόλει
 διοίσοντα· πεσόντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ μάχῃ,
 τε αὐτοῦ, καὶ τῇ πόλει Μέγαρα ὄνομα ἀπὲ
 γενέσθαι, πρότερον Νίσω καλουμένη. δωδε-
 ὕστερον μετὰ Κῦρα τὸν Φορωνέως γενεᾷ λέγ-
 Μεγαρεῖς Λέλεγαι ἀφικόμενον ἐξ Αἰγύπτου
 σαι· καὶ τοὺς ἀνθρώπους κληθῆναι Λέλεγαι
 ἀρχῆς αὐτοῦ· Κλήσωνος δὲ τοῦ Λέλεγος γ-
 Πύλαν· τοῦ Πύλα δὲ Σκίρωνα· τοῦτον συ-
 τῇ Πανδίωνος θυγατρὶ, καὶ ὕστερον Νίσω τ-
 δίωνος ἐς ἀμφισβήτησιν ἔλθειν περὶ τῆς ἀρ-
 ρωνα, καὶ σφισιν Διακὸν δικάσαι, βασιλεῖ
 διδόντα Νίσω καὶ τοῖς ἀπογούνοις, Σκίρωνι
 μονίαν εἶναι πολέμου· Μεγαρέα δὲ τὸν Πο-
 θυγατρὶ Νίσου συνοικήσαντα Ἰφινόη διαδ-
 τήν τοῦ Νίσου φασὶν ἀρχήν· τὸν δὲ Κρητικ-
 μον καὶ τήν ἐπὶ Νίσου βασιλεύοντος ἄλωσιν
 λωσ οὐκ ἐθέλουσιν εἰδέναί.

CAPVT XL.

*De memorandis in urbe Megaris — Sitl
 Nymphis — signis imperatorum Romanorum
 Dianae Sospitae — signis XII deorum — Olym-
 templo Iovis — Megarensium certamine cu-
 niensibus de Salamine — memorandis in
 Megarensium arcem Cariam dictam.*

Ἔστι δὲ ἐν τῇ πόλει κρήνη, καὶ σφισιν ἔπι

Θεαγένης, οὗ καὶ πρότερον τούτων ἐπεμνήσθη, θυγατέρα αὐτὸν συνοικίσει Κύλωνι Ἀθηναίῳ. οὗτος δὲ Θεαγένης τυραννήσας ἠποδόμησε τὴν κρήνην, μεγέθους εἵνεκα καὶ κόσμον καὶ ἐς τὸ πλήθος τῶν κιδνῶν θίας ἀξίαν· καὶ ὕδωρ ἐς αὐτὴν ὀρεῖ καλούμενοι Σιδνίδων νυμφῶν. τὰς δὲ Σιδνίδας νύμφας λέγουσι Μεγαρεῖς εἶναι μὲν σφισιν ἐπιχωρίας, μιᾷ δὲ αὐτῶν θυγατρὶ συγγενέσθαι Δία, Μέγαρόν τε παῖδα ὄντα Διὸς καὶ ταύτης δὴ τῆς νύμφης ἐκφυγεῖν τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνός ποτε ἐπομβρίαν, ἐκφυγεῖν δὲ πρὸς τὰ ἄκρα τῆς Γερανίας, οὐκ ἔχοντός που τοῦ ὄρους τὸ ὄνομα τοῦτο, ἀλλὰ, νήχασθαι γὰρ πετομένων γεράων πρὸς τὴν βοῆν τῶν ὀρνίθων αὐτὸν, διὰ τοῦτο Γερανίαν τὸ ὄρος ὀνομασθῆναι. 2. Τῆς δὲ κρήνης οὐ πόρρω ταύτης ἀρχαῖόν ἐστιν ἱερὸν· εἰκόνης δὲ ἐφ' ἡμῶν ἰστώσιν ἐν αὐτῷ βασιλέων Ῥωμαίων, καὶ ἄγαλμά τε κεῖται χαλκοῦν Ἀρτέμιδος ἐπέκλησιν Σωτείρας. φασὶ δὲ ἄνδρας τοῦ Μαρδονίου στρατοῦ καταδραμόντας τὴν Μεγαρίδα ἀπαχωρεῖν ἐς Θήβας ὀπίσω παρὰ Μαρδόβιον ἐθάλειν. γνώμη δὲ Ἀρτέμιδος νύκτα τε ὁδοιποροῦσιν ἐπιγενέσθαι, καὶ τῆς ὁδοῦ σφᾶς ἀμαρτόντας ἐς τὴν ὀρεινὴν τραπέσθαι τῆς χώρας· οἰομένους δὲ στρατεύμα ἐγγὺς εἶναι πολέμιον ἀφίεναι τῶν βαλῶν, καὶ τὴν πλησίον πέτραν στήναι βαλλομένην, τοὺς δὲ αὐθις τοξεύειν προθυμίᾳ πλείονι· τέλος δὲ αὐτοῖς ἀναλωθῆναι τοὺς ὄιστους ἐς ἄνδρας πολεμίους τοξεύειν προθυμίᾳ πλείονι νομίζουσιν· ἡμέρα τε ὑπεφαίνετο, καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἐπήγασαν, μαχόμενοι δὲ ὀπλῆται πρὸς ἀνόπλους

καὶ οὐδὲ βελῶν εὐποροῦντας ἔτι φονεύουσι
 κὺς πολλούς· καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτείρας ἀγαμι
 σαντο Ἀρτέμιδος. ἐνταῦθα καὶ τῶν δώδεκα
 ζομένων θεῶν ἔστιν ἀγάλματα, ἔργα εἶναι λι
 Πραξιτέλους· τὴν δὲ Ἀρτεμιν αὐτὴν Στρο;
 ἐποίησε. 3. Μετὰ ταῦτα ἐς τὸ τοῦ Διὸς
 ἐσελθοῦσι καλούμενον Ὀλυμπίειον, ναὸς ἐσ
 ἀξιος· τὸ δὲ ἀγαλμα οὐκ ἐξεργάσθη Διὸς,
 βόντος τοῦ Πελοποννησίων πολέμου πρὸς Ἀθῆ
 ἐν ᾧ καὶ ναυσὶν ἀνά πᾶν ἔτος καὶ στρατῶ φ
 τες Μεγαρεῦσιν Ἀθηναῖοι τὴν χώραν τὰ τ
 ἐπάκωσαν, καὶ ἰδίᾳ τοὺς οἴκους ἤγαγον ἐς τ
 τον ἀσθενείας. τῷ δὲ ἀγάλματι τοῦ Διὸς πρ
 ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ πηλοῦ
 καὶ γύψου· ποιῆσαι δὲ αὐτὸ Θεόκοσμον λέγου
 χώριον, συνεργάσασθαι δὲ οἱ Φειδίαν. ὑπὲρ
 κεφαλῆς τοῦ Διὸς εἰσὶν Ὀραι καὶ Μοῖραι·
 πᾶσι, τὴν πεπρωμένην μόνῳ οἱ πείθεσθαι,
 ᾧρας τὸν θεὸν τοῦτον νέμειν εἰς τὸ δέον.
 δὲ τοῦ ναοῦ κεῖται ξύλα ἡμέτερα· ταῦτα ἐμ
 Θεόκοσμος ἐλέφαντι καὶ χρυσοῦ κοσμήσας τὸ
 ἐκτελέσειν τοῦ Διὸς. 4. ἐνταῦθα τῷ ναῷ τ
 ἀνάκειται χαλκοῦν ἔμβολον· ταύτην τὴν ναὶ
 λαβεῖν περὶ Σαλαμίνα ναυμαχῆσαντες πρὸς
 ναους. ὁμολογοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι χρόνον τι
 γαρεῦσιν ἀποστῆναι τῆς νήσου, Σβλωνα δε
 ὕστερον ἐλεγεία ποιήσαντα προτρέψαι σφᾶς,
 στῆναι δὲ ἐπὶ τούτοις ἀμφισβήτησιν Ἀθηναῖ
 τήσαντας δὲ πολέμῳ Σαλαμίνα αὐτίς ἔχειν.

ρεῖς δὲ παρὰ σφῶν λέγουσιν ἄνδρας φυγάδας, οὓς Δορυκλείους ὀνομάζουσιν, ἀφικομένους παρὰ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι κληρούχους, προδοῦναι Σαλαμίνα Ἀθηναίους. 5. Μετὰ δὲ τοῦ Διὸς τὸ τέμενος ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνελθοῦσι καλουμένην ἀπὸ Καρὸς τοῦ Φορωνέως καὶ ἐς ἡμᾶς ἐτι Καρίαν ἐστὶ μὲν Διονύσου ναὸς Νυκτελίου· πεποιήται δὲ Ἀφροδίτης Ἐπιστροφίας ἱερὸν, καὶ νυκτὸς καλούμενον ἐπιμαντεῖον· καὶ Διὸς Κονίου ναὸς οὐκ ἔχων ὄροφον. τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα Βρύαξις καὶ αὐτὸ καὶ τὴν Ἑγείαν ἐποίησεν ἐνταῦθα καὶ τῆς Δήμητρος τὸ καλούμενον Μέγαρον· ποιῆσαι δὲ αὐτὸ βασιλεύοντα Κῦρα ἔλεγον.

CAPVT XLI.

De Alcmenae sepulcro — loco Rhun dicto — aliis sepulcris et templis — Alcatoo et leone Cithaeronio — Pandionis heroo — Hippolyte Amazone — Tereo, Procne et Philomela.

Ἐκ δὲ τῆς ἀκροπόλεως κυτιοῦσιν, ἧ πρὸς ἄρκιον τέτραπται τὸ χωρίον, μνημῆμά ἐστιν Ἀλκμήνης πλησίον τοῦ Ὀλυμπίου. βαδίζουσαν γὰρ ἐς Θήβας ἔξ Ἄργους τελευτῆσαι καθ' ὁδὸν λέγουσιν αὐτὴν ἐν τοῖς Μεγαρικοῖς· καὶ τοὺς Ἡρακλείδας ἐς ἀμφισβήτησιν ἔλθεῖν, τοὺς μὲν ἐς Ἄργος ἐθέλοντας ὀπίσω κομίσαι τὸν νεκρὸν τῆς Ἀλκμήνης, τοὺς δ' αὐτῶν ἐς Θήβας· καὶ γὰρ τοῖς Ἡρακλείους παισὶ τοῖς ἐκ Μεγάρων τόφον εἶναι καὶ Ἀμφιτρύωνος ἐν Θήβαις. ὁ δὲ ἐν Δελφοῖς θεὸς ἔρησε, θάψαι Ἀλκμήνην ἐν τοῖς Μεγάρους ἄμεινον εἶναι σφισιν. 2. Ἐντεῦθεν ὁ τῶν ἐπιχωρίων ἡμῖν ἐξηγητῆς ἠγεῖτο ἐς χωρίον, Ῥοῦν (ὡς

ἔφασκεν) ὀνομαζόμενον· ταύτη γὰρ ὕδαρ ποτιέ ἐκ τῶν ὄρων τῶν ὑπὲρ τὴν πόλιν ῥυθναί· Θεαγέτη δὲ, ὅς τότε ἐτυράννει, τὸ ὕδαρ ἐτέρωσε τρέψαντα, βωμόν ἐνταῦθα Ἀχελώφ ποιῆσαι. 3. Καὶ Ἴλλου πλησίον τοῦ Ἡρακλέους μνήμᾳ ἐστίν, ἀνδρὶ Ἀρκάδι Ἐχέμου τῷ Ἀερόπου μονομαχήσαντος. καὶ οὗτις μὲν Ἐχέμου ὦν ἀπέκτεινεν Ἴλλον, ἐτέρωθεν τοῦ λόγου δηλώσει. τίθειται δὲ καὶ Ἴλλος ἐν τοῖς Μεγαρίοις. αὕτη καλοῖτο ἂν ὀρθῶς στρατεία τῶν Ἡρακλειδῶν ἐς Πελοπόννησον ἐπὶ Ὀρέστου βασιλεύοντος. 4. Οὐ πόρρω δὲ τοῦ Ἴλλου μνήματος Ἴσιδος ναὸς καὶ παρ' αὐτὸν Ἀπόλλωνός ἐστι καὶ Ἀρτέμιδος. Ἀλκάθου δὲ φασὶ ποιῆσαι, ἀποκτείναντα λέοντα τὸν καλούμενον Κιθαιρώνιον· ὑπὸ τούτου τοῦ λέοντος διαφθαρεῖναι καὶ ἄλλους καὶ Μεγαρίως φασὶ τοῦ σφετέρου βασιλείως παῖδα Εὐῖπποχ' τὸν δε πρεσβύτερον τῶν παιδῶν αὐτῷ Τίμαλκον ἔτι πρότερον ἀποθανεῖν ὑπὸ Θησιῶς, στρατεύοντα εἰς Ἀφιδναν σὺν τοῖς Διοσκοούροις· Μεγαρέα δὲ γάμον τε ὑποσχέσθαι θυγατρὸς καὶ ὡς διώδοχον ἔξει τῆς ἀρχῆς, ὅστις τὸν Κιθαιρώνιον λέοντα ἀποκτείνει· διὰ ταῦτα Ἀλκάθου τὸν Πίλοπος ἐπιχειρήσαντα τῷ θηρίῳ κρατῆσαι τε, καὶ ὡς ἐβασίλευσε, τὸ ἱερὸν ποιῆσαι τοῦτο, Ἀγροτέραν Ἀρτεμιν καὶ Ἀπόλλωνα Ἀγραῖον ἐπονομάσαντα. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτω γενέσθαι λέγουσιν. 5. ἐγὼ δὲ γράφειν μὲν ἐθέλω Μεγαρεῦσιν ὁμολογοῦντα, οὐκ ἔχω δὲ, ὅπως εὐρωμαι πάντα σφίσι, ἀλλὰ ἀποθανεῖν μὲν λέοντα ἐν τῷ Κιθαιρώνι ὑπὸ Ἀλκάθου πείθομαι· Μεγαρίως δὲ Τίμαλκον παῖδι τίς μὲν ἐς

ἰδναν ἐλθεῖν μετὰ τῶν Διοσκούρων ἔγραψε; πῶς
 ἂν ἀφικόμενος ἀναιρεθῆναι νομιζοίτο ὑπὸ Θη-
 ρς; ὅπου καὶ Ἀλκμάν ποιήσας ἄσμα ἐς τοὺς Διο-
 σκούρους, ὡς Ἀθήνας ἔλοιεν, καὶ τὴν Θησιῶς ἀγί-
 εν μητέρα αἰχμάλωτον, ὅμως Θησέα φησὶν αὐτὸν
 ἦναι. Πίνδαρος δὲ τοῦτοις τε κατὰ ταῦτα ἐποίη-
 καὶ γαμβρὸν τοῖς Διοσκούροις Θησέα εἶναι βου-
 κενος, ἐς ὃ ἀπελθεῖν αὐτὸν Πειρίδῳ τὸν λεγόμε-
 γάμον συμπράξαντα. ὅστις δὲ ἐγενεαλόγησε, δη-
 ὡς πολλὴν τοῖς Μεγαρεῦσι σύννοιδεν εὐήθειαν.
 Θησεὺς μὲν ἀπόγονος Πέλοπος. ἀλλὰ γὰρ τὸν
 α λόγον οἱ Μεγαρεῖς εἰδότες ἐπικρύπτουσιν, οὐ
 λόμενοι δοκεῖν ἀλῶναι σφισιν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς
 σου τὴν πόλιν· διαδέξασθαι δὲ τὴν βασιλείαν
 βρὸν Νίσου τε Μεγαρέα, καὶ αὐτῶς Ἀλκμάθου
 γαρῶς· φαίνεται δὲ, τελευτήσαντος Νίσου καὶ τῶν
 γμάτων Μεγαρεῦσιν ἐφθαρμένων, ὑπὸ τοῦτον
 αθους ἀφικόμενος τὸν καιρὸν ἐξ Ἡλίδος. μαρ-
 ἰον δέ μοι· τὸ γὰρ τεῖχος ᾗκοδόμησεν Ἐξαρχῆς,
 τοῦ περιβόλου τοῦ ἀρχαίου καθαιρεθέντος ὑπὸ
 Κρητῶν. Ἀλκμάθου μὲν οὖν καὶ τοῦ λέοντος,
 ἐν τῷ Κιθαιρῶνι αὐτὸν εἶτε καὶ ἐτέρωθι ἀπο-
 ἴνας ναδὸν Ἀγροτέρας Ἀρτίμιδος καὶ Ἀπόλλωνος
 ἴησεν Ἀγραιου, ἐς τοσόνδε ἔστω μνήμη. 6. Ἐκ
 του δὲ τοῦ ἱεροῦ κατιούσι Πανδίωνος ἔστιν
 ἴον. καὶ ὅτι μὲν ἐτάφη Πανδίων ἐν Αἰθυίας Ἀθη-
 καλουμένῳ σκοπέλῳ, δεδήλωκεν ὁ λόγος ἤδη μοι·
 ἄς δὲ ἐν τῇ πόλει παρὰ Μεγαρέων ἔχει. 7. Πλη-
 ρὲς δὲ ἐστὶ τοῦ Πανδίωνος ἠρώου μνήμα Ἴππολύ-

της. γράψω δὲ καὶ τὰ ἐς αὐτήν, ὅποια Μεγαρεῖς λέγουσιν. ὅτε Ἀμαζόνες ἐπ' Ἀθηναίους στρατιύσασαι δι' Ἀντιόπην ἐκρατήθησαν ὑπὸ Θηραίως, τὰς μὲν πολλὰς συνέθημαχομένους αὐτῶν ἀποθανεῖν, Ἰππολύτην δὲ ἀδελφὴν οὖσαν Ἀντιόπης, καὶ τότε ἡγουμένην τῶν γυναικῶν, ἀποφυγεῖν σὺν ὀλίγαις ἐς Μέγαρα, αἵτε δὲ κακῶς οὕτω πράξασαν τῷ στρατῷ τοῖς τε παροῦσιν ἀθύμως ἔχουσαν, καὶ περὶ τῆς οἴκαδε ἐς τὴν Θεμίσκυραν σωτηρίας μᾶλλον ἔτι ἀποροῦσαν, ὑπὸ λύπης τελευτήσαι· καὶ θάψαι αὐτὴν ἀποθανοῦσαν ἐνταῦθα· καὶ οἱ τοῦ μνήματος σχῆμά ἐστιν Ἀμαζονικῆ ἀσπίδι ἐμφερές. 8. Τούτου δὲ ἐστὶν οὐ πρότερον τάφος Τηραέως τοῦ Πυρόκην γήμαντος τὴν Πανδίωνος. ἐβασίλευσε δὲ ὁ Τηραεύς, ὡς μὲν λέγουσιν οἱ Μεγαρεῖς, περὶ τὰς πηγὰς τὰς καλουμένας τῆς Μεγαρίδος· ὡς δὲ ἐγὼ τε δοκῶ, καὶ τεκμηρία ἐς τὸδε λείπεται, Δαυλίδος ἦρχε τῆς ὑπὲρ Χαιρωνείας. πάλαι γὰρ τῆς νῦν καλουμένης Ἑλλάδος βάρβαροι τὰ πολλὰ ὤκησαν· ἐπεὶ δὲ ἦν καὶ Τηρεῖ τὰ ἐς Φιλομήλαν ἐξεργασμένα, καὶ τὰ περὶ τὸν Ἴτυν ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἔλειν σφῶς ὁ Τηραεύς οὐκ ἐδύνατο· καὶ ὁ μὲν ἐτελεύτησεν ἐν τοῖς Μεγάροις αὐτοχειρία, καὶ οἱ τάφον αὐτίκα ἔχουσαν, καὶ θύουσιν ἀνά πᾶν ἔτος, ψηφίσιν ἐν τῇ θυσίᾳ ἀντὶ οὐλῶν χρώμενοι. καὶ τὸν ἔποπα τὸν ὄφρυθα ἐνταῦθα φανῆναι πρῶτον λέγουσιν. αἱ δὲ γυναῖκες ἐς μὲν Ἀθήνας ἀφίκοντο, θρηγοῦσαι δὲ, οἷα ἱπαθον, καὶ οἷα ἀντιδρασαν, ὑπὸ δακρύων διασφίρονται· καὶ σφισι τὴν ἐς ἀηδόνα καὶ χελιδόνα μετα-

βολὴν ἐπισημίσαν, ὅτι οἶμαι καὶ αὐταὶ αἱ ὄρνιθες ἐλευνὸν καὶ θρήνω ὁμοιον ἄδουσιν.

CAPVT XLII.

De altera Megarensium arce et de memorandis prope illam — Apolline in muris exstruendis Alcatthoo operam praestante — lapide citharae instar sonante — simili in Aegypto Memnonis simulacro sonante — templis Minervae in vertice arcis, in primis Minervae Aeantidis — Apollinis templo et signis — ebeni ligni natura — Alcatthoi filiorum occasu — heroo Inus, et quae de ea referunt Megarenses.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη Μεγαρεῦσιν ἀκρόπολις ἀπὸ Ἀλκάθου τὸ ὄνομα ἔχουσα. ἐς αὐτὴν γάρ τὴν ἀκρόπολιν ἀνιοῦσιν ἔστιν ἐν δεξιᾷ Μεγαρέως μνημα, ὃς κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν τῶν Κρητῶν ξύμμαχος σφισιν ἦλθεν ἐξ Ὀρχηστοῦ. δαίκνυται δὲ καὶ ἐστία θεῶν Προδομέων καλουμένων· θῦσαι δὲ σφισιν λέγουσιν Ἀλκάθου πρῶτον, ὅτι τῆς οἰκδομίας τοῦ τείχους ἔμαλλεν ἀρχεσθαι. τῆς δὲ ἐστίας ἐγγὺς ταύτης ἔστι λίθος, ἐφ' οὗ καταθεῖναι λέγουσιν Ἀπόλλωνα τὴν κιθάραν, Ἀλκάθου τὸ τείχος συνεργαζόμενον. Δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε, ὡς συνετίλουν ἐς Ἀθηναίους Μεγαρεῖς· φαίνεται γὰρ τὴν θυγατέρα Ἀλκάθου Περύβοιαν ἅμα Θησεῖ πέμψαι κατὰ τὸν δασμόν ἐς Κρήτην. τότε δὲ αὐτῶ τειχίζοντι, ὡς φασιν οἱ Μεγαρεῖς, συνεργάζεται γε Ἀπόλλων, καὶ τὴν κιθάραν κατέθηκεν ἐπὶ τὸν λίθον· ἦν δὲ τύχη βαλὼν τις ψηφίδι, κατὰ ταῦτά οὗτός τε ἤχησε καὶ κιθάρα κρουσθεῖσα. 2 Ἐμοὶ δὲ παρέσχε μὲν καὶ τοῦτο θαυμάσαι· πα-

εἶσχε δὲ πολλῶν μάλιστα Αἰγυπτίων ὁ κολοσσὸς ἐν
 Θήβαις ταῖς Αἰγυπτίαις διαβῆσι τὸν Νεῖλον, πρὸς
 τὰς Σύριγγας καλουμένας. ἔστι γὰρ ἔτι καθήμενον
 ἄγαλμα www.Hellion.com Ἡλείου Μήμενον ὀνομάζουσι οἱ πολλοί.
 τοῦτον γὰρ φασιν ἐξ Αἰθιοπίας ὀρηθῆναι ἐς Αἴγυ-
 πτιον, καὶ τὴν ἄχρῃ Σούσων. ἀλλὰ γὰρ οὐ Μήμενον
 οἱ Θηβαῖοι λέγουσι, Φαμένωφα δὲ εἶναι τῶν ἐγκυ-
 ρίων, οὗ τοῦτο ἄγαλμα ἦν· ἤκουσα δὲ ἤδη καὶ Σέ-
 σωστριν φαμένων εἶναι τοῦτο τὸ ἄγαλμα, ὃ Καμβύ-
 σης διέκοψε, καὶ νῦν ὀπόσον ἐκ κεφαλῆς ἐς μέσον
 σῶμα, ἦν ἀπερῆμιμνον· τὸ δὲ λοιπὸν κάθηται τε
 καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίου βοᾷ, καὶ
 τὸν ἦχον μάλιστα εἰκάζει τις κισθάρας ἢ λύρας φα-
 γείσης χορδῆς. 3 Μεγαρεῦσι δὲ ἔστι μὲν βουλευτή-
 ριον, Τιμάλκου δὲ ἦν ποτε, ὡς λέγουσι, τάφος, ὃν
 πρότερον ὀλλγον τούτων ἔφην ὑπὸ Θησείας ἀποθα-
 νεῖν. 4. Πικροδόμηται δὲ ἐπὶ τῇ κορυφῇ τῆς ἀκροπό-
 λεως ναὸς Ἀθηνᾶς, ἄγαλμα δὲ ἔστιν ἐπίχρῳσον πλὴν
 χειρῶν καὶ ἄκρων ποδῶν· ταῦτα δὲ καὶ τὸ πρόσω-
 πόν ἐστιν ἐλέφαντος. καὶ ἕτερον ἐνταῦθα. ἰερὸν
 Ἀθηνᾶς πεποιήται, καλουμένης Νίκης, καὶ ἄλλο
 Αἰαντίδος. τὰ δὲ ἐς αὐτὸ Μεγαρέων μὲν παρτίται
 τοῖς ἐξηγηταῖς, ἐγὼ δὲ, ὅποια νομίζω γενέσθαι, γρά-
 φω. Τελαμῶν ὁ Αἰακοῦ θυγατρὶ Ἀλάθου Περι-
 βοίᾳ συνώκησεν. Αἰαντα οὖν τὴν ἀρχὴν τὴν Ἀλά-
 θου διαδεξάμενον ποιῆσαι τὸ ἄγαλμα ἠγοῦμαι τῆς
 Ἀθηνᾶς. 5 Τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος πλίνθου μὲν ἦν ὁ
 ἀρχαῖος ναὸς· ὕστερον δὲ βασιλεὺς ᾠκοδόμησεν Ἀδρια-
 νὸς λίθου λευκοῦ. ὁ μὲν δὲ Πύθιος καλούμενος καὶ

ὁ Δεκατηφόρος τοῖς Αἰγυπτίοις μάλιστα ἐοικασί ἑσά-
 νοις· ὃν δὲ Ἀρχηγέτην ἐπονομάζουσιν, Αἰγυνητικοῖς
 ἔργοις ἐστὶν ὁμοίος· ἐβένου δὲ πάντα ὁμοίως πεποι-
 ηται. 6 Ἦκουσα δὲ ἀνδρὸς Κυπρίου διακρίναντι πάσας
 ἐς ἀνθρώπων ἴσασιν εἰδότος, ὃς τὴν ἔβενον φύλλα οὐκ
 ἔφη φύειν, οὐδὲ εἶναι καρπὸν οὐδένα ἀπ' αὐτῆς, οὐ-
 δὲ δρῶσθαι τὸν παράπαν αὐτὴν ὑπὸ ἡλίου· ὄλιγας
 δὲ ὑπογαίους εἶναι, ταύτας δὲ δρύσσειν τοὺς Αἰθιο-
 πας, καὶ ἄνδρας εἶναι σφισιν, οἱ τὴν ἔβενον ἴσασιν
 εὐρίσκων. 7 Ἔστι δὲ καὶ Δήμητρος ἱερὸν θεσμοφό-
 ρον. κατιοῦσι δὲ ἐντεῦθεν, Καλλιπόλιδος μνημῶ
 ἐστὶν Ἀλκιάθου παιδός. ἐγένετο δὲ καὶ ἄλλος Ἀλκιάθου
 πρεσβύτερος υἱὸς Ἐχέπολις, ὃν ἀπέστειλαν ὁ πατήρ
 Μελαγχρῶ τὸ ἐν Αἰτωλίᾳ θηρίον συνεξαμείψοντα.
 ἀποθανόντος δὲ ἐνταῦθα πρῶτος τεθνεῶτα ἐπέθετο
 ὁ Καλλιπόλις· ἀναδραμῶν δὲ ἐς τὴν ἀκρόπολιν,
 (τηνικαῦτα δὲ ὁ πατήρ οἱ τῷ Ἀπόλλωνι ἐνέκαεν) ἀ-
 ποφέρεται τὰ ξύλα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ἀλκιάθους δὲ
 ἀνήκοος ὢν ἔτι τῆς Ἐχέπολιδος τελευταίης, κατεδίκαζεν
 οὐ ποιεῖν ὅσα τὸν Καλλιπόλιν, καὶ εὐθείως, ὥς εἶχεν
 ὀργῆς, ἀπίκτεινε παίσσας ἐς τὴν κεφαλὴν τῶν ἀποφ-
 ριφθέντων ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ξύλων. 8 Κατὰ δὲ τὴν
 ἐς τὸ πρυτανεῖον ὁδὸν Ἴνους ἐστὶν ἡρῶν, περὶ δὲ
 αὐτὸ θρυγγὸς λίθων· πεφύκασι δὲ ἐπ' αὐτῶ καὶ
 ἐλαῖαι. μόνοι δὲ εἰσὶν Ἑλλήνων Μεγαρεῖς οἱ λέγον-
 τες τὸν νεκρὸν τῆς Ἴνους ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια σφι-
 σιν ἐκπασεῖν τῆς χώρας, Κλησῶ δὲ καὶ Ταυροπόλιν
 εὐρεῖν τε καὶ θάψαι· θυγατέρας δὲ αὐτὰς εἶναι
 Κλήσσου τοῦ Αἰλέγου· καὶ Λευκοθέαν τε ὀνομα-

σθῆναι παρὰ σφισι πρώτοις φασὶν αὐτήν, καὶ θυσίαν ἄγειν ἀνὰ πᾶν ἔτος.

CAPVT XLHL.

De Iphigenia — Adrasto — sepulcris in prytaneo Megar. et petra prope illud Anaclethra dicta — sepulcris in urbe — Aesymnio — Iphinoës cultu — sepulcris ad Bacchi templum — Bacchi templo et signis — Veneris templo et signis in eo — Fortunaē templo et aliis signis — Corosbo eiusque sepulcro in foro Megarensium.

Λέγουσι δὲ εἶναι Ἰφιγενείας ἡρώων· ἀποθανεῖν γὰρ καὶ ταύτην ἐν Μεγάροις. ἐγὼ δὲ ἤκουσα μὲν καὶ ἄλλον ἐς Ἰφιγενεϊαν λόγον ὑπὸ Ἀρχάδων λεγόμενον· οἶδα δὲ Ἡσίοδον ποιήσαντα ἐν καταλόγῳ γυναικῶν, Ἰφιγενεϊαν οὐκ ἀποθανεῖν, γνώμη δὲ Ἀρτέμιδος Ἐκάτην εἶναι. τούτοις δὲ Ἡρόδοτος ὁμολογοῦντα ἔγραψε, Ταύρους τοὺς ἐν τῇ Σκυθικῇ θύειν παρθένῳ τοὺς ναυαγούς, φάναι δὲ αὐτοὺς τὴν παρθένον Ἰφιγενεϊαν εἶναι τὴν Ἀγαμέμνονος. ἔχει δὲ παρὰ Μεγαρεῦσι καὶ Ἀδραστός τιμάς· φασὶ δὲ ἀποθανεῖν παρὰ σφισι καὶ τοῦτον, ὅτε ἐλὼν Θήβας ἀπῆγεν ὀπίσω τὸν στρατόν· αἷτια δὲ οἱ τοῦ θανάτου γῆρας καὶ τὴν Αἰγιαλέως νιόυ λέγουσι γενέσθαι ταλεντήν. καὶ Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ὃ Ἀγαμέμνων ἐποίησεν, ἥνικα ἦλθε Κάλχαντα οἰκοῦντα ἐν Μεγάροις ἐς Ἴλιον ἐπισθαι πείσων. 2 Ἐν δὲ τῷ πρυτανείῳ τετάφθαι Μένικπον Μεγαρέως παῖδα, τετάφθαι δὲ τὸν Ἀλκιάδου λέγουσιν Ἐγέπολιν. ἔστι δὲ τοῦ πρυτανείου πέτρα πλησίον, Ἀνάκληθρα τὴν πέτραν ὀνομάζουσι, ὡς Δημήτηρ (εἰ τῷ πιστά), ὅτε τὴν παῖδα ἐπλανᾷτο

ζητοῦσα, καὶ ἐνταῦθα ἀνεκάλεσεν αὐτήν. εἰκότα δὲ
 τῷ λόγῳ θρῶσιν ἐς ἡμᾶς ἔτι αἱ Μεγαρέων γυναῖκες.
 εἰσὶ δὲ τάφοι Μεγαρέων ἐν τῇ πόλει· καὶ τὸν μὲν
 τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐποίησαν κατὰ τὴν ἐπιστρατεῖαν
 τοῦ Μήδου· τὸ δὲ Αἰσὺμνιον καλούμενον μνημα
 ἦν καὶ τοῦτο ἡρώων. 3 Ἐπειρίνος δὲ τοῦ Ἀγαμέμνο-
 νος, (οὗτος γὰρ Μεγαρέων ἐβασίλευσεν ὕστατος)
 τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ Σανδρίονος διὰ
 πλεονεξίαν καὶ ὕβριν, βασιλεύεσθαι μὲν οὐκέτι ὑπὸ
 ἐνὸς ἐδόκει σφίσι, εἶναι δὲ ἄρχοντας αἰρετοὺς, καὶ
 ἀνὰ μέρος ἀκούειν ἀλλήλων. ἐνταῦθα Αἰσὺμνος οὐ-
 δενὸς τὰ ἐς δόξαν Μεγαρέων δευτέρος παρὰ τὸν θεὸν
 ἦλθεν ἐς Δειφούς, ἐλθὼν δὲ ἡρώτα τρόπον τινὰ εὐ-
 δαιμονήσουσι· καὶ οἱ καὶ ἄλλα ὁ θεὸς ἔχρησε, καὶ
 Μεγαρέας εὖ πράξειν, ἢ μετὰ τῶν πλειόνων βου-
 λεύσονται. τοῦτο τὸ ἔπος ἐς τοὺς τεθνεώτας ἔχειν
 νομίζοντες, βουλευτήριον ἐνταῦθα ᾠκοδόμησαν, ἵνα
 σφίσι ὁ τάφος τῶν ἡρώων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου
 γένηται. 4 Ἐντεῦθεν πρὸς τὸ Ἀλκιάθου βαδίζουσιν
 ἡρώων, ᾧ Μεγαρεῖς ἐς γραμμάτων φυλακὴν ἐχρῶντο
 ἐπὶ ἐμοῦ, μνημα ἔλεγον τὸ μὲν Πυργοῦς εἶναι γυ-
 ναικὸς Ἀλκιάθου, πρὶν ἢ τὴν Μεγαρέως αὐτὸν λα-
 βεῖν Εὐαίχμην, τὸ δὲ Ἰφινόης Ἀλκιάθου θυγατρὸς·
 ἀποθανεῖν δὲ φασιν αὐτὴν ἔτι παρθένον. καθέστη-
 κα δὲ ταῖς κόραις, χοῶς πρὸς τὸ τῆς Ἰφινόης μνημα
 προσσφίρειν πρὸ γάμου, καὶ ἀπάρχεσθαι τῶν τριχῶν,
 καθὰ καὶ τῇ Ἐκαίρῃ καὶ ὕπῃ δὴ αἱ θυγατέρες πο-
 τὲ ἀπεκαίρατο αἱ Δηλίων. 5 Παρὰ δὲ τὴν εἰσοδὸν
 τὴν ἐς τὸ Διονύσιον τάφος ἐστὶν Ἀστυκραταίας καὶ

Μαντούς· θυγατέρες δὲ ἦσαν Πολυαίδου τοῦ Κοιράνου τοῦ Ἄβατος τοῦ Μελάμποδος, ἐς Μίγαρα δ' ἐλθόντος Ἀλκιδου ἐπὶ τῷ φόρῳ τῷ Καλλιπόλιδος καθῆραι τοῦ παιδός. ᾠκοδόμησε δὴ καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ ἱερὸν ἐ Πολυείδος, καὶ ξόανον ἀνέθηκεν ἀποκεκρυμμένον ἐφ' ἡμῶν, πλὴν τοῦ προσώπου· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ φανερόν· Σάτυρος δὲ παρέστηκεν αὐτῷ Πραξιτέλους ἔργον, Παρίου λίθου· τοῦτον μὲν δὴ πατρῶον καλοῦσιν, ἕτερον δὲ Διονύσιον Δασύλλιον ἐπονομάζοντες· Εὐχῆγορα τὸν Κοιράνου τοῦ Πολυαίδου τὸ ἄγαλμα ἀναθεῖναι λέγουσι. 6 Μετὰ δὲ τοῦ Διονύσου τὸ ἱερὸν ἐστὶν Ἀφροδίτης ναός· ἄγαλμα δὲ ἐλέφαντος Ἀφροδίτῃ πεποιημένον, Πραῖξις ἐπέκλησιν. τοῦτό ἐστιν ἀρχαιότατον ἐν τῷ ναῷ· Παιδῶ δὲ καὶ ἑτέρα θεός, ἣν Παρήγορον ὀνομάζουσιν, ἔργα Πραξιτέλους. Σκόπα δὲ Ἔρως, καὶ Ἴμερος, καὶ Πόθος, εἶδη διάφορά ἐστι κατὰ ταυτὰ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὰ ἔργα σφίσι. πλησίον δὲ τοῦ τῆς Ἀφροδίτης ναοῦ Τύχης ἐστὶν ἱερὸν, Πραξιτέλους καὶ αὐτῆ τέχνη. καὶ ἐν τῷ ναῷ τῷ πλησίον Μούσας καὶ χαλκοῦν Δία ἐποίησε Λύσιππος. 7· Ἔστι δὲ Μεγαρεῦσι καὶ Κοροῶβου τάφος· τὰ δὲ ἐς αὐτὸν ἔπη κοινὰ ὅμως τοῖς Ἀργείων ἐνταῦθα δηλώσω. ἐπὶ Κροτώπου λέγουσιν ἐν Ἀργεὶ βασιλεύοντος Φαμάθην τὴν Κροτώπου τεκεῖν παῖδα ἐξ Ἀπόλλωνος· ἐχομένην δὲ ἰσχυρῶς τοῦ πατρὸς δαίματι τὸν παῖδα ἐκθεῖναι· καὶ τὸν μὲν διαφθεύρουσιν ἐπιτυχόντες ἐκ τῆς πολέμης κύνες τῆς Κροτώπου. Ἀπόλλων δὲ Ἀργείοις ἐς τὴν πόλιν πέμψαι Πιοιήν· ταύτην τοὺς παῖδας ἀπὸ τῶν μητέρων

φασὶν ἀρπάξαι, ἐς ὃ Κόροιβος ἐς χάριν Ἀργείοις φονεῦει τὴν Ποινὴν. φονεύσας δὲ (οὐ γὰρ ἀνέισφᾶς δευτέρᾳ ἐπιπεσοῦσα νόσος λοιμώδης) Κόροιβος ἐκὼν ἦλθεν ἐς Δελφούς, ὑφέξων δίκας τῷ θεῷ τοῦ φόνου τῆς Ποινῆς. ἐς μὲν δὴ τὸ Ἄργος ἀναστρέφειν οὐκ εἶα Κόροιβον ἢ Πυθίαν, τριποδα δὲ ἀράμενον φέρειν ἐκέλευεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἔνθα ἂν ἐκπέσῃ οὐ φέροντι ὁ τρίπους, ἐνταῦθα Ἀπόλλωνος οἰκοδομησάμενον, καὶ αὐτὸν οἰκῆσαι. καὶ ὁ τρίπους κατὰ τὸ ὄρος τὴν Γερανίαν ἀπολισθὼν, ἔλαθεν αὐτοῦ ἐκπέσων· καὶ Τριποδίσκουος κώμην ἐνταῦθα οἰκίσαι. Κοροίβω δὲ ἐστὶ τάφος ἐν τῇ Μεγαρέων ἀγορᾷ· γέγραπται δὲ ἐλγεῖα τὰ ἐς Ψαμάθην, καὶ τὰ ἐς αὐτὸν ἔχοντα Κόροιβον· καὶ δὴ καὶ ἐπιθημά ἐστι τῷ τάφῳ Κόροιβος φονεῦων τὴν Ποινὴν. τούτων ἀγάλματα παλαιότατα, ὅποσα λίθου πεποιημένα ἐστὶν Ἑλλήσιν, ἰδὼν οἶδα.

CAPVT XLIV.

De Orsippo — Apollinis Prostaterii templo et signis in eo — memorandis in gymnasio Megarens. — memorandis in navali Megarens. dicto Nisaea — arce Nisaea — urbe Pegis et memorandis in ea — Aegialei sepulcro — Melampodis cultu — Autonoeis sepulcro in vico Erinea — sepulcro Telephanis tibicinis — lapide conchite — via Scirone et petra Moluride — Ino et Melicerte — Scirone latrone a Theseo in mare deiecto — templo Iovis Aphesii et aliis signis — Eurysthei sepulcro — templo Apollinis Latoi.

Κοροίβον δὲ τέθνηται πλησίον Ὀρσιππος, ὃς περιεζωσμένος ἐν τοῖς ἀγῶσι κατὰ δὴ παλαιὸν ἔθος τῶν

ἀθλητῶν Ὀλύμπια ἐνίκα στάδιον δραμῶν γυμνός.
 φασὶ δὲ καὶ στρατηγοῦντα ὕστερον τὸν Ὀραϊππον
 ἀποτεμῆσθαι χώραν τῶν προσοίκων. δοκῶ δὲ οἱ καὶ
 ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ περιζῶμα ἐκόντι περιουῆσαι, γνόντι,
 ὡς ἀνδρὸς περιζῶσμένου δραμεῖν ῥῶαν ἐστὶν ἀνήρ
 γυμνός. 2 Ἐκ δὲ τῆς ἀγορᾶς κατιούσι τῆς ὁδοῦ τῆς
 εὐθείας καλουμένης, Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐστὶν ἐν δεξιᾷ
 Προστατηρίου· τοῦτο ὀλίγον ἐκτραπέντα ἐστὶν ἐκ
 τῆς ὁδοῦ ἀνευρεῖν. Ἀπόλλων δὲ ἐν αὐτῷ κῆται θῆας
 ἄξιος, καὶ Ἄρτεμις, καὶ Ἀητῶ, καὶ ἄλλα ἀγάλματά
 ἐστι Πραξιτέλους ποιήσαντος, Ἀητῶ καὶ οἱ παῖδες.
 3 Ἔστι δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ τῷ ἀρχαίῳ πλησίον πυ-
 λῶν καλουμένων Νυμφάδων λίθος παρεχόμενος πυ-
 ραμίδος σχῆμα οὐ μεγάλης· τοῦτον Ἀπόλλωνα ὀνο-
 μάσουσι Καρινόν, καὶ Εἰλειθυίας ἐστὶν ἐνταῦθα ἱε-
 ρόν. τοσαῦτά σφισιν ἐπιδείξειν παρέχετο ἡ πόλις.
 4 Ἔς δὲ τὸ ἐπίνειον, καλούμενον καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι Νι-
 σαίαν, ἐς τοῦτο κατελθοῦσιν, ἱερὸν Διήμητρος ἐστὶ
 Μαλοφόρον· λέγεται δὲ καὶ ἄλλα ἐς τὴν ἐπίκλησιν,
 καὶ τοὺς πρώτους πρόβατα ἐν τῇ γῆ θρέψαντας Διή-
 μητρα ὀνομάσαι Μαλοφόρον. καταρῆναι δὲ τῷ ἱε-
 ρῷ τὸν ὄροφον τεκμαίροιο ἂν τις ἀπὸ τοῦ χρόνου.
 5. Καὶ ἀκρόπολις ἐστὶν ἐνταῦθα, ὀνομαζομένη καὶ
 αὐτὴ Νισαία. καταβῆσι δὲ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, μνημῆ
 ἐστὶ πρὸς θαλάσση Λέλεγος, ὃν ἀφικόμενον βασι-
 λεῦσαι λέγουσιν ἐξ Αἰγύπτου, παῖδα δὲ εἶναι Πο-
 σειδῶνος καὶ Λιβύης τῆς Ἐπάφου. παρήκει δὲ παρὰ
 τὴν Νισαίαν νῆσος οὐ μεγάλη. Μίνως ἐνταῦθα ἐν
 τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Νίσσον παρώρμηκε τὸ ναυτικόν

τῶν Κρητῶν .6 Ἡ δὲ ὄρεινὴ τῆς Μεγαρίδος τῆς Βοιωτῶν ἐστὶν ὄμορος, ἐν ἣ Μεγαρεῦσι Πηγαὶ πόλις, ἐτέρα δὲ Αἰγισθαίνα ὄκισται. ἰούσι δὲ ἐς τὰς Πηγάς ἐκτραπομένοις ὀλίγον τῆς λεωφόρου, πέτρα δέικνυται διὰ πάσης ἔχουσα ἐμπειρηγῶτασ οὐτοὺς ἐς ἣν οἱ Μῆδοι ποτε ἐτόξευο. ἐν τῇ νυκτι. 7 Ἐν δὲ ταῖς Πηγαῖς θάλας ὑπελίπετο ἄξιον Ἀρτεμίδος Σωτείρας ἐπίκλησιν χαλκοῦν ἄγαλμα, μεγέθει τῷ παρὰ Μεγαρεῦσιν ἴσον, καὶ σχῆμα οὐδὲν διαφόρως ἔχον. καὶ Αἰγιαλέως ἐνταῦθα ἐστὶν ἡρώων τοῦ Ἀδράστου. τοῦτον γάρ, ὅτε Ἀργεῖοι τὸ δεύτερον ἐς Θήβας ἐστράτευσαν, ὑπὸ τῆν πρώτην μάχην πρὸς Γλισῶντι ἀποθανόντα οἱ προσήκοντες ἐς Πηγάς τῆς Μεγαρίδος κομίσαντες θάπτουσι, καὶ Αἰγιαλίειον ἔτι καλεῖται τὸ ἡρώον. 8 Ἐν Αἰγισθένοις δὲ Μελάμποδος τοῦ Ἀμυθάνος ἐστὶν ἱερὸν, καὶ ἀνὴρ οὐ μέγας ἐπειρασμένος ἐν στήλῃ· καὶ θύουσι τῷ Μελάμποδι, καὶ ἀνά πᾶν ἔτος ἐσθρτὴν ἄγουσι. μαντεύεσθαι δὲ οὔτε δι' ὄνειράτων αὐτόν, οὔτε ἄλλως λέγουσι. καὶ τόδε ἄλλο ἦκουσα ἐν Ἐρενείᾳ τῇ Μεγαρέων κώμῃ, Ἀυτονόη τὴν Κάδμου τῷ τε Ἀκταίονος θανάτῳ συμβάντι, ὡς λέγεται, καὶ τῇ πάσῃ τοῦ οἴκου τοῦ πατρῷου τύχῃ περισσότερον ἀλογοῦσαν ἐνταῦθα ἐκ Θηβῶν μετοικῆσαι· καὶ Ἀυτονόης μνημῆ ἐστὶν ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ. 9 Ἰούσι δὲ ἐκ Μεγάρων εἰς Κόρινθον, ἄλλοι τέ εἰσι τάφοι, καὶ αὐλητοῦ Σαμίου Τηλεφάνους· ποιῆσαι δὲ τὸν τάφον Κλεοπάτραν τὴν Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου λέγουσι, καὶ Καρὸς τοῦ Φορωνέως μνημῆ ἐστὶ, τὸ μὲν ἕξασχῆς χῶμα γῆς, ὕστερον δὲ, τοῦ θεοῦ χρήσαντος ἐκο-

σμήθη λίθῳ κογχίτῃ. μόνοις δὲ Ἑλλήνων Μεγαρεῦ-
 σιν ὁ κογχίτης οὗτός ἐστι, καὶ σφισι καὶ ἐν τῇ πόλει
 κεποιήται πολλά ἐξ αὐτοῦ. Ἔστι δὲ ἄγαν λευκός,
 καὶ ἄλλου λίθου μαλακώτερος· κόγχαι δὲ αἱ θαλάσ-
 σιαι διὰ παντός ἔνευσίν οἱ. αὐτός μὲν τοιοῦτός
 ἐστὶν ὁ λίθος. 10 Τὴν δὲ ὀνομαζομένην ἀπὸ Σείρωνος
 καὶ ἐς τόδε Σικωῶνην, ἥντεκα Μεγαρεῦσιν ἐπολεμάσ-
 χει, πρῶτος, ὡς λέγουσιν, ἐποίησεν ἀνδράσιν εὐζῶνοις
 ὀδδεῦειν. Ἀδριανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ οὕτως, ὡς καὶ
 ἄρματα ἐναντία ἐλαύνεσθαι, κατέστησεν εὐρυχωρῆ
 τε καὶ ἐπιτηδείαν εἶναι. 11 Λόγοι δὲ εἰσὶν ἐς τὰς
 πέτρας, αἱ κατὰ τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ μάλιστα ἀνεχου-
 σιν, ἐς μὲν τὴν Μολουρίδα, ὡς ἀπὸ ταύτης αὐτὴν ἐς
 θάλασσαν Ἴνώ φίψαι, Μελικέρτην ἔχουσα τῶν παι-
 δων νεώτερον· τὸν γὰρ δὴ πρεσβύτερον αὐτῶν Δίασ-
 χον ἀπέκτεινεν ὁ πατήρ. λέγεται μὲν δὴ καὶ μανέντα
 δοῦσαι ταῦτα Ἀθάμαντα· λέγεται δὲ καὶ ὡς εἰς τὴν
 Ἴνώ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας χρήσαιτο ἀκρατεῖ τῷ
 θυμῷ, τὸν συμβάντα Ὀρχομενίοις λοιμὸν καὶ τὸν
 δοκοῦντα Φοῖξου θάνατον αἰσθόμενος, οὐ τὸ θεῶν
 αἴτιον ὄν γενέσθαι, βουλευσάμενος δὲ ἐπὶ τούτοις πᾶσιν
 Ἴνώ μητρικίαν οὔσαν. τότε δὲ φεύγουσα ἐς θάλασ-
 σαν αὐτὴν καὶ τὸν παῖδα ἀπὸ τῆς πέτρας τῆς Μο-
 λουρίδος ἀφίησιν. ἐξενεχθέντος δὲ ἐς τὸν Κορινθίαν
 Ἰσθμὸν ὑπὸ δελφίνος, ὡς λέγεται, τοῦ παιδός, τιμαὶ
 καὶ ἄλλαι τῷ Μελικέρτῃ δίδονται μετονομασθέντι
 Παλαίμονι, καὶ τῶν Ἰσθμίων ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀγῶνα
 ἄγουσι. 12 Τὴν μὲν δὴ Μολουρίδα πέτραν Λευκο-
 θείας καὶ Παλαίμονος ἱερὰν ἤγηντο· τὰς δὲ μετὰ

ταύτην νομίζουσιν ἐναγεῖς, ὅτι παροικῶν σφίσιν ὁ Σκίρων, ὁπόσοις τῶν ξένων ἐπετύγγανε, ἤφιει σφᾶς ἐς τὴν θάλασσαν. χελώνη δὲ ὑπενήχето ταῖς πέτραις, τοὺς ἐσβληθέντας ἀρπάζειν· εἰσὶ δὲ αἱ θαλάσσιαι, πλὴν μεγέθους καὶ ποδῶν, ὅμοιαι ταῖς χερσαίαις, πόδας δὲ εὐϊκότας ἔχουσι ταῖς φώκαις. τούτων περιήλθεν ἡ δίκη Σκίρωνα ἀφεθέντα ἐς θάλασσαν τὴν αὐτὴν ὑπὸ Θησέως. 13 Ἐπὶ δὲ τοῦ ὄρους τῆ ἄκρα Διὸς ἐστὶν Ἄφροισίου καλουμένου ναός. φασὶ δὲ ἐπὶ τοῦ συμβάντος ποτὲ τοῖς Ἑλλήσιν αὐχμοῦ, θύσαντος Δίακου κατὰ τι δὴ λόγιον τῷ Πανελληνίῳ Διὶ ἐν Αἰγίνῃ, κομίσαντα δὲ ἀφεῖναι καὶ διὰ τοῦτο Ἄφροισιον καλεῖσθαι τὸν Δία. ἐνταῦθα καὶ Ἀφροδίτης ἄγαλμα καὶ Ἀπόλλωνός ἐστι καὶ Πανός. 14 Προσελθοῦσι δὲ ἐς τὸ πρόσω, μνημῆμά ἐστιν Εὐρύνοθέως. φεύγοντα δὲ ἐκ τῆς Ἀττικῆς μετὰ τὴν πρὸς Ἡρακλείδας μάχην ἐνταῦθα ἀποθανεῖν αὐτὸν ὑπὸ Ἰολαίου λέγουσιν. ἐκ ταύτης τῆς ὁδοῦ καταβῆσιν Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐστὶ Λατώου. καὶ μετὰ αὐτὸ Μεγαρεῦσιν ὄροι πρὸς τὴν Κορινθίαν, ἐνθα ἄλλον τὸν Ἡρακλέους μονομαχῆσαι πρὸς τὸν Ἀρκάδα Ἐχεμον λέγουσιν.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ
ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΑ.

C A P V T I.

De terrae Corinthiacae appellatione et originibus — incolis Corinthi — Achaeorum bello contra Romanos — Corintho a Mummio eversa et a Caesare restituta — Cromyone vico et memorandis in eo — Isthmo — Sini Pityocampte et Periphete — Isthmi perfodiendi conaminibus factis — certaminis Neptuni cum Sole de Corintho — memorandis in Isthmo — templo Neptuni et signis in eo.

Ἡ δὲ Κορινθία χώρα, μοῖρα οὖσα τῆς Ἀργείας, ἀπὸ Κορίνθου τὸ ὄνομα ἔσχηκε. Διὸς δὲ εἶναι Κόρινθον οὐδένα οἶδα εἰπόντα πω σπουδῇ, πλὴν Κορινθίων τῶν πολλῶν. Εὐμήλος δὲ ὁ Ἀμφιλύτου τῶν Βακχιαδῶν καλουμένων, ὃς καὶ τὰ ἔπη λέγεται ποιῆσαι, φησὶν ἐν τῇ Κορινθίᾳ συγγραφῇ, (εἰ δὴ Εὐμήλου γέ ἢ συγγραφῇ) Ἐφύραν Ὠκεανοῦ θυγατέρα οἰκῆσαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ· Μαραθῶνα δὲ ὕστερον τὸν Ἐπωπίεως τοῦ Ἀλωείως τοῦ Ἥλιου, φεύγοντα ἀνομίαν καὶ ὕβριν τοῦ πατρὸς, εἰς τὰ παραθαλάσσια μετα-

κῆσαι τῆς Ἀττικῆς· ἀποθανόντος δὲ Ἐπωπέως, ἀφικόμενον ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν ἀρχὴν διανείμαντα τοῖς παισίν, αὐτὸν ἐς τὴν Ἀττικὴν αὐθις ἀναχωρήσαι· καὶ ἀπὸ μὲν Σικυῶνος τὴν Ἀσωπλίαν, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τὴν Ἐφυρραίαν μετονομασθῆναι. 2. Κορίνθου δὲ οἰκοῦσι Κορινθίωι μὲν οὐδεὶς ἔτι τῶν ἀρχαίων, ἔποικοι δὲ ἀπουσταλέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· αἷτιον δὲ τὸ συνέδριον τὸ Ἀχαιῶν. συντελοῦντες γάρ ἐς αὐτὸ καὶ Κορίνθιοι μετέσχον τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ῥωμαίους, ὃν Κριτόλαος στρατηγεῖν Ἀχαιῶν ἀποδειχθεὶς παρεσκεύασε γενέσθαι, τοὺς τε Ἀχαιοὺς ἀναπαίσεις ἀποστῆναι καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου τοὺς πολλοὺς· Ῥωμαῖοι δὲ ὡς ἐκράτησαν τῷ πολέμῳ, παρείλοντο μὲν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὰ ὄπλα, καὶ τίχη περιεῖλον, ὅσαι τετεχισμέναι πόλεις ἦσαν. Κορίνθου δὲ ἀνάστατον Μομμίου ποιήσαντος, τοῦ τότε ἡγουμένου τῶν ἐπὶ στρατόπεδον Ῥωμαίων, ὕστερον λέγουσιν ἀνοικίσαι Καίσαρα, ὃς πολιτείαν ἐν Ῥώμῃ πρῶτος τὴν ἐφ' ἡμῶν κατεστήσατο· ἀνοικίσαι δὲ καὶ Καρχηδόνα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοῦ. 3. Τῆς δὲ Κορινθίας ἐστὶ γῆς καὶ ὁ καλούμενος Κρωμύων, ἀπὸ τοῦ Κρώμου τοῦ Πουσειδῶνος. ἐνταῦθα τραφῆναι λέγουσι καὶ τὸν λεγόμενον Θησεῶς Πιτυοκάμπτην, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τόπον ἐστὶν ἔργον· προοῦσι γάρ ἢ πίτυς ἄχρι τε ἐμοῦ ἐπεφύκει παρὰ τὸν αἰγιαλόν. καὶ Μελικέρτου βωμὸς ἦν. ἐς τοῦτον τὸν τόπον ἐκ κομισθῆναι τὸν παῖδα ὑπὸ δελφῖνος λέγουσι. κειμένη δὲ ἐπιτυχόντα Σίσυφον θάψαι τε ἐν τῷ Ἴσθμῳ, καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπ' αὐτῷ ποιῆσαι τῶν Ἴσθμίων.

4. Ἔσσι δὲ ἐπὶ τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς ἀρχῆς, ἔνθα ὁ ληστής Σίνις λαμβανόμενος πιτύων ἦγεν ἐς τὸ κάτω σφᾶς· ὀπόσων δὲ μάχῃ κρατήσκειν, ἀπ' αὐτῶν δῆσας ἀφῆκεν ἄν τὰ δένδρα ἄνω φέρεσθαι· ἐνταῦθα ἑκατέρω τῶν πιτύων τὸν δεξιότατον ἐπ' αὐτῇ εἴλας, καὶ τοῦ δεσμοῦ μηδ' ἑτέρως εἰκόντος, ἀλλ' ἀμφοτέρωθεν ἐπίσης βιαζόμενον διευπᾶτο ὁ δεδεμένος. τοιοῦτω διεφθάρη τρόπῳ καὶ αὐτὸς ὑπὸ Θησεῶς ὁ Σίνις· ἐκάθηρε γὰρ Θησεὺς τῶν κακούργων τὴν ὁδὸν τὴν ἐς Ἀθήνας ἐκ Τροϊζήνος, οὓς τε πρότερον κατηρίθμησα, ἀνελών, καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ τῇ ἱερᾷ Περιφήτῃ Ἡφαίστου νομιζόμενον, κορύνη χαλκῇ χρώμενον εἰς τὰς μάχας. 5. Καθήκει δὲ ὁ τῶν Κορινθίων Ἴσθμὸς τῆ μὲν ἐς τὴν ἐπὶ Κεγχρέας, τῇ δὲ ἐς τὴν ἐπὶ Λεχαιῶν θάλασσαν· τοῦτο γὰρ ἡπειρον ποιεῖ τὴν ἐντὸς χώραν. ὅς δὲ ἐπεχείρησε Πελοπόννησον ἐργάσασθαι νῆσον, προαπέλιπε διορύσων Ἴσθμόν· καὶ ὄθεν μὲν διορύσσειν ἤρξαντο, δῆλόν ἐστιν, ἐς δὲ τὸ πατρῶδες οὐ προεχώρησαν ἀρχὴν· μένει δὲ, ὡς ἐπεφύκει, καὶ νῦν ἡπειρος ὤν. Ἀλεξάνδρῳ τε τῷ Φιλίππου, διασκάψαι Μίμαντα ἐθελήσαντι, μόνον τοῦτο οὐ προεχώρησε τὸ ἔργον· Κνιδίους δὲ ἡ Πυθία τὸν Ἴσθμόν ὀρύσσοντας ἔπαυσεν. οὕτω χαλεπὸν ἀνθρώπων, τὰ θεῖα βιάσασθαι. 6. Τὸ δὲ οὐ Κορινθίους μόνον περὶ τῆς χώρας ἐστὶν εἰρημένον, ἀλλὰ, ἐμὸ δοκεῖ, Ἀθηναῖοι πρότεροι περὶ τῆς Ἀττικῆς ἐσεμνολόγησαν. λέγουσι δὲ καὶ οἱ Κορινθιοὶ, Ποσειδῶνα ἐλθεῖν Ἠλιῶν περὶ τῆς γῆς ἐς ἀμφωβήτησιν· Βριάρεων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσι, Ἴσθμόν μιν

καὶ ὅσα ταύτη δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἠλίω δόντα τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἀπὸ μὲν τούτου λέγουσιν εἶναι τὸν Ἴσθμόν Ποσειδῶνος.

7. Θέας δὲ αὐτόθι ἄξια ἔστι μὲν θέατρον, ἔστι δὲ στάδιον λίθου λευκοῦ. ἐλθόντι δὲ ἐς τοῦ Θεοῦ τὸ ἱερόν, τοῦτο μὲν ἀθλητῶν νικησάντων τὰ Ἴσθμια ἐστήκασιν εἰκόνες, τοῦτο δὲ πιτύων δένδρα ἐστὶ πεφυτευμένα ἐπὶ στοίχου τὰ πολλὰ ἐς εὐθὺ αὐτῶν ἀνήκοντα. τῷ ναῷ δὲ ὄντι μέγεθος οὐ μείζονι ἐφεστήκασι Τρίτωνες χαλκοῖ. καὶ ἀγάλματά ἐστιν ἐν τῷ προναῷ, δύο μὲν Ποσειδῶνος, τρίτον δὲ Ἀμφιτρίτης, καὶ Θάλασσα καὶ αὕτη χαλκῆ. τὰ δὲ ἔνδον ἐφ' ἡμῶν ἀνέθηκεν Ἡρώδης Ἀθηναῖος, ἵππους τέσσαρας ἐπιχρύσους πλὴν τῶν ὀπλῶν· ὀπλαὶ δὲ σφισιν εἰσὶν ἐλέφαντος. καὶ Τρίτωνες δύο παρὰ τοὺς ἵππους εἰσὶ χρυσοῖ, τὰ μετ' ἱξὺν καὶ οὔτοι ἐλέφαντος· τῷ δὲ ἄρματι Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν ἐφεστήκασι. καὶ παῖς ὀρθός ἐστιν ἐπὶ δελφίνος ὁ Παλαίμων· ἐλέφαντος δὲ καὶ χρυσοῦ καὶ οὔτοι πεποίηται. τῷ βιάθρῳ δὲ ἐφ' οὗ τὸ ἄρμα, μίση μὲν ἐπείρασται Θάλασσα, ἀνέχουσα Ἀφροδίτην παῖδα· ἐκατέρωθεν δὲ εἰσὶν αἱ Νηρηίδες καλούμεναι. ταύταις^δ καὶ ἐτέρωθεν τῆς Ἑλλάδος βωμοὺς οἶδα ὄντας. τοὺς δὲ καὶ τεμένη σφίσι ἀναθέντας ποιμαίνεσιν, ἔνθα καὶ Ἀχιλλεῖ τιμαί. Δωτοῖς δὲ ἐν Γαβάλοις ἱερόν ἐστιν ἅγιον, ἔνθα πέπλος ἔτι ἐλείπετο, ὃν Ἕλληνες Ἐριφύλην λέγουσιν ἐπὶ τῷ παιδὶ λαβεῖν Ἀλκμαίῳ. 8. Τοῦ Ποσειδῶνος δὲ εἰσὶν ἐπειρασμένοι τῷ βιάθρῳ καὶ οἱ Τυνδαρεῶ παῖδες, ὅτι δὴ σωτήρες καὶ οὔτοι νεῶν καὶ

ἀνθρώπων εἰσὶ ναυτιλλομένων. τὰ δὲ ἄλλα ἀνάκει-
ται Γαλήνης ἄγαλμα καὶ Θαλάσσης, καὶ ἵππος εἰ-
κασμένος κήτει τὰ μετὰ τὸ στέγρον, Ἴνώ τε καὶ Βελ-
λεροφόντης, καὶ ὁ ἵππος ὁ Πήγασος.

CAPVT II

*De templo Palaemonis — templo Cycloporum — se-
pulcris Sisyphei et Nelei — Isthmicis ludis — Cen-
chreis et Lechaeo, navalibus Corinthiorum — Helle-
nae balneo — sepulcris prope viam — Craneo et
memorandis in eo — Laide — memorandis in urbe
Corintho — Pentheo.*

Τοῦ περιβόλου δέ ἐστιν ἐντὸς Παλαίμονος ἐν ἀρι-
στιρᾷ ναός. ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Ποσειδῶν καὶ
Λευκοθέα καὶ αὐτὸς ὁ Παλαίμων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο
ἄδυτον καλούμενον, κάθοδος δὲ ἐς αὐτὸ ὑπόγειος,
ἐνθα δὴ τὸν Παλαίμονα κεκρύφθαι φασί. ὅς δ'
ἂν ἐνταῦθα ἢ Κορινθίων ἢ ξένος ἐπίτορκα ὀμόσῃ, οὐ-
δεμία ἐστὶ μηχανὴ διαφυγεῖν τοῦ ὄρκου. 2. Καὶ
δὴ ἰσρὸν ἐστὶν ἀρχαῖον Κυκλώπων καλούμενος βω-
μὸς, καὶ θύουσι ἐπ' αὐτῷ Κύκλωσι. τάφους δὲ
Σισύφου καὶ Νηλέως (καὶ γὰρ Νηλέα ἀφικόμενον ἐς
Κόρινθον νόσω τελευτήσαι φασί, καὶ περὶ τὸν
Ἴσθμόν ταφῆναι) οὐκ ἂν οὐδ' εἰ ζητοῖη τις ἐπιλε-
ξάμενος εὔφοι τὰ Εὐμήλου. Νηλέως μὲν γὰρ οὐδὲ
Νέστορι ἐπιδειχθῆναι τὸ μνήμα ὑπὸ τοῦ Σισύφου
φασί· χρῆναι γὰρ ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν ὁμοίως
εἶναι. Σίσυφον δὲ ταφῆναι μὲν ἐν τῷ Ἴσθμῷ, τὸν
δὲ οἱ τάφον καὶ τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ Κορινθίων ὀλίγους
εἶναι τοὺς εἰδότας. ὁ δὲ Ἴσθμικὸς ἀγὼν οὐδὲ ἀνα-
στάντων ὑπὸ Μομμίου Κορινθίων ἐξέλιπεν, ἀλλ'

ἄσον μὲν χρόνον ἠρήμωτο ἡ πόλις, Σικωνίοις ἄγειν ἐπετέτραπτο τὰ Ἴσθμια· οἰκισθείσης δὲ αὐθις, εἰς τοὺς νῦν οἰκήτορας περιῆλθεν ἡ τιμή. 3. Κορινθίοις δὲ τοῖς ἐπινείοις τὰ ὄνόματα Λέχης καὶ Κεγχρείας ἔδωσαν, Ποσειδῶνος εἶναι καὶ Πειρήνης τῆς Ἀχελώου λεγόμενοι· πεποιῆται δὲ ἐν Ἡοίαις μεγάλαις, Οἰβάλου θυγατέρα εἶναι καὶ Πειρήνην. ἔστι δὲ ἐν Ἀχαίᾳ μὲν Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ ἄγαλμα χαλκοῦν· τὴν δὲ ἐς Κεγχρείας ἰόντων ἐξ Ἴσθμοῦ, ναὸς Ἀρτέμιδος καὶ ξόανον ἀρχαῖον. ἐν δὲ Κεγχρεαῖς Ἀφροδίτης τέ ἐστι ναὸς καὶ ἄγαλμα λίθου· μετὰ δὲ αὐτὸ ἐπὶ τῷ ρεύματι τῷ διὰ τῆς θαλάσσης Ποσειδῶνος χαλκοῦν. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον πέρασ τοῦ λιμένος Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἰσίδος ἱερά. Κεγχρεῶν δὲ ἀπ' ἀντικρὺ τὸ Ἐλένης ἐστὶ λουτρόν. ὕδωρ ἐς θάλασσαν ἐκ πέτρας ῥεῖ πολὺ καὶ ἄλμυρόν, ὕδατι ὁμοῖον ἀρχομένῳ θερμαίνεσθαι. 4. Ἀνιοῦσι δὲ ἐς Κύρινθον, καὶ ἄλλα ἐστὶ κατὰ τὴν ὁδὸν μνήματα, καὶ πρὸς τῇ πύλῃ Διογένης τέθραπται ὁ Σινωπεύς, ὃν κῦνα ἐπίκλησιν καλοῦσιν Ἑλληρες. πρὸ δὲ τῆς πόλεως κυπυρίσσων ἐστὶν ἄλλος ὀνομαζόμενον Κράγειον. ἐνταῦθα Βελλεροφόντου τέ ἐστι τέμενος, καὶ Ἀφροδίτης ναὸς Μελανίδος, καὶ τάφος Λαΐδος, ᾧ δὴ λέαινα ἐπίθημά ἐστι κριὸν ἔχουσα ἐν τοῖς προτέροις ποσίν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο ἐν Θεσσαλίᾳ Λαΐδος φαιμένων μνήμα εἶναι· παρεγένετο γὰρ καὶ ἐς Θεσσαλίαν ἐρασθεῖνα Ἱπποστράτου. τὸ δὲ ἐξαρχῆς ἐξ Ἑκκάρων αὐτὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ λέγεται παῖδα οὖσαν ὑπὸ Νικίου καὶ Ἀθηναίων ἀλῶσαι· κραθεῖσαν δὲ

ἐς Κόρινθον ὑπερβάλλεσθαι κάλλιε τὰς τότε εταίρας, θαυμασθῆναι τε οὕτως παρὰ Κορινθίους, ὡς ἀμφισβητεῖν σφᾶς καὶ νῦν ἐτι Λαίδου.

5. Λόγου δὲ ἄξια ἐν τῇ πόλει τὰ μὲν λειπόμενα ἐτι τῶν ἀρχαίων ἐστίν· τὰ δὲ πολλὰ αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς ἐποιήθη τῆς ὕστερον. ἐστὶν οὖν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς (ἐνταῦθα γὰρ πλεῖστά ἐστι τῶν ἱερῶν) Ἄρτεμις τε ἐπέκλησιν Ἐφεσία, καὶ Διονύσου ξόανα ἐπιχρῆσα πλὴν τῶν προσώπων· τὰ δὲ πρόσωπα ἀλοιφῇ σφισιν ἐρυθρῇ κεκόσμηται· Λύσιον δὲ, τόνδε Βάκχειον ὀνομάζουσι.

6. Τὰ δὲ λεγόμενα ἐς τὰ ξόανα καὶ ἐγὼ γράφω. Πενθέα ὑβρίζοντα ἐς Διόνυσον· καὶ ἄλλα τολμᾶν λέγουσι, καὶ τέλος ἐς τὸν Κιθαιρῶνα ἐλθεῖν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν γυναικῶν· ἀναβάντα δὲ ἐς δένδρον θεάσασθαι τὰ ποιούμενα· τὰς δὲ, ὡς ἐφώρασαν, καθελκύνουσι τε αὐτίκα Πενθέα, καὶ ζῶντος ἀποσπᾶν ἄλλο ἄλλην τοῦ σώματος. ὕστερον δὲ, ὡς Κορινθιοὶ λέγουσιν, ἡ Πυθία χρεῖ σφισιν ἀνευρόντας τὸ δένδρον ἐκείνο ἴσα τῷ θεῷ σέβειν· καὶ ἀπ' αὐτοῦ διὰ τὸδε τὰς εἰκόνας πεποιήνται ταύτας.

7. Ἔστι δὲ καὶ Τύχης ναὸς, ἄγαλμα ὄρθον Παρίου λίθου. παρὰ δὲ αὐτὸ θεοῖς πῦσιν ἐστὶν ἱερὸν· πλησίον δὲ ᾠκοδόμηται κρήνη καὶ Ποσειδῶν ἐπ' αὐτῇ χαλκοῦς, καὶ δελφίς ὑπὸ τοῖς ποσίν ἐστι τοῦ Ποσειδῶνος ἀφιεῖς ὕδωρ. καὶ Ἀπόλλων ἐπέκλησιν Κλάριος χαλκοῦς. ἐστὶ καὶ ἄγαλμα Ἀφροδίτης, Ἐρμογόνους Κυθηρίου ποιήσαντος. Ἐρμού τε ἐστὶν ἄγάλματα χαλκοῦ μὲν καὶ ὄρθα ἀμφοτέρω, ἰῶ δὲ ἐπέφω καὶ ναὸς πεποίηται. τὰ δὲ τοῦ Διὸς καὶ ταῦτα ὄντα ἐ

ἵπαιθρον, τὸ μὲν ἐπικλησιν οὐκ εἶχε, τὸν δὲ αὐτῶν
Χθόνιον, καὶ τὸν τρίτον καλοῦσιν Ἐπιμιστον.

CAPVT III.

*De memorandis in urbe Corintho continuatio —
Octaviae templo — Pirene fonte — aere Corin-
thio — balneis Corinthiorum et fontibus — Medaeae
liberorum sepulcro — Medea et Iasonis, et pri-
mis Corinthi regibus.*

Ἐν μίσῳ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐστὶν Ἀθηναῖα χαλκῆ· τῷ βάρ-
θρον δὲ αὐτῆς ἐστὶ Μουσαῶν ἀγάλματα ἐπειρασμένα
ὑπὲρ δὲ τὴν ἀγορὰν ἐστὶν Ὀκταβίας ναὸς ἀδελφῆς
Αὐγούστου βασιλεύσαντος Ῥωμαίων μετὰ Καίσαρα
τὸν οἰκιστὴν Κορίνθου τῆς νῦν. 2. Ἐκ δὲ τῆς ἀ-
γορᾶς ἐξιόντων τὴν ἐπὶ Λάχαιον προπύλαιά ἐστι, καὶ
ἐπ' αὐτῶν ἄρματα ἐπίχρυσα, τὸ μὲν Φαέθοντα
Ἑλλίου παῖδα, τὸ δὲ Ἥλιον αὐτὸν φέρον. ὀλίγον
δὲ ἀπωτέρω τῶν προπυλαίων εἰσιούσιν ἐν δεξιᾷ ἐστὶν
Ἡρακλῆς χαλκοῦς. 3. Μετὰ δὲ αὐτὸν ἔσσοδος ἐστὶ
τῆς Πειρήνης ἐς τὸ ὕδωρ. ἐπὶ δὲ αὐτῇ λέγουσιν, ὡς
ἢ Πειρήνη γένοιτο ὑπὸ δακρῶν ἐξ ἀνθρώπου πηγῆ,
τὸν παῖδα ὀδυρομένη Κεγχρίαν ὑπὸ Ἀρτέμιδος ἀκού-
της ἀποθανόντα. κεκόσμηται δὲ ἡ πηγὴ λίθῳ λευ-
κῷ, καὶ πεποιημένα ἐστὶν οἰκήματα σπηλαιαίς κατὰ
ταῦτά, ἐξ ἧν τὸ ὕδωρ ἐς κρήνην ἵπαιθρον ῥεῖ, πειν-
τε ἢ δὴ, καὶ τὸν Κορίνθιον χαλκὸν διαπυρον καὶ
θερμὸν ὄντα ὑπὸ ὕδατος τούτου βάπτεσθαι λέγου-
σιν· ἐπεὶ χαλκός γε οὐκ ἔστι Κορινθίος· ἔστι γε
δὴ καὶ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα πρὸς τῇ Πειρήνῃ, καὶ
τερίβολός ἐστιν· ἐν δὲ αὐτῷ γραφὴ τὸ τοῦ Ὀδυσ-
σεὺς ἐς τοὺς μνηστῆρας ἔχουσα τύλημμα. 4. Δὲ-

θεις δ' ἰούσιν ἐπὶ Λιχαίου τὴν εὐθείαν, χαλκοῦς κα-
θήμενός ἐστιν Ἑρμῆς, παρέστηκε δέ οἱ κριός· ὅτι
Ἑρμῆς μάλιστα δοκεῖ θεῶν ἐφορᾶν καὶ αὖξιν ποι-
μνας, καθὰ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἐποίησεν·

Ἴδὼν Φόρβαντος πολυμήλου, τὸν δα μάλιστα
Ἑρμείας Τρώων ἐφίλει, καὶ κτήσιν ὅπασσε.

τὸν δὲ ἐν τελετῇ Μητρὸς ἐπὶ Ἑρμῆ λέγόμενον καὶ τῷ
κριῷ λόγον ἐπιστάμενος, οὐ λέγω. μετὰ δὲ τὸ ἄγαλ-
μα τοῦ Ἑρμοῦ Ποσειδῶν καὶ Λευκοθέα καὶ ἐπὶ δελ-
φῖνός ἐστιν ὁ Παλαίμων. 5. Λουτραὶ δὲ ἔστι μετὰ
πολλαχοῦ Κορινθίοις καὶ ἄλλα, τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ κοι-
νοῦ, τὸ δὲ βασιλείως Ἀδριανοῦ κατασκευάσαντος
τὸ δὲ ὀνομασιότατον αὐτῶν πλησίον τοῦ Ποσειδῶ-
νος. τοῦτο δὲ Εὐρυκλῆς ἐποίησεν ἀνὴρ Σπαρτιά-
της, λίθοις κοσμήσας καὶ ἄλλοις, καὶ ὃν ἐν Κρό-
καις χώρας τῆς Λακωνικῆς ὀρύσσουσιν. ἐν ἀριστερῇ
δὲ τῆς εἰσόδου Ποσειδῶν, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀρτεμι-
θηρεύουσα ἔστηκε. Κρήναι δὲ πολλαὶ μὲν ἀνὰ τῆ
πόλιν πεποιήνται πᾶσαν, αἵτε ἀφ' ὄνου φροντός σφι-
σιν ὕδατος· καὶ ὃ δὴ βασιλεὺς Ἀδριανὸς ἐσήγαγε
ἐκ Στυμφήλου· θεάς δὲ μάλιστα ἄξια παρὰ τὸ ἄ-
γαλμα τὸ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὁ Βελλεροφόντης ἔπι-
στι, καὶ τὸ ὕδωρ ὃ δι' ὀπλῆς ἵππου ρεῖ τοῦ Πηγῆ-
σου. ἐτέραν δὲ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὴν ἐπὶ Σικυῶνα ἐρ-
χομένοις ἐστὶν ἰδεῖν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ ναός καὶ ἄγαλ-
μα χαλκοῦν Ἀπόλλωνος· καὶ ὀλίγον ἄνωτέρω κρήν-
καλουμένην Γλαύκης· ἐς γὰρ ταύτην ἔφθίψεν αὐτὴ
(ὡς λέγουσι) τῶν Μηδείας ἔσσευθαι φαρμάκων τ-
ῦδαρ νομίζουσα ἵαμα. 6. Ἐπὲρ ταύτην πεποιήθη

τὴν κρήνην καὶ τὸ καλούμενον Ὠιδεῖον. παρὰ δὲ αὐτὸ μνημῆα ἔστι τοῖς Μήδεας παισὶν, ὧν ὀνόματα μὲν σφισι Μέρμερος καὶ Φέρης, καταλιθωθῆναι δὲ ὑπὸ Κορινθίων λέγονται τῶν δάρων εἴνεκα, ὧν τῇ Γλαύκῃ κομισαί φασὶν αὐτούς· ἅτε δὲ τοῦ θανάτου βιαίου καὶ οὐ σὺν τῷ δικαίῳ γενομένου, τὰ τέκνα Κορινθίων τὰ σῆπια ὑπὲρ αὐτῶν ἐφθείρετο, πρὶν ἢ, χρήσαντος τοῦ θεοῦ, θυσίαι τε αὐτῶν ἐπίτειοι κατέστησαν, καὶ Δεῖμα ἐπεστάθη. τοῦτο μὲν δὴ καὶ ἐς ἡμῶς ἐτι λείπεται γυναικὸς ἐς τὸ φοβερωτέρον εἰκὼν πεποιημένη. Κορίνθου δὲ ἀναστάτου νεομένης ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ Κορινθίων τῶν ἀρχαίων ἀπολομένων, οὐκ ἔτι ἐκεῖναι καθεστήκασιν αὐτοῖς αἱ θυσίαι παρὰ τῶν ἐποίκων, οὐδὲ ἀποκείρονται σφισιν οἱ παῖδες, οὐδὲ μέλαιναν φοροῦσιν ἐσθῆτα. 7. Μήδεια δὲ τότε μὲν ἐλθοῦσα ἐς Ἀθήνας συνώκησεν Αἰγεί· χρόνῳ δὲ ὕστερον φωραθεῖσα ἐπιβουλεύειν Θησαῖ καὶ ἐξ Ἀθηῶν ἔφυγε. παραγενομένη δὲ ἐς τὴν λεγομένην τότε Ἀρίαν τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκε τὸ ὄνομα καλεῖσθαι Μήδους ἅπ' αὐτῆς. τὸν δὲ παῖδα, ὃν ἐπήγετο φεύγουσα ἐς τοὺς Ἀρίους, γενέσθαι λέγουσιν ἐξ Αἰγέως, ὄνομα δὲ οἱ Μῆδον εἶναι. Ἑλλάνικος δὲ αὐτὸν Πολύξενον καλεῖ, καὶ πατὴρ Ἰάσονός φησιν εἶναι. Ἔπη δὲ ἔστιν ἐν Ἑλληνισι Ναυπάκτια ὀνομαζόμενα· πεποιήται δὲ ἐν αὐτοῖς, Ἰάσονα ἐξ Ἰωλκοῦ μετὰ τὸν Πελλίου θάνατον ἐς Κορκύραν μετοικῆσαι, καὶ οἱ Μέρμερον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῶν παιδῶν ὑπὸ λεαινης διαφθαρῆναι, θηρεύοντα ἐν τῇ πέτρῳ ἠπείρω· Φέρητι δὲ οὐδένα

ἔστιν ἐς μνήμην προσκείμενον. Κιναιθῶν δὲ ὁ Λυ-
 κεδαιμόνιος (ἐγενεαλόγησε γὰρ καὶ οὗτος ἔπεισι) Μῆ-
 δον καὶ θυγατέρα Ἐριώπην Ἰάσονος εἶπεν ἐκ Μῆ-
 δείας γενέσθαι· πέρασ δὲ ἐς τοὺς παῖδας οὐδὲ τοῦ-
 τω πεποιημένα ἐστίν. 8. Εὐμηλος δὲ Ἥλιον ἔφη
 δοῦναι τὴν χώραν Ἀλωεὶ μὲν τὴν Ἀσωπίαν, Αἰήτην
 δὲ τὴν Ἐφυραλίαν· καὶ Αἰήτην ἀπιόντα ἐς Κόλχους
 παρακαταθέσθαι Βοῦνῳ τὴν γῆν· Βοῦνον δὲ Ἐρ-
 μοῦ καὶ Ἀλκιδამείης εἶναι, καὶ ἐπεὶ Βοῦνος ἐτελεύ-
 τησεν, οὕτως Ἐπωπεία τὸν Ἀλωέως καὶ τὴν Ἐφυραλί-
 ων σχεῖν ἀρχὴν· Κορινθοῦ δὲ ὕστερον τοῦ Μαρα-
 θῶνος, οὐδένα ὑπολειπομένου παῖδα, τοὺς Κοριν-
 θίους Μήδειαν μεταπεμψαμένους ἐξ Ἰωλκοῦ παρα-
 δοῦναι οἱ τὴν ἀρχὴν· βασιλεύειν μὲν δὴ δι' αὐτὴν
 Ἰάσονα ἐν Κορίνθῳ, Μῆδειά δὲ παῖδας μὲν γίγνε-
 σθαι, τὸ δὲ αἰεὶ γινόμενον κατακρύπτειν αὐτὸ εἰς τὸ
 ἱερὸν φέρουσαν τῆς Ἥρας· κατακρύπτειν δὲ ἀθα-
 νάτους ἔσεσθαι νομίζουσαν· τέλος δὲ αὐτὴν τε μα-
 θεῖν, ὡς ἡμαρτήκοι τῆς ἐλπίδος, καὶ αἶμα ὑπὸ
 τοῦ Ἰάσονος φαραθεῖσαν, (οὐ γὰρ αὐτὸν ἔχγειν θεο-
 μίην συγγνώμην ἀποπλέοντα ἐς Ἰωλκὸν οἴχεσθαι)
 τούτων δὲ εἵνεκα ἀπελθεῖν καὶ Μήδειαν παραδοῦ-
 σαν Σισύφῳ τὴν ἀρχὴν· τὰδε μὲν οὕτως ἔχοντα ἐπεξ-
 λεξάμην.

CAPVT IV.

e templo Minervae Chalinitidis — Bellerophon — Sisyphi posteris Corinthi regibus — Bacchias Corinthi regnum obtinentibus et a Cypselo exilsis — Cypseli stirpe — Daedali artis operis — templo Iovis Capitolini seu Coryphaei — nte Lerna ac templis et signis prope illum — templis et signis in via ad Corinthi arceni.

ὄν μνήματος δέ ἐστιν οὐ πόρῳ Χαλινίτιδος Ἀθη-
 ρς ἱερόν. Ἀθηναῶν γὰρ θεῶν μάλιστα συγκατεργά-
 ισθαι τὰ τε ἄλλα Βελλεροφόντη φασί, καὶ ὡς τὸν
 ἠγασόν οἱ παραδοῆ, χειρωσαμένη τε καὶ ἐνθῆϊσα
 ἰτὴ τῷ ἵππῳ χαλινόν. Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦτο ξθα-
 ῖν ἐστι, πρόσωπόν τε καὶ χεῖρες καὶ ἀκρόποδες εἰσι
 κοῦ λίθου. 2. Βελλεροφόντην δὲ οὐκ αὐτοκρά-
 ρα ὄντα βασιλεύειν, εἶναι δὲ ἐπὶ Προίτῳ καὶ Ἀρ-
 λοῖς ἐγὼ τε παύσομαι, καὶ ὅστις τὰ Ὀμήρου μὴ
 ἱερῶν ἐξελέξατο. φαίνονται δὲ καὶ Βελλεροφόν-
 ν μετοικήσαντος ἐς Λυκίαν οὐδὲν ἴσσαν οἱ Κορίν-
 ροι τῶν ἐν Ἀργεὶ δυνατῶν ἢ Μυκηναῖς ὑπακούον-
 ς· ἰδίᾳ τε οὐδένα παρέσχοντο ἄρχοντα τῆς ἐπὶ
 ροίαν στρατιᾶς, συντεταγμένοι δὲ Μυκηναῖοις καὶ
 ἰων ἄλλων Ἀγαμέμνων ἠγεῖτο, μετέσχον τοῦ στό-
 ν. 3. Σισύφῳ δὲ οὗτοι Γλαῦκος μόνον ὁ Βελλε-
 φόντου πατήρ, ἀλλὰ καὶ ἕτερος υἱὸς ἐγένετο Ὀρ-
 τίων, ἐπὶ δὲ αὐτῷ Θέρσανδρος τε καὶ Ἄλμος.
 ρνυτίωνος δὲ ἦν Φῶκος, Ποσειδῶνος δὲ ἐπίκλη-
 ν. καὶ ὁ μὲν ἀπώκησεν ἐπὶ Θυραῖαν τῆς νῦν κα-
 υμένης Φωκίδος, Θάας δὲ Ὀρνυτίωνος υἱὸς νεώτε-
 ς κατέμεινεν ἐν τῇ Κορίνθῳ. Θάαντος δὲ Δαμα-

φῶν· Δαμοφῶντος δὲ ἦν Προπόδας· Προπόδα δὲ Δωρίδας καὶ Τανθίδας. τούτων βασιλευόντων, Δωριεῖς στρατεύουσιν ἐπὶ Κόρινθον· ἠγεῖτο δὲ Ἀλήτης Ἰππότου τοῦ Φύλαντος τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Ἡρακλέους. Δωρίδας μὲν οὖν καὶ Τανθίδας παραδόντες τὴν βασιλείαν Ἀλήτη καταμένουσιν αὐτοῦ· τῶν δὲ Κορινθίων ὁ δῆμος ἐξέπεσεν, ὑπὸ Δωριέων κρατηθεὶς μάχη. Ἀλήτης δὲ αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀπόγονοι βασιλεύουσιν ἐς μὲν Βάκχιν τὸν Προῦμνιδος ἐπὶ γενεάς πέντε.

4. Ἀπὸ τούτου δὲ οἱ Βακχιάδαι καλούμενοι πέντε ἄλλας γενεάς ἐς Τελεστήν τὸν Ἀριστοδήμου. καὶ Τελεστήν μὲν κατὰ ἔχθος Ἀριεὺς καὶ Περάντας κτείνουσιν· βασιλεὺς δὲ οὐδεὶς ἐτι ἐγένετο, πρῆτάνεις δὲ ἐκ Βακχιαδῶν ἐνιαυτὸν ἄρχοντες, ἐς ὃ Κύψελος τυραννήσας ὁ Ἡετίωνος ἐξέβαλε τοὺς Βακχιάδας· ἀπόγονος δὲ ἦν ὁ Κύψελος Μέλανος τοῦ Ἀρτάσου. Μέλανα δὲ ἐκ Γονεούσης τῆς ὑπὲρ Σικυῶνος στρατεύοντα σὺν Δωριεῦσιν ἐπὶ Κόρινθον Ἀλήτης τὸ μὲν παραντίκα, ἀπειπόντος τοῦ θεοῦ, παρ' ἄλλους τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσεν ἀποχωρεῖν, ὕστερον δὲ ἁμαρτῶν τοῦ χρησιμοῦ δέχεται σύνοικον. τοιαῦτα μὲν ἐς τοὺς Κορινθίων βασιλείας συμβάντα εὔρισκον.

5. Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Ἀθηνῶς τῆς Χαλινίτιδος πρὸς τῷ θεάτρῳ σφίσιν ἐστίν. Καὶ πλησίον ξάανον γυμνὸν Ἡρακλέους· Δαιδάλου δὲ αὐτὸ φασιν εἶναι τέχνην. Δαιδαλος δὲ ὅποσα εἰργάσατο, ἀποπώτερα μὲν ἐστίν ἐς τὴν ὄψιν, ἐπιπρέπει δὲ ὅμως τι καὶ ἔνθεον τούτοις. ὑπὲρ δὲ τὸ θεάτρον ἐστίν ἱερὸν Διὸς Καππατωλίου φωνῇ τῇ Ῥωμαίων· κατὰ ἑλλάδα δὲ γλῶσσαν Κορῶ

φαῖος ὀνομάζοιτ' ἄν. Τοῦ θεάτρου δὲ ἐστὶ τοῦδε πύργου γυμνάσιον τὸ ἀρχαῖον, καὶ πηγὴ καλουμένη Λέρινα· κίονες δὲ ἐστήκασιν περὶ αὐτήν, καὶ καθέδραι πεποιήνται τοὺς εἰσελθόντας ἀναψύχειν ὄρεθρους. πρὸς τοῦτ' αὖτ' ἡ γυμνασίω ναὸς θεῶν εἰσιν, ὁ μὲν Διὸς, ὁ δὲ Ἀσκληπιοῦ. τὰ δὲ ἀγάλματα, Ἀσκληπιὸς μὲν καὶ Ἑγεία λευκοῦ λίθου, τὸ δὲ τοῦ Διὸς χαλκοῦν ἐστίν.

7. Ἄνιοῦσι δὲ εἰς τὸν Ἀκροκόρινθον (ἣ δὲ ἐστὶν ὄρος ὑπὲρ τὴν πόλιν κορυφῆ, Βριάρεω μὲν Ἑλίω δόντος αὐτήν, ὅτε ἐδίκαζεν, Ἑλίου δὲ, ὡς οἱ Κορίνθιοί φασιν, Ἀφροδίτῃ παρέντος) εἰς δὴ τὸν Ἀκροκόρινθον τοῦτον ἄνιοῦσιν ἐστὶν Ἰσίδος τεμένη· ἣν τὴν μὲν Πελαγίαν, τὴν δὲ Αἰγυπτίαν αὐτῶν ἐπονομάζουσιν. καὶ δύο Σαράπιδος, ἐν Κανώβῳ καλουμένου τὸ ἕτερον. Μετὰ δὲ αὐτὰ Ἑλίω πεποιήνται βωμοὶ, καὶ Ἀνάγκης καὶ Βίας ἐστὶν ἱερὸν· εἰσιέναι δὲ εἰς αὐτὸ οὐ νομίζουσιν. ὑπὲρ τοῦτο μητρὸς θεῶν ναὸς ἐστὶ, καὶ στήλη καὶ θρόνος· λίθων καὶ ἡ στήλη καὶ ὁ θρόνος. Ὁ δὲ τῶν Μοιρῶν καὶ Δήμητρος καὶ Κόρης οὐ φανερά ἔχουσι τὰ ἀγάλματα. Ταύτη καὶ τὸ τῆς Βουναίας ἐστὶν Ἱρας ἱερὸν, ἰδρυσάμενου Βούνου τοῦ Ἑρμοῦ· καὶ δι' αὐτὸ ἡ θεὸς καλεῖται Βουναία. Ἀνελθοῦσι δὲ εἰς τὸν Ἀκροκόρινθον, ναὸς ἐστὶν Ἀφροδίτης· ἀγάλματα δὲ αὐτῆ τε ὀπίσσω τεμένη, καὶ Ἥλιος, καὶ Ἑρως ἔχων τόξον.

CAPVT V.

De Sisyphi indicio de Aegina a Iove rapta et illius poena apud inferos — Asopo fluuio eiusque proge- nie — Maeandro, Inopo, Nilo fluuiis — Tenea urbe — templo Apollinis incenso — Sicyonia ter- ra — Aegialeo eiusque posteris, Aegialeae im- perium obtinentibus.

Τὴν δὲ πηγὴν, ἣ ἐστὶν ὀπισθε τοῦ ναοῦ, δῶρο μὲν Ἀσωποῦ λέγουσιν εἶναι, δοθῆναι δὲ Σισύφῳ τοῦτον γὰρ εἰδότες, ὡς εἶη Ζεὺς ἠρπακὸς Αἰγίναν θυγατέρα Ἀσωποῦ, μὴ πρότερον φάναι ζητοῦντι μηνύσειν, πρὶν ἢ οἱ καὶ ἐν Ἀροκορίνθῳ γένοιτο ὕδωρ. δόντος δὲ Ἀσωποῦ, μηνύει τε οὗτος, καὶ ἀπὸ τοῦ μηνύματος δίκην (ὄτω πιστὰ) ἐν ἄδου δίδωσιν. ἤκουσα δὲ ἤδη τὴν Πειρήνην φαρμένων εἶναι ταύτην, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτόθεν ὑπορρέειν ἐν τῇ πόλει. 2. Ὅ δὲ Ἀσωπὸς οὗτος ἄρχεται μὲν ἐκ τῆς Φλιασίας, ῥεῖ δὲ διὰ τῆς Σικυωνίας, καὶ ἐκδίδωσιν ἐς τὴν ταύτης θάλασσαν. θυγατέρας δὲ αὐτοῦ γενέσθαι Φλιασίοι φασὶ Κόρυραν, καὶ Αἰγίναν, καὶ Θήβην· ἀπὸ μὲν δὴ Κορκύρας καὶ Αἰγίνης τὰς νήσους, Σχερίαν καὶ Οἰνώνην καλουμένας, μετονομασθῆναι· ἀπὸ δὲ Θήβης τὴν ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ κληθῆναι. Θηβαῖοι δὲ οὐκ ὁμολογοῦσι, φάμενοι τοῦ Βοιωτίου τὴν Θήβην Ἀσωποῦ, καὶ οὐ τοῦ Φλιασίου εἶναι. τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸν ποταμὸν Φλιασίοι καὶ Σικυώνιοι λέγουσι, τὸ ὕδωρ ἔτηλυ, καὶ οὐκ ἐγχώριον εἶναι οἱ· Μαίανδρον γὰρ κατιόντα ἐκ Κελαινῶν διὰ Φρυγίας καὶ Καρίας, καὶ ἐκδιδόντα ἐς τὴν πρὸς Μιλήτω θάλασσαν, ἐς Πελοπόννησον ἔρχεσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν

Ἰσσωπὸν. οἶδα δὲ καὶ Ἀηλιῶν τοιοῦτο ἀκούσας ἔτερον, ὕδωρ, ὃ καλοῦσιν Ἰνωπον, εἶναι σφισιν ἐκ τοῦ Νεῖλου. καὶ δὴ καὶ αὐτὸν ἔχει τὸν Νεῖλον λόγος Εὐφράτην ὄντα ἐς ἔλος ἀφανίζεσθαι, καὶ αὐτίς ἀνιόντα ὑπὲρ Αἰθιοπίας Νεῖλον γίνεσθαι. Ἰσσωποῦ μὲν περὶ τοιαῦτα ἤκουσα. 3. Ἐκ δὲ τοῦ Ἀροκορίνθου τραπεῖσι τὴν ὄρεινὴν, πύλη τέ ἐστιν ἡ Τενεατικὴ, καὶ Εἰληθυίας ἱερὸν· ἐξήκοντα δὲ ἀπέχει μάλιστα στάδια ἡ καλουμένη Τενέα. οἱ δὲ ἄνθρωποι φασιν οἱ ταύτη, Τρωῆς εἶναι, αἰχμάλωτοι δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐκ Τενέδου γενόμενοι ἐνταῦθα, Ἀγαμέμνονος δόντος, οἰκῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο θεῶν μάλιστα Ἀπόλλωνα τιμῶσιν.

4. Ἐκ Κορίνθου δὲ οὐκ ἐς μεσθγαίαν, ἀλλὰ ἐς τὴν ἐπὶ Σικυῶνα ἰοῦσι, ναὸς ἐμπεπερησμένος ἐστὶν οὗ πόρῳ τῆς πόλεως, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ. γυγόνασι μὲν δὴ καὶ ἄλλοι πόλεμοι περὶ τὴν Κορινθίαν, καὶ πῦρ ἐπέλαβεν (ὡς τὸ εἰκὸς) καὶ οἰκίας, καὶ ἱερὰ τὰ ἔξω τείχους, ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν ναὸν Ἀπόλλωνος εἶναι λέγουσι, καὶ ὅτι Πυρρὸς κατακαύσειεν ὁ Ἀχιλλεὺς αὐτόν. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἤκουσα καὶ ἄλλο τοιόνδε, ὡς οἱ Κορίνθιοι Διὶ ποιήσαιτο Ὀλυμπίῳ τὸν ναὸν, καὶ ὡς ἐξαίφνης πῦρ ποθεν ἐμπεσὼν διαφθείρειεν αὐτόν.

5. Σικυῶνιοι δὲ (οὔτοι γὰρ ταύτη Κορινθίος εἰσὶν ὁμοροὶ) περὶ τῆς χώρας τῆς σφετέρως λέγουσιν, ὡς Αἰγιαλεὺς αὐτόχθων πρῶτος ἐν αὐτῇ γένοιτο· καὶ Πελοποννήσου δὲ ὅσον ἔτι καὶ νῦν καλεῖται Αἰγιαλός, ἐπ' ἐκείνου βασιλεύοντος ὀνομασθῆναι, καὶ

Αιγιάλειαν αὐτὸν οἰκίσαντα πρῶτον ἐν τῷ πεδίῳ πό-
 λιν· οὗ δὲ ἐστὶ νῦν σφισὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς,
 ἀκρόπολιν τοῦτο εἶναι. *Αιγιάλειος* δὲ *Εὐρώπη* γε-
 νέσθαι φασὶν, *Εὐρώπη* δὲ *Τελχίνα*, *Τελχίνος* δὲ
Ἀπιν. οὗτος δ' Ἄπις ἐς τοσόνδε ἠυξήθη δυνάμειος,
 πρὶν ἢ *Πελοπα* ἐς *Ὀλυμπίαν* ἀφικέσθαι, ὡς τὴν ἐν-
 τὸς *Ἰσθμοῦ* χώραν Ἀπίαν ἀπ' ἐκείνου καλεῖσθαι.
Ἀπίδος δὲ ἦν *Θελξίων*, *Θελξίονος* δὲ *Αἰγυρος*· τοῦ
 δὲ *Θουριμάχου*· *Θουριμάχου* δὲ *Λεύκιππος*· *Λευ-*
κίππῳ δὲ ἀρρήεντες παῖδες οὐκ ἐγένοντο, *Θυγάτηρ* δὲ
Καλχινία. ταύτῃ τῇ *Καλχινίᾳ Ποσειδῶνα* συγγε-
 νέσθαι φασὶ, καὶ τὸν τεχθέντα ὑπ' αὐτῆς ἔθρεψεν
 ὁ *Λεύκιππος*, καὶ τελευτῶν παρέδωκεν οἱ τὴν ἀρχήν·
 ὄνομα δὲ ἦν *Περάτος* τῷ παιδί. τὰ δὲ ἐς *Πλημναίων*
 τὸν *Περάτου* μάλιστα ἐφαίνετό μοι *θαύματος* ἄξιον.
 τὰ γὰρ οἱ τικτόμενα ὑπὸ τῆς γυναικὸς, εὐτίκα ὀπό-
 τε πρῶτον κλαύσειεν, ἠφίει τὴν ψυχὴν, ἐς ὃ *Δημή-*
τηρ ἔλεον ἴσχει *Πλημναίου*, παραγενομένη δὲ ἐς τὴν
Αιγιάλειαν ὡς δὴ γυνὴ *Ξένη Πλημναίῳ* παῖδα ἀπέ-
 θρεψεν *Ὀρθόπολιν*. *Ὀρθόπόλιδι* δὲ *Θυγάτηρ* γίνε-
 ται *Χρυσόρθη*. ταύτην τεκεῖν νομίζουσι ἐξ *Ἀπόλ-*
λωνος, καὶ ὁ παῖς ἠνομάσθη *Κορωνός*· *Κορωνοῦ*
 δὲ γίνονται *Κόραξ*, καὶ νεώτερος *Λαμῆδων*.

CAPVT VI.

*De Epopei adventu e Thessalia — Antiopes raptu
 et Epopei bello cum Nycteo gesto — Lamedonte —
 Sicyone eiusque natalibus et posteris — reli-
 quis Sicyoniorum regibus et rebus.*

Ἰόρακος δὲ ἀποθανόντος ἀπαιδός, ὑπὸ τοῦτον τὸν

καιρόν Ἐπωπεύς ἀφικόμενος ἐκ Θεσσαλίας ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος στραφόν σφισι πολέμιον λέγουσιν ἐς τὴν χώραν τότε ἐλθεῖν πρῶτον, τὰ πρὸ τούτου πάντα τὸν χρόνον διατελέσσασιν ἐν εἰρήνῃ. Αἰτία δὲ ἦδε. 2. Ἀντιόπης ἐν Ἑλλάσι τῆς Νυκτιῶς ὄνομα ἦν ἐπὶ κάλλει· καὶ οἱ καὶ φήμη προσῆν, Ἄσω-ποῦ θυγατέρα, ὅς τὴν Θηβαίδα καὶ Πλαταίδα ὄρ-
 ξει, καὶ οὐ Νυκτιῶς εἶναι. ταύτην οὐκ οἶδα εἴτε γυναῖκα αἰτήσας, εἴτε θρασύτερον ἐξ ἀρχῆς βουλευ-
 σάμενος, Ἐπωπεύς ἄρπάζει. ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι σὺν ὄπλοις ἦλθον, ἐνταῦθα τιτρώσεται μὲν Νυκτιεύς, ἐτρώθη δὲ κρατῶν τῇ μάχῃ καὶ Ἐπωπεύς. Νυκτιῆς μὲν δὴ κάμνοντα ὀπίσω κομίζουσιν ἐς Θήβας· καὶ ὡς ἔμελλε τελευτᾶν, Λύκον ἀδελφον ὄντα παραδίδωσι Θηβαίων ἐν τῷ παρόντι ἄρχειν. Δάβδακον γὰρ τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου παῖδα ἔτι αὐτὸς τε ἐπετρέ-
 πευεν ὁ Νυκτιεύς, καὶ τότε ἀπέλιπεν ἐπιτροπεύειν ἐκεῖνον. τοῦτον οὖν τὸν Λύκον ἰκέτευσε στρατῶ μεί-
 ζονι ἐπὶ τὴν Αἰγιάλειαν ἐλάσαντα τιμωρῆσασθαι μὲν Ἐπωπεῖα, κακοῦν δὲ, εἰ λάβοι, καὶ αὐτὴν Ἀντιό-
 πην. Ἐπωπεύς δὲ τὸ μὲν παραντίκα ἐπινίκια ἔστυε, καὶ Ἀθηναῖς ἀποδόμει ναόν· ἐπ' ἐξειργασμένῳ δὲ εὗξάτο ἐνδειξασθαι τὴν θεόν, εἰ οἱ τετελεσμένος ἔστιν ὁ ναὸς κατὰ γνώμην. μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἔλαιον λέγουσι φῦῆναι πρὸ τοῦ ναοῦ. ὕστερον δὲ καὶ Ἐπω-
 πεῖα κατέλαβεν ἀποθανεῖν ὑπὸ τοῦ τραύματος ἀμε-
 ληθέντος καταρχάς, ὡς μηδὲν ἔτι Λύκη δεῖσαι πο-
 λέμου. Λαμέδων γὰρ ὁ Κορωνοῦ βασιλεύσας μετὰ Ἐπωπεῖα ἐξέδωκεν Ἀντιόπην. ἣ δὲ ὡς ἐς Θήβας ἦγχετο

τὴν ἐπ' Ἐλευθερῶν, ἐνταῦθα καθ' ὁδὸν τίεται. καὶ ἔπη τούτῳ πεποίηκεν Ἄγις ὁ Ἀμφιπολέμου·

Ἀντιόπη δ' ἔτεκε Ζῆθον, κ' Ἀμφίονα Διον,

Ἄσωποῦ κούρη ποταμοῦ βαθυδινηέντος,

Ζηὶ τε κυσαμένη, καὶ Ἐπωπεῖ πομένι λαῶν.

Ὅμηρος δὲ σφᾶς ἀνήγαγεν ἐπὶ τὸ σεμνότερον τοῦ γένους, καὶ Θήβας φησὶν οἰκίσαι πρώτους, ἀποκρῖνων τὴν κάτω πόλιν (ἐμοὶ δοκεῖν) ἀπὸ τῆς Καδμείας. Λαμίδων δὲ βασιλεύσας ἔγημεν ἐξ Ἀθηναίων γυναικα Φηνῶ Κλυτίου· καὶ ὕστερον γενομένου οἱ πόλεμον πρὸς Ἀρχανδρον καὶ Ἀρχιτέλη τοὺς Ἀχαιοὺς, συμμαχῆσοντα ἐπηγάγετο Σικυῶνα ἐκ τῆς Ἀττικῆς· καὶ θυγατέρα τε συνώκισεν αὐτῷ Ζευξίππην· καὶ ἀπὸ τούτου βασιλεύσαντος ἡ γῆ Σικυωνία καὶ Σικυῶν ἀντὶ Αἰγιάλης ἡ πόλις ἠνομάσθη. 3. Σικυῶνα δὲ οὐ Μαραθῶνος τοῦ Ἐπωπέως, Μητιῶνος δὲ εἶναι τοῦ Ἐρεχθίδος φασίν. ὁμολογεῖ δὲ σφισι καὶ Ἄσιος. ἐπεὶ Ἡσιόδος τε καὶ Ἴβυκος, ὁ μὲν ἐποίησεν, ὡς Ἐρεχθίδος εἶη Σικυῶν· Ἴβυκος δὲ εἶναι Πέλοπος φησὶν αὐτόν. Σικυῶνος δὲ γίνεται Χθονοφύλη· Χθονοφύλης δὲ καὶ Ἐρμού Πόλυβον γενέσθαι λέγουσιν· ὕστερον δὲ αὐτὴν Φλίας ὁ Διονύσου γαμεῖ, καὶ οἱ παῖς Ἀνδροδάμας γίνεται. Πόλυβος δὲ Ταλαῶ τῷ Βλαντος βασιλεύοντι Ἀργείων Λυσιάνασσαν τὴν θυγατέρα ἔδωκε· καὶ ὅτε Ἀδραστος ἔφυγεν ἐξ Ἀργους, παρὰ Πόλυβον ἦλθεν ἐς Σικυῶνα· καὶ ὕστερον ἀποθανόντος Πολύβου, τὴν ἐν Σικυῶνι ἀρχὴν ἔσχεν. Ἀδράστου δὲ ἐς Ἀργος κατελθόντος, Ἰανίσκος ἀπὸ γονος Κλυτίου τοῦ Λαμίδωντι κηδεύσαντος ἐλθὼν

ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσεν. Ἀποθανόντος δὲ Ἰανίσκου, Φαῖστος τῶν Ἡρακλείους λεγόμενος παιδῶν καὶ οὗτος εἶναι. Φαίστου δὲ κατὰ μαντείαν μετοικήσαντος ἐς Κρήτην, βασιλεύσαι λέγεται Ζεῦξίππος Ἀπόλλωνος υἱὸς καὶ νύμφης Συλλίδος. Ἄ. Μετὰ δὲ Ζεῦξίππον τελευτήσαντα Ἀγαμέμνων στρατὸν ἤγαγεν ἐπὶ Σικυῶνα καὶ τὸν βασιλεῖα Ἰππόλυτον Ῥοπάλου παῖδα τοῦ Φαίστου. δέσας δὲ τὸν στρατὸν ἐπιόντα Ἰππόλυτος συνεχώρησεν Ἀγαμέμνονος κατήκοος καὶ Μυκηναῖον εἶναι. Ἰππολύτου δὲ ἦν τοῦτου Λακεσταδῆς. Φάλης [Ταμφάλης] δὲ ὁ Τημένου καταλαβὼν νύκτωρ Σικυῶνα σὺν Δωριεῦσι κακὸν μὲν ἄτε Ἡρακλειδην καὶ αὐτὸν ἐποίησεν οὐδὲν, κοινῶν δὲ ἔσχε τῆς ἀρχῆς. καὶ Δωριεῖς μὲν Σικυῶνιοι γεγῶνασιν ἀπὸ τοῦτου καὶ μοῖρα τῆς Ἀργείας.

CAPVT VII.

De Demetrio Sicyonis arci urbem adstruente — terze motu Sicyonem vastante — Sicyoniorum seulcris et mortuos humandi more — Eupolidis, cocici poetæ, et aliorum sepulcris — memorandis in ce Sicyon. — theatro sub arce — templo Bacchi usque signis Baccheo et Lysio — templo Dianæ pnaeae — templo Suadae eiusque cultus origine — templo Apollinis et Mursyae tibiis ibi conditis.

ν δὲ τοῦ Αἰγιάλεως ἐν τῇ πεδίῳ πόλιν Δημήτριος ἰλῶν ὁ Ἀντιγόνου τῇ πάλαι ποτὲ ἀκροπόλει προσετήν νῦν πόλιν. ἐχόντων δὲ ἀσθενῶς ἦδη τῶν ἀνίων (αἰτίαν δὲ οὐκ ὀρθῶς ποιοῖ τις ἀνζητῶν, γὰρ το δὲ τῷ Ὀμήρῳ λελεγμένοι περὶ Διὸς·

Ὅς δὴ πολλῶν πολλῶν κατέλυσε κάρηνα,) διακειμένοις οὖν ἀδυνάτως, ἐπιγενόμενος σεισμός ὀλίγου τὴν πόλιν ἐποίησεν ἀνδρῶν ἔρημον, πολλὰ δὲ σφῶς καὶ τῶν ἐς ἐπίδειξιν ἀφείλετο· ἐκάκωσε δὲ καὶ περὶ Καφίαν καὶ Λυκίαν τὰς πόλεις, καὶ Ῥοδίους ἐπέσθη μάλιστα ἡ νῆσος· ὥστε καὶ τὸ λόγιον τετελέσθαι Σιβύλλῃ τὸ ἐς τὴν Ῥόδον ἔδοξεν.

2. Ἐκ δὲ τῆς Κορινθίας ἐλθοῦσιν ἐς τὴν Σικυωνίαν, Λύκου Μεσσηνίου μνημῆα ἐστίν, ὅστις δὴ οὗτος ὁ Λύκος· οὐ γάρ τινα Λύκον εὗρισκω Μεσσηνίων ἀσκήσαντα πένταθλον, οὐδὲ Ὀλυμπικὴν ἀνηρημένον νίκην· τοῦτο μὲν δὴ χῶμά ἐστι γῆς. 3. Αὐτοὶ δὲ Σικυώνιοι τὰ πολλὰ εἰκότι τρόπῳ θάπτουσι. τὸ μὲν σῶμα γῆ κρύπτουσιν, λίθου δὲ ἐποικοδομήσαντες κρηπίδα κίονας ἐφιστᾶσι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἐπίθημα ποιοῦσι κατὰ τοὺς αἰετοὺς μάλιστα τοὺς ἐν τοῖς ναοῖς· ἐπίγραμμα δὲ ἄλλο μὲν γράφουσιν οὐδέν, τὸ δὲ ὄνομα ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ οὐ πατρῶθεν ὑπειπόντες κελεύουσι τὸν νεκρὸν χαιρεῖν. 4. Μετὰ δὲ τὸ μνημα τοῦ Λύκου διαβεβηκόσιν ἤδη τὸν Ἀσσωπὸν ἐστίν ἐν δεξιᾷ τὸ Ὀλύμπιον· ὀλίγον δὲ ἔμπροσθεν ἐν ἀριστερᾷ τῆς ἕδος τάφος Εὐπόλιδι Ἀθηναίῳ ποιήσαντι κωμωδίαν. προελθοῦσι δὲ καὶ ἐπιστρέψασιν ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν, Ξενοδίκης μνημῆα ἐστίν ἀποθανούσης ἐν ᾧδίσι· πεποίηται δὲ οὐ κατὰ τὸν ἐπιχώριον τρόπον, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ γραφῇ μάλιστα ἀρμόζοι· γραφὴ δὲ, εἴπερ ἄλλη τις, καὶ αὕτη ἐστὶ θεᾶς ἀξία. προελθοῦσιν ἐν τεῦθεν τάφος Σικυωνίοις ἐστίν, ὅσοι περὶ Πελλήνην καὶ Λύμην τὴν Ἀχαιῶν, καὶ ἐν Μεγάλῃ πόλει, καὶ

παρὶ Σιλασίαν ἐτελεύτησαν· τὰ δὲ ἐς αὐτοὺς σαφέ-
 στερον ἐν τοῖς ἐφεξῆς δηλώσω. πρὸς δὲ τῇ πύλῃ πη-
 γή ἐστι σφίσι ἐν σπηλαίῳ, ἧς τὸ ὕδωρ οὐκ ἀνεισιν
 ἐκ γῆς, ἐπιρρέει δὲ ἐκ τοῦ ὀρόφου τοῦ σπηλαίου· καὶ
 καλεῖται δι' αὐτὸ σταύρουσα ἢ πηγὴ. 5. Ἐν δὲ τῇ νῦν
 ἀκροπόλει Τύχης ἱερὸν ἐστὶν Ἀφραιας, μετὰ δὲ αὐτὸ
 Διοσκούρων· ξοανά τε οὗτοι καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Τύ-
 χης ἐστὶ. τοῦ θεάτρον δὲ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν ὠκοδο-
 μημένου τὸν ἐν τῇ σκηνῇ πεποιημένον ἄνδρα ἀσπίδα
 ἔχοντα Ἄρατόν φασιν εἶναι τὸν Κλεινίου. Μετὰ δὲ τὸ
 θεάτρον Διονύσου ναὸς ἐστὶ· χρυσοῦ μὲν καὶ ἐλέ-
 φαντος ὁ θεὸς, παρὰ δὲ αὐτὸν Βάγκαι λίθου λευ-
 κοῦ. ταύτας τὰς γυναῖκας ἱεράς εἶναι, καὶ Διονύσω
 μαίνεσθαι λέγουσιν. ἄλλα δὲ ἄγάλματα ἐν ἀπορρή-
 τῳ Σικωνίῳ ἐστὶ· ταῦτα μὲν καθ' ἕκαστον ἔτος
 νυκτὶ ἐς τὸ Διονύσιον ἐκ τοῦ καλουμένου Κοσμη-
 τηρίου κομίζουσι· κομίζουσι δὲ μετὰ δάδων τε ἡμμέ-
 νων καὶ ὕμνων ἐπιχωρίων, ἡγεῖται μὲν οὖν, ὃν Βακ-
 χεῖον ὀνομάζουσιν, (Ἄνδροδάμας σφίσι ὁ Φίλαντος
 τοῦτον ἰδρύσατο) ἔπειτα δὲ ὁ καλούμενος Λύσιος,
 ὃν Θηβαῖος Φάνης, εἰπούσης τῆς Πυθίας, ἐκόμισεν
 ἐκ Θηβῶν. ἐς δὲ Σικωῶνα ἦλθεν ὁ Φάνης, ὅτι Ἀρι-
 στόμαχος ὁ Κλεοδάμου· τῆς γὰρ οἱ γενομένης μαν-
 τείας ἁμαρτῶν, δι' αὐτὸ καὶ καθόδου τῆς ἐς Πελο-
 πόννησον ἡμαρτεν. ἐκ δὲ τοῦ Διονυσίου βαδίζουσιν
 ἐς τὴν ἀγορὰν ἐστὶ ναὸς Ἀρτέμιδος ἐν δεξιᾷ Λιμναίας.
 καὶ ὅτι μὲν καταρρέηκεν ὁ ὕραφος, δηλὰ ἐστὶν ἰδύ-
 τι· περὶ δὲ τοῦ ἀγάλματος, οὔτε ὡς κομισθέντος
 ἐτέρωσε, οὔτε ὄντινα αὐτοῦ διεφθάρη τρόπον, εἰπέω

ἔχουσιν. 7. Ἐς δὲ τὴν ἀγορὰν ἐσελθοῦσι, Πειθοῦς ἐστὶν ἱερὸν, οὐδὲ τοῦτο ἄγαλμα ἔχον. Πειθῶ δὲ ἐπὶ λόγῳ τοιῶδε αὐτοῖς κατέστη σέβασθαι. Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις ἀποκτείναντες Πύθωνα παρεγένοντο ἐς τὴν Αἰγιαλαίαν καθαρῶν εἴνεκα. γενόμενον δὲ σφισι δείματος, ἔνθα καὶ νῦν Φόβον ὀνομαῖζουσι τὸ χωρίον, οἱ μὲν ἐς Κρήτην παρὰ Καρμάνορα ἀπετράποντο, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐν τῇ Αἰγιαλαίᾳ νόσος ἐπέλαβε· καὶ σφῶς ἐκέλευον οἱ μάντις Ἀπόλλωνα ἰλάσασθαι καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ παῖδας ἑπτὰ καὶ ἕσας παρθένους ἐπὶ τὸν Σῦθαν ποταμὸν ἀποστέλλουσιν ἰκετεύοντας· ὑπὸ τούτων δὲ πεισθέντας τοὺς θεοὺς φασὶν ἐς τὴν τότε ἀκρόπολιν ἔλθειν· καὶ ὁ τόπος, ἔνθα πρῶτον ἀφίκοντο, Πειθοῦς ἐστὶν ἱερὸν. τούτοις δὲ εἰκότα καὶ νῦν ἔτι ποιεῖται. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν Σῦθαν ἴασιν οἱ παῖδες τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἀγαγόντες δὴ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ τῆς Πειθοῦς ἱερὸν αὐθις ἀπάγειν εἰς τὸν ναὸν φασὶ τοῦ Ἀπόλλωνος. ὁ δὲ ναὸς ἔστι μὲν ἐν τῇ νῦν ἀγορᾷ· τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς λέγουσιν αὐτὸν ὑπὸ Προΐτου ποιηθῆναι· τὰς γὰρ οἱ θυγατέρας ἐνταῦθα τῆς μανίας παύσασθαι. 8. λέγουσι δὲ καὶ ταῦτα· ὡς Μελίαγρος ἐς τοῦτον τὸν ναὸν ἀνέθηκε τὴν λόγχην, ἣ τὸν ὕν κατεργάσατο. καὶ αὐλοὺς ἀνατεθῆναι φασὶν ἐνταῦθα τοὺς Μαρσύου. γενόμενης γὰρ τῆς συμφορᾶς τῷ Σιληνῷ, τὸν ποταμὸν τὸν Μαρσύαν κατενεγκεῖν αὐτοὺς ἐς τὸν Μαίανδρον· ἀναφανέντας δὲ ἐν τῷ Ἄσωπῳ, καὶ κατὰ τὴν Σικωνίαν ἐκπεσόντας, ὑπὸ ποιμένος εὐρόντος δοθῆναι τῷ Ἀπόλλωνι. τούτων τῶν ἀ-

ναθημάτων οὐδὲν ἔτι ἐλείπετο· συγκατεκαύθη γάρ
 ἐμπιπραμένῳ τῷ ναῷ. τὸν δὲ ἐπ' ἐμοῦ ναὸν καὶ τὸ
 ἄγαλμα Πυθιοκλῆς ἀνέθηκε.

C A P V T VIII.

*De templo imperatoribus Romanis consecrato, ante
 Cleonis domo — Sicyoniorum tyrannis et repu-
 blica ab Arato restituta — Arato Achaeorum
 duce eiusque magnis rebus gestis.*

Τῷ δὲ τῆς Πειθοῦς ἱερῷ τὸ ἐγγὺς τέμενος ἀνειμένος
 βασιλεῦσι Ῥωμαίων οἰκία ποτὲ ἦν Κλέωνος τυρά-
 νου. Κλεισθένης μὲν γάρ ὁ Ἀριστωνύμου τοῦ Πύθ-
 ρωνος ἐχόντων ἔτι τὴν κάτω πόλιν Σικωνίων ἐτυ-
 ράνησε· Κλέων δὲ ἐν τῇ νῦν πόλει. 2 Πρὸ ταύτης
 τῆς οἰκίας ἡρώδης ἐστὶν Ἀράτου μέγιστα Ἑλλήνων ἐρ-
 γασαμένου τῶν ἐφ' αὐτοῦ· ἔχει δὲ ὧδε τὰ ἐς αὐτόν.
 μετὰ Κλέωνα μοναρχήσαντα ἐνέπσε τῶν ἐν τέλει
 πολλοῖς ἐπιθυμία τυραννίδος οὕτω δὴ τι ἀκάθεκτος,
 ὡς καὶ ἄνδρας δύο Εὐθύδημον καὶ Τιμοκλείδαν ὁ-
 μοῦ τυρανῆσαι. τούτους μὲν οὖν ἐξέβαλεν ὁ δῆμος,
 Κλεινίαν τὸν πατέρα Ἀράτου προσησάμενος· ἔτισι
 δὲ ὕστερον οὐ πολλοῖς ἐτυράνησεν Ἀβαντίδας. Κλει-
 νία μὲν οὖν συνεβεβήκει πρότερον ἔτι ἢ τελευτῆ·
 Ἀρατὸν δὲ Ἀβαντίδας φυγάδα ἐποίησεν, ἣ καὶ αὐτὸς
 ἀπεχώρησεν Ἀρατος ἐθελοντής. Ἀβαντίδαν μὲν οὖν
 κτείνουσι ἄνδρες τῶν ἐπιχωρῶν· τύραννος δὲ αὐ-
 τῆκα ἐγεγύει ὁ Ἀβαντίδου πατήρ Πασσίας. Νικο-
 κλῆς δὲ ἐκαῖνον ἀελῶν ἐτυράνησεν αὐτός. ἐπὶ τοῦ
 τον τὸν Νικοκλέα Ἀρατος ἀφικόμενος Σικωνίων
 φηγάσι καὶ Ἀργείοις μισθωτοῖς, τοὺς μὲν ἔλαθεν αἶτε

ἐν σκότῳ, (νύκτωρ γὰρ δὴ τὴν ἐπιχείρησιν ἐποιεῖτο
 τοὺς δὲ καὶ βιασάμενος τῶν φυλασσόντων ἐγένετο
 ἐντὸς τείχους· καὶ (ὑπέφαινε γὰρ ἕως ἤδη) προσλα-
 βὼν τὸν δῆμον ἐπὶ τὴν οἰκίαν σπουδῇ τὴν τυραννι-
 κὴν τρέπεται· καὶ ταύτην μὲν εἶλεν οὐ χαλεπῶς, ὁ
 δὲ Νικοκλῆς αὐτὸς ἔλαθεν ἀποδράς. 3. Σικυωνίους
 δὲ ἀπέδωκεν Ἄρατος ἐξίσου πολιτεύεσθαι διαλλάξας
 τοῖς φεύγουσιν· οἰκίας μὲν φυγάσι καὶ ὅσα τῶν
 κτημάτων ἄλλα ἐπέπρατο ἀποδοῦς· τιμὴν δὲ τοῖς
 προιαμένοις διέλυσε. αὐτὸς δὲ (καὶ ἦν γὰρ θεός τοῖς
 πᾶσιν Ἕλλησι Μακεδόνων καὶ Ἀντιγόνου Φίλιππον
 ἐπιτροπεύοντος τὸν Δημητρίου) τοῦδε σῶκεα τοὺς
 Σικυωνίους ἐς τὸ Ἀχαιῶν συνέδριον ἐσήγαγε Λωρῆϊς
 ὄντας, αὐτίκα δὲ στρατηγὸς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἤρητο·
 καὶ σφᾶς ἐπὶ Λοκροῦς τοὺς Ἀμφισσέας ἀγαγὼν, καὶ
 ἐς τὴν Αἰτωλῶν πολεμίων ὄντων, τὴν γῆν ἐπόρθησα.
 4. Κόρινθον δὲ ἔχοντας Ἀντιγόνοιο, καὶ φρουρᾶς
 Μακεδόνων ἐνούσης τοὺς Μακεδόνας τῷ αἰφριδίῳ
 τῆς ἐπιθέσεως κατέπληξε, καὶ ἄλλους τε κρατήσας
 μάχῃ διέφθειρε καὶ Περσαῖον ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ἵστα-
 γμένον, ὃς παρὰ Ζήνωνα τὸν Μνασίεα κατὰ μάθησιν
 σοφίας ἐφοίτησεν. ἐλευθερώσαντος δὲ Ἀράτου Κό-
 ρινθον, προσεχώρησαν μὲν ἐς τὸ συνέδριον Ἐπιδαύ-
 ριοι καὶ Τροιζήνιοι, οἱ τὴν Ἀργολίδα ἀκτὴν οἰκούν-
 τες, καὶ τὴν ἐκτὸς Ἴσθμοῦ Μεγαρεῖς· συμμαχίαν
 δὲ πρὸς Ἀχαιοὺς Πτολεμαῖος ἐποίησατο. Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ καὶ Ἅγις ὁ Εὐθαμίδου βασιλεὺς ἐφθησαν
 μὲν Πελλήνην ἐλόντες ἐξ ἐπιδρομῆς, ἦκοντι δὲ Ἀράτω
 καὶ τῇ στρατιᾷ συμβαλόντι ἐκρατήθησαν, καὶ τῇ

Πελλήνην ἐκλιπόντες ἀναχωροῦσιν οἴκαδε ὑπόσπονδοι. 5. Ἄρατος δὲ, ὡς οἱ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ προσεχωρήσει, δεινὸν ἤγειτο Πειραιῶ καὶ Μουνυχίαν, ἔτι δὲ Σαλαμίνα καὶ Σούνιον ἐχόμενα ὑπὸ Μακεδόνων περιοφθῆναι, καὶ (οὐ γὰρ ἤλιπε δύνασθαι πρὸς βίαν αὐτὰ ἐξελεῖν) Διογενὴν πείθει τὸν ἐν τοῖς φρουροῖς ἄρχοντα, ἀφεῖναι τὰ χωρία ἐπὶ ταλάντοις πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ τῶν χρημάτων συνετέλεσεν αὐτοῖς Ἀθηναίοις ἕκτον μέρος. ἔπεισε δὲ καὶ Ἀριστόμαχον τυραννοῦντα ἐν Ἄργεϊ, δημοκρατίαν ἀποδόντα Ἀργείοις ἐς τὸ Ἀχαιῶν συνετελεῖν, Μαντινείαν τε, Μακεδόνων ἐχόντων, εἶλεν. ἀλλὰ γὰρ οὐ πάντα ἀνθρώπων τελεῖται κατὰ γνώμην, εἰ δὴ καὶ Ἄρατον κατέλαβεν ἀνάγκη γενέσθαι Μακεδόνων καὶ Ἀντιγόνου σύμμαχον· ἐγένετο δὲ οὕτως.

CAPVT IX.

*De Cleomene Lacedaemoniorum rege Achaeis bel-
lum inferente — Arato cum Antigono societatem
ineunte — Cleomenis fuga et morte — Arati caede
a Philippo facta — Philippi morte — de memoran-
dis in foro Sicyoniorum continuatio — Apol-
line Lycaeo.*

Κλεομένης ὁ Λεωνίδου τοῦ Κλεωνύμου, παραλαβὼν τὴν βασιλείαν ἐν Σπάρτῃ, Πανσανίαν ἐμμειῖτο, τυραννίδος τε ἐπιθυμῶν, καὶ νόμοις τοῖς καθεστηκόσιν οὐκ ἀρεσκόμενος. ἄτε δὲ ὄντι αὐτῷ Πανσανίων θερμοτέρῳ καὶ οὐ φιλοψύχῳ, ταχὺ τὰ πάντα ὑπὸ φρονήματος καὶ τόλμης κατεῖργαστο· καὶ βασιλεία τε οἰκίας τῆς ἐτέρας Εὐρυδαμίδαν παῖδα ἔτι ἀνελὼν φαρμάκῳ διὰ τῶν ἐφορευόντων ἐς Ἐπικλείδαν τὸν

ἀδελφὸν μετέστησε τὴν ἀρχήν· καὶ τὸ κράτος τῆς γε-
 ρουσίας καταλύσας Πατρονόμους τῷ λόγῳ κατέστη-
 σεν ἀντ' αὐτῶν. ἐπιθυμῶν δὲ πραγμάτων μειζόνων
 καὶ ἀρχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπέθετο Ἀχαιοῖς πρώτοις,
 συμμάχους ἐπιβίων ἔσειν, ἣν κρατήσῃ, καὶ μάλιστα
 ἐμποδῶν οὐκ ἐθέλων εἶναι οἱ τοῖς δρωμένοις. Συμβα-
 λῶν δὲ περὶ Δύμην τὴν ὑπὲρ Πατρῶν, Ἀράτου καὶ
 τότε ἡγουμένου τῶν Ἀχαιῶν, νικᾷ τῇ μάχῃ. 2. τοῦτο
 Ἄρατιον ἠνάγκασεν ὑπὲρ τε Ἀχαιῶν καὶ αὐτῆς Σικυῶ-
 νος δεισαντα, Ἀντίγονον ἐπάγεσθαι, Κλεομένους δὲ
 παραβάντος, ἦν πρὸς Ἀντίγονον συνέθετο εἰρήνην,
 καὶ παράσπονδα ἐκ τοῦ φανεροῦ καὶ ἄλλα δρᾶσαν-
 τος, καὶ Μεγαλοπολίτας ποιήσαντος ἀναστάτους.
 οὕτω δὴ διαβάντος ἐς Πελοπόννησον Ἀντιόχου,
 συμβάλλουσιν Ἀχαιοὶ Κλεομένει περὶ Σελασίαν. νι-
 κησάντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν, Σελασία τε ἠνδραποδίσθη,
 καὶ αὐτὴ Λακεδαιμῶν ἐάλω. Λακεδαιμονίοις μὲν
 οὖν ἀπέδωκεν Ἀντίγονος καὶ Ἀχαιοῖς πολιτείαν τὴν
 πατριῶν· 3 τῶν δὲ Λεωνίδου παίδων Ἐπικλείδας
 μὲν ἀπέθανεν ἐν τῇ μάχῃ, Κλεομένην δὲ φεύγοντα
 ἐς Αἴγυπτον καὶ τιμῆς παρὰ Πτολεμαίῳ πρώτα
 ἔχοντα συνέβη δεθῆναι καταγνωσθέντι Αἰγυπτίων
 ἄνδρας ἐπὶ τὸν βασιλέα συνιστάναι. καὶ ἀπέδρα
 μὲν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, καὶ τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν ἀρ-
 χὴν Θορύβου παρέσχεν· τέλος δὲ, ὡς ἤλλασκετο, ἀπέ-
 σφαξεν ἑαυτὸν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἄσμενοι Κλεομέ-
 νους ἀπαλλαγέντες βασιλεύεσθαι μὲν οὐκέτι ἤθελον
 σάν, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἐς τότε διαμένει σφίσις ἐκείνης
 τῆς πολιτείας. Ἀράτῳ δὲ Ἀντίγονος, ἄτε ἀνδρὶ εὐεφ-

γέτη καὶ συγκατειργασμένῳ λαμπρῶ, οὕτως διέμει-
 νεν εὐνοῦς. 4. Φίλιππος δὲ ὡς παρέλαβε τὴν ἀρ-
 χὴν (οὐ γὰρ αὐτὸν Ἄρατος θυμῷ πολλὰ ἐς τοὺς ἀρ-
 χομένους χρώμενον ἐπήγει, τὰ δὲ καὶ ὠρημένον
 ἐπέειχε μὴ ποιεῖν) τούτων εἴνεκεν ἀπέκτεινεν Ἄρατον,
 οὐδὲν προῖδομένῳ δούς οἱ φάρμακον. καὶ τὸν μὲν ἐξ
 Αἰγίου (ταύτη γὰρ τὸ χρεῶν ἐπέλαβεν αὐτὸν) ἐς Σικυ-
 ῶνα κομίσαντες θάπτουσι, καὶ τὸ ἥρῳον Ἀράτειον
 ἔτι ὀνομάζεται. Φιλίππῳ δὲ καὶ ἐς Εὐρυκλειδὴν καὶ
 Μίκωνα Ἀθηναίους ὅμοια εἰργάσθη· καὶ γὰρ τοὺς-
 δε ὄντας δήτορας καὶ οὐκ ἀπιθάνους τῷ δήμῳ φαρ-
 μάκοις ἔκτεινεν. 5. Ἐμελλε δὲ ἄρα καὶ αὐτῷ Φι-
 λίππῳ τὸ ἀνδροφόνον φάρμακον ἔσεσθαι συμφορὰ·
 τὸν γὰρ οἱ παῖδα Δημήτριον ὁ νεώτερος τῶν Φιλίπ-
 που παιδῶν Περσεὺς φαρμάκῳ διέφθειρε, καὶ δι'
 αὐτὸ καὶ τῷ πατρὶ ἀθυμήσαντι παρέσχεν αἰτίαν ἰ-
 ποθανεῖν. παρεδήλωσα δὲ τὰδε ἀπιδῶν ἐς τὸ Ἡσιό-
 δου σὺν Θεῷ πεποιημένον, τὸν ἐπ' ἄλλον βουλευόν-
 τα ἄδικα ἐς αὐτὸν πρῶτον τρέπειν.

6. Μετὰ δὲ Ἀράτου ἥρῳον ἔστι μὲν Ποσειδῶνι
 Ἰσθμίῳ βωμὸς, ἔστι δὲ Ζεὺς Μειλίχιος, καὶ Ἀρτε-
 μις ὀνομαζομένη Πατρόα, σὺν τέχνῃ πεποιημένα
 οὐδεμιᾶ· πυραμίδι δὲ ὁ Μειλίχιος, ἣ δὲ κλονί ἐστιν
 εἰκασμένη. ἐνταῦθα καὶ βουλευτήριόν σφαισι πεποιή-
 ται, καὶ στοὰ καλουμένη Κλεισθένης ἀπὸ τοῦ οἰ-
 κοδομήσαντος· ὠκοδόμησε δὲ ἀπὸ λαφύρων ὁ Κλει-
 σθένης αὐτήν, τὸν πρὸς Σκίρωνα πόλεμον συμπο-
 λεμήσας Ἀμφικτύοσι. τῆς δὲ ἀγορᾶς ἐστὶν ἐν τῷ
 ὑπαίθρῳ Ζεὺς χαλκοῦς, τέχνη Λυσίππου, παρὰ δὲ

αὐτὸν Ἄρτεμις ἐπίχρυσος. 7. Πλησίον δὲ Ἀπόλλωνος ἔστιν ἱερὸν Ἀνκαίου, κατεβήθηκός τε ἦδη καὶ ἤκιστα θείας ἄξιον· φοιτῶντων γὰρ λύκων σφίσι ἐπὶ τὰς ποίμνας, ὡς μηδένα εἶναι καρπὸν ἔτι ἀπ' αὐτῶν, ὃ θεὸς τόπον ὄντινα εἰπὼν, ἔνθα ἔκειτο αὐτὸν ξύλον, τοῦτου φλοιὸν ἔχρησε τοῦ ξύλου καὶ κρείας ὁμοῦ προθεῖναι τοῖς θηρίοις· καὶ τοὺς μὲν αὐτίκα, ὡς ἐγέυσαντο, διέφθειρεν ὁ φλοιός· τὸ ξύλον δὲ ἐκείνο ἔκειτο μὲν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀνκαίου· ὃ τι δὲ ἦν δένδρον, οὐδὲ οἱ τῶν Σικυωνίων ἐξηγηταὶ συνήδισαν. τοῦτου δὲ εἰσιν εἰκόνας ἐφεξῆς χαλκαῖ· τὰς Προΐτου θυγατέρας λέγουσιν εἶναι σφᾶς, τὸ δὲ ἐπίγραμμα ἐς γυναῖκας ἄλλας εἶχεν. ἐνταῦθα Ἡρακλῆς χαλκοῦς ἔστι· Λύσιππος ἐποίησεν αὐτὸν Σικυώνιος. καὶ πλησίον Ἑρμῆς ἔστηκεν ἀγοραῖος.

CAPVT X.

De templo Herculis eiusque sacrorum ratione — templo Aesculapii cum duplici aede et signis in iis Somni et Somni — signis in Aesculapii delubro — templo Veneris, signis in eo, mulieribus sacerdotibus et sacris — herba Paederote — gymnasio Sicyoniorum.

Ἐν δὲ τῷ γυμνασίῳ τῆς ἀγορᾶς ὄντι οὐ μακρὰν Ἡρακλῆς ἀνάκειται λίθου, Σκόπα ποίημα. ἔστι δὲ καὶ ἐτέρωθι ἱερὸν Ἡρακλείους. τὸν μὲν πάντα ἐνταῦθα περιβόλον Παιδιζῆν ὀνομάζουσιν· ἐν μέσῳ δὲ ἔστι τοῦ περιβόλου τὸ ἱερὸν, ἐν δὲ αὐτῷ ἔδανον ἀρχαῖον, τέχνη Φλιασίου Λαφάου. ἐπὶ δὲ τῇ θυατῆ τοιαῦτα δρᾶν νομίζουσι· φαῖστον ἐν Σικυωνίᾳ λέγουσιν ἐλθόντα καταλαβεῖν Ἡρακλεῖ σφῆς ὡς ἦσαν

ἐναγίζοντας· οὐκ οὐκ ἤξιον δὲ οὐδὲν δὲ Φαίστος τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὡς θεῶν θύειν. καὶ νῦν ἔτι ἄρνα οἱ Σικυωνιοὶ σφάζαντες, καὶ τοὺς μηρούς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καύσαντες, τὰ μὲν ἐσθίουσιν ὡς ἀπὸ ἱερείου, τὰ δὲ ὡς ἡρώδ' τῶν κρεῶν ἐναγίζουσι. τῆς ἐορτῆς δὲ, ἣν ἄγουσι τῷ Ἡρακλεῖ, τὴν πρότεραν τῶν ἡμερῶν Ὀνομάταν ὀνομάζοντες, Ἡράκλειαν δὲ καλοῦσι τὴν ὑστέραν. 2. Ἐντεῦθεν ἔστιν ὁδὸς ἐς ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ. παρελθούσι δὲ ἐς τὸν περίβολον ἐν ἄριστερᾷ, διπλοῦν ἔστιν οἶκημα· κεῖται δὲ ἴππος ἐν τῷ πρότερον, καὶ οἱ πλὴν τῆς κεφαλῆς ἄλλο οὐδὲν ἔτι λείπεται. τὸ ἐνδοτέρω Ἀπόλλωνι ἀνῆται Καρνεῖφ, καὶ ἐς αὐτὸ οὐκ ἔστι πλὴν τοῖς ἱερεῦσιν ἕσοδος. κεῖται δὲ ἐν τῇ στοᾷ κήτους ὄστον θάλασσιον μεγέθει μέγα, καὶ μετ' αὐτὸ ἄγαλμα Ὀνειρόν, καὶ ἴππος κατακοιμῶν λέοντα, Ἐπιδώτης δὲ ἐπέκλησιν. ἐς δὲ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἐσιοῦσι καθ' ἕτερον τῆς ἐσόδου, τῇ μὲν Πανὸς καθήμενον ἄγαλμά ἐστι, τῇ δὲ Ἄρτεμις ἕστηκεν. 3. Ἐσελθούσι δὲ ὁ θεὸς ἔστιν οὐκ ἔχων γένεια, χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, Καλάμιδος δὲ ἔργον· ἔχει δὲ καὶ σκῆπτρον, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας χειρὸς πίτυος καρπὸν τῆς ἡμέρου. φασὶ δὲ σφισιν ἐς Ἐπιδαύρου κομισθῆναι τὸν θεὸν ἐπὶ ζεύγους ἡμιόνων, δράκοντι εἰκασμένον, τὴν δὲ ἀγαγοῦσαν Νικαγόραν εἶναι Σικυωνίαν, Ἀγασικλέους μητέρα, γυναῖκα δὲ Ἐχετίμου. ἐνταῦθα ἀγάλματα ἔστιν οὐ μεγάλα ἀπηρητημένα τοῦ ὀφθῆ. τὴν δὲ ἐπὶ τῷ δράκοντι Ἀριστοδάμαν Ἀράτου μητέρα εἶναι λέγουσι, καὶ Ἀράτον Ἀσκληπιοῦ παῖδα εἶναι νομίζουσιν. οὕτως

μὲν δὴ παρείχετο ὁ περίβολος τοσάδε ἐς μνήμην.
 4. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἄλλο ἐστὶν Ἀφροδίτης ἱερὸν· ἐν δὲ
 αὐτῷ πρῶτον ἄγαλμα ἐστὶν Ἀντιόπης· εἶναι γὰρ οἱ
 τοὺς παῖδας Σικυωνίους, καὶ δι' ἐκείνους ἐλθοῦσαν
 καὶ αὐτὴν Ἀντιόπην προσήκειν σφίσι· μετὰ τοῦτο
 ἦδη τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἐστίν. ἱερὸν ἐπίασι μὲν δὴ
 ἐς αὐτὸ γυνή τε νεωκόρος, ἣ μηκέτι θέμις παρ' ἄν-
 δρῶν φοιτῆσαι, καὶ παρθένος ἱερωσύνην ἐπέτειον ἔχου-
 σα (λουτροφόρον τὴν παρθένον ὀνομαζούσαι)· τοῖς
 δὲ ἄλλοις κατὰ ταῦτά καὶ ὄραϊν ἀπὸ τῆς ἐσόδου
 τὴν θεὸν, καὶ αὐτόθεν προσεύχεσθαι. τὸ μὲν δὴ
 ἄγαλμα καθήμενον Κάναχος Σικυώνιος ἐποίησεν, ὃς
 καὶ τὸν ἐν Διδύμοις τοῖς Μιλησίων καὶ Θηβαίων
 τὸν Ἰσμήνιον εἰργάσατο Ἀπόλλωνα· πεποιήται δὲ
 ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος φέρουσα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ
 πόλον, τῶν χειρῶν δὲ ἔχει τῇ μὲν μήκωνα, τῇ δὲ
 ἑτέρα μῆλον. τῶν δὲ ἱερῶν τοὺς μηροὺς θύουσι
 πλὴν ὤων, τᾶλλα δὲ ἀρκεύθου ξύλοις καθαγίζουσι,
 καιομένοις δὲ ὁμοῦ τοῖς μηροῖς φύλλον τοῦ παιδέ-
 ρωτος συγκαθαγίζουσιν. 5. Ἔνεστι δὲ ὁ παιδέρας
 ἐν ὑπαίθρῳ τοῦ περιβόλου πῶα, φύεται δὲ ἄλλα-
 χόθι οὐδαμοῦ γῆς, οὔτε ἄλλης, οὔτε τῆς Σικυωνίας.
 τὰ δὲ οἱ φύλλα ἐλάσσονα ἢ φηγοῦ, μείζονα δὲ ἐστὶν
 ἢ πρίνον, σχῆμα δὲ σφισιν οἶον τοῖς τῆς δρυὸς, καὶ
 τὸ μὲν ὑπομελαίνει, τὸ δὲ ἕτερον λευκὸν ἐστὶ· φύλ-
 λοις ἂν λεύκης μάλιστα εἰκάζοις τὴν χροίαν. 6. Ἀπὸ
 τούτων δὲ ἀνιούσιν ἐς τὸ γυμνάσιον ἐστὶν ἐν δεξιᾷ
 Φεραίας ἱερὸν Ἀρτέμιδος· κομισθῆναι δὲ τὸ ξύατον
 λέγουσιν ἐκ Φεραῶν. τὸ δὲ σφισι γυμνάσιον τοῦτο

Κλεινίας ᾠκοδόμησε· καὶ παιδεύουσι ἐνταῦθα ἔτι τοὺς ἐφήβους. κείται δὲ λίθου λευκοῦ καὶ Ἄρτεμις, τὰ ἐς ἑξὺν μόνον ἐργασμένη, καὶ Ἡρακλῆς τὰ κάτω τοῖς Ἑρμαῖς τοῖς τετραγώνοις εἰκασμένος.

C. A. P. V. T. XI.

De memorandis ad portam sacram — templo Minervae — diis Apotropaeis — aliis templis — templis ad viam versus Phliuntem et Titanen — templo Eumenidum earumque festo annuo — Titane — Aesculapii templo in Titane eiusque et Hygiae signo — Alexanore et Euamerione — reliquis signis in templo Aesculapii — Minervae templo.

Ἐνταῦθεν δὲ ἀποτραπέουσιν ἐπὶ πύλην καλουμένην ἱεράν, οὐ πόρθω τῆς πύλης ναός ἐστιν Ἀθηνᾶς, ὃν Ἐπωπεὺς ποτε ἀνέθηκε, μεγέθει καὶ κόσμῳ τοὺς τότε ὑπερβεβλημένον. ἔδει δὲ ἄρα χρόνῳ καὶ τοῦδε ἀφανισθῆναι τὴν μνήμην· κεραινοῖς θεὸς αὐτὸν κατέκαυσε. βωμὸς δὲ ἐκεῖνος (οὐ γὰρ τι ἐς αὐτὸν κατέσκηψε) μένει καὶ ἐς τὸδε, οἷον Ἐπωπεὺς ἐποίησε. 2. πρὸ τοῦ βωμοῦ δὲ αὐτῷ μνήμα Ἐπωπέϊ κέχωσται, καὶ τοῦ τάφου πλησίον εἰσὶν Ἀποτροπάιοι θεοί. παρὰ τούτοις δρῶσιν, ὅσα Ἕλληνες ἐς ἀποτροπήν κακῶν νομίζουσιν. Ἐπωπέα δὲ καὶ Ἀρτέμιδι καὶ Ἀπόλλωνι τὸ πλησίον ἱερόν ποιῆσαι λέγουσι, τὸ δὲ μετ' αὐτὸ Ἦρας Ἀδραστον· ἀγάλματα δὲ ὑπελείπετο οὐδεντέρῳ. βωμοὺς δὲ ὄπισθεν τοῦ Ἡραίου, τὸν μὲν Πανὶ ᾠκοδόμησεν, Ἡλίῳ δὲ λίθου λευκοῦ. Καταβαίνουνσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πεδίον, ἱερόν ἐστιν ἐνταῦθα Ἀήμητρος· ἰδρῦσαι δὲ φασιν αὐτὸ Πλημναῖον,

ἀποδιδόντα χάριν τῇ θεῷ τοῦ παιδὸς τῆς τροφῆς τοῦ δὲ ἱεροῦ τῆς Ἥρας, ἣν ἰδρύσατο Ἄδραστος, ὄλλγον ἀπαιτέρω Καρνείου ναὸς ἔστιν Ἀπόλλωνος· κίονες δὲ ἐστήκασιν ἐν αὐτῷ μόνοι, τοίχους δὲ οὐκέτι οὐδὲ ὄροφον οὔτε ἐνταῦθα εὐρήσεις, οὔτε ἐν τῇ τῆς Προδομίας Ἥρας· τοῦτον γὰρ δὴ Φάλακς ἰδρύσατο ὁ Τημένου, τῆς ὁδοῦ οἱ τῆς ἐς Σικυῶνα Ἦραν φάμενος ὁδηγὸν ἔσσεθαι.

3. Ἐκ Σικυῶνος δὲ τὴν κατ' εὐθῦ ἐς Φλιοῦντα ἐρχομένοις, καὶ ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ δέκα μάλιστα ἐκτραπέσει στάδια, Πυραία καλούμενόν ἐστιν ἄλλος, ἱερὸν δὲ ἐν αὐτῷ Προστασίας Διμητρος καὶ Κόρης· ἐνταῦθα ἐφ' ἑαυτῶν οἱ ἄνδρες εορτὴν ἄγουσι· τὸν δὲ νυμφῶνα καλούμενον ταῖς γυναιξὶν εορτάζειν παρείκασι, καὶ ἀγάλματα Διονύσου καὶ Διμητρος καὶ Κόρης τὰ πρόσωπα φαίνοντα ἐν τῷ νυμφῶνι ἐστίν· ἡ δὲ ἐς τὴν Τιτάνην ὁδὸς σταδίων μὲν ἐστίν ἑξήκοντα, καὶ ζεύγεσιν ἄβατος διὰ στενότητα. 4. σταδίους δὲ προσεθούσιν (ἐμοὶ δοκεῖν) εἴκοσι καὶ ἐν ἀριστερᾷ διαβῶσι τὸν Ἀσωπὸν ἐστίν ἄλλος πρὶνων, καὶ ναὸς θεῶν, ἃς Ἀθηναῖοι Σεμνάς, Σικυῶνιοι δὲ Εὐμνίδας ὀνομάζουσι· κατὰ δὲ ἔτος ἕκαστον εορτὴν ἡμέρα μίᾳ σφισιν ἄγουσι θύοντες πρόβατα ἐγκύμονα, μελικράτη δὲ σπονδῆ καὶ ἄνθρασι ἀντὶ στεφάνων χρῆσθαι νομίζουσιν· εἰκότα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν Μοιρῶν δρωῶσιν ὧδε· σφίσι δ' αὐτὸ ἐν ὑπαίθρῳ τοῦ ἄλλου ἐστίν. 5. Ἀναστρέψασιν δὲ ἐς τὴν ὁδὸν, διαβῶσι τε αὐθις τὸν Ἀσωπὸν, καὶ ἐς κορυφὴν ὄρου ἦξασιν, ἐνταῦθα λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι Τιτῶνα οἰ-

κῆσαι πρῶτον· εἶναι δὲ αὐτὸν ἀδελφὸν ἡλίου, καὶ ἀπὸ τούτου κληθῆναι *Τιτάνην* τὸ χωρίον. δοκεῖν δὲ ἐμοί, δεινὸς ἐγένετο ὁ *Τιτάν* τὰς ὥρας τοῦ ἔτους φυλάξαι, καὶ ὅποτε ἡλιος σπέρματα καὶ δένδρων αὖξει καὶ πεπαίνει καρπούς, καὶ ἐπὶ τῶνδε ἀδελφός ἐνομήσθη τοῦ ἡλίου. 6. ὕστερον δὲ Ἀλεξάνωρ ὁ *Μαχάονος* τοῦ Ἀσκληπιοῦ, παραγενόμενός ἐς *Σικυωνίαν*, ἐν *Τιτάνη* τὸ Ἀσκληπίειον ἐποίησε. περιουκοῦσι μὲν δὴ καὶ ἄλλοι, καὶ τὸ πολὺ οἱ ἰκταὶ τοῦ θεοῦ, καὶ κυπαρίσσω ἐστὶν ἐντὸς τοῦ περιβόλου δένδρα ἀρχαῖα. τὸ δὲ ἄγαλμα οὔτε ὁποίου ξύλου γέγονεν ἢ μετάλλου μαθεῖν ἐστίν, οὔτε τὸν ποιήσαντα ἴσασιν, πλὴν εἰ μὴ τις ἄρα ἐς αὐτὸν τὸν Ἀλεξάνωρα ἀναφέρει. φαίνεται δὲ τοῦ ἀγάλματος πρόσωπον μόνον, καὶ ἄκρα, χεῖρες καὶ πόδες· χιτῶν γάρ οἱ λευκὸς ἔρεοῦς καὶ ἱμάτιον ἐπιβέβληται. καὶ Ἐγείας δ' ἐστὶ κατὰ ταῦτὸν ἄγαλμα· οὐκ ἂν οὐδὲ τοῦτο ἴδοις ῥαδίως, οὕτω περιέχουσιν αὐτὸ κόμαι τε γυναικῶν, αἱ κείρονται τῇ θεῷ, καὶ ἐσθῆτος *Βαβυλωνίας* τελαμῶνες. ὧ δ' ἂν ἐνταῦθα τούτων ἰλάσασθαι θελήσῃ τις, ἀποδείκνυται οἱ τὸ αὐτὸ σέβασθαι τοῦτο, ὃ δὴ καὶ Ἐγείαν καλοῦσι. 7. Τῷ δὲ Ἀλεξάνωρι καὶ *Εὐαμερίωνι* (καὶ γὰρ τούτοις ἀγάλματα ἐστὶ) τῷ μὲν ὡς ἡρωῖ μετὰ ἡλίον δύνοντα ἐναγίζουσιν· *Εὐαμερίωνι* δὲ ὡς θεῷ θύουσιν. εἰ δὲ ὀρθῶς εἰκάξω, τὸν *Εὐαμερίωνα* τοῦτον *Περγαμηνοῦ* *Τελεσφόρου* ἐκ μαντεύματος, *Ἐπιδαύριοι* δὲ Ἀκείσιον ὀνομάζουσι. τῆς δὲ *Κορωνίδος*, ἐστὶ μὲν καὶ ταῦτα ἱεῖς ξόανον, καθίδρυνται δὲ οὐδαμοῦ τοῦ ναοῦ. θυο-

ἐστὶ τὸ ἱερόν. ἐνταῦθά τε δὴ πόλιν ὤκησε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀρχαῖον ἢ γῆ καὶ ἡ πόλις Ἀραντία ἐκλήθησαν. 5. Τούτῳ βασιλεύοντι, Ἀσωπὸς Κηγλοῦσης εἶναι λεγόμενος καὶ Ποσειδάωνος, ἐξεύρε τοῦ ποταμοῦ τὸ ὕδωρ, ὅτινα οἱ γῦν ἀπὸ τοῦ εὐρόντος καλοῦσιν Ἀσωπὸν. τὸ δὲ μνημα τοῦ Ἀραντός ἐστιν ἐν χωρίῳ Κελεαῖς, ἐνθα δὴ καὶ Δυσαύλην ἄνδρα Ἐλευσίσιον τετάφθαι λέγουσιν. Ἀραντος δὲ υἱὸς Ἄορις καὶ θυγάτηρ ἐγένετο Ἀραιθυρία. τούτους φασὶ Φιλιάσιοι θηράσαι τε ἐμπείρους γενέσθαι, καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἀνδρείους. προαποθανούσης δὲ Ἀραιθυρίας, Ἄορις ἐς μνήμην τῆς ἀδελφῆς μετωνόμασεν Ἀραιθυρίαν τὴν χώραν. καὶ ἐπὶ τῷδε Ὀμηρος τοὺς Ἀγαμέμνονος ὑπηκόους καταλέγων τὸ ἔπος ἐποίησεν·

Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρήην τ' ἐρατεινήν.
 ἰάφους δὲ τῶν Ἀραντος παίδων οὐχ ἐτέρωθι ἠγοῦναι τῆς χώρας, ἐπὶ τῷ λόφῳ δὲ εἶναι τῷ Ἀραντίῳ· καὶ σφισιν ἐπὶ Δήμητρος στήλαι περιφανεῖς εἶσι, καὶ πρὸ τῆς τελετῆς ἐν τῷ Δήμητρος ἄδουσιν Ἀραντα, καὶ τοὺς παῖδας καλοῦσιν ἐπὶ τὰς σπονδάς, ἐς ταῦτα βλέποντες τὰ μνήματα. 6. Φιλαντι δὲ, ὃς τρίτον τοῦτο ἐποίησεν ὄνομα ἀφ' αὐτοῦ τῆ γῆ, Κάσου μὲν παῖδα εἶναι τοῦ Τημένου, κατὰ δὴ τὸν Ἀργείων λόγον, οὐδὲ ἀρχὴν ἔγωγε προσίεμαι. Διονύσου δὲ οἶδα καλούμενον, καὶ τῶν πλευσάντων ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς καὶ τοῦτοζ γενέσθαι λεγόμενον. ὁμολογεῖ δὲ μοι καὶ τοῦ Ῥοδίου ποιητοῦ τὰ ἔπη·

Φιλίας αὐτ' ἐπὶ τοῖσιν Ἀραιθυρήθεν ἴκανεν,

Ἐνθ' ἀφνειὸς ἔναιε Διωνύσοιο ἔκητι

Πατὸρς εὐὸ πηγῆσιν ἐφέστιος Ἄσωποιο.

τοῦ δὲ Φίλιαντος Ἀραιθυρίαν εἶναι μητέρα, ἀλλ' οὐ
Χθονοφύλην, Χθονοφύλην δὲ οἱ συνοικῆσαι, καὶ
Ἀνδροδάμαν γενέσθαι Φίλιαντι ἐξ αὐτῆς.

C A P V T XIII.

De Phliuntis statu Heraclidarum adventu turbato — Pythagorae maioribus — Ganymedis vel Hebes luco et cultu — templis et signis in arce Phlius. — caprae sacrae cultu — Aristia et Pratinna, dramatum satyricorum scriptoribus — domo fatidica Amphiarai — umbilico Peloponnesi — de Hercule et Cyatho narratio.

Ἡρακλειδῶν δὲ κατελθόντων, Πελοπόννησος ἐταράχθη πᾶσα πλὴν Ἀρκάδων, ὡς πολλὰς μὲν τῶν πόλεων συνοίκους ἐκ τοῦ Δωρικοῦ προσλαβεῖν, πλείονας δὲ ἔτι γενέσθαι τῆς μεταβολᾶς τοῖς οἰκῆτορσι. τὰ δὲ κατὰ Φλιοῦντα οὕτως ἔχει. Ῥηγνίδας ἐπ' αὐτὴν ὁ Φάλλκου τοῦ Τημένου Δωριεὺς ἔκ τε Ἄργου στρατεύει καὶ ἐκ τῆς Σικωνίας. τῶν δὲ Φλιασίων τοῖς μὲν, ἃ προεκαλεῖτο Ῥηγνίδας, ἐφαίνετο ἀρεστὰ, μένοντας ἐπὶ τοῖς αὐτῶν βασιλείᾳ Ῥηγνίδαν καὶ τοὺς σὺν ἐκείνῳ Δωριεῖς ἐπὶ ἀναδασμῶ γῆς δέχεσθαι. Ἴππασος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διεκελεύοντο ἀμύνεσθαι, μηδὲ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀμαχεῖ τοῖς Δωριεῦσιν ἀφίστασθαι. προεμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν ἐναντίαν ταύτην γνώμην, οὕτως Ἴππασος σὺν τοῖς θέλοισιν ἐς Σάμον φεύγει. 2. Ἴππασου δὲ τούτου τέταρτος ἦν ἀπόγονος Πυθαγόρας ὁ λεγόμενος γενέσθαι σοφός. Μητησάρχου γὰρ Πυθαγόρας ἦν τοῦ Εὐφρο-

νος τοῦ Ἰππάσου. ταῦτα μὲν Φλιασίοι λέγουσι περὶ αὐτῶν. ὁμολογοῦσι δὲ σφισι τὰ πολλὰ καὶ Σικυώνιοι.

3. Προσέσται δὲ ἤδη καὶ τῶν ἐς ἐπίδειξιν ἡρόντων τὰ ἀξιολογώτατα. ἔστι γὰρ ἐν τῇ Φλιασίῳ ἀκροπόλει κυπαρισσῶν ἄλσος, καὶ ἱερὸν ἀγιάτατον ἐκ παλαιοῦ· τὴν δὲ θεὸν, ἧς ἔστι τὸ ἱερὸν, οἱ μὲν ἀρχαιότατοι Φλιασίων Γαννυμήδαν, οἱ δὲ ὕστερον Ἥβην ὀνομάζουσιν· ἧς καὶ Ὅμηρος μνήμην ἐποίησατο ἐν τῇ Μενελάου πρὸς Ἀλέξανδρον μονομαχίᾳ, φάμενος οἰνοχόον τὴν θεὸν εἶναι· καὶ αὐθις Ὀδυσσεύς ἐς ἄδου καθύδω γυναῖκα Ἡρακλείους εἶπεν εἶναι. Ὀλλῆνι δὲ ἐν Ἥρας ἔστιν ὕμνον πεποιημένα, τραφῆναι τὴν Ἥραν ὑπὸ Νεῶν, εἶναι δὲ οἱ παῖδας Ἀθῆναι καὶ Ἥβην. παρὰ δὲ Φλιασίοις τῇ θεῷ ταύτῃ καὶ ἄλλαι τιμαὶ, καὶ μέγιστον τὸ ἐς τοὺς ἰκέτας ἐστί· δεδάκασι γὰρ δὴ ἄδειαν ἐνταῦθα ἰκετεύουσιν· λυθέντες δὲ οἱ δεσμῶται τὰς πέδας πρὸς τὰ ἐν τῷ ἄλσει δένδρα ἀνατιθέουσιν. ἀγεται δὲ καὶ ἑορτὴ σφισιν ἐπέτειος, ἣν καλοῦσι κισσοτόμους. ἄγαλμα δὲ οὔτε ἐν ἀπορρήτῳ φυλάσσουν οὐδὲν, οὔτε ἐστὶν ἐν φανερῷ δεικνύμενον· ἐφ' ὅτῃ δὲ οὕτω νομίζουσιν, ἱερός ἐστιν αὐτοῖς λόγος. ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἐστὶν ἐξιόντων ἐν ἀριστερᾷ ναός, ἄγαλμα ἔχων Παρίου λίθου. ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλος περιβόλος ἐστὶν ἱερός Διμήτρος, ἐν δὲ αὐτῷ ναός τε καὶ ἄγαλμα Διμήτρος καὶ τῆς παιδός. τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος (ἔστι γὰρ καὶ Ἀρτέμιδος ἐνταῦθα χαλκοῦν ἄγαλμα) ἐφαίνετο ἀρχαῖον εἶναι μοι. κατιόντων δὲ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐστὶν Ἀσκληπιοῦ

ναός ἐν δεξιῇ, καὶ ἄγαλμα οὐκ ἔχον πω γένηται. ὑπὸ
 τοῦτον τὸν ναὸν θέατρον πεποιεῖται. τούτου δὲ οὐ
 πρόφω Δῆμητρος ἐστὶν ἱερὸν, καὶ καθήμενα ἀγάλματα
 ἀρχαῖα. 4. Ἀνάκειται δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς αἰξ̄ χαλκῆ,
 τὰ πολλὰ ἐπίχρυσος· παρὰ δὲ Φλιασίοις τιμᾶς ἐπὶ
 τῶνδε εἴληφε. τὸ ἄστρον ἦν ὀνομάζουσι αἶγα, ἀνα-
 τέλλουσα τὰς ἀμπέλους λυμαίνεται συνεχῶς. ἵνα δὲ
 ἄχαρι μηδὲν ἀπ' αὐτῆς γένηται, οἶδε τὴν ἐπὶ τῆς ἀ-
 γορᾶς χαλκῆν αἶγα ἄλλοις τε τιμῶσι καὶ χρυσῶ τὸ
 ἄγαλμα ἐπικοσμοῦντες. 5. Ἐνταῦθά ἐστι καὶ Ἀρι-
 στιίου μνήμα τοῦ Πρατίνου. τούτῳ τῷ Ἀριστίᾳ σά-
 τυροι καὶ Πρατίνῳ τῷ πατρὶ εἰσι πεποιημένοι πλήν
 τῶν Δισχύλου δοκιμώτατα. 6. Ὅπισθεν δὲ τῆς ἀγο-
 ρᾶς ἐστὶν οἶκος ὀνομαζόμενος ὑπὸ Φλιασίων μαντι-
 κός. ἐς τοῦτον Ἀμφιάραος ἐλθὼν καὶ τὴν νύκτα ἐγκα-
 τακοιμηθεὶς μαντεύεσθαι τότε πρῶτον, ὡς οἱ Φλια-
 σιοὶ φασιν, ἤρξατο· τέως δὲ ἦν Ἀμφιάραος τῷ ἐκεί-
 νων λόγῳ ἰδιώτης τε καὶ οὐ μάντις· καὶ τὸ οἶκημα
 ἀπὸ τούτου συγκέλευται τὸν πάντα ἤδη χρόνον.
 7. Οὐ πρόφω δὲ ἐστὶν ὁ καλούμενος Ὀμφαλός, Πε-
 λοποννήσου δὲ πάσης μέσον, εἰ δὴ τὰ ὄντα εἰρήκα-
 σιν. ἀπὸ δὲ τοῦ Ὀμφαλοῦ προελθοῦσι, Διονύσου
 σφίσειν ἱερὸν ἐστὶν ἀρχαῖον, ἔστι δὲ καὶ Ἀπόλλωνος,
 καὶ ἄλλο Ἴσιδος. τὸ μὲν δὲ ἄγαλμα τοῦ Διονύσου
 δῆλον πᾶσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος· τὸ δὲ
 τῆς Ἴσιδος τοῖς ἱερεῦσι θεάσασθαι μόνον ἐστὶ. 8. Λέ-
 γεται δὲ καὶ ὡς ὑπὸ Φλιασίων λόγος, Ἡρακλέα, ὃτ'
 ἐκ Λιβύης ἀνεσώθη κομίζων τὰ μῆλα τὰ Ἐσπερίδων
 καλούμενα, ἐς Φλιοῦντα ἐλθεῖν κατὰ δὴ τι ἴδιον,

δαιτωμένου δὲ ἐνταῦθα, Οἰνέα ἐξ Λιτωλλας ἀφαιέσθαι παρ' αὐτόν· ἐγεγόνει δὲ τῷ Ἡρακλεῖ πρότερον ἔτι κηδεστής, τότε δὲ ἀφιγμένος εἰστία τὸν Ἡρακλέα, ἢ αὐτὸς εἰστιάτο ὑπὸ ἐκείνου· Κῦαθον δ' οὖν παῖδα οἰνοχόον Οἰνέως, οὐκ ἀρροσθεὶς τῷ δοθέντι πάματι, παίει τῶν δακτύλων ἐνὶ ἐς τὴν κεφαλὴν· ἀποθανόντος δὲ αὐτίκα ὑπὸ τῆς πληγῆς, Φλιασίοις ἐστὶ οἴκημα ἐς μνήμην. τοῦτο ᾠκοδόμηται μὲν παρὰ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀγάλματα δὲ λίθου πεποιημένα ἔχει κύλικα ὀρέγοντα Ἡρακλεῖ τὸν Κῦαθον.

C A P V T XIV.

De vico Celeae dicto — Cereris initiis — Dysaulē — Arante.

Τῆς δὲ πόλεως αἱ Κελεαὶ πέντε πον σταδίους μάλιστα ἀπέχουσι· καὶ τῇ Δήμητρὶ ἐνταῦθα δι' ἐνιαυτοῦ τετάρτου τὴν τελετὴν, καὶ οὐ κατὰ ἔτος ἄγουσιν. ἱεροφάντης δὲ οὐκ ἐς τὸν βίον πάντα ἀποδέδεικται, κατὰ δὲ ἐκάστην τελετὴν ἄλλοτε ἐστὶν ἄλλος σφίσιν αἰρετός, λαμβάνων, ἦν ἐθέλη, καὶ γυναῖκα. καὶ ταῦτα μὲν διάφορα τῶν ἐν Ἐλευσῖνι ὀνομάζουσι· τὰ δὲ ἐς αὐτὴν τὴν τελετὴν ἐκείνων ἐστὶν εἰς μίμησιν· ὁμολογοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ μιμεῖσθαι Φλιασίοι τὰ ἐν Ἐλευσῖνι δρώμενα. 2. Δυσαύλην δὲ φασὶν ἀδελφὸν Κελεοῦ, παραγενόμενόν σφισιν ἐς τὴν χώραν, καταστήσασθαι τὴν τελετὴν, ἐκβληθῆναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἐλευσῖνος ὑπὸ Ἴωνος, ὅτε Ἴων Ἀθηναίοις δ' Ξουθου πολέμαρχος τοῦ πρὸς Ἐλευσινίλους ἤρθεη πολέμου. τοῦτο μὲν δὴ Φλιασίοις οὐκ ἔστιν ὅπως ὁμολογήσω κρατηθέντα μύθη τινὰ Ἐλευσινίων φυγάδα

ἀπελαθέντα οἴχεσθαι, τοῦ πολέμου τε ἐπὶ συνθήκαις καταλυθέντος, πρὶν ἢ διαπολεμηθῆναι, καὶ ἐν Ἐλευσίῃ αὐτοῦ καταμείναντος Εὐμόλπου. δύνωτο δ' ἂν κατὰ ἄλλην τινὰ ἐνταῦθα ὁ Δυσαύλης ἀφικέσθαι πρόφρασι, καὶ οὐκ ὡς οἱ Φλιασίοι φασιν· οὐ μὴν οὐδὲ Κελεῶ προσήκων, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐδὲ ἄλλως ἢ ἐν τοῖς ἐπιφανέσιν Ἐλευσινίων· οὐ γὰρ ἂν ποτε Ὅμηρος παρήκεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἔπεσιν. ἔστι γὰρ καὶ Ὅμηρον πεποιημένα ἐς Ἀθήμητρα, ἐν δὲ αὐτοῖς καταλέγων τοὺς διδαχθέντας ὑπὸ τῆς Θεοῦ τὴν τελετὴν Δυσαύλην οὐδένα οἶδεν Ἐλευσίνιον. ἔχει δὲ οὕτω τὰ ἔπη·

*Δεῖξεν Τριπτολίμῳ τε Διοκλεῖ τε πληξίππῳ,
Εὐμόλπου τε βίῃ, Κελεῶ θ' ἡγήτορι λαῶν,*

*Δηρημοσύνην ἱερῶν, καὶ ἐπέφραδεν ὄργια πᾶσιν.
οὗτος δ' οὖν, ὡς οἱ Φλιασίοι φασιν, ὁ Δυσαύλης κατεστήσατο ἐνταῦθα τὴν τελετὴν, καὶ οὗτος ἦν ὁ τῷ χωρίῳ τὸ ὄνομα παραθήμενος Κελεῆς. Δυσαύλου τε ἔστιν ἐνταῦθα, ὡς εἴρηται μοι, μνήμα· πρότερον δὲ ἄρα ἐπεποίητο Ἀράντειος τάφος· ὕστερον γὰρ κατὰ τὸν Φλιασίων λόγον, καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ἄρατος βασιλείας ἀφίκετο ὁ Δυσαύλης. 3. Φλιασίοι γὰρ Προμηθεῖ γενέσθαι τῷ Ἰαπετοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον φασὶν Ἄρατια, καὶ τρισὶν ἀνθρώπων γενεαῖς Πελασγοῦ τε εἶναι πρεσβύτερον τοῦ Ἀρκάδος, καὶ τῶν λεγομένων Ἀθήνησιν αὐτοχθόνων. τοῦ δὲ Ἀνακτόρου καλουμένου πρὸς τῷ ὀρόφῳ Πέλοπος ἄρμα λέγουσιν ἀνακεῖσθαι. Φλιασίοις μὲν δὴ τοσαῦτα λόγου μάλιστα ἦν ἄξια.*

CAPVT XV.

De urbe Cleonae appellata, in via versus Argos, et memorandis in ea — vico Nemea et templo Iovis Nemei — Opheltae sepulcro et Nemea Asopifilia — urbis Mycenarum reliquiis — de Phorotheo et Inacho fluvio narratio.

Ἐκ Κορίνθου δ' εἰς Ἄργος ἐρχομένῳ Κλεωναὶ πόλις ἐστὶν οὐ μεγάλη. παῖδα δὲ εἶναι Πέλοπος Κλεώνην λέγουσιν, οἱ δὲ τῷ παρὰ Σικυώνα ῥέοντι Ἄσωπῳ θυγατέρα ἐπὶ ταῖς ἄλλαις Κλεώνην γενέσθαι. τὸ δ' οὖν ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἐτέρου τούτων ἐτέθη τῇ πόλει. ἐνταῦθα ἐστὶν ἱερὸν Ἀθηνᾶς, τὸ δὲ ἄγαλμα Σκύλλιδος τέχνη καὶ Δίποινον· μαθηταῖς δὲ εἶναι Δαιδάλου σφᾶς, οἱ δὲ καὶ γυναῖκα Γόρτυνος ἐθέλουσι λαβεῖν Δαίδαλον, καὶ τὸν Δίποινον καὶ Σκύλλιν ἐκ τῆς γυναικὸς οἱ ταύτης γενέσθαι. ἐν Κλεωναῖς δὲ τοῦτό ἐστι τὸ ἱερὸν, καὶ μνημα Εὐρύτου καὶ Κτεάτου. Θεωροὺς γὰρ ἐξ Ἥλιδος ἐς τὸν ἀγῶνα ἰόντας τῶν Ἰσθμίων αὐτοὺς ἐνταῦθα Ἡρακλῆς κατετόξευσεν, ἔγκλημα ποιούμενος, ὅτι οἱ πρὸς Αὐγείαν πολεμοῦντι ἀντιέχθησαν. ἐκ Κλεωνῶν δὲ εἰσὶν ἐς Ἄργος ὁδοὶ δύο· ἡ μὲν ἀνδράσιν εὐζῶνοισι, καὶ ἐστὶν ἐπίτομος, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ καλουμένου Τρητοῦ, στενὴ μὲν καὶ αὐτὴ περιεχόντων ὄρων, ὀχήμασι δὲ ἐστὶν ὅμως ἐπιτηδειοτέρα. Ἐν τούτοις τοῖς ὄρεσι τὸ σπήλαιον ἔτι δείκνυται τοῦ λέοντος, καὶ ἡ Νεμέα τὸ χωρίον ἀπέχει σταδίους πέντε πού καὶ δέκα. ἐν δὲ αὐτῇ Νεμείου τοῦ Διὸς ναὸς ἐστὶ θεᾶς ἄξιος, πλὴν ὅσον κατεῤῥήνηκει τε δ' ὄροφος, καὶ ἄγαλμα οὐδὲν ἔτι ἐλείπετο. κυπαρίσσεων τε ἄλλος ἐστὶν περὶ τὸν ναόν, καὶ τὸν Ὀφέλτην ἐν-

ταῦθα ὑπὸ τῆς τροφοῦ τεθέντα ἐς τὴν πᾶσαν δια-
 φθορῆναι λέγουσιν ὑπὸ τοῦ δράκοντος. Θύουσι δὲ
 Ἀργεῖοι τῷ Διὶ καὶ ἐν τῇ Νεμέᾳ, καὶ Νεμείου Διὸς ἱε-
 ρεῖα αἰροῦνται. καὶ δὴ καὶ δρόμου προτιθέασιν ἀγῶνα
 ἀνδράσιν ὀπλισμένοις Νεμεῖον πατηγῶρει τῶν χειμε-
 ρινῶν. 3. Ἐνταῦθα ἐστὶ μὲν Ὀφέλτου τάφος, περὶ
 δὲ αὐτὸν θριγγὸς λίθων, καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου
 βωμοί. ἔστι δὲ χῶμα γῆς Λυκούργου μνήμα τοῦ
 Ὀφέλτου πατρός. τὴν δὲ πηγὴν Ἀδράστειαν ὀνομά-
 ζουσιν, εἴτε ἐπ' ἄλλῃ τινὶ αἰτίᾳ, εἴτε καὶ ἀνευρόντος
 αὐτὴν Ἀδράστου. τὸ δὲ ὄνομα λέγουσι τῇ χώρᾳ Νε-
 μέαν δοῦναι θυγατέρα Ἀσωποῦ. καὶ ταύτῃ καὶ
 ὄρος Ἀπέσσας ἐστὶν ὑπὲρ τὴν Νεμέαν, ἔνθα Περσεία
 Διὶ πρῶτον θῦσαι λέγουσιν Ἀπεισαντίῳ. 4. Ἀνελ-
 θοῦσι δὲ ἐς τὸν Τρητὸν καὶ αὐθις τὴν ἐς Ἄργος ἰοῦσιν
 ἐστὶ Μυκηναῶν ἐρείπια ἐν ἀριστερᾷ. καὶ ὅτι μὲν
 Περσεὺς ἐγένετο Μυκηναῶν οἰκιστὴς, ἴσασι Ἕλληνας,
 ἐγὼ δὲ αἰτίαν τε γράψω τοῦ οἰκισμοῦ, καὶ δι' ἧντινα
 πρόφασιν Ἀργεῖοι Μυκηναίους ὕστερον ἀνέστησαν·
 ἐν γὰρ τῇ νῦν Ἀργολίδι ὀνομαζομένη τὰ μὲν ἔτι πα-
 λαιότερα οὐ μνημονεύουσιν· Ἰναχον δὲ βασιλεύον-
 τα τὸν τότε ποταμὸν ἀφ' ἑαυτοῦ λέγουσιν ὀνομάσαι,
 καὶ θῦσαι τῇ Ἥρᾳ. 5. Λέγεται δὲ καὶ ὧδε λόγος·
 Φορωνεῖα ἐν τῇ γῇ ταύτῃ γενέσθαι πρῶτον, Ἰναχον
 δὲ οὐκ ἄνδρα, ἀλλὰ τὸν ποταμὸν πατέρα εἶναι Φο-
 ρωνεῖ, τοῦτον δὲ Ποσειδῶνι καὶ Ἥρᾳ δικάσαι περὶ
 τῆς χώρας, σὺν δὲ αὐτῷ Κηφισὸν τε καὶ Ἀστερίωνα
 καὶ τὸν Ἰναχον ποταμὸν· κρινάντων δὲ Ἥρας εἶναι
 τὴν γῆν, οὕτως φησὶν ἀφανίσαι τὸ ὕδωρ Ποσειδῶνα.

καὶ διὰ τοῦτο οὔτε Ἰναχος ὕδωρ, οὔτε ἄλλος παρί-
 χεται τῶν εἰρημένων ποταμῶν, ὅτι μὴ ὕσαντος τοῦ
 θεοῦ, θέρους δὲ αὐὰ σφίσιν ἐστι τὰ θεύματα, πλὴν
 τῶν ἐν Λέβρη. Φορωνεὺς δὲ ὁ Ἰνάχου τοὺς ἀνθρώ-
 πους συνήγαγε πρῶτος ἐς κοινόν, σποράδας τῶς καὶ
 ἐφ' ἑαυτῶν ἐκάστοτε οἰκούντας· καὶ τὸ χωρίον, ἐς
 ὃ πρῶτον ἡθροίσθησαν, ἄστὺ ὠνομάσθη Φορωνικόν.

C A P V T X V I.

*De denominatione regionis Argivae et primis eius
 regibus — Proeto, Acrisio et Perseo — urbis My-
 cenarum eiusque nominis origine — Mycena-
 rum excidio et reliquiis memorandis.*

Ἄργος δὲ Φορωνεὺς θυγατριδοῦς, βασιλεύσας μετὰ
 Φορωνεά, ἀνόμασεν ἀφ' αὐτοῦ τὴν χώραν. Ἄργου
 δὲ Πείρασος γίνεται καὶ Φόρβας· Φόρβαντος δὲ
 Τριόπας· Τριόπα δὲ Ἴασος καὶ Ἀγήνωρ. Ἰὼ μὲν
 οὖν Ἰάσου θυγάτηρ, εἴτε ὡς Ἡρόδοτος ἔγραψεν,
 εἴτε καθ' ὃ λέγουσιν Ἕλληνες, ἐς Αἴγυπτον ἀφικνεῖ-
 ται. Κροτωπὸς δὲ ὁ Ἀγήνωρος ἔσχε μετὰ Ἴασον
 τὴν ἀρχὴν· Κροτωποῦ δὲ Σθενέλας γίνεται. Δαναὸς
 δ' ἀπ' Αἰγύπτου πλεύσας ἐπὶ Γελάνορα τὸν Σθενέλα
 τοὺς ἀπογόνους τοὺς Ἀγήνωρος βασιλείας ἔπαυσεν.
 τὰ δὲ ἀπὸ τούτου καὶ οἱ πάντες ὁμοίως ἴασι, θυ-
 γατέρων τῶν Δαναοῦ τὸ ἐς τοὺς ἀνεψιοὺς τόλμημα,
 καὶ ὡς ἀποθανόντος Δαναοῦ τὴν ἀρχὴν Λυγκεὺς
 ἔσχε. Οἱ δὲ Ἄβαντος τοῦ Λυγκεὺς παῖδες τὴν βα-
 σιλείαν ἐνείμαντο· καὶ Ἀκρίσιος μὲν αὐτοῦ κατέ-
 μεινεν ἐν τῷ Ἄργει, Προῖτος δὲ τὸ Ἡραῖον καὶ Μί-
 δειαν καὶ Τίρυνθα ἔσχε, καὶ ὅσα πρὸς θαλάσση τῆς

Ἀργείας. σημεῖά τε τῆς ἐν Τίρονθι οἰκήσεως Προίτου καὶ ἐς τόδε λείπεται. χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀκρίσιος Περσέα αὐτόν τε περιεῖναι πυνθανόμενος, καὶ ἔργα ἀποδεικνυσθαι, ἐς Λάρισσαν ἀπεχώρησε τὴν ἐπὶ τῷ Πηνηιῷ. Περσεὺς δὲ (ἰδεῖν γὰρ πάντως ἤθελε τὸν γονεά τῆς μητρὸς, καὶ λόγοις τε χρηστοῖς καὶ ἔργοις δεξιῶσασθαι) ἔρχεται παρ' αὐτόν ἐς τὴν Λάρισσαν· καὶ ὁ μὲν, οἷα ἡλικία τε ἀκμάζων καὶ τοῦ δίσκου χαίρων τῷ εὐρήματι, ἐπεδείκνυτο ἐς ἅπαντας· Ἀκρίσιος δὲ λανθάνει κατὰ δαίμονα ὑποπεσῶν τοῦ δίσκου τῇ ὀρμῇ. καὶ Ἀκρίσιῳ μὲν ἡ πρόρῳθις τοῦ θεοῦ τέλος ἔσχεν, οὐδὲ ἀπέτρεψέν οἱ τὸ χρεῶν τὰ ἐς τὴν παῖδα καὶ τὸν θυγατριδοῦν παρευρήματα. 3. Περσεὺς δὲ ὡς ἀνέστρεψεν ἐς Ἄργος, (ἤσυχνετο γὰρ τοῦ φόβου τῇ φήμῃ) Μεγαπένθην τὸν Προίτου πείθει οἱ τὴν ἀρχὴν ἀντιδοῦναι· παραλαβὼν δὲ αὐτὸς τὴν ἐκεῖνου Μυκήνας κτίζει. τοῦ Ξίφους γὰρ ἐνταῦθα ἐξέπεσεν ὁ μύκης αὐτῷ, καὶ τὸ σημεῖον ἐς οἰκισμὸν ἐνόμιζε συμβῆναι πόλεως. ἤκουσα δὲ καὶ ὡς διψῶντι ἐπήλθεν ἀνελέσθαι οἱ μύκητα ἐκ τῆς γῆς· θύεντος δὲ ὕδατος πίων καὶ ἴσθαις Μυκήνας ἔθετο τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ. Ὀμηρος δὲ ἐν Ὀδυσσεΐα γυναικὸς Μυκήνης ἐν ἔπει τῷδε ἐμνήσθη·

Τυρῶ τ', Ἀλκμήνη τε, εὐστέφανός τε Μυκήνη.
ταύτην εἶναι θυγατέρα Ἰνώχου, γυναῖκα δὲ Ἀρίστωρος, τὰ ἔπη λέγει, ἃ δι' Ἕλληνας καλοῦσιν Ἥολιās μεγάλας· ἀπὸ ταύτης οὖν γεγονέναι καὶ τὸ ὄνομα τῇ πόλει. ὃν δὲ φασὶ προσποιούμενοι ἀκοῦσαι λόγον, Μυκήνεια υἱὸν εἶναι Σπάρτῳνος, Σπάρτῳνα δὲ

Φορωνεύς, οὐκ ἂν ἔγωγ' ἀποδεξαίμην, διότι μηδέ
 αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι. Λακεδαιμονίοις γάρ Σπάρ-
 τῃς μὲν γυναικὸς εἰκὼν ἔστιν ἐν Ἀμύκλαις, Σπάρ-
 τῶνα δὲ Φορωνεύς παῖδα θαναμάζοιεν ἂν καὶ ἀρχὴν
 ἀκούσαντες. 4. Μυκήνας δὲ Ἀργεῖοι καθύειλον ὑπὸ
 ζηλοτυπίας. ἡσυχάζοντων γὰρ τῶν Ἀργείων κατὰ τὴν
 ἐπιστρατείαν τοῦ Μήδου, Μυκηναῖοι πέμπουσι
 ἐς Θερμοπύλας ὄγδοήκοντα ἄνδρας, οἱ Λακεδαιμο-
 νίοις μετέσχον τοῦ ἔργου. τοῦτο ἠνεγκεν ὄλεθρόν
 σφισι τὸ φιλοτίμημα παροξύναν Ἀργεῖοι. λείπεται
 δὲ ὁμῶς ἔτι καὶ ἄλλα τοῦ περιβόλου, καὶ ἡ πύλη
 λέοντες δὲ ἐφραστήκασιν αὐτῇ. Κυκλώπων δὲ καὶ
 ταῦτα ἔργα εἶναι λέγουσιν, οἱ Προίτω τὸ τεῖχος ἐποίη-
 ησαν ἐν Τίρυνθι. 5. Μυκηῶν δὲ ἐν τοῖς ἐρειπίοις
 κρήνη τέ ἐστι καλουμένη Περσεΐα, καὶ Ἀτρείως καὶ
 τῶν παιδῶν ὑπόγαια οἰκοδομήματα, ἔνθα οἱ θη-
 σαυροὶ σφισι τῶν χρημάτων ἦσαν. τάφος δὲ ἔστι μὲν
 Ἀτρείως, εἰσὶ δὲ καὶ ὄσους σὺν Ἀγαμέμνονι ἐπανή-
 κοντας ἐξ Ἴλλου δειπνίσας καταφόνευσεν Ἄγισθος.
 τοῦ μὲν δὴ Κασσάνδρας μνήματος ἀμφισβητοῦσι
 Λακεδαιμονίων οἱ περὶ Ἀμύκλας οἰκοῦντες· ἕτερον
 δὲ ἔστιν Ἀγαμέμνονος. τὸ δὲ Εὐρυμείδοτος τοῦ ἡ-
 νιόχου, καὶ Τελεδάμου τὸ αὐτὸ καὶ Πέλοπος (τού-
 τος γὰρ τεκεῖν διδύμους Κασσάνδραν φασί· νη-
 πίους δὲ ἔτι ὄντας ἐπικατέσφαξε τοῖς γονεῦσιν Ἄ-
 γισθος) καὶ Ἠλέκτρας· Πυλάδῃ γὰρ συνώκησεν
 Ὀρέστου δόγτος. Ἑλλάνικος δὲ καὶ τάδε ἔγραψε.
 Μείδοντα καὶ Στρόφιον γενέσθαι Πυλάδῃ παιδῆς
 ἐξ Ἠλέκτρας. Κλυταιμνήστρα δὲ ἐτόκῃ καὶ Αἴγισθον

ὄλλων ἀπατέρω τοῦ τείχους, ἐντός δὲ ἀπηξιώθησαν, ἔνθα Ἀγαμέμνων τε αὐτὸς ἔκειτο καὶ οἱ σὺν ἐκείνῃ φρονευσάντες.

CAPVT XVII.

De Heraeo (Iunonis templo) prope Mycenae — monte Euboea et asterione fluvio — ornamentis Heraei et signis ante illud — Iunonis et Hebes signis in illo — donariis in illo — Chryseide sacerdote Iunonis.

Μυκηνῶν δὲ ἐν ἀριστερᾷ πέντε ἀπέχει καὶ δέκα στάδια τὸ Ἡραῖον. ῥεῖ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ὕδωρ Ἐλευθέριον καλούμενον· χρωῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς καθάρσια, αἱ περὶ τὸ ἱερόν καὶ ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἑστῶσιν ἀπορρόφητος. 2. Αὐτὸ δὲ τὸ ἱερόν ἐστιν ἐν χθθαμαλωτέρῳ τῆς Εὐβοίας. τὸ γὰρ δὴ ὄρος τοῦτο ὀνομάζουσιν Εὐβοίαν, λέγοντες Ἀστερίωνι γενέσθαι τῷ ποταμῷ θυγατέρας, Εὐβοίαν, καὶ Πρόσυμναν, καὶ Ἀκραίαν, εἶναι δὲ σφᾶς τροφούς τῆς Ἥρας. καὶ ἀπὸ μὲν Ἀκραίας τὸ ὄρος καλοῦσι τὸ ἀπαντικρὺ τοῦ Ἡραίου, ἀπὸ δὲ Εὐβοίας ὅσον περὶ τὸ ἱερόν, Πρόσυμναν δὲ τὴν ὑπὸ τὸ Ἡραῖον χώραν. ὁ δὲ Ἀστερίων οὗτος ῥέων ὑπὸ τὸ Ἡραῖον ἐς φάραγγα ἐσπίπτων ἀφανίζεται. φύεται δὲ αὐτοῦ πόα πρὸς ταῖς ὄχθαις, Ἀστερίωνα ὀνομάζουσι· καὶ τὴν πόαν ταύτην τῇ Ἥρᾳ καὶ αὐτὴν φέρουσι, καὶ ἀπὸ τῶν φύλλων αὐτῆς στεφάνους πλέκουσιν. 3. Ἀρχιτέκτονα μὲν δὴ γεγέσθαι τὸν ναοῦ λέγουσιν Εὐπόλεμον Ἀργεῖον. ἑπὸσα δὲ ὑπὲρ τοὺς κίονάς ἐστιν ἐργασμένα, τὰ μὲν ἐς τὴν Διὸς γένεσιν καὶ Θεῶν καὶ Γιγάντων μάχην ἔχει, τὰ δὲ ἐστὸν πρὸς Τροίαν πόλεμον καὶ Ἰλίου τὴν ἄλωσιν. ἀνδριάντες τε

ἐσθήκασι πρὸ τῆς ἐσόδου, καὶ γυναικῶν, αἱ γεγόνασι
 ἰέρειαι τῆς Ἥρας, καὶ ἡρώων ἄλλων τε καὶ Ὀρέστον·
 τὸν γὰρ ἐπίγραμμα ἔχοντα, ὡς εἶη βασιλεὺς Αὐγου-
 στος, Ὀρέστην εἶναι λέγουσιν. ἐν δὲ τῷ προνώῳ τῇ
 μὲν Χάριτες, ἀγάλματά ἐστιν ἀρχαῖα, ἐν δεξιᾷ δὲ
 κλίνη τῆς Ἥρας, καὶ ἀναθήμα ἄσπις, ἣν Μενελάος
 ποτε ἀφείλετο Εὐφορβὸν ἐν Ἰλίῳ. 4. Τὸ δὲ ἄγαλμα
 τῆς Ἥρας ἐπὶ θρόνου κάθηται μεγέθει μέγα, χρυσοῦ
 μὲν καὶ ἐλέφαντος, Πολυκλείτου δὲ ἔργον· ἔπεστι
 δὲ οἱ στέφανος Χάριτας ἔχων καὶ Ὡρας ἐπειργασμέ-
 νας, καὶ τῶν χειρῶν τῇ μὲν καρπὸν φέρει φοιᾶς, τῇ
 δὲ σκῆπτρον. τὰ μὲν οὖν ἐς τὴν φοιᾶν (ἀπορρήτοτε-
 ρος γὰρ ἐστὶν ὁ λόγος) ἀφείσθω μοι. κόκκυγα δὲ
 ἐπὶ τῷ σκῆπτρῳ καθῆσθαι φασί, λέγοντες τὸν Δία,
 ὅτε ἦρα παρθένου τῆς Ἥρας, ἐς τοῦτον τὸν ὄρνιθα
 ἀλλαγῆναι, τὴν δὲ ἄτε παίγνιον θηρᾶσαι. τοῦτον
 τὸν λόγον, καὶ ὅσα εἰκότα εἶρηται περὶ θεῶν, οὐκ
 ἀποδεχόμενος γράφω, γράφω δὲ οὐδὲν ἥσον. 5. Λί-
 γεται δὲ παρεστηκέναι τῇ Ἥρᾳ τέχνη Ναυκύδους
 ἄγαλμα Ἥβης, ἐλέφαντος δὲ καὶ τοῦτο καὶ χρυσοῦ.
 παρὰ δὲ αὐτὴν ἐστὶν ἐπὶ κίονος ἄγαλμα Ἥρας ἀρ-
 χαῖον. τὸ δὲ ἀρχαιότατον πεποιήται μὲν ἐξ ὄρχαδος,
 ἀνετέθη δὲ ἐς Τίρυνθα ὑπὸ Πειράσου τοῦ Ἀργίου.
 Τίρυνθα δὲ ἀνελόντες Ἀργεῖοι κομίζουσιν ἐς τὸ Ἡ-
 ραῖον· ὃ δὴ καὶ αὐτὸς εἶδον, καθήμενον ἄγαλμα
 οὐ μέγα. 6. Ἀναθήματα δὲ τὰ ἄξια λόγου, βωμὸς
 ἔχων ἐπειργασμένον τὸν λεγόμενον Ἥβης καὶ Ἥρα-
 κλέους γάμον· οὗτος μὲν ἀργύρου, χρυσοῦ δὲ καὶ
 λίθων λαμπόντων Ἀδριανὸς βασιλεὺς ταῶν ἀνέθηκον·

ἀνέθηκε δὲ, ὅτι τὴν ὄρνιθα ἱερὰν τῆς Ἥρας νομίζουσι. κείται δὲ καὶ στέφανος χρυσοῦς καὶ πέπλος πορφύρας, Πέρωνος ταῦτα ἀναθήματα. 7. Ἔστι δὲ ὑπὲρ τὸν ναὸν τοῦτον τοῦ προτέρου ναοῦ θεμέλια τε, καὶ εἰ δὴ τι ἄλλο ὑπελείπετο ἢ φλόξ. κατακάυθη δὲ, τὴν ἱερείαν τῆς Ἥρας Χρυσήϊδα ὑπνοσ καταλαβόντος, ὅτε ὁ λύχνος πρὸ τῶν στεφανωμάτων ἤπιετο. καὶ Χρυσήϊς μὲν ἀπελθοῦσα ἐς Τεργίαν τὴν Ἀθηναίων τὴν Ἀλιάν ἰκέτευεν· Ἀργεῖοι δὲ, καίπερ κακοῦ τηλικούτου παρόντος σφίσιν, τὴν εἰκόνα οὐ καθεῖλον τῆς Χρυσήϊδος, ἀνύκειται δὲ καὶ ἐς τὸδε τοῦ ναοῦ τούτου κατακαυθέντος ἔμπροσθεν.

CAP V T XVIII.

De Persei Heroo — Thyeste et Atreo — templo Cereris Mysiae — tribus Argivorum regnis eorumque regibus — Oreste eiusque sobole — Heraclidarum adventu in Peloponnesum et Argorum, Lacedaemonis ac Messeniae expugnatione.

Ἐκ Μυκηναίων δὲ ἐς Ἄργος ἐρχομένοις ἐν ἀριστερᾷ Περσεῶς παρὰ τὴν ὁδὸν ἐστὶν ἡρώων. ἔχει μὲν δὴ καὶ ἐνταῦθα τιμᾶς παρὰ τῶν προσχωρίων, μεγίστας δὲ ἐν τε Σερίφῳ, καὶ παρ' Ἀθηναίοις Περσεῶς τέμνος, καὶ Δίκτυος καὶ Κλυμένης βωμὸς σωτήρων καλουμένων Περσεῶς. 2. Ἐν δὲ τῇ Ἄργεῖα προελθοῦσιν ὀλίγον ἀπὸ τοῦ ἡρώου τούτου Θυέστου τάφος ἐστὶν ἐν δεξιᾷ· λίθου δὲ ἐπεστὶν αὐτῷ κριδός, ὅτι τὴν ἄρνα ὁ Θυέστης ἔσχε τὴν χρυσῆν, μοιχεύσας τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα. Ἄτρεα δὲ οὐκ ἐπέσχεν ὁ λογισμὸς μετῆσαι τὴν ἴσσην, ἀλλὰ τῶν Θυέστου παίδων σφαγὰς καὶ τὰ ἀδόμηνα δεῖπνα ἐξείρ-

γάσατο. ὕστερον δὲ οὐκ ἔχω σαφῆς εἰπεῖν, πόταρον ἀδικίας ἤρξεν Ἄγισθος, ἢ προσηρξεν Ἀγαμέμνονι φόβος Ταντάλου τοῦ Θυέστου· συνοικεῖν δὲ φασὶν αὐτὸν Κλυταμνήστρα παρθένω παρὰ Τυνδάρεω λαβόντα. ἐγὼ δὲ καταγνῶνας μὲν οὐκ ἐθέλω, φύσει σφᾶς γενέσθαι κακοῦς· εἰ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῖς τὸ μίασμα τὸ Πέλοπος καὶ ὁ Μυρτίλου προστρόπαιος ἠκολούθησε, τούτοις ἦν ἄρα ὁμολογοῦντα, ἦνέκα ἢ Πυθία, Γλαύκου τοῦ Ἐπικύδου Σπαρτιάταις βασιλεύσαντος ἐπέρογκα ὁμόσαντος, καὶ τοῦδε εἶπεν ἐς τοὺς ἀπογόνους κατιέναι τὴν δίκην.

3. Ἀπὸ δὲ τῶν κριῶν (οὕτω γὰρ τοῦ Θυέστου τὸ μῆμα ὀνομάζουσι) προελθοῦσιν ὀλίγον ἐστὶν ἐν ἄριστερᾷ χωρίῳ Μυσιά, καὶ Δήμητρος Μυσίας ἱερὸν, ἀπὸ ἀνδρός Μυσίου τὸ ὄνομα γενομένου, καὶ τούτου, καθάπερ λέγουσιν Ἀργεῖοι, ξένου τῆς Δήμητρος. οὕτω μὲν οὖν οὐκ ἔπεισιν ὄροφος· ἐν δὲ αὐτῷ γὰρ ἐστὶν ἄλλος ὀπτῆς πλίνθου, ξάνα δὲ Κόρης καὶ Πλούτωνος καὶ Δήμητρος ἐστὶ. προελθοῦσι δὲ ποταμὸς ἐστὶν Ἴναχος, καὶ διαβᾶσιν Ἑλλῶν βωμός. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ πύλην ἦξις καλουμένη ἀπὸ τοῦ πλησίον ἱεροῦ· τὸ δὲ ἱερὸν ἐστὶν Εἰλαθυίας.

4. Μόνους δὲ Ἑλλήνων οἶδα Ἀργεῖους εἰς τρεῖς βασιλείας διαιρεθέντας. ἐπὶ γὰρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀναξαγόρου τοῦ Ἀργεῖου τοῦ Μεγαπίνθου μαρία ταῖς γυναῖξιν ἐπέπεσαν, ἐκφοιτῶσαι δὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπλανῶντο ἀνὰ τὴν χώραν, ἐς ὃν Μελάμπους ὁ Ἀμυθάονος ἔπαυσε σφᾶς τῆς νόσου· ἐφ' ᾗ τε αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς Βίας Ἀναξαγόρα τὸ ἴσον ἔχουσα

ἐν δὴ Βιαντος βασιλεύουσι πάντα ἄνδρες ἐπὶ
 τέσσαρας ἐς Κυάνιπτον τὸν Αἰγιαλλῶς, ὄντες
 δαι τὰ πρὸς μητρός· ἀπὸ δὲ Μελάμποδος γε-
 νῆξ, καὶ ἄνδρες ἴσοι, μέχρις Ἀμφιλόχου τοῦ
 φράου· τὸ δὲ ἐγγύωρον γένος οἱ Ἀναξαγορίδαι
 ἔχουσι πλέον. Ἴρις μὲν γάρ ὁ Ἀλέκτορος τοῦ
 γόρου Σθενέω τῷ Καπανέως ἀδελφοῦ παιδί-
 τε τὴν ἀρχήν. Ἀμφιλόχου δὲ μετὰ ἄλλωσι
 μετοικήσαντος εἰς τοὺς νῦν Ἀμφιλόχους, Κυαν-
 ὄπαιδος τελευτήσαντος, οὕτω Κυλαράβης δ
 λου μόνος τὴν βασιλείαν ἔυχετ. 5. Οὐ μὲν
 ἴδας κατέλιπεν οὐδ' αὐτὸς, ἀλλὰ Ὀρέστης δ
 μονος τὸ Ἄργος κατέσχε παροικῶν τε ἐγγυῶ
 καὶ ἄνευ τῆς πατρῴας ἀρχῆς, προσπεποιημέ-
 ν Ἀρκάδων τοὺς πολλοὺς, παρεληφῶς δὲ καὶ
 Σπάρτην βασιλείαν, συμμαχικοῦ δὲ ἐκ Φω-
 κίδε ποτε ἐπ' ἀφελείᾳ ἐτοίμου παρόντος. Λα-
 κωνίων δὲ ἐβασίλευσεν Ὀρέστης, Λακεδαιμο-
 φόντων αὐτῶ. τοὺς γὰρ Τυνδάρεω θυγατρὸς
 τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἤξιον πρὸ Νικοστράτου καὶ
 πάνθους Μενελάω γεγεννημένων ἐκ δούλης. Ὁ-
 ρὸς δὲ ἀποθανόντος, ἔσχε Τισαμενὸς τὴν ἀρχὴν
 τῆς Μενελαίου καὶ Ὀρέστου παῖς. τὸν δὲ
 τοῦ νόθου Πενθίλου Κικαιθῶν ἔγραψεν ἐν τοῖς
 Ἡριγόνην τὴν Αἰγίσθου τεκεῖν. 6. Ἐπὶ δὲ
 Τισαμενοῦ τούτου κατιᾶσιν ἐς Πελοπόννησον
 λείδαι, Τήμενος μὲν καὶ Κρεσφόντης Ἀριστο-
 τοῦ τρίτου δὲ Ἀριστοδήμου προτεθνεώτος
 το οἱ παῖδες. Ἄργους μὲν δὴ καὶ τῆς ἐν Ἄργει

βασιλείας ὀρθότατα, ἐμοὶ δοκεῖν, ἡμφισβήτητον
 ὅτι ἦν Πελοπίδης ὁ Τισαμενός· οἱ δὲ Ἑρακλίδαι
 τὸ ἀνέκαθεν εἰσι Περαεῖδαι. Τυνδάρεω δὲ καὶ αὐ-
 τὸν ἐκπεσόντα ἀπέφαινον ὑπὸ Ἴπποκόωντος· Ἑρα-
 κλῆα δὲ ἔφασαν ἀποκτείναντα Ἴπποκόωντα καὶ τοὺς
 παῖδας παρακαταθεσθαι Τυνδάρεω τὴν χώραν.
 τοιαῦτα δὲ καὶ περὶ τῆς Μεσσηνίας ἕτερα ἔλεγον,
 παρακαταθήκην Νέστορι δοθῆναι καὶ ταύτην ὑπὸ
 Ἑρακλέους ἐλόγτος Πύλον. 7. Ἐκβάλλουσιν οὖν
 ἐκ μὲν Λακεδαιμόνος καὶ Ἄργους Τισαμενόν, ἐκ δὲ
 τῆς Μεσσηνίας τοὺς Νέστορος ἀπογόνους, Ἀλκμαι-
 ωνα Σίλλου τοῦ Θρασυμήδους, καὶ Πεισιστράτου
 τὸν Πεισιστράτου, καὶ τοὺς Παίονος τοῦ Ἀντιλό-
 χου παῖδας· σὺν δὲ αὐτοῖς Μέλανθον τὸν Ἄνδρο-
 πόμπου τοῦ Βώρου τοῦ Πενθίλου τοῦ Περικλι-
 μένου. Τισαμενός μὲν οὖν ἦλθε σὺν τῇ στρατιῇ
 καὶ οἱ παῖδες ἐς τὴν νῦν Ἀχαΐαν. οἱ δὲ Πηλεΐδαι
 πλὴν Πεισιστράτου (τοῦτον γὰρ οὐκ οἶδα παρ' οὗς-
 τινος ἀπεχώρησεν) ἐς Ἀθήνας ἀφίκοντο οἱ λοιποὶ·
 καὶ τὸ Παιονιδῶν γένος καὶ Ἀλκμαιονιδῶν ἀπὸ
 τούτων ὠνομάσθησαν. Μέλανθος δὲ καὶ τὴν βα-
 σιλείαν ἔσχεν, ἀφελόμενος θυμοίτην τὸν Ὀξύντου·
 θυμοίτης γὰρ Θησειδῶν ἔσχατος ἐβασίλευσεν Ἀθη-
 καίων. τὰ μὲν οὖν Κρεσφόντου καὶ τῶν Ἀριστο-
 δήμου παίδων οὐκ ἤπειγεν ὁ λόγος με ἐνταῦθα δη-
 λῶσαι.

C A P V T XIX.

De Temeno et Deiphonte — Argivis regnum cum republica mutantibus — templo Apollinis Lycii a Danao exstructo — Bitone — Phoroneo ignis inventore — Hypermnestra — Venere Nicephoro — Linozum sepulcris — aliis memorandis.

Τήμενος δὲ ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ Δηϊφόντη τοῦ Ἀντιμάχου τοῦ Θρασυάνορος τοῦ Κτησίππου τοῦ Ἡρακλείου στρατηγῶ πρὸς τὰς μάχας ἐχρήσατο ἀντὶ τῶν υἱῶν, καὶ σύμβουλον ἐς πάντα εἶχεν, ἅτε αὐτὸν τε ἐκείνον πεπονημένους πρότερον ἔτι γαμβρὸν, καὶ τῶν παιδῶν ἀρεσκόμενος τῇ Ἐρηνθοῦ μάλιστα· ὑπαπεύεστο δὲ ἤδη καὶ τὴν βασιλείαν ἐς ἐκείνην καὶ Δηϊφόντην τρέπων. ἐπεβουλεύθη δὲ τούτων εἵνεκα ὑπὸ τῶν υἱῶν· ἐκείνων δὲ αὐτῷ Κεῖσος πρεσβυτάτος ὦν ἔσχε τὴν ἀρχήν. 2. Ἀργεῖοι δὲ, ἅτε ἰσηγορίαν καὶ τὸ αὐτόνομον ἀγαπῶντες ἐκ παλαιότητος, τὰ τῆς ἐξουσίας τῶν βασιλείων ἐς ἐλάχιστον προσήγαγον, ὡς μηδενὶ τῶν Κείσου καὶ τοῖς ἀπογόνους ἢ τὸ ὄνομα λειψθῆναι τῆς βασιλείας μόνον. Μέλταν δὲ τὸν Λακίδεω τὸν ἀπόγονον Μήδωνος τὸ παράπαν ἔπαυσεν ἀρχῆς καταγνοὺς ὁ δῆμος. 3. Ἀργεῖοις δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει τὸ ἐπιφανέστατον ἐστὶν Ἀπόλλωνος ἱερὸν Λυκίου. τὸ μὲν οὖν ἄγαλμα τὸ ἐφ' ἡμῶν Ἀττάλου τοῖήμα ἦν Ἀθηναίου, τὸ δὲ ἑξαρχῆς Δαναοῦ καὶ ὁ αὐτὸς καὶ τὸ ἕδανον ἀνάθημα ἦν. ἕδανα γὰρ δητὸτε ἵνα πείθομαι πάντα, καὶ μάλιστα τὰ Αἰγύπτια. ἀναδὸς δὲ ἰδρύσατο Λυκίον Ἀπόλλωνα ἐπ' αἰτίᾳ αὐτῆ. παραγενόμενος ἐς τὸ Ἄργος ἡμφισβήτηται ὅς Γελάνορα τὸν Σθενίλα περὶ τῆς ἀρχῆς. ἐπ-

θέντων δὲ ἐπὶ τοῦ δήμου παρ' ἀμφοτέρων πολλῶν
 τε καὶ ἐπαγωγῶν, καὶ οὐχ ἴσσον δίκαια λέγειν τοῦ
 Γελάνορος δόξαντος, ὁ μὲν δήμος ὑπερέθετο, φα-
 σιν, ἐς τὴν ἐπιούσαν κρίνειν. ἀρχομένης δὲ ἡμέρας,
 ἐς βοῶν ἀγέλην πεμομένην πρὸ τοῦ τείχους ἐσπίπτει
 λύκος, προσπεσῶν δ' ἐμάχετο πρὸς ταῦρον ἡγεμόνα
 τῶν βοῶν. παρίσταται δὴ τοῖς Ἀργείοις, τῷ μὲν
 Γελάνορα, Λαναὸν δὲ εἰκάσαι τῷ λύκῳ· ὅτι οὔτι
 τὸ θηρίον τοῦτό ἐστιν ἀνθρώποις σύντροφον, οὔτε
 Λαναὸς σφισιν ἐς ἐκεῖνο τοῦ χρόνου. ἐπεὶ δὲ τὸν
 ταῦρον κατειργάσατο ὁ λύκος, διὰ τοῦτο ὁ Λαναὸς
 ἴσχε τὴν ἀρχήν. οὕτω δὴ νομίζων Ἀπόλλωνα ἐπὶ
 τὴν ἀγέλην ἐπαυγεῖν τῶν βοῶν τὸν λύκον ἰδρῦσατο
 Ἀπόλλωνος ἱερὸν Λυκίου. 4. Ἐνταῦθα ἀνάκειται
 μὲν θρόνος Λαναοῦ· καίται δὲ εἰκὼν Βίτωνος, ἀνὴρ
 ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων ταῦρον· ὡς δὲ Λυκίας ἐποίη-
 σιν, ἐς Νεμέαν Ἀργείων ἀγόντων θυσίαν τῷ Δῷ, ὁ
 Βίτων ὑπὸ ῥώμης τε καὶ ἰσχύος ταῦρον ἀράμενος ἤ-
 νεγκεν. 5. Ἐξῆς δὲ τῆς εἰκόνης ταύτης πῦρ καίον-
 σιν, ὀνομάζοντες Φορωνέως εἶναι. οὐ γὰρ τοι δμο-
 λογοῦσι δοῦναι πῦρ Προμηθεῖα ἀνθρώποις, ἀλλὰ ἐς
 Φορωνέα τοῦ πυρὸς μετὰγειν ἐθέλουσι τὴν εὐρεσιν.
 6. Τὰ δὲ ξόανα Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ, τὸ μὲν Ἐ-
 πειοῦ λέγουσιν ἔργον εἶναι, τὸ δὲ Ἐπερμηστήρας
 ἀνάθημα. ταύτην γὰρ τῶν θυγατέρων μόνην τὸ
 πρόσταγμα ὑπεριδούσαν ὑπήγαγεν ὁ Λαναὸς εἰς δι-
 κτήριον, τοῦ τε Λυκίως οὐκ ἀκίνδυνον αὐτῇ
 κτηρίαν ἡγούμενος, καὶ ὅτι τοῦ τολμήματος
 ἀσχοῦσα ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τῷ βουλευσάντι

τὸ ὄνειδος ἠϋξησε. κριθεῖσα δὲ ἐν τοῖς Ἀργείοις ἀποφεύγει τε καὶ Ἀφροδίτην ἐπὶ τῷδε ἀνέθηκε νικηφόρον. τοῦ ναοῦ δὲ ἐστὶν ἐντὸς Αἰδάς ποδῶν ἠκτύτητι ὑπερβαλόμενος τοὺς ἐφ' αὐτοῦ· καὶ Ἐρμῆς ἐς λύρας ποιήσιν χελώνην ἡορκιάς· ἔστι δὲ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ βόθρος, πεποιημένην ἐν τύπῳ ταύρου μάχην ἔχων καὶ λύκου, σὺν δὲ αὐτοῖς παρθένον ἀφιεῖσαν πέτραν ἐπὶ τὸν ταῦρον· Ἄρτεμω εἶναι νομίζουσι τὴν παρθένον. Δαναὸς δὲ ταῦτά γε ἀνέθηκε, καὶ πλησίον κίονας ἐς Διὸς καὶ Ἀρτέμιδος ξόανον. 7. Τάφοι δὲ εἰσιν, ὃ μὲν Αἰνου τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ψαμάθης τῆς Κροτώπου, τὸν δὲ λέγουσιν εἶναι Αἰνου τοῦ ποιήσαντος τὰ ἔπη. τὰ μὲν οὖν ἐς τοῦτον, οἰκιστότερα ὄντα ἐτέρῳ λόγῳ, παρήμι, τὰ δὲ ἐς τὸν Ψαμάθης ἢ Μεγαρικῇ μοι συγγραφῇ προσεδήλωσεν. ἐπὶ τούτοις ἐστὶν Ἀπόλλων Ἀγυιεὺς, καὶ βωμὸς Ἰετίου Διὸς, ἐνθα οἱ συσπένδοντες Πολυνείκει τὴν ἐς Θήβας κἀθοδὸν ἀποθανεῖσθαι συνώμοσαν, ἣν μὴ τὰς Θήβας γένηται σφισιν ἐλεῖν. ἐς δὲ τοῦ Προμηθεὺς τὸ μνημα ἴσσοῦν μοι δοκοῦσιν Ὀπουντίων εἰκότα λέγειν· λέγουσι δὲ ὅμως.

CAPVT XX.

De signo Iovis Milichii eiusque origine — Cleobe et Bitone — templo Iovis Nemei et Fortunae — Choriae Maenadis sepulcro — Horarum templo — Polynicis et septem ad Thebas ducum aliorumque signis — templo Iovis Servatoris et templo Cephisiu — theatro ac signis in eo — templo Veneris ac Telesillae signo — Telesillae fortibus factis.

Παρεινίδα Κρεύγαντι εἰκόνα ἀνδρός πύκτου, τρέ-

θέντων δὲ ἐπὶ τοῦ δήμου παρ' ἀμφοτέρων πολλῶν
 τε καὶ ἐπαγωγῶν, καὶ οὐχ ἦσαν δίκαια λέγειν τοῦ
 Γελάνορος δόξαντος, ὁ μὲν δῆμος ὑπερέθετο, φα-
 σὶν, ἐς τὴν ἐπιούσαν κρίνειν. ἀρχομένης δὲ ἡμέρας,
 ἐς βοῶν ἀγέλην νεμομένην πρὸ τοῦ τείχους ἐσπίπτει
 λύκος, προσπεσῶν δ' ἐμάχετο πρὸς ταῦρον ἡγεμόνα
 τῶν βοῶν. παρίσταται δὴ τοῖς Ἀργείοις, τῷ μὲν
 Γελάνορα, Λαναὸν δὲ εἰκάσαι τῷ λύκῳ· ὅτι οὔτε
 τὸ θηρίον τοῦτό ἐστιν ἀνθρώποις σύντροπον, οὔτε
 Λαναὸς σφισιν ἐς ἐκεῖνο τοῦ χρόνου. ἐπεὶ δὲ τὸν
 ταῦρον κατειργάσατο ὁ λύκος, διὰ τοῦτο ὁ Λαναὸς
 ἴσχε τὴν ἀρχήν. οὕτω δὴ νομίζων Ἀπόλλωνα ἐπὶ
 τὴν ἀγέλην ἐπαγαγεῖν τῶν βοῶν τὸν λύκον ἰδρῦσατο
 Ἀπόλλωνος ἱερὸν Λυκίου. 4. Ἐνταῦθα ἀνάκειται
 μὲν θρόνος Λαναοῦ· καίται δὲ εἰκὼν Βίτωνος, ἀνήρ
 ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων ταῦρον· ὥς δὲ Λυκίας ἐποίη-
 σιν, ἐς Νεμείαν Ἀργείων ἀγόντων θυσίαν τῷ Δῷ, ὁ
 Βίτων ὑπὸ ῥάμης τε καὶ ἰσχύος ταῦρον ἀράμενος ἦ-
 νεγκεν. 5. Ἐξῆς δὲ τῆς εἰκόνης ταύτης πῦρ καλοῦ-
 σιν, ὀνομάζοντες Φορωνέως εἶναι. οὐ γὰρ τοι ἁπο-
 λογοῦσι δοῦναι πῦρ Προμηθεῖ ἀνθρώποις, ἀλλὰ ἐς
 Φορωνέα τοῦ πυρὸς μετάγειν ἐθέλουσι τὴν εὐρεσίαν.
 6. Τὰ δὲ ξόανα Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ, τὸ μὲν Ἐ-
 πειοῦ λέγουσιν ἔργον εἶναι, τὸ δὲ Ἰπερμηστήρας
 ἀνάθημα. ταύτην γὰρ τῶν θυματέρων μόνην τὸ
 πρόσταγμα ὑπεριδοῦσαν ὑπήγαγεν ὁ Λαναὸς εἰς δι-
 καστήριον, τοῦ τε Λυκίως οὐκ ἀκίνδυνον αὐτῷ
 σωτηρίαν ἡγούμενος, καὶ ὅτι τοῦ τολμήματος
 μετασχούσα ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τῷ βουλευσάντι

ὁ ὄνειδος ἠϋξησε. κριθεῖσα δὲ ἐν τοῖς Ἀργείοις ἀ-
 ιοφεύγει τε καὶ Ἀφροδίτην ἐπὶ τῷδε ἀνέθηκε νικη-
 ρόρον. τοῦ ναοῦ δὲ ἐστὶν ἐντὸς Λάδας ποδῶν ἠκνύ-
 ητι ὑπερβαλόμενος τοὺς ἐφ' αὐτοῦ· καὶ Ἐρμῆς ἐς
 ἄρας ποίησιν ~~χειλῶν ἠρηκός~~. ἐστὶ δὲ ἔμπροσθεν
 οὗ ναοῦ βόθρος, πεποιημένην ἐν τύπῳ ταύρου
 ἰάχην ἔχων καὶ λύκου, σὺν δὲ αὐτοῖς παρθένον ἀ-
 ριεῖσαν πέτραν ἐπὶ τὸν ταῦρον· Ἄρτεμιον εἶναι νο-
 μῶσιν τὴν παρθένον. Δαναὸς δὲ ταῦτά γε ἀνέ-
 τηκε, καὶ πλησίον κλονας ἐς Διὸς καὶ Ἀρτέμιδος
 ὄανον. 7. Τάφοι δὲ εἰσιν, ὃ μὲν Αἰνου τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος καὶ Ψαμάθης τῆς Κροτιάπου, τὸν δὲ λέ-
 ουσιν εἶναι Αἰνου τοῦ ποιήσαντος τὰ ἔπη. τὰ μὲν
 ἔν ἐς τοῦτον, οἰκειώτερα ὄντα ἑτέρῳ λόγῳ, παρήμι,
 ἃ δὲ ἐς τὸν Ψαμάθης ἢ Μεγαρικῆ μοι συγγραφῆ
 ροσδήλωσαν. ἐπὶ τούτοις ἐστὶν Ἀπόλλων Ἄγυιεύς,
 ἢ βωμὸς Ἰετίου Διὸς, ἐνθα οἱ συσπένδοντες Πο-
 νεῖκαι τὴν ἐς Θήβας κάθοδον ἀποθανεῖσθαι συν-
 οσαν, ἣν μὴ τὰς Θήβας γένηται σφισιν ἐλαῖν. ἐς
 τοῦ Προμηθεῖως τὸ μνημα ἴσσαν μοι δοκοῦσιν
 ουντιῶν εἰκότα λέγειν· λέγουσι δὲ ὅμως.

CAPVT XX.

*signo Iovis Milichii eiusque origine — Cleobe
 itone — templo Iovis Nemei et Fortunae —
 iae Maenadis sepulcro — Horarum templo —
 uicis et septem ad Thebas ducum aliorumque
 — templo Iovis Servatoris et templo Cephis-
 teatro ac signis in eo — templo Veneris ac
 esillae signo — Telesillae fortibus factis.*

ντίδα Κρεῦγαντι εἰκόνα ἀνδρός πύκτου, τρέ-

παιον ἐπὶ Κορινθίοις ἀνασταθὲν ἄγαλμα ἐστὶ κα-
 θήμενον Διὸς Μειλιχίου, λίθου λευκοῦ, Πολυκλεί-
 του δὲ ἔργον. ποιηθῆναι δὲ ἐπυνθανόμεν ἑαυτὸ ἐπὶ
 αἰτία τοιαύτη. Λακεδαιμονίοις πολεμῆν πρὸς Ἀρ-
 γείους ἀρξάμενοι οὐδέμια ἦν ἔτι ἀπαλλαγῆ, πρὶν
 ἢ Φίλιππος σφᾶς ἠνάγκασεν ὁ Ἀμύντου μένειν
 ἐπὶ τοῖς καθεστηκόσιν ἐξ ἀρχῆς ὄροις τῆς χώρας.
 τὸν δὲ ἔμπροσθεν χρόνον οἱ Λακεδαιμόνιοι μηδὲν
 ἔξω Πελοποννήσου περιεργαζόμενοι τῆς Ἀργείας αἰεί
 τι ἀπετέμνοντο, ἢ οἱ Ἀργεῖοι, τετραμμένων πρὸς
 πόλεμον ἐκείνων ὑπερόριον, ἐν τῷ τοιοῦτῳ καὶ αὐ-
 τοὶ σφισιν ἐνέκειντο. προηγουμένου δὲ ἀμφοτέρου
 ἐς ἄκρον τοῦ μίσους, ἔδοξεν Ἀργείοις λογάδας τρέ-
 φειν χιλίους· ἡγεμῶν δὲ ἐτέτακτο ἐπὶ αὐτοῖς Βρύας
 Ἀργεῖος, ὃς ἄλλα τε ἐς ἄνδρας ὕβρισε τοῦ δήμου,
 καὶ παρθένον κομιζομένην παρὰ τὸν νυμφίον ἥσχυ-
 νεν, ἀφελόμενος τοὺς ἄγοντας. ἐπιλαβούσης δὲ τῆς
 νυκτός, τυφλοῖ τὸν Βρύαντα ἢ παῖς, φυλάξασα
 ὑπνωμένον· φωραθεῖσα δὲ, ὡς ἐπέσχεν ἡμέρα, κα-
 τέφυγεν ἰκέτις ἐς τὸν δῆμον. οὐ προεμένων δὲ αὐ-
 τὴν τιμωρησασθαι τοῖς χιλίοις, καὶ ἀπὸ τούτου
 προαχθέντων ἐς μάχην ἀμφοτέρων, κρατούσιν οἱ
 τοῦ δήμου, κρατήσαντες δὲ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ θυμοῦ
 τῶν ἐναντίων ἔλιπον. ὕστερον δὲ ἄλλα τε ἐπηγά-
 γοντο καθάρσια, ὡς ἐπὶ αἵματι ἐμφυλίου, καὶ ἄγαλ-
 μα ἀνέθηκαν Μειλιχίου Διός. 2. Πλησίον δὲ εἰσιν
 ἐπιεργασμένοι λίθῳ Κλέοβις καὶ Βίτων, αὐτοὶ τε
 ἔλκοντες τὴν ἄμαξαν, καὶ ἐπὶ αὐτῇ ἄγοντες τὴν μη-
 τέρα ἐς τὸ Ἡραῖον. 3. Τούτων δὲ ἀπαντικρὺ Νη-

εἶον Λίος ἐστὶν ἱερὸν, ἄγαλμα ὀρθὸν χαλκοῦν, τή-
 νη Λυσιππου. μετὰ δὲ αὐτὸ προελθοῦσιν ἐν δε-
 ῖξ· Φορωνεὺς τάφος ἐστίν· ἐναγίζουσι δὲ καὶ ἐς
 μᾶς ἔτι τῷ Φορωνεῖ. πέραν δὲ τοῦ Νημείου Διὸς
 ὕψης ἐστὶν ἐκ παλαιωτάτου ναός· οἱ δὲ Παλα-
 ῆδης κύβους εὐραὶν ἀνέθηκεν ἐς τοῦτον τὴν ναόν.
 ἡ δὲ μνημεῖα τὸ πλησίον Χωρίας μαινάδος ὀνομά-
 νουσι, Διονύσω λέγοντες καὶ ἄλλας γυναικῶν καὶ
 κύτην ἐς Ἄργος συστρατεύσασθαι, Περσέα δὲ, ὡς
 ἐφάτι τῆς μάχης, φονεῦσαι τῶν γυναικῶν τὰς πολ-
 ῖς· τὰς μὲν οὖν λοιπὰς θάπτουσιν ἐν κοινῷ, ταύ-
 η δὲ (ἀξιώματι γὰρ δὴ προεῖχεν) ἰδίᾳ τὸ μνημεῖον
 τοίησαν. 4. Ἀπὸ τῆς δὲ ὀλίγον Ὡροῖν ἱερὸν ἐστὶν.
 ἱανιόντι δὲ ἐκεῖθεν, ἀνδριάντες ἐστήκασιν Πολυ-
 κίους τοῦ Οἰδίποδος, καὶ ὕσοι σὺν ἐκείνῳ τῶν ἐν
 ἴλει πρὸς τὸ τεῖχος μαχόμενοι τὸ Θηβαῖον ἐτελεύ-
 ησαν. τούτους τοὺς ἀνδρας ἐς μόνον ἑπτὰ ἀριθμὸν
 κτήγαγεν Δισχύλος, πλειόνων ἔκ τε Ἄργους ἡγεμό-
 ον, καὶ Μασσηνης, καὶ τινῶν Ἀρκάδων στρατευ-
 κμένων. τούτων δὲ τῶν ἑπτὰ (ἐπηκολουθήκασιν
 ἱρ καὶ Ἀργεῖοι τῇ Δισχύλου ποιήσει) πλησίον κεί-
 νου καὶ οἱ τὰς Θήβας ἐλόντες, Αἰγιαλεὺς Ἀδράστου,
 ἢ Πρόμαχος Παρθενοπαίου τοῦ Ταλαοῦ, καὶ Πο-
 ἰδωφρος Ἴππομέδοντος, καὶ Θέρσανδρος, καὶ οἱ
 υφιαράου παῖδες, Ἀλκμαίων τε καὶ Ἀμφίλοχος·
 ἰομήδης τε καὶ Σθένης· παρῆν δὲ ἔτι καὶ ἐπὶ
 ὕτων Εὐρύβαλος Μηκιστέως, καὶ Πολυνείκους
 δραστος, καὶ Τιμίας. τῶν δὲ ἀνδριάντων οὐ πρό-
 ο δέικνυται Δαναοῦ μνημεῖον, καὶ Ἀργείων τάφος

κενός, ὁπόσους ἔν τε Ἰλλῶ καὶ Ὀπίῳ κομίζομένους ἐπέλαβεν ἢ τελευταίη. 5. Καὶ Διὸς ἐστὶν ἐνταῦθα ἱερὸν σωτήριος. καὶ παριοῦσιν εἰς τὸ οἶκημα, ἐνταῦθα τὸν Ἄδωνιν αἱ γυναῖκες Ἀργείων ὀδύρονται. ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ἐσόδου τῶν Κηφισσῶν πεποιήται τὸ ἱερὸν. τῷ δὲ ποταμῷ τούτῳ τὸ ὕδωρ φασὶν οὐ καθάπαξ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἀφανισθῆναι, ἀλλὰ ἐνταῦθα δὴ μάλιστα, ἔνθα καὶ τὸ ἱερὸν ἐστὶ, συνίσασιν ὑπὸ γῆν φέοντος. παρὰ δὲ τὸ ἱερὸν τοῦ Κηφισσοῦ Μεδοῦσης λίθου πεποιημένη κεφαλή· Κυνλάπῃ φασὶν εἶναι καὶ τοῦτο ἔργον. τὸ δὲ χωρίον τὸ ὀπισθεν καὶ ἐς τόδε κριτήριον ὀνομάζουσιν, Ἐπερμνήστραν ἐνταῦθα ὑπὸ Λαναοῦ κριθῆναι λέγοντες. 6. Τούτου δὲ ἐστὶν οὐ πόρῳ θίατρον· ἐν δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλα θεῶς ἄξια, καὶ ἀνὴρ φονεύων ἐστὶν ἄνδρα, Ὀθνάδαν τὸν Σπαρτιάτην Περίλαος Ἀργεῖος ὁ Ἀλκίνορος. Περιλῶ δὲ τούτῳ καὶ πρότερον ἔτι ὑπέρχε Νεμείων ἀνηρῆσθαι νίκην παλαιοντι. 7. Ἐπιρὸ δὲ τὸ θίατρον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ ἔδους Τελέσιλλα ἢ ποιήσασα τὰ ἄσματα ἐπέειργασται στήλη· καὶ βιβλία μὲν ἐκεῖνα ἐξῆβηται οἱ πρὸς τοῖς ποσὶν, αὐτὴ δὲ ἐς κράνος δορᾷ κατέχουσα τῇ χειρὶ καὶ ἐπιτίθεσθαι τῇ κεφαλῇ μέλλουσα. ἦν δὲ καὶ ἡ Τελέσιλλα καὶ ἄλλως ἐν ταῖς γυναῖξιν εὐδόκιμος, καὶ μῦλλον ἐτιμᾶτο ἔτι ἐπὶ τῇ ποιήσει. συμβάντος δὲ Ἀργείοις ἀτυχῆσαι λόγου μειζρόνως πρὸς Κλειμένην τὸν Ἀναξανδρίδου καὶ Λακεδαιμονίου, καὶ τῶν μὲν ἐν αὐτῇ πεπτωκότων τῇ μάχῃ, οἱ δὲ ἐς τὸ ἄλλος τοῦ Ἄργου κατέφρευον, διαφθα-

φόντων καὶ τούτων, τὰ μὲν πρῶτα ἐξιόντων κατὰ ὁμολογίαν, ὡς δὲ ἔγνωσαν ἀπατάμενοι, συγκατακαυθέντων τῷ ἄλσει τῶν λοιπῶν, οὕτως τοὺς Λακεδαιμονίους Κλεομένης ἤγεν ἐπὶ ἔρημον ἀνδρῶν τὸ Ἄργος. 8. Τελέσιλλα δὲ οἰκέτας μὲν καὶ ὅσοι διαρεότιηα ἢ γῆρας ὄπλα ἀδύνατοι φέρειν ἦσαν, τούτους μὲν πάντας ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ τεῖχος· αὐτὴ δὲ δπύσα ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπελείπετο καὶ τὰ ἐκ τῶν ἱερῶν ὄπλα ἀθροίσασα τὰς ἀκμαζούσας ἡλικίας τῶν γυναικῶν ὤπλιζεν· ὀπλίσασα δὲ ἔτασσε κατὰ τοῦτο, ἢ τοὺς πολεμίους προσιόντας ἠπλιστατο. ὡς δὲ ἐγγύγοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αἱ γυναῖκες οὔτε τῷ ἀλαλαγμῷ κατεπλάγησαν, δεξάμεναι τε ἐμάχοντο ἐφόωμένως, ἐνταῦθα οἱ Λακεδαιμόνιοι φρονήσαντες, ὡς καὶ διαφθειράσι σφισι τὰς γυναῖκας ἐπιφθόνως τὸ κατόρθωμα ἔξει, καὶ σφαλεῖσι μετὰ ὄνειδῶν γενήσοιτο ἢ συμφορὰ, ὑπέκονσι ταῖς γυναῖξί. πρότερον δὲ ἐπὶ τῷ ἀγῶνα τοῦτον προσημήνηεν ἡ Πυθία, καὶ τὸ λόγιον εἶτε ἄλλως, εἶτε καὶ ὡς συνεῖς, ἐδήλωσεν Ἡρόδοτος·

Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἀρῶνα νικήσασα

Ἐξελίσσῃ, καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,

Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδουφρέας τότε θήσει.

Τὰ μὲν εἰς τὸ ἔργον τῶν γυναικῶν ἔχοντα τοῦ χρημοῦ ταῦτα ἦν.

CAPVT XXI.

De memorandis ad forum Argivorum — Aeneae signo et loco Delta dicto — sepulcris memorandis — templo Minervae Salpingos — Epimenide — Pyrrhi monumento — de Medusa Gorgone et Perseo variae narrationes — de Gorgophonei — Laphaë — Latonae templo et Chlōri Niobes filia.

Κατελθοῦσι δὲ ἐντεῦθεν καὶ αὐθις τραπέουσιν ἐπὶ τὴν ἀγορὰν, ἔστι μὲν Κερδοῦς Φορωνίως γυναικὸς μνήμα, ἔστι δὲ ναὸς Ἀσκληπιοῦ. τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐπίκλησιν Πειθοῦς, Ἐπερμνήστρα καὶ τοῦτο ἀνέθηκε, νικήσασα τῇ δίκη τὸν πατέρα, ἣν τοῦ Ἀγκυκίως ἔνεκα ἔφυγε. 2. Καὶ Αἰνείου ἐνταῦθα χαλκοῦς ἀνδριάς ἐστι, καὶ χωρίον καλούμενον Δέλτα· ἐφ' ὧτοι δὲ, (οὐ γάρ μοι τὰ λεγόμενα ἤρεσκεν) ἐκὼν παρήμι. πρὸ δὲ αὐτοῦ πεποιήται Διὸς Φυξίου βωμός, καὶ πλησίον Ἐπερμνήστρας μνήμα Ἀμφιαράου μητρὸς· τὸ δὲ ἕτερον Ἐπερμνήστρας τῆς Δαναοῦ· σὺν δὲ αὐτῇ καὶ Ἀγκυκὺς τέθραπται. τούτων δὲ ἀπαντικρὺν Ταλαοῦ τοῦ Βιαντός ἐστι τάφος. τὰ δὲ ἐς Βιαντα καὶ ἀπογόνους τοῦ Βιαντος ἤδη λέλεκται μοι. 3. Ἀθηνῶς δὲ ἰδρῦσασθαι Σάλπιγγος ἱερὸν φασιν Ἑγέλεων. Τυρσηνοῦ δὲ τόνδε τὸν Ἑγέλεων, τὸν δὲ Ἡρακλείους εἶναι καὶ γυναικὸς λέγουσιν τῆς Αὐδῆς, Τυρσηνὸν δὲ σάλπιγγα εὔρεϊν πρῶτον, Ἑγέλεων δὲ τὸν Τυρσηνοῦ διδάξαι τοὺς σὺν Τημένῳ Λωριάς τοῦ ὄργανου τὸν ψόφον, καὶ δι' αὐτὸ Ἀθηνῶν ἐπονομάσαι Σάλπιγγα. 4. Πρὸ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνῶς Ἐπιμενίδου λέγουσιν εἶναι τάφον. Λακεδαιμονίους γὰρ πολεμήσοντας πρὸς Κνωσσίους ἐλεῖν ζῶν-

τα Ἐπιμενίδην, λαβόντας δὲ ἀποκτεῖναι, διότι σφί-
 σιν οὐκ αἴσια ἐμαντεύετο, αὐτοὶ δὲ ἀνελόμενοι θά-
 ψαι ταύτη φασί. 5. Τὸ δὲ οἰκοδόμημα λευκοῦ λί-
 θου, κατὰ μέσον μάλιστα τῆς ἀγορᾶς, οὐ τροπαιον
 ἐπὶ Πύρρῳ τῷ Ἑπειρώτῃ, καθὰ λέγουσιν οἱ Ἀργεῖοι,
 καυθέντος δὲ ἐνταῦθα τοῦ νεκροῦ, μνημα καὶ τοῦτο
 ὃν εὗροι τις, ἐν ᾧ τί τε ἄλλα, ὅσοις ὁ Πύρρος ἐκέ-
 χρητο ἐς τὰς μάχας, καὶ οἱ ἐλέφαντές εἰσιν ἐπειρα-
 σμέμοι. τοῦτο μὲν δὴ κατὰ τὴν πυρὰν οἰκοδόμημα
 ἐγένετο· αὐτὰ δὲ κεῖται τοῦ Πύρρου τὰ ὑστᾶ ἐν τῷ
 ἱερῷ Διμητρος, παρ' ᾧ συμβῆναι οἱ καὶ τὴν τελευταίην,
 ἐδήλωσα ἐν τῇ Ἀτθίδι συγγραφῇ. τοῦ δὲ τῆς Διμη-
 τρος ἱεροῦ τούτου κατὰ τὴν ἕσοδον ἀσπίδα ἰδεῖν
 Πύρρου χαλκῆν ἐστὶν ὑπὲρ τῶν θυρῶν ἀνακειμένην.
 6. Τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Ἀργείων οἰκοδομήματος οὐ
 μακρὰν χώμα γῆς ἐστίν· ἐν δὲ αὐτῷ κεῖσθαι τὴν
 Μεδούσης λέγουσι τῆς Γοργόνης κεφαλὴν. ἀπόντος
 δὲ τοῦ μύθου, τάδε ἄλλα ἐς αὐτὴν ἐστὶν εἰρημένα·
 Φόρβου μὲν θυγατέρα εἶναι, τελευτήσαντος δὲ οἱ
 τοῦ πατρὸς, βασιλεύειν τῶν περὶ τὴν λίμνην τὴν
 Τριτανίδα οἰκούντων, καὶ ἐπὶ θήραν τε ἐξίεναι καὶ
 ἐς τὰς μάχας ἡγεῖσθαι τοῖς Λίβυσι, καὶ δὴ καὶ τότε
 ἀντικαθημένην στρατῶ πρὸς τὴν Περσέως δύναμιν
 (ἔπεσθαι γὰρ καὶ τῷ Περσεῖ λογάδας ἐκ Πελοπον-
 νήσου) δολοφονηθῆναι νύκτωρ, καὶ τὸν Περσεῖα τὸ
 κάλλος ἔτι καὶ ἐπὶ νεκρῷ θαυμάζοντα, οὕτω τὴν κε-
 φαλήν ἀποτεμόντα αὐτῆς, ἄγειν τοῖς Ἑλλήσιν ἐς ἐπί-
 δεξιν. 7. Καρχηδονίῳ δὲ ἀνδρὶ Προκλεῖ τῷ Εὐκρά-
 τος ἑτερος λόγος οὕδε ἐφαίνετο εἶναι τοῦ προτέρου

πιθανώτερος. Λιβύης ἢ ἔρημος καὶ ἄλλα παρέχεται
 θηρία ἀκούσασιν οὐ πιστά, καὶ ἄνδρες ἐνταῦθα
 ἄγριοι, καὶ ἄγραι γίγνονται γυναῖκες· ἔλεγέ τε δ
 Προκλῆς ἀπ' αὐτῶν ἄνδρα ἰδεῖν κομισθέντα ἐς Ῥώ-
 μῃν. εἰκάσαν οὖν, πλανηθεῖσαν γυναῖκα ἐκ τούτων
 καὶ ἀφικομένην ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Τριτωνίδα λυ-
 μαίνεσθαι τοὺς προσοίκους, ἐς ὃ Περσεὺς ἀπέκτεινεν
 αὐτήν. Ἀθηναίων δὲ οἱ συνεπιλαβέσθαι δοκεῖν τοῦ
 ἔργου, ὅτι οἱ περὶ τὴν λίμνην τὴν Τριτωνίδα ἄν-
 θρωποι ταύτης εἰσὶν ἱεροί. 8. Ἐν δὲ Ἄργει παρὰ τοῦ-
 το δὴ τὸ μνήμα τῆς Γοργόνης Γοργοφόνης τάφος
 ἐστὶν τῆς Περσέως· καὶ ἐφ' ὧ μὲν αὐτῇ τὸ ὄνομα
 ἐτέθη, δῆλον εὐθύς ἀκούσαντι. γυναικῶν δὲ πρώτην
 αὐτὴν φασὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς Περιήρου τοῦ
 Αἰόλου (τούτῳ γὰρ παρθένος συνώκησε) τήνδε αὐ-
 θις Οἰβάλλῳ γήμασθαι. πρότερον δὲ καθεστήκει
 ταῖς γυναῖξιν ἐπὶ ἀνδρὶ ἀποθανόντι χηρεύειν. 9. Τοῦ
 τάφου δὲ ἔμπροσθεν τρόπαιον λίθου πεποιήται
 κατὰ ἀνδρὸς Ἀργείου Λαφαοῦς· τοῦτον γὰρ (γράφω
 δὲ, ὅποσα λέγουσιν αὐτοὶ περὶ σφῶν Ἀργεῖοι)
 τυραννοῦντα ἐξέβαλεν ἐπαναστάς ὁ δῆμος· φυγόντα
 δὲ ἐς Σπάρτην Λακεδαιμόνιοι κατάγειν ἐπειρώντο
 ἐπὶ τυραννίδι. νικήσαντες δὲ οἱ Ἀργεῖοι τῇ μάχῃ
 Λαφαῇ τε καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς πολλοὺς
 ἀπέκτειναν. 10. Τὸ δὲ ἱερόν τῆς Αἰτωῦς ἔστι μὲν
 οὐ μακρὰν τοῦ τροπαίου, τέχνη δὲ τὸ ἄγαλμα Πρα-
 ξιτέλους. τὴν δὲ εἰκόνα παρὰ τῇ θεῷ τῆς παρθένου
 Χλωρίν ὀνομάζουσι, Νιδίβης μὲν θυγατέρα εἶναι λέ-
 γοντες, Μελέβοιαν δὲ καλεῖσθαι τὸ ἑξαρχῆς· ἀπολ-

λυμένων δὲ ὑπὸ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος τῶν Ἀμφίονος παίδων, περιγενέσθαι μόνην τῶν ἀδελφῶν ταύτην καὶ Ἀμύκλαν, περιγενέσθαι δὲ εὐξαμίνας τῇ Ἀθητοῖ. Μελίβοιαν δὲ οὕτω δὴ τι παραυτίκα χλωρὰν τὸ δεῖμα ἐποίησε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν τοῦ βίου παρέμεινε, ὡς καὶ τὸ ὄνομα ἐπὶ τῷ συμβάντι ἀντὶ Μελίβοίας αὐτῇ γενέσθαι Χλωρῶν. τούτοις δὲ φασιν Ἀργεῖοι τὸ ἐξαρχῆς οἰκοδομῆσαι τῇ Ἀθητοῖ τὸν ναόν. ἐγὼ δὲ (πρόσκειμαι γὰρ πλέον τι, ἢ οἱ λοιποὶ, τῇ Ὀμηροῦ ποιήσει) δοκῶ τῇ Νιδῶβη τῶν παίδων μηδέ να ὑπόλοιπον γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ μοι τὸ ἔπος·

Τὼ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν
οὗτος μὲν δὴ τὸν οἶκον τὸν Ἀμφίονος ἐκ βιάθρων
ἀνατραπέντου οἶδε.

CAPVT XXII.

De templo Iunonis Anthæe et sepulcro feminarum quæ cum Baccho contra Perseum pugnarunt — templo Cereris Pelasgidis — Iovis Mæchane signo — duobus Tantalidis — templo Neptuni Prosclystii — templo Castoris et Pollucis — templo Lucinae ab Helena condito — templo Hecates — Sacada — gymnasio Cylarabi et signo Minervæ Paniae in eo.

Τῆς δὲ Ἥρας ὁ ναὸς τῆς Ἀνθείας ἐστὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθητοῦς ἐν δεξιᾷ, καὶ πρὸ αὐτοῦ γυναικῶν τάφος. ἀπέθανον δὲ αἱ γυναῖκες ἐν μάχῃ πρὸς Ἀργεῖους τε καὶ Περγᾶς ἀπὸ νήσων τῶν ἐν Αἰγαίῳ Διονύσῳ συνεστρατευμέναι· καὶ διὰ τοῦτο Ἀλίας αὐτὰς ἐπονομάζουσιν. 2. Ἀντικρὺ δὲ τοῦ μνήματος τῶν γυναικῶν Δήμητρος ἐστὶν ἱερὸν ἐπίκλησιν Πελασγίδος

ἀπὸ τοῦ ἰδρυσσαμένου Πελασοῦ τοῦ Τριόπα, καὶ οὐ πρόρῳ τοῦ ἱεροῦ τάφος Πελασοῦ. πέραν δὲ τοῦ τάφου χαλκεῖόν ἐστιν οὐ μέγα, ἀνέχει δὲ αὐτὸ ἀγάλματα ἀρχαῖα, Ἀρτέμιδος καὶ Διὸς καὶ Ἀθηναῖς. 3. Λυκίας δὲ αὖν ἐποίησε Μηχανέως τὸ ἀγαλμα εἶναι Διὸς, καὶ Ἀργείοισιν ἔφη τοὺς ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντας ἐνταῦθα ὁμόσαι παραμένειν πολεμοῦντας, ἔς τ' ἂν ἢ τὸ Ἴλιον ἔλωσιν ἢ μαχομένους τελευτῆ σφᾶς ἐπιλάβῃ. 4. Ἐτέροις δὲ ἐστὶν εἰρημῶν, ὅσα ἂν ἐν τῷ χαλκίῳ κείσθαι Ταντάλου. τὸν μὲν δὴ Θυέστου παῖδα ἢ Βροντέου (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρω), ὃς Κλυταμνήστρα πρότερον ἢ Ἀγαμέμνονα συναγάγησεν, τοῦτον μὲν Τάνταλον οὐ διοίσομαι ταφῆναι ταύτη· τοῦ δὲ λεγομένου Διὸς τε εἶναι καὶ Πλουτοῦς ἰδὼν οἶδα ἐν Σιπύλῳ τάφον Θέας ἄξιον. πρὸς δὲ οὐδὲ ἀνάγκη συνέπεσεν ἐκ τῆς Σιπύλου φυγεῖν αὐτόν, ὡς Πέλοπα ἐπέλαβεν ὕστερον, ἐλαύνοντος Ἰλλου τοῦ Φρυγὸς ἐπ' αὐτόν στρατεία. τάδε μὲν ἐς τοσοῦτον ἐξητάσθω. τὰ δὲ ἐς τὸν βόθρον τὸν πλησίον δρώμενα Νικόστρατον ἀνδρᾶ ἐπιχώριον κατασιήσασθαι λέγουσιν. ἀφιῶσι δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐς τὸν βόθρον καιομένας λαμπάδας Κόρη τῇ Δήμητρος. 5. Ἐνταῦθα Ποσειδῶνός ἐστιν ἱερόν, ἐπέκλησιν Προσκλυστίου· τῆς γὰρ χώρας τὸν Ποσειδῶνα ἐπικλύσαι τὴν πολλήν, ὅτι Ἥρας εἶναι καὶ οὐκ αὐτοῦ τὴν γῆν Ἴναχος καὶ οἱ συνδικάσαντες ἔγνωσαν. Ἥρα μὲν δὴ παρὰ Ποσειδῶνος εὔρε τὸ ἀπελθεῖν ὀπίσω τὴν θάλασσαν· Ἀργεῖοι δὲ, ὄθρε τὸ κύμα ἀνεχώρησεν, ἱερόν Ποσειδῶνι ἐποίησαν Προσκλυστῶ. 6. Προελ-

θόντι δὲ οὐ πολὺ τάφος ἐστὶν Ἄργου, Διὸς εἶναι δοκοῦντος καὶ τῆς Φορωνέως Νιόβης· μετὰ δὲ ταῦτα Διοσκούρων ναός. ἄγαλμα δὲ αὐτοὶ τε καὶ οἱ παῖδες εἰσιν, Ἄναξις καὶ Μνασίνουσ, σὺν δὲ σφισιν αἰμητέρες Πλάειρα καὶ Φοίβη, τέχνη μὲν Διποίονος καὶ Σκύλλιδος, ξύλου δὲ ἐβένου· τοῖς δ' ἵπποις τὰ μὲν πολλὰ ἐβένου καὶ τούτοις, ὀλίγα δὲ καὶ ἐλέφαντος πεποιήται. 7. Πλησίον δὲ τῶν ἀνάκτων Εἰληθυίας ἐστὶν ἱερὸν, ἀνάθημα Ἑλένης, ὅτε σὺν Πειρίθῳ Θησέως ἀπελθόντος ἐς Θεσπρωτοὺς Ἀφιδνά τε ὑπὸ Διοσκούρων ἐάλω, καὶ ἦγετο ἐς Λακκαδαίμονα Ἑλένη. ἔχειν μὲν γὰρ αὐτὴν λέγουσιν ἐν γαστρὶ, τεκοῦσαν δὲ ἐν Ἄργει, καὶ τῆς Εἰληθυίας ἰδρυσάμενην τὸ ἱερὸν, τὴν μὲν παῖδα, ἣν ἔτεκε, Κλυταιμνήστρα δοῦναι, (συνοικεῖν γὰρ ἤδη Κλυταιμνήστραν Ἀγαμέμνονι) αὐτὴν δὲ ὕστερον τούτων Μενελάω γήμασθαι. καὶ ἐπὶ τῷδε Εὐφορίων Χαλμιδεὺς καὶ Πλευρώνιος Ἀλέξανδρος ἔπη ποιήσαντες, πρότερον δὲ ἔτι Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος, κατὰ ταῦτα φασιν Ἀργείοις Θησέως εἶναι θυγατέρα Ἰφιγένειαν. 8. Τοῦ δὲ ἱεροῦ τῆς Εἰληθυίας πέραν ἐστὶν Ἑκάτης ναός, Σκόπα δὲ τὸ ἄγαλμα ἔργον. τοῦτο μὲν λίθου· τὰ δ' ἀπαντικρὺ χαλκῷ Ἑκάτης καὶ ταῦτα ἀγάλματα, τὸ μὲν Πολύκλειτος ἐποίησε, τὸ δὲ ἀδελφὸς Περικλείτου Ναυκύδης Μόθωνος. ἐρχομένῳ δὲ ὁδὸν εὐθεῖαν ἐς γυμνάσιον Κυλαράβου, ἀπὸ τοῦ παιδὸς ὀνομαζόμενον τοῦ Σθενέλου, τέθραπται δὴ Λικύμνιος ὁ Ἡλεκτρώωνος· ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν Ὀμηρος ὑπὸ Τληπτολέμου φησὶ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ διὰ τὸν

φόνον τοῦτον ἔφυγεν ἐξ Ἀργούς Τληπόλεμος. 9. Ὀλιγον δὲ τὴν ἐπὶ Κυλαράβου καὶ τὴν ταύτη πύλην ἀποτραπέισι, Σακάδα μνημῆϊ ἐστίν, ὅς τὸ αὐλήμα τὸ Πυθικὸν πρῶτος ἠύλησεν ἐν Δελφοῖς· καὶ τὸ ἔχθος τῷ Ἀπόλλωνι διαμένον ἐς τοὺς αὐλητάς ἔτι ἀπὸ Μαρσίου καὶ τῆς ἀμίλλης τοῦ Σίληνοῦ πανθῆναι διὰ τοῦτον δοκεῖ τὸν Σακάδαν. 10. Ἐν δὲ τῷ γυμνασίῳ τῷ Κυλαράβου καὶ Πανία ἐστὶν Ἀθηναῖα καλουμένη, καὶ τάφον Σθενέλου δεικνῦσι, τὸν δὲ αὐτοῦ Κυλαράβου. πεποιήται δὲ οὐ πόρῳ τοῦ γυμνασίου πολυάνδριον τοῖς μετὰ Ἀθηναίων πλεύσασιν Ἀργείοις ἐπὶ καταδουλώσει Συρακουσῶν τε καὶ Σικελίας.

C A P V T XXIII.

De templo Bacchi eiusque signo — aliis memorandis et Batonis templo inter illa — Hyrnothos sepulcro — nobilissimo Aesculapii templo et signo — Dianae Pheraeae signo et Argivis Palladium sibi vindicantibus — Heleno Priami filio — Acrisii aeneo thalamo — templo Bacchi Cresii (Cretici) et Veneris Coelestis — arce Argivorum Larissa.

Ἐντεῦθεν ἐρχομένοις ὁδὸν καλουμένην ναός ἐστίν ἐν δεξιᾷ Διονύσου· τὸ δὲ ἄγαλμα εἶναι λέγουσιν ἐξ Εὐβοίας· συμβάσης γὰρ τοῖς Ἑλλήσιν, ὡς ἐκομίζοντο ἐξ Ἰλίου, τῆς πρὸς τῷ Καφαρεῖ ναυαγίας, τοὺς δυνηθέντας ἐς τὴν γῆν διαφυγεῖν τῶν Ἀργείων ὄϊγός τε πιεῖται καὶ λιμός. εὐξαμένοις δὲ θεῶν τινα ἐν τοῖς παροῦσιν ἀπόροις γενέσθαι σωτήρα, αὐτίκα ὡς προσήεσαν, ἐφάνη σφίσι Διονύσου σπήλαιον, καὶ ἄγαλμα ἦν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ θεοῦ, τότε δὲ αἶγες ἄγριαι φεύγουσαι τὸν χειμῶνα ἐς αὐτὸ ἦσαν ἡθροισμένοιαι.

ταύτας οἱ Ἀργεῖοι σφάζαντες τὰ τε κρέα ἐδέειπνησαν, καὶ δέρμασιν ἐχρήσαντο ἀντὶ ἐσθῆτος. ἐπεὶ δὲ ὁ χειμὼν ἐπαύσατο, καὶ ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οὐκ ἅδε ἐκομίζοντο, ἐπάγονται τὸ ἐκ τοῦ σπηλαιου ζῶον, καὶ διατελοῦσιν ἐς τὸδε τιμῶντες ἔτι. 2. Τοῦ Διονύσου δὲ ἐγγυτάτω οἰκίαν ὄψει τὴν Ἀδράστου, καὶ ἄνωτέρω ταύτης ἱερὸν Ἀμφιαράου, καὶ τοῦ ἱεροῦ πέραν Ἐριφύλης μνήμα. ἐξῆς δὲ τούτων ἐστὶν Ἀσκληπιοῦ τέμενος, καὶ μετὰ ταῦτα ἱερὸν Βάτωνος. ἦν δὲ ὁ Βάτων γένους Ἀμφιαράου τοῦ αὐτοῦ τῶν Μελαμποδιδῶν, καὶ ἐς μάχην ἐξιόντι ἠνιόχει τοὺς ἵππους. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ἀπὸ τοῦ Θηβαίων τεύχους χάσμα γῆς Ἀμφιαράου καὶ τὸ ἄρμα ὑποδεξιόμενον ἠφάνισεν ὁμοῦ καὶ τοῦτον τὸν Βάωνα. 3. Ἐπανιόντι δὲ ἐκ τῆς κολλῆς, Ἰρνήθους τάφον λέγουσιν εἶναι. εἰ μὲν δὴ κενὸν καὶ ἄλλως ἐς μνήμην τῆς γυναικὸς, εἰκότα λέγουσιν, εἰ δὲ τῆς Ἰρνήθους κείσθαι τὸν νεκρὸν νομίζουσιν ἐνταῦθα, ἐγὼ μὲν σφισιν οὐ πείθομαι, πειθέσθω δὲ, ὅστις τὰ Ἐπιδαυρῶν οὐ πέπυσται. 4. Τὸ δὲ ἐπιφανέστατον Ἀργεῖοις τῶν Ἀσκληπιαίων ἄγαλμα ἐφ' ἡμῶν ἔχει, καθήμενον Ἀσκληπιὸν, λίθου λευκοῦ, καὶ παρ' αὐτὸν ἕστηκεν Ἐγεία· καθήνται δὲ καὶ οἱ ποιήσαντες τὰ ἄγάλματα, Ξερόφιλος καὶ Στράτων. ἐξαρχῆς δὲ ἰδρῦσατο Σφῦρος τὸ ἱερὸν, Μαχάονος μὲν υἱός, ἀδελφός δὲ Ἀλεξάνορος τοῦ παρὰ Σικωνίοις ἐν Τιτάνῃ τιμὰς ἔχοντος. 5. Τῆς δὲ Ἀρτεμίδος τῆς Φεραίας (σέβουσι γὰρ καὶ Ἀργεῖοι φεραίαν Ἀρτεμιν κατὰ ταῦτα Ἀθηναίοις καὶ Σικωνίοις) τὸ ἄγαλμα καὶ οὗτοί

φασιν ἐκ Φερῶν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ κομισθῆναι. τὰ
 δε δὲ αὐτὸς οὐχ ὁμολογῶ· λέγουσι γὰρ Ἀργεῖοι Δηϊα-
 νεΐρας ἐν Ἀργεὶ μνήμα εἶναι τῆς Οἰνέως, τὸ τε Ἐλέ-
 νου τοῦ Πριάμου, καὶ ἄγαλμα κῆσθαι παρὰ σφισιν
 Ἀθηναῖς, τὸ ἐκκομισθῆν ἐξ Ἰλίου, καὶ ἄλῳσαι ποιῆ-
 σαν Ἰλιον. τὸ μὲν δὴ Παλλάδιον (καλεῖται γὰρ οὐ-
 τῷ) δῆλόν ἐστιν ἐς Ἰταλίαν κομισθῆν ὑπὸ Αἰνείου.
 Δηϊανειρά δὲ τὴν τελευταίην περὶ Τραχίνα ἴσμεν καὶ
 οὐκ ἐν Ἀργεὶ γενομένην· καὶ ἔστιν ὁ τάφος αὐτῆς
 πλησίον Ἡρακλείας τῆς ὑπὸ τῇ Οἴτῃ. 6. Τὰ δὲ ἐς
 Ἐλενον τὸν Πριάμου δεδήλωκεν ὁ λόγος ἤδη μοι,
 μετὰ Πύρρου τοῦ Ἀχιλλείως αὐτὸν ἐλθεῖν ἐς Ἥπει-
 ρον, καὶ ἐπιτροπεῦσαι τε τοῦ Πύρρου παῖδας συνοι-
 κοῦντα Ἀνδρομάχῃ, καὶ τὴν Κεστρινὴν καλουμένην
 ἀπὸ Κεστρίνου τοῦ Ἑλένου λαβεῖν τὸ ὄνομα. οὐ
 μὴν οὐδὲ αὐτῶν λέληθεν Ἀργείων τοὺς ἐξηγητὰς, ὅτι
 μὴ πάντα ἐπ' ἀληθεία λέγεται σφισι· λέγουσι δὲ ὁ-
 μως. οὐ γὰρ τοι ἔτοιμον μεταπεῖσαι τοὺς πολλοὺς
 ἐναντία ὧν δοξάζουσιν. 7. Ἄλλα δὲ ἐστιν Ἀργείοις
 θείας ἄξια. κατάγαιον οἰκοδόμημα, ἐπ' αὐτὸ δὲ ἦν
 ὁ χαλκοῦς θάλαμος, ὃν Ἀκρίσιός ποτε φρουρὰν τῆς
 θυγατρὸς ἐποίησεν· Περίλλας δὲ καθεῖλεν αὐτὸν
 τυραννήσας. τοῦτό τε οὖν τὸ οἰκοδόμημά ἐστι, καὶ
 Κροτώπου μνήμα, καὶ Διονύσου ναὸς Κρησίου. 8 Περ-
 σὲ γὰρ πολεμήσαντα αὐτὸν καὶ αὐθις ἐλθόντα ἐς
 λῦσιν τοῦ ἔχθους τὰ τε ἄλλα τιμηθῆναι μεγάλας λέ-
 γουσιν ὑπὸ Ἀργείων, καὶ τέμενός οἱ δοθῆναι τοῦτο
 ἐξαιρέτον. Κρησίου δὲ ὕστερον ὠνομάσθη, διότι Ἀρι-
 ἀδην ἀποδινοῦσαν ἔθαψεν ἐνταῦθα. Λυκίας δὲ

λέγει, κατασκευαζομένου δεύτερον τοῦ ναοῦ κεραμίαν εὐρεθῆναι σορόν, εἶναι δὲ Ἀριάνης αὐτήν· καὶ αὐτός τε καὶ ἄλλους Ἀργείων ἰδεῖν ἔφη τὴν σορόν. Πλησίον δὲ τοῦ Διονύσου καὶ Ἀφροδίτης ναὸς ἐστὶν Οὐρανίας.

9. Τὴν δὲ ἀκρόπολιν Ἀάρισσαν μὲν καλοῦσιν ἀπὸ τῆς Πελασγοῦ θυγατρὸς. ἀπὸ ταύτης δὲ καὶ δύο τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ πόλεων, ἣ τε ἐπὶ Θαλάσση καὶ ἣ παρὰ τὸν Πηνειὸν, ὠνομάσθησαν.

CAPVT XXIV.

De memorandis in via ad arcem Argiv., templo Iunonis Acrææ, Apollinis Diradiotæ, eiusque oraculo — Minervæ Perspicacis templo et stadio — memorandis in arce — sepulcro Aegypti filiorum — templo Iovis Larissæi in summa arce et Minervæ templo — ligneo signo Iovis tres oculos habente — memorandis in via ad Tegeam — templo Dianæ Orthiæ et signis in vertice montis Lycones — monte Chaone, Brasini fluvii emersu in montis radice et Bacchi festo Tyrba dicto — Cenchræis — reliquiis urbis Hysiarum.

Ἀριάντων δὲ ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ἔστι μὲν τῆς Ἀρκιᾶς Ἡρας τὸ ἱερόν, ἔστι δὲ ναὸς Ἀπόλλωνος, ὃν Πυθαίους πρῶτος παραγενόμενος ἐκ Δελφῶν λέγεται ποιῆσαι. τὸ δὲ ἄγαλμα τὸ νῦν χαλκοῦν ἐστὶν ὄρθον, Δειραδιώτης Ἀπόλλων καλούμενος, ὅτι καὶ ὁ τόπος οὗτος καλεῖται Δειράς. ἣ δὲ οἱ μαντικῆ (μαντεύεται γάρ ἔτι καὶ ἐς ἡμᾶς) καθέστηκεν τροπὸν τοῦτον. γυνὴ μὲν προφητεύουσα ἐστὶν, ἀνδρὸς εὐνής εἰργομένη· θυομένης δὲ ἐν νυκτὶ ἀρνός, κατὰ μῆνα ἕκαστον, γευσάμενη δὴ τοῦ αἵματος ἢ γυνὴ ἀτοχος ἐκ τοῦ Θεοῦ γί-

νεται. 2. Τοῦ Λειραδιώτου δὲ Ἀπόλλωνος ἔχεται μὲν ἱερὸν Ἀθηνῶς Ὀξυδερχοῦς καλουμένης, Διομήδους ἀνάθημα, ὅτι οἱ μαχομένῳ ποτὲ ἐν Ἰλίῳ τὴν ἀχλὺν ἀφείλεν ἢ θεὸς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν· ἔχεται δὲ τὸ τᾶδιον, ἐν ᾧ τὸν ἀγῶνα τῷ Νεμείῳ Διὶ καὶ τὰ Ἥραια ἀγοῦσιν. 3. Ἐς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἰοῦσιν ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ τῶν Αἰγύπτου παιδῶν καὶ ταύτη μνήμα. χωρὶς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν σωμάτων ἐνταῦθα αἱ κεφαλαί, χωρὶς δὲ ἐν Λέρῃ σώματα τὰ λοιπά· ἐν Λέρῃ γὰρ καὶ ὁ φόνος ἐξεργάσθη τῶν νεανίσκων, ἀποθανόντων δὲ ἀποτέμνουσιν αἱ γυναῖκες τὰς κεφαλὰς ἀπόδειξιν πρὸς τὸν πατέρα, ὧν ἐτόλμησαν. 4. Ἐπ' ἀκρᾶ δὲ ἐστὶ τῇ Λαρίσση Διὸς ἐπίκλησιν Λαρισσαίου ναός, οὐκ ἔχων ὄροφον· τὸ δὲ ἄγαλμα ξύλου πεποιημένον οὐκέτι ἐστηκός ἦν ἐπὶ τῷ βάθρῳ, καὶ Ἀθηνῶς δὲ ναός ἐστι θεῖας ἄξιος. 5. Ἐνταῦθα δὲ ἀναθήματα κεῖνται καὶ ἄλλα, καὶ Ζεὺς ξόανον, δύο μὲν, ἧ πεφύκαμεν, ἔχον ὀφθαλμούς, τρίτον δὲ ἐπὶ τοῦ μετώπου. τοῦτον τὸν Δία Πριάμῳ φασὶν εἶναι τῷ Λαιομέδοντος πατρῶον, ἐν ὑπαίθρῳ τῆς αὐλῆς ἰδρυμένον, καὶ ὅτε ἤλίσκετο ὑπὸ Ἑλλήνων Ἰλιῶν, ἐπὶ τούτου κατέφυγεν ὁ Πριάμος τὸν βωμόν. ἐπεὶ δὲ τὰ λάφυρα ἐνέμοντο, λαμβάνει Σθένελος ὁ Καπαπείως αὐτόν, καὶ ἀνάκειται μὲν διὰ τοῦτο ἐνταῦθα. τρεῖς δὲ ὀφθαλμούς ἔχει ἐπὶ τῷδε ἂν τις τεκμαίροιτο αὐτόν. Δία γὰρ ἐν οὐρανῷ βασιλεύειν, οὗτος μὲν λόγος κοινὸς πάντων ἐστὶν ἀνθρώπων. ὃν δὲ ἄρχειν φασὶν ὑπὸ γῆς, ἔστιν ἔπος τῶν Ὀμήρου Δία ὀνομάζον καὶ τοῦτον·

Ζεύς τε καταχθόνιος, καὶ ἐπαινὴ Περσεφόνηα.

Δισχύλος δὲ ὁ Εὐφορίωνος καλεῖθ' Ἄλια καὶ τὸν ἐν Θαλάσση. τρισὶν οὖν ὄρωντα ἐποίησεν ὀφθαλμοῖς, ὅστις δὴ οὖν ὁ ποιήσας, ἅτε ἐν ταῖς τρισὶ ταῖς λεγομέναις λήξαισιν ἄρχοντα τὸν αὐτὸν τοῦτον θεόν.

6. Ὅδοι δὲ ἐξ Ἄργους καὶ κατ' ἄλλα εἰσὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ πρὸς Ἀρκαδίας ἐπὶ Τέγεαν. ἐν δεξιᾷ δὲ ὄρος ἐστὶν ἡ Λυκῶνῃ, δένδρα κυπαρίσσου μάλιστα ἔχουσα. ὠκοδόμηται δὲ ἐπὶ κορυφῇ τοῦ ὄρους Ἀρτέμιδος Ὁρθίας ἱερὸν, καὶ ἀγάλματα Ἀπόλλωνος καὶ Αἰητοῦς καὶ Ἀρτέμιδος πεποιοῦνται λευκοῦ λίθου. Πολυκλείτου δὲ φασιν εἶναι ἔργα. καταβάντων δὲ ἐκ τοῦ ὄρους, αὐθις ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ τῆς λεωφόρου ναὸς Ἀρτέμιδος. Ὀλίγον δὲ ἀπωτέρω ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ Χύον ἐστὶν ὄρος ὀνομαζόμενον. ὑπὸ δὲ αὐτὸ δένδρα πίνυκων ἡμερα, καὶ ἄνθεισι τοῦ Ἐρασίνου φανερόν ἐνταῦθα δὴ τὸ ὕδωρ· τίως δὲ ἐκ Στυμφάλου ῥεῖ τῆς Ἀρκαίδων, ὥσπερ ἐξ Εὐρύππου κατὰ Ἐλευσίνα καὶ τὴν ταύτην θάλασσαν οἱ Ῥεῖοι. πρὸς δὲ τοῦ Ἐρασίνου ταῖς κατὰ τὸ ὄρος ἐκβολαῖς Διονύσου καὶ Πανὶ θύουσι, τῷ Διονύσῳ δὲ καὶ ἑορτὴν ἄγουσιν. καλουμένην Τύρβην. 8. Ἐπανελθούσι δὲ ἐς τὴν ἐπὶ Τεγέας ὁδὸν ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ ὀνομαζόμενου Τροχοῦ Κεγχρεαί. τὸ δὲ ὄνομα ἐφ' ᾧ τῷ χωρίῳ γέγονεν, οὐ λέγουσι, πλὴν εἰ μὴ καὶ τοῦτο ἄρα ἠνομάσθη διὰ τὸν Παιφῆνης παῖδα Κεγχρεῖον. καὶ πολυάνδρια ἐνταῦθα ἐστὶν Ἀργείων νικησάντων μάχῃ Λακεδαιμονίους περὶ Ἰστίας. τὸν δὲ ἀγῶνα τοῦτον συμβάντι εὐρισκὸν Ἀθηναίους ἄρχοντος Πεισιστρά-

του, τετάρτω δὲ ἔτει τῆς Ὀλυμπιάδος, ἣν Εὐρύβοτος Ἀθηναῖος ἐνέκα στάδιον. 9. Καταβάντος δὲ ἐς τὸ χθραμαλώτερον, ἐρείπια Ἑταιῶν ἐστὶ πόλεως ποτε ἐν τῇ Ἀργολίδι, καὶ τὸ πταῖσμα Λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα γενέσθαι λέγουσιν.

C A P V T XXV.

De templo cum duplici aditu in via, quae Argis Mantineam ducit — vico Oenoë ab Oeneco nominato — monte Artemisio et fontibus Inuchi — vico Lyrcea et facium festo — vico Orneae dicto eiusque memorandis — memorandis in via Epidaurum verus et Proeti cum Acrisio pugna — Tyrnthis reliquis, muris a Cyclopiibus exstructis — vico Midea — vico Lessa et monte Arachnaeo.

Ἡ δ' ἐς Μαντινείαν ἄγουσα ἐξ Ἄργους ἐστὶν, οὐχ ἥτερ καὶ ἐπὶ Τέγεαν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν πρὸς τῇ Λειράδι. ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἱερὸν διπλοῦν πεποιήται, καὶ πρὸς ἡλίου δύνοντος εἰσοδον καὶ κατὰ ἀνατολὰς ἑτέραν ἔχον. κατὰ μὲν δὴ τοῦτο Ἀφροδίτης κεῖται ξόανον, πρὸς δὲ ἡλίου δυσμαῖς Ἄρεως. εἶναι δὲ τὰ ἀγάλματα Πολυνείκους λέγουσιν ἀναθήματα καὶ Ἀργείων, ὅσοι τιμωρήσοντες αὐτῶ συνστρατεύοντο. 2. Προελθοῦσι δὲ αὐτόθι διαβάντων ποταμὸν χελμαῶρον Κάραδρον καλούμενον ἐστὶν Οἰνὴ τὸ ὄνομα ἔχουσα, ὡς Ἀργεῖοι φασιν, ἀπὸ Οἰνέως. Οἰνέα γὰρ τὸν βασιλεύσαντα ἐν Αἰτωλίᾳ λέγουσιν ὑπὸ τῶν Ἀργίου παιδῶν ἐκβληθέντα τῆς ἀρχῆς παρὰ Διομήδην ἐς Ἄργος ἀφικέσθαι. ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἐτιμώρησεν αὐτῶ στρατεύσας ἐς τὴν Καλυδωνίαν, παραμένειν δὲ οὐκ ἔφη οἱ δύναι-

νασθαι· συνακολουθεῖν δ' εἰ βούλοιο, ἐς Ἄργος
 ἐκείνος ἐκέλευεν. ἀφικόμενον δὲ τὰ τε ἄλλα ἐθε-
 ράπενεν, ὡς πατρός θεραπεύειν πατέρα εἰκὸς ἦν,
 καὶ ἀποθανόντα ἔθαπεν ἐνταῦθα. ἀπὸ τοῦτου
 μὲν Οἰνόη χωρίον ἐστὶν Ἄργείοις. 3. Ἐπεὶ δὲ Οἰ-
 νόης ὄρος ἐστὶν Ἀρτεμισιον, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος
 ἐπὶ κορυφῇ τοῦ ὄρους. ἐν τούτῳ δὲ εἰσι τῷ ὄρει
 καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰνάχου· πηγαὶ γὰρ δὴ τῷ ὄντι
 εἰσὶν αὐτῷ, τὸ δὲ ὕδωρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἐξικνεῖται τῆς
 γῆς. ταύτη μὲν δὴ θεὰς οὐδὲν ἔτι ἦν ἄξιον. 4. Ἐ-
 τέρα δὲ ὁδὸς ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν πρὸς τῇ Λειράδι
 ἐστὶν ἐπὶ Λύρκιαν. ἐς τοῦτο λέγεται τὸ χωρίον
 Λυγκία ἀποσωθῆναι τῶν πενήκοντα ἀδελφῶν μό-
 νον, καὶ ἠνίκα ἀνεσώθη, πυρσὸν ἀνίσχεν ἐντεῦθεν.
 συνέκειτο δὲ ἄρα αὐτῷ πρὸς τὴν Ἐπερμηστραν,
 ἀνασχεῖν τὸν πυρσὸν, ἣν διαφυγῶν Λαναὸν ἐς ἀσφα-
 λὲς ἀφίκηται πο. τὴν δὲ καὶ αὐτὴν ἀνάμει λέγου-
 σιν ἕτερον ἀπὸ τῆς Λαρίσσης, δῆλα καὶ ταύτην
 ποιοῦσαν, ὅτι ἐν οὐδενὶ οὐδὲ αὐτὴ καθέστηκεν ἔτι
 κινδύνῳ. ἐπὶ τούτῳ δὲ Ἄργεῖοι κατὰ ἔτος ἕκαστον
 πυρσῶν ἑορτὴν ἄγουσιν. τὸ δὲ χωρίον τότε μὲν Λυγ-
 κία ἐκαλεῖτο, οἰκήσαντος δὲ ὑστερον ἐν αὐτῷ Λύρ-
 κου (παῖς δὲ ἦν Ἀβαντος νόθος), τὸ ὄνομα δὲ αὐτὸν
 ἔσχηκεν. καὶ ἄλλα τέ ἐστιν οὐκ ἀξιόλογα ἐν τοῖς
 ἐρειπτοῖς, καὶ εἰκῶν ἐπὶ στήλῃ τοῦ Λύρκου. ἐς μὲν
 δὴ ταύτην ἐστὶν ἐξ Ἄργους ἐξήκοντα μάλιστα που
 στάδια· ἐκ δὲ Λυρκίας ἕτερα τσσαῦτα ἐς Ὀρνεάς.
 5. Λυρκίας μὲν δὴ πόλεως, αἷα ἡρημωμένης ἦδη
 κατὰ τὴν Ἑλλήνων στρατιάν ἐπὶ Ἰλιον, οὐκ ἐποίη-

σατο Ὅμηρος ἐν καταλόγῳ μνήμην· Ὅρνεάς δὲ (ἔτι γὰρ ᾠκοῦντο), ὥσπερ τῷ τόπῳ τῆς Ἀργείας ἔκειντο, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἔπεσι προτέρας ἢ Φλιοῦντά τε καὶ Σικυῶνα κατέλεξε. ἐκαλοῦντο δὲ ἀπὸ Ὅρνεως τοῦ Ἐρεχθίδος. τοῦ δὲ Ὅρνεως ἦν τοῦτου Πετειῶς, τοῦ δὲ Μενεσθεύς, ὃς Ἀγαμέμνονι μετὰ Ἀθηναίων τὴν Πριάμου συγκαθεῖλεν ἀρχήν. ἀπὸ μὲν δὴ τοῦτου τὸ ὄνομα ἐγένετο τῇ πόλει. Ἀργεῖοι δὲ ὕστερον τούτων Ὅρνεάτας ἀνέστησαν· ἀναστάντες δὲ σύνοικοι γεγόνασιν Ἀργείοις. ἔστι δὲ ἐν ταῖς Ὅρνεαῖς Ἀρτέμιδος τε ἱερὸν καὶ ξόανον ὀρθόν, καὶ ἕτερος ναὸς θεοῖς πᾶσιν ἐς κοινὸν ἀνεμμένος. τὰ δὲ ἐπέκεινα Ὅρνεωῖν ἢ τε Σικυωνία καὶ ἡ Φλιασία ἐστίν.

6. Ἐρχομένοις δ' ἐξ Ἄργους ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐστὶν οἰκοδόμημα ἐν δεξιᾷ πυραμίδι μάλιστα εἰκασμένον, ἔχει δὲ ἀσπίδας, σχῆμα Ἀργολικᾶς ἀπειργασμένηας. ἐνταῦθα Προίτῳ περὶ τῆς ἀρχῆς πρὸς Ἀκρίσιον μάχη γίνεται, καὶ τέλος μὲν ἴσον τῷ ἀγῶνι συμβῆναι φασι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ διαλλαγῆς ὕστερον, ὡς οὐδέτεροι βεβαίως κρατεῖν ἐδύναντο. συμβάλλειν δὲ σφᾶς λέγουσιν ἀσπίσι τότε πρῶτον καὶ αὐτοῖς καὶ τὸ στράτευμα ὀπλισμένοις. τοῖς δὲ πεσοῦσιν ἀπ' ἑκατέρων (πολίται γὰρ καὶ συγγενεῖς ἦσαν) ἐποιήθη ταύτῃ μνήμα ἐν κοινῷ. 7. Προϊοῦσι δὲ ἐντεῦθεν καὶ ἐκτραπέουσιν ἐς δεξιάν, Τίρυνθός ἐστιν ἐρείπια. ἀνέστησαν δὲ καὶ Τίρυνθίους Ἀργεῖοι, συνοίκους προσλαβεῖν καὶ τὸ Ἄργος ἐπαυξῆσαι θελήσαντες. Τίρυνθα δὲ ἤρσα, ἀπ' οὗ τῇ πόλει τὸ ὄνομα ἐγένετο, παῖδα Ἄργου τοῦ Διὸς εἶναι λέγου-

σι. τὸ δὲ τεῖχος, ὃ δὴ μόνον τῶν ἐρειπίων λείπεται, Κυκλώπων μὲν ἐστὶν ἔργον, πεποιεῖται δὲ ἀργῶν λίθων, μέγεθος ἔχων ἕκαστος λίθος, ὡς ἀπ' αὐτῶν μηδ' ἂν ἀρχὴν κινήθῃναι τὸν μικρότατον ὑπὸ ζεύγους ἡμιόνων. λίθια δὲ ἐτήροσται πάλαι, ὡς μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον ἀρμονίαν τοῖς μεγάλοις λίθοις εἶναι. 8. Καταβάντων δὲ ὡς ἐπὶ θάλασσαν, ἐνταῦθα οἱ θάλαμοι τῶν Προίτου θυγατέρων εἰσίν. ἐπανελθόντων δ' ἐς τὴν λεωφόρον, ἐπὶ Μίδειαν ἐς ἀριστερὰν ἤξει. βασιλεῦσαι δὲ φασιν Ἡλεκτρώωνα ἐν τῇ Μιδείᾳ τὸν πατέρα Ἀλκμήνης. ἐπ' ἐμοῦ δὲ Μιδείας πλήν τὸ ἔδαφος ἄλλο οὐδὲν ἐλείπετο. 9. Κατὰ δὲ τὴν ἐς Ἐπίδαυρον εὐθειᾶν ἐστὶ κώμη Ἀῆσσα, ναὸς δὲ Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ καὶ ξόανον, οὐδέν τι διάφορον ἢ τὸ ἐν ἀκροπόλει τῇ Λαρίσση. ἐστὶ δὲ ὄρος ὑπὲρ τῆς Ἀήσσης τὸ Ἀραχναῖον, πάλαι δὲ Σαπυσελάτων ἐπὶ Ἰνάχου τὸ ὄνομα εἰλήφει· βωμοὶ δὲ εἰσὶν ἐν αὐτῷ, Διὸς τε καὶ Ἥρας. δεῆσαν ὄμβρου, σφῆσιν ἐνταῦθα θύουσιν.

CAP V T XXVI.

De Epidauriorum et Argivorum finibus — primis Epidauri dominis — Epidauro, a quo Epidauria regio nomen accepit — de Epidauria terra Aesculapio sacra et Aesculapii natalibus varia narratio — de Epidauro, Aesculapii patria, et variis locis, ubi Aesculapius colitur.

Κατὰ δὲ τὴν Ἀῆσσαν ἔχεται τῆς Ἀργείας ἢ Ἐπιδαυρίων. πρὶν δὲ ἢ κατὰ ταύτην γενέσθαι τὴν πόλιν, ἐπὶ τὸ ἱερόν ἀφίξῃ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. 2. Ταύτην τὴν χώραν οὐκ οἶδα οὔτινες πρότερον ᾤκησαν, πρὶν

Ἄρσινόης, ἀλλὰ Ἡσίοδον ἢ τῶν τινα ἐμπεποιηκότων ἐς τὰ Ἡσίοδου τὰ ἔπη συνθέντα ἐς τὴν Μεισηνίων χάριν. 7. Μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τότε, ἐν Ἐπιδαύρῳ τὸν θεὸν γενέσθαι. τὰ γὰρ Ἀσκληπεία εὐρίσκω τὰ ἐπιφανέστατα ἐξ Ἐπιδαύρου. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι τῆς τελευτῆς λέγοντες Ἀσκληπιῶ μεταδοῦναι, τὴν ἡμέραν ταύτην Ἐπιδαύρια ὀνομάζουσι, καὶ θεὸν ἀπ' ἐκείνου φασὶν Ἀσκληπιῶν σφισι νομισθῆναι· τοῦτο δὲ Ἀρχίας ὁ Ἀρισταίχμον τὸ συμβῆν σπᾶσμα θηρεύοντι οἱ περὶ τὸν Πίνδασον ἰαθεῖς ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ, τὸν θεὸν ἐπηγάγετο ἐς Πέργαμον. ἀπὸ δὲ τοῦ Περγαμηνῶν Σμυρναίοις γέγονεν ἐφ' ἡμῶν Ἀσκληπείον τὸ ἐπὶ θαλάσῃ. τὸ δ' ἐν Βαλανάγραις ταῖς Κυρηναίων, ἐστὶν Ἀσκληπιὸς καλούμενος ἰατρός, ἐξ Ἐπιδαύρου καὶ οὗτος. ἐκ δὲ τοῦ παρὰ Κυρηναίοις τὸ ἐν Λεβήνῃ τῇ Κρητῶν ἐστὶν Ἀσκληπείον. Διάφορον δὲ Κυρηναίοις τοσόνδε ἐς Ἐπιδαυρίους ἐστὶν, ὅτι αἶγας οἱ Κυρηναῖοι θύουσιν, Ἐπιδαυρίοις οὐ καθεστηκότος. θεὸν δὲ Ἀσκληπιῶν νομισθέντα ἐξ ἀρχῆς καὶ οὐκ ἀνά χρόνον λαβόντα τὴν φήμην τεκμηρίοις καὶ ἄλλοις εὐρίσκω, καὶ Ὀμήρου μαρτυρεῖ μοι τὰ περὶ Μαχάονος ὑπὸ Ἀγαμέμνονος εἰρημίνα·

Ταλθύβι, ὅτι τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσσον
Φῶτ', Ἀσκληπιοῦ υἱόν·

ὡς ἂν εἰ λέγοι θεοῦ παῖδ' ἄνθρωπον.

C A P V T XXVII.

De Aesculapii sacro luco apud Epidaurios — Aesculapii signo — aede Tholo et picturis in ea, ac pilis, quibus morbi et nomina sanatorum inscripta sunt —

Hippolyto ab Aesculapio invitam revocato — theatro Epidauriorum — aliis templis et memorandis in luco Aesculapii — templis et operibus ab Antonino Senatore Epidauri exstructis — montibus luco imminentibus et memorandis ibi.

Τὸ δὲ ἱερὸν ἄλλος τοῦ Ἀσκληπιοῦ περιέχουσι ὄροι πανταχόθεν· οὐδὲ ἀποθνήσκουσι, οὐδὲ τίκτουσι αἱ γυναῖκες σφισιν ἐντὸς τοῦ περιβόλου, καθὰ καὶ ἐπὶ Δήλῳ τῇ νήσῳ τὸν αὐτὸν νόμον. τὰ δὲ θυόμενα, ἦν τε τις Ἐπιδαυρίων αὐτῶν, ἦν τε ξένος ὁ θύων ἦ, καταναλλοκουσι ἐντὸς τῶν ὄρων. τὸ δὲ αὐτὸ γινόμενον οἶδα καὶ ἐν Τιτάνῃ. 2. Τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπίου Διὸς ἡμισυ ἀποδεῖ, πεποιοῦται δὲ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ· μνηύει δὲ ἐπιγράμμα, τὸν εἰργασμένον εἶναι Θρασυμήτην Ἀριγνώτου Πάριον. κἀθηται δὲ ἐπὶ θρόνου βακτηρίαν κρατῶν, τὴν δὲ ἐτέραν τῶν χειρῶν ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχει τοῦ δράκοντος, καὶ οἱ κύων παρακατακείμενος πεποιοῦται. τῷ θρόνῳ δὲ ἠρώων ἐπειργασμένα Ἀργείων ἐστὶν ἔργα, Βελλεροφόντου τὸ ἐς τὴν Χίμαιραν, καὶ Περσεὺς ἀφελὼν τὴν Μεδούσης κεφαλὴν. τοῦ ναοῦ δὲ ἐστὶ πέραν, ἔνθα οἱ ἱκέται τοῦ θεοῦ καθυέδουσι. 3. Οἶκημα δὲ περιφερὲς λευκοῦ, καλούμενον Θόλος, ᾧκοδόμηται πλησίον, θεῆς ἄξιον. ἐν δὲ αὐτῷ Πανσίου γράψαντος βεβλήμεν καὶ τόξον ἐστὶν ἀφεικῶς Ἔρωσ, λύραν δὲ ἀντ' αὐτῶν ἀράμενος φέρει. γέγραπται δὲ ἐνταῦθα καὶ Μίθη, Πανσίου καὶ τοῦτο ἔργον, ἐξ ὑάλινης φιάλης πίνουσα· ἴδοις δ' ἂν ἐν τῇ γραφῇ φιάλην τε ὑάλου

καὶ δι' αὐτῆς γυναικὸς πρόσωπον. στήλαι δ' εἰσθή-
 κισαν ἐντὸς τοῦ περιβόλου, τὸ μὲν ἀρχαῖον καὶ πλέο-
 νες, ἐπ' ἐμοῦ δὲ ἕξ λοιπαί. ταύταις ἐγγεγραμμένα
 καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐστὶν ὀνόματα ἀκαιοθέντων
 ὑπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, προσέτι δὲ καὶ νόσημα, ὃ τι
 ἕκαστος ἐνόσησε, καὶ ὅπως ἰάθη· γέγραπται δὲ
 φωνῇ τῇ Δωριδί. 4. Χωρὶς δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων
 ἐστὶν ἀρχαία στήλη, ἵππους δὲ Ἴππόλυτον ἀναθεῖ-
 ναι τῷ θεῷ φησὶν εἴκοσι. ταύτης τῆς στήλης τῷ
 ἐπιγράμματι ὁμολογοῦντα λέγουσιν Ἀρικιεῖς, ὡς τε-
 θνεῖται Ἴππόλυτον ἐκ τῶν Θησεῶς ἀρῶν ἀνέστησεν
 Ἀσκληπιός. ὁ δὲ ὡς αὐθις ἐβίω, οὐκ ἤξιον νέμειν
 τῷ πατρὶ συγγνώμην, ἀλλὰ ὑπεριδὼν τὰς δεήσεις
 ἐς Ἰταλίαν ἔρχεται πρὸς τοὺς Ἀρικιεῖς, καὶ ἐβασί-
 λευσέ τε αὐτόθι, καὶ ἀνῆκε τῇ Ἀρτέμιδι τέμενος,
 ἔνθα ἄχρις ἐμοῦ μονομαχίας ἄθλα ἦν, καὶ ἱερᾶ-
 σθαι τῇ θεῷ τὸν νικῶντα. ὁ δὲ ἀγὼν ἐλευθέρων
 μὲν προσέκειτο οὐδενί, οἰκέταις δὲ ἀποδρᾶσι τοὺς
 δεσπότης. 5. Ἐπιδαυριοὶς δὲ ἐστὶ θεάτρον ἐν τῷ
 ἱερῷ, μάλιστα, ἐμοὶ δοκεῖν, θεᾶς ἄξιον· τὰ μὲν
 γὰρ Ῥωμαίων πολὺ δὴ τι καὶ ὑπερῆρε τῶν πανταχοῦ
 τῷ κόσμῳ, μεγέθει δὲ Ἀρκάδων τὸ ἐν Μεγάλρ πό-
 λει· ἀρμονίας δὲ ἢ κάλλους εἵνεκα ἀρχιτέκτων ποῖος
 ἐς ἄμιλλαν Πολυκλείτῳ γένοιτ' ἂν ἀξιόχρεως; Πο-
 λύκλειτος γὰρ καὶ θεάτρον τοῦτο καὶ οἴκημα τὸ πε-
 ριφερὲς ὁ ποιήσας ἦν. 6. Ἐντὸς δὲ τοῦ ἄλλου
 ναὸς τέ ἐστιν Ἀρτέμιδος, καὶ ἄγαλμα Ἐπιόνης, καὶ
 Ἀφροδίτης ἱερὸν, καὶ Θέμιδος, καὶ στάδιον, οἱ
 Ἕλλησι τὰ πολλὰ γῆς χεῖμα, καὶ κρήνη τῷ τε ὀρόφῳ

καὶ κόσμῳ τῶ λοιπῷ θείας ἀξία. 7. Ὅποσα δὲ Ἄντωνίνος ἀνήρ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐφ' ἡμῶν ἐποίησεν, ἔστι μὲν Ἀσκληπιοῦ λουτρόν, ἔστι δὲ ἱερὸν θεῶν, οὗς Ἐπιδάτας ὀνομάζουσιν. ἐποίησε δὲ καὶ Ἰγυία ναὸν, καὶ Ἀσκληπιῶ καὶ Ἀπόλλωνι ἐπικλησιν Αἰγυπτίοις. καὶ ἦν γὰρ στοὰ καλουμένη Κότυος, καταρυσέντος δὲ οἱ τοῦ ὀρόφου, διάφθαρτο ἤδη πᾶσα, ἄτε ἀμῆς τῆς πλίνθου ποιηθεῖσα· ἀνωκοδόμησε καὶ ταύτην. Ἐπιδουρίων δὲ οἱ περὶ τὸ ἱερὸν μάλιστα ἐταλαιπώρουν, ὅτι μήτε αἱ γυναῖκες ἢ σκέπη σφίσις ἔτικτον, καὶ ἡ τελευταῖα τοῖς κάμνουσιν ὑπαιθριος ἐγίγνωτο. ὁ δὲ καὶ ταῦτα ἐπανορθούμενος κατεσκευάσατο οἴκησιν, ἐνταῦθα ἤδη καὶ ἱποθανάειν ἀνθρώπων, καὶ τεκεῖν γυναῖκὶ ὄσιον. 3. Ὅρη δὲ εἰσιν ὑπὲρ τὸ ἄλλος, τὸ τε Τιτθίου, καὶ ἕτερον ὀνομαζόμενον Κυνόρτιον, Μαλεάτου δὲ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐν αὐτῷ. τοῦτο μὲν δὴ τῶν ἀργαίων· τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Μαλεάτου, καὶ Ἐλύτρον κρήνη, ἐς ὃ τὸ ὕδωρ συλλέγεται γινώσκει τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, Ἄντωνίνος καὶ ταῦτα Ἐπιδουρίοις ἐποίησε.

CAPUT XXVIII.

De draconibus, cum iis, quos regio Epidauria alit, cum aliis Aesculapio sacris — monte Coryphaeo et templo Dianae Coryphaeae — loco Hyrnethium dicto, ac de Deiphonte et Hyrnetho — sepulcris Melissaе et Patroclis (seu Proclis).

Δράκοντες δὲ οἱ λοιποὶ καὶ ἕτερον γένος ἐς τὸ ξανθότερον φέποντες χροῖας ἱεροὶ μὲν τοῦ Ἀσκληπιοῦ νομίζονται, καὶ εἰσιν ἀνθρώποις ἡμεροὶ· τρέφει δὲ

μόνη σφῶς ἢ τῶν Ἐπίδαυρίων γῆ. τὸ δὲ αὐτὸ εὐρέσκει καὶ ἄλλαις χώραις συμβεβηκός. Λιβύη μὲν γε μόνη κροκοδείλους τρέφει χερσαίους, διπήχων οὐκ ἐλάσσονας. παρὰ δὲ Ἰνδῶν μόγων ἄλλα τε κομίζονται καὶ ὄρνιθες οἱ πιττακοί· τοὺς δὲ ὄφεις οἱ Ἐπιδαυριοὶ τοὺς Μεγαλαύνας ἐπὶ πλέον πηχῶν καὶ τριάκοντα προήκοντας, οἷοι παρὰ τὴν Ἰνδοῖς τρέφονται καὶ ἐν Λιβύῃ, ἄλλο δὲ τι γένος φασὶν εἶναι, καὶ οὐ δράκοντας. 2. Ἐς δὲ τοῦ ὄρους ἀνιούσι τὴν κορυφὴν ἐστὶ κυθ' ὄδον στρεπτήης καλουμένης ἐλαίας φυτὸν, αἵτιου τοῦ περιεγαγόντος τῇ χειρὶ Ἡρακλέους ἐς τοῦτο τὸ σχῆμα. εἰ δὲ καὶ Ἀσιναιοὶ τοῖς ἐν τῇ Ἀργολίδι ἔδηκον ὄρον τοῦτον, οὐκ ἄγαν ἔγωγε εἰδείην, ἐπεὶ μηδὲ ἐτέρωθι, ἀναστάτου γενομένης χώρας, τὸ σαφές ἐτι οἶόν τε τῶν ὄρων ἐξευρεῖν. ἐπὶ δὲ τῇ ἄκρῃ τοῦ ὄρους Κορυφαίας ἐστὶν ἱερὸν Ἀρτέμιδος, οὗ καὶ Τελείσιλλα ἐποίησατο ἐν ἄσματι μνήμην. κατιούσι δὲ ἐς τῶν Ἐπίδαυρίων τὴν πόλιν, χωρίον ἐστὶ πεφυκυίας ἀγριελαίας ἔχον· Ἐρνήθιον δὲ καλοῦσι τὸ χωρίον. 3. τὰ δὲ ἐς αὐτὸ, ὡς Ἐπιδαυριοὶ τε λέγουσι καὶ εἰκὸς ἔχει, γράψω. Κρισὺς καὶ οἱ λοιποὶ Τημένου παῖδες μάλιστα ἤδεσαν Δηϊφόντην λυπήσοντες, εἰ διαλύσαι πῶς ἐξ αὐτοῦ τὴν Ἐρνηθῶν δυνηθεῖεν. ἀφίκοντο οὖν ἐς Ἐπίδαυρον Κερύνης καὶ Φάλκης· (Ἀργαῖοι γὰρ τῶν νεωτάτων τὰ ποιούμενα οὐκ ἤρεσκον) οὗτοι δὲ στήσαντες τὸ ἄσμα ὑπὸ τὸ τείχος, κήρυκα ἀποπέλλουσι παρὰ τὴν ἀδελφὴν, ἐλθεῖν δῆθεν ἐς λόγους αὐτῆς βουλόμενοι. ὡς δὲ ὑπήκουσε καλοῦσιν,

ἐνταῦθα οἱ νεανίσκοι πολλὰ μὲν Δημόφοντου κατη-
 γόρουσιν, πολλὰ δὲ αὐτοὶ ἐκέτενον ἐκείνην ἐπαρήκειν
 ἐς Ἄργος, ἅλλα τε ἐπαγγελόμενοι καὶ ἄνδρῳ δώ-
 σειν αὐτὴν Δημόφοντου τὰ πάντα ἀμείνονι, καὶ
 ἀνθρώπων πλειόνων καὶ γῆς ἄρχοντι εὐδαιμονε-
 στέρας. Ἐρρηθῶ δὲ τοῖς λεχθεῖσιν ἀλγήσασα ἀπε-
 δίδου σφίσι τὴν ἴσην, Δημόφοντην μὲν αὐτῇ τε ἄν-
 δρα ἄρσιστόν εἶναι φήσασα, καὶ Τημένῳ γενέσθαι
 γαμβρόν οὐ μεμπτόν· ἐκείνοις δὲ Τημένῳ προση-
 κέειν σφαγεῦσιν ὀνομάζεσθαι μᾶλλον ἢ παισι.
 καὶ τὴν μὲν οὐδὲν ἔτι ἀποκρινάμενοι συλλαμβά-
 νουσι, ἀναθέντες δὲ ἐς τὸ ἄρμα ἀπήλανον. Δη-
 μόφοντη δὲ ἀγγέλλει τις τῶν Ἐπιδαυρίων, ὡς Κερύ-
 νης καὶ Φάλλης οἴχοιντο ἄγοντες ἄκουσαν Ἐρρηθῶ.
 ὁ δὲ αὐτὸς τε, ὡς τάχος εἶχεν, ἤμυνα, καὶ οἱ Ἐπι-
 δαυριοὶ πυρθανόμενοι προσεβοήθουν. Δημόφοντης
 δὲ Κερύνην μὲν, ὡς κατελάμβανεν, ἀναιρεῖ βαλῶν,
 Φάλλην δὲ ἐχόμενον Ἐρρηθοῦς βαλεῖν μὲν ἔδεισε,
 μὴ ἁμαρτῶν γένοιτο αὐτῆς ἐκείνης φονεὺς, συμ-
 πλακεῖς δὲ ἐπειρᾶτο ἀφαιρεῖσθαι. Φάλλης δὲ ἀν-
 τεχόμενος καὶ ἔλκων βιαιότερον ἀπέκτεινεν ἔχουσαν
 ἐν γαστρὶ καὶ ὁ μὲν συνεῖς, οἷα ἐς τὴν ἀδελφὴν
 ἐξευργασμένος ἔργα ἦν, ἤλαυνε τὸ ἄρμα ἀφειδέστε-
 ρον, προλαβεῖν τῆς ὁδοῦ σπεύδων, πρὶν ἢ πάντας
 ἐπ' αὐτὸν συλλεχθῆναι τοὺς Ἐπιδαυρίους. Δη-
 μόφοντης δὲ σὺν τοῖς παισὶν (ἐργόνεσαν γὰρ καὶ παῖ-
 δες αὐτῷ πρότερον ἔτι, υἱοὶ μὲν Ἀντιμένης καὶ
 Ξάνθιππος τε καὶ Ἀργεῖος, θυγάτηρ δὲ Ὀρσοβία·
 ταύτην Πάμφυλον τὸν Αἰγυμίου λέγουσιν ὕστερον

γῆμαι) τότε δὲ ἀναλαβόντες τὸν νεκρὸν τῆς Ἴρην-
 θοῦς κομίζουσιν ἐς τοῦτο τὸ χωρίον τὸ ἀνὰ χρόνον
 Ἴρηνθιον κληθῆν. καὶ οἱ ποιησάμενοι ἡρώων τιμὰς
 καὶ ἄλλας δεδώκασι, καὶ ἐπὶ τοῖς πεφυκόσιν ἐλαιοῖς,
 καὶ εἰ δὴ τι ἄλλο δένδρον· ἐς ὃ καθίστηκε νόμος, τὰ
 θρανόμενα μηδένα ἐς οἶκον φερεσθαι, μηδὲ χρῶσθαι
 σφισιν ἐς μηδέν, κατὰ χώραν δ' αὐτοῦ λείπουσιν
 ἱερά εἶναι τῆς Ἴρηνθοῦς. 4. Οὐ πόρρω δὲ τῆς πό-
 λεως Μελλίσσης μνημῆμά ἐστιν, ἣ Ἡεριάνδρῳ συνώκησε
 τῷ Κυπέλου, καὶ ἕτερον Πατροκλείους, πατρός τῆς
 Μελλίσσης. ἐτυράννει δὲ καὶ οὗτος Ἐπιδαυρίων, κα-
 θὰ δὴ καὶ ὁ γαμβρός οἱ Περίανδρος Κορίνθου.

CAPVT XXIX.

*De memorandis in urbe Epidaurio templis et signis -
 Aegina insula e regione Epidauri, antea Oenone
 dicta — Phocide — Aeacidis — Aeginetarum fat-
 tis — Aeginae memorandis — Aeaceo et siccitate
 Graeciae Aeaci precibus sublata — Phoci certami-
 ne cum Telamone et Peleo eiusque necis — thea-
 tro et stadio Aeginae.*

Αὕτη δὲ καὶ τῶν Ἐπιδαυρίων ἡ πόλις παρείχετο ἐς
 μνημὴν τάδε ἀξιολογώτατα. τέμενος δὴ ἐστὶν Ἀσκλη-
 πιοῦ, καὶ ἀγάλματα, ὃ θεὸς αὐτὸς καὶ Ἡπιώνη·
 γυναικίκα δὲ εἶναι τὴν Ἡπιώνην Ἀσκληπιοῦ φασί.
 ταῦτά ἐστιν ἐν ὑπαίθρῳ, Μῆθου Παρίου. ναοὶ δὲ
 ἐν τῇ πόλει καὶ Διονύσου καὶ Ἀρτέμιδος ἐστὶν ἄλλος·
 εἰκάσαις ἂν θερούση τὴν Ἀρτεμιν. Ἀφροδίτης τε
 ἱερόν πεπολήται· τὸ δὲ πρὸς τῷ λιμένι ἐπὶ ἄκρας
 ἀνεχούσης ἐς θάλασσαν λέγουσιν Ἥρας εἶναι· τὴν

δὲ Ἀθηναῖν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ξόανον θείας ἄξιον, Κισσαίαν ἐπονομάζουσιν.

2. Αἰγινήται δὲ οἰκοῦσιν ἔχοντες τὴν νῆσον ἀπ' ἀντικρὺ τῆς Ἐπιδαυρίας. ἀνθρώπους δ' οὐκ εὐθύς ἐς ἀρχῆς λέγουσιν ἐν αὐτῇ γενέσθαι, Διὸς δὲ ἐς ἔρημον κομίσαντος Αἰγίαν τὴν Ἀσωποῦ, τῇ μὲν τὸ ὄνομα ἐτέθη τοῦτο ἀντὶ Οἰωνῆς. Δίακου δὲ αἰτήσαντος, ὡς ἠδέηθη, παρὰ Διὸς οἰκῆτορας, οὕτω οἱ τὸν Δία ἀνείναι τοὺς ἀνθρώπους φασὶν ἐκ τῆς γῆς. βασιλεύσαντα δὲ ἐν τῇ γῇ πλὴν Δίακου οὐδένα εἰπεῖν ἔχουσιν. ἐπεὶ μὴδὲ τῶν Δίακου παίδων τινα ἴσμεν καταμεινάντα· Πηλεῖ μὲν συμβᾶν καὶ Τελαμώνι ἐπὶ φόνῳ φεύγειν τῷ Φώκου, τῶν δὲ αὐτῷ Φώκου παίδων περὶ τὸν Παρνασσὸν οἰκησάντων ἐν τῇ νῦν καλουμένῃ Φωκίδι. 3 Τὸ δὲ ὄνομα προὔπηρχεν ἤδη τῇ χώρᾳ, Φώκου τοῦ Ὀρνυτιῶνος γενεᾷ πρότερον ἐς αὐτὴν ἐλθόντος. ἐπὶ μὲν δὴ Φώκου τούτου περὶ Τριθορίαν τε καὶ Παρνασσὸν ἐκαλεῖτο ἡ Φωκίς· ἐπὶ δὲ τοῦ Δίακου καὶ πᾶσιν ἐξενίκησεν, ὡς οἱ Μινύαι τε εἰσὶν Ὀρχομενίοις ὄμοροι, καὶ ἐπὶ Κάρφειαν τὴν Λοκρῶν καθήκουσι. 4. Γεγόνασι δὲ ἀπὸ μὲν Πηλείως οἱ ἐν τῇ Ἠπειρῷ βασιλεῖς· Τελαμώνος δὲ τῶν παίδων Αἴαντος μὲν ἴστιν ἀφανίστατον γένος, οἷα ἰδιωτεύσαντος ἀνθρώπου, πλὴν ὅσον Μιλτιάδης, ὃς Ἀθηναίος ἐς Μαραθῶνα ἠγήσατο, καὶ Κίμων ὁ Μιλτιάδου προῆλθον ἐς δόξαν. οἱ δὲ Τευκρίδαι βασιλεῖς διέμειναν Κυπρίων ἄρχοντες ἐς Εὐαγόραν. Φώκῳ δὲ Ἄσιος ὁ τὰ ἔπη ποιήσας γενέσθαι φησὶ Πανοπέα καὶ Κρίσον. καὶ Πανοπέως μὲν ἐγένετο

Ἰππεῖος, ὃ τὸν ἵππον τὸν δούρειον, ὡς Ὀμηρος ἐποίησεν, ἐργασάμενος. Κρίσου δὲ ἦν ἀπόγονος τρίτος Πυλάδης, Στροφίου τε ἂν τοῦ Κρίσου, καὶ Ἀναξιβίας ἀδελφῆς Ἀγαμέμνονος. γένη μὲν τοσαῦτα τῶν καλουμένων Διακιδῶν, ἐξέωρησε δὲ ἐτίρωσε ἀπ' ἀρχῆς. 5. Χρόνῳ δὲ ὕστερον μοῖρα Ἀργείων τῶν Ἐπίδουρον δμοῦ Δηϊφόντη κατασχόντων διαβᾶσα ἐς Αἴγιαν, καὶ Αἰγινήταις τοῖς ἀρχαίοις γενόμενοι σύννοικοι, τὰ Λωρῆϊον ἕθη καὶ φωνὴν κατεστήσαντο ἐν τῇ νήσῳ. προσελθούσι δὲ Αἰγινήταις ἐς μέγα δυνάμειος, ὡς Ἀθηναίων γενέσθαι ναυσὶν ἐπικρατεστέρους, καὶ ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ παρασχέσθαι πλοῖα μετὰ γὰρ Ἀθηναίους πλείστα, οὐ πιρέμεινεν ἐς ἅπαν ἢ εὐδαιμονία. γενόμενοι δὲ ὑπὸ Ἀθηναίων ἀνάστατοι, Θυραίων τῆ ἐν τῇ Ἀργολίδι, Λακαδαίμωνίων δόντων, ᾤκησαν καὶ ἀπέλαβον μὲν τὴν νῆσον, ὅτε περὶ Ἑλλάσποντον αἱ Ἀθηναίων τριήρεις ἐλήφθησαν, πλοῦτου δὲ ἡ δυνάμειος οὐκέτι ἐξίγνετο ἐς ἴσον προσελθεῖν σφισι. προσπλευσαι δὲ Αἴγινα ἐστὶ νήσων τῶν Ἑλληνίδων ἀπορωτάτη. πέτραι τε γὰρ ὕφαλοι περὶ πᾶσαν, καὶ χοιράδες ἀνεστήκασι. μηχανήσασθαι δὲ ἐξεπίτηδες ταῦτα Διακόν φασι, ληστῶν τῶν ἐκ θαλάσσης φόβῳ, καὶ πολεμίοις ἀνδράσι μὴ ἄνευ κινδύνου εἶναι. 6. Πλησίον δὲ τοῦ λιμένος, ἐν ᾧ μάλιστα δομίζονται, ναὸς ἐστὶν Ἀφροδίτης· ἐν ἐπιφανεστάτῳ δὲ τῆς πόλεως τὸ Διάκειον καλούμενον, περιβόλος τετραγώνος λευκοῦ λίθου. ἐπειργασμένοι δὲ εἰσι κατὰ τὴν εἴσοδον οἱ παρὰ Διακόν ποτε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων σταλέντες. αἰτίαν δὲ τὴν αὐτὴν Αἰγινήταις καὶ οἱ λοιποὶ λέγου-

αιν. αὐχμὸς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ χρόνον ἐπέβη, καὶ οὔτε τὴν ἐκτὸς Ἰσθμοῦ χώραν, οὔτε Πελοποννησίους ὕσεν ὁ θεός· ἐς ὃ ἐς Δελφούς ἀπίστευαν ἐρησομένους τὸ αἴτιον ὃ τι εἴη, καὶ αἰτήσοντασ' ἄμα λύειν τοῦ κακοῦ. τούτοις ἡ Πυθία εἶπε, Δία ἰλάσκεσθαι, χρῆναι δέ, εἴτερ ὑπακούσει σφίσιν, Διακὸν τὸν ἱκετεύοντα εἶναι. οὕτως Διακοῦ δεησομένους ἀποστέλλουσιν ἀφ' ἐκείτης πόλεως. καὶ ὁ μὲν τῶ Πανελληνίῳ Διὶ θύσας καὶ εὐξάμενος τὴν Ἑλλάδα γῆν ἐποίησεν ὕεσθαι τῶν δὲ ἐλθόντων ὡς αὐτὸν εἰκόνας ταύτας ἐποίησαντο οἱ Αἰγινήται. τοῦ περιβόλου δὲ ἐκτὸς ἑλαΐαι πεφύκασιν ἐκ παλαιοῦ, καὶ βωμὸς ἐστίν, οὐ πολὺ ἀνέχων ἐκ τῆς γῆς· ὡς δὲ καὶ μνήμα οὗτος ὁ βωμὸς εἶη Διακοῦ λεγόμενον, ἔστιν ἐν ἀποβόρῃ. 7. Παρὰ δὲ τὸ Αἰάκειον Φώκου τάφος χῶμά ἐστι, περιεχόμενος κύκλῳ κρηπίδι, ἐπίκειται δὲ οἱ λίθος τραχύς. καὶ ἦν ἰκα Φῶκον Τελαμῶν καὶ Πηλεὺς προηγάγοντο ἐς ἀγῶνα πεντάθλου, καὶ περιήλθαν ἐς Πηλῆα ἀφείναι τὸν λίθον (οὗτος γάρ ἀντὶ δίσκου σφίσιν ἦν), ἐκὼν τυγχάνει τοῦ Φώκου. ταῦτα δὲ ἐχαρῖζοντο τῇ μητρὶ· αὐτοὶ μὲν γὰρ ἐγεγόνεσαν ἐκ τῆς Σκίρωνος θυγατρὸς, Φῶκος δὲ οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς, ἀλλ' ἐξ ἀδελφῆς Θείτιδος ἦν, εἰ δὴ τὰ ὄντα λέγουσιν Ἕλληνες. Πυλάδης τέ μοι καὶ διὰ ταῦτα φαίνεται, καὶ οὐκ Ὀρέστου φίλῳ μόνον, βουλευσάι Νεοπτολέμῳ τὸν φόνον. τότε δὲ ὡς τῶ δίσκῳ πληγεὶς ἀπέθανεν ὁ Φῶκος, φεύγουσιν ἐπιβάντες νεῶς οἱ Ἐνθηΐδος παῖδες. Τελαμῶν δὲ ὕστερον κήρυκα ἀποστέλλων ἤρνετο, μὴ βουλευσάι Φώκῳ θάνατον. Διακὸς δὲ ἐς μὲν τὴν

νησον ἀποβαίνειν αὐτὸν οὐκ εἶα, ἐστηκότα δὲ ἐπὶ νεώς, εἰ δὲ θέλει, χῶμα ἐν τῇ θαλάσῃ χῶσαντα ἐκέλευεν ἐντεῦθεν ἀπολογησασθαι. οὕτως ἐς τὸν κρυπτόν καλούμενον λιμένα ἐσπλεύσας νύκτωρ, ἐποίησε χῶμα· καὶ τοῦτο μὲν ἐξεργασθὲν καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι μένει. καταγνωσθεὶς δὲ οὐκ ἀναίτιος εἶναι Φῶκω τῆς τελευταίας, τὸ δεύτερον ἐς Σαλαμίνα ἀπέπλευσε. 8. Τοῦ λιμένος δὲ οὐ πρόδρομος τοῦ κρυπτοῦ θιάτρον ἐστὶ θείας ἄξιον, κατὰ τὸ Ἐπιδαυρίων μάλιστα, μέγεθος καὶ ἐργασίαν τὴν λοιπῆν. τοῦτου δὲ ὄπισθεν ὠκοδόμηται στάδιον πλευρᾷ μιᾷ, ἀνεχούσα τε αὐτῆς τὸ θέατρον, καὶ ἀντὶ ἐρείσματος ἀνάλογοι ἐκείνῳ χρωμένῃ.

CAPVT XXX.

De templis et signis deorum apud Aeginetas — cultu Hecates et Hecate tribus corporibus apud Athenienses, Epipyrgidia dicta — Aphaeae seu Britomartis cultu — Panellenio — Auxesia et Lamia — Troezeniorum terra, Oro et primis Troezen. regibus — Sarone, Diana et lacu Saronide — Troezenae et Pittheo — Heraclidarum regno et Diomede.

Ἴναοὶ δὲ οὐ πολὺ ἀλλήλων ἀφροστηκότις, ὁ μὲν Ἀπόλλωνός ἐστιν, ὁ δὲ Ἀρτέμιδος, Διονύσω τε αὐτῶ ὁ τρίτος. Ἀπόλλωνι μὲν δὴ ἔδαρον γυμνὸν ἐστὶ, τέχνης τῆς ἐπιχωρίου· τῇ δὲ Ἀρτέμιδι ἐστὶν ἐσθῆς, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τῶ Διονύσω· καὶ γένεια Διόνυσος ἔχων πεποιήται. τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἱερόν ἐστι μὲν ἐτέρωθεν καὶ οὐ ταύτῃ, λίθου δὲ ἄγαλμα καθήμενον. 2. Θεῶν δὲ Δίγινῆται τιμῶσιν Ἐκείτην μάλιστα, καὶ

τελτην ἄγουσιν ἀνά πᾶν ἔτος Ἐκάτης, Ὅραία σφίσι
 τὸν Θραῖνα καταστήσασθαι τὴν τελτην λέγοντες. τοῦ
 περιβόλου δὲ ἐντὸς ναὸς ἐστι. Ἐόραον δὲ ἔργον Μύ-
 ρωνος, ὁμοίως ἔν πρόσωπόν τε, καὶ τὸ λοιπὸν σῆμα.
 Ἀλκαμένης δὲ (ἐμοὶ δοκεῖν) πρῶτος ἀγάλματα Ἐκά-
 της τρία ἐποίησε προσεχόμενα ἀλλήλοις, ἦν Ἀθη-
 ναῖοι καλοῦσιν Ἐπιτυργιδίαν. ἔστηκε δὲ παρὰ τῆς
 ἀπτέρου Νίκης τὸν ναόν. 3. Ἐν Αἰγίῳ δὲ πρὸς
 τὸ ὄρος τοῦ Πανελληνίου Διὸς ἰοῦσιν ἐστὶν Ἀφαιάς
 ἱερὸν, ἐς ἣν καὶ Πίνδαρος ἄσμα Αἰγινηταῖς ἐποίη-
 σεν. φασὶ δὲ οἱ Κρηῖτες (τούτοις γὰρ ἐστι τὰ ἐς αὐ-
 τὴν ἐπιχώρια), Καρμάνορος τοῦ καθήρατος Ἀπόλ-
 λωνα ἐπὶ φόνῳ τῷ Πύθωνος παῖδα Εὐβουλον εἶναι.
 Διὸς δὲ καὶ Κάμης τῆς Εὐβούλου Βριτόμαστιν γενέ-
 σθαι· χαιρεῖν δὲ αὐτὴν δρόμοις τε καὶ θήραις, καὶ
 Ἀρτέμιδι μάλιστα φίλην εἶναι. Μίνων δὲ ἐρασθέντα
 φεύγουσα ἔρξιψεν ἐκυτὴν ἐς δίκτυα ἀφαιμένα ἐπὶ
 ἰχθύων θήρα. ταύτην μὲν θεὸν ἐποίησεν Ἀρτεμις,
 σέβουσι δὲ οὐ Κρηῖτες μόνον, ἀλλὰ καὶ Αἰγινηταὶ λέ-
 γοντες φαίνεσθαι σφίσι ἐν τῇ νήσῳ τῇ Βριτόμαστιν.
 ἐπικλήσεις δὲ οἱ παρὰ τῆς Αἰγινηταῖς ἐστὶν Ἀφαιά,
 καὶ Δίκτυνα ἐν Κρήτῃ. 4. Τὸ δὲ Πανελλήνιον,
 ὅτι μὴ τοῦ Διὸς τὸ ἱερὸν, ἄλλο τὸ ὄρος ἀξιόλογον
 εἶχεν οὐδέν. τοῦτο δὲ τὸ ἱερὸν λέγουσιν Αἰακὸν
 ποιῆσαι τῷ Διὶ. 5. Τὰ δὲ ἐς τὴν Αὐξησίαν καὶ Ἀά-
 μιαν, ὡς οὐχ ἔστιν ὁ θεὸς Ἐπιδαυριοῖς, ὡς τὰ ἔορανα
 ταῦτα ἐκ μαντείας ποιῆσαι αὐτοῖς ἐλαίας παρὰ Ἀθηναί-
 ων λαβόντες, ὡς Ἐπιδαυριοὶ μὲν οὐκ ἀπέφερον ἔτι
 Ἀθηναίους, ἀ ἐτάξαντο, οἷα Αἰγινητῶν ἐχόντων τὰ

ἀγάλματα, Ἀθηναίων δὲ ἀπώλοντο οἱ διαβάντες ἐς ταῦτα ἐς Αἰγίνα· ταῦτα εἰπόντος Ἡροδότου καθέκαστον αὐτῶν ἐπ' ἀκριβές, οὐ μοι γράφειν κατὰ γνώμην ἦν εὖ προσηρημένα, κλήν τοσοῦτό γε, ὅτι εἰδόν τε τὰ ἀγάλματα, καὶ ἔθυσά σφισι κατὰ αὐτὰ, καθὰ ἤδη καὶ Ἐλευσίνοι θύειν νομίζουσιν. Αἰγίνης μὲν καὶ Δίακου ἕνεκα καὶ ἔργων, ὁπόσα ἀπεδείξατο, ἐς τοσόνδε ἔστω μνήμη.

6. Τῆς δὲ Ἐπιδαυρίας ἔχονται Τροϊζήνιοι σεμνύνοντες, εἴπερ καὶ ἄλλοι τινές, τὰ ἐγχώρια. φασὶ δὲ, Ὄρον γενέσθαι σφίσι ἐν γῆ πρώτον. ἐμοὶ μὲν οὖν Διγύπτιον φαίνεται, καὶ οὐδαμῶς Ἑλληνικὸν ὄνομα Ὄρος εἶναι. βασιλεύσαι δ' οὖν φασιν αὐτόν, καὶ Ἠραϊαν ἀπ' αὐτοῦ καλεῖσθαι τὴν γῆν. Ἀθηναίων δὲ Ποσειδῶνος παῖδα καὶ Αἰήδος τῆς Ὄρου, παραλαβόντα μετὰ Ὄρον τὴν ἀρχὴν, Ἀθηναίαν ὀνομάσαι τὴν γῆν. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος Ἀθηναίων καὶ Ποσειδῶνα ἀμφισβητήσαι λέγουσι περὶ τῆς χώρας, ἀμφισβητήσαντας δὲ ἔχειν ἐν κοινῷ· προστάξαι γὰρ οὕτω Δία σφίσι. καὶ διὰ τοῦτο Ἀθηναίων τε σέβουσι Πολιάδα καὶ Σθενιάδα ὀνομάζοντες τὴν αὐτήν, καὶ Ποσειδῶνα βασιλέα ἐπέκλησιν. καὶ δὴ καὶ νόμισμα αὐτοῖς τὸ ἀρχαῖον ἐπίσημα ἔχει τριαιναν, καὶ Ἀθηναῖς πρόσωπον. 7. Μετὰ δὲ Ἀθηναίων Σάρων ἐβασίλευσεν. ἔλεγον δὲ, ὅτι οὗτος τῇ Σαρωνίδι τὸ ἱερὸν Ἀρτέμιδι ἐκδόδησεν ἐπὶ θαλάσῃ τελευτῶντι καὶ ἐπιπολῆς μᾶλλον, ὥστε καὶ Φοιβαία λίμνη διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο. Σάρωνα δὲ (θηρεῦεν γὰρ δὴ

μάλιστα ἤρητο) ἔλαφον διώκοντα ἐς θάλασσαν, ὡς οὐ καταλάμβανε, συνευπεσεῖν φευγούσῃ. καὶ ἦ τε ἔλαφος ἐνήχето ἀπωτέρω τῆς γῆς, καὶ ὁ Σάρων εἶχετο τῆς ἄγρας, ἐς ὃ ὑπὸ προθυμίας ἀφίκετο ἐς τὸ πέλαγος· ἤδη δὲ κάμνοντα αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῶν κυμάτων κατακλυζόμενον ἐπέλαβε τὸ χρεῶν. ἐκπεσόντα δὲ τὸν νεκρὸν κατὰ τὴν Φοιβαίαν λίμνην ἐς τὸ ἄλσος τῆς Ἀρτέμιδος ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ περιβόλου θάπτουσι, καὶ λίμνην ἀπὸ τούτου Σαρωνίδα τὴν αὐτῆ θάλασσαν καλοῦσιν ἀντὶ Φοιβαίας. τοὺς δὲ ὕστερον βασιλεύσαντας οὐκ ἴσασιν ἄλλως Ἐπέρητος καὶ Ἄνθα. τούτους δὲ εἶναι Ποσειδῶνος καὶ Ἀλκυόνης Ἄτλαντος θυγατρὸς, καὶ πόλεις αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ φασὶν Ἐπείραιον τε καὶ Ἄνθειαν οἰκίσαι· Ἄετιον δὲ τοῦ Ἄνθα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θείου παραλαβόντα τὴν ἀρχὴν τὴν ἐτέραν τῶν πόλεων Ποσειδωνιάδα ὀνομάσαι. 8. Τροίζῃνος δὲ καὶ Πιτθίως παρὰ Ἄετιον ἐλθόντων, βασιλεῖς μὲν τρεῖς ἀντὶ ἐνὸς ἐγένοντο. ἴσχυον δὲ οἱ παῖδες μᾶλλον οἱ Πέλοπος. σημεῖον δέ· ἀποθανόντος γὰρ Τροίζῃνος, Πιτθίως τὴν νῦν πόλιν, συναγαγὼν τοὺς ἀνθρώπους, ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Τροίζῃνα συλλαβῶν Ἐπείρειαν τε καὶ Ἄνθειαν. πολλοῖς δὲ ἔτεσιν ὕστερον, ἐς ἀποικίαν ἐκ Τροίζῃνος σταλέντες Ἀλικαρνασσὸν ἐν τῇ Καρίᾳ καὶ Μύνδον ἀπώκισαν οἱ γεγονότες ἀπὸ Ἄετίου τοῦ Ἄνθα. Τροίζῃνος δὲ οἱ παῖδες, Ἀνάφλυστος καὶ Σφήτος, μετοικοῦσιν ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ οἱ δῆμοι τὰ ὀνόματα ἔχουσιν ἀπὸ τούτων. Τὰ δὲ ἐς Θησίαν θυγατριδοῦν Πιτθίως εἰδόσι τὰ ἐς αὐτὸν οὐ γράφω-

9. Δεῖ δέ με τοσόνδε εἶτι δηλῶσαι. Ἡρακλειδῶν γὰρ κατελθόντων ἐδέξαντο καὶ οἱ Τροϊζήνιοι συνοίκους Δωριέων τῶν ἐξ Ἄργους, καὶ πρότερον εἶτι Ἀργείων ὄντες κατήκοοι· καὶ σφῶς καὶ Ὅμηρος ἐν καταλόγῳ φησὶν ὑπὸ Διομήδους ἄρχεισθαι. Διομήδης γὰρ καὶ Εὐρύαλος ὁ Μημιστεύς, Κυάνιππον τὸν Αἰγιαλίως παῖδα ὄντα ἐπιτροπεύοντες, Ἀργείων ἠγήσαντο ἐς Τροίαν. Σθένελος δὲ, ὡς ἐδήλωσα ἐν τοῖς πρότερον, οἰκίας τε ἦν ἐπιφανιστέρας, τῶν Ἀναξαγοριδῶν καλουμένων, καὶ ἡ βασιλεία τούτῳ μάλιστα ἦν ἡ Ἀργείων προσήκουσα. τοσαῦτα Τροϊζήνιοις ἐχόμενο ἱστορίας ἦν, παρὲς ὅσαι πόλεις παρ' αὐτῶν φασιν ἀποικισθῆναι. κατασκευὴν δὲ ἱερῶν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς ἐπίδειξιν, τὸ ἐντεῦθεν ἐπέξεμι.

CAPVT XXXI.

De templo et signis Dianae Sospitae in foro Troezen. a Theseo post Asterionis caedem dedicatis — aris deum inferorum — Pitthei monumento — templo Musarum et Ardalidis (Musis) — Musei ara ac somno Musis amico — templo Dianae Lyceae — sacro lapide et Oreste ibi a caede purgato — uris Bacchi Saotae, Themidum et Solis Eleutherii — templo Apollinis Thearii — signis mulierum Atheniensium — Orestis tabernaculo eiusque lustratione — Hippocrene — signo Mercurii Polygii et Herculis clava — templo Iovis Servatoris et fonte Chrysoroea.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ Τροϊζηνίων ναὸς καὶ ἀγάλματα Ἀρτέμιδος ἐστὶ Σωτείρας. Θησιά δὲ ἐλέγετο ἰδρῦσασθαι καὶ ὀνομάσαι Σώτειραν, ἦν ἵκα Ἀστερίωνα τὸν Μίνω καταγωνισάμενος ἀνέστραψεν ἐκ τῆς Κρήτης. ἀξιολο-

γώτατον δὲ εἶναι τοῦτο ἔδοξεν οἱ τῶν κατεργασμένων,
 οὐ τοσοῦτον (ἐμοὶ ἐδόκει, ὅτι ἀνδρεία τοὺς ἀποθα-
 νόντας ὑπὸ Θησέως ὑπερέβαλεν ὁ Ἄστεριων, ἀλλὰ
 τό τε ἐκ τοῦ λαβυρίνθου δυσέξοδον καὶ λαθόντα
 ἀποδρᾶναι μᾶτα τὸ ἔργον ἐποίησεν εἰκότα τὸν λό-
 γον, ὡς προνοία θεία καὶ αὐτὸς ἀνασωθεῖη Θησεύς
 καὶ αἱ σὺν αὐτῷ. 2. Ἐν τούτῳ δὲ εἰσι τῶ νῶ βω-
 μοὶ θεῶν τῶν λεγομένων ὑπὸ γῆν ἀρχεῖν. καὶ φασιν
 ἐξ ἄδου Σεμέλην τε ὑπὸ Διονύσου κομισθῆναι ταύ-
 τη, καὶ ὡς Ἡρακλῆς ἀναγάγοι τὸν κύνα τοῦ ἄδου.
 ἐγὼ δὲ Σεμέλην μὲν οὐδὲ ἀποθανεῖν ἀρχὴν πειθο-
 μαί, Διὸς δὲ οὐσαν γυναῖκα· τὰ δὲ ἐς τὸν ὄνομαζό-
 μενον ἄδου κύνα, ἐτέρωθεν ἔσται μοι δῆλα, ὅποια
 εἶναι μοι δοκῶ. 3. Ὅπισθεν δὲ τοῦ ναοῦ Πιτιθίως μνη-
 μάστι, τρεῖς δὲ ἐπ' αὐτῷ θρόνοι καίνται λίθου λευκοῦ·
 δικάζειν δὲ Πιτιθία καὶ ἄνδρας δύο σὺν αὐτῷ λέγου-
 σιν ἐπὶ τῶν θρόνων. 4. Οὐ πόρῳ δὲ ἱερὸν Μουσῶν
 ἔστι. ποιῆσαι δὲ ἔλεγον αὐτὸ Ἄρδαλον παῖδα Ἡφαί-
 στου· καὶ αὐλὸν τε εὐρεῖν νομίζουσι τὸν Ἄρδαλον
 τοῦτον, καὶ τὰς Μούσας ἀπ' αὐτοῦ καλοῦσιν Ἄρδα-
 λίδας. ἐνταῦθα Πιτιθία διδάξει λόγων τέχνην φα-
 σὶ, καὶ τι βιβλίον, Πιτιθίως δὲ σύγγραμμα, ὑπὸ ἄν-
 δρός ἐκδοθὲν Ἐπιδαυρίου, καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενη.
 5. Τοῦ Μουσείου δὲ πόρῳ βωμὸς ἐστὶν ἀρχαῖος,
 Ἄρδαλον καὶ τοῦτον (εἰς φασιν) ἀναθέντος. ἐπὶ δὲ
 αὐτῷ Μούσαις καὶ Ἐπὶ θύουσι, λέγοντες, τὸν ὑ-
 πνον θεῶν μάλιστα εἶναι φίλον ταῖς Μούσαις.
 6. Πηλοῖον δὲ τοῦ θεάτρου Λυκίας ναὸν Ἄφ-
 τέμηδος ἐποίησεν Ἰππόλυτος. ἐς δὲ τὴν ἐπίκλη-

σιν οὐδὲν εἶχον πυθίσθαι παρὰ τῶν ἐξηγητῶν, ἀλλὰ ἢ λύκους ἐφαίνετό μοι τὴν Τροϊζηνίαν λυμαινομένους ἐξελεῖν ὁ Ἱππόλυτος, ἢ Ἀμαζόσι παρόντα πρὸς μητρὸς ἦν ἐπίκλησις τῆς Ἀρτεμίδος αὐτῆ· εἴη δ' ἂν ἔτι καὶ ἄλλο οὐ γνωσκόμενον ὑπὸ ἐμοῦ.

7. Τὸν δὲ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ λίθον, καλούμενον δὲ ἱερὸν, εἶναι λέγουσιν, ἐφ' οὗ ποτε ἄνδρες Τροϊζηνίων ἐννέα Ὀρέστην ἐκάθησαν ἐπὶ τῷ φόνῳ τῆς μητρὸς. 8. Εἰσὶ δὲ οὐ μακρὰν τῆς Λυκείας Ἀρτεμίδος βωμοὶ διαστηκότες οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. ὁ μὲν πρῶτός ἐστιν αὐτῶν Διονύσου, κατὰ δὴ τι μάντευμα ἐπίκλησιν Σαώτου· δεύτερος δὲ Θεμίδων ὀνομαζόμενος· Πιτθεὺς τοῦτον ἀνέθηκεν, ὡς λέγουσιν. Ἡλίου δὲ Ἐλευθερίου καὶ σφόδρα εἰκότι λόγῳ δοκοῦσί μοι ποιῆσαι βωμόν, ἐκφυγόντες δουλείαν ἀπὸ Ξέρξου τε καὶ Περσῶν. 9. Τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Θεαρίου κατασκευάσαι μὲν Πιτθία ἔφασαν, ἔστι δὲ ὡν οἶδα παλαιότατον. ἀρχαῖος μὲν οὖν καὶ Φωκαεῦσι τοῖς ἐν Ἰωνίᾳ ναός ἐστιν Ἀθηνᾶς, ὃν Ἀρπαγός ποτε ὁ Μῆδος ἐπέρησεν· ἀρχαῖος δὲ καὶ ὁ Σαμίσις Ἀπόλλωνος Πυθίου· πλην πολὺ γε ὕστερον τοῦ παρὰ Τροϊζηνίοις ἐποιήθησαν. ἄγαλμα δὲ ἐστὶ τὸ ἐφ' ἡμῶν ἀνάθημα Ἀύλισκου, τέχνη δὲ Ἐρμῶνος Τροϊζηνίου. τοῦ δὲ Ἐρμῶνος τούτου καὶ τὰ τῶν Διοσκούρων ξοανά ἐστι. 10 Κεῖνται δὲ ἐν στοᾷ τῆς ἀγορᾶς γυναῖκες, λίθου καὶ αὐταὶ καὶ οἱ παῖδες. εἰσὶ δὲ, ὡς Ἀθηναῖοι Τροϊζηνίοις γυναικῆς καὶ τέκνα ἔδωκαν σώζειν, ἐκλιπεῖν σφισιν ἀρέσαν τὴν πόλιν, μηδὲ στρατῷ πεζῷ

τὸν Μῆδον ἐπιόντα ὑπομῆναι. λέγονται δὲ, οὐ
 πασῶν τῶν γυναικῶν (οὐ γὰρ δὴ πολλαὶ τινες ἐκεῖ-
 ναι), δπόσαι δὲ ἀξιώματι προεῖχον, τούτων εἰκό-
 νας ἀναθεῖναι μόνων. 11. Τοῦ δὲ ἱεροῦ τοῦ Ἀ-
 πόλλωνός ἐστιν οἰκοδόμημα ἔμπροσθεν, Ὁρέστου
 καλούμενον σκηῆ. πρὶν γὰρ ἐπὶ τῷ αἵματι καθαρ-
 θῆναι τῆς μητρὸς, Τροϊζηνίων οὐδεὶς πρότερον ἤ-
 θελεν αὐτὸν οἴκῳ δεῖξασθαι· καθίσαντες δὲ ἐνταῦθα
 ἐκάθαιρον καὶ εἰσιῶν, ἐς ὃ ἀφήγγισαν. καὶ νῦν
 ἔτι οἱ ἀπόγονοι τῶν καθηράντων ἐνταῦθα δειπνοῦ-
 σιν ἐν ἡμέραις φηταῖς. κατοσχθέντων δὲ ὀλίγον
 ἀπὸ τῆς σκηῆς τῶν καθαρῶν, φασὶν ἀπ' αὐτῶν
 ἀναφῦναι δάφνην, ἣ δὴ καὶ ἐς ἡμᾶς ἐστὶν ἢ πρὸ τῆς
 σκηῆς ταύτης. καθῆραι δὲ φασὶν Ὁρέστην καθαρ-
 σίοις καὶ ἄλλοις, καὶ ὕδατι ἀπὸ τῆς ἵππου κρήνης.
 12. Ἔστι γὰρ καὶ Τροϊζηνίοις ἵππου κρήνη καλου-
 μένη, καὶ ὁ λόγος ἐς αὐτὴν διαφόρως τῶν Βοιωτῶν
 ἔχει. Πηγάσῳ γὰρ τῷ ἵππῳ καὶ οὗτοι λέγουσι τὸ
 ὕδωρ ἀνεῖναι τὴν γῆν θίγοντι τοῦ ἐδάφους τῆ ὀπλῆ,
 Βελλεροφόντην δὲ ἐλθεῖν ἐς Τροϊζῆνα γυναῖκα αἰτή-
 σαντα Αἴθρα παρὰ Πιτθέως, πρὶν δὲ γῆμαι, συμ-
 βῆναι οἱ φυγεῖν ἐκ Κορίνθου. 13. Καὶ Ἐρμῆς ἐν-
 ταῦθα ἐστὶ Πολύγιος καλούμενος. πρὸς τούτῳ τῷ
 ἀγάλματι τὸ ῥόπαλον θεῖναι φασὶν Ἡρακλῆα· καὶ
 (ἦν γὰρ κότινον) τοῦτο μὲν (ὄτω πιστὰ) ἐνεφύ τῇ γῆ,
 καὶ ἀνεβλάστησεν αὐθις, καὶ ἔστιν ὁ κότινος πεφυ-
 κὼς ἔτι. τὸν δὲ Ἡρακλῆα λέγουσιν ἀνευρόντα τὸν
 πρὸς τῇ Σαρωνίδι κότινον ἀπὸ τούτου τεμῆν ῥόπα-
 λον. 14. Ἔστι δὲ καὶ Διὸς ἱερόν, ἐπίκλησιν Σω-

τῆρος· ποιῆσαι δὲ αὐτὸ βασιλεύοντα Ἄετιον τὸν Ἄνθου λέγουσιν. ὕδωρ δὲ ὀνομάζουσι Χρυσσορῶαν. αὐχμοῦ δὲ ἐπὶ ἔτη συμβάντος σφίσι ἐννέα, ἐν οἷς οὐχ ἕν ὁ θεὸς, τὰ μὲν ἄλλα ἀναξηρανθῆναι φασιν ὕδατα, τὸν δὲ Χρυσσορῶαν τοῦτον καὶ τότε ὁμοίως διαμεῖναι ῥέοντα.

C A P V T XXXII.

De Hippolyti cultu et sacris apud Troezen. — templo Apollinis Epibaterii — Lamia et Auxesia, virginibus Creticis — templo Veneris Speculatricis ac Phaedrae Hippolytique sepulcris — templo Minervae Stheniadis in arce — templo Panis Lyterii — templo Isisidis in urbe Troezen. — memorandis in via Hermionem versus, in via ad portum Calenderis et in via ad mare Psiphæum.

Ἰππολύτῳ δὲ τῷ Θησεῶς τέμενός τε ἐπιφανέστατον ἀνεῖται, καὶ ναὸς ἐν αὐτῷ, καὶ ἄγαλμά ἐστιν ἀρχαῖον· καὶ ταῦτα μὲν Διομήδην λέγουσι ποιῆσαι, καὶ προσέτι θῦσαι τῷ Ἰππολύτῳ πρῶτον. Τροϊζηνίοις δὲ ἱερὸς μὲν ἐστὶν Ἰππολύτου τὸν χρόνον τοῦ βίου πάντα ἱερωμένος, καὶ θυσίαι καθεστῆκασι ἐπέτειοι. δρῶσι δὲ καὶ ἄλλο τοιοῦδες· ἐκάστη παραθένος πλόκαμον ἀποκρίεται οἱ πρὸ γάμου, κειραμένη δὲ ἀνέθηκεν ἐς τὸν ναὸν φέρουσα. ἀποθανεῖν δὲ αὐτὸν οὐκ ἐθέλουσι συρέντα ὑπὸ τῶν ἵππων, οὐδὲ τὸν τάφον ἀποφαινουσιν εἰδότες· τὸν δὲ ἐν οὐρανῷ καλούμενον ἠέλιον, τοῦτον εἶναι νομίζουσιν ἐκείνον Ἰππόλυτον, τιμὴν παρὰ θεῶν ταύτην ἔχοντα. 2. Τοῦτου δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ναὸς ἐστὶν Ἀπόλλωνος Ἐπιβατηρίου, Διομήδους ἀνάθημα ἐκ-

φυγόντος τὸν χειμῶνα, ὃς τοῖς Ἕλλησιν ἐπεγίνετο ἀπὸ Ἰλλου κομιζομένοις· καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Πυθίων Διομήδην πρῶτον θεῖναι φασὶ τῷ Ἀπόλλωνι. Ἐς δὲ τὴν Λάμιαν καὶ Αὐξησίαν (καὶ γὰρ Τροϊζήνιοις μέτεστιν αὐτῶν) οὐ τὸν αὐτὸν λέγουσιν ὄν Ἐπιδαύριοι καὶ Λιγυήται λόγον· ἀλλὰ ἀφικέσθαι παρθένους ἐκ Κρήτης, στασιασάντων δὲ ὁμοίως τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπάντων καὶ ταύτας φασὶν ἀπὸ τῶν ἀντιστασιωτῶν καταλευσθῆναι, καὶ ἐορτὴν ἄγουσι σφισι Λιθοβολίαν ὀνομάζοντες. 3. Κατὰ δὲ τὸ ἕτερον τοῦ περιβόλου μέρος στάδιόν ἐστιν Ἴππολύτου καλούμενον, καὶ ναὸς ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀφροδίτης Κατασκοπίας. αὐτόθεν γὰρ, ὁπότε γυμνάζοιτο ὁ Ἴππόλυτος, ἀπέβλεπεν ἐς αὐτὸν ὁρῶσα ἡ Φαίδρα. ἐνταῦθα ἔτι ἐπεφύκει ἡ μυρσίνη, τὰ φύλλα, ὡς καὶ πρότερον ἔγραψα, ἔχουσα ιατρυνημένα. καὶ ἤνικα ἠπορεῖτο ἡ Φαίδρα, καὶ φαστάνην τῷ ἔρωτι οὐδεμίαν εὗρισκεν, ἐς ταύτης τὰ φύλλα ἐσιναμῶρει τῆς μυρσίνης. ἔστι δὲ καὶ τάφος Φαίδρας, ἀπέχει δὲ οὐ πολὺ τοῦ Ἴππολύτου μνήματος, τὸ δὲ οὐ πόρρω κέχωσται τῆς μυρσίνης. τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἄγαλμα ἐποίησε μὲν Τιμόθεος, Τροϊζήνιοι δὲ οὐκ Ἀσκληπιδόν, ἀλλὰ εἰκόνα Ἴππολύτου φασὶν εἶναι. καὶ οἰκίαν ἰδὼν οἶδα Ἴππολύτου. πρὸ δὲ αὐτῆς ἐστὶν Ἡράκλειος καλουμένη κρήνη, τὸ ὕδωρ, ὡς οἱ Τροϊζήνιοι λέγουσιν, ἀνευρόντος Ἡρακλείους. 4. Ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει τῆς Σθηνιάδος καλουμένης ναὸς ἐστὶν Ἀθηνᾶς. αὐτὸ δὲ εἰργάσατο τῆς Θεοῦ τὸ ἔδωκον Κάλλων Λιγυήτης. μαθητῆς δὲ ὁ Κάλλων ἦν Τε-

κταίου καὶ Ἀγγελῶνος, οἳ Ἀθηλοῖς ἐποίησαν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος· ὃ δὲ Ἀγγέλων καὶ Τεκταῖος παρὰ Διπολίω καὶ Σκύλλιδι ἐδιδάχθησαν. 5. Κατιόντων δὲ αὐτόθεν, Ἀυτηρίου Πανός ἐστιν ἱερὸν. Τροϊζηνίων γὰρ τοῖς τὰς ἀρχαῖς ἔχουσιν ἔδειξεν ὄνειρατα, ἃ εἶχεν, ἄκειςιν λιμοῦ πιέσαντος, Ἀθηναίους δὲ μάλιστα. 6. Διαβίαι δὲ καὶ ἐς τὴν Τροϊζηνίαν, ναὸν ἴσοις Ἴσιδος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Ἀφροδίτης Ἀσκραίας. τὸν μὲν ναὸν ἐν μητροπόλει τῇ Τροϊζήνι Ἀλικαρνασσεῖς ἐποίησαν, τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἴσιδος ἀνέθηκε Τροϊζηνίων δῆμος. 7. Ἰούσι δὲ τὴν διὰ τῶν ὀρέων ἐς Ἐρμιόνην, πηγὴ τέ ἐστι τοῦ Ἐλυκοῦ ποταμοῦ, Ταυρίου δὲ τὸ ἐξαρχῆς καλουμένον, καὶ πέτρα Θησεῶς ὀνομαζομένη, μεταβαλοῦσα καὶ αὐτὴ τὸ ὄνομα, ἀνελομένου Θησεῶς ὑπὲρ αὐτῇ κρηπίδας τὰς Αἰγέως καὶ Ξίφος· πρότερον δὲ βωμὸς ἐκαλεῖτο Σθενίου Διός. τῆς δὲ πέτρας πλησίον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν Νύμφας, ποιήσαντος Θησεῶς, ἥνικα ἔσχε γυναῖκα Ἐλένην. ἔστι δὲ ἔξω τείχους καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν Φυταλμίου. μηνίσαντα γὰρ σφισι τὸν Ποσειδῶνα ποιεῖν φασιν ἄκαρπον τὴν χώραν, ἄλμης εἰς τὰ σπέρματα καὶ τῶν φυτῶν τὰς ῥίζας καθικνουμένης, ἐς ὃ θυσίαις τε εἷξας καὶ εὐχαῖς οὐκέτι ἄλμην ἀνῆκεν ἐς τὴν γῆν. ὑπὲρ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν ναὸν ἐστὶ Δημήτην Θεσμοφόρος, Ἀλθήπου, καθὰ λέγουσιν, ἰδρυσσάμενον. 8. Καταβαίνουσαι δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς τῇ Κελεινδέρει καλούμενον λιμένα, χωρίον ἐστὶν, ὃ Γενέθλιον ὀνομάζουσι, τεταύθαι Θησία ἐνταῦθα λέγοντες· παρὰ δὲ τοῦ χωρίου

τούτου ναός ἐστὶν Ἄρεως, Θησέως καὶ ἐνταῦθα Ἄμαζόνας μάχη κρατήσαντος· αὐταὶ δ' ἂν εἶψαν τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ πρὸς Θησέα καὶ Ἀθηναίους ἀγωνισαμένων.

9. Ἐπὶ θάλασσαν δὲ τὴν Ψιφαλαὶν πορευομένοις, κότινος πέφυκεν ὀνομαζόμενος ῥάχος στρεπτός. ῥάχους μὲν δὴ καλοῦσι Τροϊζήνιοι πικρὸν ὅσον ἄκαρπον, ἐλαιας, κότινον, καὶ φυλλίαν, καὶ ἔλαιον. στρεπτόν δὲ ἐπονομάζουσι τοῦτο, ὅτι ἐνεσχεθεῖσῶν ἀπὸ τῶν ἡνιωῶν ἀντετράπη τοῦ Ἰηπολλίου τοῦ αἵμα. τούτου δὲ οὐ πολὺ τῆς Σαρωνίας Ἀρτέμιδος ἀφέστηκε τὸ ἱερόν, καὶ τὰ ἐς αὐτὸ ἐμήνυσεν ὁ λόγος ἤδη μοι. τοσόθεν δὲ ἔτι δηλώσει· Σαρῶνια γὰρ δὴ κατὰ ἔτος τῇ Ἀρτέμιδι ἑορτὴν ἄγουσι.

CAPUT XXXIII.

De insulis Troezeniorum, Hiera, ante Sphaeria dicta — Calauria et memorandis in ea — Demosthenis monumento et Homeri caecitate acrapertate — Demosthene et Eurpalo.

Νῆσοι δὲ εἰσι Τροϊζηνίους, μία μὲν πλησίον τῆς ἡπείρου, καὶ διαβῆναι ποσὶν ἐς αὐτὴν ἐστίν. αὕτη Σφαιρία ὀνομαζομένη πρότερον Ἰερά δι' αἰτίαν ἐκλήθη τοιαύτην. ἐστὶν ἐν αὐτῇ Σφαίρου μνημα, Πέλοπος δὲ ἡνίοχον εἶναι λέγουσι τὸν Σφαῖρον. τούτῳ κατὰ δὴ τι ἐξ Ἀθηνῶν ὕνειρον κομίζουσα Αἴθρα χοῶς διέβαινεν ἐς τὴν νῆσον, διαβάσῃ δὲ ἐνταῦθα λέγεται Ἡοσειδῶνα μιχθῆναι. ἰδρῦσατο μὲν διὰ τοῦτο Αἴθρα ναὸν ἐνταῦθα Ἀθηνῶν Ἄπατουρίας, καὶ Ἰεράν ἀντὶ Σφαιρίας ὠνόμασε τὴν νῆσον. κατεστήσατο δὲ καὶ ταῖς Τροϊζηνίων παρθένους ἀνα-

τιθέναι πρό γάμων τὴν ζώνην τῇ Ἀθηνᾶ τῇ Ἀπατοριᾷ. 2. Καλαύρειαν δὲ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἀρχαῖον εἶναι λέγουσιν, ὅτε περ ἦσαν καὶ οἱ Δελαροὶ Ποσειδῶνος. λέγεται δὲ καὶ τοῦτο· ἀντιδοῦναι τὰ χωρία σφᾶς ἀλλήλοις· φασὶ δὲ καὶ τι καὶ λόγιον μνημονεύουσιν·

Ἴσόν τοι Ἀήλόν τε Καλαύρειάν τε νέμεσθαι,

Πυθῶ τ' ἡγαθέην, καὶ Ταίναρον ἡνεμόεσαν.

3. Ἔστι δ' οὖν Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐνταῦθα ἅγιον, ἱερᾶται δὲ αὐτῷ παρθένος, ἔς τ' ἂν ἐς ὄραν προσέλθῃ γάμου. τοῦ περιβόλου δὲ ἐντός καὶ τὸ Δημοσθένους μνημῆμά ἐστι. καὶ μοι τὸ δαιμόνιον δεῖξαι μάλιστα ἐπὶ τούτου δοκεῖ καὶ Ὀμήρου πρότερον, ὡς εἶη βάσκανον· εἰ δὴ Ὀμηρον μὲν προδιεφθαρμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοσοῦτω κακῷ κακὸν δεύτερον πενία πιέζουσα ἐπὶ πᾶσαν γῆν πτωχεύοντα ἤγε· Δημοσθένει δὲ φυγῆς τε συνέπεσεν ἐν γῆρα λαβεῖν πείραν, καὶ ὁ θάνατος ἐγένετο οὕτω βίαιος. 4. Εἶρηται μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλοις, καὶ αὐτῷ Δημοσθένει πλεῖστα, ἧ μὴν τῶν χρημάτων, ἃ ἐκ τῆς Ἀσίας ἡγαγεν Ἀρπαλος, μὴ μεταλαβεῖν αὐτόν· τὸ δὲ ὕστερον λεχθὲν ἐπέξειμι, ὁποῖον ἐγένετο. Ἀρπαλος μὲν ὡς ἐξ Ἀθηνῶν ἀπέδρα διαβάς ναυσὴν ἐς Κρήτην, οὐ πολὺ ὕστερον ὑπὸ τῶν θεραπευόντων ἀπέθανεν οἰκετῶν· οἱ δὲ ὑπὸ ἀνδρὸς Μακεδόνος Πανσανίου δολοφονηθῆναι φασιν αὐτόν. τὸν δὲ οἱ τῶν χρημάτων διοικητὴν φυγόντα ἐς Ἔρδον Φιλόξενος Μακεδῶν συνέλαβεν, ὃς καὶ αὐτόν παρὰ Ἀθηναίων ἐκήτησεν Ἀρπαλον· τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἔχων ἤλεγχεν

ἐς ὃ πάντα ἐπύθετο, ὅσοι τῶν Ἀρπάλου τι ἔτυχον εἰληφότες· μαθῶν δὲ ἐς Ἀθήνας γράμματα ἐπέστειλεν. ἐν τούτοις τοῖς γράμμασι τοὺς λαβόντας παραῖ Ἀρπάλου καταριθμῶν καὶ αὐτοὺς, καὶ ὁπόσον αὐτῶν ἔλαβεν ἕκαστος, οὐδὲ ἐμνημόνευσεν ἀρχὴν Δημοσθένους, Ἀλεξάνδρῳ τε ἐς τὰ μάλιστα ἀπεχθανομένου, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ προσκρούσας. Δημοσθένης μὲν οὖν τιμαὶ καὶ ἐτίρωθι τῆς Ἑλλάδος, καὶ παραῖ τῶν Καλαυρείας εἰσὶν οἰκητόρων.

CAPVT XXXIV.

De oppido Methanis in isthmo Troezeniorum — balneis calidis — remedio contra Africi venti noxios flatus — parvis insulis, quas Pelopis insulae dicuntur — urbe Hermione et memorandis in via ad illam — promontorio Scyllaeo — promontorio Bucephala et insulis Haliusa, Pityusa, Aristeris, Tricrana, et monte Buporthmo — insulis Aperopia et Hydreia — reliquiis priscae urbis Hermionensium — monte Prone et templis Veneris eiusque cultu in urbe Hermione.

Τῆς δὲ Τροϊζηνίας γῆς ἐστὶν Ἴσθμὸς ἐπὶ πολὺ διήκων ἐς θάλασσαν, ἐν δὲ αὐτῷ πόλισμα οὐ μέγα ἐπὶ θαλάσῃ Μέθανα ὄκισται. Ἴσιδος δὲ ἐνταῦθα ἱερόν ἐστι, καὶ ἄγαλμα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς Ἑρμοῦ, τὸ δὲ ἕτερον Ἑρακλέους. 2. Τοῦ δὲ πολιέματος τριάκοντά πον στάδια ἀπέχει θερμοῦ λουτροῦ. φασὶ δὲ, Ἀντιγόνου τοῦ Δημητρίου Μακεδόνων βασιλεύσαντος, τότε πρῶτον τὸ ὕδωρ φανῆναι, φανῆναι δὲ οὐχ ὕδωρ εὐθὺς, ἀλλὰ πῦρ ἀναΐσαι πολὺ ἐκ τῆς γῆς, ἐπὶ δὲ τοῦτῳ μαρνανθέντι ῥυῆναι τὸ ὕδωρ, ὃ δὴ καὶ ἐς ἡ-

ρου, μετὰ δὲ αὐτὴν νῆσος Τρίκρανα καλουμένη, καὶ ὄρος ἐς Θάλασσαν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου προβεβλη-
 μένον Βουπόρθμος. ἐν Βουπόρθμῳ δὲ πεποιήται
 μὲν ἱερὸν Διμητρος καὶ τῆς παιδός, πεποιήται δὲ
 Ἀθηνᾶς, ἐπίκλησις δὲ ἐστὶ τῆς θεῶ Προμαχόρμα.
 9. Πρόκειται δὲ Βουπόρθμον νῆσος Ἀπεροπία κα-
 λουμένη. τῆς δὲ Ἀπεροπίας ἀφίστηκεν οὐ πολὺ ἐτέ-
 ρα νῆσος Τιδρέα. μετὰ ταύτην αἰγιαλὸς τε παρήκει
 τῆς ἠπέρου μνηοειδῆς, καὶ ἀκτὴ μετὰ τὸν αἰγιαλὸν
 ἐπὶ Ποσειδιον, ἐκ τῆς θαλάσσης μὲν ἀρχομένη τῆς
 πρὸς ἀνατολᾶς, προήκουσα δὲ ὡς ἐπὶ τὴν ἐσπέραν.
 ἔχει δὲ καὶ λιμένας ἐν αὐτῇ· μῆκος μὲν δὴ τῆς ἀκτῆς
 ἐστὶν ἐπὶ πού σταδία, πλάτος δὲ, ἧ πλατυτάτη,
 σταδίων τριῶν, οὐ πλέον. 10. Ἐνταῦθα ἡ προτέ-
 ρα πόλις τοῖς Ἑρμιονεῦσιν ἦν. ἔστι δὲ σφισι καὶ
 νῦν ἔτι ἱερὰ αὐτόθι, Ποσειδῶνος μὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς
 τῆς ἀρχῆς, προελθούσι δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὰ με-
 τέωρα ναὸς Ἀθηνᾶς, παρὰ δὲ αὐτῷ σταδίου θεμέ-
 λια. ἐν δὲ αὐτῷ τοὺς Τυνδάρεω παῖδας ἀγωνία-
 σθαι λέγουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον οὐ μέγα τῆς Ἀ-
 θηνᾶς ἱερὸν, ὃ δὲ ὄροφος κατεφύηκεν αὐτῷ· καὶ
 Ἑλίω ναὸς, καὶ ἄλλος Κήρισιν. ὃ δὲ Σεράπιδι
 ὑποδόμηται καὶ Ἰσιδι· καὶ περίβολοι μεγάλων λι-
 θων λογάδων εἰσὶν· ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἱερὰ δρωσιν
 ἀπόφθητα Διμητροι. τοσαῦτα μὲν Ἑρμιονεῦσιν
 ἐστὶν ἐνταῦθα. Ἡ δὲ ἐφ' ἡμῶν πόλις ἀπέχει μὲν
 τῆς ἄκρας, ἐφ' ἧς τοῦ Ποσειδῶνος τὸ ἱερὸν, τέσσα-
 ρας μάλιστα σταδίους· κειμένη δὲ ἐν ὁμαλῷ τὰ πρῶ-
 τα ἡρέμα ἐς πρόσαντες ἄνεισι· τὸ δὲ ἐστὶν ἦδη τοῦ

Πρῶτος. 11. Πρῶτα γὰρ τὸ ὄρος τοῦτο ὀνομαζουσι. τεῖχος μὲν δὴ περὶ πᾶσαν τὴν Ἑρμιόνα ἔστηκε· τὰ δὲ ἐς συγγραφὴν καὶ ἄλλα παρελθετο, καὶ ὧν αὐτὸς ποιήσασθαι μάλιστα ἠξίωσα μνήμην. Ἀφροδίτης ναὸς ἐστίν, ἐπέκλησιν Ποττίας καὶ Λιμενίας τῆς αὐτῆς· ἄγαλμα δὲ λευκοῦ λίθου, μεγέθει τε μέγα, καὶ ἐπὶ τῇ τέχνῃ θείας ἄξιον. καὶ ναὸς ἑτερός ἐστίν Ἀφροδίτης. αὕτη καὶ ἄλλας ἔχει παρὰ Ἑρμιονέων τιμαίς, καὶ ταῖς παρθένοις, καὶ ἦν γυνὴ χηρεύουσα παρὰ ἄνδρα μέλλη φοιτᾶν, ἀπάσαις πρὸ γάμου θύειν καθέστηκεν ἐνταῦθα. Δήμητρος δὲ ἱερά πεποικῆται Θερμησίας· τὸ μὲν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Τροιζηνίαν ὄροις, ὡς ἔτι ἔμνον οἱ δῆμοι, τὸ δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

C A P V T XXXV.

De musico ac navigandi urinandique certamine in honorem Bacchi Melanaegidis ab Hermionens. instituto — aliis templis et signis deorum in urbe Hermione — templo Cereris (Chthoniae) in monte Prone — sacrorum, quae Chthonia dicuntur, ratione — templo Clymeni — Echus porticu — locis Clymeni, Plutonis et palude Acherusia — templo Lucinae in via Masetem versus.

Πλησίον δὲ αὐτοῦ Διονύσου ναὸς Μελαναγίδος. τοῦτω μουσικῆς ἀγῶνα κατὰ ἔτος ἕκαστον ἀγούσι, καὶ ἀμίλλης κολύμβου καὶ πλοίων τιθέουσιν ἄθλα.
2. Καὶ Ἀρτέμιδος ἐπέκλησιν Ἰφιγενείας ἐστὶν ἱερόν, καὶ Ποσειδῶν χαλκοῦς, τὸν ἕτερον πόδα ἔχων ἐπὶ δεξιῶνος. παρελθοῦσι δὲ ἐς τὸ τῆς Ἑστίας, ἄγαλμα μὲν ἐστίν οὐδὲν, βωμὸς δὲ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ θύουσιν

κταίου καὶ Ἀγγελίωνος, οἱ Ἀηλοῖς ἐποίησαν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος· ὁ δὲ Ἀγγελίων καὶ Τεκταῖος παρὰ Διποίνῳ καὶ Σκύλλιδι ἐδιδάχθησαν. 5. Κατιόντων δὲ αὐτόθεν, Ἀυτηρίου Πανός ἐστιν ἱερὸν. Τροίξηνων γὰρ τοῖς τὰς ἀρχαῖς ἔχουσιν ἔδειξεν ὄνειρατα, ἃ εἶχεν, ἄκεσιν λιμοῦ πιέσαντος, Ἀθηναίους δὲ μάλιστα. 6. Διαβάς δὲ καὶ ἐς τὴν Τροίξηνίαν, ναὸν ἴδοις Ἴσιδος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Ἀφροδίτης Ἀσκραίας. τὸν μὲν ναὸν ἐν μητροπόλει τῇ Τροίξηνι Ἀλικαρνασσεῖς ἐποίησαν, τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἴσιδος ἀνέθηκε Τροίξηνων δῆμος. 7. Ἰούσι δὲ τὴν διὰ τῶν ὄρεων ἐς Ἐρμιόνην, πηγὴ τέ ἐστι τοῦ Ἐλυκοῦ ποταμοῦ, Ταυρίου δὲ τὸ ἐξαρχῆς καλουμένου, καὶ πέτρα Θησεῶς ὀνομαζομένη, μεταβαλοῦσα καὶ αὐτὴ τὸ ὄνομα, ἀνελομένου Θησεῶς ὑπ' αὐτῇ κρηπίδας τὰς Αἰγέως καὶ Ξίφος· πρότερον δὲ βωμὸς ἐκαλεῖτο Σθενίου Διός. τῆς δὲ πέτρας πλησίον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν Νύμφας, ποιήσαντος Θησεῶς, ἥνικα ἔσχε γυναῖκα Ἐλένην. ἔστι δὲ ἔξω τελχους καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν Φυταλμίου. μνησάντα γὰρ σφισι τὸν Ποσειδῶνα ποιεῖν φασιν ἄκαρπον τὴν χώραν, ἄλλης εἰς τὰ σπέρματα καὶ τῶν φυτῶν τὰς ῥίζας καθικνουμένης, ἐς ὃ θυσίαις τε εἶζας καὶ εὐχαῖς οὐκέτι ἄλλμην ἀνῆκεν ἐς τὴν γῆν. ὑπὲρ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν ναὸν ἐστὶ Ἀημήτην Θεσμοφόρος, Ἀλθήπου, καθὰ λέγουσιν, ἰδρυσασμένου. 8. Καταβαίνουσι δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς τῇ Κελενθέρει καλούμενον λιμένα, χωρίον ἐστὶν, ὃ Γενέθλιον ὀνομάζουσι, τελεθῆναι Θησεῖα ἐνταῦθα λέγοντες· καὶ δὲ τοῦ χωρίου

τούτου ναός ἐστὶν Ἄρεως, Θησείως καὶ ἐνταῦθα Ἄμαζόνας μάχη κρατήσαντος· αὐταὶ δ' ἂν εἶησαν τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ πρὸς Θησεῖα καὶ Ἀθηναίους ἀγωνισαμένων.

9. Ἐπὶ θάλασσαν δὲ τὴν Ψιφαίαν πορευομένοις, κότινος πέφυκεν ὀνομαζόμενος ῥάχος στρεπτός. ῥάχους μὲν δὴ καλοῦσι Τροϊζήνιοι πᾶν ὅσον ἄκαρπον, ἐλαίας, κότινον, καὶ φυλίαν, καὶ ἔλαιον. στρεπτόν δὲ ἐπονομαζοῦσι τοῦτο, ὅτι ἐνεσχεθισῶν σὺ φ τῶν ἡνιωῶν ἀνετράπη τοῦ Ἰηπολλίου τοῦ ἄρμα. τούτου δὲ οὐ πολὺ τῆς Σαρωνίας Ἀρτέμιδος ἀφίστηκε τὸ ἱερόν, καὶ τὰ ἐς αὐτὸ ἐμήνυσεν ὁ λόγος ἤδη μοι. τοσόθεν δὲ ἔτι δηλώσει· Σαρώνια γάρ δὴ κατὰ ἔτος τῇ Ἀρτέμιδι ἑορτὴν ἄγουσι.

CAPUT XXXIII.

De insulis Troezeniorum, Hiera, ante Sphaeria dicta — Calauria et memorandis in ea — Demosthenis monumento et Homeri caecitate ac raptate — Demosthene et Hurpalo.

Νῆσοι δὲ εἰσι Τροϊζηνίαι, μία μὲν πλησίον τῆς ἠπείρου, καὶ διαβῆναι ποσὶν ἐς αὐτὴν ἐστίν. αὕτη Σφαιρία ὀνομαζομένη πρότερον Ἰερά δι' αἰτίαν ἐκλήθη τοιαύτην. ἔστιν ἐν αὐτῇ Σφαίρου μνῆμα, Πέλοπος δὲ ἡνίοχον εἶναι λέγουσι τὸν Σφαῖρον. τούτῳ κατὰ δὴ τι ἐξ Ἀθηνᾶς ὄνειρον κομίζουσα Αἴθρα χάς διέβαινεν ἐς τὴν νῆσον, διαβάσῃ δὲ ἐνταῦθα λέγεται Ἰοσειδῶνα μιχθῆναι. ἰδρῦσατο μὲν διὰ τοῦτο Αἴθρα ναὸν ἐνταῦθα Ἀθηνᾶς Ἀπατουρίας, καὶ Ἰεράν ἀντὶ Σφαιρίας ὠνόμασε τὴν νῆσον. κατεστήσατο δὲ καὶ ταῖς Τροϊζηνίων παρθένους ἀνα-

τιθέναι πρὸ γάμων τὴν ζώνην τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀπατου-
ρῃα. 2. Καλαύρειαν δὲ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἀρ-
χαῖον εἶναι λέγουσιν, ὅτι περ ἦσαν καὶ οἱ Δελαφοὶ
Ποσειδῶνος. λέγεται δὲ καὶ τοῦτο· ἀντιδοῦναι τὰ
χωρία σφῆς ἀλλήλοις· φασὶ δὲ καὶ τι καὶ λόγιον
μημημονεύουσιν·

Ἴσόν τοι Ἀθλόν τε Καλαύρειάν τε νέμεσθαι,

Πυθῶ τ' ἡγαθήην, καὶ Ταίναρον ἠνεμόεσσαν.

3. Ἔστι δ' οὖν Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐνταῦθα ἅγιον,
ιεῖται δὲ αὐτῷ παρθένος, ἔς τ' ἂν ἐς ὄραν προσέλ-
θῃ γάμου. τοῦ περιβάλλου δὲ ἐντὸς καὶ τὸ Δημο-
σθένους μνημῆμά ἐστι. καὶ μοι τὸ δαιμόνιον δεῖξαι
μάλιστα ἐπὶ τούτου δοκεῖ καὶ Ὀμήρου πρότερον, ὡς
εἶη βιάσκανον· εἰ δὴ Ὀμηρον μὲν προδιεφθαρμένον
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοσοῦτω κακῷ κακὸν δεύτερον πε-
νία πιέζουσα ἐπὶ πᾶσαν γῆν πτωχεύοντα ἤγε· Δημο-
σθένει δὲ φυγῆς τε συνέπεσεν ἐν γῆρα λαβεῖν πείραν,
καὶ ὁ θάνατος ἐγένετο οὕτω βίαιος. 4. Εἶρηται
μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλοις, καὶ αὐτῷ Δημοσθένει
πλεῖστα, ἧ μὲν τῶν χρημάτων, ἃ ἐκ τῆς Ἀσίας ἤγα-
γεν Ἀρπαλος, μὴ μεταλαβεῖν αὐτόν· τὸ δὲ ὕστερον
λεχθὲν ἐπέξειμι, ὅποιον ἐγένετο. Ἀρπαλος μὲν ὡς
ἐξ Ἀθηνῶν ἀπέδρα διαβάς ναυσὶν ἐς Κρήτην, οὐ πο-
λὺ ὕστερον ὑπὸ τῶν θεραπευόντων ἀπέθανεν οἴκε-
τῶν· οἱ δὲ ὑπὸ ἀνδρὸς Μακεδόνης Πανσανίου δο-
λοφονηθῆναι φασιν αὐτόν. τὸν δὲ οἱ τῶν χρημά-
των διοικητὴν φυγόντα ἐς Ἔρδον Φιλόξενος Μακε-
δῶν συνέλαβεν, ὃς καὶ αὐτόν παρὰ Ἀθηναίων ἐξή-
τησεν Ἀρπαλον· τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἔχων ἤλεγχεν

ἐς ὃ πάντα ἐπύθτετο, ὅσοι τῶν Ἀρπάλου τι ἔτυχον εἰληφότες· μαθῶν δὲ ἐς Ἀθήνας γράμματα ἐπέστειλεν. ἐν τούτοις τοῖς γράμμασι τοὺς λαβόντας παρὰ Ἀρπάλου καταριθμῶν καὶ αὐτοὺς, καὶ ὁπόσον αὐτῶν ἔλαβεν ἕκαστος, οὐδὲ ἐμνημόνευσεν ἀρχὴν Δημοσθένους, Ἀλεξάνδρῳ τι ἐς τὰ μάλιστα ἀπεχθανομένου, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ προσκρούσας. Δημοσθένης μὲν οὖν τιμαὶ καὶ ἐτίρωθι τῆς Ἑλλάδος, καὶ παρὰ τῶν Καλαυρέας εἰσὶν οἰκητόρων.

CAPVT XXXIV.

De oppido Methanis in isthmo Troezeniorum — balneis calidis — remedio contra Africi venti noxios flatus — parvis insulis, quae Pelopisinsulae dicuntur — urbe Hermione et memorandis in via ad illam — promontorio Scyllaeo — promontorio Bucephala et insulis Haliusa, Pityusa, Aristeris, Tricrana, et monte Buporthmo — insulis Aperopia et Hydrea — reliquiis priscae urbis Hermionensium — monte Pronē et templis Veneris eiusque cultu in urbe Hermione.

Τῆς δὲ Τροϊζηνίας γῆς ἐστὶν Ἴσοθμὸς ἐπὶ πολὺ διήκων ἐς θάλασσαν, ἐν δὲ αὐτῷ πῶλισμα οὐ μέγα ἐπὶ θάλασση Μέθανα ὄκισται. Ἴσιδος δὲ ἐναυθὰ ἰσρόν ἐστι, καὶ ἄγαλμα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς Ἑρμοῦ, τὸ δὲ ἕτερον Ἑρακλέους. 2. Τοῦ δὲ πολίσματος τριάκοντά που στάδια ἀπέχει θερμὰ λουτρά. φασὶ δὲ, Ἀντιγόνον τοῦ Δημητρίου Μακεδόνων βασιλεύσαντος, τότε πρῶτον τὸ ὕδωρ φανῆναι, φανῆναι δὲ οὐχ ὕδωρ εὐθὺς, ἀλλὰ πῦρ ἀναΐσαι πολὺ ἐκ τῆς γῆς, ἐπὶ δὲ τοῦτῃ μακρὰν θέντι ῥυῆναι τὸ ὕδωρ, ὃ δὴ καὶ ἐς ἡ-

μῆς ἄνεισι, θερμόν τε καὶ δεινῶς ἄλμυρόν. λουσα-
 μένω δὲ ἐνταῦθα, οὔτε ὕδωρ ἐστὶν ἐγγύς ψυχρόν,
 οὔτε ἐσπεσόντα ἐς τὴν θάλασσαν ἀκινδύνως νήχε-
 σθαι· θηρία γὰρ καὶ ἄλλα καὶ κύνας παρέχεται
 πλείστους. 3. Ὁ δὲ ἐθαύμασα ἐν τοῖς Μεθάνοις
 μάλιστα, γράψω καὶ τοῦτο. ἄνεμος ὁ Λιψ βλα-
 στανούσας ταῖς ἀμπέλοις ἐμπέπτων ἐκ τοῦ Σα-
 ρωνικοῦ κόλπου τὴν βλάστην σφῶν ἀφαιναίνει. κα-
 τιόντος οὖν ἐτι τοῦ πνεύματος, ἀλεκτρούνα τὰ πε-
 ρὰ ἔχοντα διαπαντός λευκὰ διελόντες ἄνδρες δύο
 ἐναντίοι περιθέουσι τὰς ἀμπέλους, ἥμισυ ἐκάτερος
 τοῦ ἀλεκτρούνος φέρων. ἀφικόμενοι δ' ἐς τὸ αὐτὸ,
 ὅθεν ὠρμήθησαν, κατορύσσουσιν ἐνταῦθα. τοῦτο
 μὲν πρὸς τὸν Λίβα σφίσις ἐστὶν εὐρημένον. 4. Τὰς
 δὲ νησίδας, αἱ πρόκεινται τῆς χώρας, ἀριθμὸν ἐν-
 νέα οὔσας, Πέλοπος μὲν καλοῦσι. τοῦ θεοῦ δὲ
 ὕοντος, μίαν ἐξ αὐτῶν οὐ φασιν ἕσθαι. τοῦτο δὲ
 εἰ τοιοῦτόν ἐστιν, οὐκ οἶδα, ἔλεγον δὲ οἱ περὶ τὰ
 Μέθανα. ἐπεὶ χάλαζάν γε ἦδη θυσίαις εἶδον καὶ
 ἐπαθαῖς ἀνθρώπους ἀποτρέποντας. τὰ μὲν δὲ Μέ-
 θανα Ἰσθμός ἐστι τῆς Πελοποννήσου. 5. Ἐντός
 δὲ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Τροϊζήνης ὁμορός ἐστιν Ἐρμιόνη.
 οἰκιστὴν δὲ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐρμιόνηϊς γενέσθαι
 φασὶν Ἐρμιόνα Εὐρώπης· τὸν δὲ Εὐρώπα (ἦν γὰρ
 δὴ Φορωνέως) Ἡροφάνης ὁ Τροϊζήνιος ἔφασκεν εἶναι
 νόθον· οὐ γὰρ δὴ ποτε ἐς Ἄργον τὸν Νιόβης, θυγατρι-
 δοῦν ὄντα Φορωνέως, τὴν ἐν Ἄργει περιελθεῖν ἀρχὴν,
 παρόντος Φορωνεῖ γνησίου παιδός. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ
 γνήσιον ὄντα Εὐρώπα πρότερον τὸ χρεῶν ἢ Φορω-

νέα ἔλαβεν, εὖ οἶδα, ὡς οὐκ ἔμελλεν ὁ παῖς αὐτῷ
 Νιόβης παιδί ἴσα οἴσασθαι, Διὸς τε εἶναι δοκοῦντι.
 ἐπέκησαν δὲ καὶ Ἑρμιόνην ὕστερον Λωρναίς οἱ ἔξ
 Ἄργους. πόλεμον δὲ οὐ δοκῶ γενέσθαι σφίσιν·
 ἐλέγτο γὰρ ἂν ὑπὸ Ἄργείων. 6. Ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς
 Ἑρμιόνην ἐκ Τροιζήνος κατὰ τὴν πέτραν, ἣ πρότερον
 μὲν ἐκαλεῖτο Σθενίου Διὸς βωμὸς, μετὰ δὲ Θε-
 σεία ἀνελόμενον τὰ γνωρίσματα ὀνομάζουσιν οἱ νῦν
 Θεσείας αὐτήν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν πέτραν ἰοῦ-
 σιν ὄρεινὴν ὁδόν, ἔστι μὲν Ἀπόλλωνος ἐπίκλησιν
 Πλατανιστίου ναός· ἔστι δὲ Εἰλεοὶ χωρίον, ἐν δὲ
 αὐτῷ Δήμητρος καὶ Κόρης τῆς Δήμητρος ἱερά. τὰ
 δὲ πρὸς θάλασσαν ἐν ὄροις τῆς Ἑρμιονίδος, ἱερὸν
 Δήμητρος ἐστιν ἐπίκλησιν Θερμησίας. 7. Σταδίου
 δὲ ὀγδοήκοντα ἀπέχει μάλιστα ἄκρα, Σκυλλαῖον
 ἀπὸ τῆς Νίσου καλουμένη θυγατρὸς. ὡς γὰρ δὴ
 τὴν Νισαίαν ὁ Μίνως καὶ τὰ Μέγαρα εἶλεν, ἐκείνης
 προδοῦσης, οὔτε γυναῖκα ἔξεν αὐτὴν ἔτι ἔφασκε,
 καὶ προσέταξε τοῖς Κρησὶν ἐκβάλλειν τῆς νεώς, ἀπο-
 θανούσαν δὲ ἀπέρριψεν ἐς τὴν ἄκραν ταύτην ὁ κλί-
 δων. τάφον δὲ οὐκ ἀποφαίνουσιν αὐτῆς, ἀλλὰ πε-
 ριοφθῆναι τὸν νεκρὸν φασι, διαφορηθέντα ὑπὸ τῶν
 ἐκ θαλάσσης ὀρνίθων. 8. Ἀπὸ δὲ Σκυλλαίου πλε-
 οντι ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν, ἄκρα ἴ ἐστὶν ἑτέρα Βουκί-
 φαλα, καὶ μετὰ τὴν ἄκραν ἤησοι. πρώτη μὲν Ἀλιοῦ-
 σα· παρήχεται δὲ αὕτη λιμένα ἐνορμίσασθαι ναυ-
 σὶν ἐπιτήθειον. μετὰ δὲ Πιτυοῦσα· τρίτη δὲ, ἣν
 Ἄριστερὰς ὀνομάζουσι. ταύτας δὲ παραπλεύσαντί
 ἐστὶν αὐθις ἄκρα καλουμένη ἀνέχουσα ἐκ τῆς ἡπει-

ρου, μετὰ δὲ αὐτὴν νῆσος Τρίκρανα καλουμένη, καὶ ὄρος ἐς θάλασσαν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου προβεβλη-
 μένον Βουπόρθμος. ἐν Βουπόρθμῳ δὲ πεποιήται
 μὲν ἱερὸν Δῆμητρος καὶ τῆς παιδός, πεποιήται δὲ
 Ἀθηνᾶς· ἐπικλησιὶ δὲ ἐστὶ τῆς Θεᾶς Προμαχόρμα.
 9. Πρόκειται δὲ Βουπόρθμου νῆσος Ἀπεροπία κα-
 λουμένη. τῆς δὲ Ἀπεροπίας ἀφέστηκεν οὐ πολὺ ἐτέ-
 ρα νῆσος Τιδρέα. μετὰ ταύτην αἰγιαλὸς τε παρήκει
 τῆς ἠπείρου μηροειδῆς, καὶ ἀκτὴ μετὰ τὸν αἰγιαλὸν
 ἐπὶ Ποσειδίων, ἐκ τῆς θαλάσσης μὲν ἀρχομένη τῆς
 πρὸς ἀνατολάς, προήκουσα δὲ ὡς ἐπὶ τὴν ἐσπέραν.
 ἔχει δὲ καὶ λιμένας ἐν αὐτῇ· μῆκος μὲν δὴ τῆς ἀκτῆς
 ἐστὶν ἑπτὰ πού σταδία, πλάτος δὲ, ἧ πλατυτάτη,
 σταδίων τριῶν, οὐ πλέον. 10. Ἐνταῦθα ἡ προτιέ-
 ρα πόλις τοῖς Ἑρμονεῦσιν ἦν. ἐστὶ δὲ σφισι καὶ
 νῦν ἔτι ἱερὰ αὐτόθι, Ποσειδῶνος μὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς
 τῆς ἀρχῆς, προελθοῦσι δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὰ με-
 τέωρα ναὸς Ἀθηνᾶς, παρὰ δὲ αὐτῷ σταδίου Θεμέ-
 λια. ἐν δὲ αὐτῷ τοὺς Τυνδάρεω παῖδας ἀγωνίσα-
 σθαι λέγουσιν. ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον οὐ μέγα τῆς Ἀ-
 θηνᾶς ἱερὸν, ὃ δὲ ὄροφος κατεβόηκεν αὐτῷ· καὶ
 Ἥλιω ναὸς, καὶ ἄλλος Χάρισιν. ὃ δὲ Σεράπιδι
 ὑποδομήται καὶ Ἴσιδι· καὶ περίβολοι μεγάλων λι-
 θῶν λογάδων εἰσὶν· ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἱερὰ δρωσιν
 ἀπύρρητα Δῆμητροι. τοσαῦτα μὲν Ἑρμονεῦσιν
 ἐστὶν ἐνταῦθα. Ἡ δὲ ἐφ' ἡμῶν πόλις ἀπέχει μὲν
 τῆς ἄκρας, ἐφ' ἧς τοῦ Ποσειδῶνος τὸ ἱερὸν, τέσσα-
 ρας μάλιστα σταδίους· κειμένη δὲ ἐν ὁμαλῷ τὰ πρῶ-
 τι ἡρέμα ἐς πρόσαντες ἄνεσι· τὸ δὲ ἐστὶν ἦδη τοῦ

Πρῶτος. 11. Πρῶτα γὰρ τὸ ὄρος τοῦτο ὀνομάζουσι. τεῖχος μὲν δὴ περὶ πᾶσαν τὴν Ἑρμιόνα ἔστηκε· τὰ δὲ ἐς συγγραφὴν καὶ ἄλλα παρελχέτο, καὶ ὧν αὐτὸς ποιήσασθαι μάλιστα ἠξίωσα μνήμην. Ἀφροδίτης ναὸς ἐστίν, ἐπέκλησιν Πορτίας καὶ Λιμενίας τῆς αὐτῆς· ἀγάλμα δὲ λευκοῦ λίθου, μεγέθει τε μέγα, καὶ ἐπὶ τῇ τέχνῃ θείας ἄξιον. καὶ ναὸς ἕτερός ἐστίν Ἀφροδίτης. αὕτη καὶ ἄλλας ἔχει παρὰ Ἑρμιονίων τιμαίς, καὶ ταῖς παρθένοις, καὶ ἦν γυνὴ χηρεύουσα παρὰ ἄνδρα μέλλη φοιτᾶν, ἀπάσαις πρὸ γάμου θύειν καθέστηκεν ἐνταῦθα. Δήμητρος δὲ ἱερὰ πεποιήται Θερμησίας· τὸ μὲν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Τροιζηνίαν ὄροις, ὡς ἔτι ἔμνον οἱ δῆμοι, τὸ δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

CAPVT XXXV.

De musico ac navigandi urinandique certamine in honorem Bacchi Melanaegidis ab Hermionens. instituto — aliis templis et signis deorum in urbe Hermione — templo Cereris (Chthoniae) in monte Prone — sacrorum, quae Chthonia dicuntur, ratione — templo Clymeni — Echus porticu — locis Clymeni, Plutonis et palude Acherusia — templo Lucinae in via Masetem versus.

Πλησίον δὲ αὐτοῦ Διονύσου ναὸς Μελαναγίδος. τοῦτω μουσικῆς ἀγῶνα κατὰ ἔτος ἕκαστον ἀγοῦσα, καὶ ἀμίλλης κολύμβου καὶ πλοίων τιθέουσιν ἄθλα.
2. Καὶ Ἀρτέμιδος ἐπέκλησιν Ἰφιγενείας ἐστὶν ἱερὸν, καὶ Ποσειδῶν χαλκοῦς, τὸν ἕτερον πόδα ἔχων ἐπὶ δεξιῶνος. παρελθοῦσι δὲ ἐς τὸ τῆς Ἑστίας, ἀγάλμα μὲν ἐστίν οὐδὲν, βωμὸς δὲ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ θύουσιν

Ἔστια. Ἀπόλλωνος δὲ εἰσι ναοὶ τρεῖς, καὶ ἀγάλματα τρία. καὶ τῶ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπίκλησις, τὸν δὲ Πυθαία ὀνομάζουσι, καὶ Ὀριον τὸν τρίτον. τὸ μὲν δὴ τοῦ Πυθαίως ὄνομα μεμαθήκασι παρὰ Ἀργείων· τούτοις γὰρ Ἑλλήνων πρώτοις ἀφικέσθαι Τελέσιλλά φησι τὸν Πυθαία εἰς τὴν χώραν Ἀπόλλωνος παῖδα ὄντα. τὸν δὲ Ὀριον ἐφ' ὅτῳ καλοῦσιν, σαφῶς μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν· τεκμαίρομαι δὲ, περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ σφῶς ἢ δίκη νικήσαντας ἐπὶ τῷδε τιμαῖς Ἀπόλλωνι Ὀρίῳ νεῖμαι. τὸ δὲ ἱερόν τῆς Τύχης νεώτατον μὲν λέγουσιν Ἐρμιονεῖς τῶν παρὰ σφισιν εἶναι· λίθου δὲ Παρίου κολοσσὸς ἔστηκε. κρήνας δὲ, τὴν μὲν σφόδρα λέγουσιν ἀρχαίαν· εἰς δὲ αὐτὴν οὐ φανερώς τὸ ὕδωρ κάτεισιν, ἐπιλείπει δὲ οὐκ ἂν ποτε, οὐδ' εἰ πάντες καταβάντες ὑδρεύοντο ἐξ αὐτῆς· τὴν δὲ ἐφ' ἡμῶν πεποιθήκασιν. ὄνομα δὲ ἐστὶ τῶ χωρίῳ Λειμῶν, ὅθεν ῥεῖ τὸ ὕδωρ εἰς αὐτήν. 3. Τὸ δὲ λόγου μάλιστα ἄξιον ἱερόν Δημητρόδος ἐστὶν ἐπὶ τοῦ Πρωῶνος. τοῦτο τὸ ἱερόν Ἐρμιονεῖς μὲν Κλύμενον Φορωνέως παῖδα καὶ ἀδελφὴν Κλυμένου Χθονίαν τοὺς ἰδρυσασμένους φασὶν εἶναι. Ἀργεῖοι δὲ, ὅτε εἰς τὴν Ἀργολίδα ἦλθε Δημήτηρ, τότε Ἀθήραν μὲν λέγουσι καὶ Μυσίον ὡς ξενίαν παρασχόντας τῇ θεῷ, Κολόνταν δὲ οὔτε οἶκῳ δεξασθαι τὴν θεόν, οὔτε ἀπονεῖμαί τι ἄλλο εἰς τιμὴν· ταῦτα δὲ οὐ κατὰ γνώμην Χθονία τῇ θυγατρὶ ποιεῖν αὐτόν. Κολόνταν μὲν οὖν φασὶν ἀντὶ τούτων συγκатаπρησθῆναι τῇ οἰκίᾳ, Χθονίαν δὲ κομισθεῖσαν εἰς Ἐρμιόνα ὑπὸ Δημητρος Ἐρμιονεῦσι ποιῆσαι τὸ ἱερόν. 4. Χθο-

νία δ' οὖν ἡ θεός τε αὕτη καλεῖται, καὶ Χθόνια
 ἐορτήν κατὰ ἔτος ἄγουσι ἄρα θεόρους· ἄγουσι δὲ
 οὕτως. ἡγοῦνται μὲν αὐτοῖς τῆς πομπῆς οἱ τε ἱερεῖς
 τῶν θεῶν, καὶ ὅσοι τὰς ἐπιτελεῖς ἀρχὰς ἔχουσιν, ἔπον-
 ται δὲ καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες· τοῖς δὲ καὶ παισὶν
 ἔτι οὖσι καθέστηκεν ἤδη τὴν θεὸν τιμᾶν τῇ πομπῇ·
 οὗτοι λευκὴν ἐσθῆτα καὶ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχουσι
 στεφάνους. πλέκονται δὲ οἱ στεφανοὶ σφισιν ἐκ τοῦ
 ἄνθους, ὃ καλοῦσιν οἱ ταύτη Κομοσάνδαλον, ὑάκιν-
 θον, ἐμοὶ δοκεῖν, ὄντα καὶ μεγέθει καὶ χροῖα· ἔπεισι
 δὲ οἱ καὶ τὰ ἐπὶ τῷ θρήνῳ γράμματα. τοῖς δὲ τὴν
 πομπὴν πέμπουσιν ἔπονται θήλειαν ἐξ ἀγέλης βοῦν
 ἄγοντες διειλημμένην δεσμοῖς τε καὶ ὑβρίζουσαν ἔτι
 ὑπὸ ἀγριότητος. ἐλάσαντες δὲ πρὸς τὸν ναὸν, οἱ
 μὲν ἔσω φέρεσθαι τὴν βοῦν ἐς τὸ ἱερὸν ἀνήκαν ἐκ
 τῶν δεσμῶν, ἕτεροι δὲ ἀναπεπταμένας ἔχοντες τείως
 τὰς θύρας, ἐπειδὴν τὴν βοῦν ἰδῶσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ,
 προσέθεσαν τὰς θύρας· τέσσαρες δὲ ἔνδον ὑπολει-
 πόμεναι γῶαες αὐταὶ τὴν βοῦν εἰσιν αἱ κατειργαζό-
 μεναι· δρεπάνῳ γὰρ, ἥτις ἂν τύχη, τὴν φάρυγγα
 ἀπέτεμε τῆς βοός. μετὰ δὲ αἱ θύραι τε ἠνολήθησαν,
 καὶ προσελαύνουσιν, οἷς ἐπιτέτακται, βοῦν δὲ δευ-
 τέρην καὶ τρίτην, ἐπὶ ταύτη καὶ ἄλλην τετάρτην,
 κατεργάζονται τέλος πάσας κατὰ ταῦτα αἱ γῶαες.
 καὶ τότε ἄλλο πρόσκειται τῇ θυσίᾳ θάυμα· ἐφ' ἣν
 τινὰ γὰρ πείση τῶν πλευρῶν ἢ πρώτη βοῦς, ἀνάγκη
 πεσεῖν καὶ πάσας. θυσία μὲν δρᾶται τοῖς Ἑρμιονεῦ-
 σι τὸν εἰρημένον τρόπον. πρὸ δὲ τοῦ ναοῦ γυναι-
 κῶν ἱερασαμένων τῇ Δήμητρι εἰκόνας ἐστήκασιν οὐ

πολλαί, καὶ παρελθόντι εἴσω θρόνοι τέ εἰσιν, ἐφ' ὧν αἱ γράες ἀναμένουσιν ἐσελασθῆναι καθ' ἐκάστην τῶν βοῶν, καὶ ἀγάλματα οὐκ ἄγαν ἀρχαῖα, Ἀθηνᾶ καὶ Δημήτηρ. αὐτὸ δέ, ὃ σέβουσιν ἐπὶ πλέον ἢ τᾶλλα, ἐγὼ μὲν οὐκ εἶδον, οὐ μὴν οὐδὲ ἀνὴρ ἄλλος, οὔτε ξένος, οὔτε Ἑρμιονέων αὐτῶν· μόναί δέ, ὁποῖόν τί ἐστιν, αἱ γράες ἕτωσαν. 5. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ναός· εἰκόνης δὲ περὶ πάντα ἐστήκασιν αὐτόν. οὗτος ὁ ναός ἐστιν ἀπαντικρὺ τοῦ τῆς Χθονίας, καλεῖται δὲ Κλυμένω, καὶ τῷ Κλυμένω θύουσιν ἐνταῦθα. Κλυμένω δὲ οὐκ ἄνδρα Ἀργεῖον ἐλθεῖν ἔγωγε ἐς Ἑρμιόνα ἠγοῦμαι. τοῦ θεοῦ δὲ εἰσιν ἐπικλήσεις, ὧν τινα ἔχει λόγος βασιλέα ὑπὸ γῆν εἶναι. παρὰ μὲν δὴ τοῦτόν ἐστιν ἄλλος ναός καὶ ἄγαλμα Ἄρεως. 6. Τοῦ δὲ τῆς Χθονίας ἐστὶν ἱεροῦ στοὰ κατὰ τὴν δεξιάν, Ἦχοῦς ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων καλουμένη· φθεγξαμένω δὲ ἀνδρὶ τὰ ὀλίγιστα ἐς τρεῖς ἀντιβοῆσαι πέφυκεν. 7. Ὅπισθεν δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Χθονίας χωρία ἐστὶν, ἃ καλοῦσιν Ἑρμιονεῖς τὸ μὲν Κλυμένω, τὸ δὲ Πλούτωνος, τὸ τρίτον δὲ αὐτῶν λίμνην Ἀχρουσίαν. περιεῖργεται μὲν δὴ πάντα θριγκοῖς λίθων, ἐν δὲ τῷ τοῦ Κλυμένω καὶ γῆς χάσμα· διὰ τούτου δὲ Ἡρακλῆς ἀνῆγε τοῦ ἄδου τὸν κύνα κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ Ἑρμιονέων. 8. Πρὸς δὲ τὴν πύλην, καθ' ἣν ὁδὸς εὐθεία ἐστὶν ἄγουσα ἐπὶ Μάσητα, Εἰληθυίας ἐστὶν ἐντὸς τοῦ τείχους ἱερόν. ἄλλως μὲν δὴ κατὰ ἡμέραν ἐκάστην καὶ θυσίαις καὶ θυμιόμασι μεγάλας τὴν θεὸν ἱλάσκονται, καὶ ἀναθήματα δίδονται πλείεστα τῇ Εἰληθυίᾳ· τὸ δὲ ἄγαλμα οὐδενί, πλὴν εἰ μὴ ἄρα ταῖς ἱερείαις, ἐστὶν ἰδεῖν.

CAPVT XXXVI.

De Halice urbe — monte Coccygio, antea Thornace — Masete navali — Didymis — Asine urbe, Asinaeorum cum Argivis certamine et Asines excidio — Lerna, ac fluvii Erasino et Phrixo — loco, ubi Pluto rapta Proserpina ad inferos descendisse fertur — monte et fluvio Pontino.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ Μάσητα εὐθείαν προελθοῦσιν ἐπὶ τὰ που σταδίους καὶ ἐπ' ἀριστερὰ ἐκτραπέουσιν, ἐφ' Ἑλλήνην ἐστὶν ὁδός. ἡ δὲ Ἑλλήνη τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἐστὶν ἔρημος, ὠκεῖτο δὲ καὶ αὕτη ποτι· καὶ Ἑλλήνης λόγος ἐν στήλαις ἐστὶ ταῖς Ἐπιδαυρίων, αἱ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ ἰάματα ἐγγεγραμμένα ἔχουσιν. ἄλλο δὲ σύγγραμμα οὐδὲν οἶδα ἀξιόχρεων, ἐνθα ἡ πόλις Ἑλλήνης, ἡ ἀνδρῶν ἐστὶν Ἑλλήνων μνήμη. 2. Ἔστι δ' οὖν ὁδός καὶ ἐς ταύτην τοῦ τε Πρωῶνος μέση, καὶ τοῦ Θόρνακος καλουμένου τὸ ἀρχαῖον. ἀπὸ δὲ τῆς Διὸς ἐς κόκκυγα τὸν ὄρνιθα ἀλλαγῆς λεγομένης ἐνταῦθα γενέσθαι μετονομασθῆναι τὸ ὄρος φασίν. ἰερὰ δὲ καὶ ἐς τόδε ἐπὶ ἄκρων τῶν ὄρνων, ἐπὶ μὲν τῷ Κοκκυγίῳ Διὸς, ἐν δὲ τῷ Πρωῶνι ἐστὶν Ἥρας. καὶ τοῦ τε Κοκκυγίου πρὸς τοῖς πέρασι ναός ἐστι, θύραι δὲ οὐκ ἐφειστήκασιν, οὐδὲ ὄροφον εἶχεν, οὐδέ οἱ τι ἐνήν ἄγαλμα· εἶναι δὲ ἐλέγετο ὁ ναός Ἀπόλλωνος. 3. Παρὰ δὲ αὐτὸν ὁδός ἐστὶν ἐπὶ Μάσητα τοῖς ἐκτραπέουσιν ἐκ τῆς εὐθείας. Μάσητι δὲ οὖση πόλις τὸ ἀρχαῖον, καθὰ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἀργείων καταλόγῳ πεποίηκεν, ἐπινείῳ καθ' ἡμᾶς ἐχρῶντο Ἑρμιονεῖς. ἀπὸ Μάσητος δὲ ὁδός ἐν δεξιᾷ ἐστὶν ἐπὶ ἄκραν καλουμένην Στρουθοῦντα. στάδιοι δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας ταύ-

της κατὰ τῶν ὄρων τὰς κορυφὰς πεντήκοντά εἰσι καὶ διακόσιοι, ἐπὶ Φιλανόριόν τε καλούμενον καὶ ἐπὶ Βολεύς. οἱ δὲ Βολεοὶ οὗτοι λίθων εἰσὶ σωροὶ λογαδῶν. 4. Χωρίον δὲ ἕτερον, ὃ Διδύμους ὀνομάζουσι, στάδια εἴκοσι αὐτόθεν ἀφίστηκεν. ἐνταῦθα ἔστι μὲν ἱερόν Ἀπόλλωνος, ἔστι δὲ Ποσειδῶνος, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Δήμητρος. ἀγάλματα δὲ ὄρθα λίθου λευκοῦ. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν ἔστιν Ἀργείων ἢ ποτὲ Ἀσίνη καλουμένη, καὶ Ἀσίνης ἔστιν ἐρείπια ἐπὶ Θαλάσση. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ τοῦ βασιλέως Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλου τοῦ Πολυδέκτου τοῦ Εὐνόμου τοῦ Πρυτάνιδος τοῦ Εὐρυπῶντος ἐς τὴν Ἀργολίδα ἐσβαλόντων στρατιᾶ, συννεσέβαλόν σφισιν οἱ Ἀσινᾶιοι, καὶ ἐδήλωσαν σὺν ἐκείνοις τῶν Ἀργείων τὴν γῆν. ὥς δὲ ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων ἀπῆλθεν οἴκαδε, στρατεύουσιν ἐπὶ τὴν Ἀσίνην οἱ Ἀργεῖοι, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ἐρατός. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀπὸ τοῦ τείχους ἠμύναντο οἱ Ἀσινᾶιοι, καὶ ἀποκτείνουσι ἄλλους τε καὶ Ἀνσίστρατον ἐν τοῖς δοκιμωτάτοις ὄντα Ἀργείων. ἄλισκομένου δὲ τοῦ τείχους, οὗτοι μὲν γυναικας ἐς τὰ πλοῖα ἐνθήμενοι καὶ παῖδας ἐκλείπουσι τὴν αὐτῶν Ἀργεῖοι δὲ ἐς ἔδαφος καταβαλόντες τὴν Ἀσίνην, καὶ τὴν γῆν προσορισάμενοι τῇ σφετέρῃ, Πυθαίως τε Ἀπόλλωνος ὑπελείποντο ἱερόν (καὶ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι) καὶ τὸν Ἀνσίστρατον πρὸς αὐτῶ θάπτουσιν. 6. Ἀπέχει δὲ Ἀργείων τῆς πόλεως τεσσαράκοντα καὶ οὐ πλείω στάδια ἢ κατὰ Λέρναν θάλασσα. κατιόντων δὲ ἐς Λέρναν, πρῶτον μὲν καθ' ὁδόν ἔστιν ὁ Ἐρασίνοσ, ἐκβίδωσι δὲ ἐς τὸν Φρίξον

ὁ Φοῖβος δὲ ἐς τὴν θάλασσαν τὴν μεταξὺ Τημενίου καὶ Λέρνης. ἀπὸ δὲ Ἐρασίνου τραπέυσιν ἐς ἀριστερὰ σταδίους ὅσον ὀκτώ, Διοσκούρων ἱερὸν ἔστιν ἀνάκτων· πεποιήται δὲ σφισι κατὰ ταῦτά καὶ ἐν τῇ πόλει τὰ θύανα. 7. Ἀναστρέψας δὲ ἐς τὴν εὐθείαν τὸν τε Ἐρασίνον διαβήσῃ, καὶ ἐπὶ τὸν Χείμαρρον ποταμὸν ἀφίξῃ. πλησίον δὲ αὐτοῦ περιβολός ἐστι λίθων, καὶ τὸν Πλούτωνα ἀρπάσαντα, ὡς λέγεται, κόρην τὴν Δήμητρος καταβῆναι ταύτη φασὶν ἐς τὴν ὑπόγειον νομιζομένην ἀρχὴν. ἡ δὲ Λέρνα ἔστιν, ὡς καὶ τὰ πρότερα ἔχει μοι τοῦ λόγου, πρὸς Θαλάσση, καὶ τελετὴν Λερναῖα ἄγουσιν ἐνταῦθα Δήμητρι. 8. Ἔστι δὲ ἄλλος ἱερὸν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ ὄρους, ὃ καλοῦσιν Ποντίνον. τὸ δὲ ὄρος ὁ Ποντίνος οὐκ ἔῃ τὸ ὕδωρ ἀπορρέειν τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ἐς αὐτὸ καταδέχεται. ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς ἀπ' αὐτοῦ Ποντίνος. καὶ ἐπὶ κορυφῇ τοῦ ὄρους ἱερὸν τε Ἀθηνᾶς Σαῦτιδος, ἐρείπια ἔτι μόνα, καὶ θεμέλια οἰκίας ἔστιν Ἴππομέδοντος, ὃς Πολυνεΐκει τῷ Οἰδίποδος τιμωρήσων ἦλθεν ἐς Θήβας.

CAPVT XXXVII.

De luco platanis consito ad montem Pontinum et Amymonne fluvio — signis et templis in hoc luco — Philammonem initiorum Lernaeorum auctore — hydra Lernaea — lacu Alcyonia, ubi Bacchus ad inferos descendit, eiusque profunditate immensa.

Ἀπὸ δὴ τοῦ ὄρους τούτου τὸ ἄλλος ἀρχόμενον πλατάνων τὸ πολὺ ἐπὶ τὴν θάλασσαν καθήκει. ὄροι δὲ αὐτοῦ τῇ μὲν ποταμὸς ὁ Ποντίνος, τῇ δὲ ἕτερος πο

ταμός, Ἀρμυῖνῃ δὲ ἀπὸ τῆς Δαναοῦ θυγατρὸς ὄνομα τῷ ποταμῷ. 2. Ἐντὸς δὲ τοῦ ἄλλου ἀγάλματι ἔστι μὲν Δῆμητρος Περσέυνης, ἔστι δὲ Διονύσου καὶ Δῆμητρος καθήμενον ἄγαλμα οὐ μέγα. ταῦτα μὲν λίθου πεποιημένα. ἑτέροι δὲ ναῶ Διόνυσος Σαώτης καθήμενον ἔδρανον, καὶ Ἀφροδίτης ἄγαλμα ἐπὶ θαλάσῃ λίθου. ἀναθεῖναι δὲ αὐτὸ τὰς θυγατέρας λέγουσι τὰς Δαναοῦ, Δαναὸν δὲ αὐτὸ τὸ ἱερὸν ἐπὶ Ποντικῷ ποιῆσαι τῆς Ἀθηνᾶς. 3. Καταστήσασθαι δὲ τῶν Λερναίων τὴν τελευτὴν Φιλάμμωνά φασι. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ἐπὶ τοῖς δρωμένοις δὴλὰ ἔστιν οὐκ ὄντα ἀρχαῖα· ἃ δὲ ἤκουσα ἐπὶ τῇ καρδίᾳ γεγραφθαι τῇ πεποιημένῃ τοῦ ὄρειχάλκου, οὐδὲ ταῦτα ὄντα Φιλάμμωνος Ἀρφίφωϊν εὔρε, τὸ μὲν ἀνάκαθεν Τρικωνιεύς τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ, τὰ δὲ ἐφ' ἡμῶν Λυκίαν τοῖς μάλιστα ὁμοίως δόκιμος, θεῖνός δὲ ἐξευρεῖν, ἃ μὴ τις πρότερον εἶδεν, καὶ δὴ καὶ ταῦτα φοβεῖσθαι· ἐπὶ ταῖς δὲ ἔπη, καὶ ὅσα οὐ μετὰ μέτρου μεγαλύνεσθαι ἦν τοῖς ἔπεισι, τὰ πάντα Δωριστὶ ἐπεποίητο. πρὶν δὲ Ἡρακλείδης κατελθεῖν ἐς Πελοπόννησον, τὴν αὐτὴν ἠφίεσαν Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι φωνήν· ἐπὶ δὲ Φιλάμμωνος οὐδὲ τὸ ὄνομα τῶν Δωριέων (ἔμοι δοκεῖν) ἐς ἅπαντας ἠκοίστο Ἑλλήνας. ταῦτα μὲν δὴ ἀπέφαινον οὕτως ἔχοντα. 4. Τῆς δὲ Ἀμυμώνης πέφυκεν ἐπὶ τῇ πηγῇ πλατάνος· ὑπὸ ταύτῃ τὴν ὕδραν τραφῆναι τῇ πλατάνῳ φασίν. ἐγὼ δὲ τὸ θεῖον πείθομαι τοῦτο καὶ μεγέθει διεπεργεῖν ὕδραν ἄλλω, καὶ ἰὸν οὕτω δὴ τι ἔχειν ἀνίατον, ὥς ἔδον Ἡρακλεῖα ἀπὸ τῆς χολῆς αὐτοῦ τὰς αἰτίδας φαρμακεύουσαι τῶν

ὀϊστῶν. κεφαλὴν δὲ εἶχεν (ἐμοὶ δοκεῖν) μίαν, καὶ οὐ
 πλείονας. Πείσανδρος δὲ ὁ Καμιρεὺς, ἵνα τὸ θη-
 ριον τε δοκοίη φοβερώτερον, καὶ αὐτῷ γίγνηται ἢ
 ποιήσῃς ἀξιοχρεῶς μᾶλλον, ἀντὶ τούτων τὰς κεφαλὰς
 ἐποίησε τῇ ὕδρᾳ τὰς πολλὰς. 5. Εἶδον δὲ καὶ πηγὴν
 Ἀμφιαράου καλουμένην, καὶ τὴν Ἀλκυωνίαν λίμνην,
 δι' ἧς φασιν Ἀργεῖοι Διόνυσον εἰς τὸν ἄσθιν ἐλθεῖν
 Σεμέλην ἀνάξοντα· τὴν δὲ ταύτην κάθουσαν δεῖξαι
 οἱ Πόλυμνον. τῇ δὲ Ἀλκυωνία πέρας τοῦ βάθους
 οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τίνα οἶδα ἀνθρώπων ἐστὶ τέρμα αὐ-
 τῆς οὐδεμιᾷ μηχανῇ καθιεῖσθαι δυναθέντα· ὅπου
 καὶ Νέρων σταδίων πολλῶν κάλως ποιησάμενος, καὶ
 συνάψας ἀλλήλους, ἀπαρήσας δὲ καὶ μόλυβδον ἐπὶ
 αὐτῶν, καὶ εἰ δὴ τι χρήσιμον ἄλλο ἐς τὴν πείραν,
 οὐδὲ οὐτός οὐδένα ἐξευρεῖν ἐδυνήθη ὄρον τοῦ βά-
 θους. καὶ τότε ἤκουσα ἄλλο. τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης,
 ὡς ἰδόντα εἰκάσαι, γαληρόν ἐστι καὶ ἠρεμαῖον· πα-
 ρεχόμενον δὲ ὄψιν τοιαύτην, διανήχουσαι τολμήσαν-
 τα πάντα τινὰ καθέλκειν πέφυκε, καὶ ἐς βυθὸν
 ὑπολαβὸν ἀπήνεγκε. περίοδος δὲ τῆς λίμνης ἐστὶν
 οὐ πολλή, ἀλλὰ ὅσον γε σταδίου τρίτον· ἐπὶ δὲ τοῖς
 χεῖλεσιν αὐτῆς πόα καὶ σχοῖνοι πεφύκασι. τὰ δὲ ἐς
 αὐτὴν Διονύσου δρώμενα ἐν νυκτὶ κατὰ ἔτος ἕκα-
 στον οὐχ ὅσιον ἐς ὑπαντας ἦν μοι γράψαι.

C A P V T XXXVIII.

*De Temenio, urbe Argivorum — urbe Nauplia et
 fonte Canatho — de asino palmitum amputationem
 monstrante — Genesio et Apobathmis — Thyrea,
 et pugna Argivorum cum Spartanis ibi commis-*

sa — *Athene, Neri, Eva, vicis, et Polemocrate — monte Parnone et Tano fluvio.*

Ἐκ Λέρνης δὲ ἰοῦσιν ἐς Τημένιον (τὸ δὲ Τημένιον ἔστιν Ἀργείων, ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ Τημένου τοῦ Ἀριστομάχου· καταλαβὼν γὰρ καὶ ἐχυρωσάμενος τὸ χωρίον ἐπολεμει σὺν τοῖς Δωριεῦσιν αὐτόθι τὸν πρὸς Τισαμενὸν καὶ Ἀχαιοὺς πόλεμον) ἐς τοῦτο οὖν τὸ Τημένιον ἰοῦσιν, ὃ τε Φρίξος ποταμὸς ἐκδιδῶσιν ἐς θάλασσαν, καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐν Τημενίῳ πεποιήται καὶ Ἀφροδίτης ἕτερον, καὶ μνημῆά ἐστι Τημένου, τιμὰς ἔχον παρὰ Δωριέων τῶν ἐν Ἀργεί. 2. Τημενίου δὲ ἀπέχει Ναυπλία πεντήκοντα (ἑμοὶ δοκεῖν) σταδίους, τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἔρημος· οἰκιστῆς δὲ ἐγένετο αὐτῆς Ναύπλιος Ποσειδῶνος λεγόμενος καὶ Ἀμυμώνης εἶναι. λείπεται δὲ καὶ τειχῶν ἔτι ἐρείπια, καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ λιμένες εἰσὶν ἐν Ναυπλίᾳ, καὶ πηγὴ Κάναθος καλουμένη. ἐνταῦθα τὴν Ἥραν φασὶν Ἀργεῖοι κατὰ ἔτος λουμένην παρθέρον γίνεσθαι. οὗτος μὲν δὴ σφισιν ἐκ τελετῆς, ἣν ἄγουσι τῇ Ἥρᾳ, λόγος τῶν ἀπορρήτων ἔστιν. 3. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Ναυπλίᾳ λεγόμενα ἐς τὸν ὄνον, ὡς ἐπιφαγῶν ἀμπέλου κλήμα ἀφθονώτερον ἐς τὸ μέλλον ἀπέφηνε τὸν καρπὸν, καὶ ὄνος σφίσι ἐν πέτρᾳ πεποιημένος διὰ τοῦτό ἐστιν, αἵτε ἀμπέλων διδάξας τομῆν, παρήμι οὐκ ἀξιόλογα ἠγούμενος. 4. Ἔστι δε ἐκ Λέρνης καὶ ἕτερα παρ' αὐτὴν ὁδὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ χωρίον, ὃ Γενέσιον ὀνομάζουσι. πρὸς θαλάσση δὲ τοῦ Γενεσίου Ποσειδῶνος ἱερὸν ἔστιν οὐ μέγα. τούτου δ' ἔχεται χωρίον ἄλλο Ἀπύβαθμοι· γῆς δὲ ἐνιαυθα πρῶτον τῆς Ἀργολίδος Δαναὸν σὺν τοῖς

παισὶν ἀποβῆναι λέγουσιν. ἐντεῦθεν διελθοῦσιν
 Ἀνιγραῖα καλούμενα ὄδον καὶ στενήν καὶ ἄλλως δύσ-
 βατόν ἐστιν ἐν ἀριστερᾷ μὲν καθῆκουσα ἐπὶ θάλασ-
 σαν, καὶ δένδρα, ἐλαίας μάλιστα, ἀγαθὴ τρέφειν
 γῆ. 5. Ἰόντι δὲ ἄνω πρὸς τὴν ἠπειρον, Θυρέα χω-
 ρίον ἐστὶν, ἐνθα δὴ ἐμαχέσαντο ὑπὲρ τῆς γῆς ταύτης
 λογάδες Ἀργείων τριακόσιοι πρὸς ἄνδρας Λακεδαι-
 μονίων ἀριθμὸν τε ἴσους καὶ ἐπιλέκτους ὁμοίως.
 ἀποθανόντων δὲ ἀπάντων πλην ἑνὸς Σπαρτιάτου
 καὶ δυοῖν Ἀργείων, τοῖς μὲν ἀποθανοῦσιν ἐχώσθη-
 σαν ἐνταῦθα οἱ τάφοι· τὴν χώραν δὲ οἱ Λακεδαι-
 μονίοι, γενομένου πανδημεί σφισιν ἀγῶνος πρὸς
 Ἀργελοῦς, κρατήσαντες βεβαίως αὐτοὶ τε παραυτίκα
 ἐκαρποῦντο, καὶ ὕστερον Αἰγινήταις ἔδωκαν ἐκπε-
 σοῦσιν ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκ τῆς νήσου. τὰ δὲ ἐπ' ἐμοῦ
 τὴν Θυρεῶτιν ἐνέμοντο Ἀργεῖοι· φασὶ δὲ ἀνασώσα-
 σθαι δικῆ νικήσαντες. 6. Ἀπὸ δὲ τῶν πολυανδρί-
 ων ἰόντι, Ἀθήνη τε ἐστὶν, ἐς ἣν Αἰγινήται ποτε ᾤκη-
 σαν, καὶ ἑτέρα κώμη Νηρός, τρίτη δὲ Εὖα, μέγιστη τῶν
 κωμῶν, καὶ ἱερὸν Πολεμοκράτους ἐστὶν ἐν ταύτῃ. ὁ
 δὲ Πολεμοκράτης ἔστι καὶ οὗτος Μαχάονος υἱός, ἀδελ-
 φός δὲ Ἀλεξάνορος, καὶ ἵταται τοὺς ταύτη, καὶ τιμὰς πα-
 ρὰ τῶν προσοίκων ἔχει. 7. Ἀνατείνει δὲ ὑπὲρ τῆς
 κώμας ὄρος, παρ' ὃ καὶ Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοῦ
 πρὸς Ἀργελοῦς ὄροι καὶ Τεγεάτας εἰσὶν· ἐστήκασι δὲ
 ἐπὶ τοῖς ὄροις Ἐρμαῖ λίθου, καὶ τοῦ χωρίου τὸ ὄνομα.
 ἔστι δὲ ἀπ' αὐτῶν ποταμὸς καλούμενος Τάνος. εἰς
 γὰρ δὴ οὗτος ἐκ τοῦ Πάρνωνος κάτεισι φέων διὰ τῆς
 Ἀργείας, καὶ ἐκδίδωσιν ἐς τὸν Θυρεάτην κόλπον.

ΠΛΥΣΑΝΙΟΥ
www.libtool.com.cn
ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙ ΗΓΗΣΕΩΣ
ΛΑΚΩΝΙΚΑ.

C A P V T I.

*De Lelege, rege Spartanorum indigena, et reliquis
priscae aetatis regibus Laced. — Eurota — Lacedaemone et Sparta — Tyndareo eiusque propinquis
regnum Laced. obtinentibus — duplicis regiae domus
apud Laced. origine et Aristodemi morte — de Ari-
stodemi filiiis, Procle et Eurysthene, ac Thera eo-
rum tutors — colonia in iusulam Theram de-
ducta.*

Μετὰ δὲ τοὺς Ἑρμῆς ἐστὶν ἡ Λακωνικὴ τὰ πρὸς ἑ-
σπέρας. ὥς δὲ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, Λέλεξ
αὐτόχθων ὢν ἐβασίλευσε πρῶτος ἐν τῇ γῆ ταύτῃ, καὶ
ἀπὸ τούτου Λέλεγες, ὧν ἤρχεν, ὠνομάσθησαν. Λέ-
λεγος δὲ γίνεται Μύλης, καὶ νεώτερος Πολυκάων.
Πολυκάων μὲν δὴ ὅποι καὶ δι' ἣντινα αἰτίαν ἀπεχέ-
ρησεν, ἐτέρωθι δηλώσω. 2. Μύλητος δὲ τελευτή-
σαντος, παρέλαβεν ὁ παῖς Εὐρώτας τὴν ἀρχήν. οὗ-
τος τὸ ὕδωρ τὸ λιμνάζον ἐν τῷ πεδίῳ διώρυγι κατή-
γαγεν ἐπὶ θάλασσαν· ἀποθνήσκοντος δὲ (ἦν γὰρ δὴ τὸ
ὑπόλοιπον ποταμοῦ φεῦμα) ὠνόμασεν Εὐρώταν

αἰτε δὲ οὐκ ὄντων αὐτῶ παιδῶν ἀρξέμενον, βασιλεύειν καταλείπει Λακεδαιμόνα, μητρὸς μὲν Ταυγέτης ὄντα, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ὄρος ὠνομάσθη, ἐς Δία δὲ πατέρα ἀνήκοντα κατὰ τὴν φήμην. 3. Συνώνυμοι δὲ ὁ Λακεδαιμόνων Σπάρτη θυγατρὸς τοῦ Εὐρώτα. τότε δὲ, ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, πρῶτον μὲν τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς ἀνθρώποις μετέθετο ἀφ' αὐτοῦ τὰ ὀνόματα. μετὰ δὲ τοῦτο ἔφησέ τε καὶ ὠνόμασεν ἀπὸ τῆς γυναικὸς πόλιν, ἣ Σπάρτη καλεῖται καὶ ἐς ἡμᾶς. Ἀμύκλας δὲ ὁ Λακεδαιμόνος, βουλόμενος ὑπολιπέσθαι τι καὶ αὐτὸς ἐς μνήμην, πόλισμα ἔκτισεν ἐν τῇ Λακωνικῇ. γενομένων δὲ οἱ παιδῶν, Ἐκίνθον μὲν νεώτατον ὄντα καὶ τὸ εἶδος κάλλιστον κατέλαβεν ἢ πεπρωμένη πρότερον τοῦ πατρὸς. καὶ Ἐκίνθου μνημῆμά ἐστιν ἐν Ἀμύκλαις ὑπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀποθανόντος δὲ Ἀμύκλα, ἐς Ἀργαλον τὸν πρεσβύτατον τῶν Ἀμύκλα παιδῶν, καὶ ὕστερον ἐς Κυνόρταν, Ἀργάλου τελευτήσαντος, ἀφίκετο ἡ ἀρχή. Κυνόρτα δὲ ἐγένετο Οἰβαλος. 4. Οὗτος Γοργωφόνην τε τὴν Περσείως γυναῖκα ἔσχεν ἐξ Ἀργου, καὶ παῖδα ἔσχε Τυνδάρεων, ᾧ παρὶ τῆς βασιλείας Ἰπποκόων ἠμφοισθήσει, καὶ κατὰ πρεσβύλιαν ἔχειν ἡξίου τὴν ἀρχὴν. προσλαβὼν δὲ Ἰκάριον καὶ τοὺς στασιώτας παρὰ πολὺ τε ὑπερεβάλετο δυνάμει Τυνδάρεων, καὶ ἠνάγκασεν ἀποχωρῆσαι δεῖσαντα, ὡς μὲν Λακεδαιμόνιοι φασιν, ἐς Πελλάναν· Μεσσηνίων δὲ ἐστὶν ἐς αὐτὸν λόγος, Τυνδάρεων φεύγοντα ἐλθεῖν ὡς Ἀφαρσία ἐς τὴν Μεσσηνίαν, εἶναι τε Ἀφαρσία τὸν Περιήρου, ἀδελφὸν Τυνδάρεω πρὸς μι-

τρός· καὶ οἰκῆσαι τε αὐτὸν τῆς Μεσσηνίας φασὶν ἐν Θαλάμαις, καὶ τοὺς παῖδας ἐνταῦθα οἰκοῦντι αὐτῷ γενέσθαι. χρόνῳ δὲ ὕστερον κατήλθε τε ὑπὸ Ἡρακλέους Τυνδάρεως, καὶ ἀνεγέσαστο τὴν ἀρχήν· ἐβασίλευσαν δὲ καὶ οἱ Τυνδάρεω παῖδες, καὶ Μενέλιος ὁ Ἀτρέως, Τυνδάρεω γαμβρός ὢν, Ὀρέστης τε Ἐρμιόνη τῇ Μενελάου συνοικῶν. κατελθόντων δὲ Ἡρακλειδῶν ἐπὶ Τισαμενοῦ τοῦ Ὀρέστου βασιλεύοντος, Μεσσήνη μὲν καὶ Ἄργος, ἑκατέρα μοῖρα Τήμερον, ἣ δὲ Κρεσφόντην ἔσχεν ἄρχοντας. 5. Ἐν Λακεδαιμονίᾳ δὲ ὄντων διδύμων τῶν Ἀριστοδήμου παιδῶν, οἰκίαι δύο βασιλείαι γίνονται· συναρέσαι γὰρ τῇ Πυθίᾳ φασὶν. Ἀριστοδήμῳ δὲ αὐτῷ πρότερον τὴν τελευταίην συμβῆναι λέγουσιν ἐν Δελφοῖς, πρὶν ἢ Λωριέας κατελθεῖν ἐς Πελοπόννησον. οἱ μὲν δὴ ἀποσεμνύοντες τὰ ἐς αὐτὸν τοξευθῆναι λέγουσιν Ἀριστοδήμον ὑπὸ Ἀπόλλωνος, ὅτι οὐκ ἀφίκοιτο ἐπὶ τὸ μαντεῖον, παρὰ δὲ Ἡρακλέους ἐντυχόντος οἱ πρότερον πύθοιτο, ὡς ἐς Πελοπόννησον Λωριεῦσι γενήσεται ἥδε ἢ κάθοδος. ὁ δὲ ἀληθέστερος ἔχει λόγος, Πυλάδου τοὺς παῖδας καὶ Ἠλέκτρας, ἀνεπιούσους ὄντας Τισαμενῷ τῷ Ὀρέστου, φανεῦσαι τὸν Ἀριστοδήμον. 6. Ὀνόματα μὲν δι᾽ τοῖς παισὶν αὐτοῦ Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης ἐτέθη· διδυμοὶ δὲ ὄντες διάφοροι τὰ μάλιστα ἦσαν. προεληλυθότες δὲ ἐπὶ μέγα ἀπεχθείας, ὁμοῦ ἐν κοινῷ Θῆρα τῷ Αὐτσειῶνος ἀδελφῷ τῆς μητρὸς σφῶν ὄντι Ἀργείας, ἐπιτροπεύσαντι δὲ καὶ αὐτῶν, συγγράντο ἐς ἀποικίαν. 7. Τὴν δὲ ἀποικίαν ὁ Θῆρας ἔστειλεν ἐς τὴν νῆσον, τὴν τότε ὀνομαζομένην

νην Καλλίστην, τοὺς ἀπογόνους οἱ τοῦ Μεμβλιάρου παραχωρήσεσθαι τῆς βασιλείας ἐλπίζων ἐκόντας. ὅπερ οὖν καὶ ἐποίησαν, λαβόντες λογισμὸν, ὅτι Θήρας μὲν ἐς αὐτὸν ἀνήκει Κάδμος τὸ γένος, οἱ δὲ ἦσαν ἀπόγονοι Μεμβλιάρου. Μεμβλιάρου δὲ ἀνδρα ὄντα τοῦ δήμου Κάδμος ἐν τῇ νήσῳ κατέλιπεν ἡγεμόνα εἶναι τῶν ἐποίκων. καὶ Θήρας μὲν τῇ τε νήσῳ μετέβαλεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ὄνομα, καὶ οἱ καὶ νῦν ἔτι οἱ Θηραῖοι κατὰ ἔτος ἐναγίζουσιν ὡς οἰκιστῆ. Προαλεῖ δὲ καὶ Εὐρυσθένει, μέχρι μὲν τῆς προθυμίας τῆς ἐς τὸν Θήραν, ἐς τὸ αὐτὸ συνῆλθον αἱ γνώμαι. τὰ δὲ λοιπὰ διειστήκει σφίσι ἐπὶ πάντα τὰ βουλευόμενα. οὐ μὴν οὐδὲ ὁμονοησάντων τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν ἐς κοινὸν κατάλογον ὑπάξειν ἔμελλον· οὐ γάρ τι τὰ πάντα ἐς τὸ αὐτὸ συνεληλύθασιν ἡλικίας, ὡς ἀνεψίων τε ἀνεψιῶ καὶ ἀνεψιῶν παῖδας, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς κατωτέρω κατὰ ἀριθμὸν τυχεῖν ἀλλήλοις γεγονότας τὸν ἴσον. ἑκατέραν οὖν τὴν οἰκίαν ἐπέξειμι αὐτῶν ἰδίως, καὶ οὐκ ἀμφοτέρας ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ ἀναμίξας.

C A P V T II.

De Eurysthenis domo et Argidis — Echestrato regnante Iacædaemonii eiiciunt Cynurenses — Labuta regnante primum bellum Argivis inferunt — de Lycurgo et Minoë legislatoribus — Iacædaemonii Archelao regnante Aegyn urbem subigunt — Teleclo regnante finitimas urbes Pharin, Amyclan et Geranthras expugnant — Alcamene regnante Charimidam in Cretam mittunt, urbem Helos ever-tunt et Argivos vincunt.

Ἐὐρυσθένει πρεσβυτέρῳ τῶν Ἀριστοδήμου παίδων

ὅτι ἡλικίαν γενέσθαι λέγουσιν υἱὸν Ἄγιν. ἀπὸ τοῦτου δὲ τὸ γένος τὸ Εὐφροσθένους καλοῦσιν Ἀγίδας. ἐπὶ τούτου Πατρῷ τῷ Πραυγένοῦς κτίζοντι ἐν Ἀχαΐᾳ πόλιν, ἦντινα Πάτρας καὶ ἐς ἡμᾶς καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ Πατρῆος τούτου συνεπέλαβοντο Λακεδαιμόνιοι τοῦ οἰκισμοῦ. συνήραντο δὲ καὶ Γραΐδι τῷ Ἐχελείτου τοῦ Πενθίλου τοῦ Ὀρέστου, στείλλομένων ναυσὶν ἐς ἀποικίαν. καὶ ὁ μὲν τὴν τῆς Ἰωνίας μεταξὺ καὶ Μυσῶν, καλουμένην δὲ Διολλίδα ἐφ' ἡμῶν, καθέξειν ἔμαλλεν· ὁ δὲ οἱ πρόγονος Πενθίλος Λέσβου τὴν ὑπὲρ τῆς ἠπείρου ταύτης νῆσον εἶλεν ἔτι πρότερον.

2. Ἐπὶ δὲ Ἐχυστράτου τοῦ Ἄγιδος βασιλεύοντος ἐν Σπάρτῃ Κυνοῦρέας τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦσιν ἀναστάτους, αἰτίαν ἐπενεγκόντες, ὡς τὴν Ἀργολίδα, συγγενῶν σφισιν ὄντων Ἀργείων, λησται τὲ ἐκ τῆς Κυνοῦριακῆς κακουργοῖεν, καὶ αὐτοὶ καταδρομὰς ἐκ τοῦ φανεροῦ ποιοῖντο ἐς τὴν γῆν. λέγονται δὲ οἱ Κυνοῦρεῖς Ἀργεῖοι τὸ ἀνέκαθεν εἶναι, καὶ οἰκιστὴν φασιν αὐτῶν Κύνουρον γενέσθαι τὸν Περσείως.

3. Ἔτεσι δὲ ὕστερον οὐ πολλοῖς Λαβώτας ὁ Ἐχυστράτου τὴν ἀρχὴν ἔσχεν ἐν Σπάρτῃ. τοῦτον τὸν Λαβώταν Ἡρόδοτος ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐς Κροῖσον ὑπὸ Λυκούργου τοῦ Θεμένου τοὺς νόμους φησὶν ἐπιτροπευθῆναι παῖδα ὄντα, Λεωβότην δὲ οἱ τίθεται τὸ ὄνομα καὶ οὐ Λαβώταν, Λακεδαιμονίους δὲ πρῶτον τότε ἔδοξεν ἄρασθαι πρὸς Ἀργεῖους πόλεμον. ἐποιοῦντο δὲ ἐς αὐτοὺς ἐγκλήματα, τὴν τε Κυνοῦρικὴν ἐλόντων αὐτῶν, ἀποτέμεσθαι τοὺς Ἀργεῖους, καὶ τοὺς περιόικους σφῶν ὑπηκόους ὄντας ἀφιστά-

ναι. τότε μὲν δὴ παρὰ οὐδετέρων πολεμησάντων ὁμοῦς μνήμης ἄξιον πραχθῆναι φασιν οὐδέν. Τοὺς δὲ ἐφεξῆς βασιλεύσαντας τῆς οἰκίας ταύτης Δόρυσσον τὸν Λαβῶτα καὶ Ἀγησίλαον Δορύσσου δι' ὀλίγου σφῶς τὸ χρεῖον ἐπέλαβεν ἀμφοτέρους. 4. Ἐθῆκε δὲ καὶ Λυκούργος Λακεδαιμονίους τοὺς νόμους ἐπὶ τῆς Ἀγησιλάου βασιλείας. θεῖναι δὲ αὐτὸν λέγουσιν, οἱ μὲν παρὰ τῆς Πυθίας διδασχάντα ὑπὲρ αὐτῶν, οἱ δὲ, ὡς Κρητικὰ ὄντα νόμιμα ἐπάγοιτο. τοὺτους δὲ οἱ Κρητικὸς τοὺς νόμους τεθῆναι σφισιν ὑπὸ Μίνω λέγουσι, βουλευσασθαι δὲ ὑπὲρ τῶν νόμων οὐκ ἄνευ Θεοῦ τὸν Μίνω. ἦν ἔξατο δὲ καὶ Ὅμηρος, ἐμοὶ δοκεῖν, περὶ τοῦ Μίνω τῆς νομοθεσίας ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεισι·

Τῆσι δ' ἐνὶ Κνωσσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
Ἐννέωρος βασίλευε, Διὸς μεγάλου βασιστής.

Λυκούργου μὲν οὖν καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα τοῦ λόγου ποιήσομαι μνήμην. 5. Ἀγησιλάου δὲ παῖς ἐγένετο Ἀρχέλαος. ἐπὶ τούτου Λακεδαιμόνιοι πολέμῳ κρατήσαντες πόλιν τῶν περιοικίδων ἠνδραποδίσαντο Αἴγυν, ὑποπτεύσαντες, ὡς οἱ Αἰγῦνται φρονοῦσι τὰ Ἀρκάδων. Χαρίλαος δὲ, ὁ τῆς ἐτέρας οἰκίας βασιλεὺς, συνεξέειλε μὲν καὶ Ἀρχελάῳ τὴν Αἴγυν· ὅπως δὲ καὶ ἰδίᾳ Λακεδαιμονίων αὐτὸς ἔδρασεν ἠγούμενος, μνήμην καὶ τῶνδε ποιησόμεθα ἁμοῦ τῶ λόγῳ μεταβάντι εἰς τοὺς Εὐρυπωντίδας καλουμένους. 6. Ἀρχελάου δὲ ἦν Τήλεκλος. ἐπὶ τούτου πόλις Λακεδαιμόνιοι τῶν περιοικίδων πολέμῳ κρατήσαντες ἔξειλον Ἀμύκλαν καὶ Φάριον καὶ Γερανθράς ἐχόντων

ἔτι Ἀχαιῶν. τούτων Φαρεῖται καὶ Γερανθράται τὴν ἔφοδον τῶν Λωριέων καταπλαγέντες ἀπελθεῖν ἐκ Πελοποννήσου συγχωροῦνται ὑπόσπονδοι. τοὺς δὲ Ἀμυκλαιεῖς οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς ἐκβάλλουσιν, ἀλλὰ ἀντιυχόντας τε ἐπὶ πολὺ τῷ πολέμῳ καὶ ἔργα οὐκ ἄδοξα ἐπιδειξαμένους. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ Λωριεῖς τροπαιον ἐπὶ τοῖς Ἀμυκλαιεῦσιν ἀναστήσαντες, ὡς ἐν τῷ τότε λόγῳ μάλιστα ἄξιον τοῦτο ὑπάρξαν σφίσιν. οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον τούτων ἀπέθανεν ὑπὸ Μεσσηνίων Τηλέκλος ἐν Ἀρτέμιδος ἱερῷ. τὸ δὲ ἱερόν τοῦτο ἐν μεθορίῳ τῆς τε Λακωνικῆς καὶ τῆς Μεσσηνιας ἐπεποιήτο ἐν χωρίῳ καλουμένῳ Αἰμναις. 7. Τηλέκλου δὲ ἀποθανόντος, Ἀλαμμένης ἕσχε δὲ Τηλέκλου τὴν ἀρχήν. καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμπουσιν ἐς Κρήτην Χαρμίδαν τὸν Εὐθύτος, ἄνδρα ἐν Σπάρτῃ τῶν δοκίμων, στάσεις τε καταπαύσοντα τοῖς Κρησὶ, καὶ τὰ πόλισματα ὅπρσα ἦν ἀπωτέρω θαλάσσης καὶ ἄλλως ἀσθενῆ, ταῦτα μὲν τοὺς Κρητάς πείσοντα ἐκλιπεῖν, τὰ δὲ ἐν ἐπικαίρῳ τοῦ παρόπλου συνοικιοῦντα ἀντ' αὐτῶν. ἀνέστησαν δὲ καὶ Ἔλος ἐπὶ θαλάσσης πόλισμα, Ἀχαιῶν ἐχόντων, καὶ Ἀργείους τοῖς Εἰλωσιν ἀμύνατας μάχη νικῶσι.

C A P V T III.

Polydoro regnante Lacedaemonii colonias in Italiam deducunt — bellum Messenium acriter geritur — Burycrate regnante Messenii Lacedaemon. imperio parent — Anaxandro regn. Messenii a Lacedaem. deficiunt et denuo opprimuntur — Burycrate minore et Leonte regnantibus Lacedaem. bel-

lum cum Tegeatis infelicitè gerunt, Anaxandrida vero regn. superiores evadunt — Orestis ossa a Spartanis reperiuntur et ab Atheniensibus Thesei ossa — de Anaxandrida digamo — Cleomene rege et Dorieo.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀλακαμένους, Πολύδωρος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν ὁ Ἀλακαμένους, καὶ ἀποικίαν τι ἐς Ἰταλίαν Λακεδαιμόνιοι τὴν ἐς Κρότωνα ἔστειλαν, καὶ ἀποικίαν ἐς Λοκρούς τοὺς πρὸς ἄκρα Ζεφυριῶν.

2. Καὶ ὁ πόλεμος ὁ καλούμενος Μεσσηνιακὸς Πολυδώρου βασιλεύοντος μάλιστα ἐς ἀκμὴν προήλθε. λέγουσι δὲ οὐ τὰς αὐτὰς Λακεδαιμόνιοι τε αἰτίας καὶ Μεσσηνιοὶ τοῦ πολέμου. τὰ οὖν λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὁποῖον ὁ πόλεμος ἔσχεν οὗτος πέρασ, τοῦ λόγου μοι τὰ ἐφεξῆς δηλώσει. τοσοῦτον δὲ ἐν τῷ παρόντι μνησθησόμεθα αὐτῶν· τὰ πολλὰ ἠγήσασθαι Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ προτέρῳ πρὸς Μεσσηνίους πολέμῳ Θεόπομπον τὸν Νικάνδρου, βασιλεία ὄντα τῆς ἐτέρας οἰκίας, διαπεπολημημένου δὲ τοῦ πρὸς Μεσσήνη πολέμου, καὶ ἤδη Λακεδαιμονίοις δορικτήτου τῆς Μεσσηνίας οὐσης, Πολύδωρον εὐδοκιμοῦντα ἐν Σπάρτῃ καὶ κατὰ γνώμην Λακεδαιμονίων μάλιστα ὄντα τῷ δήμῳ· οὔτε γὰρ ἔργον βίαιον οὔτε ἔβρισητὴν λόγον παρείχετο ἐς οὐδένα, ἐν δὲ ταῖς κρίσεισι τὰ δίκαια ἐφύλασσε, οὐκ ἄνευ φιλανθρωπίας. ἔχοντος δὲ ἤδη Πολυδώρου λαμπρὸν ἀναπύσαν τὴν Ἑλλάδα ὄνομα, Ἐπὶ Πόλεμαρχος οἰκίας ἐν Λακεδαιμόνι ἀνὴρ οὐκ ἀδόξου, θρασύτερος δὲ, ὡς ἐδήλωσε, γνώμην, φονεὺς τὸν Πολύδωρον. ἀποθνήσκοντι δὲ αὐτῷ πολλὰ τε παρὰ Λακεδαιμονίων δέ-

δοται καὶ ἀξιόλογα ἐς τιμὴν. Ἔστι μὲν τοι καὶ Πολεμάρχου μνήμα ἐν Σπάρτῃ, εἴτε ἀγαθοῦ τὰ πρότε-
ρα ἀνδρὸς εἶναι νομισθέντος, εἴτε καὶ κρύφα οἱ
προσήμενοι θάπτουσι αὐτόν. 3. Ἐπὶ μὲν δὴ
Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου βασιλεύοντος Μεσσή-
νιοι τε ἤρξαντο ὑπήκοοι Λακεδαιμονίοις ὄντες,
καὶ παρὰ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων οὐδὲν σφισιν
ἀπήντησε νεώτερον. 4. Ἐπὶ δὲ Ἀναξάνδρου τοῦ
Εὐρυκράτους (τὸ γὰρ χρῶν ἦδη Μεσσηνίους ἤλα-
νεν ἐκτὸς Πελοποννήσου πάσης) ἀφίστανται Λακε-
δαιμονίων οἱ Μεσσήνιοι· καὶ χρόνον μὲν ἀντίστοιχον
πολεμοῦντες, ὑπόσπονδοι δὲ, ὡς ἐκράτηθησαν,
ἀπῆσαν ἐκ Πελοποννήσου. τὸ δὲ αὐτῶν ἐγκατα-
λειφθὲν τῇ γῆ, Λακεδαιμονίων ἐγένοντο οἰκέται, πλὴν
οἱ τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ πολισμάτα ἔχοντες. τὰ μὲν δὴ
ἐπὶ τοῦ πολέμου συμβάντα, ὃν οἱ Μεσσήνιοι Λακεδα-
μονίων ἀποστάντες ἐπολέμησαν, οὐ μοι κατὰ καιρὸν ἔν
ἐν τῇ συγγραφῇ τῇ παρούσῃ δηλῶσαι. 5. Ἀναξάνδρου
δὲ υἱὸς Εὐρυκράτης γίνεται· Εὐρυκράτους δὲ τοῦ δευ-
τέρου Λέων. ἐπὶ τούτων βασιλεύοντων Λακεδαιμόνιοι
προσέπειται ἐν τῷ πρὸς Τεγεάτας πολέμῳ τὰ πλείο-
να. ἐπὶ δὲ Ἀναξανδρίδου τοῦ Λέοντος ἐπικρατίστε-
ροι Τεγεατῶν γίνονται τῷ πολέμῳ. γίνονται δὲ
οὕτως. ἀνὴρ Λακεδαιμόνιος Λίχας ὄνομα ἀφίκετο
ἐς Τεγεαν· τηρικαῦτα δὲ αἱ πόλεις ἄγουσαι σπονδὰς
ἔτιχον. 6. Ἀφικομένου δὲ τοῦ Λίχα, Ὀρέστου τὰ ὀσπία
ἀνεζήτην· ἀνεζήτην δὲ αὐτὰ ἐκ Θεοπροπίου Σπαρ-
τιάται. συνῆκεν οὖν ὁ Λίχας, ὡς ἔστι κατακείμενα ἐν
οἰκίᾳ χαλκίως· συνῆκε δὲ οὕτως. ὁράσα ἐν τῇ τοῦ

χαλκίως ἑώρα, παρέβαλεν αὐτὰ πρὸς τὸ ἐκ Δελφῶν μάντευμα· ἀνέμοις μὲν τοῦ χαλκίως εἰκάζων τὰς φύσας, ὅτι καὶ αὐταὶ βίαιον πνεῦμα ἤφισσαν, τύπον δὲ τὴν σφύραν, καὶ τὸν ἄκμονα ἀντίτυπον ταύτη, πῆμα δὲ εἰκότως ἀνθρώπων τὸν σίδηρον, ὅτι ἐχρῶντο ἐς τὰς μάχας ἤδη τῶ σιδήρῳ. τὰ δὲ ἐπὶ τῶν ἡρώων καλουμένων ἀνείπεν ὁ θεός, ἀνθρώπων πῆμα εἶναι τὸν χαλκόν. τῷ χρησμῷ δὲ τῷ γενομένῳ Λακεδαιμονίοις ἐς τοῦ Ὁρέστου τὰ ὅσα καὶ Ἀθηναίοις ὕστερον εἰκότα ἐχρήσθη, κατάγουσιν Ἀθήνας ἐκ Σκύρου Θησεία, ἄλλως δὲ οὐκ εἶναι σφισιν εἰλεῖν Σκύρον. ἀνεύρε δὲ τὰ ὅσα τοῦ Θησεῦς Κίμων ὁ Μιλτιάδου, σφίρα χρησάμενος καὶ οὗτος, καὶ μετ' οὐ πολὺ εἴλε τὴν Σκύρον. ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἡρώων τὰ ὄπλα ὁμοίως χαλκῷ ἦν πάντα, μαρτυρεῖ μοι καὶ Ὀμήρου τῶν ἐπῶν ἕς τε ἄξιον ἔχοντα τὴν Πεισάνδρου, καὶ ἐς τοῦ Μηριόνου τὸν οἰστόν. βεβαιοῖ δὲ καὶ ἄλλως μοι τὸν λόγον ἐν Φασηλίδι ἀνακείμενον ἐν Ἀθηνῶς ἱερῷ τὸ δῶρον Ἀχιλλέως, καὶ Νικομηδεῦσιν Ἀσκληπιοῦ ναῶ μάχαιρα ἡ Μέμνονος, καὶ τοῦ μὲν ἦ τε αἰχμὴ καὶ ὁ σαυρωτῆρ, ἡ μάχαιρα δὲ καὶ διὰ πάσης χαλκοῦ πεποιήται. ταῦτα μὲν δὴ ἔσμεν ἔχοντα οὕτως. 7. Ἀναξανδρίδης δὲ ὁ Λέοντος Λακεδαιμονίων μόνος γυναῖκάς τε δύο ἅμα ἔσχεν, καὶ οἰκίας δύο ἅμα ἔκησε. τὴν γὰρ οἱ πρότερον συνοικοῦσαν, ἀρίστην τὰ ἄλλα οὔσαν, συνέβαινεν οὐ τίκτηιν· ἀποπέμψασθαι δὲ αὐτὴν κελυδόντων τῶν ἐφόρων, τοῦτο μὲν οὐδαμῶς ἐπαγγέλλεται, τοσοῦτον δὲ σφισιν εἴκει, γυναῖκα ἑτέραν λαβεῖν πρὸς

ταύτη. καὶ ἦ τε ἐπεισελθοῦσα Κλεομένην παῖδα ἔσχε, καὶ ἦ προτέρα τῶς οὐ σχοῦσα ἐν γαστρὶ, ἐπὶ γεγονότῃ ἤδη Κλεομένει, τίκει Λωριέα, καὶ αὐθις Λεωνίδα, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Κλεόμβροτον. 8. Ἐπεὶ δὲ ἀπέθωνεν Ἀναξανδρίδης, Λακεδαιμόνιοι, Λωριέα καὶ γυνῆν Κλεομένους καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἀμεινονα εἶναι νομίζοντες, τὸν μὲν ἀπώσαντο ἄκοιτες, Κλεομένει δὲ διδάσιν ἐκ τῶν νόμων προσβεία τὴν ἀρχήν. Λωριεύς μὲν δὴ (οὐ γὰρ ἠνείχετο ὑπακούειν Κλεομένει μίνων ἐν Λακεδαίμονι) ἐς ἀποικίαν στέλλεται.

CAPVT IV.

Cleomenes cum Lacedaemoniis et sociis fines Argivorum invadit, eosque vincit — contra Athenas exercitum ducit et Orgadem, terram diis Eleusinii sacram, devastat — in Aeginam traiecit — Demaratum fraude regno privat — furore correptus mortem sibi infert — Leonidas rex Xerxi Craeciam invadenti ad Thermopylas occurrit — de Pausania,

Plistarchi, Leonidae filii, tutore, eiusque honeste factis.

Κλεομένης δὲ ὡς ἐβασίλευσεν, αὐτίκα ἐσέβαλεν ἐς τὴν Ἀργολίδα, Λακεδαιμονίων τε αὐτῶν ἀθροίσας καὶ τῶν συμμάχων στρατιάν. ὡς δὲ ἐπεξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι σὺν ὄπλοις, ὁ Κλεομένης ἐνίκα τῇ μάχῃ· καὶ (ἦν γὰρ πλησίον ἄλλος ἰσθμὸν Ἀργου τοῦ Νιδόβης) καταφεύγουσιν, ὡς ἐτρέποντο, ὅσον τε πεντακισχίλιοι τῶν Ἀργείων ἐς τὸ ἄλσος. Κλεομένης δὲ (ἐξώρμη γὰρ τὰ πολλὰ ἐκ τοῦ νοῦ) κελεύει καὶ τό τε ἐνεῖναι πῦρ τοῖς εἰλωσιν ἐς τὸ ἄλσος, καὶ τό τε ἄλσος ἢ φλόξ ἐπέλαβεν ἅπαν, καὶ ὁμοῦ τῷ ἄλσει καιο-

μένων συγκατεκαύθησαν αὐθις οἱ ἰκέται. 2. Ἐστρά-
 τευσε δὲ καὶ ἐπὶ Ἀθήνας, τὸ μὲν πρότερον Ἀθη-
 ναίοις τε ἐλευθερίαν ἀπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων,
 καὶ αὐτῶ καὶ Λακεδαιμονίοις δόξαν ἐν τοῖς Ἑλλησιν
 ἀγαθὴν κτώμενος, ὕστερον δὲ Ἀθηναίου χάριτι ἀν-
 δρός Ἰσαγόρου τυραννίδα οἱ συγκατεργασάμενος Ἀ-
 θηνῶν. ὡς δὲ ἡμάρταν τῆς ἐλπίδος, καὶ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐμαχέσαντο ἐρῶμένως,
 ἐνταῦθα ὁ Κλεομένης ἄλλα τε ἐδήλωσε τῆς χώρας,
 καὶ τῆς καλουμένης Ὀργάδος, θεῶν τε τῶν ἐν Ἐλευ-
 σίνι ἱερῶς, καὶ ταύτης τεμεῖν φασιν αὐτόν. 3. Ἀ-
 φίκτο δὲ καὶ ἐς Αἰγίναν, καὶ Αἰγινητῶν τοὺς δυνα-
 τοὺς συνελάμβανεν, ὅσοι μηδισμοῦ τε αὐτῶν μετέ-
 σχον, καὶ βασιλεῖ Δαρεῖω τῷ Ἰστασπου γῆν δοῦναι
 καὶ ὕδωρ τοὺς πολίτας ἔπεισαν. διατρέβοντος δὲ ἐν
 Αἰγίνῃ Κλεομένους, Δημάρatos, ὁ τῆς οἰκίας βα-
 σιλεὺς τῆς ἐτέρας, διέβαλλεν αὐτόν ἐς τῶν Λακε-
 δαιμονίων τὸ πλῆθος. 4. Κλεομένης δὲ ὡς ἀνέ-
 στρεψεν ἐξ Αἰγίνης, ἔπρασεν, ὅπως Δημάρaton
 παύσει βασιλεύοντα· καὶ τὴν τε ἐν Δελφοῖς πρό-
 μαντιν ὠνήσατο, Λακεδαιμονίοις αὐτὴν ὀπόσα αὐ-
 τὸς ἐδίδασκεν ἐς Δημάρaton χρῆσαι, καὶ Λεωτυ-
 χίδην ἄνδρα τοῦ βασιλικοῦ γένους καὶ οἰκίας Δη-
 μαράτῳ τῆς αὐτῆς ἐπῆρεν ἀμφισβητεῖν ὑπὲρ τῆς ἀρ-
 χῆς. εἴλετο δὲ Λεωτυχίδης λόγων, οὓς Ἀριστων
 ποτὲ ἐς Δημάρaton τεχθέντα ἐξέβαλεν ὑπὸ ἀμαθίας,
 οὐκ αὐτοῦ παῖδα εἶναι πείσας. τότε δὲ οἱ μὲν ἐς
 τὸ χρηστήριον οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἐν Δελφοῖς, ὡ-
 περ καὶ τὰ ἄλλα εἰώθεσαν, ἀνάγουσι καὶ τὸ ἀμ-

φισβήτημι τὸ ὑπὲρ Δημαράτου· ἡ δὲ σφισιν ἔχρη-
 σεν ἢ προδμαντις, ὅπως ἦν Κλεομένηι κατὰ γνώ-
 μην. Δημάρατος μὲν δὴ κατὰ ἔχθος τὸ Κλεομέ-
 νους, καὶ οὐ σὺν τῷ δικαίῳ βασιλείας ἐπαύθη.
 5. Κλεομένην δὲ ὕστερον τούτων ἐπέλαβεν ἡ τελευ-
 τή μανεντα. ὡς γὰρ δὴ ἐλάβετο ξίφους, ἐτίθω-
 σκεν αὐτὸς αὐτὸν, καὶ διεξῆι τὸ σῶμα ἅπαν κόπτων
 τε καὶ λυμαινόμενος. Ἀργεῖοι μὲν δὴ τοῖς ἰκέταις
 τοῦ Ἄργου διδόντα αὐτὸν δίκην τέλος τοῦ βίου φα-
 σιν εἶρεσθαι τοιούτον· Ἀθηναῖοι δὲ, ὅτι ἐδήλωσε
 τὴν Ὀργάδα· Ἀελοῖ δὲ τῶν δώρων εἶνεκα, ὧν τῇ
 προμάντιδι ἔδωκεν, ἀναπέισας ἐφεισμένα εἰπέων ἐς
 Δημάρατον. εἴη δ' ἂν καὶ τὰ μνημίματα ἐκ τε ἡρώ-
 ων ὁμοῦ καὶ θεῶν ἐς τὸ αὐτὸ τῷ Κλεομένει συνελη-
 λυθότα. ἐπεὶ τοι καὶ ἰδία Πρωτεύϊλος ἐν Ἐλευσύν-
 τι οὐδὲν ἤρωος Ἄργου φανερώτερος ἄνδρα Πέραην
 ἐτιμωρήσατο Ἀρταύκτην· καὶ Μεγαρεῦσιν οὐποτε
 θεῶν τῶν ἐν Ἐλευσίῃ ὄντως ἐξεγένετο ἰλάσασθαι
 τὸ μῆνιμα γῆν ἐπεργασσάμενοις τὴν ἱερὰν. τὰ δὲ
 ἐς τοῦ μαντείου τὴν διάπειραν, οὐδὲ τὸ παράπαν
 ἄλλον γε οὐδένα ὅτι μὴ μόνον Κλεομένην τολμή-
 σαντα ἴσμεν. Κλεομένει δὲ οὐκ ὄντων ἀφρόνων παί-
 δων, ἐς Λεωνίδα τὸν Ἀναξανδρίδου, Λωριῶς δὲ
 ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφῶν, κατέβαινε ἡ ἀρχή. 6. Καὶ
 Ζέφυξος τε τῆνικαῦτα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤγαγε τὸν
 λαόν, καὶ Λεωνίδας τριακοσίοις ὁμοῦ Λακεδαιμο-
 νίαν ἀπήνητησεν ἐς Θερμοπύλας. γυθῆσαι μὲν δὴ
 πόλεμοι καὶ Ἑλλήνων πολλοὶ, καὶ ἐς ἀλλήλους βαρ-
 βάρων, εὐαρέθρητοι δὲ, ὅπως οὖς ἀνδρῶς ἐνός κα-

λιστα ἀρετὴ προήγαγεν ἐς πλεον δόξης, ὡς Ἀχιλλεύς
 τε τὸν πρὸς Ἴλιω πόλεμον, καὶ Μιλτιάδης τὸ Μα-
 ραθῶνι ἔργον. ἀλλὰ γὰρ τὸ Λεωνίδου κατόρθω-
 μα ὑπερβάλλετο (ἐμοὶ δοκεῖν) τὰ τε ἀνὰ χρόνον
 συμβάντα, καὶ τὰ ἔτι πρότερον. Ξέρξης γὰρ βα-
 σιλέων, ὅποσοι Μηδοῖς καὶ Πέρσαις ἐγένοντο ὕστε-
 ρον, παρασχομένῳ μέγιστον φρόνημα, καὶ ἀπο-
 δειξαμένῳ λαμπρᾷ, οὕτω κατὰ τὴν πορείαν Λεω-
 νίδας σὺν ὀλίγοις, οὓς ἠγάγετο ἐς Θερμοπύλας, ἐγέν-
 νετο ἂν ἐμποδῶν, μηδὲ ἀρχὴν τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν
 αὐτόν, μηδὲ Ἀθηναίων ποτὲ ἐμπροῆσαι τὴν πόλιν,
 εἰ μὴ κατὰ τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τῆς Οἴτης τείνου-
 σαν περιαιγαγὼν τὴν μετὰ Ἰθάκου στρατιάν ὁ
 Τραχίνιος κυκλώσασθαι σφισι τοὺς Ἕλληνας παρέ-
 σχε· καὶ οὕτω κατεργασθέντος Λεωνίδου παρῆλθον
 ἐς τὴν Ἑλλάδα οἱ βάρβαροι. 7. Πανσανίας δὲ ὁ
 Κλεομβρότου βασιλεὺς μὲν οὐκ ἐγένετο. ἐπιτρο-
 πεύων γὰρ Πλεισταρχον τὸν Λεωνίδου καταλειφθέν-
 τα ἔτι παῖδα ἐς Πλαταιάν τε Λακεδαιμονίους ἤγα-
 γε, καὶ ὕστερον ναυσὶν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. Παν-
 σανίου δὲ τὸ ἔργον τὸ ἐς τὴν Κῶαν γυναῖκα ἐνέπαι-
 νον τίθεμαι μάλιστα· ἦντινα ἀνδρὸς οὐκ ἀδόξοι
 παρὰ Κῶοις θυγατέρα οὖσαν Ἡγητορίδου τοῦ Ἄν-
 ταγόρου Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιδος ἀνὴρ Πέρσης
 παλλακὴν εἶχεν ἄκονσαν. ἐπεὶ δὲ Πλαταιαῖσι Μαρ-
 δονίος τε ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ καὶ ἀπώλοντο οἱ βάρ-
 βαροι, τὴν γυναῖκα ὁ Πανσανίας ἀπέστειλεν ἐς τὴν
 Κῶν κόσμον τε, ὃν ἐποίησεν ὁ Πέρσης αὐτῇ, καὶ
 τὴν ἄλλην ἀγομένην κατασκήσαν· Μαρδονίου τε

οὐκ ἠθέλησεν ὁ Πausanίας αἰσχῦναι τὸν νεκρὸν κατὰ τὴν παραλυσιν τοῦ Αἰγινήτου Λάμπωνος.

CAPVT V.

Pausanias minor, Atheniensibus ad Piraeum victis, triginta tyrannorum imperium non adiuvare vult, sed domum redit — ideo ab inimicis accusatur, et iudicio absolvitur — Lacedaemonii Lysandro duce Thebanos invadunt — Lysandro caeso, Pausanias supervenit et cum Thebanis paciscitur — Pausanias denuo accusatus a Tegeatis in templo Minervae Aleae supplex recipitur — de Aristodemo, Pausaniae filiorum tutore — Agesipolis, rex Lacedaem., Argivis bellum infert, sed terrae motu et to nitru recedere cogitur — contra Olynthios exercitum ducit et subito moritur.

Πλεισταρχος μὲν οὖν ὁ Αἰωνίδου νειωστὴ τὴν βασιλείαν παρειληφώς ἐτελεύτησε. Πλειστοάναξ δὲ ἔσχε τὴν ἀρχὴν ὁ Πausanίου τοῦ Πλαταιᾶσιν ἡγήσαμέρου. 2. Πλειστοάνακτος δὲ ἐγένετο Πausanίας. Οὗτος ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀφίκετο ὁ Πausanίας Θρασυβούλῳ καὶ Ἀθηναίοις πολέμιος τῷ λόγῳ, τοῖς δὲ ἀρχεῖν ἐπιτραπέισιν ὑπὸ Λυσάνδρου καταστησόμενος τὴν τυραννίδα ἐν βεβαίῳ. καὶ μάχη μὲν ἐνίκησεν Ἀθηναίων τοὺς ἔχοντας τὸν Πειραιᾶ, μετὰ δὲ τὴν μάχην αὐτίκα οἱ τὸν στρατὸν ἀπάγειν οἰκαδε ἤρσσε, μηδὲ ἀνοσίων ἀνδρῶν τυραννίδα ἀΰξοντα ἐπισπάσασθαι τῇ Σπάρτῃ τὸ αἰσχιστὸν ὄνειδῶν. 3. Ὡς δὲ ἐπανῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν μαχεσόμενος ἀπρακτὸν μάχην, ὑπάγουσιν αὐτὸν ἐς κρίσιν οἱ ἐχθροί. βασιλεῖ δὲ τῷ Λακεδαιμονίῳ δικαστήριον ἐκάθισον οἱ τε μαχόμενοι γέροντες ὀκτώ καὶ εἴκοσιν ὄντες ἀρι-

Θμόν, καὶ ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχή, σὺν δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ
 τῆς οἰκίας βασιλεὺς τῆς ἐτέρας. τέσσαρες μὲν δὴ καὶ
 δέκα τῶν γερόντων, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Ἄγις, ὁ τῆς ἐτέρας
 οἰκίας βασιλεὺς, ἀδικεῖν τὸν Πανσανίαν κατέγνω-
 σαν· τὸ δὲ ἄλλο ἀπέγνω δικαστήριον. 4. Μετὰ
 δὲ οὐ πολὺν χρόνον Λακεδαιμονίων συλλεγόντων
 ἐπὶ Θήβας στρατιάν (αἰτία δὲ ἣτις ἐγένετο, προσέ-
 σται τῷ ἐς Ἀγησίλαον λόγῳ,) τότε δὲ Λύσανδρος μὲν
 ἐς τὴν Φωκίδα ἀφικόμενος καὶ ἀναλαβὼν πανδημεὶ
 τοὺς Φωκέας, οὐδένα ἔτι ἐπισχῶν χρόνον, ἔς τε Βοι-
 ωτίαν ἐλήλυθε, καὶ προσβολὰς ἐποιεῖτο ἐς τὸ Ἄλιαρ-
 τίων τεῖχος οὐ φερόντων ἀπὸ Θηβαίων ἀφίστασθαι.
 ἐσεληλύθεισαν δὲ ἤδη καὶ Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων
 τινὲς κρούφα ἐς τὴν πόλιν, ὧν ἐπεξελθόντων, καὶ πρὸ
 τοῦ τεύχους ταξαμένων, ἄλλοι τε ἐνταῦθα Λακεδαι-
 μονίων καὶ Λύσανδρος ἔπεσε. Πανσανίας δὲ ὑπέ-
 ρησε μὲν τοῦ ἀγῶνος παρὰ Τεγεατῶν καὶ ἐξ Ἀρκα-
 δίας τῆς ἄλλης ἀθροῦζων δύναμιν. ὡς δὲ ἐς τὴν
 Βοιωτίαν ἀφίκετο, ἐπυρθάνετό τε τὴν ἦτταν τῶν ὁ-
 μοῦ Λυσάνδρου, καὶ αὐτοῦ Λυσάνδρου τὴν τελευταίην,
 ἀπῆγε δὲ ὅμως ἐπὶ τὰς Θήβας τὸν στρατὸν, καὶ διε-
 νοεῖτο ὡς μάχης ἄρξων. ἐνταῦθα οἱ τε Θηβαῖοι τὰ
 ἐναντία ἐτάσσοντο, καὶ Θρασύβουλος ἀπέχειν οὐ πο-
 λὺ ἐπηγγέλλετο ἄξων τοὺς Ἀθηναίους, ἀνέμενε δὲ
 ἄρξαι Λακεδαιμονίους μάχης, ἄρξασι δὲ αὐτὸς ἤδη
 κατὰ νότου σφίσι ἐμμελλεν ἐπικεῖσθαι. ἔδεισεν οὖν
 ὁ Πανσανίας διπλοῦ στρατηματικοῦ πολεμίων ἀνδρῶν
 μεταξὺ ἀποληφθῆναι, καὶ οὕτως σπονδὰς τε πρὸς
 τοὺς Θηβαίους ἐποίησατο, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ Ἄλιαρ-

τιων τείχει πεσόντας ἀνείλετο. τοῦτο Λακεδαιμονίοις μὲν ἐγένετο οὐ κατὰ γνώμην, ἐγὼ δὲ ἐπαινεῶ τῶνδε εἵνεκα τὸ βούλευμα. ἅτε γὰρ εὐ εἰδὼς ὁ Πανσανίας, ὡς τὰ σφάλματα ἀπὸ Λακεδαιμονίοις γίνονται ἐν μέσῳ πολέμων ἀποληφθεῖσι, τό τε ἐν Θερμοπύλαις καὶ ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ, δεῖμα ἐποιήσατο, μὴ σφίσι καὶ αὐτὸς τρίτου γένηται κακοῦ πρόφασις. 6. Τότε δὲ ἐναντία ποιουμένων τῶν πολιτῶν τὴν βραδυτητα αὐτοῦ τὴν ἐς Βοιωτίαν, οὐχ ὑπέμεινεν ἐσελθεῖν ἐς δικαστήριον, Τεγεάται δὲ αὐτὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἰκέτην ἐδέξαντο τῆς Ἀλείας. ἦν δὲ ἄρα τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐκ παλαιοῦ Πελοποννησίοις πᾶσιν αἰδέσιμον, καὶ τοῖς αὐτόθι ἰκετεύουσιν ἀσφάλειαν μάλιστα παρείχτο. ἐδήλωσάν τε οἳ τε Λακεδαιμόνιοι τὸν Πανσανίαν, καὶ ἔτι πρότερον τούτου Λεωτυχίδην, καὶ Ἄργεῖοι Χρυσίδα, καθεζομένους ἐνταῦθα ἰκέτας, οὐδὲ ἀρχὴν ἐξαιτῆσαι θελήσαντες. 7. Πανσανίου δὲ φυγόντος, οἳ μὲν παῖδες Ἀγησίπολις καὶ Κλεόμβροτος νέοι παντάπασιν ἔτι ἦσαν. Ἀριστόδημος δὲ ἐπετρόπευσεν αὐτούς, γένους ἐγγύτατα ὢν. καὶ τὸ ἐν Κορίνθῳ Λακεδαιμονίων κατόρθωμα Ἀριστοδήμου σφίσι ἐγένετο ἡγουμένου. 8. Ἀγησίπολις δὲ ἐπεὶ τὴν βυσιλειαν ἔσχεν αὐξηθεῖς, Πελοποννησίων πρώτοις ἐπολέμησεν Ἄργείοις. ὡς δὲ ἐκ τῆς Τεγεατῶν ἐς τὴν Ἀργολίδα ἤγαγε τὸν στρατὸν, πέμπουσι κήρυκα οἳ Ἄργεῖοι σπεισόμενον πρὸς Ἀγησίπολιν σφίσι πατρώους δὴ τινὰς σπονδὰς ἐκ παλαιοῦ καθεστῶσας τοῖς Δωριεῦσι πρὸς ἀλλήλους. ὁ δὲ οὔτε τῷ κήρυκι ἐσπέισατο, καὶ προῖων ὁμοῦ τῇ στρατιᾷ τῇ

γῆν ἔρθειραν. ἔσεισέ τε δὴ ὁ θεός, καὶ ὁ Ἀγρησίπο-
 λισ οὐδ' οὕτω τὴν δύναμιν ἀπάξειν ἔμελλεν, καὶ τοὶ
 Λακεδαιμονίοις μάλιστα Ἑλλήνων, ὅσαυτως δὲ καὶ
 Ἀθηναίοις, δεῖμα αἱ διοσημεῖμι παρείχοντο. καὶ ὁ
 μὲν ὑπὸ τὸ τεῖχος καταστρατοπεδεύετο ἤδη τὸ Ἀργεί-
 ων, καὶ οὐ παρῆι σείων ὁ θεός, καὶ τινες καὶ ἀπό-
 λοντο τῶν στρατιωτῶν κεραυνωθέντες, τοὺς δὲ καὶ
 ἔκφρονας ἐποίησαν αἱ βρονταί. οὕτω μὲν δὴ ἐκ τῆς
 Ἀργολίδος ἀνέζευξεν ἄκων. 9. Ἐπὶ δὲ Ὀλυνθίους
 ἐποιεῖτο αὐθις στρατιάν. κρατοῦντα δὲ αὐτὸν τῷ
 πολέμῳ, καὶ ἥρηκότες τῶν τε ἄλλων πόλεων τῶν ἐν
 Χαλκιδικῇσι τὰς πολλὰς, καὶ αὐτὴν ἐλπίζοντα αἰρή-
 σειν τὴν Ὀλυνθον, νόσος τε ἐξαιφνης καὶ θάνατος
 ἐπέλαβεν ἀπ' αὐτῆς.

C A P V T VI.

*Cleombrotus rex in proelio cum Boeotii ad Leuctra
 commisso cadit — Cleonymus cum Aeo de regno
 certat, eoque privatus Pyrrhum in patriam indu-
 cit — Aeo regnante Antigonus Demetrii fil. Athe-
 niensibus bellum infert, quibus Lacedaemonii Aeo
 dube opem ferunt — Leonidas senex, cui regnum
 Laeadaem. obtigit, a Cleombroto illo privatatur, et
 iterum rex creatur — de Cleomene Leonidae
 filio, ultimo Eurysthenis domus rege.*

Ἀγρησίπολιδος δὲ ἄκωνος τελευτήσαντος, ἐς Κλεόμ-
 βροτον περιῆλθεν ἡ ἀρχή. καὶ ὑπὸ ἡγεμονίᾳ τούτῳ
 Βοιωτοὶ ἐναντία ἠγωνίσαντο ἐν Δεύκτροις. Κλεόμ-
 βροτος δὲ αὐτὸς γενόμενος ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀρχομένης
 ἔτι ἔπασσε τῆς μάχης. μάλιστα δὲ πῶς ἐπὶ τταίσμα-
 σιν ἐδίειλε μεγάλοις προαφαιρεῖσθαι τὸν ἡγεμόνα ἔ

δαίμων· καθὰ δὴ καὶ Ἀθηναίων ἀπῆγεν Ἴπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος στρατηγοῦντα ἐπὶ Ἀθῆναις, καὶ ὕστερον ἐν Θεσσαλίᾳ Λεωσθένην. Κλεομβρότου δὲ ὁ μὲν πρεσβύτερος τῶν παιδῶν Ἀγροίπολις παρέσχετο μέγα οὐδὲν ἐς μνήμην· Κλεομένης δὲ ὁ νεώτερος μετὰ τὸν ἀδελφὸν τελευτήσαντα ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένων δὲ αὐτῶν παιδῶν, Ἀκροτάτου, καὶ ἐπὶ αὐτῷ Κλεωνύμου, κατήγαγε τὸ χρεῖον Ἀκροτάτου ἐτι πρότερον ἢ αὐτὸν Κλεομένην. 2. Καὶ ὡς Κλεομένης ἀπέθανεν, ὕστερον εἰς ἀντιλογίαν ἀφίκοντο ὑπὲρ τῆς βασιλείας Κλεωνύμος τε ὁ Κλεομένους, καὶ Ἄρεως ὁ Ἀκροτάτου. δικάζουσιν οὖν οἱ γέροντες Ἄρεϊ τῷ Ἀκροτάτου, καὶ οὐχὶ Κλεωνύμῳ πατρῶαν εἶναι τὴν τιμὴν. Κλεωνύμῳ δὲ ἀπελαθέντι τῆς βασιλείας περισσῶς δὴ τι ὁ θυμὸς εἴλε· καὶ αὐτὸν οἱ ἔφοροι καὶ ἄλλοις γέρασι ψυχαγωγοῦντες καὶ ἐπὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐφιστάντες ἀρχοντα παρῆγον, μὴ ποτε πολέμιον γενέσθαι τῇ Σπάρτῃ. τέλος δὲ ὁ μὲν πολλὰ τε καὶ ἐχθρὰ ἐς τὴν πατρίδα ἐτόλμησε, καὶ Πύρρον τὸν Διακίδου σφίσι ἐπηγάγειο ἐς τὴν χώραν. 3. Ἄρεως δὲ ἐν Σπάρτῃ τοῦ Ἀκροτάτου βασιλεύοντος, Ἀντιγόνης ὁ Δημητρίου πεζῶν τε καὶ ναυσὶν ἐπὶ Ἀθήνας στρατεύει. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἀμυνοῦντες ἀφίκοντο μὲν ὁ Αἰγυπτίων ἁμοῦ Πατρόκλῳ στόλος, ἐξίσται δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι πανδημεῖ, τὸν βασιλεῖα ἠγεῖσθαι σφίσι Ἄρεα ἐπιτάξαντες. περικυθημένου δὲ Ἀντιγόνου τὰς Ἀθήνας καὶ τῆς ἐσόδου τῆς ἐς τὴν πόλιν τὰ Ἀθηναίων συμμαχικὰ εἰργοντος, Πάτροκλος ἀποστείλλων ἀγγέλους, προέτρπε Λακε-

δαιμονίους καὶ Ἀρέα ἄρχειν πρὸς Ἀντίγονον μάχης,
 ἐκείνων δὲ ἀρξάντων οὕτω καὶ αὐτὸς κατὰ νότον
 τοῖς Μακεδόσιν ἔφρασκεν ἐπικείσεσθαι· πρότερον
 δὲ οὐκ εἰκὸς εἶναι σφῶς Αἰγυπτίους τε ὄντας καὶ
 ναύτας Μακεδόσιν ἐπιέναι περὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν
 δὴ παρακινδυνεύειν ὠρμηγντο Ἀθηναίων τε εὐνοίᾳ,
 καὶ τι καὶ ἄξιον μνήμης ἐς τοὺς ἔπειτα ἐργάσασθαι
 προθυμούμενοι. Ἀρεὺς δὲ, ὡς σφισι τὰ ἐπιτήδεια
 ἐξανήλωτο, ἀπῆγεν ὀπίσω τὴν στρατιάν· ταμειύε-
 σθαι γὰρ τὴν ἀπόνοιαν ἐς τὰ οἰκεία ἤξιον, καὶ μὴ
 ἀφειδῶς ἐπ' ἄλλοτρίοις ἀναρρόβισαι. τοῖς δὲ Ἀθηναί-
 οισι ἀντισχοῦσιν ἐπὶ μακρότατον ἐποίησατο Ἀντίγο-
 νος εἰρήνην, ἐφ' ᾗ τε σφισιν ἐπαγάγη φρουρὰν ἐς τὸ
 Μουσεῖον. καὶ τοῖς μὲν ἀνὰ χρόνον αὐτὸς ἐξήγαγεν
 ἐκουσίως τὴν φρουρὰν ὁ Ἀντίγονος. Ἀρέως δὲ ἐγί-
 νετο υἱὸς Ἀκρότατος, τοῦ δὲ Ἀρεὺς, ὃς ὀκτῶ μάλιστα
 ἔτη γεγωνὸς τελευτᾷ νόσῳ. 4. Καὶ ἐλείπετο γὰρ τῆς
 Εὐρυσθένους οἰκίας γένος τὸ πρὸς ἀνδρῶν, Λεωνί-
 δας ὁ Κλεωνύμου, παντάπασιν ἤδη γέρων· τοῦτω
 δὴ διδόναι οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀρχήν. τῷ δὲ
 Λεωνίδῃ διάφορος ἐτύγχανεν ὢν ἐς τὰ μάλιστα Λύ-
 σανδρος, ἀπύγονος Λυσάνδρου τοῦ Ἀριστοκράτους.
 οὗτος προσποιεῖται Κλεόμβροτον θυγατέρα ἔχοντα
 Λεωνίδου· τοῦτον δὲ οἰκωισάμενος ἐπῆγε Λεωνίδα
 καὶ ἄλλα ἐγκλήματα, καὶ ὄρκους αὐτὸν Κλεωνίμῳ
 τῷ πατρὶ ὁμύσαι παῖδα ὄντα ἐπὶ δλέθρῳ τῆς Σπάρ-
 τῆς. ἐπαύθη τε δὴ Λεωνίδας βασιλείας, καὶ ἀντ'
 αὐτοῦ Κλεόμβροτος ἔσχε τὴν τιμὴν. εἰ μὲν δὴ ὁ
 Λεωνίδας ἐπέτρεψε τῷ θυμῷ, καὶ Δημαράτῳ τῷ Ἀρί

στωνος κατὰ ταῦτά ἀπεχώρησεν, ἤτοι παρὰ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλεύοντα, ἢ τὸν Αἰγύπτιον, ὃ δὲ καὶ μεταγρόντων ἄν Σπαρτιατῶν ὄνατο οὐθέν. νῦν δὲ ἐπιβαλόντων οἱ φυγὴν τῶν πολιτῶν, ἀφίκετο ἐς Ἄρκαδιαν ἐκείθεν δὲ ἔτιαι ὑστερον οὐ πολλοῖς κατὰ γουσί τε αὐτὸν Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐθις βασιλεία ἐποιήσαντο. 5. Κλεομένει δὲ τῷ Λεωνίδου τὰ τε ἄλλα ὁποῖα ἐς τόλμαν ὁμοῦ καὶ ἀνδρείαν ὑπῆρξεν, καὶ ὡς ἐπαύσαντο ἐξ ἐκείνου Σπαρτιάται βασιλευόμενοι, πρότερον ἔτι ἐδήλωσέ μοι τὰ ἐς τὸν Σικυνώνιον Ἄρατον. προσεπελάβετο δὲ ὁ λόγος μοι καὶ τρόπον, ὄντινα ἐν Αἰγύπτῳ Κλεομένης ἐτελεύτησεν. γένους μὲν δὴ τοῦ Εὐρυσθένου, καλουμένων δὲ Ἀγιάδων, Κλεομένης ὁ Λεωνίδου βασιλεὺς ὑστάτος ἐγένετο ἐν Σπάρτῃ.

CAPVT VII.

De altera regum Lacedaemon. domo, Proclidarum, dein Eurypontidarum — Prytanide regnante inter Lacedaem. et Argivos primae inimicitias exoriuntur — Charillo regn. Laced. fines Argivorum devastant et Tegeatas invadunt — Nicandro regn. iterum vastatur Argolis — Theopompo regn. Laced. cum Argivis pugnant de Thyreatide — Anaxidama regn. Messenii denuo victi ex Peloponneso eiiciuntur — de Aristone rege, eiusque VII. mensium filio Demarato — Leotychide rege — Archidamo rege Atheniensibus maxima mala inferente — Sthenelaida belli Peloponnesiaci praecipuo auctore.

Τὰ δὲ ἐς τὴν οἰκίαν τὴν ἐτέραν τοιαύδε ἦκουσα εἶναι. Προκλῆς ὁ Ἀριστοδήμου τὸ παιδίον ὄνομα τίθεται

Σόον. Εὐρυπῶντα δὲ τὸν Σόου φασὶν ἐς τοσοῦτον ἀφικέσθαι δόξης, ὡς καὶ τὴν οἰκίαν ταύτην Εὐρυπώντιδας ὄνομα ἀπ' αὐτοῦ λαβεῖν, Προκλείδας ἐς ἐκείνον καλουμένους. Εὐρυπώντος δὲ υἱὸς γίνεται Πρωτάνις. 2. ἐπὶ μὲν δὴ Πρωτάνιδος τοῦ Εὐρυπώντος τὸ ἔχθος τε Λακεδαιμονίοις ἤρξατο τὸ ἐς Ἀργεῖους, καὶ ἔτι τοῦ ἐγκλήματος τούτου πρότερον Κυτουρεῦσιν ἐπολέμησαν. τὰς δὲ ἐφεξῆς ταύτη γενεάς, Εὐνόμου τε τοῦ Πρωτάνιδος καὶ Πολυδέκτου τοῦ Εὐνόμου βασιλευδόντων, ἐν εἰρήνῃ διετέλεσεν οὔσα ἢ Σπάρτη. 3. Χαρίλλος δὲ ὁ Πολυδέκτου τὴν τε γῆν ἐδήλωσεν Ἀργείοις (οὗτος γὰρ καλεῖ τὴν Ἀργολίδα ἐσβαλὸν), καὶ ἔτεσιν οὐ πολλοῖς ὕστερον ὑπὸ ἡγεμόνι Χαρίλλῳ γίνεται καὶ ἡ Σπαρτιατῶν ἐπὶ Τεγεάτας ἔξοδος, ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι Τεγεάτας αἰρήσειν ἤλπισαν καὶ ἀποτειμῆσθαι τῆς Ἀρκαδίας τὸ Τεγεατῶν πεδῖον, ὑπούλῳ μαντιεύματι ἐπελθόντες. 4. Μετὰ δὲ Χαρίλλον τελευτήσαντα Νικάνδρος ὁ Χαρίλλου διαδέχεται τὴν ἀρχὴν· καὶ τὰ Μεσσηνίων ἐς Τήλεκλον τὸν τῆς ἐτέρας βασιλεία οἰκίας ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Λιμνάδος συμβάντα ἐπὶ Νικάνδρου γίνεται βασιλευόντος. ἐσέβαλε δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀργολίδα ὁ Νικάνδρος στρατιᾶ, καὶ τὰ πολλὰ ἐκάκωσε τῆς χώρας. μετασχόντες δὲ Ἀσινᾶιοι Λακεδαιμονίοις τοῦ ἔργου δίκην μετ' οὐ πολὺ Ἀργείοις ἀπέδωσαν σὺν μεγάλῳ πατριδὸς τε ὀλέθρῳ καὶ φυγῇ τῆ σφετέρᾳ. 5. Θεοπομπον δὲ τὸν Νικάνδρου βασιλεύσαντα μετὰ Νικάνδρου μέλλει καὶ αὐθὶς μοι ὁ λόγος προσθήσειν προελθόντι ἐς τὴν Μεσσηλίαν συγγραφῆν. Θεοπέμ

του δὲ ἔτι ἔχοντος τὴν ἀρχὴν ἐν Σπάρτῃ, γίνεται καὶ ὁ περὶ τῆς Θυρεάτιδος καλουμένης χώρας Λακεδαιμονίοις ἀγὼν πρὸς Ἀργεῖους. Θεόπομπος δὲ αὐτὸς οὐ μετέσχε τοῦ ἔργου γῆρα καὶ ὑπὸ λύπης τὸ πλεόν· Ἀρχίδαμον γάρ Θεοπόμπου ζῶντος ἔτι ἐπιλαμβάνει τὸ χρεῶν. οὐ μὴν ἅπαις ἐτελεύτησεν ὁ Ἀρχίδαμος, Ζευξίδαμον δὲ ἀπολιπὼν υἷόν. Ζευξίδαμου δὲ Ἀναξίδαμος ὁ παῖς ἐκδέχεται τὴν ἀρχήν.

6. Ἐπὶ τούτου Μεσσήνιοι φεύγουσιν ἐκ Πελοποννήσου πολέμῳ τὸ δεύτερον κρατηθέντες ὑπὸ Σπαρτιατῶν. Ἀναξίδαμου δὲ υἷος ἐγένετο Ἀρχίδαμος, Ἀρχιδάμου δὲ Ἀγασικλῆς. καὶ σφισιν ὑπῆρξεν ἀμφοτέροις τὸν βίον διατελέσαι πάντα ἐν ἡσυχίᾳ καὶ πολέμων οὐσιν ἐκτός.

7. Ἀρίστωνι δὲ τῷ Ἀγασικλείους ἀγαγομένῳ γυναῖκα, ἦντινα παρθένων μὲν τῶν ἐν Λακεδαιμόνι εἶναι φασιν αἰσχίστην, γυναικῶν δὲ τὸ εἶδος καλλίστην ὑπὸ Ἑλένης γενέσθαι, ταύτην ἀγαγομένην τῷ Ἀρίστωνι ἐγένετο υἷος Δημάρατος ἐν μύθοις μῆσιν ἑπτὰ. καὶ αὐτῷ μετὰ τῶν ἐφόρων καθήμενῳ τηρικαῦτα ἐν βουλή ἦλθεν οἰκίτης ἀπαγγέλλων τετέχθαι οἱ παῖδα. Ἀρίστων δὲ ἐπῶν τῶν ἐν Ἰλιάδι ἐς τὴν Εὐρουσθέως γένεσιν πεποιημένος λήθην, ἢ μῆδὲ τὴν ἀρχὴν συνεῖς αὐτῶν, οὐκ ἔφη τῶν μνηῶν εἶναι καὶ αὐτοῦ τὸν παῖδα. τοῦτον μὲν δὴ τῶν εἰρημένων μετάνοια ἔλαβεν ὑστερον. Δημάρατον δὲ βασιλεύοντα, καὶ τὰ τε ἄλλα εὐδοκιμοῦντα ἐν Σπάρτῃ, καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν Κλεομένει συνελευσθερώσαντα Ἀθηναίους, ἢ τε Ἀρίστωνος ἀγνωμοσύνη καὶ τὸ ἔχθος τὸ Κλεομένους ἐποίησεν ἰδιώτην.

καὶ τοῦ μὲν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐλθόντος ἐς Πέρσας ἐπὶ πολὺν ἐν τῇ Ἀσίᾳ χρόνον διαμεῖναι τοὺς ἀπογόνους φασί. 8. Λεωτυχίδης δὲ ἀντὶ Δημαράτου γενόμενος βασιλεὺς μετέσχε μὲν Ἀθηναίοις καὶ Ἀθηναίων τῷ στρατηγῷ Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος τοῦ ἔργου τοῦ πρὸς Μυκάλη, ἐστράτευσε δὲ ὕστερον τούτων καὶ ἐπὶ τοὺς Ἀλευάδας ἐς Θεσσαλίαν. καὶ οἱ καταστρέφασθαι Θεσσαλίαν πᾶσαν ἐξόν, αἶτε αἰὲν νικῶντι ἐν ταῖς μάχαις, δῶρα ἔλαβε παρὰ τῶν Ἀλευαδῶν. ὑπαγόμενος δὲ ἐν Λακεδαιμόνι ἐς δίκην ἔφυγεν ἐθελοντῆς ἐς Τέγαν. καὶ ὁ μὲν αὐτόθι τὴν Ἀθηναίων τὴν Ἀλέαν ἰκέτευεν. Λεωτυχίδου δὲ ὁ μὲν παῖς Ζευξίδαμος, ζῶντος ἔτι Λεωτυχίδου, καὶ οὐ πεφηνότος πω, τελευτᾷ νόσῳ. 9. Ἀρχίδαμος δὲ ὁ Ζευξίδαμου μετὰ Λεωτυχίδην ἀπελθόντα ἐς Τέγαν ἔσχε τὴν ἀρχήν. οὗτος Ἀρχίδαμος Ἀθηναίους μάλιστα ἐκάκωσε τὴν χώραν· στρατῶν δὲ ἐσβάλλων ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ, ὁπότε ἐσβάλοι, διὰ πάσης ἐπεξήγει φθειρῶν, καὶ Πλαταιέων Ἀθηναίους ὄντων εὐνων πολιορκίᾳ τὸ ἄστυ εἶλεν. οὐ μὴν τὸν πόλεμόν γε τὸν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων γενέσθαι συνέσπευσε, ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσον δυνάμειος ἦκε, διαμεινάει σφισιν ἔπρασε τὰς σπονδάς. 10. Σθενελαΐδας δὲ ἕξ τε ἄλλα ὧν οὐκ ἀδύνατος ἐν Λακεδαιμόνι καὶ ἐφορευῶν ἐν τῷ τότε τοῦ πολέμου μάλιστα ἐγένετο αἴτιος. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος εὖ τὴν Ἑλλάδα ἔτι βεβηκῆναι διέσεισεν ἐκ βίβθρων, καὶ ὕστερον Φίλιππος ὁ Ἀμύντου σαθρὰν ἤδη καὶ οὐ παντάπασιν ὑγιῆ προσκατήριψεν αὐτήν.

CAPVT VIII.

De Cynisca, Archidami filia — Agide regnante Lacedaemonii ab Eleis Olympicis ludis prohibiti iis bellum inferunt, quod tertio anno componitur — Athenienses invadunt et ad Aegospotamos vincunt — Agis Leotychiden non agnoscit filium — Agesilaus regno privat Leotychiden.

Ἀρχιδάμου δὲ, ὡς ἐτελεύτα καταλιπόντος παῖδας, Ἄγεις τε πρεσβύτερος ἦν ἡλικία, καὶ παρέλαβεν ἀντὶ Ἀγησιλάου τὴν ἀρχήν. ἐγένετο δὲ Ἀρχιδάμῳ καὶ θυγάτηρ, ὄνομα μὲν Κυνίσκα, φιλοτιμώτατα δὲ ἐς τὸν ἀγῶνα ἔσχε τὸν Ὀλυμπιακόν, καὶ πρώτη τε ἱπποτρόφησε γυναικῶν, καὶ νίκην ἀνείλετο Ὀλυμπιακὴν πρώτη. Κυνίσκας δὲ ὕστερον γυναῖξί καὶ ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς ἐκ Μικεδονίας γεγόνασιν Ὀλυμπιακαὶ νῖκαι, ὧν ἡ ἐπιφανεστέρα ἐς τὰς νίκας ἐστὶν αὐτῆς. δοκοῦσι δὲ οἱ Σπαρτιάται μοι ποιῆσιν καὶ ἔπαινον τὸν ἀπ' αὐτῆς ἦκιστα ἀνθρώπων θαυμάσαι. ὅτι γὰρ μὴ τῇ Κυνίσκᾳ τὸ ἐπίγραμμα ἐποίησεν ὅστις δὴ, καὶ ἔτι πρότερον Παιουσάνια τὸ ἐπὶ τρίποδι Σιμωνίδης τῷ ἀνατεθέντι ἐς Δελφούς, ἄλλο δὴ γε παρὰ ἀνδρὸς ποιητοῦ Λακεδαιμονίων τοῖς βασιλεῦσιν οὐδὲν ἐστὶν ἐς μνήμην. 2. Ἐπὶ δὲ Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλεύοντος Λακεδαιμονίοις ἄλλα τε ἐγένετο ἐς Ἡλείους ἐγλήματα, καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ὀλυμπιακοῦ καὶ ἱεροῦ τοῦ Ὀλυμπιάσιν ὑπ' αὐτῶν εἰργόμενοι μάλιστα ἤχθοντο. ἀποστέλλουσιν οὖν κήρυκα ἐπίταγμα φέροντα Ἡλείοις, Λεπρεάτας τε αὐτονομούς ἀφιέναι, καὶ ὅσοι τῶν περιοίκων ἄλλοι σφίσιν ἦσαν ὑπήκοοι. ἀποκρινάμενων δὲ Ἡλείων, ὡς, ἐπειδὴν

τὰς περιοικίδας τὰς παρὰ τῇ πόλει ἴδωσιν ἑλευθέρας, οὐδὲ αὐτοὶ μελλήσουσιν ἔτι ἀφιέναι τὰς ἑαυτῶν, οὕτω Λακεδαιμόνιοι καὶ ὁ βασιλεὺς Ἅγις ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν Ἥλειαν. τότε μὲν δὴ τοῦ θεοῦ σείσαντος, ὅπισσω τὸ στρατεύμα ἀπεχώρησεν ἄχρις Ὀλυμπίας καὶ τοῦ Ἀλφειοῦ προσελθόντες· τῷ δὲ ἐφεξῆς ἔτει τῆς τε χώραν ἐδήλωσεν ὁ Ἅγις καὶ ἤλασε τῆς λείας τὴν πολλὴν Ξενίας δὲ ἀνήρ Ἥλειος Ἄγιδι τε ἰδίᾳ ξένος καὶ Λακεδαιμονίων τοῦ κοινοῦ πρόξενος ἐπανέστη τῷ δήμῳ σὺν τοῖς τὰ χρήματα ἔχουσι· πρὶν δὲ Ἄγιον καὶ τὸν στρατὸν ἀφίχθαι σφισιν ἀμύνοντας, Θράσυδρος προεστηκὼς τότε τοῦ Ἥλειων δήμου, μάχη Ξενίαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κρατήσας, ἐξίβαλεν ἐκ τῆς πόλεως. Ἅγις δὲ ὡς ἀπήγαγεν ὀπίσω τὴν στρατιάν, Δυσίστρατον Σπαρτιάτην καὶ μοῖραν τε τῆς δυνάμεως καὶ Ἥλειων καταλείπει τοὺς φυγάδας, κακουργεῖν σφᾶς ὁμοῦ Ἀεπρεάταις τὴν χώραν. τρίτῳ δὲ ἔτει τοῦ πολέμου Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Ἅγις παρεσκευάζοντο ὡς ἐς τὴν Ἥλειαν καὶ τότε ἐσβαλοῦντες· οἱ δὲ Ἥλειοι καὶ Θράσυδρος (κεκακωμένοι γὰρ ἐς τὸ ἔσχατον ἦσαν) συγχωροῦσι, μήτε τῶν περιοίκων ἔτι ἄρχειν, καὶ τοῦ ἄστεως καταρῆψαι τὸ τεῖχος, Λακεδαιμονίους τε ἐν Ὀλυμπία καὶ θύειν τῷ θεῷ, καὶ τὸν ἀγῶνα ἐξεῖναι σφισιν ἀγωνίασθαι. 3. Ἐνέβαλε δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν συνεχῶς ὁ Ἅγις στρατεία, καὶ ἐπετείχισε φρούριον Ἀθηναίοις τὸ ἐν Δικελείᾳ· καταλυθέντος δὲ ἐν Διγὸς ποταμοῖς τοῦ Ἀθηναίων ναυτικοῦ, Ἀύσανδρος ὁ Ἀριστοκρίτου καὶ Ἅγις ὄρκους μὲν θεῶν ὑπερέβησαν, οὓς ὤμοσαν Ἀθηναίοις ἐν κοι-

νῶν Λακεδαιμόνιοι· κατὰ σφῶς δὲ αὐτοὶ καὶ οὐ μετὰ Σπαρτιατῶν τοῦ κοινοῦ τὸ βούλευμα ἐς τοὺς συμμάχους ἐξηνεγκαν, ἐκκόψαι προῤῥίζους τὰς Ἀθήνας. τὰ μὲν οὖν ἐς πόλεμον μάλιστα ἐπίσημα τοιαῦτα ὑπῆρχε τῷ Ἄγιδι. 4. Προπέτειαν δὲ τὴν Ἀριστωνος ἐς Δημάρατον καὶ Ἄγισ ἐς τὸν παῖδα ἔσχε Λεωτυχίδην, καὶ οἱ κατὰ τινα οὐκ ἀγαθὸν δαιμονα ἐσῆλθεν ἐς ἐπίκοον τῶν ἐφόρων εἰπεῖν, ὡς οὐχ αὐτοῦ νομίζοι Λεωτυχίδην. ἐπέλαβε μὲν τοι καὶ Ἄγιν μετάνοια ὕστερον, καὶ (ἔφερον γὰρ τηρικαῦτα οἰκαδε ἐξ Ἄρκαδίας αὐτὸν νοσοῦντα) ὡς ἐγίνετο ἐν Ἡραΐα, καὶ τὸ πλῆθος μάρτυρας ἐποιεῖτο, ἧ μὲν Λεωτυχίδην ἑαυτοῦ παῖδα ἠγείσθαι, καὶ σφισι σὺν ἱεσὶν τε καὶ δακρυόις ἐπέσκηπτε πρὸς Λακεδαιμονίους ταῦτα ἀπαγγέλλειν. 5. Μετὰ δὲ Ἄγιν ἀποθανόντα ἀπήλαυνεν Ἀγησίλαος τῆς βασιλείας Λεωτυχίδην, ἐς μνήμην ἄγων Λακεδαιμονίοις τὰ ὑπὸ Ἄγιδος ποτε λεχθέντα ἐς τὸν Λεωτυχίδην· ἀφίκοιτο δὲ καὶ οἱ ἐξ Ἡραΐας Ἀρκάδες, καὶ ἦσαν τῷ Λεωτυχίδῃ μάρτυρες, δπόσα Ἄγιδος τελευτῶντος ἤκουσαν. τῷ δὲ Ἀγησίλαῳ καὶ Λεωτυχίδῃ παρέσχεν ἐς πλεόν τὸ μάντευμα ἀντιλογίαν τὸ ἐκ Δελφῶν, γεγονὸς μὲν ἐκεῖ, ἔχον δὲ οὕτω·

Φράξο δὴ, Σπάρτη, καὶ περ μεγάλαυχος ἐοῦσα,
Μὴ σέθεν ἀρτίποδος βλάβη χωλῆ βασιλεία.

Δηρὸν γὰρ μόχθοι σε κατασχήσουσιν ἄελλπτοι,

Φθερσίβροτόν τ' ἐπὶ κῦμα κυκωομένου πολέμοιο.
τότε οὖν Λεωτυχίδης μὲν ἐς Ἀγησίλαον ταῦτα ἔφασκεν εἰρησθαι· τὸν γὰρ δὴ ἕτερον τῶν ποδῶν ἐπε

πήρωτο δ' Ἀγησίλαος. Ἀγησίλαος δὲ ἐς Ἀσιατιχίδην αὐτὰ ἔτρεπεν οὐ γνήσιον ὄντα Ἄγιδος. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καὶ περ ἐνὶ σφίσις ὄν, οὐκ ἐπαγήγαγον τὸ ἀμφισβήτημα ἐς Δελφούς· αὐτίος δ', ἐμοὶ δοκῶ, Δυσάνδρος ἐγένετο ὁ Ἀριστοκροίτου συσπειδῶν ἐξέπαντος τὴν βασιλείαν οἱ γενέσθαι.

CAPVT IX.

Agesilao regnante Lacedaemonii in Asiam contra Artaxerxem traicere decernunt, et ceteras Graeciae civitates in societatem belli vocant — Agesilao Aulidem devehitur, dein Lydiam invadit, ac Persas proelio vincit — Artaxerxes Timocratem in Graeciam cum pecunia mittit, ut Graecos ad bellum contra Lacedaemonios suscipiendum sollicitet — Lacedaem. bellum contra Thebanos decernunt — bellum Corinthiacum geritur et Agesilao exercitum ex Asia reducit — Thebanos ad Coroneam vincit.

Βασιλεύει τε δὴ Ἀγησίλαος ὁ Ἀρχιδάμου, καὶ Λακεδαιμόνιοις ἤρεσε διαβῆναι ναυσὶν ἐς τὴν Ἀσίαν Ἀρταξέρξην τὸν Δαρείου αἰρήσοντας. ἐδιδάσκοντο γάρ ὑπὸ τε ἄλλων τῶν ἐν τέλει, καὶ μάλιστα ὑπὸ Δυσάνδρου, μὴ τὸν Ἀρταξέρξην σφίσις ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, Κῦρον δὲ εἶναι τὸν τὰ χρήματα δίδόντα ἐς τὰς ναῦς. Ἀγησίλαος δὲ (ἀπεδείχθη γὰρ διαβιβάσαι τε ἐς τὴν Ἀσίαν τὸν στρατὸν, καὶ δυνάμειος ἡγεμῶν τῆς πεζῆς) περιέπεμπαν ἕς τε Πελοπόννησον, πλὴν Ἄργους καὶ ἐς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐκτὸς Ἰσθμοῦ, συμμαχεῖν σφίσις ἐπαγγέλλων. Κορίνθιοι μὲν οὖν, καὶ περ ἐς τὰ μάλιστα ἔχοντες προθύμως μετασχεῖν τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου, κυ-

τακλυσθέντος σφίσιν εξαίφνης ναοῦ Διὸς ἐπέκλησιν Ὀλυμπίου, ποιησάμενοι πονηρὸν οἰωνόν, καταμύνουσιν ἄκοντες. Ἀθηναίους δὲ ἦν μὲν ἡ πρόφασις, ἐκ τοῦ Πελοποννησίων πολέμου καὶ ἐκ νόσου τῆς λοιμώδους ἐπανάκειν τὴν πόλιν ἐς τὴν πρότερον ποτε οὖσαν εὐδαιμονίαν· πυνθανόμενοι δὲ δι' ἀγγέλων, ὡς Κόνων ὁ Τιμοθέου παρὰ βασιλέα ἀναβεβηκώς εἶη, κατὰ τοῦτο ἠσύχαζον μάλιστα. ἀπεστάλη δὲ καὶ ἐς Θήβας πρεσβεῦειν Ἀριστομηνίδας, μητρός μὲν τῆς Ἀγησίλαου πατῆρ, Θηβαίους δὲ εἶχεν ἐπιτηδείως, καὶ ἐγεγόνει τῶν δικαστῶν, οἱ Πλαταιεῦσιν ἀλόγτος τοῦ τείχους ἀποθανεῖν τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἔγνωσαν. Θηβαῖοι μὲν οὖν κατὰ τὰ αὐτὰ Ἀθηναίους ἀπέπειναντο, οὐ φάμενοι βοηθήσειν.

2. Ἀγησίλαος δὲ, ὡς αὐτῶ τὰ τε οἰκόθεν καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τὸ στράτευμα ἤθροιστο, καὶ ἅμα αἱ νῆες εὐτρεπεῖς ἦσαν, ἀφίκετο ἐς Ἀύλιδα τῆ Ἀρτέμιδι θύσων, ὅτι καὶ Ἀγαμέμνων ἐνταῦθα ἱλασάμενος τὴν θεὸν τὸν ἐς Τροίαν στόλον ἤγαγεν. ἤξιου δὲ ἄρα ὁ Ἀγησίλαος πόλεώς τε εὐδαιμονοεστέρως, ἢ Ἀγαμέμνων, βυσιλεύς εἶναι, καὶ ἄρχειν τῆς Ἑλλάδος πάσης ὁμοίως ἐκείνῳ, τό τε κατόρθωμα ἐπιφανέστερον ἕσσεσθαι, βασιλέα κρατήσαντα Ἀρταξίρξην εὐδαιμονίαν κτήσασθαι τὴν Περσῶν, ἢ ἀρχὴν καθελεῖν τὴν Πριάμου. θύοντος δὲ αὐτοῦ, Θηβαῖοι σὺν ὄπλοις ἐπελθόντες τῶν τε ἱερῶν καιόμενα ἦδη τὰ μηρία ἀπορῥίπτουσιν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐτὸν ἐξελεύνουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Ἀγησίλαον δὲ ἐλίπτει μὲν ἡ θυσία μὴ τελεσθεῖσα, διέβαινε δὲ ὄμως ἐς

τὴν Ἀσίαν, καὶ ἤλυνεν ἐπὶ τὰς Σάρδεις. 3. Ἦν γὰρ δὴ τῆς Ἀσίας τῆς κάτω μέγιστον μέρος τηρικαῦτα ἡ Λυδία, καὶ αἱ Σάρδεις πλούτω τε καὶ παρασκευῇ προεῖχον· τῷ τε σατραπεύοντι ἐπὶ θαλάσῃ τοῦτο οἰκητήριον ἀπεδέδεικτο, καθάπερ γε αὐτῷ βασιλεῖ τὰ Σούσα. γενομένης δὲ πρὸς Τισσαφέρην σατραπὴν τῶν περὶ Ἰωνίαν μάχης ἐν Ἐρμου πεδίῳ, τὴν τε ἵππον τὴν Περσῶν ἐνίκησεν ὁ Ἀγησίλαος καὶ τὸ πεζὸν τότε πλείστον ἀθροισθὲν μετὰ γε τὸν Ξέρξου καὶ πρότερον ἔτι ἐπὶ Σκύθας Λαρείου καὶ ἐπὶ Ἀθήνας στρατὸν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀγασθέντες τὸ ἐς τὰ πράγματα τοῦ Ἀγησίλαου πρόθυμον, διδόνασιν ἤρχοντα εἶναι καὶ τῶν νεῶν αὐτῶν. ὁ δὲ ταῖς μὲν τριήρεσιν ἐπέστησεν ἡγεμόνα Πείσανδρον (τοῦ Πείσανδρου δὲ ἐτύχανε συνοικῶν ἀδελφῆ), τῷ πολέμῳ δὲ αὐτὸς κατὰ γῆν προσεῖχεν ἐρῶμένως. καὶ οἱ θεῶν τις ἐβάσκησε, μὴ ἀγαγεῖν τὰ βουλευόμενα ἐς τέλος. 4. Ὡς γὰρ δὴ ἐπύθετο Ἀρταξέρξης μάχας τε, ἃς ἐνίκησεν Ἀγησίλαος, καὶ ὡς τὸ πρόσω χειρούμενος τὰ ἐν ποσὶ πρόβεισιν αἰεὶ σὺν τῷ στρατῷ, Τισσαφέρην μὲν, καὶ περὶ τὰ πρότερα εὐεργέτην ὄντα, ζημιῶ θανάτῳ, Τιθραύστην δὲ κατέπεμψεν ἐπὶ θάλασσαν, καὶ φρονῆσαι τε δεῖνόν, καὶ τι καὶ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔχοντα δυσνοίας. οὗτος ὡς ἀφίκετο ἐς Σάρδεις, αὐτίκα ἐπενόει τρόπον, ᾧ τινι ἀναγκάσει Λακεδαιμονίους τὴν ἐκ τῆς Ἀσίας ἀνακαλέσασθαι στρατιάν. ἄνδρα οὖν Ῥόδιον Τιμοκράτην ἐς τὴν Ἑλλάδα πέμπει χρήματα ἄγοντα, ἐντειλάμενος πόλεμον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐργάσασθαι Λακεδαιμο-

νιοις. οἱ δὲ τῶν χρημάτων μεταλαβόντες Ἀργείων μὲν Κύλων τε εἶναι λέγονται καὶ Σωδάμας, ἐν Θήβαις δὲ Ἀνδροκλείδης καὶ Ἰσμηνίας καὶ Ἀμφίθεμις· μετέσχε δὲ καὶ Ἀθηναῖος Κέφαλος καὶ Ἐπικράτης, καὶ ὅσοι Κορινθίων ἐφρόνουσι τὰ Ἀργείων, Πολυάνθης τε καὶ Τιμόλαος. οἱ δὲ ἐς τὸ φανερόν τοῦ πολέμου παρασχόντες τὴν ἀρχὴν ἐγένοντο οἱ ἐξ Ἀμφισσης Λοκροί. τοῖς γὰρ δὴ Λοκροῖς ἢ πρὸς τοὺς Φωκίας ἐτύγχανεν οὕσα ἀμφισβητήσιμος γῆ. ἐκ αὐτῆς ὑπὸ Θηβαίων ἐπαρθάντες τῶν περὶ Ἰσμηνίαν τόν τε σῆτον ἀκμάζοντα ἔτεμον καὶ ἤλωσαν λειαν ἄγοντες. ἐπέβαλον δὲ πανδημίαι καὶ οἱ Φωκεῖς ἐς τὴν Λοκρίδα, καὶ ἐδήλωσαν τὴν χώραν. ἐπηγάγοντο οὖν οἱ Λοκροὶ συμμαχούς Θηβαίους, καὶ τὴν Φωκίδα ἐπόρθησαν.

5. Ἐς δὲ τὴν Λακεδαιμόνα ἐλθόντες οἱ Φωκεῖς τοῖς Θηβαίοις ἐπέκειντο, καὶ ἐδάσασον, οἷα ἐπιπόνθησαν ὑπ' αὐτῶν· Λακεδαιμονίοις δὲ πόλεμον πρὸς Θηβαίους ἔδοξεν ἄρασθαι. ἐποιοῦντο δὲ ἐς αὐτοὺς καὶ ἄλλα ἐγκλήματα, καὶ τὴν ἐν Λυλλίδι αὐτῶν ὕβριν ἐς τὴν Ἀγησιλείου θυσίαν. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν διάνοιαν τῶν Λακεδαιμονίων προπετυσμένοι πάμπουσι ἐς Σπάρτην, ὅπλα μὲν σφῶς ἐπὶ Θήβας δόμενοι μὴ καῖῃσαι, δίκη δὲ ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦσιν διακρίνεσθαι· Λακεδαιμόνιοι δὲ πρὸς ὕβριν ἀποπέμπουσι τὴν πρῆσβειαν. τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ἔς τε τὴν Λακεδαιμονίων ἕξοδον καὶ τὰ ἐς τὴν Αὐσάνδρου τελευτήν ἐδήλωσέ μοι τοῦ λόγου τὰ ἐς Παιουσανίαν.

6. Καὶ ὁ κληθεὶς Κορινθιακὸς πόλεμος ἐς πλεονεὶ προῆλθεν ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίων ἀρξάμενος ἐς

Βοιωτίαν ἐξῆδου. κατὰ ταύτην μὲν δὴ τὴν ἀνάγκην ὄπισθεν τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας ἀπῆγεν Ἀγηςίλωος. ἐπεὶ δὲ ἐξ Ἀβύδου περαιωθεὶς ναυσὶν ἐς Σηστόν καὶ διεξελθὼν τὴν Θοράκην ἀφίκετο ἐς Θεσσαλίαν, ἐγκαυθεὶ οἱ Θεσσαλοὶ χάριτι τῇ ἐς Θηβαίους τοῦ πρόσθεν τὸν Ἀγηςίλωον ἐπειρῶντο εἰργεῖν· ἦν δὲ τε εὐνοίας ἐκ παλαιοῦ καὶ ἐς τὴν πόλιν αὐτοῖς τὴν Ἀθηναίων. 7. Ἀγηςίλωος δὲ Θεσσαλίαν τε διεξῆλθε, τρεψάμενος αὐτῶν τὸ ἵππικόν, καὶ αὐθις διὰ Βοιωτῶν δ.ώδεκας, Θηβαίους ἐν Κορωνείᾳ καὶ τὸ ἄλλο νικῆσας συμμαχικόν. ὥς δὲ ἐτάρακτο εἰ Βοιωτοὶ καταφύγουσιν ἄνδρες ἐξ αὐτῶν ἐς ἱερὸν Ἀθηναῖς ἐπέκλησεν Ἰωνίας. Ἀγηςίλωος δὲ εἶχε μὲν τραῦμα ἐκ τῆς μάχης· ἐς δὲ τοὺς ἑτάτας παρηνόμησεν οὐδ' οὕτως.

CAPVT X.

Agesilaus denuo cum exercitu Corinthum venit, et Amyclaeenses dimissi ad Hyacinthia celebranda ab Iphicrate opprimuntur in itinere — Agesilaus Aetolis opem fert — in Aegyptum traicit et in itinere moritur — Archidamo regnante Phocenses Delphici Apollinis templum occupant et a Lacedaemoniis contra Thebanos adiuvantur — Archidamus Tarentinis auxilio proficiscitur et ibi in pugna interficitur — Agis, rex, contra Antipatrum pugnans occumbit — Laconici agri descriptio incipit a regione Scotitas dicta — de vico Caryae dicto et Dianae Caryatidis cultu — reliquiis Selasiae — Apollinis Pythaei signo in monte Thornace.

Οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον τὸν ἀγῶνα ἔθηκαν τῶν Ἰσθμίων οἱ ἐπὶ Λακωνισμῶ φεύγοντες. Κορινθιοὶ δὲ

ἐν τῇ πόλει τότε μὲν τῷ Ἀγησιλάου δειματι ἡσυχάζον· ἀναξεύξαντος δὲ ἐς τὴν Σπάρτην, οὕτω καὶ αὐτὸς μετὰ Ἀργείων τὰ Ἴσθμια ἄγουσιν. ἀφίκεται δὲ καὶ αὐθις ἐπὶ Κόρινθον στρατιᾶ· καὶ (ἐπῆρει γὰρ Ῥακίνοθια) ἀφίξει τοὺς Ἀμυκλαεῖς οἵκαδε ἀπελθόντας τὰ καθεστηκότα τῷ τε Ἀπόλλωνι καὶ Ῥακίνοθι δοῦσαι. ταύτην τὴν μοῖραν ἐπιθέμενοι καθ' ὁδὸν Ἀθηναῖοι καὶ Ἰφικράτης διέφθειραν. 2. Ἀγησίλαος δὲ καὶ ἐς Αἰτωλίαν ἐπικουρήσων ἀφίκετο Αἰτωλοῖς ὑπὸ Ἀκαρνανῶν πολέμῳ πιεζομένοις, καὶ Ἀκαρνανῶν ἠνάγκασε καταλύσασθαι τὸν πόλεμον, οὐ πολὺ ἀποδείοντας Καλυδῶνα καὶ τὰ ἄλλα Αἰτωλῶν πολιέματι ἡρηκέναι. 3. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἔπλευσε καὶ ἐς Αἴγυπτον, ἀφαστηκότων ἀπὸ βασιλείας τῶν Αἴγυπτίων, βοηθήσων. καὶ ἔστιν Ἀγησιλάῳ πολλὰ τε εἰργασμένα καὶ μνήμης ἄξια ἐν Αἴγυπτῳ· καὶ (ἦν γὰρ ἦδη γέρον) τὸν μὲν κατὰ τὴν πορείαν ἐπέλαβει ἡ μοῖρα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς ἐκομίσθη σφίσιεν ἐνικρός, θάπτουσι αὐτὸν βασιλείων τιμήσαντες μάλιστα. 4. Ἀρχιδάμου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου βασιλεύοντος, κατέλαβον τὸ ἱερὸν Φωκεῖς τὸ ἐν Δελφοῖς. Θηβαίοις μὲν δὴ πολεμεῖν, τοῖς Φωκεῦσιν ἀφίκετο μὲν καὶ ἰδίᾳ συμμαχικὰ ἐπὶ χρήμασιν, ἀπὸ δὲ κοινοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Ἀθηναῖοι σφίσιεν ἤμνον· οἱ μὲν, ἀρχαίαν δὴ τινα ἐκ τῶν Φωκίων μνημονεύοντες εὐεργεσίαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ, προφάσει μὲν καὶ οὗτοι φιλίας, κατὰ ἔχθος δὲ, ἐμοὶ δοκεῖν, τὸ Θηβαίων. Θεόπομπος δὲ ὁ Λαμαμισστρίτου, τὸν τε Ἀρχίδαμον μετασχεῖν τῶν πραγμάτων

αὐτὸν, καὶ ἔτι Δεινίχαν τὴν Ἀρχιδάμου γυναῖκα παρὰ τῶν δυναστεύοντων ἐν Φωκεῦσιν ἔφη λαμβάνουσαν δωρεὰν ἐτοιμότερον ποιεῖν σφισιν ἐς τὴν συμμαχίαν Ἀρχίδαμον. τὸ μὲν δὴ χρήματα ἱερά δέξασθαι καὶ ἀνδράσιν ἀμύναι μαντεῖον πορθέησασι τὸ ἐπιφανέστατον, οὐκ εἰς ἔπαινον τίθειμαι· τοσοῦτον δέ οἱ πρόσσειν εἰς ἔπαινον. Δειλῶν γὰρ τοὺς τε ἠβῶντας ἀποκτεῖναι, καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα ἐξανδραποδίσεισθαι, καταβαλεῖν δὲ καὶ αὐτὴν ἐς ἔδαφος τὴν πόλιν ἐτόλμων οἱ Φωκεῖς· ταῦτα οὖν μὴ παθεῖν ὑπὸ τῶν Φωκίων αὐτοὺς παρητήσατο Ἀρχίδαμος.

5. Διέβη δὲ καὶ ἐς Ἰταλίαν ὕστερον Ταραντίνους βαρβάρων πόλεμον συνδιοίσων σφίσι δούρων· καὶ ἀπέθανε τε αὐτόθι ὑπὸ τῶν βαρβάρων. καὶ αὐτοῦ τὸν νεκρὸν ἀμαρτεῖν τάφου, τὸ μῆνιμα ἐγένετο ἐμποδῶν τὸ ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος.

6. Τοῦ δὲ Ἀρχιδάμου τούτου τὸν μὲν πρεσβύτατον παῖδα Ἄγιν κατέλαβεν ἀποθανεῖν Μακεδόσιν ἐναντία καὶ Ἀντιπάτρῳ μαχεσάμενον· Εὐδαμίδας δὲ ὁ νεώτερος Λακεδαιμονίοις ἐβασίλευσεν ἄγουσιν εἰρήνην. τὰ δὲ ἐς Ἄγιν τὸν Εὐδαμίδου καὶ ἐς Εὐρυδαμίδαν τὸν Ἀγίδος ὡς ἔσχεν, ἦδη μοι καὶ τάδε ἢ Σικυωνία γραφῇ διέξεισιν.

7. Ἴοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν Ἑρμῶν ἐστὶν ὁ τόπος οἶτος ἅπας θρυῶν πλήρης· τὸ δὲ ὄνομα τῶ χωρίῳ Σκοτιτῆς. τὸ δὲ σκοτός οὐ τὸ συνεχές τῶν δένδρων ἐποίησεν, ἀλλὰ Ζεὺς ἐπέκλησιν ἔσχε Σκοτιτῆς, καὶ ἔστιν ἐν ἀφιστερεῇ τῆς ὁδοῦ δέκα μάλιστα πού σταδια ἐκτραπομένοις ἱερὸν Σκοτιτῆ Διός. ἐπανελθόν-

των δὲ ἐντεῦθεν προελθοῦσιν ὄλλγον, καὶ τραπεῖσιν αὐθις ἐς ἀριστερὰν, ἄγαλμα ἐστὶν Ἡρακλέους καὶ τρόπαιον· ἀναστῆσαι δὲ ἐλέγτο Ἡρακλῆς ἀποκτείνας Ἴπποκόωντα καὶ τοὺς παῖδας. 8. Τρίτη δὲ ἐν τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθείας ἐμβολὴ κατὰ τὰ δεξιὰ ἐς Καρύας ἄγει, καὶ ἐς τὸ ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος. τὸ γὰρ χωρίον Ἀρτέμιδος καὶ Νυμφῶν ἐστὶν αἱ Κάρυαι, καὶ ἄγαλμα εὐτηκεῖ Ἀρτέμιδος ἐν ὑκαίθρῳ Καρυάτιδος. χοροὺς δὲ ἐνταῦθα αἱ Λακεδαιμονίων παρθένοι κατὰ ἔτος ἰστιάσι, καὶ ἐπιχώριος αὐταῖς καθίστηται ὄρχησις. 9. Ἀναστρέψαντι δὲ καὶ κατὰ τὴν λεωφόρον ἰόντι, ἐρείπια Ξελασίας ἐστὶ. ταύτην, καθὴ καὶ πρότερον ἔγραψα, ἠνδραποδίσαντο Ἀχαιοὶ, Λακεδαιμονίους καὶ τὸν βασιλέα Κλεομένην τὸν Δουρίδου μάχῃ νικήσαντες. 10. Ἐν δὲ Θόρνακι (ἐς γὰρ τοῦτον ἀφ᾽ ἔξῃ προῖών) ἄγαλμα ἐστὶ Πυθαίας Ἀπόλλωνος, κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ ἐν Ἀμύνκλαις πεποιημένον· τὸ δὲ σχῆμα ὁμοῖόν ἐστιν, ἐπὶ ἐκείνῳ γράψαι. Λακεδαιμονίους γὰρ ἐπιφανίστερά ἐστι τὰ ἐς τὸν Ἀμύνκλαιον, ὥστε καὶ τὸν χρυσόν, ὃν Κροῖστος ὁ Λυδὸς τῷ Ἀπόλλωνι ἔπεμψε τῷ Πυθαίᾳ τούτῳ, ἐς κόσμον τοῦ ἐν Ἀμύνκλαις κατεχρήσαντο ἀγάλματος.

CAPVT XI.

De urbe Sparta seu Lacedaemone — memorandis in foro Spartae, aedibus senatorum et magistratuum in eo, senatu, Ephoris et Bidiaeis — porticu Persica — templo Caesaris et Augusti imperator. — Agio vate et Tisameno eiusque de quinque victoriis vaticiniis — regione fori Choro dicta —

reliquis templis, signis ac memorandis in foro.

Ἀπὸ δὲ Θόρνακος προελθόντι ἐστὶν ἡ πόλις, Σπάρτη μὲν ὀνομασθεῖσα ἐξαρχῆς, προσλαβοῦσα δὲ ἀνὰ χρόνον καὶ Λακεδαιμόνῃ ἢ αὐτῇ καλεῖσθαι· τῶς δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔπαυτο τῇ γῆ. ὃ δὲ ἐν τῇ συγγραφῇ μοι τῇ Ἀτιθίδι ἐπανόρθωμα ἐγένετο, μὴ τὰ πάντα με ἐφεξῆς, ἀλλὰ τὰ μάλιστα ἄξια μνήμης ἐπιλεξάμενον ἀπ' αὐτῶν εἰρηκέναι, δηλώσω δὴ πρὸ τοῦ λόγου τοῦ ἐς Σπαρτιάτας· ἐμοὶ γάρ ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησεν ὁ λόγος ἀπὸ πολλῶν καὶ οὐκ ἄξιων ἀφηγήσεων, ὧν ἕκαστοι παρὰ σφίσι λέγουσιν, ἀποκρίναι τὰ ἀξιολογώτατα, ὡς οὖν εὐ βεβουλευμένους, οὐκ ἔστιν ὅπου παραβήσομαι. 2. Λακεδαιμονίων τοῖς Σπάρτην ἔχουσιν ἐστὶν ἀγορὰ θίας ἄξια, καὶ τῆς τε γερουσίας βουλευτήριον, καὶ τῶν ἐφόρων, καὶ νομοφυλάκων, καὶ καλουμένων Βιδυαίων ἀρχεῖά ἐστιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. ἡ μὲν δὴ γερουσία συνίδριον Λακεδαιμονίοις κυριώτατον τῆς πολιτείας, οἱ λοιποὶ δὲ εἰσιν ἄρχοντες. τοῖς δὲ ἐφόροις καὶ Βιδυαίοις πάντα ἀριθμὸν ἑκατέρους ὄναι, τοῖς μὲν ἐπὶ τῷ τὰ Πλατάνιστα καλούμενα καὶ ἄλλους τῶν ἐφήβων ἀγῶνας τιθέναι καθίστηται, ἔφοροι δὲ τὰ τε ἄλλα διοικοῦσι τὰ σπουδῆς μάλιστα ἄξια, καὶ παρέχονται τὸν ἐπέστυμον, καθὰ δὴ καὶ Ἀθηναίοις τῶν καλουμένων ἐνεία ἐπώνυμός ἐστιν εἰς ἄρχων. 3. Ἐπιφανέστατον δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐστὶν, ἣν στοὰν Παιρικὴν ὀνομάζουσιν ἀπὸ λαφύρων ποιηθεῖσαν τῶν Μηδικῶν· ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτὴν ἐς μέγεθος τὸ νῦν καὶ ἐς κόσμον

τὸν παρόντα μεταβεβλήκασιν. εἰσὶ δὲ ἐπὶ τῶν κιδ-
 νων Πέρσαι λίθου λευκοῦ καὶ ἄλλοι, καὶ Μαρδύ-
 νιος ὁ Γωβρόου. πεποίηται δὲ καὶ Ἀρτεμισια, θυ-
 γάτηρ μὲν Λυγδάμιδος, ἐβασίλευσε δὲ Ἀλικαρνασ-
 σοῦ. ταύτην φασὶν ἔκουσίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα συ-
 στρατεῦσαι Ζεφξῆ, καὶ ἔργα ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐν Σα-
 λαμῖνι ἀποδειξασθαι. 4. Ναοὶ δὲ εἰσὶν ἐπὶ τῆς
 ἀγορᾶς, Καίσαρος, ὃς μοναρχίας πρῶτος ἐν Ῥω-
 μαίοις ἐπεθύμησεν, καὶ ἀρχὴν τὴν καθεστηκυῖαν
 πρῶτος ἐκτίσατο· ὁ δὲ Ἀγούστῳ πεποίηται παιδὶ
 ἐκείνου, τὴν τε βασιλείαν βεβαιωσαμένῳ μᾶλλον,
 καὶ ἀξιώματος καὶ δυνάμεως ἐς πλεόν ἢ πατὴρ οἱ
 προελθόντι. τὸ δὲ ὄνομα εἶναι τοῦτῳ Ἀγούστατος,
 ὃ κατὰ γλῶτταν δύναται τὴν Ἑλλήνων σεβαστός.
 5. Τοῦ δὲ Ἀγούστου δεικνύουσι πρὸς τῷ βωμῷ
 χαλκῆν εἰκόνα Ἁγίου. τοῦτον τὸν Ἁγίαν μαντευσά-
 μενόν φασὶ Ἀυσάνδρῳ, τὸ Ἀθηναίων ἐλεῖν ναυτικόν
 περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς πλὴν τριήρων δέκα· αὐταὶ δὲ
 ἀποφεύγουσιν ἐς Κύπρον, τὰς δὲ ἄλλας οἱ Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ αὐτὰς καὶ τοὺς ἄνδρας αἰρούουσιν. ὁ δὲ
 Ἁγίας Ἀγελόχου παῖς ἦν τοῦ Τισαμενοῦ. 6. Τι-
 σαμενῷ δὲ ὄντι Ἡλείῳ τῶν Ἰαμιδῶν λόγιον ἐγένετο,
 ἕγωνας ἀναιρήσεσθαι πάντε ἐπιφανεστάτους αὐτόν.
 οὕτω πάνταθλον Ὀλυμπιάσιν ἀσκήσας, ἀπῆλθεν
 ἡττηθεὶς, καὶ τοι τὰ δύο γέ ἦν πρῶτος· καὶ γὰρ
 δρόμῳ τε ἐκράτει, καὶ πηδήματι Ἰερώνυμον τὸν Ἀν-
 δριον. καταπαλαισθεὶς δὲ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἁμαρτῶν
 τῆς νίκης, συνήσιν τοῦ χρησμοῦ, διδόναι οἱ τὸν
 θρόνον μαντευσμένῳ πάντε ἀγῶνας πολέμῳ κρατήσαι.

Λακεδαιμόνιοι δὲ (οὐ γὰρ εἶχον ἀνηκόως, ὧν Τισαμενῶ προεἶπεν ἢ Πυθία) πείθουσι μετοικήσαντα ἐξ Ἰηλίδος μαντεύεσθαι Σπαρτιατῶν τῷ κοινῷ· καὶ σφισιν ὁ Τισαμενὸς ἀγῶνας πολέμου πάντε ἐνίκησε. πρῶτον μὲν Πλαταιῶσιν ἐναντία Περσῶν, δευτέρον δὲ ἐν Τεγέα, πρὸς Τεγεάτας καὶ Ἀργείους μάχης Λακεδαιμονίους συνεστώσης, ἐπὶ τούτοις δὲ ἐν Διπαιεύσιν, Ἀρχάδων πάντων πλήν Μαντινέων ἀντιτεταγμένων· (οἱ δὲ Διπαιεῖς ἐν τῇ Μαιναλλᾷ πόλισμα Ἀρχάδων ἦσαν) τέταρτον δὲ ἠγωνίσαστο πρὸς τοὺς ἐξ Ἰσθμοῦ Ἰθώμην ἀποστήσαντας ἀπὸ τῶν εἰλώτων· ἀπέστησαν δὲ οὐχ ἅπαντες οἱ εἰλωτες, ἀλλὰ τῶν Μεσσηνιακῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων εἰλώτων ἀποσχισθέντες· καὶ μοι καὶ ταῦτα ὁ λόγος αὐτίκα ἐπέξεισι· τότε δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀποστάντας ἀπελθεῖν ὑποσπόνδους εἶασαν, Τισαμενῶ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς χρηστηρίῳ πειθόμενοι. τελευταῖον δὲ ὁ Τισαμενὸς ἐμαντεύαστο ἐν Τανάγρα σφίσι πρὸς Ἀργείους καὶ Ἀθηναίους γινομένης συμβολῆς. τὰ μὲν Τισαμενοῦ τοιαῦτα ἐπυνθανόμεν ὄντα. 7. Σπαρτιάταις δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς Πυθαίεως τέ ἐστι καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀθητῶς ἀγάλματα. Χορὸς δὲ οὗτος ὁ τόπος καλεῖται πᾶς, ὅτι ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις (φορτὴ δὲ εἴ τις ἄλλη καὶ αἱ γυμνοπαιδίαὶ διὰ σπουδῆς Λακεδαιμονίοις εἰσὶν) ἐν ταύταις οὖν οἱ ἔφηβοι χοροὺς ἰστᾶσι τῷ Ἀπόλλωνι. 8. Τούτων δὲ οὐ πρόφω Γῆς ἱερὸν καὶ Διὸς ἀγοραίου, τὸ δὲ Ἀθηναῖς ἀγοραίας καὶ Ποσειδῶνος, ὃν ἐπονομάζουσιν Ἀσφάλιον· καὶ Ἀπόλλωνος αὐθιγῆς καὶ Ἥρας. ἀνά-

κεῖται δὲ καὶ Ἀθήμον τοῦ Σπυριτιατῶν ἀνδριάς, μεγάλῃ μέραι. καὶ Μοιρῶν Λακεδαιμονίους ἐστὶν ἱερὸν Ὀρέστου δὲ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς αὐτῷ τάφος. κομισθέντα γὰρ ἐκ Τρῆας τοῦ Ὀρέστου τὰ ὄστα κατὰ ματιέαν θάπτουσιν ἐνταῦθα. παρὰ δὲ τοῦ Ὀρέστου τὸν τάφον ἐστὶν εἰκὼν Πολυδώρου τοῦ Ἀκαμένους, ὃν βασιλέων ἐς τοσοῦτο τιμῆς προήχασιν, ὥστε οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες, ὅπουα δεῖ σημαίνεσθαι, τοῦ Πολυδώρου σημαίνονται τῇ εἰκόνι. ἔστι δὲ καὶ Ἐρμῆς ἀγοραῖος Διδύμισον φέρων παῖδα, καὶ τὰ ἀρχαῖα καλούμενα Ἐφορεῖα, ἐν δὲ αὐτοῖς Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς μνήμα, καὶ Ἀφαρέως τοῦ Περιήρους. καὶ τὰ γε ἐς Ἐπιμενίδην Λακεδαιμονίους δοξάζω μᾶλλον Ἀργείων λέγειν εἰκότα. ἐνταῦθα, ἔνθα αἱ μοῖραι, καὶ ἐστὶν αἱ καὶ Λακεδαιμονίους. ἔστι καὶ Ζεὺς ἕβριος καὶ Ἀθηναῖ ξενία.

CAPVT XII.

De via Arhetais dicta — Icarii et Danaï cursus certamine filiarum prociis proposito — domo Polydori Booneta dicta — templo et signo Dianae Celeutheae — t memorandia herois — loco Neptuni Taenarii, Dianae signo et regione Hellenium dicta — Talthybiï monumento — aliis memorandis sepulcris et templis etc. in hac urbis regione — Sciade, ubi conaciones habentur — signis Iovis et Veneris Olympiae.

Ἴόντι δὲ ἐκ τῆς ἀγορᾶς κατὰ τὴν ὁδόν, ἣν Ἀφείτας ὀνομάζουσι, τὰ καλούμενα Βοώνητά ἐστι. καὶ μετὰ λόγος ἀπαιτεῖ πρότερα εἰπεῖν τὰ ἐς τὴν ἐπίκλησιν τῆς ὁδοῦ. 2. Τοῖς μνηστῆραϊν Ἰκάριον τῆς Πηνελό-

της φασὶν ἀγῶνα προθεῖναι δρόμου· καὶ ὅτι μὲν Ὀδυσσεὺς ἐκράτει, δηλὰ ἐστίν. ἀφεθῆναι δὲ αὐτοὺς λέγουσιν ἐς τὸν δρόμον διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀρφαταίδος. δοκεῖ δ' ἐμοὶ, δρόμου Ἰκάριος τὸ ἀγώνισμα ἐποίησε, μιμούμενος Λαλαόν. Λαλαὸν γὰρ τοῦτο ἐπὶ ταῖς θυγατρῶσιν εὐρέθη, καὶ ὡς γυναῖκα εὐδεις ἤθελεν ἐξ αὐτῶν διὰ τὸ μῖασμα ἀγαγέσθαι, διέπεμπε δὴ ὁ Λαλαὸς ἔθνων ἄνευ δώσειν, ἧ ἂν ἕκαστος κατὰ κάλλος ἀρίσκηται. ἀφικομένοις δὲ ἀνδράσιν οὐ πολλοὺς ἀγῶνα δρόμου κατέστησε, καὶ πρῶτω τε ἐλθόντι ἐγένετο ἰλέσθαι πρῶτω τῶν ἄλλων, καὶ μετ' ἐκείνον τῷ δευτέρῳ, καὶ ἤδη κατὰ τὰ αὐτὰ ἄχρι τοῦ τελευταίου· τὰς δὲ ὑπολειφθεῖσας μένειν ἔφοδον ἄλλην μνηστῆρων ἔδει, καὶ ἀγῶνα ἄλλον δρόμου. 3. Λακεδαιμονίοις δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην ἐστίν, ὡς ἤδη λέλεκται μοι, τὰ ὀνομαζόμενα Βοώνητα, Πολυδώρου ποτὲ οἰκία τοῦ βασιλέως· ἀποθανόντος δὲ, παρὰ τοῦ Πολυδώρου τῆς γυναικὸς ἐπρίατο ἀντιδόντες βοῦς. ἀργύρου γὰρ οὐκ ἦν πῶ τότε οὐδὲ χρυσοῦ νόμισμα, κατὰ τρόπον δὲ ἔτι τὸν ἀρχαῖον ἀντιδίδουσαν βοῦς, καὶ ἀνδράποδα, καὶ ἀργὸν τὸν ἀργυρὸν καὶ χρυσόν. οἱ δὲ ἐς τὴν Ἰνδικὴν ἐσπλέοντες φορτίων φασὶν Ἑλληνικῶν τοὺς Ἰνδοὺς ἀγώγιμα ἄλλα ἀνταλλάσσεσθαι, νόμισμα δὲ οὐκ ἐπίστασθαι, καὶ ταῦτα χρυσοῦ τε ἀφθόνου καὶ χαλκοῦ παρόντος σφίσι. 4. Τοῦ δὲ τῶν Βιδιαιῶν ἀρχαίου πέραν ἐστὶν Ἀθηνᾶς ἱερὸν· Ὀδυσσεὺς δὲ ἰδρύσασθαι τὸ ἄγαλμα λέγεται, καὶ ὀνομάσαι Κελεῦθειαν, τοὺς Πηνελόπης μνηστῆρας τῷ δρόμῳ νικήσας. ἰδρύσατο δὲ τῆς Κελευθείας

ἑρὰ ἀριθμῶ τρία, διεστηκότα ἀπ' ἀλλήλων. Προϊόντων δὲ κατὰ τὴν Ἀφεταιίδα, ἡρώϊά ἐστιν, Ἰοπός τε κατὰ Λέλεγγα ἢ Μύλητα γενέσθαι δοκαῦντος, καὶ Ἀμφιαράου τοῦ Ὀϊκλέους. τοῦτο δὲ τοὺς Τυνδάρεω παῖδας νομίζουσι ἅτε ἀνεμῶ τῶ Ἀμφιαράω ποιῆσαι. καὶ αὐτοῦ Λέλεγός ἐστιν ἡρώων. 5. Τούτων δὲ οὐ πρόφρων τέμενος Ποσειδῶνος Ταιναρίου· Ταιναριοῖον δὲ ἐπονομάζουσι. οὐ μακρὸν δὲ Ἀθηνᾶς ἄγαλμα, ὃ τοὺς ἐς Ἰταλίαν τε καὶ Τάραντα ἀποικισθέντας ἀναθεῖναι λέγουσι. τὸ δὲ χωρίον, ὃ καλοῦσι Ἑλλήνιον, ἐστὶν εἰρημένον, ὡς οἱ τῶν Ἑλλήνων Ξέρξην διαβαίνοντα ἐς τὴν Εὐρώπην παρεσκευάζοντο ἀμυνόμενοι, κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον βουλευσάμενοι, τρόπον ὄντινα ἀνθῆξουσιν. ὃ δὲ ἕτερος τῶν λόγων, τοὺς Μενελάου χάριτι στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον βουλεύσασθαι φασὶν ἐνταῦθα, ὅπως ἀναπλεύσονται ἐς Τροίαν καὶ δίκας δυνήσονται παρὰ Ἀλεξάνδρου λαβεῖν τῆς Ἑλένης ἄρπαγῆς. 6. Τοῦ δὲ Ἑλληνίου πλησίον Ταλθυβίου μνήμα ἀποφαίνουσι· δεικνύουσι δὲ καὶ Ἀχαιῶν Διγμῆς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, Ταλθυβίου καὶ οὗτοι φάμενοι μνήμα εἶναι. Ταλθυβίῳ δὲ τοῦτου μνήμα ἐπὶ τῶ φόνῳ τῶν κηρύκων, οἱ παρὰ βασιλέως Δαρείου γῆν τε καὶ ὕδωρ αἰτήσαντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπέμφθησαν, Λακεδαιμονίοις μὲν ἐπεσημαιεν ἐς τὸ δημόσιον, ἐν Ἀθήναις δὲ ἰδίᾳ τε καὶ ἐς ἐνὸς οἶκον ἀνδρὸς κατασκήψαι Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος ἐγεγόνει δὲ καὶ τῶν κηρύκων τοῖς ἔλθοῦσιν ἐς τὴν Ἀττικὴν ὁ Μιλτιάδης ἀποθανεῖν αἰτίως ὑπὸ Ἀθηναίων. 7. Λακεδαιμονίοις δὲ ἔστι μὲν Ἀπόλλωνος

Ἀρεΐτα βωμός, ἔστι δ' ἐπονομαζόμενον Γάσηπτον, ἱερὸν Ἰῆς· Ἀπόλλων δὲ ὑπὲρ αὐτὸ ἵδρυται Μαλεάτης. ἐπὶ δὲ τῷ πέρατι Ἀφραιΐδος, ἐγγύτατα ἦδη τοῦ τείχους, Δικτύννης ἐστὶν ἱερὸν, καὶ βασιλῆιοι τάφοι τῶν καλουμένων Εὐρουπωντιδῶν. παρὰ δὲ τὸ Ἑλληνιον Ἀρσινόης ἱερὸν, Λευκίππου τε θυγατρὸς, καὶ γυναικῶν τῶν Πολυδεύκως καὶ Κάστορος ἀδελφῆς. πρὸς δὲ τοῖς Φρουρίοις καλουμένοις ναὸς ἐστὶν Ἀρτέμιδος· καὶ προελθοῦσιν ὀλίγον πεποιήται μνημα τοῖς ἐξ Ἡλίδος μύντεσι, καλουμένοις δὲ Ἰαμίδαις. καὶ Μάρωνός ἐστιν ἱερὸν καὶ Ἀλφειοῦ· Λυκεδαίμωνιων δὲ τῶν ἐς Θερμοπύλας στρατευσαμένων λόγου μάλιστα ἀξίως μαχέσασθαι μετὰ δὴ αὐτὸν δοκοῦσι Λεωνίδην. τοῦ δὲ Τροπαίου Διὸς τὸ ἱερὸν ἐποίησαν οἱ Δωριεῖς, πολέμῳ τούτῳ τε ἄλλους Ἀχαιοὺς, οἳ γῆν τὴν Λακωνικὴν τηρικαῦτα εἶχον, καὶ τοὺς Ἀμυκλαίεις κρατήσαντες. τὸ δὲ ἱερὸν τῆς μεγάλης μητρὸς τιμᾶται περισσῶς δὴ τι. μετὰ δὲ αὐτὸ ἤρῳα Ἰππολύτου τέ ἐστι τοῦ Θησείως, καὶ Αὐλῶνος Ἀρκάδος, υἱοῦ δὲ Τλησιμέου. Τλησιμένη δὲ Παρθενόπαιου τοῦ Μεναλλίωτος ἀδελφόν, οἳ δὲ παῖδα εἶναι λέγουσιν. 8. Ἐτέρα δὲ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐστὶν ἕξοδος, καθ' ἣν πεποιήται σφισιν ἢ καλουμένη Σκιᾶς, ἐνθα καὶ νῦν ἔτι ἐκκλησιάζουσι. ταύτην τὴν Σκιᾶδα Θεόδωρου τοῦ Σαμίου φασὶν εἶναι ποίημα, ἧς πρῶτος διαχέαι σίδηρον εὖρε καὶ ἀγάλματα ἀπ' αὐτοῦ πλάσαι. ἐνταῦθα ἐκρέμασαν Λακεδαιμόνιοι τὴν Τιμοθέου τοῦ Μιλησίου κισθᾶραν, καταγρόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κισθαρωδίῃ

εἰσαρσας χορδαίς. 9. Πρὸς δὲ τῇ Σκιαδί οἰκοδόμημα ἔστι περιφερές, ἐν δὲ αὐτῷ Διὸς καὶ Ἀφροδίτης ἀγάλματα ἐπέκλησιν Ὀλυμπίων· τοῦτο Ἐπιμενίδην κατασκευάσαι λέγουσιν, οὐχ ὁμολογοῦντες τὰ ἐς αὐτὸν Ἀργαίους, ὅπου μηδὲ πολεμῆσαι φασὶ πρὸς Κνωσίους.

C A P V T XIII.

De memorandis prope Sciadem — templo Proserpinae Sospitae et Carneo domestico dicto — Apolline Carneo — signo Alphetaei et aris deorum Ambuliorum — templis Iovis Coloniae et Euanemiac Pleuronis heroo — templis Iunonis Argivae et Hyperchiriae ac signo Iunonis Veneris — He-toemocle et Hipposthene.

Πλησίον δὲ ἔστι μὲν Κυνόρτου τοῦ Ἀμύκλα τάφος, ἔστι δὲ καὶ Κάστορος μῆμα, ἐπὶ δὲ αὐτῷ καὶ ἱερὸν πεποιήται. τεσσαρακοστῷ γὰρ ὕστερον ἔτι τῆς μάχης τῆς πρὸς Ἴδαν καὶ Λυγκία θεοὺς τοὺς Τυνδάρω παῖδας καὶ οὐ πρότερον νομισθῆναι φασὶ. δεῖκνται δὲ πρὸς τῇ Σκιαδί καὶ Ἴδα καὶ Λυγκίας τάφος. κατὰ μὲν δὴ τοῦ λόγου τὸ εἶδος ἐτάφησαν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, καὶ οὐ ταύτῃ. Μεσσηνίων δὲ αἱ συμφοραὶ καὶ ὁ χρόνος, ὅσον ἔφυγον ἐκ Πελοποννήσου, πολλὰ τῶν ἀρχαίων καὶ κατελθοῦσιν ἐποίησεν ἀγνωστὰ· αἶτι δὲ ἐκείνων οὐκ εἰδότεων ἐστὶν ἤδη τοῖς ἐθέλουσιν ἀμφισβητεῖν. 2. Λικειδαιμονίοις δὲ ἀπαντικῶς τῆς Ὀλυμπίας Ἀφροδίτης ἐστὶ νυκὸς Κόρης Σωτείρας· ποιῆσαι δὲ τὸν Θράκη Ὀρφεία λέγουσιν, οἱ δὲ Ἀβαριν ἀφικόμενον ἐξ Ἐπερβορέων. Ὁ δὲ Καρνεῖος, ὃν Οἰκέταν ἐπονομάζουσι, τιμὰς εἶχεν ἐν Σπάρτῃ καὶ

πρὶν Ἡρακλείδας καταλθεῖν, ἴδρυντο δὲ ἐν οἰκίᾳ Κριοῦ τοῦ Θεοκλίου ἀνδρὸς μάντεως. τοῦτου δὲ τοῦ Κριοῦ γεμιζούσῃ τῇ θυγατρὶ ὕδωρ συντυχόντες κατάσκοποι τῶν Λωριέων, αὐτῇ τε ἀφίκοντο ἐς λόγους, καὶ παρὰ τὸν Κριὸν ἐλθόντες διδάσκονται τὴν ἄλωσιν τῆς Σπάρτης. 3. Καρνεῖον δὲ Απόλλωνα Λωριεῦσι τοῖς πᾶσι σέβεσθαι καθίστηκεν ἀπὸ Κάρνου γένος ἐξ Ἀκαρνανίας, μαντευομένου δὲ ἐξ Ἀπόλλωνος. τοῦτον γὰρ τὸν Κάρνον ἀποκτείναντος Ἰππότου τοῦ Φύλαντος, ἐνέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῖς Λωριεῦσι μήνιμα Ἀπόλλωνος, καὶ Ἰππότης τε ἔφυγεν ἐπὶ τῷ φόρῳ, καὶ Λωριεῦσιν ἀπὸ τούτου τὸν Ἀκαρνανᾶ μάντιν καθίστηκεν ἰλάσκεσθαι. ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμονίοις οὐχ οὗτος ὁ Οἰκίτας ἐστὶ Καρνεῖος, ὁ δὲ ἐν τοῦ μάντεως Κριοῦ τιμώμενος, Ἀχαιῶν ἔτι ἐχόντων τὴν Σπάρτην. Πραξιέλλῃ μὲν δὴ πεπονημένα ἐστίν, ὡς Εὐρώπης εἶη Καρνεῖος, καὶ αὐτὸν ἀνεθρέψατο Ἀπόλλων καὶ Αἰτώ. λέγεται δὲ καὶ ἄλλος ἐπ' αὐτῷ λόγος· ἐν τῇ Ἰδῇ τῇ Τρωϊκῇ κρानείας ἐν Ἀπόλλωνος ἄλσει πεφυκίας τοὺς Ἕλληνας ἐκτεμῖν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ δουρίου τὴν ποίησιν· μαθόντες δὲ ὄργην σφισιν ἔχειν τὸν θεόν, θυσίαις ἰλάσκονται καὶ Ἀπόλλωνα ὀνομάζουσι Κάρνειον, ὑπὲρ τῶν κρानειῶν μεταθέντες τὸ ῥῶν κατὰ δῆ τι ἀρχαῖον. 4. Τοῦ Καρνεῖου δὲ οὐ πόρρω καλούμενόν ἐστιν ἄγαλμα Ἀφεταιίου· τοῖς δὲ Πηνελόπης μνηστῆραῖ φασιν ἐντεῦθεν γενέσθαι τοῦ δρόμου τὴν ἀρχήν. ἔστι δὲ τι χωρίον ἔχον στοάς ἐν τετραγώνῳ τῷ σχήματι, ἔνθα σφισιν ἐπιπράσκετο ὁ ῥῶπος τὸ ἀρχαῖον· πρὸς τοῦτο Διός

Ἀμβουλλίου καὶ Ἀθηῶς ἐστὶν Ἀμβουλίας βωμός, καὶ Διοσκούρων καὶ τούτων Ἀμβουλλίων. 5. Ἀπαντικρὺ δὲ ἦ τε ὀνομαζομένη Κολώνα καὶ Διονύσου Κολωνάτα ναός. πρὸς αὐτὸ δὲ τάμενός ἐστιν ἥρωος, ὃς τῆς ὁδοῦ τῆς ἐς Σπάρτην Διονύσου φασὶ γενέσθαι ἡγεμόνα. τῷ δὲ ἥρωϊ τούτῳ πρὶν ἢ τῷ θεῷ θύουσιν αἱ Διονυσιαῖδες καὶ αἱ Λευκιππίδες. τὰς δὲ ἄλλας ἕνδεκα, αἷς καὶ αὐταῖς Διονυσιαῖδας ὀνομάζουσι, ταύταις δρόμου προτιθείασιν ἀγῶνα· δρᾶν δὲ οὕτω σφίσις ἤλθεν ἐκ Δελφῶν. τοῦ Διονύσου δὲ οὐ μακρὰν Διὸς ἱερὸν ἐστὶν Εὐανέμου, τούτου δὲ ἐν δεξιᾷ Πλευρῶνος ἥρωον. γεγόνασι δὲ οἱ Τυνδαρεῶ παῖδες τὰ πρὸς μητρὸς ἀπὸ τοῦ Πλευρῶνος. Θέστιον γὰρ τὸν Λήδας πατέρα Ἄρειός φησιν ἐν τοῖς ἔπαισι Ἀγήνορος παῖδα εἶναι τοῦ Πλευρῶνος. 6. Τοῦ δὲ ἥρωος λόφος ἐστὶν οὐ πόρρω, καὶ Ἡρας ἐπὶ τῷ λόφῳ ναός Ἀργείας· ἰδρῦσασθαι δὲ Εὐρυδίκην φασὶ Λακεδαιμόνος θυγατέρα, γυναῖκα δὲ Ἀκριοῖου τοῦ Ἀβαντος. Ἡρας δὲ ἱερὸν Ἐπερχειρίας κατὰ μαντείαν ἐποιήθη, τοῦ Εὐρώτα πολὺ τῆς γῆς σφίσις ἐπικλύζοντος. ἔσανον δὲ ἀρχαῖον καλοῦσιν Ἀφροδίτης Ἡρας· ἐπὶ δὲ θυγατρὶ γαμουμένη νενομίκασι τὰς μητέρας τῇ θεῷ θύειν. 7. Τοῦ λόφου δὲ κατὰ τὴν ἐς δεξιάν ὁδὸν Ἐτοιμοκλείους ἐστὶν εἰκὼν. τῷ δὲ Ἐτοιμοκλεῖ καὶ αὐτῷ Ἴπποσθένει τῷ πατρὶ πάλης εἰσὶν Ὀλυμπικαὶ νῆκαι· καὶ συναμφοτέροις μὲν μία τε καὶ δέκα, τῷ δὲ Ἴπποσθένει μᾶ νίκη τῶν υἱῶν παρελθεῖν ὑπήρξαν.

CAPVT XIV.

De memorandis in via a foro solis occasum versus, theatro ac Pausaniae et Leonidas sepulcris — regione Theomelida dicta et memorandis ad eam — Anchione — templo Thetidis — Cerere Chthonia — loco Dromos dicto et memorandis ad eum — templo Aesculapii Agnitae, et Dioscurorum Apheteriorum signis — de loco Platanistas dicto et certaminibus epheborum ibi institutis — ephebaso et sacris, quae ibi fiunt.

Ἐκ δὲ τῆς ἀγορᾶς πρὸς ἥλιον ἰόντι δυνόμενον, τάφος κενὸς Βρασίδα τῷ Τέλλιδος πεποιήται. ἀπέχει δὲ οὐ πολὺ τοῦ τάφου τὸ θεάτρον λίθου λευκοῦ θεάς ἄξιον. τοῦ θεάτρου δὲ ἀπαντικρὺ Πανσανίου τοῦ Πλαταιᾶσιν ἠγησαμένου μνημῆμά ἐστι, τὸ δὲ ἔστρον Δεωνίδου· καὶ λόγους κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐπ' αὐτοῖς λέγουσι, καὶ τιθέασιν ἀγῶνα, ἐν ᾧ πλὴν Σπαρτιατῶν ἄλλῳ γε οὐκ ἔστιν ἀγωνίζεσθαι. τὰ δὲ ἀστῆ τοῦ Δεωνίδου, τεσσαράκοντα ἔτσιν ὕστερον ἀνελομένου ἐκ Θερμοπυλῶν τοῦ Πανσανίου, κεῖται δὲ καὶ στήλη πατρόθεν τὰ ὀνόματα ἔχουσα, οἱ πρὸς Μήδους τὸν ἐν Θερμοπύλαις ἀγῶνα ὑπέμειναν. 2. Καλεῖται δὲ ἐν τῇ Σπάρτῃ Θεομηλίδα χωρίον. κατὰ τοῦτο τῆς πόλεως τάφοι τῶν Ἀγιάδων βασιλείων εἰσὶ, καὶ πλησίον ὀνομαζομένη λέσχη Κροτανῶν. εἰσὶ δὲ οἱ Κροτανοὶ Πιτανατῶν μοῖρα. Ἀσκληπιοῦ δὲ οὐ πόρῳ τῆς λέσχης ἐστὶν ἱερόν, Ἐναπάδων καλουμένων. προελθοῦσι δὲ, Ταινάρου μνημῆμά ἐστι, καὶ τὴν ἄκραν τὴν ἐς θάλασσαν ἐσέχουσαν ἀπὸ τούτου φασὶν ὀνομασθῆναι. θεῶν δὲ ἱερὰ Ποσειδῶνός ἐστιν Ἴπποκου-

ρίου, καὶ Ἀρτέμιδος Αἰγυινείας. ἐπανελθούσι δὲ ὀπίσω πρὸς τὴν λέσχην ἐστὶν Ἀρτέμιδος Ἰσώρας ἱερὸν· ἐπονομάζουσι δὲ αὐτὴν καὶ Διμναίαν, οὕσαν οὐκ Ἄρτεμιν, Βριτόμαρτιν δὲ τὴν Κρητῶν. τὰ δὲ ἐς αὐτὴν ὁ Αἰγυινάϊος ἔχει μοι λόγος. Ἐγγυτάτω δὲ τῶν μνημάτων, ἃ τοῖς Ἀγιάδαϊς πεποιηται, στήλην ὄψει, γεγραμμέναι δὲ εἰσιν, ἃς Ἀγχιόνις ἀνὴρ Λακεδαιμόνιος δρόμου νίκας ἀνείλετο, ἄλλας τε καὶ Ὀλυμπιασίαν. ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ ἐγένοντο νῖκαι, τέσσαρες μὲν σταδίου, διαύλου δὲ αἱ λοιπαί· τὸν δὲ σὺν τῇ ἀσπίδι δρόμον ἐπὶ ἀγῶνι λήγοντι οὐ συνέβαιναν εἶναι πω. Ἀγχιόνιν δὲ καὶ τῶ στόλῳ μετασχῆν τῶ Θηραίῳ Βάττῳ, καὶ Κυρήνην οἰκίσαι σὺν ἐκείνῳ, καὶ Λιβύων καταστρέψασθαι τοὺς προσχώρους λέγουσι.

4. Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Θέτιδος κατασκευασθῆναι φασιν ἐπ' αἰτία τοιαύτη· πολεμῆν μὲν πρὸς Μεσσηνίους ἀφραστηκότας, τὸν δὲ βασιλέα σφῶν Ἀναξάνδρον ἐσβαλόντα ἐς τὴν Μεσσηνίαν λαβεῖν αἰχμαλώτους γυναῖκας, ἐν δὲ αὐταῖς εἶναι Κλεῶν, Θέτιδος δὲ αὐτὴν ἱερείαν εἶναι. ταύτην ἢ τοῦ Ἀναξάνδρου γυνὴν τὴν Κλεῶν παρὰ τοῦ Ἀναξάνδρου αἰτεῖ, καὶ τό τε ξόανον τῆς Θέτιδος ἀνεῦραν ἔχουσαν, καὶ γὰρ μετ' αὐτῆς ἰδρῦσατο τῇ θεῷ· ἐποίησε δὲ ταῦτα ἢ Λαιανδρὸς κατὰ ὄψιν ὀνειράτος. τό μὲν δὴ ξόανον τῆς Θετίδος ἐν ἀποφῆτῳ φυλάσσουσι. 5. Δήμητρα δὲ Χθονί Λακεδαιμόνιοι μὲν σέβειν φασί, παραδόντος σφί Ὀρφείου· δόξῃ δὲ ἐμῇ διὰ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἐρμί κατέστη καὶ τοῦτοις Χθονίαν νομίζειν Δήμητρα.

Ἡ δὲ Παράπιδος νεώτατον τοῦτο Σπαρτιάταις ἐ

καὶ Διὸς ἐπέκλησιν Ὀλυμπίου. 6. Καλοῦσι δὲ Λακε-
 δαιμόνιοι Δρόμον, ἔνθα τοῖς νέοις καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔτι
 δρόμου μελέτη καθέστηκεν. ἐς τοῦτον τὸν Δρόμον
 ἴοντι ἀπὸ τοῦ τάφου τῶν Ἀγιδῶν ἔστιν ἐν ἀριστερᾷ
 μνήμα Εὐμήδους· Ἰπποκδωντος δὲ καὶ οὗτος ἦν ὁ
 Εὐμήδης. ἔστι δὲ ἄγαλμα ἀρχαῖον Ἡρακλέους, ᾧ
 θύουσιν οἱ Σφαιρεῖς· οἱ δὲ εἰσιν οἱ ἐκ τῶν ἐφήβων
 ἐς ἄνδρας ἀρχόμενοι συντελεῖν. πεποιήται δὲ καὶ
 γυμνάσια ἐν τῷ Δρόμῳ, τὸ ἕτερον Εὐρυκλέους ἀνά-
 θημα ἀνδρὸς Σπαρτιάτου. τοῦ Δρόμου δὲ ἐκτός
 κατὰ τοῦ Ἡρακλέους τὸ ἄγαλμά ἐστιν οἰκία τὰ ἐφ'
 ἡμῶν ἰδιώτου, Μενελάου τὸ ἀρχαῖον. προελθούσ
 δὲ ἀπὸ τοῦ Δρόμου, Διουκούρων ἱερὸν καὶ Χαρίτων,
 τὸ δὲ Εἰληθυσίας ἔστιν, Ἀπόλλωνος τε Καρνείου καὶ
 Ἀρτέμιδος Ἡγεμᾶχης. 7. Τὸ δὲ τοῦ Ἀγνίτα πεποι-
 ηται μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ Δρόμου, Ἀσκληπιοῦ δὲ ἔστιν
 ἐπέκλησις ὁ Ἀγνίτας, ὅτι ἦν ἄγνου τῷ θεῷ ξόανον.
 ἡ δὲ ἄγνος λύγος καὶ αὐτὴ κατὰ ταῦτά ἐστι τῆ ῥάμνω.
 τοῦ Ἀσκληπιοῦ δὲ οὐ πρόφω τρόπαιον ἔστηκε· Πο-
 λυδεύκη δὲ ἀναστῆσαι φασιν ἐπὶ Λυγκεῖ. καὶ δὴ
 κᾶμοι καὶ τοῦτο ἀποφαίνει τὸν λόγον εἰκότα, οὐ τα-
 φῆναι τοὺς Ἀφαρέως παῖδας ἐν Σπάρτῃ. πρὸς δὲ
 τοῦ Δρόμου τῆ ἀρχῇ Διδσκούροί τε εἰσιν Ἀφετήριοι,
 καὶ ὀλίγον προελθόντι ἠρώων Ἄλκιωνος. τὸν δὲ Ἄλ-
 κωνια λέγουσιν Ἰπποκδωντος παῖδα εἶναι. παρὰ δὲ
 τοῦ Ἄλκιωνος τὸ ἠρώων Ποσειδῶνός ἐστιν ἱερὸν, Δω-
 ματίτην δὲ ὀνομάζουσι. 8. Καὶ χωρίον Πλατανιστάς
 ἔστιν ἀπὸ τῶν δένδρων· αἱ δὴ ὑψηλαὶ καὶ συνεχεῖς
 περὶ αὐτὸ αἱ πλάτανοι πεφύκασιν. αὐτὸ δὲ τὸ χω-

ρίον, ἔνθα τοῖς ἐφήβοις μάχεσθαι καθέστηκε, κύκλῳ μὲν εὖριπος περιέχει κατὰ ταῦτά καὶ ἐς νῆσον θάλασσα, ἔφοδοι δὲ ἐπὶ γεφυρῶν εἰσι. γεφυρῶν δὲ ἐφ' ἑκάτερα, τῇ μὲν ἐστὶν ἄγαλμα Ἡρακλείους, τῇ δὲ εἰκὼν Λυκούργου· νόμους δὲ ἔς τε τὴν ἄλλην πολιτείαν καὶ ἐς τὴν μάχην τῶν ἐφήβων, ἔθηκεν ὁ Λυκούργος. 9. Καὶ τὰδε ἄλλα τοῖς ἐφήβοις δρώμενά ἐστι· θύουσι πρὸ τῆς μάχης ἐν τῷ Ἐφηβαίῳ. τὸ δ' Ἐφηβαῖόν ἐστι καὶ ἐκ τῆς πόλεως, Θεράπνης οὐ πολὺ ἀφεστηκός. ἐνταῦθα ἑκατέρω μοῖρα τῶν ἐφήβων σκύλακα κυνός τῳ Ἐνυαλίῳ θύουσι, θεῶν τῳ ἀλκιμωτάτῳ κρίνοντες ἱερεῖον κατὰ γνώμην εἶναι τὸ ἀλκιμώτατον ζῶον τῶν ἡμέρων. κυνός δὲ σκύλακας οὐδένας ἄλλους οἶδα Ἑλλήνων νομίζοντας θύειν ὅτι μὴ Κολοφωνίους· θύουσι γάρ καὶ Κολοφώνιοι μέλαιναν τῇ Ἐνοδίῳ σκύλακα. νυκτεριναὶ δὲ αἱ τε Κολοφωνίων θυσίαι, καὶ τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἐφήβων καθεστήκασιν. ἐπὶ δὲ τῇ θυσίᾳ κάπρους ἠθάδας οἱ ἔφηβοι συμβάλλουσι μαχουμένους· ὁποτέρῳ δ' ἂν ὁ κάπρος τέχνη νικῶν ἐστίν, ἐν τῳ Πλατανιστῆ κρατῆσαι τούτους ὡς τὰ πλείω συμβαίνει. τοσάδε μὲν δρώσιν ἐν τῳ Ἐφηβαίῳ. ἐς δὲ τὴν ἐπιούσαν ὀλίγον πρὸ μεσοῦσης ἡμέρας ἐσίσαι κατὰ τὰς γεφύρας εἰς τὸ εἰρημένον χωρίον. τὴν μὲν δὴ ἔσοδον, καθ' ἣν ἐσελθεῖν δεῦρό ἐστιν ἑκατέραν τὰξιν, προεδήλωσε κληρός σφισιν ἐν τῇ νυκτί. μάχονται δὲ καὶ ἐν χερσὶ καὶ ἐμπηδῶντες λάξ, δάκνουσί τε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀντορύσσουσιν. ἀνὴρ μὲν δὴ πρὸς ἄνδρα τὸν εἰρημένον τρόπον μάχεται· ἀφρόσι δὲ

ἐμπύπτονσι βιαῶς, καὶ ἐς τὸ ὕδωρ ὠθοῦσιν ἀλλήλους.

CAPVT XV.

De Cyniscaæ heroo ad Platanetum — aliis herois, fonte Dorcea, Sebrio vico et Alsemanis, poetæ, monumento — templo Helenæ et Herculis eiusque odii in Hippocoontis domum eausis — memorandis in viis a Dromo (vid. C. 14.) ducentibus, templo Minervæ Aziropœnæ — Hippothenis, luctatoris, templo, et Martis signo compedibus vincto — lesche, Poecile dicta, et memorandis ad eam — Iunonis Aegopha-gæ et Neptuni Genethlii templo — Veneris Mor-pho dictæ templo, eiusque signo compedi-bus vincto.

Πρὸς δὲ τῷ Πλατανιστῆ καὶ Κυνίσκας ἐστὶν ἡρώων, θυματρός Ἀρχιδάμου βασιλεύοντος Σπαρτιατῶν· πρώτη δὲ ἱπποτροφία γυναικῶν, καὶ Ὀλυμπιάσι πρώτη νίκη ἀνέλετο ἄρματι. 2. Ἔστι δὲ τῆς στοῦ:, ἢ παρὰ τὸν Πλατανιστῆν πεποιήται, ταύτης ὀπισθεν ἡρώα, τὸ μὲν Ἀλαίμον, τὸ δὲ Ἐναραιφόρου, καὶ ἀφροστηκὸς οὐ πολὺ Δορκείως, τὸ δὲ ἐπὶ τούτῳ Σεβροῦ· παῖδας δὲ Ἰπποκόδωντος εἶναι λέγουσιν. ἀπὸ δὲ Δορκείως κρήνη τὴν πλησίον τοῦ ἡρώου Δορκείαν, τὸ δὲ χωρίον τὸ Σέβριον καλοῦσιν ἀπὸ Σεβροῦ. τοῦ Σεβρίου δὲ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ μνημα Ἀλκμῆνος, ᾧ ποιήσαντι ἄσματα οὐδὲν ἐς ἡδονὴν αὐτῶν ἐλυμήνατο τῶν Λακόνων ἢ γλῶσσα, ἥμισα παρεχομένη τὸ εὐφωνον. 3. Ἐλένης δὲ ἱερά καὶ Ἡρακλείους, τῆς μὲν πλησίον τοῦ τάφου τοῦ Ἀλκμῆνος, τοῦ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ τείχους, ἐν αὐτῷ δὲ ἀγάλμα Ἡρακλείους ἐστὶν ὀπλισμένον· τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ἀγάλματος δια

τὴν πρὸς Ἴπποκῶντα καὶ τοὺς παῖδας μάχην γενέσθαι λέγουσι. τὸ δὲ ἔχθος Ἑρακλεῖ φασιν εἰς οἶκον ὑπάρξαι τὸν Ἴπποκῶντος, ὅτι μετὰ τὸν Ἰφίτου θάνατον καθαρσίῳν εἵνεκα ἐλθόντα αὐτὸν ἐν Σπάρτῃ ἀπηξίωσαν καθῆραι. προσεγένετο δὲ εἰς τοῦ πολέμου τὴν ἀρχὴν καὶ ἄλλο τοιοῦδε. Οἰωνός, ἡλικίαν μὲν μειράκιον, ἀνεψιός δὲ Ἑρακλεῖ (Λικυμνίου γὰρ παῖς ἦν, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλκμήνης), ἀφίκετο εἰς Σπάρτην ἅμα Ἑρακλεῖ. περιόντι δὲ καὶ θεωμένῳ τὴν πόλιν, ὡς ἐγένετο κατὰ τοῦ Ἴπποκῶντος τὴν οἰκίαν, ἐνταυθὰ οἱ κύων ἐπεφέρετο οἰκουρός· ὁ δὲ τυγχάνει τε ἄφεις λίθον ὁ Οἰωνός, καὶ καταβάλλει τὴν κύνα· ἐπεκθέουσιν οὖν τοῦ Ἴπποκῶντος οἱ παῖδες καὶ ῥοπάλοι, τύπτοντες κατεργάζονται τὸν Οἰωνόν. τοῦτο Ἑρακλεῖα μάλιστα ἐξηγρίωσεν εἰς Ἴπποκῶντα καὶ τοὺς παῖδας· αὐτίκα δὲ ὡς ὄργῃς εἶχε, χωρεῖ σφισιν εἰς μάχην. τότε μὲν δὴ τιτρώσεται, καὶ λαθῶν ἀπεχώρησεν· ὕστερον δὲ ἐξεγένετό οἱ στρατεύσαντι εἰς Σπάρτην, τιμωρήσασθαι μὲν Ἴπποκῶντα, τιμωρήσασθαι δὲ καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Οἰωνοῦ φρόνου. τὸ δὲ μνῆμα τῷ Οἰωνῷ πεποιεῖται παρὰ τὸ Ἑρακλεῖον. 4. Ἴόντι δὲ ἐκ τοῦ Δρόμου πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἀτραπός ἐστιν ἐν δεξιᾷ καὶ Ἀθηνῶν Ἀξιοποίνου καλουμένης ἱερῶν. ὡς γὰρ δὴ ἀμυνομένος Ἑρακλῆς Ἴπποκῶντα καὶ τοὺς παῖδας μετῆλθε κατ' ἀξίαν, ὧν προὔπηξεν, ἱερῶν Ἀθηνῶν ἰδρυται, Ἀξιοποίνου δὲ ἐπέκλησιν, ὅτι τὰς τιμωρίας οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀνόμαζον ποινάς. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο ἱερῶν Ἀθηνῶν ἴοντι ἐτέραν ὁδὸν ἀπὸ τοῦ Δρόμου.

Θήραν δὲ ἀναθεῖναι τὸν Ἀυτεσίωρος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερασάνδρου φασίν, ἥνλικα ἀποικίαν ἔστειλεν ἐπὶ τὴν νῆσον, ἣ νῦν ἀπὸ Θήρα τούτου τὸ ὄνομα ἔσχηκε, τὸ δὲ ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο Καλλίστη. 5. Πλησίον δὲ ἐστὶν Ἰπποσθένους ναός, οὗ γεγόνασιν αἱ πολλαὶ νῆκαι πάλης. σέβουσι δὲ ἐκ μαντεύματος τὸν Ἰπποσθένην, ἅτε Ποσειδῶνι τιμὰς νέμοντες. τοῦ ναοῦ δὲ ἀπαντικρὺ πέδας ἐστὶν ἔχων Ἐνυάλιος, ἄγαλμα ἀρχαῖον· γνώμη δὲ τῇ αὐτῇ Λακεδαιμονίων τε ἐς τοῦτό ἐστιν ἄγαλμα, καὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν ἄπτερον καλουμένην Νίκην, τῶν μὲν οὐποτε τὸν Ἐνυάλιον φεύγοντα οἰχέσασθαι σφισιν ἐνεχόμενον ταῖς πέδασι, Ἀθηναίων δὲ τὴν Νίκην αὐτόθι αἰεὶ μένειν οὐκ ὄντων πτερῶν. τόνδε μὲν εἰσιν αἱ πόλεις αὐταὶ τὰ ἔσανα τὸν τρόπον ἰδρυμέναι καὶ ἐπὶ δόξῃ τοιαύτῃ. 6. Ἐν Σπάρτῃ δὲ λέσχη τέ ἐστι καλουμένη Ποικίλη, καὶ ἡρῶα πρὸς αὐτῇ, Κάδμου τοῦ Ἀγήνορος, τῶν τε ἀπογόνων Οἰολύκου τοῦ Θήρα, καὶ Αἰγίως τοῦ Οἰολύκου. ποιῆσαι δὲ τὰ ἡρῶα λέγουσιν Μαῖσιν καὶ Λαίαν τε καὶ Εὐρώπαν, εἶναι δὲ αὐτοὺς Ἰραῖου παῖδας τοῦ Αἰγίως. ἐποίησαν δὲ καὶ τῶ Ἀμφιλόχῳ τὸ ἡρῶον, οὗ σφισιν ὁ πρόγονος Τισαμενὸς μητρὸς ἦν Ἀμμωνιάσης, ἀδελφῆς Ἀμφιλόχου. 7. Μόνους δὲ Ἑλλήνων Λακεδαιμονίοις καθέστηκεν Ἥραν ἐπονομάζειν αἰγοφάγον, καὶ αἶγας τῇ θεῷ θύειν. Ἥρακλέα δὲ λέγουσιν ἰδρῦσασθαι τὸ ἱερόν καὶ αἶγας θύσαι πρῶτον, οὗτι μαχομένῳ οἱ πρὸς Ἰπποκόδωντα καὶ τοὺς παῖδας οὐδὲν ἐκ τῆς Ἥρας ἀπήνητησεν ἐμπόδιον· ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδόμενον ἐναντιοῦ-

σθαι οἱ τὴν θεὸν. αἴγας δὲ αὐτὸν θῦσαι φασιν, ἱερῶν ἀπορήσαντα ἀλλοίων. τοῦ θεάτρου δὲ οὐ πόρῳ Ποσειδῶνός τε ἱερὸν ἐστὶ Γενεθλίου, καὶ ἡρῶα Κλεοδίου τοῦ Ἰλλου καὶ Οἰβάλου. τῶν δὲ Ἀσκληπιδίων τὸ ἐπιφανέστατον πεποιήται σφισι πρὸς τοῖς Βωωνητοῖς, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἡρῶον Τηλέκλου· τούτου δὲ καὶ ὕστερον ποιήσομαι μνήμην ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ συγγραφῇ. 8. Προελθούσι δὲ οὐ πολὺ λόφος ἐστὶν οὐ μέγας, ἐπὶ δὲ αὐτῷ ναὸς ἀρχαῖος, καὶ Ἀφροδίτης ξόανον ὠπλισμένης. ναῶν δὲ, ὧν οἶδα, μόνῳ τούτῳ καὶ ὑπερῶον ἄλλο ἐπωκοδόμηται Μορφοῦς ἱερὸν. ἐπὶ κλησὶς μὲν δὴ τῆς Ἀφροδίτης ἐστὶν ἡ Μορφῶ, κάθηται δὲ καλύπτραν τε ἔχουσα καὶ πέδας περὶ τοῖς ποσὶ· περιθεῖναι δὲ οἱ Τυνδάρεων τὰς πέδας φασὶν, ἀφομοιοῦντα τοῖς δεσμοῖς τὸ ἐς τοὺς συγκοινοῦντας τῶν γυναικῶν βέβαιον. τὸν γὰρ δὴ ἕτερον λόγον, ὡς τὴν θεὸν πίδασις ἐτιμωρεῖτο ὁ Τυνδάρεως, γενέσθαι ταῖς θυγατράσιν ἔξ Ἀφροδίτης ἡγούμενος τὰ ὄνειδη, τοῦτον δὲ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν προσέλεμαι· ἥ γὰρ δὴ παντάπασιν εὐήθης, κέδρου ποιησάμενον ζώδιον καὶ ὄνομα Ἀφροδίτην θέμενον ἐλπίζω ἀμύνεσθαι τὴν θεὸν.

CAPVT XVI.

De templo ac signis Hilairae et Phoebes, earumque sacerdotibus, quae Leucippides dicuntur — ovo, quod Leda peperit, ibi servato, atque aedificio Chlton dicto — domo Tyndari filiorum — herois nonnullis et Herculis lucta cum Eryce — Lycurgi legislatoris templo et sepulcris quibusdam — vico Limnaeo, templo Dianae Orthias ac signo Dianae

*Tauricas — Dianae cultu sanguineo et puberum
Lacedaem. flagellatione.*

Πλησίον δὲ Ἰλαίρας καὶ Φοίβης ἐστὶν ἱερόν· ὁ ποιήσας τὰ ἔπη τὰ Κύπρια θυγατέρας αὐτᾶς Ἀπόλλωνός φησιν εἶναι· κόρυαι δὲ ἱερόνται σφισιν παρθένοι, καλούμεναι κατὰ ταῦτὰ ταῖς θεαῖς καὶ αὐται Λευκιππίδες. τὸ μὲν δὴ ἕτερον τῶν ἀγαλμάτων ἱερωσαμένη τις ταῖς θεαῖς Λευκιππίς ἐπεκόσμησε, πρόσωπον ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ποιησαμένη τῆς ἐφ' ἡμῶν τέχνης· τὸ δὲ ἕτερον μὴ καὶ τοῦτο ἐπικοσμεῖν αὐτὴν ἀπέειπεν ὄνειρον. 2. Ἐνταῦθα ἀπήρηται ὦδον τοῦ ὀρόφου κατελιημμένον ταινίαις· εἶναι δὲ φασιν ὦδον ἐκεῖνο, ὃ τεκεῖν Ἀθήδαν ἔχει λόγος. ὑφαίνουσι δὲ κατὰ ἔτος αἱ γυναῖκες τῷ Ἀπόλλωνι χιτῶνα τῷ ἐν Ἀμύκλαις, καὶ οἶκημα, ἔνθα ὑφαίνουσι, Χιτῶνα ὀνομάζουσιν. 3. Οἰκία δὲ αὐτοῦ πεποιήται πλησίον· τὸ δὲ ἐξαρχῆς φασιν αὐτὴν οἰκῆσαι τοὺς Τυνδάρεω παῖδας, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐκτήσατο Φορμίων Σπαρτιάτης. παρὰ τοῦτον ἀφίκοντο οἱ Διόσκουροι, ξένοις ἀνδράσιν εοικότες· ἦκειν δὲ ἐκ Κυρήνης φήσαντες καταχθῆναι τε ἤξιον παρ' αὐτῶ, καὶ οἶκημα ἠτοῦντο, ᾧ μάλιστα ἔχαιρον, ἥνικα μετὰ ἀνθρώπων ἦσαν. ὁ δὲ οἰκίας μὲν τῆς ἄλλης ἐκέλευεν αὐτοὺς, ἔνθα ἂν ἐθέλωσιν, οἰκῆσαι, τὸ δὲ οἶκημα οὐκ ἔφη δώσειν· θυγάτηρ γὰρ ἔτυχεν οἱ παρθένος ἔχουσα ἐν αὐτῷ δίαταν. ἐς δὲ τὴν ὕστεραίαν παρθένος μὲν ἐκείνη καὶ θεραπεία πᾶσα ἡ περὶ τὴν παῖδα ἠφάνιστο, Διοσκούρων δὲ ἀγάλλματα ἐν τῷ οἰκίματι εὐρέθη, καὶ τράπεζά τε καὶ σίλ-

φιον ἐπ' αὐτῇ. τάδε μὲν οὕτω γενέσθαι λέγουσιν.
 4. Ἴδντι δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας ἀπὸ τοῦ Χιτῶνος, Χελωνός ἐστιν ἥρῳον τοῦ σοφοῦ νομιζομένου, καὶ Ἀθηναίῳ, ἥρωϊ, τῶν δμοῦ Δωριεῖ τῷ Ἀναξανδρίδου σταλέντων ἐς Σικελίαν· ἐστάλησαν δὲ, τὴν Ἐρμικίην χώραν νομιζόντες τῶν ἀπογόνων τῶν Ἡρακλείους εἶναι, καὶ οὐ βαρβάρων τῶν ἐχόντων. Ἡρακλῆα γὰρ ἔχει λόγος παλαιῖσαι πρὸς Ἔρκα ἐπὶ τοῖσδε εἰρημένοις· ἦν μὲν Ἡρακλῆς νικήσῃ, γῆν τὴν Ἐρκος Ἡρακλείους εἶναι, κρατηθέντος δὲ τῇ πάλῃ, βοῦς τὰς Γηρυόνου (ταύτας γὰρ τότε ἤλαυνεν Ἡρακλῆς, διανηξαμένας δὲ ἐπὶ Σικελίαν κατὰ τὸν Ἐλεον τὸν κῦφον ἀνευρήσων ἐπιδιέβη) τὰς οὖν βοῦς ἔδει κρατηθέντος Ἡρακλείους τὸν Ἔρκα ἄγοντα οἰχεσθαι. τὸ δὲ εὐμενές ἐκ τῶν θεῶν οὐ κατὰ ταῦτ' Ἡρακλεῖ καὶ ὕστερον Δωριεῖ τῷ Ἀναξανδρίδου παρεγένετο· ἀλλὰ Ἡρακλῆς μὲν ἀποκτίννυσιν Ἔρκα, Δωριεῖα δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς διέφθειραν τὸ πολὺ Ἐγεσταῖοι. 5. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Λυκούργῳ τῷ Θεμένῳ τοὺς νόμους, οἳα δὴ θεῶ, πεποιήκασιν καὶ τούτῳ ἱερὸν. τάφος δὲ ἐστιν ὄπισθεν μὲν τοῦ ναοῦ τῷ Λυκούργου παιδὶ Εὐκόσμῳ, πρὸς δὲ τῷ βωμῷ Λαθρίας καὶ Ἀναξάνδρας· αἱ δὲ αὐταὶ τε ἦσαν δίδυμοι, καὶ ἐπὶ τούτῳ σφῆς οἱ τ' Ἀριστοδήμου παῖδες, αἵτε ὄντες καὶ αὐτοὶ δίδυμοι, λαμβάνουσι· θυγατέρες δὲ ἦσαν Θερασάνδρου τοῦ Ἀγαμιδίδα, βασιλεύοντος μὲν Κλειστωναίων, τετάρτου δὲ ἀπογόνου Κτησίππου τοῦ Ἡρακλείους. τοῦ ναοῦ δὲ ἀπαντικρὺ μνήμα Θεοῦ τοῦ Νικάνδρου, τὸ δὲ Εὐρυβιάδου, Λακε-

δαιμονίων τριήρεσιν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ καὶ Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντος πρὸς Μήδους. πλησίον δὲ Ἀστράβακου καλούμενόν ἐστιν ἤρῳον. 6. Τὸ δὲ χωρίον τὸ ἐπονομαζόμενον Λιμναῖον Ὀρθίας ἱερὸν ἐστὶν Ἀρτέμιδος. τὸ ἔδανον δὲ ἐκεῖνο εἶναι λέγουσιν, ὃ ποτε καὶ Ὀρθόστῃς καὶ Ἰριγένεια ἐκ τῆς Ταυρικῆς ἐκκλέπτουσιν· ἐς δὲ τὴν σφετέραν Λακεδαιμονίαν κομισθῆναί φασιν, Ὀρείστου καὶ ἐνταῦθα βασιλεύοντος. καὶ μοι εἰκότα λέγειν μᾶλλον τι δοκοῦσιν, ἢ Ἀθηναῖοι. ποίῳ γὰρ δὴ λόγῳ κατέλιπεν ἂν ἐν Βραυρωῶνι Ἰριγένεια τὸ ἄγαλμα; ἢ πῶς, ἥνικα Ἀθηναῖοι τὴν χώραν ἐκλιπεῖν παρεσκευάζοντο, οὐκ ἐπέθαντο καὶ τοῦτο ἐς τὰς ναῦς; καὶ τοι διαμεμνηκεν ἔτι καὶ νῦν τηλικούτο ὄνομα τῇ Ταυρικῇ θεῷ, ὥστε ἀμφισβητοῦσι μὲν Καππάδοκες καὶ οἱ τὸν Εὐξείνον οἰκοῦντες τὸ ἄγαλμα εἶναι παρὰ σασιν· ἀμφισβητοῦσι δὲ καὶ Λυδῶν οἷς ἐστὶν Ἀρτέμιδος ἱερὸν Ἀναίτιδος. Ἀθηναῖοις δὲ ἄρα παρῶφθη γενόμενον λάφυρον τῷ Μήδῳ· τὸ γὰρ ἐκ Βραυρωῶνος ἐκομίσθη τε ἐς Σοῦσα, καὶ ὕστερον Σελεύκου δόντος Σύριοι Λαοδικεῖς ἐφ' ἡμῶν ἔχουσι. μαρτύρια δὲ μοι καὶ τὰδε, τὴν ἐν Λακεδαίμονι Ὀρθίαν τὸ ἐκ τῶν βαρβάρων εἶναι ἔδανον· τοῦτο μὲν γὰρ Ἀστράβακος καὶ Ἀλώπεκος οἱ Ἰρβου τοῦ Ἀμφισθένης τοῦ Ἀμφικλέους τοῦ Ἀγιδος, τὸ ἄγαλμα εὗρόντες, αὐτίκα παρεφρόνησαν· τοῦτο δὲ οἱ Λιμνάται Σπαρτιατῶν καὶ Κυνοσουρεῖς καὶ ἐκ Μεσσίας τε καὶ Πιτάνης θύοντες τῇ Ἀρτέμιδι ἐς διαφορὰν, ἀπὸ δὲ αὐτῆς καὶ ἐς φόνους προήχθησαν, ἀποθανόντων δὲ ἐπὶ τῷ βωμῷ πολλῶν, γά-

σος ἔφθειρε τοὺς λοιπούς. 7. Καὶ σφισιν ἐπὶ τοῦ το γίνεται λόγιον, αἵματι ἀνθρώπων τῷ βωμῷ αἵμασσειν· θνυμένου δέ, ὄντινα ὁ κλῆρος ἀπαλάμβανε, Ἀνκοῦργος μετέβαλεν ἐς τὰς ἐπὶ τοῖς ἐφήβοις μάστιγας, ἐμπίπλονται τε οὕτως ἀνθρώπων αἵματι ὁ βωμός. ἡ δὲ ἱερεία τὸ ξόανον ἔχουσα σφισιν ἐφέστηκε. τὸ δὲ ἐστὶν ἄλλως μὲν κούφον ὑπὸ σμικρότητος, ἡ δὲ οἱ μαστιγοῦντές ποτε ὑποφειδόμενοι παῖωσι κατὰ ἐφήβου κάλλος ἢ ἀξίωμα, τότε ἤδη τῇ γυναικὶ τὸ ξόανον γίνεται βαρὺ, καὶ οὐκ ἔτι εὐφρον. ἡ δὲ ἐν αἰτία τοὺς μαστιγοῦντας πεποῖηται, καὶ πιέζεσθαι δι' αὐτοὺς φησιν. οὕτω τῷ ἀγάλματι ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ταυρικῇ θνυσιῶν ἐμμεμένηκεν ἀνθρώπων αἵματι ἡδεσθαι. καλοῦσιν δὲ οὐκ Ὄρθιαν μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀνγοδέσμαν τὴν αὐτήν, ὅτι ἐν θάμνω λύγων εὐρέθη, περιεληθεῖσα δὲ ἡ λύγος ἐποίησε τὸ ἄγαλμα ὀρθόν.

C A P V T XVII.

De templo Lucinae — arce Lacedaemoniorum — templo Minervae Poliuchi seu Chalcioeci eiusque signo in arce — templo Minervae Erganes ibidem, ac Iovis Cosmetae — Musarum et Veneris Areae templis — Iovis antiquissimo signo aeneo — Pausaniae binis signis, eius proditione ac Cleonices caede ab eo facta.

Οὐ πόρρω δὲ τῆς Ὄρθίας ἐστὶν Εἰλειθυίας ἱερὸν· οἰκοδομηῆσαι δὲ φασιν αὐτὸ καὶ Εἰλειθυίαν νομίσαι θεὸν γενομένου σφισιν ἐκ Δελφῶν μαντεύματος. 2. Λακεδαιμονίοις δὲ ἡ ἀκρόπολις μὲν ἐς ὕψος περιφανές ἐξίσχουσα οὐκ ἔστι, καθὰ δὲ Θηβαίοις τε

ἡ Καδμεια, καὶ ἡ Λάρισα Ἀργείοις· ὄντων δὲ ἐν τῇ πόλει λόφων καὶ ἄλλων, τὸ μάλιστα ἐς μετέωρον ἀνήκον ὀνομάζουσι ἀκρόπολιν. 3. Ἐνταῦθα Ἀθηνῶς ἱερὸν πεποιήται, Πολιοῦχου καλουμένης καὶ Χαλκιοίκου τῆς αὐτῆς. τοῦ δὲ ἱεροῦ τῆς κατασκευῆς Τυνδάρεως, καθὰ λεγουσιν, ἤρξατο ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου, δευτέρα οἱ παῖδες ἐξεργάζεσθαι τὸ οἰκοδόμημα ἤθελον, ἀφορμὴ δὲ σφισιν ἔμελλε τὰ ἐξ Ἀφιδναίων ἔσεσθαι λάφυρα. προαπολιπόντων δὲ καὶ τούτων, Λακεδαιμόνιοι πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὸν τε ναὸν ὁμοίως καὶ ἄγαλμα ἐποίησαντο Ἀθηνῶς χαλκοῦν· Γιτιάδας δὲ εἰργάσατο ἀνήρ ἐπιχώριος. ἐποίησε δὲ καὶ ἄσματα Δῶρια ὁ Γιτιάδας, ἄλλα τε καὶ ἕμνον ἐς τὴν θεόν. ἐπιέργασται δὲ τῷ χαλκῷ πολλὰ μὲν τῶν ἄθλων Ἡρακλείους, πολλὰ δὲ καὶ ὧν ἐθελοντῆς κατώρθωσε. Τυνδάρεω δὲ τῶν παιδῶν ἄλλα τε καὶ ἡ τῶν Λευκίππου θυγατέρων ἀρπαγὴ· καὶ Ἡφαιστος τὴν μητέρα ἐστὶν ἀπολύων τῶν δεσμῶν. ἐδήλωσα δὲ καὶ ταῦτα, ὅποια λέγεται, πρότερον ἔτι ἐν τῇ Ἀττικῇ συγγραφῇ. Περσεὶ δ' ἐς Λιβύην καὶ ἐπὶ Μίδουσαν ὠρμημένῳ διδοῦσαι νύμφαι δῶρά εἰσι κνηνὴν καὶ τὰ ὑποδήματα, ὑφ' ὧν οἰσθήσεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἔμαλιν. ἐπιέργασται δὲ καὶ τὰ ἐς τὴν Ἀθηνῶς γένεσιν, καὶ Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν· ἃ δὴ μέγιστα καὶ κάλλιστα, ἣν (ἐμοὶ δοκεῖν) θείας ἄξια. 4. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον αὐτόθι Ἀθηνῶς Ἐργάνης ἱερὸν. ἐς δὲ τὴν πρὸς μεσημβρίᾳ στοάν, Κοσμητῆ τε ἐπίκλησιν Διὸς ναὸς καὶ Τυνδάρεω πρὸ αὐτοῦ μνημῆα ἐστίν. ἡ δὲ πρὸς δυσμᾶς ἔχει τῶν

στοῶν αἰετούς τε δύο τοὺς ὄρνιθας, καὶ ἴσας ἐπ' αὐτοῖς νίκας, *Λυσάνδρου μὲν ἀνάθημα, τῶν δὲ ἔργων ὑπόμνημα τῶν ἀμφοτέρων, τοῦ τε περὶ Ἐφισσον, ὅτι Ἀντίοχον τὸν Ἀλκιβιάδου κυβερνήτην καὶ Ἀθηναίων τριήρεις ἐνίκησε, καὶ ὕστερον ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καθείλεν Ἀθηναίων τὸ ναυτικόν.* 5. *Ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Χαλκιοῖκου Μουσῶν ἰδρῦσαντο ἱερὸν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐξόδους ἐπὶ τὰς μάχας οὐ μετὰ σαλπύγγων ἐποιοῦντο, ἀλλὰ πρὸς τε αὐλῶν μέλη καὶ ὑπὸ λύρας καὶ κιθάρας κρούσμασιν. Ὀπισθεν δὲ τῆς Χαλκιοῖκου ναός ἐστιν Ἀφροδίτης Ἀρσίας· τὴ δὲ ξόανα ἀρχαῖα, εἶπερ τι ἄλλο ἐν Ἑλλάσι.* 6. *Τῆς Χαλκιοῖκου δὲ ἐν δεξιᾷ Διὸς ἄγαλμα ἐκ χαλκοῦ πεποίηται, παλαιότατον πάντων, ὅποσα ἐστὶ χαλκοῦ· δι' ὅλου γὰρ οὐκ ἔστιν εἰργασμένον, ἐληλασμένον δὲ ἰδίᾳ τῶν μερῶν καθ' αὐτὸ ἐκάστου, συνηρμοσταὶ τε πρὸς ἄλληλα, καὶ ἤλοι συνέχουσιν αὐτὰ μὴ διαλυθῆναι. καὶ Λεάρχον δὲ ἄνδρα Ῥηγῆνον τὸ ἄγαλμα ποιῆσαι λέγουσιν, ὃν Διποῖνον καὶ Σκύλλιδος, οἱ δὲ αὐτοῦ Δαιδάλου φασὶν εἶναι μαθητήν. πρὸς δὲ τῷ Σκηνώματι ὀνομαζομένην γυναικὸς ἐστὶν εἰκὼν· Λακεδαιμόνιοι δὲ Εὐρύλεωνίδα λέγουσιν εἶναι· νίκην δὲ ἵππων συνωρίδι ἀνείλετο Ὀλυμπικῆν.* 7. *Παρὰ δὲ τῆς Χαλκιοῖκου τὸν βωμὸν ἐστήκασι δύο εἰκόνες Πανσανίου τοῦ περὶ Πλάταιαν ἡγησαμένου. τὰ δὲ ἐς αὐτὸν ὁποῖα ἐγένετο, εἰδόσιν οὐ διηγῆσομαι· τὰ γάρ τοι πρότερον συγγραφέντα ἐπ' ἀκριβὲς ἀποχρῶντα ἦν ἐπεξελεῖν σφισιν. ἦκονσα δὲ ἀνδρὸς Βυζαντίου, Πανσανίαν φωραθῆναι*

τε ἐφ' οἷς ἐβουλεύετο, καὶ μόνον αὐτὸν ἱκετεύσαντα τὴν Χαλκίοικον ἀμαρτεῖν ἀδείας, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, φόνου δὲ ἄγος ἐκνήψασθαι μὴ δυναθῆντα. 8. Ὡς γὰρ δὴ διέτριβε περὶ Ἑλλησποντον ναυσὶ τῶν τε ἄλλων καὶ αὐτῶν Λακεδαιμονίων, παρθένου Βυζαντίας ἐπεθύμησε καὶ αὐτίκα νυκτὸς ἀρχομένης τὴν Κλεονίκην (τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα ἦν τῆ κόρη) κομίζουσιν, οἷς ἐπιτέτακτο. ἐν τούτῳ δὲ ὑπνωμένον τὸν Πανσανίαν ἐπήγειρεν ὁ ψόφος· ἰούσα γὰρ παρ' αὐτὸν τὸν καιόμενον λύχνον κατέβαλεν ἄκουσα. ἄτε δὲ ὁ Πανσανίας συνειδὼς αὐτῷ προδιδόντι τὴν Ἑλλάδα, καὶ δι' αὐτὸ ἐχόμενος ταραχῇ τε αἰεὶ καὶ δειμάτι, ἐξέστη καὶ τότε, καὶ τὴν παῖδα τῷ ἀκινάκῃ παλεῖ. τοῦτο τὸ ἄγος οὐκ ἐξεγένετο ἀποφυγεῖν Πανσανίαν, καθάρσια παντοῖα καὶ ἱεσίας δεξαμένην Διὸς Φυξίου, καὶ δὴ ἐς Φιγαλίαν ἐλθόντι τὴν Ἀρκάδων παρὰ τοὺς ψυχαγωγούς, δίκην δὲ, ἣν εἰκὸς ἦν, Κλεονίκη τε ἀπέδωκε καὶ τῷ θεῷ. Λακεδαιμόνιοι τε ἐκτελοῦντες πρόσταγμα ἐς Δελφῶν τὰς τε εἰκόνας ἐποίησαντο τὰς χαλκᾶς, καὶ δαίμονα τιμῶων Ἐπιδωτῆν, τὸ ἐπὶ Πανσανίᾳ τοῦ ἱεστοῦ μῆνιμα ἀποτρέπειν τὸν Ἐπιδωτῆν λέγοντες τοῦτον.

CAPVT XVIII.

De signo Veneris Ambologerae et templo Veneris Ophthalmitidis — templo Ammonis — Diana Cnagia — via Amyclas versus, Tiasa fluvio et templo Gratiarum, Phaennae et Cletae — memorandis Amyclarum — throni Amyclaei descriptio.

Τῶν δὲ ἀνδριάντων τοῦ Πανσανίου πλησίον ἐστὶν Ἀμβολογήρας Ἀφροδίτης ἄγαλμα, ἰδρυσμένον κατὰ

στοῶν αἰτούς τε δύο τοὺς ὄρνιθας, καὶ ἕσας ἐπ' αὐτοῖς νίκας, Λυσάνδρου μὲν ἀνάθημα, τῶν δὲ ἔργων ὑπόμνημα τῶν ἀμφοτέρων, τοῦ τε περὶ Ἐφισον, ὅτε Ἀντίοχον τὸν Ἀλκιβιάδου κυβερνήτην καὶ Ἀθηναίων τριήρεις ἐνίκησε, καὶ ὕστερον ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καθεῖλεν Ἀθηναίων τὸ ναυτικόν. 5. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Χαλκιοῖκου Μουσῶν ἰδρῦσαντο ἱερὸν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐξόδους ἐπὶ τὰς μάχας οὐ μετὰ σαλπύγγων ἐποιοῦντο, ἀλλὰ πρὸς τε αὐλῶν μέλη καὶ ὑπὸ λύρας καὶ κιθάρας κρούσμασιν. ὅπισθεν δὲ τῆς Χαλκιοῖκου ναὸς ἐστὶν Ἀφροδίτης Ἀρσίας· τὰ δὲ ἕδανα ἀρχαῖα, εἶπερ τι ἄλλο ἐν Ἑλλάσι. 6. Τῆς Χαλκιοῖκου δὲ ἐν δεξιᾷ Διὸς ἄγαλμα ἐκ χαλκοῦ· δι' ὅλου γὰρ οὐκ ἔστιν εἰργασμένον, ἐληλασμένον δὲ ἰδίᾳ τῶν μερῶν καθ' αὐτὸ ἐκάστου, συνήρμοσταί τε πρὸς ἄλληλα, καὶ ἦλοι συνέχουσιν αὐτὰ μὴ διαλυθῆναι. καὶ Λεάρχον δὲ ἄνδρα Ἐργίνον τὸ ἄγαλμα ποιῆσαι λέγουσιν, ὃν Διποῖνον καὶ Σκύλλιδος, οἱ δὲ αὐτοῦ Λαιδάλου φασὶν εἶναι μαθητήν. πρὸς δὲ τῷ Σκηνώματι ὀνομαζομένῃ γυναικὸς ἐστὶν εἰκὼν· Λακεδαιμόνιοι δὲ Εὐρυλεωνίδα λέγουσιν εἶναι· νίκην δὲ ἵππων συνωρίδι ἀνελλετο Ὀλυμπικῆν. 7. Παρὰ δὲ τῆς Χαλκιοῖκου τὸν βωμόν ἐστήκασι δύο εἰκόνες Πανσανίου τοῦ περὶ Πλάταιαν ἠγησαμένου. τὰ δὲ ἐς αὐτὸν ὁποῖα ἐγένετο, εἰδόσιν οὐ διηγῆσομαι· τὰ γάρ τοι πρότερον συγγραφέντα ἐπ' ἀκριβὲς ἀποχρῶντα ἦν ἐπεξελεθεῖν σφισιν. ἦκουσα δὲ ἀνδρὸς Βυζαντίου, Πανσανίαν φωφαθήναι

τε ἐφ' οἷς ἐβουλεύετο, καὶ μόνον αὐτὸν ἱκετεύσαντα τὴν Χαλκιοικὸν ἁμαρτεῖν ἀδείας, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, φόρου δὲ ἄγος ἐκτίνασθαι μὴ δυνηθέντα. 8. Ὡς γὰρ δὴ διέτριβε περὶ Ἑλλησποντον ναυσὶ τῶν τε ἄλλων καὶ αὐτῶν Λακεδαιμονίων, παρθένου Βυζαντίας ἐπεθύμησε καὶ αὐτίκα νυκτὸς ἀρχομένης τὴν Κλεονίκην (τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα ἦν τῇ κόρῃ) κομίζουσιν, οἷς ἐπιτέτακτο. ἐν τούτῳ δὲ ὑπνωμένον τὸν Πausανίαν ἐπήγειρεν ὁ ψόφος· ἰούσα γὰρ παρ' αὐτὸν τὸν καιόμενον λύχνον κατέβαλεν ἄκουσα. αἶτε δὲ ὁ Πausανίας συνειδὼς αὐτῷ προδιδόντι τὴν Ἑλλάδα, καὶ δι' αὐτὸ ἐχόμενος ταραχῇ τε αἰεὶ καὶ δειματι, ἐξέστη καὶ τότε, καὶ τὴν παῖδα τῷ ἀκινάκῃ παλεῖ. τοῦτο τὸ ἄγος οὐκ ἐξεγένετο ἀποφυγεῖν Πausανίαν, καθάρσια παντοῖα καὶ ἱεσίας δεξιμένῳ Διὸς Φυξίου, καὶ δὴ ἐς Φιγαλίαν ἐλθόντι τὴν Ἀρκάδων παρὰ τοὺς ψυχαγωγούς, δίκην δὲ, ἣν εἰκὸς ἦν, Κλεονίκη τε ἀπέδωκε καὶ τῷ Θεῷ. Λακεδαιμονιοὶ τε ἐκτελοῦντες πρόσταγμα ἐς Δελφῶν τὰς τε εἰκόνας ἐποίησαντο τὰς χαλκῆς, καὶ δαίμονα τιμῶϊν Ἐπιδωτῆν, τὸ ἐπὶ Πausανίᾳ τοῦ ἱεσίου μῆνιμα ἀποτρέπειν τὸν Ἐπιδωτῆν λέγοντες τοῦτον.

CAPUT XVIII.

De signo Veneris Ambologerae et templo Veneris Ophthalmitidis — templo Ammonis — Diana Cnagia — via Amyclas versus, Tiasa fluvio et templo Gratiarum, Phaennae et Cletae — memorandis Amyclarum — throni Amyclaei descriptio.

Τῶν δὲ ἀνδριάντων τοῦ Πausανίου πλησίον ἐστὶν Ἀμβολογήρας Ἀφροδίτης ἄγαλμα, ἰδρυμένον κατὰ

μαντείαν, ἄλλα δὲ ὕπνου καὶ θανάτου· καὶ σφᾶς ἀδελφούς εἶναι κατὰ τὰ ἔπη τὰ ἐν Ἰλιάδι ἠγῆνται. ἰόντι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ Ἄλπιον καλούμενον, ναός ἐστιν Ἀθηναῖς Ὀφθαλμίτιδος· ἀναθεῖναι δὲ Λυκοῦργον λέγουσιν ἐκκοπέντα τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον ὑπὸ Ἀλκάνδρου, διότι, οὗς ἐθήκε τόμους, οὐκ ἀρεστοὺς συνέβαινεν εἶναι τῷ Ἀλκάνδρῳ. διαφυγῶν δὲ ἐς τοῦτο τὸ χωρίον, Λακεδαιμονίων ἀμυνάντων, μὴ προσπολεῖσθαι οἱ καὶ τὸν λειπόμενον ὀφθαλμόν, οὕτω ναὸν Ὀφθαλμίτιδος Ἀθηναῖς ἐποίησε.

2. Προελθόντι δὲ ἐντεῦθεν, ἱερὸν ἐστιν Ἄμμωνος· φαίνονται δὲ ἀπαρχῆς Λακεδαιμόνιοι μάλιστα Ἑλλήνων χρώμενοι τῷ ἐν Λιβύῃ μαντεῖῳ. λέγεται δὲ καὶ Λυσάνδρῳ πολιορκοῦντι Ἄφυτιν τὴν ἐν τῇ Παλλήνῃ νύκτωρ ἐπιφανέντα Ἄμμωνα προαγορεύειν, ὡς ἄμεινον ἐκείνῳ τε ἔσοιτο καὶ τῇ Λακεδαίμονι πολέμου πρὸς Ἄφυτῆσι παυσσάμενοις· καὶ οὕτω τὴν πολιορκίαν διέλυσεν ὁ Λύσανδρος, καὶ Λακεδαιμονίοις τὸν θεὸν σέβειν προήγαγεν ἐς πλεόν. Ἄφυταιοὶ δὲ τιμῶσιν Ἄμμωνα οὐδὲν ἤσσαν, ἧ οἱ Ἄμμωνιοὶ Λιβύων.

3. Τὰ δὲ ἐς τὴν Κναγίαν Ἄρτεμιν ἐστιν οὕτω λεγόμενα. Κναγία ἄνδρα ἐπιχώριον στρατεῦσαι φασιν ἐς Ἄφιδναν ὁμοῦ τοῖς Διοσκοῦροις, ληφθέντα δὲ αἰχμάλωτον ἐν τῇ μάχῃ καὶ πραθέντα ἐς Κρήτην δουλεῦν, ἔνθα ἦν Ἄρτεμιδος τοῖς Κρησὶν ἱερὸν, ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτὸν τε ἀποδράναι, καὶ παρθένον τὴν ἱερευομένην ἔχοντα οἴχασθαι τὸ ἄγαλμα ἀγομένην. ἐπὶ τούτῳ δὲ λέγουσιν ἑνομάζειν Κναγίαν Ἄρτεμιν. ἐμοὶ δὲ οὗτος ὁ Κναγεύς

ἄλλως ἀφικέσθαι πως ἐς Κρήτην φαίνεται, καὶ οὐχ ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι φασιν, ἐπεὶ μηδὲ γενέσθαι δοκῶ πρὸς Ἀφιδνῆ μάχην, Θησέως τε ἐν Θεσπρωτοῖς ἐχομένου, καὶ Ἀθηναίων οὐχ ὁμονοούντων, ἀλλὰ ἐς Μενεσθέα ἑπρόντων μᾶλλον ταῖς εὐνοίαις. οὐ μὴν οὐδὲ ἀγῶνος συμβάντος πείθοιτο ἂν τις αἰχμαλώτους ληφθῆναι παρὰ τῶν κρατησάντων, ἄλλως τε καὶ παρὰ πολὺ γενομένης τῆς νίκης, ὥστε ἄλῶναι καὶ αὐτὴν Ἀφιδναν. τάδε μὲν ἐς τοσοῦτον ἐξητιάσθω.

4. Ἐς Ἀμύκλας δὲ κατιούσιν ἐκ Σπάρτης, ποταμὸς ἐστὶ Τίασα· θυγατέρα δὲ νομίζουσιν εἶναι τοῦ Εὐρώτα τὴν Τίασαν· καὶ πρὸς αὐτῇ Χαρίτων ἐστὶν ἱερὸν, Φαέννας καὶ Κλητῆς, καθὰ δὴ καὶ Ἀλκμαῖν ἐποίησεν. ἰδρῦσασθαι δὲ Λακεδαιμόνα Χάρισιν ἐνταῦθα ἱερὸν, καὶ θέσθαι τὰ ὀνόματα ἤγηται.

5. Τὰ δὲ ἐν Ἀμύκλαις θέας ἄξια, ἀνὴρ πένταθλός ἐστιν ἐπὶ στήλης ὄνομα Αἰνητος. τούτῳ νικήσαντι Ὀλυμπιάσι καὶ ἔτι στεφανομένῳ γενέσθαι τοῦ βίου τὴν τελευταίην λέγουσι· τούτου τε οὖν ἐστὶν εἰκὼν, καὶ τρίποδες χαλκοῖ. τοὺς δὲ ἀρχαιοτέρους δέκα τοῦ πρὸς Μεσσηνίους πολέμου φασὶν εἶναι. ὑπὸ μὲν δὴ τῷ πρώτῳ τρίποδι Ἀφροδίτης ἄγαλμα ἐστήκει, Ἄρτεμις δὲ ὑπὸ τῷ δευτέρῳ· Γιτιάδα καὶ αὐτοὶ τέχνην καὶ τὰ ἐπιειργασμένα· ὁ τρίτος δὲ ἐστὶν Αἰγινήτου Κάλλωνος· ὑπὸ τούτῳ δὲ ἄγαλμα Κόρης τῆς Δήμητρος ἔστηκεν. Ἀρίστανδρος δὲ Πάριος καὶ Πολύκλειτος Ἀργεῖος, ὁ μὲν γυναῖκα ἐποίησεν ἔχουσαν λύραν Σπάρτην· δῆθεν, Πολύκλειτος δὲ Ἀφροδίτην παρὰ Ἀμυκλαίῳ καλομένην. οὗτοι δὲ οἱ τρίποδες

μεγέθει τε ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἰσὶ, καὶ ἀπὸ τῆς γῆ-
 κης τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἀνετέθησαν. 6. Βα-
 θυκλέους δὲ Μάγνητος, ὃς τὸν Θρόνον ἐποίησε τοῦ
 Ἀμυκλαίου, ἀναθήματα ἐπεξεργασμένα τῷ Θρόνῳ
 Χάριτες, καὶ ἄγαλμα δὲ Λευκοφύνης ἐστὶν Ἀρτέ-
 μιδος, οἷου δὲ οὗτος ὁ Βαθυκλῆς μαθητὴς ἐγγό-
 νει, ἣ τὸν Θρόνον ἐφ' οἷου βασιλεύοντος Λακεδαι-
 μονίων ἐποίησε, τάδε μὲν παρήμι. τὸν Θρόνον δὲ
 εἶδόν τε, καὶ τὰ ἐς αὐτὸν ὁποῖα ἦν, γράψω. 7. Ἀ-
 νέχουσιν ἔμπροσθεν αὐτόν, κατὰ ταῦτά δὲ καὶ ὀπί-
 σω, Χάριτες τε δύο καὶ Ὀραι δύο· ἐν ἀριστερᾷ δὲ
 Ἐχιδνα ἔστηκε καὶ Τυφῶς, ἐν δεξιᾷ δὲ Τρίτωνες.
 τὰ δὲ ἐπεξεργασμένα καθ' ἕκαστον ἐπ' ἀκριβὲς διελ-
 θεῖν, ὄχλον τοῖς ἐπιλεξομένοις παρέξειν ἔμελλεν. ὥς
 δὲ δηλῶσαι συμβαλόντι (ἐπεὶ μηδὲ ἄγνωστα τὰ πολ-
 λά ἦν), Ταῦτέτην θυγατέρα Ἄτλαντος καὶ ἀδελφὴν
 αὐτῆς Ἀλκυόνην φέρουσι Ποσειδῶν καὶ Ζεὺς. ἐπερ-
 γασται δὲ καὶ Ἄτλας, καὶ Ἡρακλέους μονομαχία
 πρὸς Κύκνον, καὶ ἡ παρὰ Φόλῳ τῶν Κενταύρων
 μάχη. τὸν δὲ Μίνω καλούμενον ταῦρον, οὐκ οἶδα,
 ἀνθ' οἷου πεποίηκε Βαθυκλῆς δεδεμένον τε καὶ ἀγύ-
 μενον ὑπὸ Θηοέως ζῶντα. καὶ Φαιάκων χορὸς ἐστὶν
 ἐπὶ τῷ Θρόνῳ, καὶ ἄδων ὁ Δημοδόκος. Περσῶες
 τε τὸ ἔργον πεποίηται τὸ ἐς Μῆδουσας. παρῆντι δὲ
 Ἡρακλέους μάχην πρὸς Θούριον τὸν γίγαντα καὶ
 Τυνδάρεω πρὸς Εὐρυτον, ἐστὶν ἀρπαγὴ τῶν Λευ-
 κίππου θυγατέρων. Διδύμισον δὲ, καὶ Ἡρακλῆα,
 τὸν μὲν παῖδα ἐς οὐρανὸν ὄντα ἔτι ἐστὶν Ἐρμῆς φέ-
 ρων, Ἀθηνᾶ δὲ ἄγουσα Ἡρακλῆα συνοικήσοντα ἀπὸ

τούτου θεοῖς. παραδίδωσι δὲ καὶ Πηλεὺς Ἀχιλλῆα
 τραφησόμενον παρὰ Χείρωνι, ὃς καὶ διδάξει λέγε-
 ται. Κέφαλος δὲ τοῦ κάλλους εἵνεκα ὑπὸ Ἡμέρας
 ἐστὶν ἠρπαγμένος. καὶ ἐς τὸν γάμον τὸν Ἀρμονίας
 δῶρα κομίζουσιν οἱ θεοί, καὶ Ἀχιλλῆως μονομαχία
 πρὸς Μέμνονα ἐπιέργασται. Διομήδην τε Ἡρακλῆς
 τὸν Θραῖκα καὶ ἐπ' Εὐήνω τῷ ποταμῷ Νέσσον τιμω-
 ρούμενος. Ἐρμῆς δὲ παρ' Ἀλέξανδρον κριθησομέ-
 νας ἄγει τὰς θεάς. Ἄδραστος δὲ καὶ Τυδεὺς Ἀμ-
 φιάρκων καὶ Λυκοῦργον τὸν Πρώνακτος μάχης κα-
 ταπαύουσιν. Ἡρα δὲ ἀφορᾷ πρὸς Ἴω τὴν Ἰνάχου
 βούην οὖσαν ἤδη. καὶ Ἀθηναῖα διώκοντα ἀποφεύγου-
 σά ἐστιν Ἡραιστον. ἐπὶ δὲ τούτοις Ἡρακλείους πε-
 ποιήται τάξις τῶν ἔργων τῶν ἐς τὴν Ἰθάκην, καὶ ὡς
 ἀνήγαγε τοῦ ἄδου τὸν κύνα. Ἀναξίας δὲ καὶ Μνα-
 σινοῦς, τούτων μὲν ἐφ' ἵππου καθήμενός ἐστιν ἐκάτερος.
 Μεγαπένθηρον δὲ τὸν Μενελάου καὶ Νικόστρατον ἵπ-
 πους εἰς φέρων ἐστίν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ Βελλεροφόντης τὸ
 ἐν Λυκίᾳ θηρίον. καὶ Ἡρακλῆς τὰς Γηρυνίου βοῦς
 ἐλαύνει. 8. Τοῦ θρόνου δὲ πρὸς τοῖς ἄνω πέρασιν
 ἐφ' ἵππων ἐκατέρωθεν εἰσιν οἱ Τυνδάρεω παῖδες·
 καὶ σφιγγες τέ εἰσιν ὑπὸ τοῖς ἵπποις, καὶ θηρία ἄνω
 θέοντα, τῷ μὲν πάρδαλις, κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκη
 λέαινα. ἀνωτάτω δὲ χορὸς ἐπὶ τῷ θρόνῳ πεποιήται,
 Μάγνητες οἱ συνειργασμένοι Βαθυκλεῖ τὸν θρόνον.
 9. Ἰπελθόντι δὲ ὑπὸ τὸν θρόνον, τὰ ἔνδον ἀπὸ
 τῶν Τριτῶνων, ὅς ἐστι θῆρα τοῦ Καλυδωνίου,
 καὶ Ἡρακλῆς ἀποκτείνων τοὺς παῖδας τοὺς Ἄκτο-
 ρος. Κάλαις δὲ καὶ Ζήτης τὰς ἄρπυίας Φινέως

ἄπελαύνουσι. Πειρίθους τε καὶ Θησεὺς ἤρπακότες εἰσὶν Ἑλένην· καὶ ἄγχων Ἡρακλῆς τὸν λέοντα. Τιτυὸν δὲ Ἀπόλλων τοξεύει καὶ Ἄρτεμις. Ἡρακλέους τε πρὸς Ὀρεῖον Κένταυρον μάχη πεποιοῖται, καὶ Θησεὺς πρὸς ταύρον τὸν Μίνω, πεποιοῖται καὶ ἡ πρὸς Ἀχελῶν Ἡρακλέους πάλη, καὶ τὰ λεγόμενα ἐς Ἡραν, ὡς ὑπὸ Ἡφαιστου δεθεῖη, καὶ ὃν Ἄκαστος ἔθηκεν ἀγῶνα ἐπὶ πατρὶ, καὶ τὰ ἐς Μενέλαον καὶ τὸν Αἰγύπτιον Πρωτέα ἐν Ὀδυσσεΐα. τελευταῖα Ἀδμητός τε ζευγνύων ἐστὶν ὑπὸ τὸ ἄρμα κάπρον καὶ λέοντα, καὶ οἱ Τρῶες ἐπιφέροντες χοάς Ἐκτορι.

CAPVT XIX.

Descriptio signi Amyclaei et eorum, quae in illius basi expressa sunt — de memorandis Amyclarum — Dionyso Psila dicto — via, quae Therapnen ducit et templo Aesculapii Cotylei — Marte Therita dicto — Therapne, et Menelai templo — de Helenae nece Rhediorum narratio — Crotoniatarum narratio de Helena.

Τοῦ θρόνου δὲ, ἧ καθίζοιτο ἂν ὁ θεός, οὐ διαπαντός κατὰ τοῦτο συνεχοῦς ὄντος, ἀλλὰ καθέδρας παρεχομένου πλείονας, παρὰ δὲ καθέδραν ἐκάστην ὑπολειπομένης εὐρυχωρίας, τὸ μέσον ἐστὶν εὐρυχωρὲς μάλιστα, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐνταῦθα ἐνίστηκε. 2. Μέγεθος δὲ αὐτοῦ μέτρον μὲν οὐδένα ἀνευρόντι οἶδα, εἰκάζοντι δὲ καὶ τριάκοντα εἶναι φαίνονται ἂν πήχεις. ἔργον δὲ οὐ Βαθυκλέους ἐστὶν, ἀλλὰ ἀρχαῖον καὶ οὐ σὺν τέχνῃ πεπονημένον· ὅτι γὰρ μὴ πρόσωπον αὐτῶ καὶ πόδες εἰσὶν ἄκροι καὶ χεῖρες,

τὸ λοιπὸν χαλκῶ κίονι ἔστιν εἰκασμένον. ἔχει δὲ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ κράνος, λόγχην δὲ ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τόξον. 3. Τοῦ δὲ ἀγάλματος τὸ βάθρον παρέχεται μὲν βωμοῦ σχῆμα, τετάφθαι δὲ τὸν Ἑτακίνθον λέγουσιν ἐν αὐτῷ, καὶ Ἑτακίνθιος πρὸ τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος θυσίας ἐς τοῦτον Ἑτακίνθω τὸν βωμὸν διαθύρας χαλκῆς ἐναγλίζουσιν· ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔστιν ἡ θύρα τοῦ βωμοῦ. 4. Ἐπειράσται δὲ τῷ βωμῷ τοῦτο μὲν ἄγαλμα Βίριδος, τοῦτο δὲ Ἀμφιφρίτης καὶ Ποσειδῶνος. Διὸς δὲ καὶ Ἑρμοῦ διαλεγόμενων ἀλλήλοις πλησίον Διόνυσος ἐστήκασι καὶ Σεμέλη, παρὰ δὲ αὐτὴν Ἰνώ. πεποίηται δὲ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ ἡ Δημήτηρ, καὶ Κόρη, καὶ Πλούτων· ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Μοῖραι τε καὶ Ἑσθραι, σὺν δὲ σφισιν Ἀφροδίτη καὶ Ἀθηνᾶ τε καὶ Ἄρτεμις· κομίζουσι δ' ἐς οὐρανὸν Ἑτακίνθον καὶ Πολύβοιαν Ἑτακίνθου, καθὰ λέγουσιν, ἀδελφὴν ἀποθανοῦσαν ἔτι πυρθένον. τοῦτο μὲν δὴ τοῦ Ἑτακίνθου τὸ ἄγαλμα ἔχον ἔστιν ἤδη γένεια, Νικίας δὲ ὁ Νικομήδους περισσῶς δὴ τι ἔγραψεν αὐτὸν ὠραῖον, τὸν ἐπὶ Ἑτακίνθω λεγόμενον Ἀπόλλωνος ἔρωτα ὑποσημαίνων. πεποίηται δὲ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ Ἡρακλῆς ὑπὸ Ἀθηναῖς καὶ Θεῶν τῶν ἄλλων καὶ οὗτος ἀγόμενος ἐς οὐρανόν. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ Θεστίου θυγατέρες ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ Μοῦσαι τε καὶ Ἑσθραι. περὶ δὲ ἀνέμου Ζεφύρου, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος Ἑτακίνθου ἀπέθανεν ἄκοντος, ἢ τὰ ἐς τὸ ἄνθος εἰρημένα, τάχα μὲν ἴν ἔχοι καὶ ἄλλως, δοκεῖτω δὲ, ἢ λέγεται. 5. Ἀμύκλαι δὲ ἀνάστατος ὑπὸ Λαριεῶν γενομένη καὶ ἀπ'

νιάτης Λεώνυμος. πολέμου γὰρ Κροτωνιάταις συνιστηκότες πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκροῦς, τῶν Λοκρῶν κατὰ οἰκειότητα πρὸς Ὀπουντίους Αἴαντα τὸν Ὀϊλέως ἐς τὰς μάχας ἐπικαλουμένων, ὁ Λεώνυμος Κροτωνιάταις στρατηγῶν ἐπήγει τοῖς ἐναντίοις κατὰ τοῦτο, ἧ προτετάχθαι σφίσι τὸν Αἴαντα ἤκουε. τιτρώσκειται δὴ τὸ στέρνον, καὶ (ἔκαμνε γὰρ ὑπὸ τοῦ τραύματος) ἀφίκετο ἐς Λελοφούς. ἐλθόντα δὲ ἡ Πενθία Λεώνυμον ἀπέστειλεν ἐς νῆσον τὴν Λευκὴν, ἐνταῦθα εἰποῦσα αὐτῷ φανήσεσθαι τὸν Αἴαντα καὶ ἀπέσασθαι τὸ τραῦμα. χρόνῳ δὲ ὡς ὑγιάνας ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Λευκῆς, ἰδεῖν μὲν ἔφρασκεν Ἀχιλλεῖα, ἰδεῖν δὲ τὸν Ὀϊλέως καὶ τὸν Τελαμῶνος Αἴαντα, συνεῖναι δὲ καὶ Πάτροκλόν σφίσι καὶ Ἀντίλοχον· Ἐλένης δὲ Ἀχιλλεῖ μὲν συνοικεῖν, προστάξαι δὲ οἱ πλεύσαντι ἐς Ἰμέραν πρὸς Στησίχορον ἀγγέλλειν, ὡς ἡ διαφθορά τῶν ὀφθαλμῶν ἐξ Ἐλένης γένοιτο αὐτῷ μηνίματος. Στησίχορος μὲν ἐπὶ τούτῳ τὴν παλινωδίαν ἐποίησεν.

CAPVT XX.

De memorandis Therapnes, fonte Messeide et Polydeucia — templo Neptuni Gueaüchi et vico Alesiis — urbe Phari — urbe Bryseis — Taygeti montis verticibus, Taleto, Euora, Theris et templo Cereris Eleusiniæ — urbe Helo ad mare et Hilotis — Lapithæo, Derrhio et Harpliis — memorandis in via Arcadiam versus, templo Achillis — equi monumento et planetarum signis — Pudoris signo.

Ἐν Θεράπνῃ δὲ κρήνην τὴν Μεσσηίδα ἰδὼν οἶδα. Λακεδαιμονίων δὲ ἑτέροις ἐστὶν εἰρημένον, τὴν Πο-

λυδεύκειαν ὀνομαζομένην ἐφ' ἡμῶν, οὐ τὴν ἐν Θεράπνῃ, Μεσσηνίδα καλεῖσθαι τὸ ἀρχαῖον. ἡ δὲ Πολυδεύκειά ἐστιν αὐτὴ τε ἡ κρήνη καὶ Πολυδεύκουσ ἱερὸν ἐν δεξιᾷ τῆς ἐς Θεράπνῃν ὁδοῦ. Θεράπνης δὲ οὐ πρόφω Φοιβαῖον καλούμενον ἐστίν, ἐν δὲ αὐτῷ Διδασκῶρων ναὸς· καὶ οἱ ἔφηβοι τῷ Ἐνναλίω θύουσιν ἐνταῦθα. 2. Τούτου δὲ οὐ πολὺ Ποσειδῶνος ἀφέστηκεν ἱερὸν ἐπίκλησιν Γαιαούχου. καὶ ἀπ' αὐτοῦ προελθόντι ὡς ἐπὶ τὸ Ταῦγετον, ὀνομαζοῦσιν Ἀλεσίας χωρίον, Μύλητα τὸν Λέλεγος πρῶτον ἀνθρώπων μύλην τε εὐρεῖν λέγοντες καὶ ἐν ταῖς Ἀλεσίαις ταύταις ἀλέσαι. καὶ σφισι Λακεδαιμόνος τοῦ Ταῦγέτης ἐνταῦθά ἐστιν ἡρώον. 3. Διαβᾶσι δὲ αὐτόθεν ποταμὸν Φελλίαν παρὰ Ἀμύκλας, ἰοῦσιν εὐθεΐαν ὡς ἐπὶ θάλασσαν, Φάρις πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ ποτε ἦκεῖτο· ἀποτριπομένῳ δὲ ἀπὸ τῆς Φελλίας ἐς δεξιὰν ἢ πρὸς τὸ ὄρος τὸ Ταῦγετὸν ἐστίν ὁδός. Ἔστι δὲ ἐν τῷ πεδίῳ Διὸς Μεσσαπέως τέμενος. γενέσθαι δὲ οἱ τὴν ἐπίκλησιν ἀπὸ ἀνδρὸς λέγουσιν ἱεροσαμένου τῷ Θεῷ. 4. Ἐντεῦθεν ἐστίν ἀπιούσιν ἐκ τοῦ Ταῦγετου χωρίον, ἔνθα πόλις τότε ἦκεῖτο Βρυσέαι· καὶ Διονύσου ναὸς ἐνταῦθα ἔτι λείπεται καὶ ἀγάλματα ἐν ὑπαίθρῳ. τὸ δὲ ἐν τῷ ναῷ μόναις γυναιξίν ἐστιν ὄραϊν· γυναῖκες γὰρ δὴ μόναι καὶ τὰ ἐς τὰς θυσίας δρῶσιν ἐν ἀπορρήτῳ. 5. Ἄκρα δὲ τοῦ Ταῦγετου Ταλετὸν ὑπὲρ Βρυσεῶν ἀνέχει. ταύτην ἡλίου καλοῦσιν ἱεράν, καὶ ἄλλα τε αὐτόθι ἡλίω θύουσι καὶ ἵππους· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ Πέρσας οἶδα θύειν νομίζοντας. Ταλετοῦ δὲ οὐ πρόφω καλούμενός ἐστιν

Εὐδώρας, Θηρία καὶ ἄλλα τρέφων καὶ αἴγας μάλιστα ἀγρίας. παρέχεται δὲ καὶ διόλου τὸ Ταῦγετον τῶν αἰγῶν τούτων ἄγραν καὶ ὕων, πλείστην δὲ καὶ ἐλάφων καὶ ἄρκτων. Ταλετοῦ δὲ τὸ μεταξὺ καὶ Εὐδώρα Θήρας ὀνομάζουσι. οὐ πόρρω δὲ τῶν ἄρκρων τοῦ Ταῦγέτου Δῆμητρος ἐπικλησὶν Ἐλευσινίας ἐστὶν ἱερόν. ἐνταῦθα Ἡρακλέα Λακεδαιμόνιοι κρυφθῆναι φασὶν ὑπὸ Ἀσκληπιοῦ τὸ τραῦμα ἰώμενον. καὶ Ὀρφείως ἐστὶν ἐν αὐτῷ ξόανον, Πελασγῶν, ὡς φασὶν, ἔργον. καὶ τόδε δὲ ἄλλο δρώμενον ἐνταῦθα οἶδα. 6. Ἐπὶ Θαλάσῃ πόλισμα Ἐλος ἦν, οὗ δὴ καὶ Ὀμηρος ἐμνημόνευσεν ἐν καταλόγῳ Λακεδαιμονίων.

Οἱ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Ἐλος τ' ἔφαλον πτολιέθρον. τοῦτο ἤκισε μὲν Ἐλιος νεώτατος τῶν Περσείως παίδων, Δωριεῖς δὲ παρεστήσαντο ὕστερον πολιορκίᾳ. καὶ πρῶτοί γε ἐγένοντο οὗτοι Λακεδαιμονίων δοῦλοι τοῦ κοινοῦ, καὶ εἴλωτες ἐκλήθησαν πρῶτοι, καθάπερ γε καὶ ἦσαν. τὸ δὲ οἰκετικόν τὸ ἐπικτηθὲν ὕστερον Δωριᾷσι, Μεσσηνίοις ὄντας, ὀνομασθῆναι καὶ τούτους ἐξενίκησεν εἴλωτας, καθότι καὶ Ἕλληνας τὸ σύμπαν γένος ἀπὸ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ποτὲ καλουμένης Ἑλλάδος. ἐκ τούτου δὴ τοῦ Ἐλους ξόανον Κόρης τῆς Δῆμητρος ἐν ἡμέραις φηταῖς ἀνάγουσιν ἐς τὸ Ἐλευσίνιον. 7. Πεντεκαίδεκα δὲ τοῦ Ἐλευσινίου σταδίου ἀπέστηκε Λαπίθαιον καλούμενον ἀπὸ ἀνδρὸς ἐγχωρίου Λαπίθου. τοῦτό τε οὖν τὸ Λαπίθαιόν ἐστιν ἐν τῷ Ταῦγετῳ, καὶ οὐ πόρρω Δεῖφμιον, ἔνθα Ἀρτέμιδος ἄγαλμα ἐν ὑπαίθρῳ Δεῖφιάτιδος, καὶ πηγὴ παρ' αὐτῷ, ἣν Ἄνονον ὀνομάζουσι. μετὰ δὲ τὸ Δεῖφμιον

σταδίους προελθόντι ὡς εἴκοσιν ἔστιν Ἄρπεια καθήκοντα ὄχρη τοῦ πεδίου. 8. Τὴν δὲ ἐπ' Ἀρκαδίας ἰούσιν ἐκ Σπάρτης, Ἀθηναῖς ἔστηκεν ἐπίκλησιν Παιρσίας ἄγαλμα ἐν ὑπαίθρῳ, μετὰ δὲ αὐτὸ ἱερὸν ἔστιν Ἀχιλλέως· ἀνοίγειν δὲ αὐτὸ οὐ νομίζουσι· ὁπόσοι δ' ἂν τῶν ἐφηβῶν ἀγωνισθεῖν μέλλουσιν ἐν τῷ Πλατανιστῆ, καθέστηκεν αὐτοῖς τῷ Ἀχιλλεῖ πρὸ τῆς μάχης θύειν. ποιῆσαι δὲ σφισι τὸ ἱερὸν Σπαρτιάται λέγουσι Πράκα, ἀπόγονον τρίτον Περγάμου τοῦ Νεοπτολέμου. 9. Προϊούσι δὲ Ἴππου καλούμενον μνημῆς ἐστίν. Τυνδάρεως γὰρ θύσας ἐνταῦθα ἵππον τοῦς Ἑλένης ἐξώρκου μνηστῆρας, ἰστάς ἐπὶ τοῦ ἵππου τῶν τομιῶν· ὁ δὲ ὄρκος ἦν, Ἑλένη καὶ τῷ γῆμαι προκριθέντι Ἑλένην ἀμύνειν ἀδικουμένοις· ἐξορκώσας δὲ τὸν ἵππον κατώρυξεν ἐνταῦθα. κλονες δὲ ἐπτά, οἱ τοῦ μνημῆτος τούτου διέχουσιν οὐ πολὺ, κατὰ τὸν οἶμα τὸν ἀρχαῖον, οὗς ἀστέρων τῶν πλανητῶν φασιν ἀγάλματα. καὶ Κρανίου τέμενος κατὰ τὴν ὁδὸν, ἐπίκλησιν Στεμματίου· καὶ Μυσιάς ἔστιν ἱερὸν Ἀρτέμιδος. 10. Τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Αἰδοῦς, τριάκοντά που στάδια ἀπέχον τῆς πόλεως, Ἰκαρίου μὲν ἀνάθημα εἶναι, ποιηθῆναι δὲ ἐπὶ λόγῳ φασὶ τοῖσιδε. ὅτ' ἔδωκεν Ὀδυσσεῖ Πηνελόπην γυναῖκα Ἰκάριος, ἐπειροῦντο μὲν κατοικῆσαι καὶ αὐτὸν Ὀδυσσεὺς ἐν Λακεδαιμόνι, διαμαρτάνων δὲ ἐκείνου δευτέρα τὴν θυγατέρα ἰκέτευε καταμείναι, καὶ ἐξορμωμένης ἐς Ἰθάκην ἐπακολουθῶν τῷ ἄρματι ἐδέετο. Ὀδυσσεὺς δὲ τέως μὲν ἤνεχετο, τέλος δὲ ἐκέλευε συνακολουθεῖν Πηνελόπην ἰκοῦσαν, ἢ τὸν πατέρα ἐλομέ-

την ἀναχωρεῖν ἐς Λακεδαιμόνα. καὶ τὴν ἀποκί-
σθαι φασιν οὐδέν· ἐγκαλυψαμένης δὲ πρὸς τὸ
τημα, Ἰκάριος τὴν μὲν, ἄτι δὴ συνιείς, ὡς βού-
λει ἀπιέναι μετὰ Ὀδυσσεύς, ἀφίησιν, ἄγαλμα δὲ ἄν-
κεν Αἰδοῦς· ἐνταῦθα γὰρ τῆς ὁδοῦ προήκο
ἦδη τὴν Πηνελόπην λέγουσιν ἐγκαλύψασθαι.

CAPVT XXI.

*De Eurota fluvio et Ladae cursoris monumenti
urbe Pellana et memorandis in ea — agro Bel-
na dicto — vico Croceis — oppido Aegii et sti
Neptuni — Gytheo et Eleutherolaconibus eorum
urbibus — memorandis in Gytheatarum urbe
Sene (Nereo).*

Προελθόντι δὲ αὐτόθεν σταδίους εἴκοσι, τοῦ Ε
τα τὸ ρεῦμα ἐγγυτάτω τῆς ὁδοῦ γίνεται. καὶ ἡ
ἀνήμα ἐστὶν ὠκύτητι ὑπερβαλομένου ποδῶν τοῖ
αὐτοῦ· καὶ δὴ καὶ Ὀλυμπιάσιν ἐστραφεοῦντο δε-
κρατιῶν· δοκεῖ δὲ μοι, κάμνων αὐτικά μετὰ τῆ
κην ἐκομίζετο, καὶ συμβάσης ἐνταῦθά οἱ τελευ-
τάφος ἐστὶν ὑπὲρ τὴν λεωφόρον. τὸν δὲ ὁμών
τούτω, νίκη καὶ αὐτὸν Ὀλυμπιάσι, πλην οὐ
χοῦ, σταδίου δὲ ἀνελόμενον, Ἀχαιῶν ἐξ Αἰγίου ο
εἶναι καὶ τὰ ἐς τοὺς Ὀλυμπιονίκας Ἡλείων γρά-
τα. 2. Προῖοντι δὲ ὡς ἐπὶ τὴν Πελλάναν, Χαρ-
μά ἐστι ὀνομαζόμενον, καὶ ἡ μετὰ τοῦτο Πελ-
πόλις τὸ ἀρχαῖον. Τυνδάρεων δὲ οἰκῆσαι φασί
ταῦθα, ὅτι Ἴπποκόωντα καὶ τοὺς παῖδας ἐφι-
ἐκ Σπάρτης. Θείας δὲ ἄξια αὐτόθι ἰδῶν Ἀσκλη-
τε οἶδα ἱερὸν καὶ τὴν πηγὴν Πελλανίδα. ἐς ταύτη
γούσιν ὑδρευομένην ἐσπασεῖν παρθένον, ἀφανι

σης δὲ τὸ κάλυμμα ἀναφανῆναι τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐν ἐτέρῃ πηγῇ Λαγκεία. 3. Πελλάνας δὲ ἑκατὸν στάδια ἀπέχει Βελεμίνα καλουμένη. τῆς δὲ χώρας τῆς Λακωνικῆς ἡ Βελεμίνα μάλιστα ἄρδευσθαι πέφυκεν, ἦντινα διοδεύει μὲν τοῦ Εὐρώα το ὕδωρ, παρέχεται δὲ ἀφθόνονος καὶ αὐτῆ πηγᾶς. 4. Ἐπὶ θάλασσαν τε ἐς Γύθειον καταβαίνοντί ἐστι Λακεδαιμονίους ἡ κώμη καλουμένη Κροκέαι. ἥς ἡ λιθοτομία, μία μὲν πέτρα συνεχῆς οὐ διήκουσα, λίθοι δὲ ὀρύσσονται οχῆμα τοῖς ποταμίους εἰκότες, ἄλλως μὲν δυσεργεῖς, ἦν δὲ ἐπεργασθῶσιν, ἐπικοσμησάσιν ἂν καὶ θεῶν ἱερά· κολυμβήθραις δὲ καὶ ὕδασι συντελοῦσι μάλιστα ἐς κάλλος. θεῶν δὲ αὐτόθι; πρὸ μὲν τῆς κώμης Διδὸς Κροκέατα λίθου πεποιημένον ἄγαλμα ἕστηκεν, Διδόσκουροι δὲ ἐπὶ τῇ λιθοτομίᾳ χαλκοῖ. 5. Μετὰ δὲ Κροκέας ἀποτραπέισιν ἐς δεξιὰν ἀπὸ τῆς ἐς Γύθειον εὐθείας, ἐπὶ πόλισμα ἥξεις Αἰγίας. Ὀμηρον δὲ ἐν τοῖς ἔπεισι τὸ πόλισμα τοῦτο ὀνομάζειν λέγουσιν Αὐγείας. ἐνταῦθά ἐστι μὲν λίμνη καλουμένη Ποσειδῶνος· ἔστι δὲ ἐπὶ τῇ λίμνῃ ναὸς καὶ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ. τοὺς δὲ ἰχθῦς δεδοκίμασιν ἐξαιρεῖν, τὸν θηρεύσαντα ἄλιεα γενέσθαι λέγοντες ἐξ ἀνθρώπου.

6. Γύθειον δὲ ἀπέχει μὲν σταδίους τριάκοντα Αἰγίων, ἐπὶ θαλάσση δὲ ὤκισμένον ἐστὶν ἤδη τῶν Ἐλευθερολακῶνων, οὗς βασιλεὺς Αὐγουστος δουλείας ἀφῆκε Λακεδαιμονίων τῶν ἐν Σπάρτῃ κατοκίμουσιν ὄντας. θαλάσση μὲν δὴ, πλην τοῦ Κορινθίων Ἰσθμοῦ, περιέχεται πᾶσα ἡ Πελοπόννησος· κόχλους δὲ ἐς βαφὴν πορφύρας παρέχεται τὰ ἐπιθαλάσσια τῆς

Δακωνικῆς ἐπιτηδειοτάτας μετὰ γε τὴν Φοινίκων θά-
 λασσαν. Ἀριθμὸς δὲ τῶν Ἐλευθερολακῶνων ὀκτώ-
 πόλεις καὶ δέκα εἰσι. πρώτη μὲν καταβῦσιν ἐξ Αἰγι-
 ῶν ἐπὶ θάλασσαν Γυθειον, μετὰ δὲ αὐτὴν Τευθρών-
 η τε καὶ Αῦς, καὶ Πυρρίγος· ἐπὶ Ταυνάρῳ δὲ Και-
 νήπολις, Οἰτυλὸς τε καὶ Δεῦκτρα, καὶ Θαλάμαι, πρὸς
 δὲ Ἀλαγονία τε καὶ Γερηνία· τὰ δὲ ἐπέκεινα Γυ-
 θείου πρὸς Θαλάσση, Ἀσώπος, Ἀκριαί, Βοιαί, Ζά-
 ραξ, Ἐπίδαυρος ἢ λιμηρὰ Βρασιαί, Γερόνθραι, Μα-
 ρίος. αὗται μὲν ὅν εἰσιν αἱ λοιπαὶ τῶν Ἐλευθερο-
 λακῶνων ἀπὸ τευσάρων ποτὲ καὶ εἴκοσι πόλεων. τὰς
 δὲ ἄλλας, ἐφ' ἃς ἂν καὶ αὐτὰς ὁ λόγος ἐπέλθοι δὴ
 μοι, συντελούσασ' ἴστω τις ἐς Σπάρτην, καὶ οὐχ ὁμοίως
 τοῖς προλεχθεῖσιν αὐτονόμους. 7. Γυθεῖται δὲ τῆς
 πόλεως ἀνθρώπων μὲν οὐδένα οἰκιστὴν γενέσθαι λέ-
 γουσιν, Ἡρακλέα δὲ καὶ Ἀπόλλωνα ὑπὲρ τοῦ τρίπο-
 δος ἐς ἀγῶνα ἐλθόντας, ὡς διηλλάγησαν, μετὰ τὴν
 ἔριν οἰκίσαι κοινῇ τὴν πόλιν. καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ σφι-
 σιν Ἀπόλλωνος καὶ Ἡρακλέους ἐστὶν ἀγάλματα, πλη-
 σίον δὲ αὐτῶν Διόνυσος. ἐτέρωθι δὲ Ἀπόλλων Καρ-
 νίας, καὶ ἱερὸν Ἀμμωνος, καὶ Ἀσκληπιοῦ χαλκοῦν
 ἄγαλμά ἐστιν, οὐκ ἐπόντος ὀρόφου τῶ νῶα, καὶ πηγὴ
 τοῦ θεοῦ, καὶ Δῆμητρος ἱερὸν ἅγιον, καὶ Ποσειδῶ-
 νος ἄγαλμα Γαιαούχου. 8. Ὅν δὲ ὀνομάζουσι Γυ-
 θεῖται Γέροντα, οἰκῆν ἐν Θαλάσση φάμενοι, Ἰηρέα
 ὄντα εὐρισκόν· καὶ σφισι τοῦ ὀνόματος τούτου
 παρέσχεν ἀρχὴν Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἐν Θέτιδος λόγοις·
 Τμεῖς μὲν νῦν δῦτε Θαλάσσης εὐρέα πόντον,
 Ὀψόμεναι τε γέρονθ' ἄλλον καὶ δῶματα πατρός.

καλοῦνται δὲ ἐνταῦθα καὶ πύλαι Καστορίδες, καὶ ἐν τῇ ἀκροπόλει ναὸς καὶ ἄγαλμα Ἀθηνᾶς πεποιήται.

CAPVT XXII.

De Argo lapide — insula Cranaë et memorandis in ea — Trinasi muris et reliquiis urbis Helus — urbe Acriis eiusque memorandis — Geronthis et ibi memorandis — Mario urbe — Asopo urbe eiusque memorandis — promontorio asini maxilla dicto — urbe Boeis, eiusque origine et memorandis.

Γυνθείου δὲ τρεῖς μάλιστα ἀπέχει σταδίους Ἀργὸς λίθος. Ὁρώστην λέγουσι καθεσθέντα ἐπ' αὐτοῦ παύσασθαι τῆς μανίας· διὰ τοῦτο δὲ λίθος ὀνομάσθη Ζεὺς Καπνώτας κατὰ γλῶσσαν τὴν Λαυρίδα. 2. Ἡ δὲ νῆσος ἡ Κραναὴ πρόκειται Γυνθείου· καὶ Ὅμηρος Ἀλέξανδρον ἀρπάσαστα Ἑλένην ἐνταῦθα ἔφη συγγενέσθαι οἱ πρῶτον. κατὰ δὲ τὴν νῆσον ἱερὸν ἔστιν Ἀφροδίτης ἐν τῇ ἡπίρῳ Μιγωνίτιδος, καὶ ὁ τόπος οὗτος ἅπας καλεῖται Μιγώνιον. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἱερὸν ποιῆσαι λέγουσιν Ἀλέξανδρον. Μενέλαος δὲ Ἴλιον ἐλὼν, καὶ ἔτισιν ὕστερον ὀκτὼ μετὰ Τροίας πόρθησιν οἴκαδε ἀνασωθεὶς, ἄγαλμα Θέτιδος καὶ θεᾶς Πραξιδίκας ἰδρυσάτο ἐγγὺς τῆς Μιγωνίτιδος. Διονύσου δὲ ὄρος ἱερὸν, Λαρυσίον καλούμενόν ἔστιν ὑπὲρ τοῦ Μιγωνίου. καὶ ἦρος ἀρχομένου, Διονύσου τὴν ἰορτὴν ἄγουσιν, ἄλλα τε ἐς τὰ δράμωνα λέγοντες, καὶ ὡς βότρυν ἐνταῦθα ἀνευρίσκουσιν ὠραῖον. 3. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ Γυνθείου στάδια προελ-

θόντι ὡς τριάκοντά ἐστιν ἐν τῇ ἡπείρῳ Τρινασι
 καλουμένης τείχη, φρουρίου ποτέ (ἔμοι δοκεῖν) κ
 οὐ πόλεως. γενέσθαι δέ οἱ δοκῶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τί
 νησίδων, αἱ ταύτης πρόκεινται τῆς ἡπείρου τρι
 ἀριθμόν. προελθόντι δὲ ἀπὸ Τρινασοῦ στάδια
 ὀγδοηκόντα, τοῦ Ἐλους τα ἐρείπια ὑπόλοιπα ἦ
 4. Καὶ μετὰ ταῦτα τριάκοντα προελθόντι που στ
 δίους, ἐπὶ θαλάσσης πόλις ἐστὶν Ἀκριαί. Θίας
 αὐτόθι ἄξια μητρὸς θεῶν ναός, καὶ ἄγαλμα λίθο
 παλαιότατον δὲ τοῦτο εἶναι φασιν οἱ τὰς Ἀκρι
 ἔχοντες, ὅποσα τῆς θεοῦ ταύτης Πελοποννησίους ἰ
 ρά ἐστιν· ἐπεὶ Μάγνησί γε, οἱ τὰ πρὸς Βοῦρῶν ν
 μονται τοῦ Σιπύλου, τούτοις ἐπὶ Κοδδίνου πέτε
 μητρὸς ἐστὶ θεῶν ἀρχαιοτάτων ἀπάντων ἄγαλμι
 ποιῆσαι δὲ οἱ Μάγνητες αὐτὸ Βροτέαν λέγουσι τι
 Ταντάλου. Ἀκριαταὶ δὲ καὶ ἄνδρα ποτέ ὀλυμπιον
 κην παρέσχοντο Νικοκλέα, Ὀλυμπιάσι δύο ἀνελόμ
 νον δρόμου νίκας πέντε. πεποιήται δὲ καὶ μνήμ
 τῷ Νικοκλεῖ τοῦ τε γυμνασίου μεταξὺ καὶ τοῦ τε
 χους τοῦ πρὸς τῷ λιμένι. 5. Ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἄν
 Γερὸνθραι σταδίου ἀπέχουσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸ
 Ἀκριῶν. ταύτας οἰκουμένας, πρὶν Ἡρακλείδης εἰ
 θεῖν ἐς Πελοπόννησον, ἐποίησαν ἀναστήτους Λα
 ρεῖς οἱ Λακεδαιμόνα ἔχοντες. ἀναστήσαντες ἰ
 Γερὸνθρας τοὺς ἀρχαίους, παρὰ σφῶν ἀποίκους ἰ
 πείστευλαν. ἐπ' ἑμοῦ δὲ Ἐλευθερολακῶνων καὶ οὔτι
 μοίρας ἦσαν. κατὰ μὲν δὴ τὴν ἐξ Ἀκριῶν ἐς Γερὸν
 θρας ὁδὸν ἐστὶ Παλαιὰ καλουμένη κόμη. ἐν δὲ αὐταῖ

Γερώνθραις Ἀρειῶς ναὸς καὶ ἄλλος. ἱερὴν δὲ ἄγουσι τῷ Θεῷ κατὰ ἔτος, ἐν ᾗ γυναιξὶν ἔστιν ἀπηγορευμένον ἐς τὸ ἄλλος ἐσελθεῖν. περὶ δὲ τὴν ἀγορὰν σφισιν αἱ πηγαὶ τῶν ποτίμων εἰσὶν ὑδάτων. ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει ναὸς ἔστιν Ἀπόλλωνος, καὶ ἀγάλματος ἐλίφαντος πεποιημένου κεφαλῆ· τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ ἀγάλματος πῦρ ἠφάνισεν ὁμοῦ τῷ προτέρῳ ναῷ. 6. Μαριῶς δὲ ἄλλο Ἐλευθερολακῶνων πόλισμα, ὃ ἀπὸ Γερονθρῶν στάδια ἑκατὸν ἀφίστηκεν. ἱερὸν ἔστιν αὐτόθι ἀρχαῖον κοινὸν θεῶν ἀπάντων, καὶ περὶ αὐτὸ ἄλλος παρεχόμενον πηγᾶς· εἰς δὲ καὶ ἐν Ἀρτέμιδος ἱερῷ πηγαί. ὕδωρ δὲ ἀφθονον, εἴπερ ἄλλο τι χωρίον, παρέχεται Μαριῶς. Κώμη δὲ ὑπὲρ τὸ πόλισμα ἔστιν ἐν μεσογαίᾳ καὶ αὕτη Γλυππία. καὶ ἐς κώμην ἑτέραν Σελινοῦντα ἐκ Γερονθρῶν ἔστιν ὁδὸς σταδίων εἴκοσι. ταῦτε μὲν ἀπὸ Ἀκρίων ἄνω πρὸς ἠπειρον. 7. Τὰ δὲ πρὸς θαλάσση, πόλις Ἀσωπὸς Ἀκρίων ἀπέχει σταδίους ἐξήκοντα. ἐν αὐτῇ δὲ ναὸς τε Ῥωμαίων βασιλέων, καὶ ἀνωτέρω τῆς πόλεως, ὅσον γε σταδίους δώδεκα, καὶ ἱερὸν ἔστιν Ἀσκληπιοῦ· Φιλόλαον τὸν Θεὸν ὀνομάζουσι. τὰ δὲ ὅσα ἐν τῷ γυμνασίῳ τὰ τιμώμενα μεγέθει μὲν ὑπερβάλλοντα, ἀνθρώπου δὲ ὅμως ἔστί. καὶ Ἀθηνῶς ἱερὸν ἔστιν ἐν τῇ ἀκροπόλει Κυπαρισσίας ἐπέκλησιν. τῆς δὲ ἀκροπόλεως πρὸς τοῖς ποσὶ πόλεως θρείπια καλουμένης Ἀχαιῶν τῶν παρακυπαρισσιῶν. ἔστι δὲ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ στάδια ἀπέχον ὡς πενήκοντα Ἀσωποῦ. τὸ δὲ χωρίον, ἐνθα τὸ Ἀσκληπίειον, Ἐπιρτελέατον

ὀνομάζουσιν. 8. Ἄκρα δὲ ἀνέχουσα ἐς θάλασσαν ἀφέστηκεν Ἀσωποῦ διακόσια στάδια· καλοῦσι δὲ ὄνου γνάθον τὴν ἄκραν. ἐνταῦθά ἐστιν Ἀθηνῆς ἱερὸν ἄγαλμα οὐκ ἔχον, οὐδὲ ὄροφος ἔπιεστιν ἐπ' αὐτό· λέγεται δὲ, ὡς ὑπὸ Ἀγαμέμνονος ἐποιήθη. ἔστι δὲ καὶ μνημα Κινάδου· νεὸς τῆς Μενελάου καὶ οὗτος κυβερνήτης ἦν. 9. Ἔσχει δὲ μετὰ τὴν ἄκραν Βοιωτικὸς καλούμενος κόλπος, καὶ Βοιαὶ πόλις πρὸς τῷ πέρατι ἔστι τοῦ κόλπου. ταύτην ὄκισσε μὲν Βοιὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, συναγαγεῖν δὲ ἄνδρας ἀπὸ τριῶν ἐς αὐτὴν λέγεται πόλεων, Ἡτιδος, Ἀφροδιαϊδος, καὶ Σίδης. τῶν δὲ πόλεων τῶν ἀρχαίων τὰς μὲν δύο ἐς Ἰταλλαν φεύγοντα Αἰνείαν καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀπνευχθέντα ἐς τοῦτον τὸν κόλπον οἰκίσαι φασίν, τὴν Ἡτιάδα Αἰνείου θυγατέρα λέγοντες εἶναι· τὴν τρίτην δὲ κληθῆναι τῶν πόλεων λέγουσιν ἀπὸ τῆς Λαναιῶ Σίδης. ἀπὸ δὴ τούτων τῶν πόλεων ἀναστάντες ἐξήτουν, ἔνθα οἰκῆσαι σφῶς χρεὼν εἶη· καὶ τι καὶ μάντευμα ἦν αὐτοῖς Ἀρτεμιν, ἔνθα οἰκήσουσιν, ἐπιδείξαι. ὡς οὖν ἐμβῆαι ἐς τὴν γῆν λαγῶς ἐπιφαινεταί, τὸν λαγῶν ἐποίησαντο ἡγεμόνα τῆς ὁδοῦ· καταδύντος δὲ ἐς μυρσίην, πόλιν τε οἰκίζουσιν ἐνταῦθα, οὐπερ ἡ μυρσίη ἦν, καὶ τὸ δένδρον ἔτι ἐκείνην σέβουσι τὴν μυρσίην, καὶ Ἀρτεμιν ὀνομάζουσι Σώτειραν. καὶ Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν τῇ Βοιωτῶν ἀγορᾷ ἔστι, καὶ ἐτέρωθεν Ἀσκληπιοῦ, καὶ Σαράπιδός τε καὶ Ἴσιδος. ἐρείπια ἀπέχει μὲν Βοιωτῶν εὐὶ πλέον ἢ σταδίους ἑπτὰ, ἴοντι δὲ ἐς αὐτὰ, ἄγαλμα Ἐρμοῦ λ-

θινον ἔστηκεν ἐν ἀριστερᾷ, καὶ ἐν τοῖς ἑρειπίοις ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἐγείας ἔστιν οὐκ ἀφανές.

CAPVT XXIII.

De insula Cytheris, eius navali Scandia, Veneris Coelestis templo et aliis memorandis — Apolline Epidelio et Delo insula a Monephane Mithridatis duce funditus eversa — Menophanis et Mithridatis morte — Epidauro Limerā dicta — Inus aquae portendendi vi, eademque Aetnae crateris — memorandis in urbe Epidauro — promontorio Minoa.

Κύθηρα δὲ κεῖται μὲν ἀπαντικρὺ Βοιωτῶν. ἐς δὲ Πλατανιστοῦντα (ἐλάχιστον γὰρ τῆς ἡπείρου ταύτη διέστηκεν ἢ πῆσος) ἐς ταύτην τὴν ἄκραν τὸν Πλατανιστοῦντα ἀπὸ ἄκρας τῆς ἡπείρου, καλουμένης δὲ Ὀνον γνάθου, σταδίων πλοῦς τεσσαράκοντά ἐστιν. ἐν Κυθήροις δὲ ἀπὸ θαλάσσης Σκανδεια ἔστιν ἐπίγειον. Κύθηρα δὲ ἡ πόλις ἀναβαίνει ἀπὸ Σκανδείας, στάδια ὡς δεκά. τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Οὐρανίας ἀγιώτατον, καὶ ἱερῶν ὅποσα Ἀφροδίτης παρ' Ἑλλησίν ἔστιν ἀρχαιότατον. αὕτη δὲ ἡ θεὸς ξόανον ὀπλισμένον. πλέοντι δ' ἐκ Βοιωτῶν, τῶν ὑπὲρ τὴν ἄκραν τῆς Μαλέας, λίμνη ἔστιν ὀνομαζόμενον Νύμβαιον, καὶ Ποσειδῶνος ἀγαλμα ὀρθόν, καὶ σπήλαιον θαλάσσης ἐγγύτατα, ἐν δὲ αὐτῷ γλυκίος ὕδατος πηγή· καὶ ἄνθρωποι περιμοικοῦσι πολλοί. 2. Περιπλεύσαντι δὲ τὴν ἄκραν τῆς Μαλέας καὶ ἑκατὸν στάδια ἀποσχόντι ἐπὶ θαλάσση, χωρίον ἐν ὄροις Βοιωτῶν Ἀπόλλωνος μὲν ἱερὸν ἔστιν, Ἐπιδήμιον δὲ ὀνομαζόμενον· τὸ γὰρ τοῦ

Ἀπόλλωνος ξόανον, ὃ νῦν ἐστὶν ἐνταῦθα, ἐν Δῆλῳ ποτὶ Ἰδρυτο. τῆς γὰρ Δῆλου τότε ἐμπορίου τοῖς Ἕλλησιν οὔσης, καὶ ἄδειαν τοῖς ἐργαζομένοις διὰ τὸν θεὸν δοκούσης παρέχειν, Μηνοφάνης Μιθριδάτου στρατηγός, εἴτε αὐτὸς ὑπεροφρονήσας, εἴτε καὶ ὑπὸ Μιθριδάτου προστεταγμένον (ἄνθρωπῳ γὰρ ἀφορῶντι ἐς κέρδος τὰ θεῖα ὕστερα λημμάτων), οὗτος οὖν ὁ Μηνοφάνης, ἄτε οὔσης ἀτειχίστου τῆς Δῆλου, καὶ ὄπλα οὐ κεκτημένων ἀνδρῶν, τριήρεσιν ἐσπλεύσας ἐφόνευσε μὲν τοὺς ἐπιδημοῦντας τῶν ξένων, ἐφόνευσε δὲ αὐτοὺς τοὺς Δηλίους· κατασύρας δὲ πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα, πάντα δὲ ἀναθήματα, προσεξανδραποδισάμενος δὲ καὶ γυναικας καὶ τέκνα, καὶ αὐτὴν ἐς ἔδαφος κατέβαλε τὴν Δῆλον. ἄτε δὲ προθουμένης τε καὶ ἀρπαζομένης, τῶν τις βαρβάρων ὑπὸ ὕβρεως τὸ ξόανον τοῦτο ἀπέρριψεν ἐς τὴν θάλασσαν. ὑπολαβὼν δὲ ὁ κλύδων, ἐνταῦθα τῆς Βοιωτῶν ἀπήνεγκε· καὶ τὸ χωρίον διὰ τοῦτο Ἐπιδήλιον ὀνομάζουσι. 3. Τὸ μὲν τοι μῆνιμα ἐκ τοῦ θεοῦ διέφυγεν οὔτε Μηνοφάνης, οὔτε αὐτὸς Μιθριδάτης· ἀλλὰ Μηνοφάνην μὲν παραυτίκα, ὡς ἀνήγετο ἐρημώσας τὴν Δῆλον, λοχήσαντες ναυσὶν οἱ διαπεφευγότες τῶν ἐμπόρων καταλύουσι, Μιθριδάτην δὲ ὕστερον τούτων ἠνάγκασεν ὁ θεὸς αὐτόχειρα αὐτοῦ καταστῆναι, τῆς τε ἀρχῆς οἱ καθηρημένης, καὶ ἐλευνόμενον πανταχόθεν ὑπὸ Ῥωμαίων. εἰσὶ δὲ οἱ φασιν, αὐτὸν παρὰ τοῦ τῶν μισθοφόρων θάνατον βίαιον ἐν μέρει χάριτος εὔρασθαι. τούτους

μὲν τοιαῦτα ἀπήνητησεν ἀσεβήσασι. 4. Τῆς δὲ Βοιωτῶν ὄμορος Ἐπίδαυρός ἐστιν ἢ Λιμηρά, σταδίους ὡς διακοσίους ἀπέχουσα Ἐπιδηλλοῦ. φασὶ δὲ οὐ Λακεδαιμονίων, τῶν δὲ ἐν τῇ Ἀργολίδι Ἐπιδαυρίων εἶναι, πλείοντες δὲ ἐς Κῶν παρατὸν Ἀσκληπιὸν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ προσχεῖν τῆς Λακωνικῆς ἐνταῦθα, καὶ ἐξ ἐνυπνίων γενομένων σφίσι καταμειναντας οἰκῆσαι. λέγουσι δὲ καὶ ὡς οἰκοῦσθαι ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου δράκοντα ἐπαγομένους αὐτοῖς ἐξέφυγεν ἐκ τῆς νεῶς ὁ δράκων· ἐκφυγὼν δὲ οὐ πόρρω κατέδου θαλάσσης, καὶ σφισιν ὁμοῦ τῶν ὄνειράτων τῇ ὄψει, καὶ ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ κατὰ δράκοντα, ἔδοξαν αὐτόθι καταμειναντας οἰκῆσαι. καὶ ἔνθα ὁ δράκων κατέδου βωμοὶ τέ εἰσιν Ἀσκληπιοῦ, καὶ ἐλαῖαι περὶ αὐτοῦς πεφύκασι. 5. Προελθόντι δὲ ἐν δεξιᾷ δύο πουσταδίους ἐστὶν Ἴνοῦς καλούμενον ὕδωρ· μέγεθος μὲν κατὰ λίμνην μικρὰν, τῆς γῆς δὲ ἐν βάρει μᾶλλον. ἐς τοῦτο τὸ ὕδωρ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Ἴνοῦς ἐμβάλλουσιν ἀλφίτων μάζας. ταύτας ἐπὶ μὲν αἰσίῳ τοῦ ἐμβολόντος καταδεξιόμενον ἔχει τὸ ὕδωρ· εἰ δὲ ἀναπέψαιτο σφᾶς, πονηρὸν κέρκεται σημεῖον· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν Αἴττῃ δηλοῦσιν οἱ κρατῆρες. καὶ γὰρ χρυσοῦ ἐς αὐτούς καὶ ἀργύρου ποιήματα, ἔτι δὲ καὶ ἱερεῖα τὰ πάντα ἀφιασι· ταῦτα δὲ ἦν μὲν ὑπολαβὸν ὑπενάγκοι τὸ πῦρ, οἱ δὲ χαίρουσιν ὡς ἐπὶ πεφηνότι ἀγαθῷ, ἀπωραμένου δὲ τὰ ἐμβληθέντα, συμφορὰν εἴσεσθαι τούτῳ τῷ ἀνδρὶ νομίζουσι. 6. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ Βοιωτῶν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρῶν ἄ-

γούσαν Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἔστιν ἐν τῇ Ἐπιδαυρίῳ
 Διμνάτιδος, ἣ πόλις δὲ ἀπέχουσα οὐ πολὺ ἀπὸ θα-
 λάσσης, ἐπὶ μετεώρῳ μὲν ᾤκισται, θείας δὲ αὐτόθι
 ἄξια, τὸ μὲν Ἀφροδίτης ἔστιν ἱερὸν, τὸ δὲ Ἀσκληπιοῦ,
 καὶ ἄγαλμα ὀρθὸν λίθου, καὶ Ἀθηνᾶς ἐν τῇ ἀκρο-
 πόλει ναός· πρὸ δὲ τοῦ λιμένος Διὸς ἐπέκλειαν σα-
 τήρος. 7. Ἄκρα δὲ ἐς τὸ πάλαιος κατὰ τὴν πόλιν ἀνέ-
 ρκει καλουμένη Μινώα. καὶ ὁ μὲν κόλπος οὐδὲν τι
 ἔχει διάφορον, ἣ ὄσαι κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἄλλαι
 θαλάσσης εἰσὶν ἐσβολαί· αἰγιαλὸς δὲ ὁ ταύτη πα-
 ρέχεται ψηφίδας σχῆμα εὐπρεπεστέρως καὶ χρέας
 παντοδαπῆς.

CAPVT XXIV.

*De Zarace — Cyphantum reliquiis, et Brasiis —
 Brasiatarum de Semele, Baccho et Ino narratio —
 de Achillis templo et festo — urbe La, eiusque reli-
 quiis et memorandis, Dianae Asiae templo, et fonte
 Cagacone — regione Hyraos et fluvio Smeno —
 regione Araïno, La urbis conditore et
 Achille Helenae proco.*

Ἐπιδαύρου δὲ σταδίους ἑκατὸν ἀπέχει Ζάραξ, ἄλ-
 λως μὲν εὐλίμενον χωρίον, τῶν δὲ Ἐλευθερολακῶνων
 μάλιστα τοῦτο ἐκτετρύχεται· ἐπεὶ καὶ Κλεώνυμος
 ὁ Κλειόμενος τοῦ Ἀγγοσιπόλιδος μόνον τοῦτο τῶν
 Λακωνικῶν πολισμάτων ἐποίησεν ἀνάστατον· καί
 μοι τὰ ἐς τὸν Κλεώνυμον ἐτέρωθί ἐστιν εἰρημένα.
 ἐν Ζάρακι δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν, πρὸς δὲ τοῦ λιμένος
 τοῦ πέρατι Ἀπόλλωνος ναὸς ἔστι καὶ ἄγαλμα καθά-

ραν ἔχον. 2. Προελθόντι δὲ ἀπὸ Ζάρακος παρὰ τὴν
 θάλασσαν ἕξ πού σταδία, καὶ ἐπιστρέψαντι αὐτόθεν
 ἐς μεσόγαιαν, καὶ ἐπαναβάντι σταδίους ὡς δέκα, Κυ-
 φάντων καλουμένων ἐρείπια ἔστιν, ἐν δὲ αὐτοῖς
 Στήθαιον, ἱερὸν Διοκλήπιου, λίθου δὲ τὸ ἄγαλμα.
 ἔστι δὲ καὶ ὕδατος ψυχροῦ κρουνοῦ ἐκβάλλον ἐκ πέ-
 τρας· Ἀταλάντην θηρεύουσιν ἐνταῦθα φασιν, ὡς
 ἠνιάτο ὑπὸ διψῆς, καῖσαι τῇ λόγχῃ τὴν πέτραν, καὶ
 οὕτω ῥυῆσαι τὸ ὕδωρ. 3. Βρασιᾶ δὲ εὐχάτη μὲν
 ταύτῃ τῶν Ἐλευθερολακίωνων πρὸς θαλάσσην ἔστι,
 Κυφάντων δὲ ἀπέχουσι πλοῦν σταδίων διακοσίων.
 οἱ δὲ ἄνθρωποι λέγουσιν ἐνταῦθα οὐδέσιν ὁμολο-
 γοῦντα Ἑλλήνων· ὡς Σεμέλη τέκοι τὸν παῖδα ἐκ
 Διὸς, καὶ ὑπὸ τοῦ Κάδμου φωραθεῖσα ἐς λάρνα-
 κα αὐτὴ καὶ Διόνυσος ἐμβληθεῖη· καὶ τὴν λάρνα-
 κα ὑπὸ τοῦ κλύδωνος ἐκπεσεῖν φασιν ἐς τὴν σφετέ-
 ραν· καὶ Σεμέλην μὲν (οὐ γὰρ αὐτὴν περιούσαν
 εἶτι εὐρεῖν) ἐπιφανῶς θάψαι, Διόνυσον δὲ ἀναθρέ-
 ψαι λέγουσιν. ἐπὶ τούτῳ δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν,
 Ὀρειάτας ἐς ἐκεῖνο ὀνομαζομένας, μετονομασθῆ-
 ναι Βρασιᾶς ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τῇ ἐς τὴν γῆν τῆς λάρ-
 νακος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐφ' ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ κλύ-
 δωνος ἀπωθούμενα ἐς τὴν γῆν ἐκβεβραῖσθαι κα-
 λοῦσιν οἱ πολλοί. Βρασιάται δὲ καὶ ταῦτε ἐπιλέ-
 γουσιν· Ἰνώ σφισιν ἐς τὴν χώραν ἀφικέσθαι
 πλαγωμένην, ἐλθοῦσαν δὲ ἐθαλῆσαι τοῦ Διονύ-
 σου γενέσθαι τροφόν. καὶ ἀποφαίνουσι μὲν τὸ
 ἄντρον, ἔνθα τὸν Διόνυσον ἔθρεψεν Ἰνώ, καλοῦ-

σι δὲ καὶ τὸ πεδίον Διονύσου κῆπον. 4. Ἱερὰ δὲ αὐτόθι, τὸ μὲν ἐστὶν Ἀσκληπιοῦ, τὸ δὲ Ἀχιλλέως, καὶ ἰορτὴν κατὰ ἔτος ἄγουσιν Ἀχιλλεΐ. ἄκρα δὲ ἐστὶν ἐν ταῖς Βρασιαῖς μικρὰ, προέχουσα ἡρέμα ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπ' αὐτῇ χαλκοῖ ποδῶν ἐστήκασιν οὐ μείζονες πύλους ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες. οὐκ οἶδα, εἰ Διοσκοῦρους σφῶς, ἢ Κορύβαντας νομίζουσι· τρεῖς δ' οὖν εἰσὶ, τέταρτον δὲ Ἀθηνᾶς ἄγαλμα. 5. Τὰ δὲ ἐν δεξιᾷ Γυθίου Λῶς ἐστὶ, θαλάσσης μὲν δέκα στάδια, Γυθίου δὲ τεσσαράκοντα ἀπέχουσα. ὤκισται δὲ νῦν μὲν Ἰλου καλουμένου, καὶ Ἀμῶς, καὶ Κρακαδίου, τῶν ὄρων τούτων τὸ μεταξὺ ἐπέχουσα, πρότερον δὲ τῆς Ἀσίας τοῦ ὄρους ἔκειτο ἐπὶ τῇ κορυφῇ· καὶ νῦν ἔτι τῆς πόλεως ἐστὶ τῆς ἀρχαίας ἐρείπια, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν ἄγαλμα Ἡρακλέους, καὶ ἀπὸ τῶν Μακεδόνων τρόπαιον, οἱ μοῖρα τῆς Φιλίππου στρατιᾶς ἦσαν, ἣν ἵκα ἐς τὴν Λακωνικὴν ἐσέβαλεν, ἀποτραπόμενοι δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων τὰ παραθαλάσσια ἐλεηλάτου τῆς χώρας. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἐρείπιοις ναὸς Ἀθηνᾶς ἐπικλησιν Ἀσίας· ποιῆσαι δὲ Πολυδεύκη καὶ Κάστορα φασὶν ἀνασωθέντας ἐκ Κόλχων· εἶναι γὰρ καὶ Κόλχοις Ἀθηνᾶς Ἀσίας ἱερὸν. μετασχόντας μὲν οὖν οἶδα Ἰάσονι τοῦ στύλου τοὺς Τυνδάρεω παῖδας· ὅτι δὲ Ἀθηνᾶν Ἀσίαν τιμῶσιν οἱ Κόλχοι, παρὰ Λακεδαιμονίων ἀκούσας γράφω. Τῆς δὲ ἐφ' ἡμῶν οἰκουμένης πόλεως κρήνη τέ ἐστι πλησίον διὰ τὴν τοῦ ὕδατος καλουμένην Καγακῶ, καὶ πρὸς τῇ

κρήνη γυμνάσιον· Ἐρμοῦ δὲ ἕστηκεν ἄγαλμα ἀργαῖον. τῶν δὲ ὄρων ἐπὶ μὲν τοῦ Ἰλίου Διονύσου τέ ἐστι καὶ ἐπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς Ἀσκληπιοῦ ναός. πρὸς δὲ τῷ Κνωκαδίῳ Καρνείος καλούμενος Ἀπόλλων. 6. Ἀπὸ δὲ τοῦ Καρνείου σταδίους ἀπελθόντι ὡς τριάνοντά ἐστιν ἐν χωρίῳ Ἐψος ἐν ὄροις ἦδη Σπαρτιατῶν, ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀρτέμιδος ἐπικλησιν Δαφναίως. πρὸς Θάλασση δὲ ἐπὶ ἄκρας ναός ἐστι Δικτύνης Ἀρτέμιδος, καὶ οἱ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἑορτὴν ἄγουσι. ταύτης δὲ ἐν ἀριστερᾷ τῆς ἄκρας ποταμὸς ἐκδίδωσιν ἐς Θάλασσαν Σμήνος, ὕδωρ πιεῖν ἠδὺ εἴπερ ἄλλος τις παρασχόμενος ποταμὸς· ἔχει δὲ ἐν τῷ ὄρει τῷ Ταῦγέτῳ τὰς πηγὰς, ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως σταδίους οὐ πλέον πέντε. Ἐν δὲ Ἀραΐνῳ καλουμένῳ χωρίῳ τάφος Λᾶ, καὶ ἀνδριάς ἐπὶ τῷ μνήματι ἔπιεσι. τοῦτον τὸν Λᾶν οἰκιστὴν εἶναι λέγουσιν οἱ ταύτῃ, καὶ ἀποθανεῖν φασιν ὑπὸ Ἀχιλλέως. Ἀχιλλεὺς δὲ κατ'αῖρά σφισιν ἐς τὴν χώραν Ἑλένην παρὰ Τυνδάρεω γυναῖκα αἰτοῦντα. λέγοντι δὲ ἐπ' ἀληθεία, Πάτροκλός ἐστιν ὁ τὸν Λᾶν ἀποκτείνας· οὗτος γάρ καὶ ὁ μνηστευσάμενος Ἑλένην. καὶ ὅτι μὲν τῶν Ἑλένης μνηστήρων Ἀχιλλεὺς οὐκ ἐστὶν ἐν καταλόγῳ γυναικῶν, μηδὲν τοῦτο ἔστω τεκμήριον, οὐκ αἰτῆσαι Ἑλένην αὐτόν· Ὅμηρος δὲ ἔγραψε μὲν τῆς ποιήσεως ἀρχόμενος, ὡς Ἀχιλλεὺς χωριζόμενος τοῖς Ἀτρέως παισὶ, καὶ οὐκ ἐνεχόμενος τοῖς ὄρκοις τοῖς Τυνδάρεω, παραγένοιτο ἐς Ἰφροίαν· ἐποίησε δὲ ἐν ἄθλοις λέγοντα Ἀντίλοχον,

ὡς Ὀδυσσεὺς πρῶσβύταρός ἐστιν αὐτοῦ γενεῆ· τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα πρὸς Ἀλκίνοον περὶ τῶν ἐν ἄδου καὶ ἄλλα διηγοῦμενον, καὶ ὅτι Θησία δὲ ἰδεῖν ἐθέλησαι καὶ Πειρίθου προτέρους ἀνδρας, ἢ καθ' ἡλικίαν τὴν αὐτοῦ Θησία ἴσμεν ἀρπάσαντα Ἑλένην· οὕτως οὐδὲ ἐγχωροῦν ἐστὶν ἀρχὴν Ἑλένης μνηστῆρα Ἀχιλλεῖα γενέσθαι.

CAPVT XXV

De fluvio Scyra — Pyrrhicho oppido, Sileno, Diana Astratia — Teuthrone oppido, Diana Isoria — promontorio Taenaro, portu Achilleo et Psamatho, atque inferorum cane ab Hercule protracto — Ariouis delphino insidentis signo et fonte olim miro — Caenepoli — Messa oppido et portu, atque Oetylo urbe.

Προελθόντι δὲ ἀπὸ τοῦ μνήματος, ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν ποταμὸς, ὄνομα δὲ οἱ Σκύρας, ὅτι καὶ τοῦτον ἀνώνυμον τίως ὄντα Πύρρος ὁ Ἀχιλλέως ἔσχε ταῖς ναυσὶν, ἠνίκα ἐπὶ τὸν Ἐρμιόνης γάμον ἔπλευσεν ἐκ Σκύρου. διαβάντων δὲ τὸν ποταμὸν, ἐστὶν ἱερὸν ἀρχαῖον ἀπατέρω Διὸς βωμοῦ. 2. Τοῦ ποταμοῦ δὲ σταδίους τεσσαράκοντα ἀπέχει Πύρροχος ἐν μεσογαίᾳ. τὸ δὲ ὄνομα τῇ πόλει γενέσθαι φασὶν ἀπὸ Πύρρου τοῦ Ἀχιλλέως· οἱ δὲ, εἶναι θεὸν Πύρροχον τῶν καλουμένων Κουρήτων· εἰσὶ δὲ οἱ Σιληνὸν ἐκ Μαλείας ἐλθόντα ἐνταῦθα λέγουσιν οἰκῆσαι. τραφῆναι μὲν δὴ τὸν Σιληνὸν ἐν τῇ Μαλείᾳ, δηλοῖ καὶ τὰδε ἐξ ἄσματος Πινδάρου·

ὁ ζαμενῆς δὲ ὁ χοροτύπος, ὃν Μαλίγορος
 ἔθραψε Ναΐδος ἀκοίτας Σιληνός.
 ὧς δὲ καὶ Πυρόβιχος ὄνομα ἦν αὐτῶ, Πινδάρω μὲν
 οὐκ ἔστιν εἰρημένον, λέγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν Μαλιάν
 οἰκοῦντες. ἔστι δὲ ἐν τῇ Πυρόβιχῳ φρέαρ ἐν τῇ ἀγο-
 ρᾷ· δοῦναι δὲ σφισι τὸν Σιληνὸν τομίζουσι· σπα-
 νίζοιεν τ' ἂν ὕδατος, εἰ τὸ φρέαρ τοῦτο ἐπιλαίποι.
 θεῶν δὲ ἐν τῇ γῇ σφισιν ἱερά ἐστιν, Ἀρτέμιδός τε
 ἐπίκλησιν Ἀστρατείας, ὅτι τῆς ἐς τὸ πρόσω στρα-
 τείας ἐνταῦθα ἐπάνασαντο Ἀμαζόνες, καὶ Ἀπόλλων
 Ἀμαζόνιος· ξόανα μὲν ἀμφοτέρα, ἀναθῆναι δὲ λέ-
 γουσιν αὐτὰ τὰς ἀπὸ Θερωῶντος γυναικας. 3. Ἀ-
 πό δὲ Πυρόβιχου καταβάντι ἐς θάλασσαν, ἔστι Τευ-
 θρώνη. τὸν δὲ οἰκιστὴν οἱ ταύτη Ταύθραντα Ἀθη-
 ναῖον ὄντα ἀποφαίνουσι. τιμῶσι δὲ θεῶν μάλιστα
 Ἴσσωρίαν Ἀρτεμιν. καὶ πηγὴ σφισιν ἐστὶ Ναΐα.
 4. Τευθρώνης δὲ ἀπέχει πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν
 σταδίους ἐς θάλασσαν ἀνέχουσα ἄκρα Ταίναρον,
 καὶ λιμένες ὃ τε Ἀχιλλεῖός ἐστι καὶ Ψαμαθοῦς. ἐπὶ
 δὲ τῇ ἄκρᾳ ναὸς εἰκασμένος σπηλαιῶς, καὶ πρὸ αὐ-
 τοῦ Ποσειδῶνος ἄγαλμα. ἐποίησαν δὲ Ἕλληνας τι-
 νες, ὧς Ἡρακλῆς ἀναγάγοι ταύτη τοῦ ἄιδου τὸν κῦνα,
 οὔτε ὑπὸ γῆν ὕδου διὰ τοῦ σπηλαιου φερούσης,
 οὔτε ἔτοιμον ὃν πεισθῆναι, θεῶν ὑπόγειον εἶναι
 τινα οἰκησιν, ἐς ἣν ἀθροίζεσθαι τὰς ψυχὰς. ἀλλὰ
 Ἐκαταῖος μὲν ὁ Μιλήσιος λόγον εἴρεν εἰκότα, ὅφιν
 φήσας ἐπὶ Ταίναρῳ τρυφήναι δεῖνόν, κληθῆναι δὲ
 ἄιδου κῦνα, ὅτι ἔδει τὸν δηχθέντα τεθνῆναι παρὰ

ὀνομάζουσιν. 8. Ἄκρα δὲ ἀνεχουσα ἐς θάλασσαν ἀφέστηκεν Ἀσωποῦ διακόσια στάδια· καλοῦσι δὲ Ὀνου γνάθον τὴν ἄκραν. ἐνταῦθα ἔστιν Ἀθηναῖς ἱερὸν ἄγαλμα οὐκ ἔχον, οὐδὲ ὄρφος ἔπεστιν ἐπ' αὐτό· λέγεται δὲ, ὡς ὑπὸ Ἀγαμέμνονος ἐποιήθη. ἔστι δὲ καὶ μνημα Κινάδου νεὸς τῆς Μενελάου καὶ οὗτος κυβερνήτης ἦν. 9. Ἐσέχει δὲ μετὰ τὴν ἄκραν Βοιωτικὸς καλούμενος κόλπος, καὶ Βοιοὶ πόλις πρὸς τῷ πέρατι ἔστι τοῦ κόλπου. ταύτην ὤκισε μὲν Βοιὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, συναγαγεῖν δὲ ἄνδρας ἀπὸ τριῶν ἐς αὐτὴν λέγεται πόλεων, Ἡτιδος, Ἀφροδισιίδος, καὶ Σίδης. τῶν δὲ πόλεων τῶν ἀρχαίων τὰς μὲν δύο ἐς Ἰταλίαν φεύγοντα Αἰνείαν καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀπνευχθέντα ἐς τοῦτον τὸν κόλπον οἰκίσαι φασίν, τὴν Ἡτιάδα Αἰνείου θυγατέρα λέγοντες εἶναι· τὴν τρίτην δὲ κληθῆναι τῶν πόλεων λέγουσιν ἀπὸ τῆς Δαναοῦ Σίδης. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν πόλεων ἀναστάντες ἐξήτουν, ἐνθα οἰκῆσαι σφῶς χρεῶν εἶη· καὶ τι καὶ μάντευμα ἦν αὐτοῖς Ἄρτεμιν, ἐνθα οἰκήσουσιν, ἐπιδείξαι. ὡς οὐτ' ἐκβῆαι ἐς τὴν γῆν λαγὸς ἐπιφαίνεται, τὸν λαγὸν ἐποίησαντο ἡγεμόνα τῆς ὁδοῦ· καταδύντος δὲ ἐς μυρσίην, πόλιν τε οἰκίζουσιν ἐνταῦθα, οὐπερ ἡ μυρσίη ἦν, καὶ τὸ δένδρον ἐτι ἐκείνην σέβουσι τὴν μυρσίην, καὶ Ἄρτεμιν ὀνομάζουσι Σάτειραν. καὶ Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν τῇ Βοιωτικῇ ἀγορᾷ ἔστι, καὶ ἐτέρωθεν Ἀσκληπιοῦ, καὶ Σαρπάδος τε καὶ Ἴσιδος. ἐρείπια ἀπέχει μὲν Βοιωτῶν εὐ πλεον ἢ σταδίους ἑπτὰ, ἴοντι δὲ ἐς αὐτὰ, ἄγαλμα Ἐρμοῦ λ-

θρον ἔστηκεν ἐν ἀριστερᾷ, καὶ ἐν τοῖς ἐρειπίοις ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἑγείας ἔστιν οὐκ ἀφανές.

CAPVT XXIII.

De insula Cytheris, eius navali Scandia, Veneris Coelestis templo et aliis memorandis — Apolline Epidelio et Delo insula a Monephane Mithridatis duce funditus eversa — Menophanis et Mithridatis morte — Epidauro Limerā dicta — Inus aquae portendendi vi, eademque Aetnae crateris — memorandis in urbe Epidauro — promontorio Minoa.

Κύθηρα δὲ κεῖται μὲν ἀπαντικρὺ Βοιωτῶν. ἐς δὲ Πλατανιστοῦντα (ἐλάχιστον γὰρ τῆς ἡπείρου ταύτη διέστηκεν ἡ νῆσος) ἐς ταύτην τὴν ἄκραν τὸν Πλατανιστοῦντα ἀπὸ ἄκρας τῆς ἡπείρου, καλουμένης δὲ Ὀνου γνάθου, σταδίων πλοῦς τεσσαράκοντά ἐστιν. ἐν Κυθήροις δὲ ἀπὸ θαλάσσης Σκάνδειά ἐστιν ἐπίγειον. Κύθηρα δὲ ἡ πόλις ἀναβαίνει ἀπὸ Σκανθείας, στάδια ἕως δέκα. τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Οὐρανίας ἀγιώτατον, καὶ ἱερῶν ὀπόσα Ἀφροδίτης παρ' Ἑλλησίν ἐστιν ἀρχαιότατον. αὕτη δὲ ἡ θεὸς ἕδανον ὀπλισμένον. πλέονται δ' ἐκ Βοιωτῶν, τῶν ὑπὲρ τὴν ἄκραν τῆς Μαλείας, λμνη ἐστὶν ὀνομαζόμενον Νύμβαιον, καὶ Ποσειδῶνος ἄγαλμα ὀρθόν, καὶ σπήλαιον θαλάσσης ἐγγύτατα, ἐν δὲ αὐτῷ γλυκίος ὕδατος πηγή· καὶ ἄνθρωποι περικοῦσι πολλοί. 2. Περιπλεύσαντι δὲ τὴν ἄκραν τῆς Μαλείας καὶ ἑκατὸν στάδια ἀποσχόντι ἐπὶ θαλάσση, χωρίον ἐν ὄροις Βοιωτῶν Ἀπόλλωνος μὲν ἱερὸν ἐστίν, Ἐπιδήμιον δὲ ὀνομαζόμενον· τὸ γὰρ τοῦ

γουσαν Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἐστὶν ἐν τῇ Ἐπιδαυρίῳν Διμνάτιδος· ἡ πόλις δὲ ἀπέχουσα οὐ πολὺ ἀπὸ θαλάσσης, ἐπὶ μετεώρῳ μὲν ἄκισται, θεῆς δὲ αὐτόθι ἄξια, τὸ μὲν Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν, τὸ δὲ Ἀσκληπιοῦ, καὶ ἄγαλμα ὀρθὸν λίθου, καὶ Ἀθηνᾶς ἐν τῇ ἀκροπόλει ναός· πρὸ δὲ τοῦ λιμένος Διὸς ἐπέκλειον σπητρὸς. 7. Ἄρα δὲ ἐς τὸ πύλαγος κατὰ τὴν πόλιν ἀνέμει καλουμένη Μινῶα. καὶ ὁ μὲν κόλπος οὐδὲν τι ἔχει διάφορον, ἢ ὄσαι κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἄλλαι θαλάσσης εἰσὶν ἐσβολαί· αἰγιαλὸς δὲ ὁ ταύτη παρέχεται ψηφίδας σχῆμα εὐπρεπεστάρας καὶ χρέας παντοδαπῆς.

CAPVT XXIV.

De Zarace — Cyphantum reliquiis, et Brasiis — Brasiatarum de Semole, Baccho et Ino narratio — de Achillis templo et festo — urbe La, eiusque reliquiis et memorandis, Dianae Asiae templo, et fonte Cagacone — regione Hypsois et fluvio Smeno — regione Araino, La urbis conditore et Achille Helenae proco.

Ἐπιδαύρου δὲ σταδίους ἑκατὸν ἀπέχει Ζάραξ, ἄλλως μὲν εὐλίμενον χωρίον, τῶν δὲ Ἐλευθερολακίωνων μάλιστα τοῦτο ἐκτετρώχεται· ἐπεὶ καὶ Κλεώνυμος ὁ Κλειόμενος τοῦ Ἀγαιπύλιδος μόνον τοῦτο τῶν Λακωνικῶν πολισμάτων ἐποίησεν ἀνάστατον· καὶ μοι τὰ ἐς τὸν Κλεώνυμον ἐτέρωθί ἐστιν εἰρημένα. ἐν Ζάρακι δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν, πρὸς δὲ τοῦ λιμένος τοῦ πέρατι Ἀπόλλωνος ναός ἐστι καὶ ἄγαλμα κωθᾶ-

ραν ἔχον. 2. Προελθόντι δὲ ἀπὸ Ζάρακος παρὰ τὴν
 θάλασσαν ἕξ πού σταδία, καὶ ἐπιστρέψαντι αὐτόθεν
 εἰς μεσόγαιαν, καὶ ἐπαναβάντι σταδίους ὡς δέκα, Κυ-
 φάντων καλουμένων ἐρείπια ἐστίν, ἐν δὲ αὐτοῖς
 Στήθαιον, ἱερὸν Διόκλητιοῦ, λέγουσι τὸ ἄγαλμα.
 ἔστι δὲ καὶ ὕδατος ψυχροῦ κρουνὸς ἐκβάλλον ἐκ πέ-
 τρας· Ἀταλάντην θηρεύουσιν ἐνταῦθά φασιν, ὡς
 ἦν ἰατο ὑπὸ δόψης, παῖσαι τῇ λόγχῃ τὴν πέτραν, καὶ
 οὕτω θύῃσαι τὸ ὕδωρ. 3. Βρασιῶν δὲ εὐχάτη μὲν
 ταύτῃ τῶν Ἐλευθερολακίωνων πρὸς θαλάσση ἐστὶ,
 Κυφάντων δὲ ἀπέχουσι πλοῦν σταδίων διακοσίων.
 οἱ δὲ ἄνθρωποι λέγουσιν ἐνταῦθα οὐδένα δμολο-
 γοῦντα Ἑλλήνων· ὡς Σεμέλη τέκοι τὸν παῖδα ἐκ
 Διὸς, καὶ ὑπὸ τοῦ Κάδμου φωραθεῖσα εἰς λάρνα-
 κα αὐτὴ καὶ Διόνυσος ἐμβληθείη· καὶ τὴν λάρνα-
 κα ὑπὸ τοῦ κλύδωνος ἐκπεσεῖν φασιν εἰς τὴν σφετέ-
 ραν· καὶ Σεμέλην μὲν οὐ γὰρ αὐτὴν περιοῦσαν
 εἶτι εὐρεῖν) ἐπιφανῶς θύψαι, Διόνυσον δὲ ἀναθρέ-
 ψαι λέγουσιν. ἐπὶ τούτῳ δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν,
 Ὅρειάτας εἰς ἐκεῖνο ὀνομαζομένας, μετονομασθή-
 ναι Βρασιῶν ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τῇ εἰς τὴν γῆν τῆς λάρ-
 νακος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐφ' ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ κλύ-
 δωνος ἀπωθούμενα εἰς τὴν γῆν ἐκβεβραῖσθαι κα-
 λοῦσιν οἱ πολλοί. Βρασιῶται δὲ καὶ τάδε ἐπιλέ-
 γουσιν· Ἰνώ σφισιν εἰς τὴν χώραν ἀφικέσθαι
 πλανωμένην, ἐλθοῦσαν δὲ ἐθειλῆσαι τοῦ Διονύ-
 σου γενέσθαι τροφόν. καὶ ἀποφαίνουσι μὲν τὸ
 ἄντρον, ἔνθα τὸν Διόνυσον ἔθρεψεν Ἰνώ, καλοῦ-

PAUSANIAE

Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἔστιν ἐν τῇ Ἐπιδαυρίῳ
 πιδος· ἡ πόλις δὲ ἀπέχουσα οὐ πολὺ ἀπὸ θα-
 ης, ἐπὶ μετώρῳ μὲν ᾗσται, θίας δὲ αὐτόθι
 τὸ μὲν Ἀφροδίτης ἔστιν ἱερὸν, τὸ δὲ Ἀσκληπιοῦ,
 ἄγαλμα ὄρθον λίθου, καὶ Ἀθηναῖς ἐν τῇ ἀγο-
 ρῆι ναός· πρὸ δὲ τοῦ λιμένος Διὸς ἐπίκλησιν σα-
 ῖος· 7. Ἄκρα δὲ ἐς τὸ πάλαιος κατὰ τὴν πόλιν ἀνι-
 σκεται καλουμένη Μινῶα· καὶ ὁ μὲν κόλιτος οὐδὲν τι
 ἔχει διάφορον, ἢ ὄσαι κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἄλλαι
 θαλάσσης εἰσὶν ἐσβολαί· ἀγριαλὸς δὲ ὁ ταύτη πα-
 ρέχεται ψηφίδας σήμα εὐπρεπεστέρως καὶ χρᾶς
 παντοδαπῆς.

CAPVT XXIV.

De Zarace — Cyphantum reliquis, et Brasii —
 Brasiatarum de Semele, Baccho et Ino narratio —
 de Achillis templo et festo — urbe La, eiusque rel-
 quis et memorandis, Dianae Asiae templo, et fo-
 Cagacone — regione Hypsos et fluvio Smanis
 regione Araino, La urbis conditore et
 Achille Helenae proco.

Ἐπιδαύρου δὲ σταδίους ἑκατὸν ἀπέχει Ζάρα-
 κος μὲν εὐλίμενον χωρίον, τῶν δὲ Ἐλευθεροῦ
 μάλιστα τοῦτο ἐκτετεργῶνται· ἐπεὶ καὶ Κῶ
 ὁ Κλομίνους τοῦ Ἀγησιπόλιδος μόνον ἵ-
 Λακωνικῶν πολιμάτων ἐποίησεν ἀνάστ-
 μοι τὰ ἐς τὸν Κλεόνυμον ἐτέρωθι ἔστι
 ἐν Ζάρακι δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν, πρὸς δὲ
 πέρατι Ἀπόλλωνος ναὸς ἔστι καὶ ἄ-

ραν ἔχον. 2. Προελθόντι δὲ ἀπὸ Ζάρακος παρὰ τὴν
 θάλασσαν ἕξ πού σταδία, καὶ ἐπιστρέψαντι αὐτόθεν
 ἐς μεσόγαιαν, καὶ ἐπαναβάντι σταδίους ὡς δέκα, Κυ-
 φάντων καλουμένων ἐρείπια ἐστίν, ἐν δὲ αὐτοῖς
 Στήθαιον, ἱερὸν Διοκλήτιου, λίθου δὲ τὸ ἄγαλμα.
 ἔστι δὲ καὶ ὕδατος ψυχροῦ κρουνοῦ ἐκβάλλον ἐκ πέ-
 τρας· Ἀταλάντην θηρεύουσιν ἐνταῦθα φασιν, ὡς
 ἠνιάτο ὑπὸ δίψης, παῖσαι τῇ λόγχῃ τὴν πέτραν, καὶ
 οὕτω θύῃσαι τὸ ὕδωρ. 3. Βρασιῶν δὲ εὐχάτη μὲν
 ταύτη τῶν Ἐλευθερολακίωνων πρὸς θαλάσση ἐστὶ,
 Κυφάντων δὲ ἀπέχουσι πλοῦν σταδίων διακοσίων.
 οἱ δὲ ἄνθρωποι λέγουσιν ἐνταῦθα οὐδέσιν ὁμολο-
 γοῦντα Ἑλλήνων· ὡς Σεμέλη τέκοι τὸν παῖδα ἐκ
 Διὸς, καὶ ὑπὸ τοῦ Κάδμου φωραθεῖσα ἐς λάρνα-
 κα αὐτὴ καὶ Διόνυσος ἐμβληθεῖη· καὶ τὴν λάρνα-
 κα ὑπὸ τοῦ κλύδωνος ἐκπεσεῖν φασιν ἐς τὴν σφετέ-
 ραν· καὶ Σεμέλην μὲν οὐ γὰρ αὐτὴν περιούσαν
 εἶτι εὐρεῖν) ἐπιφανῶς θύψαι, Διόνυσον δὲ ἀναθρέ-
 ψαι λέγουσιν. ἐπὶ τούτῳ δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν,
 Ὁρειάτας ἐς ἐκεῖνο ὀνομαζομένας, μετονομασθῆ-
 ναι Βρασιῶν ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τῇ ἐς τὴν γῆν τῆς λάρ-
 νακος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐφ' ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ κλύ-
 δωνος ἀπωθούμενα ἐς τὴν γῆν ἐκβεβραῖσθαι κα-
 λοῦσιν οἱ πολλοί. Βρασιῶται δὲ καὶ τάδε ἐπιλέ-
 γουσιν· Ἰνώ σφισιν ἐς τὴν χώραν ἀφικέσθαι
 πλαγωμένην, ἔλθοῦσαν δὲ ἐθαλῆσαι τοῦ Διονύ-
 σου γενέσθαι τροφόν. καὶ ἀποφαίνουσι μὲν τὸ
 ἄντρον, ἔνθα τὸν Διόνυσον ἔθρεψεν Ἰνώ, καλοῦ-

σι δὲ καὶ τὸ πεδίον Διονύσου κῆπον. 4. Ἱερὰ δὲ αὐτόθι, τὸ μὲν ἐστὶν Ἀσκληπιοῦ, τὸ δὲ Ἀχιλλέως, καὶ ἰορτὴν κατὰ ἔτος ἄγουσιν Ἀχιλλεΐ. ἄκρα δὲ ἐστὶν ἐν ταῖς Βρασιαῖς μικρὰ, προέχουσα ἡρέμα ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπ' αὐτῇ χαλκοῖ ποδῶν ἐστήκασιν οὐ μείζονες πῖλους ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες. οὐκ οἶδα, εἰ Διοσκούρους σφῶς, ἢ Κορύβαντας νομίζουσι· τρεῖς δ' οὖν εἰσὶ, τέταρτον δὲ Ἀθηνᾶς ἄγαλμα. 5. Τὰ δὲ ἐν δεξιᾷ Γυθίου Λῶς ἐστὶ, θαλάσσης μὲν δέκα στάδια, Γυθίου δὲ τεσσαράκοντα ἀπέχουσα. ὤκισται δὲ νῦν μὲν Ἰλου καλουμένου, καὶ Ἀμῆς, καὶ Κρυκαδίου, τῶν ὄρων τούτων τὸ μεταξὺ ἐπέχουσα, πρότερον δὲ τῆς Ἀσίας τοῦ ὄρους ἔκειτο ἐπὶ τῇ κορυφῇ· καὶ νῦν ἔτι τῆς πόλεως ἐστὶ τῆς ἀρχαίας ἐρείπια, καὶ πρὸ τῶν τείχων ἄγαλμα Ἡρακλέους, καὶ ἀπὸ τῶν Μακεδόνων τρόπαιον, οἱ μοῖρα τῆς Φιλίππου στρατιᾶς ἦσαν, ἣν ἵκα ἐς τὴν Λακωνικὴν ἐσέβαλεν, ἀποτραπόμενοι δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων τὰ παραθαλάσσια ἐλεηλάτουσιν τῆς χώρας. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἐρείπιοις ναὸς Ἀθηνᾶς ἐπικλησὶν Ἀσίας· ποιῆσαι δὲ Πολυδεύκην καὶ Κάστορα φασὶν ἀνασωθέντας ἐκ Κόλχων· εἶναι γὰρ καὶ Κόλχοις Ἀθηνᾶς Ἀσίας ἱερόν. μετασχόντας μὲν οὖν οἶδα Ἰάσονι τοῦ στόλου τοὺς Τυνδάρεω παῖδας· ὅτι δὲ Ἀθηνᾶν Ἀσίαν τιμῶσιν οἱ Κόλχοι, παρὰ Λακεδαιμονίων ἀκούσας γράφω. Τῆς δὲ ἐφ' ἡμῶν οἰκουμένης πόλεως κρήνη τέ ἐστι πλησίον διὰ τὴν γῆραν τοῦ ὕδατος καλουμένη Καγακῶ, καὶ πρὸς τῇ

κρήνη γυμνάσιον· Ἐρμού δὲ ἕστηκεν ἄγαλμα ἀρχαῖον. τῶν δὲ ὄρων ἐπὶ μὲν τοῦ Ἰλίου Διονύσου τέ ἐστι καὶ ἐπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς Ἀσκληπιοῦ ναός. πρὸς δὲ τῷ Κρακαδίῳ Καρνείος καλούμενος Ἀπόλλων. 6. Ἀπὸ δὲ τοῦ Καρνείου σταδίου ἀπελθόντι ὡς τριάκοντά ἐστιν ἕν χωρίον Ἐψος ἐν ὄροις ἤδη Σπαρτιατῶν, ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀρτέμιδος ἐκκλησίαν Λαφναίως. πρὸς Θαλάσση δὲ ἐπὶ ἄκρας ναός ἐστι Δικτύνης Ἀρτέμιδος, καὶ οἱ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἑορτὴν ἄγουσι. ταύτης δὲ ἐν ἀριστερᾷ τῆς ἄκρας ποταμὸς ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν Σμηῆνος, ὕδωρ πιεῖν ἠδὲν εἴπερ ἄλλος τις παρασχόμενος ποταμὸς· ἔχει δὲ ἐν τῷ ὄρει τῷ Ταυγέτῳ τὰς πηγὰς, ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως σταδίους οὐ πλέον πέντε. Ἐν δὲ Ἀραιῶνι καλουμένῳ χωρίῳ τάφος Λῆν, καὶ ἀνδριάς ἐπὶ τῷ μνήματι ἔπτεσι. τοῦτον τὸν Λῆν οἰκιστὴν εἶναι λέγουσιν οἱ ταύτη, καὶ ἀποθανεῖν φασιν ὑπὸ Ἀχιλλείως. Ἀχιλλεῖα δὲ κατὰρραὶ σφισιν ἐς τὴν χώραν Ἐλένην παρὰ Τυνδάρεω γυναῖκα αἰτοῦντα. λέγοντι δὲ ἐπ' ἀληθεία, Πάτροκλός ἐστιν ὁ τὸν Λῆν ἀποκτείνων· οὗτος γάρ καὶ ὁ μνηστευσάμενος Ἐλένην. καὶ ὅτι μὲν τῶν Ἐλένης μνηστήρων Ἀχιλλεὺς οὐκ ἔστιν ἐν καταλόγῳ γυναικῶν, μηδὲν τοῦτο ἔστω τεκμηρίον, οὐκ αἰτῆσαι Ἐλένην αὐτόν· Ὀμηρος δὲ ἔγραψε μὲν τῆς ποιήσεως ἀρχόμενος, ὡς Ἀχιλλεὺς χωριζόμενος τοῖς Ἀτρεΐδαι παισὶ, καὶ οὐκ ἐνεχόμενος τοῖς ὄροισι τοῖς Τυνδάρεω, παραγένοιτο ἐς Ἰφροίαν· ἐποίησε δὲ ἐν ἄθλοισι λέγοντα Ἀντίλοχον,

ὡς Ὀδυσσεὺς πρεσβύτερός ἐστιν αὐτοῦ γενεῆ· τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα πρὸς Ἀκλίνου περὶ τῶν ἐν ἄδου καὶ ἄλλα διηγούμενον, καὶ ὅτι Θησία δὲ ἰδεῖν ἐθέλησαι καὶ Πειρίθου προτέρους ἄνδρας, ἧ καθ' ἡλικίαν τὴν αὐτοῦ. Θησία ἴσμεν ἀρπάσαντα Ἑλένην· οὕτως οὐδὲ ἐγχωρὸν ἐστὶν ἀρχὴν Ἑλένης μνηστῆρα Ἀχιλλεία γενέσθαι.

CAPVT XXV

De fluvio Scyra — Pyrrhicho oppido, Sileno, Diana Astratia — Teuthrone oppido, Diana Issoria — promontorio Taenaro, portu Achilleo et Psamatho, atque inferorum cane ab Hercule protracto — Arionis delphino insidentis signo et fonte olim miro — Caenepoli — Messa oppido et portu, atque Oetylo urbe.

Προελθόντι δὲ ἀπὸ τοῦ μνήματος, ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν ποταμὸς, ὄνομα δὲ οἱ Σκύρας, ὅτι καὶ τοῦτον ἀνώνυμον τίως ὄντα Πύρρῃος ὁ Ἀχιλλέως ἔσχε ταῖς ναυσὶν, ἧνίκα ἐπὶ τὸν Ἐρμιόνης γάμον ἔπλευσεν ἐκ Σκύρου. διαβάντων δὲ τὸν ποταμὸν, ἔστιν ἱερὸν ἀρχαῖον ἀπατέρω Διὸς βωμοῦ. 2. Τοῦ ποταμοῦ δὲ σταδίους τεσσαράκοντα ἀπέχει Πύρρῃχος ἐν μεσογαίᾳ. τὸ δὲ ὄνομα τῇ πόλει γενέσθαι φασὶν ἀπὸ Πύρρῃου τοῦ Ἀχιλλέως· οἱ δὲ, εἶναι θεὸν Πύρρῃχον τῶν καλουμένων Κουρήτων· εἰσὶ δὲ οἱ Σιληνὸν ἐκ Μαλείας ἐλθόντα ἐνταῦθα λέγουσιν οἰκῆσαι. τραφῆναι μὲν δὴ τὸν Σιληνὸν ἐν τῇ Μαλείᾳ, ἀλλὰ καὶ ταῦτε ἐξ ἄσματος Πινδάρου·

ὁ ζαμενῆς δὲ ὁ χοροτύπος, ὃν Μαλέγορος
ἔθρεψε Ναΐδος ἀκοίτας Σιληνός.

ὧς δὲ καὶ Πυρρήχιος ὄνομα ἦν αὐτῶ, Πινδάρῳ μὲν
οὐκ ἔστιν εἰρημένον, λέγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν Μαλέαν
οικοῦντες. ἔστι δὲ ἐν τῇ Πυρρήχῳ φρέαρ ἐν τῇ ἀγο-
ρᾷ· δοῦναι δὲ σφισι τὸν Σιληνὸν τομίζουσι· σπα-
νίζοιεν τ' ἂν ὕδατος, εἰ τὸ φρέαρ τοῦτο ἐπιλαίποι.
Θεῶν δὲ ἐν τῇ γῆ σφισιν ἱερά ἐστιν, Ἄρτεμιδὸς τε
ἐπέκλησιν Ἀστρατείας, ὅτι τῆς ἐς τὸ πρόσω στρα-
τείας ἐνταῦθα ἐπαύσαντο Ἀμαζόνες, καὶ Ἀπόλλων
Ἀμαζόνιος· ἔθανα μὲν ἀμφοτέρα, ἀναθῆναι δὲ λέ-
γουσιν αὐτὰ τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος γυναῖκας. 3. Ἀ-
πὸ δὲ Πυρρήχου καταβάντι ἐς θάλασσαν, ἔστι Τευ-
θρώνη. τὸν δὲ οἰκιστὴν οἱ ταύτῃ Ταύθραντα Ἀθη-
ναῖον ἄντα ἀποφαίνουσι. τιμῶσι δὲ Θεῶν μάλιστα
Ἰσσωρίαν Ἄρτεμιν. καὶ πηγὴ σφισιν ἐστὶ Ναΐα.
4. Τευθρώνης δὲ ἀπέχει πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν
σταδίους ἐς θάλασσαν ἀνέχουσα ἄκρα Ταινάρων,
καὶ λιμένες ὃ τε Ἀχιλλεΐδς ἐστὶ καὶ Ψαμαθοῦς. ἐπὶ
δὲ τῇ ἄκρᾳ ναὸς εἰκασμένος σπηλαιῶ, καὶ πρὸ αὐ-
τοῦ Ποσειδῶνος ἄγαλμα. ἐποίησαν δὲ Ἑλλήνων τι-
νές, ὧς Ἡρακλῆς ἀναγάγοι ταύτῃ τοῦ ἄβου τὸν κύνα,
οὔτε ὑπὸ γῆν ὁδοῦ διὰ τοῦ σπηλαιου φερούσης,
οὔτε ἐτοιμον ὃν πεισθῆναι, Θεῶν ὑπόγειον εἶναι
τινα οἴκησιν, ἐς ἣν ἀθροίζεσθαι τὰς ψυχὰς. ἀλλὰ
Ἐκαταῖος μὲν ὁ Μιλήσιος λόγον εἴρησεν εἰκότα, ὄφιν
φῆσας ἐπὶ Ταινάρῳ τρυφῆναι δεκνόν, κληθῆναι δὲ
ἄβου κύνα, ὅτι ἔδει τὸν δηχθέντα τεθνῆναι παρὰ

τίκα ὑπὸ τοῦ ἰοῦ. καὶ τοῦτον ἔφη τὸν ὄφιν ὑπὸ
 Ἑρακλέους ἀχθῆναι παρ' Εὐρυσθέα. Ὅμηρος δὲ
 (πρῶτος γὰρ ἐκάλεσεν ἄδου κύνα, ὄντινα Ἑρακλῆς
 ἦγεν) οὔτε ὄνομα ἔθετο οὐδέν, οὔτε συνέπλασεν ἐς
 τὸ εἶδος, ὥσπερ ἐπὶ τῇ Χιμαίρᾳ. οἱ δὲ ὕστερον
 Κέρβερον ὄνομα ἐποίησαν, καὶ κύνι τὰ ἄλλα εἰκά-
 ζοντες κεφαλᾶς τρεῖς φασιν ἔχειν αὐτόν· οὐδέν τι
 μᾶλλον Ὀμήρου κύνα τοῦ ἀνθρώπου σύντροφον
 εἰρηκότες, ἢ εἰ δράκοντα ὄντα ἐκάλεσεν ἄδου κύνα.
 5. Ἀναθήματα δὲ ἄλλα τέ ἐστιν ἐπὶ Ταινάρῳ καὶ
 Ἀρίων ὁ κιθαρωδὸς χαλκοῦς ἐπὶ δελφίνος. τὰ μὲν
 οὖν ἐς αὐτόν Ἀρίονα καὶ τὰ ἐπὶ τῷ δελφίνῳ Ἡρό-
 δοτος εἶπεν ἀκοήν ἐν τῇ Λυδίων συγγραφῇ. τὸν
 δ' ἐν Προσελήνῃ δελφίνα τῷ παιδί σῶστρα ἀποδι-
 δόντα, ὅτι συγκοπέντα ὑπὸ ἀλιέων αὐτόν ἰάσατο,
 τοῦτον τὸν δελφίνα εἶδον, καὶ καλοῦντι τῷ παιδί
 ὑπακούοντα, καὶ φέροντα, ὁπότε ἐποχεῖσθαι οἱ
 βούλοιο. ἔστι δὲ ἐπὶ Ταινάρῳ καὶ πηγὴ, νῦν
 μὲν οὐδέν, ὥστε καὶ θαῦμα εἶναι, παρεχομένη,
 πρότερον δὲ τοῖς ἐνιδούσιν ἐς τὸ ὕδωρ τοὺς λιμένας,
 φασὶ, καὶ τὰς ναῦς θεάσασθαι παρεῖχε. τοῦτο
 ἔπαυσε γυνὴ τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ τοῦ λοιποῦ τοιαῦτα
 ἐπιδείκνυσθαι, μεμιασμένην ἐναποπλύνουσα ἐσθῆ-
 α. 6. Ταινάρου δὲ τῆς ἄκρας πλοῦν ὅσον τεσσα-
 ράκοντα σταδίων ἀφίστηκε Καινήπολις· ὄνομα δὲ
 ἦν πάλαι καὶ ταύτῃ Ταιναρον. ἐν αὐτῇ δὲ μέγαρον
 Δήμητρος, καὶ ἐπὶ θαλάσῃ ναὸς ἐστὶν Ἀφροδί-
 της, καὶ ἄγαλμα ὀρθὸν λίθου. ἐντεῦθεν ἀπο

σχόντι τριάκοντα σταδίου, Θυρίδες ἄκρα Ταινάρου, καὶ πόλεως ἐρείπια Ἰππόλας ἐστίν, ἐν δὲ αὐτοῖς Ἀθηναῖς ἱερὸν Ἰππολαΐτιδος. 7. Ὀλίγον δὲ ἀπωτέρω Μίσσα πόλις καὶ λιμὴν. ἀπὸ τούτου στάδια τοῦ λιμένος πενήκοντά ἐστι καὶ ἑκατὸν ἐπὶ Οἰτύλον. ὁ δὲ ἦρας, ἀφ' οὗ τῆ πόλει τὸ ὄνομα ἐγένετο, Ἀργεῖος τὸ ἀνέκαθεν, Ἀμφιάνακτος αὐτοῦ υἱὸς ἂν τοῦ Ἀντιμάχου. θεῆας δὲ ἄξια ἐν Οἰτύλῳ Σαρῦπίδος ἐστίν ἱερὸν, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ Καρνείου ξόανον Ἀπόλλωνος.

CAPVT XXVI.

De Inus fano et oraculo in via ad Thalamas, signis Paphiae et Solis — Pephno ad mare, et insula huius nominis, solo natali Dioscurorum — Leuctris et memorandis ibi — signo Iovis Ithomatae — Cardamyle et Nereidum templo — Enope oppido, postea Gerenia dicto, Nestoris sede, eiusque memorandis — Machaone eiusque cultu ac Podalirio — monte Calathio et Alagonia urbe.

Ἐς Θαλάμιας δὲ ἐξ Οἰτύλου μῆκος τῆς ὁδοῦ στάδιοι περὶ τοὺς ὀγδοήκοντά εἰσι. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἱερὸν ἐστίν Ἰγούς καὶ μαγτεῖον. μαγτεύονται μὲν οὖν καθεύδοντες, ὁπόσα δ' ἂν πυθέσθαι δεηθῶσιν, ὄνειρατα δείκνυσι σφισιν ἢ θεός. χαλκᾶ δὲ ἔστηκεν ἀγάλματι ἐν ὑπαίθρῳ τοῦ ἱεροῦ, τῆς τε Παφίης καὶ Ἥλιου τὸ ἕτερον. αὐτὸ δὲ τὸ ἐν τῷ ναῷ, σαφῶς μὲν οὐκ ἦν ἰδεῖν ὑπὸ σιεφαινωμάτων, χαλκοῦν δὲ καὶ τοῦτο εἶναι λέγουσι. ἤτι

δὲ καὶ ὕδωρ ἐκ πηγῆς ἱερᾶς πιεῖν ἦδον, Σελήνης
 δὲ ἐπέκλησιν. καὶ οὐ Θαλαμᾶταις ἐπιχώριος θαλά-
 μων ἐστὶν ἡ Παφίη. 2. Θαλαμῶν δὲ ἀπέχει στα-
 δίους εἴκοσιν ὀνομαζομένη Πέφρος ἐπὶ Θαλάσση.
 πρόκειται δὲ νησίς πέτρας τῶν μεγάλων οὐ μελί-
 ζων, Πέφρος καὶ ταύτῃ τὸ ὄνομα. τεχθῆναι δὲ
 ἐνταῦθα τοὺς Διοσκούρους φασὶν οἱ Θαλα-
 μᾶται· τοῦτο μὲν δὴ καὶ Ἀλκμᾶνα ἐν ἄσματι
 οἶδα εἰπόντα· τραφῆναι δὲ οὐκέτι ἐν τῇ Πέφρω
 φασὶν αὐτοὺς, ἀλλὰ Ἐρμῆν τὸν ἐς Πελλάναν κο-
 μίσαντα εἶναι. ἐν ταύτῃ τῇ νησίδι ἀγάλματα
 Διοσκούρων χαλκᾶ, μέγεθος ποδιαῖα, ἐν ὑπαί-
 θρω τῆς νησίδος ἐστίν. ταῦτα ἡ θάλασσα ἀποκι-
 νεῖν οὐκ ἐθέλει κατακλύζουσα ἄρα χειμῶνος τὴν
 πέτραν. ταῦτό τε δὴ θαυμᾶ ἐστὶ· καὶ οἱ μυθ-
 οηκὲς αὐτοὶ λευκότερον ἢ ὡς μυρμηκῶν τὸ χροῖμα
 φαίνουσι. τὴν δὲ χώραν οἱ Μεσσηνιοὶ ταύτην
 αὐτῶν φασὶν εἶναι τὸ ἀρχαῖον· ὡς τε καὶ τοὺς
 Διοσκούρους μᾶλλον τι αὐτοῖς, καὶ οὐ Λακεδαι-
 μονίοις, προσήκειν νομίζουσι. 3. Πέφρου δὲ
 στάδια εἴκοσιν ἀπέχει Λεῦκτρα. ἐφ' ὅτῳ μὲν δὴ
 ἐστὶν ὄνομα τῇ πόλει Λεῦκτρα, οὐκ οἶδα· εἰ δ'
 ἄρα ἀπὸ Λευκίππου τοῦ Περσέου, ὡς οἱ Μεσ-
 σηνιοὶ φασὶ, τούτου μοι δοκοῦσιν εἶνεκα οἱ ταύτῃ
 θεῶν μάλιστα Ἀσκληπιδῶν τιμᾶν, ἅτε Ἀρσινόης
 παῖδα εἶναι τῆς Λευκίππου νομίζοντες. λίθου δὲ
 ἐστὶν Ἀσκληπιοῦ τε ἄγαλμα, καὶ Ἴνοῦς ἐτέρωθεν.
 πεποίηται δὲ καὶ Κασσιάνδρου τῆς Πριάμου τοῦ

καὶ ἄγαλμα, Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καλουμένης· καὶ Ἀπόλλωνος Καρφείου ξδανά ἐστὶ κατὰ ταῦτά, καθὰ δὴ καὶ Λακεδαιμονίων νομίζουσι οἱ Σπάρτην ἔχοντες. ἐπὶ δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἐστὶν ἱερὸν καὶ ἄγαλμα Ἀθηνᾶς, καὶ Ἔρωτός ἐστιν ἐν Λεύκτροις ναὸς καὶ ἄλσος· ὕδωρ δὲ ἄρα χειμᾶνος διαρρέει τὸ ἄλσος· τὰ δὲ φύλλα τῶ ἤρι ἀπὸ τῶν δένδρων πίπτοντα οὐκ ἂν ὑπὸ τοῦ ὕδατος οὐδὲ πλειονάσαντιος παρενεχθείη. 4. Ὁ δὲ οἶδα ἐν τῇ πρὸς θαλάσση χώρα τῆς Λευκτρικῆς ἐπ' ἐμοῦ συμβάν, γράφω. ἄνεμος πῦρ ἐς ὕλην ἐνεγκὼν τὰ πολλὰ ἠφάνισεν τῶν δένδρων· ὥς δὲ ἀνεφάνη τὸ χωρίον φιλόν, ἄγαλμα ἐνταῦθα ἰδρυμένον εὐρέσθαι Διὸς Ἰθωμάτα. τοῦτο οἱ Μεσσηνιοὶ φασὶ μαρτύριον εἶναι σφισι, τὰ Λεύκτρα τὸ ἀρχαῖον τῆς Μεσσηνίας εἶναι. δύναται δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίων τὰ Λεύκτρα ἐξαρχῆς οἰκοῦντων ὁ Ἰθωμάτας Ζεὺς παρ' αὐτοῖς ἔχειν τιμὰς. 5. Καρδαμύλη δὲ, ἥς καὶ Ὀμηρος μνήμην ἐποιήσατο ἐν Ἀγαμέμνονος ὑποσχέσει δῶρων, Λακεδαιμονίων ἐστὶν ὑπήκοος τῶν ἐν Σπάρτῃ, βασιλείας Ἀγούστου τῆς Μεσσηνίας ἀποτειμομένου. ἀπέχει δὲ Καρδαμύλη θαλάσσης μὲν ὀκτώ σταδίου, Λεύκτρων δὲ ἐξήκοντα. ἐνταῦθα οὐ πρόβω τοῦ αἰγιαλοῦ τέμενος ἱερὸν τῶν Νηρείως θυγατέρων ἐστίν. ἐς γὰρ τοῦτο ἀναβῆναι τὸ χωρίον φασὶν ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτὰς Πυρρόν ὀψομένηας τὸν Ἀχιλλέως, ὅτε ἐν Σπάρτῃ ἐπὶ τὸν Ἐρμιόνης ἀπήει γάμον. ἐν δὲ τῶ πολλῷ

οματι Ἀθηνᾶς τε ἱερὸν, καὶ Ἀπόλλων ἑστὶ Καφ-
 νείος, καθὰ Δαρμεῦσιν ἐπιχώριον. 6. Πόλιν δὲ
 ὀνομαζομένην ἐν τοῖς ἔπαισι Ἐνόπην τοῖς Ὀμήρου,
 Μεσσηνίους ὄντας, ἐς δὲ τὸ συνίδριον συντελούν-
 τας τὸ Ἐλευθερολακόνων, καλοῦσιν ἐφ' ἡμῶν Γε-
 ρηνίαν. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Νίστορα οἱ μὲν τρα-
 φῆναι λέγουσιν, οἱ δὲ ἐς τοῦτο ἐλθεῖν φεύγοντα
 τὸ χωρίον, ἥνικα Πύλος ἤλισκετο ὑπὸ Ἡρακλείους.
 7. Ἐνταῦθα ἐν τῇ Γερηνίᾳ Μαχάονος τοῦ Ἀσκλη-
 πιοῦ μνημα καὶ ἱερὸν ἔστιν ἅγιον· καὶ ἀνθρώποις
 νόσων ἰάματα παρὰ τῷ Μαχάονι ἔστιν εὐρέσθαι.
 καὶ Ῥόδον μὲν τὸ χωρίον τὸ ἱερὸν ὀνομάζουσιν,
 ἄγαλμα δὲ τοῦ Μαχάονος χαλκοῦν ἔστιν ὄρθον.
 ἐπίκειται δὲ οἱ τῇ κεφαλῇ στέφανος, ὃν οἱ Μεσ-
 σήνιοι κίφος καλοῦσι τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ. Μαχάο-
 να δὲ ὑπὸ Εὐρυκύλου τοῦ Τηλέφου τελευτήσαι
 φησιν ὃ τὰ ἔπη ποιήσας, τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. διὸ
 καὶ τὰδε αὐτοῖς οἶδα περὶ τὸ Ἀσκληπιῶν τὸ ἐν
 Περγάμῳ γινόμενα. ἄρχονται μὲν ἀπὸ Τηλέφου
 τῶν ὕμνων, προσδιδούσι δὲ οὐδέν ἐς τὸν Εὐρύκυ-
 λον, οὐδὲ ἀρχὴν ἐν τῷ ναῷ θείουσι ὀνομάζειν
 αὐτὸν, οἷα ἐπιστάμενοι φονέα ὄντα Μαχάονος.
 ἀναπῶσασθαι δὲ Νίστορα λέγεται τοῦ Μαχάονος
 τὰ ὀσιᾶ. Ποδολείριον δὲ, ὡς ὀπίσω πορθήσαντες
 Ἴλιον ἐκομίζοντο, ἀμαρτεῖν τοῦ πλοῦ, καὶ ἐς Σύ-
 ρον τῆς Καριπῆς ἠπειφου φασὶν ἀποσωθέντα οὐ-
 κῆσαι. 8. Τῆς δὲ χώρας τῆς Γερηνίας ἕρος Κα-
 λάθιον ἔστιν, καὶ ἐν αὐτῷ Κλαίης ἱερὸν, καὶ σπη-

λαιον παρ' αὐτὸ τὸ ἱερόν, ἔσοδον μὲν στενήν, τὰ δὲ ἔνδον παρεχόμενα θέας ἄξια. Γερηνίας δὲ ὡς ἐς μεσόγαιαν ἄνω τριάκοντα ἀπέχει σταδίους Ἀλαγονία. καὶ τὸ πόλισμα κατηρίθμυσαν ἤδη καὶ τοῦτο ἐν Ἐλευθερολάκωσιν. θέας δὲ αὐτόθι ἄξια Διονύσου καὶ Ἀρτέμιδος ἐστὶν ἱερά.

---

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn